

ИНСТИТУТИ «ЧАМЪИЯТИ КУШОДА»
БУНЁДИ МАДАД - ТОЧИКИСТОН

HELVETAS
TAJIKISTAN

Идораи ҳуқуқи Инсон
ва Риояи Қонуният
Bureau of Human Rights
and Rule of Law

ТАҲЛИЛИ ИҶРОИ ТАВСИЯҲОИ ДАВЛАТҲОИ УЗВИ ШҶРОИ СММ ОИД БА ҲУҚУҚИ ИНСОН ДАР ДОИРАИ ШАРҲИ УНИВЕРСАЛИИ ДАВРИИ ДУЮМ (2016-2020)

Таҳлил дар доираи лоиҳаи «Мусоидат ба иҷрои уҳдадориҳои байналмилалӣ кишвар, дар робита бо ШУД», ки бо дастгирии молиявии Шуъбаи Ташкилоти байналмилалӣ Институти “Чамъияти Кушода” - Бунёди Мадад дар Тоҷикистон амалӣ гардонида мешавад, анҷом дода шудааст.

© Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният
Барои паҳнсозии ройгон

Душанбе

2020

ББК: 67.91(2точик)

Т-14

ИНСТИТУТИ «ЧАМЪИЯТИ КУШОДА»
БУНЁДИ МАДАД - ТОЧИКИСТОН

Наширйи мазкур дар доираи лоиҳаи «Мусоидат ба иҷрои уҳдадориҳои байналмилалӣ кишвар, дар робита бо ШУД», ки бо дастгирии молиявии Шуъбаи Ташкилоти байналмилалӣ Институти “Чамъияти Кушода” - Бунёди Мадад дар Тоҷикистон амалӣ гардонида мешавад, анҷом дода шудааст.

Нуқтаи назари муаллиф (муаллифон) ва мундариҷаи маводҳои мазкур метавонанд бо нуқтаи назар ё ақидаи Шуъбаи Ташкилоти байналмилалӣ Институти “Чамъияти Кушода” - Бунёди Мадад дар Тоҷикистон мувофиқат накунад.

Маблағгузори муштарак аз ҷониби Филиали Ассотсиатсияи «ХЕЛВЕТАС СВИСС Интеркооперейшен» дар Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод шудааст.

Мо ба мақомот ва ташкилотҳое, ки ба оморасозии таҳлили мазкур саҳм гузоштаанд, миннатдорӣ худро изҳор менамоем:

Ассотсиатсияи банақшагирии оилаи Тоҷикистон

Иттифоқи адвокатҳои ҚТ

Коалитсияи иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ «Аз баробарии ҳуқуқӣ ба баробарии воқеӣ»

Коалитсияи миллии волидони кӯдакони имкониятҳояшон маҳдуд дар Ҷумҳурии Тоҷикистон

Коалитсияи ҷомеаи шаҳрвандӣ бар зидди шиканҷа ва бечазой Тоҷикистон

Кумитаҳои волидони кӯдакони дорои имкониятҳои маҳдуд

Лигаи занони маъюб «Иштирок»

Маркази байналмилалӣ ҳуқуқи ғайритиҷоратӣ (ICNL)

ТҶ «Ассотсиатсияи волидони кӯдакони дорои имкониятҳои маҳдуд» ш. Душанбе ТҶ «Иттиҳодияи миллии маъюбони Тоҷикистон»

ТҶ "Волидони кӯдакони дорои мушкilotи рушд" ш. Хучанд

ТҶ «Дафтари озодиҳои шаҳрвандӣ»

ТҶ «Маркази мустақил оид ба ҳифзи ҳуқуқи инсон»

ТҶ «Маркази ҳифзи ҳуқуқи инсон»

ТҶ «Сафои Конибодом»

ТҶ «Фемида»

ТҶ «Фонд Авруосиё Осиёи Марказӣ – Тоҷикистон»

ТҶ «Хома»

ТЧ «Чаҳон»

ТЧ «Шабакаи Тоҷикистони занони бо ВНМО зиндагикунанда»

Филиали ГОПА мБХ дар ҚТ/PDV (Лоиҳаи «Пешгирии зӯроварии хонагӣ»)

ФЧ «Интихоби шумо»

ФЧ «Ташаббуси ҳуқуқӣ»

Хазиная кӯдакони СММ (UNICEF) дар Тоҷикистон

Шабакаи ташкилотҳои ҷамъиятӣ оиди мубориза ба муқобили савдои одамон ва ҳифзи ҳуқуқи муҳоҷирон «Умед»

Шӯбаи минтақавии ИКОҲИ СММ барои Осиёи Марказӣ

Ва ҳамаи онҳое, ки ба оморасозии таҳлил саҳм гузоштанд.

Рӯйхати ихтисораҳо:

АША – Агентии шуғли аҳоли

АНМН - Агентии назорати маводи нашъаовари назди Президенти ҚТ

БМТМ – Барномаи миллии тавонбахшии маъҷубон

БМР - Барномаи миёнамӯлати рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2016-2020

БОР – Бонки Осиёи Рушд

БПНМ – бемории пайдошудаи норасоии масуният

БРСММ – Барномаи рушди СММ

БШМК – шаклҳои бадтарини меҳнати кӯдакон

ВА – Вазорати адлия

ВАО – воситаҳои ахбори омма

ВКД – Вазорати корҳои дохилӣ

ВКХ – Вазорати корҳои хориҷӣ ВМКБ – Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон

ВМИ – Вазорати маориф ва илм

ВММША – Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳоли

ВНМО – вируси норасоии масунияти одам

ВТҲИА – Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли
ВҲИ – Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон
ДДМТ – Донишгоҳи давлатии миллии Тоҷикистон
ДИП – Дастгоҳи иҷроияи Президент
ИНМ – изолятори (тавқиғгоҳи) нигоҳдории муваққатӣ
КБТЗ – Конвенсия дар бораи барҳам додани табъиз нисбати занон
КИУ – кумаки иҷтимоии унвонӣ
ҚК – Қонуни конституционӣ
ККЗО – Кумитаи кор бо занони назди Ҳукумати ҶТ
ҚСО – қурбониёни савдои одамон
МвА – мониторинг ва арзёбӣ
МИМҲД – мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ
МТО – Муассисаи таҳсилоти олий
МТКТ – Маркази таълими калонсолони Тоҷикистон
НТМ – ноҳияҳои тобеи марказ
ПГ – Прокуратураи генералӣ
СО – Суди Олӣ
СОИ – Суди Олии Иқтисодӣ
СРИҶҶ – Сарраёсати иҷроии ҷазоҳои ҷиноятӣ
СРҶМ – сироятхӯе, ки бо роҳи ҷинсӣ мегузаранд
СМР-2030 – Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030
САҲА – Созмони амният ва ҳамкорӣ дар Аврупо
СММ – Созмони милали муттаҳид
COVID-19 – сирояти коронавируси нав

ТБМ - Ташкилоти байналмилалии муҳоҷират

ТБМ – Ташкилоти байналмилалии меҳнат

ТЗРВ – табобати зиддиретровирусӣ

ТИК – технологияҳои иттилоотӣю коммуникатсионӣ

ТТДТ –Таҳқиқоти тиббӣ-демографӣ дар Тоҷикистон

ТҒД – ташкилоти ғайридавлатӣ

ТҚШ – Ташкилотҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ

ТҚ – ташкилоти ҷамъиятӣ

ҲРУ – Ҳадафҳои рушди устувор

ХХҲИ – Хазинаи Хелсинки оид ба ҳуқуқи инсон

ҚТ – Ҷумҳурии Тоҷикистон

ШМВ – шахсони мубталои ВНМО

ШУД – Шарҳи универсалии даврӣ

ЮНИСЕФ – Хазинаи кӯдакони СММ (*United Nations Children's Fund*)

ЮНФПА – Хазинаи нуфуси аҳолии СММ

ЮСАИД – Агентии США оид ба рушди байналмилалӣ

Муқаддима

Гуруҳи корӣ оид ба шарҳи универсалии даврӣ, ки тибқи қатъномаи 5/1 Шӯро оид ба ҳуқуқи инсон таъсис дода шудааст, 2–13 майи соли 2016 сессияи навбатии худро баргузор намуд. Баррасӣ оид ба Тоҷикистон дар ҷаласа аз 6 майи соли 2016 баргузор гашт.

Соли 2016 Тоҷикистон аз даври дуҷуми баррасӣ дар доираи тартиби ШУД дар Шӯрои СММ оид ба ҳуқуқи инсон гузашт. Аз ҷониби давлатҳои иштирокчи 203 тавсияҳо дода шуданд, ки аз онҳо Тоҷикистон 151 тавсияро қабул кард.

Нақшаи миллии амалҳо оид ба иҷрои тавсияҳои давлатҳои узви Шӯрои СММ оид ба ҳуқуқи инсон тибқи тартиби Шарҳи универсалии даврӣ (давраи дуҷум) барои солҳои 2017-2020 ба фармоиши Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 7 июни соли 2017, №РП-901 тасдиқ карда шуд.

Моҳи декабри соли 2018 аз ҷониби Гуруҳи кории ҳукумати дар мизи мудаввар бо иштироки мақомоти давлатӣ ва ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ Ҳисоботи фосилавии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба рафти амалисозии тавсияҳои давлатҳои узви Шӯрои СММ оид ба ҳуқуқи инсон, ки дар доираи Шарҳи универсалии даврии Ҷумҳурии Тоҷикистон (давраи дуҷум) қабул карда шудаанд, пешниҳод ва муҳокима карда шуд.

Азбаски муҳлати амали Нақшаи миллии амалҳо оид ба иҷрои тавсияҳои давлатҳои узви Шӯрои СММ оид ба ҳуқуқи инсон тибқи тартиби ШУД барои солҳои 2017-2020 ба охир мерасад, дар давраи аз моҳи феврал то моҳи июни соли 2020 таҳлили иҷрои бандҳои Нақшаи миллии анҷом дода шуд.

Методология:

Методологияи гузаронидани таҳлил аз инҳо иборат буд:

- Мусоҳибаҳои ғайрисохторӣ бо коршиносон.
- Таҳқиқоти рӯимизӣ (омӯзиши ҳисоботҳои милли ва байналмилалӣ ва таҳқиқот, маводи воситаҳои ахбори омма, маълумоти омории дастрас, сомонҳои мақомоти давлатӣ ва ғ.);
- Таҳлили қонунгузорӣ (Конститутсияи ҚТ, санадҳои байналмилалӣ дар соҳаи ҳуқуқи инсон, санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон).
- Таҳлили ҳуҷжатҳои барномавӣ ва сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон (стратегияҳо, концепсияҳо, барномаҳо).
- Таҳлили тавсияҳои мақомоти байналмилалӣ оид ба ҳуқуқи инсон, ки дар доираи уҳдадорихи байналмилалии Тоҷикистон пешниҳод карда шудаанд.

Шарҳи мухтасар:

Ба нақша 33 банд дохил карда шуд, ки дар навбати худ аз 80 зербанд иборат аст.

Аз бандҳои Нақшаи миллии, ки иҷрои онҳо дар солҳои 2017-2020 ба нақша гирифта шуда буд, иҷро шудаанд ё ба таври самаранок иҷро мешаванд – 5 банд, иҷро нашудаанд – 5 банд, қисман иҷро шудаанд / иҷро шуда истодаанд – 22 банд, иттилоот барои таҳлил нокифоя аст – 1 банд.

Иҷро шудааст

1. (Б. 31) Шарҳи масъалаи такмили қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ва таҳияи лоиҳаи қонун дар бораи муборизаи маҷмӯӣ бо таъбиз (118.21, 118.23)

Иҷро шуда истодааст

1. (Б. 12) Мубориза бо шаклҳои бадтарини меҳнати кӯдакон (БШМК) ва манъ кардани меҳнати маҷбурӣ (115.72-115.74)
2. (Б. 18) Ташкили чорабиниҳои таълимӣ оид ба ҳуқуқи инсон ва ташаккули фарҳанги ҳуқуқи инсон (115.85, 115.105, 115.109-115.111)
3. (Б. 21) Мубориза бо камбизоатӣ, баланд бардоштани сатҳи зиндагӣ ва неқӯаҳволии аҳоли (115.92-115.95, 115.116)
4. (Б. 30) Қабули ҳуҷҷати стратегӣ дар соҳаи ҳифзи ҳуқуқи инсон (118.11-118.14)

Иҷро нашудааст

1. (Б. 2) Ратификатсияи Протоколи иловагии дуюм ба Паймони байналхалқӣ оид ба ҳуқуқҳои шахрвандӣ ва сиёсӣ (115.9-115.12, 115.46-115.57, 118.8, 118.9)
2. (Б.5) Такмил додани қонунгузории ҷиноятӣ дар робита бо пешбинӣ намудани ҷавобгарии ҷиноятӣ барои зӯроварӣ дар оила ба сифати таркиби ҷинояти алоҳида (118.28-118.32)
3. (Б. 17) Таъмин намудани озодӣ ва мустақилияти фаъолияти адвокатҳо (118.38-118.40)
4. (Б. 32) Шарҳи масъалаи бекор кардани ҷавобгарии ҷиноятӣ барои тўҳмат (118.60)
5. (Б. 33) Шарҳи масъалаи ҳамроҳ шудан ба ҳуҷҷатҳои зерин: 1) Конвенсияи байналмилалӣ оид ба ҳимояи тамоми шахсон аз нопадидшавии зӯроварона; 2) Протоколи иловагӣ ба Конвенсияи зидди шиканҷа ва дигар намудҳои муносибат ва ҷазои бераҳмона, ғайриинсонӣ ё таҳқиркунандаи шаъну шараф; 3) Протоколи иловагӣ ба Созишнома дар бораи имтиёзҳо ва масуниятҳои Суди ҷиноятӣ байналмилалӣ; 4) Протоколи иловагии сеюм ба Конвенсия оид ба ҳуқуқи кӯдак; 5) Конвенсияи ТБМ №189; 6) Протоколи иловагӣ ба Паймони байналхалқӣ оид ба ҳуқуқҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангӣ (117.1-117.14, 118.3-118.9)

Иттилооти нокифоя

1. (П. 29) Қабули қарорҳо оид ба таъмини раванди озодии эътиқод (115.87, 118.10, 118.24, 118.42, 118.45)

Тавре ки таҳлили ниҳойи нишон дод, аз ҷониби мақомоти масъули давлатӣ кори ҷиддӣ дар самти иҷрои тавсияҳои давлатҳои узви Шӯрои СММ оид ба ҳуқуқи инсон дар доираи тартиби Шарҳи универсалии даврӣ анҷом дода шудааст ва анҷом дода мешавад, бисёр чорабиниҳо дар якҷоягӣ бо ниҳодҳои ҷомеаи шахрвандии Тоҷикистон ва бо дастгирии ташкилотҳои донории байналмилалӣ гузаронида шуданд.

Аксар чорабиниҳои нақшавӣ қисман, бо дараҷаи бештар ё камтари иҷроӣ, иҷро шудаанд, зеро на ҳамаи сохторҳои масъул ба раванди амалисозии тавсияҳо ҷалб карда шудаанд, ҳамоҳангсозӣ байни иҷрокунандагонӣ масъул сушт ба роҳ монда шудааст, ва сарборӣ, асосан, ба дӯши мақомоти иҷроияи пешбар, ки дар ин ё он банди Нақшаи миллӣ нишон дода шудааст, афтодааст.

Баъзе чорабиниҳо (бандҳо) норавшан шарҳ дода шудаанд ва нишондиҳандаҳои мушаххаси иҷро надоранд, ки ин арзёбии дараҷаи иҷрои онҳоро душвор месохт.

Инчунин таҳлил нишон дод, ки барои амалисозии самараноки баъзе тавсияҳо вақти бештар лозим аст.

Дар маҷмӯъ, сатҳи иҷрои Нақшаи миллиро дар сатҳи ба қадри кофӣ баланд арзёбӣ кардан мумкин аст, зеро аз 33 банди Нақша 27 банд (пурра ё қисман) иҷро шудаанд. Аммо, ҳангоми тартиб додани чорабиниҳо дар оянда ба иҷрои нишондиҳандаҳои мушаххас (миқдорӣ ва сифатӣ) ва инчунин тақвият бахшидани ҳамоҳангсозӣ байни мақомоти масъули давлатӣ, бо ҷалби бештари ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ, таъя кардан зарур аст.

№	Номгӯи тавсияҳо	Номгӯи чорабиниҳо	Мухлати иҷро	Иҷрокуандагон	Натиҷаҳои иҷрои зербандҳо	Натиҷаи иҷрои тавсия
1	2	3	4	5	6	
1	Ҳамроҳ шудан ба Конвенсия дар бораи ҳуқуқи маъёубон ва Протоколи факултативӣ ба он (115.1-115.8, 115.113, 118.1, 118.2, 118.7- 118.9)	1. Ба имзо расонидани Конвенсия дар бораи ҳуқуқи маъёубон 2. Аз ҷониби гурӯҳи корӣ оид ба омӯзиши масъалаи ҳамроҳшавии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Конвенсия дар бораи ҳуқуқи маъёубон анҷом додани корҳои омодагӣ барои тасдиқи Конвенсия дар бораи ҳуқуқи маъёубон	2017 то ҳалли масъала	ВТХИА, ВҲИ, дигар вазорату идораҳо Гурӯҳи корӣ	Иҷро шудааст Конвенсия оид ба ҳуқуқи маъёубон 22 марти соли 2018 ба имзо расид. Иҷро шудааст Таъсис дода шуд Гурӯҳи корӣ оид ба омӯзиши имконияти ратификатсияи Конвенсия оид ба ҳуқуқи маъёубон. 27 феввали соли 2020 Аз ҷониби Ҳукумати ҶТ Нақшаи миллии амалҳо оид ба оmodасозии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ратификатсия ва амалисозии Конвенсия оид ба ҳуқуқи маъёубон тасдиқ шуд. Амалисозии нақша дар давраи то соли 2024 пешбинӣ шудааст.	Қисман иҷро шудааст (зербандҳои 1, 2 иҷро шудаанд, зербанди 3 иҷро нашудааст)

		3. Омӯзиши масъалаи тасдиқ намудани Протоколи факултативӣ ба Конвенсия дар бораи ҳуқуқи маъиубон	2020	ВТХИА, ВХИ, дигар вазорату идораҳо	Дар лаҳзаи гузаронидани таҳлил иҷро нашудааст	
2	Тасдиқ намудани Протоколи дуҷуми факултативӣ ба Паймони байналмилалӣ дар бораи ҳуқуқҳои шаҳрвандӣ ва сиёсӣ (115.9-115.12, 115.46-115.57, 118.8, 118.9)	1. Ба анҷом расонидани омӯзиши масъалаи тасдиқ намудани Протоколи дуҷуми факултативӣ ба Паймони байналмилалӣ дар бораи ҳуқуқҳои шаҳрвандӣ ва сиёсӣ	то ҳалли масъала	Гуруҳи корӣ	<p>Иҷро нашудааст</p> <p>15 июли соли 2004 парламенти Тоҷикистон Қонун “Дар бораи боздоштани татбиқи ҷазои қатл» дар кишварро қабул кард, ки тибқи он аз 1 март соли 2005 ба ҷои ҷазои қатл ҳабси якумра татбиқ карда мешавад. Дар моҳи апрели соли 2010 гуруҳи корӣ оид ба таҳқиқи чиҳатҳои иҷтимоиву ҳуқуқии бекор кардани ҷазои қатл дар ҚТ таъсис дода шуд, ки роҳбари он мушовири калони президент оид ба сиёсати ҳуқуқӣ Ҷумахон Давлатов мебошад.</p> <p>Ба гуруҳи корӣ намоёндаи Дастгоҳи иҷроияи Президенти ҚТ, шахсони якуми вазорату идораҳо, судҳо, омбудсмен дохил мешуданд. Мутассифона, ба гуруҳи корӣ намоёндагони ҷомеаи шаҳрвандӣ, мазҳабӣ ва рӯзманигорон дохил карда нашуданд.¹</p> <p>Аз ҷониби гуруҳи корӣ нақшаи чорабиниҳо оид ба чиҳатҳои иҷтимоиву ҳуқуқии имконияти бекор кардани ҷазои қатл таҳия карда шуд, ки омӯзиши амалияи ҷаҳонӣ ва қонунгузори кишварҳои, ки ҷазои қатлро бекор кардаанд, гузаронидани таҳқиқоти иҷтимоӣ дар табақаҳои гуногуни ҷамъият, инчунин шарҳи имконияти ратификатсияи Протоколи иловагии дуҷум ба Паймонро</p>	<p>Иҷро нашудааст</p> <p>Протоколи иловагии дуҷум ба ПБҲШС ратификатсия нашудааст, ҷазои қатл пурра бекор карда нашудааст.</p>

¹ Сарчашма: <https://www.asiaplustj.info/news/tajikistan/society/20190602/vernetsya-li-v-tadzhikistan-smertnaya-kazn>

				<p>дарбар мегирад. Аммо, то ба имрӯз, ҷазои қатл бекор карда нашудааст.</p> <p>Кумитаи СММ оид ба ҳуқуқи инсон дар Тавсияҳои ниҳони худ ба Тоҷикистон аз моҳи июли соли 2019 бо таассуф набудани пешрафт дар самти де-юре бекор кардани ҷазои қатл ва ҳамроҳ шудан ба Протоколи иловагии дуюм ба Паймон, ки ба барҳам додани ҷазои қатл равона гаштааст, ё ратификатсияи (моддаи 6) онро таъкид намудааст. Дар робита бо ин, Кумита ба Тоҷикистон тавсия дод, ки мораторий оид ба иҷрои ҳукмҳои қатлро нигоҳ дорад, риояи онро таъмин намояд ва инчунин дар муҳлатҳои возеҳан муқарраршуда оид ба бекор кардани ҷазои қатл ва ҳамроҳшавӣ ба Протоколи иловагии дуюм ба Паймон ё ратификатсияи он чораҳои мушаххас андешад.</p> <p>Дар рафти воҳӯриҳо бо рӯзноманигорон дар охири моҳи январи соли 2020 Прокурори генералии Тоҷикистон Юуф Раҳмон ба ҷонибдории бекор кардани мораторий оид ба ҷазои қатл дар кишвар изҳорот дод. Ғайр аз ин, қаблан Прокурори генералӣ чунин изҳори ақида карда буд, ки «Ҷазои қатл бояд нисбати он шахсоне татбиқ карда шавад, ки ҷиноятҳои махсусан вазнин ва бераҳмона, аз қабيلي куштори барқасди якчанд шахс бо бераҳмии махсус, террористон, хоинони ватан ва шаҳрвандоне,</p>	
--	--	--	--	--	--

					ки кӯшиши табaddулоти давлатиро анҷом додаанд, татбиқ карда шавад». ²	
		2. Омода намудани лоиҳаи санадҳои дахлдор	то ҳалли масъала	Вазорату идораҳо	Дар лаҳзаи гузаронидани таҳлил иҷро нашудааст	
3	Таъмин намудани мутобиқати фаъолияти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бо Принципҳои Париж (115.17-115.22, 115.24)	1. Таҳия ва тасдиқи нақшаи чорабиниҳо оид ба иҷрои тавсияҳои Зеркумитаи аккредитатсияи СММ	2017	ВҲИ, ДИП, ВА, ВКХ, ТҶ	<p>Иҷро шудааст</p> <p>Бо фармони Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон аз 19 октябри соли 2017 № 143 Гурӯҳи корӣ оид ба амалисозии банди 3 Нақшаи миллии амалҳо оид ба иҷрои тавсияҳои давлатҳои узви Шӯрои СММ оид ба ҳуқуқи инсон тибқи тартиби Шарҳи универсалии даврӣ (ШУД) (давраи дуум) барои солҳои 2017-2020 таъсис дода шуд. Ба ҳайати Гурӯҳи корӣ намоёндагонии Дастгоҳи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон, Вазорати корҳои хориҷӣ ва Вазорати адлия дохил мешаванд.</p> <p>20 декабри соли 2017 нақшаи корҳои Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар ҚТ оид ба амалисозии банди 3 Нақшаи миллии амалҳо оид ба иҷрои тавсияҳои давлатҳои узви Шӯрои СММ оид ба ҳуқуқи инсон тибқи тартиби ШУД барои солҳои 2017-2020 тасдиқ карда шуд.</p> <p>4 марти соли 2019 Президенти ҚТ Эмомали Раҳмон Фармон дар бораи таъин намудани Ваколатдори нав оид ба ҳуқуқи инсон дар ҚТ-ро имзо намуд. Ба ин мақом Умед Бобозода, ки қаблан мушовири дастгоҳи ёрдамчии президент оид ба масъалаҳои</p>	Қисман иҷро шудааст

² Сарчашма: <https://www.asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/laworder/20200128/genprokuror-tadzhikistana-vistupil-za-otmenu-moratoriya-na-smertnuyu-kazn>

				хуқуқӣ буд таъин карда шуд. Зариф Ализода, ки дар давоми 10 сол Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар ҚТ буд, Ёрдамчи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба масъалаҳои ҳуқуқӣ – Намояндаи ваколатдори Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар Маҷлиси миллий ва Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон таъин карда шуд. ³	
	2. Омӯзиши қонунгузори дигар давлатҳо, ки фаъолияти ниҳодҳои ҳифзи ҳуқуқро ба танзим мебароранд	2017-2019	ВҲИ, ДИП, ВА, ВКХ	<p>Иҷро шуда истодааст</p> <p>Аз 28 август то 1 сентябри соли 2017 аъзои Гурӯҳи корӣ ва мониторингии назди ВҲИ ҚТ барои омӯхтани таҷрибаи кории ниҳоди ҳомии ҳуқуқ дар Словения ва қонунгузори танзимкунандаи фаъолияти ин ниҳод ба Ҷумҳурии Словения сафар анҷом доданд.</p> <p>Аз 17 то 20 октябри соли 2018 аъзои Гурӯҳи корӣ ва мониторингии назди Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар ҚТ бо мақсади мубодилаи таҷриба ва омӯхтани қонунгузорӣ, шиносӣ бо фаъолияти дастгоҳи Омбудсмен дар Арманистон аз Ҷумҳурии Арманистон боздид карданд. Шиносӣ бо таҷрибаи кишварҳои дигар бо дастгирии ташкилотҳои донории байналмилалӣ сурат гирифт.</p> <p>Намояндагони дафтари ВҲИ дар ҚТ бо мақсади омӯзиши таҷриба ва қонунгузори кишварҳои дигар дар чорабиниҳои сершумор берун аз ҳудуди Тоҷикистон иштирок намуданд.</p>	

³ Сарчашма: <http://www.prezident.tj/ru/node/19524>, <http://www.prezident.tj/ru/node/19526>

					<p>Аз ҷониби ВҲИ ба аъзои Гурӯҳи корӣ дар назди ВҲИ ҚТ пешниҳод карда шуд, ки қонунгузории кишварҳои дигар, аз ҷумла Финляндияро, доир ба фаъолияти ниҳодҳои ҳомии ҳуқуқ омӯзанд.</p>	
		<p>3. Такмили Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон»</p>	2019-2020	ВҲИ, ДИП, ВА, ВКХ	<p>Дар лаҳзаи гузаронидани таҳлил иҷро нашудааст</p> <p>Пас аз соли 2017 ба Қонуни ҚТ «Дар бораи ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» ҳеҷ гуна тағйирот қабул нашудааст.</p> <p>Бо мақсади таъмини мутобиқати қонунгузории миллӣ бо Принципҳои Париж Қонуни ҚТ «Дар бораи ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Қонун “Дар бораи ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар ҚТ» аз 15 март соли соли 2016 қабул карда шуд. Тибқи тағйирот, ба ВҲИ вазифаи мусоидат ба ратификатсияи санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ оид ба ҳуқуқи инсон ё ҳамроҳшавии ҚТ ба онҳо вогузор карда шуд, ки ба банди 3 зербанди «с» боби « Ваколат ва функцияҳои» принципҳои Париж мутобиқат мекунад.⁴ ВҲИ ҳуқуқ дорад, ки изоляторҳои (тавқиғоҳҳои) нигоҳдории муваққатӣ, изоляторҳои (тавқиғоҳҳои) тафтишотӣ, марказҳои ҷойгиркунии муҳоҷирони хориҷӣ ё шахсони паноҳҷӯянда, муассисаҳое, ки ёрии иҷтимоӣ, тиббӣ ё равонпизишкӣ мерасонанд ва дигар ҷойҳои маҳдудкунии озодӣ, инчунин қисмҳои ҳарбӣ, муассисаҳои иҷроӣ ҷазои</p>	

⁴ Принципҳо, оид ба мақоми муассисаҳои миллие, ки бо пешбурд ва ҳифзи ҳуқуқи инсон машғуланд. Замима ба [катъномаи 48/134](#) Ассамблеяи Генералӣ аз 20 декабри соли 1993

				<p>чиноятӣ, дигар сохтору муассисаҳои ҳарбӣ, ки дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон воқеанд, боздид кунад ва санҷиш гузаронад.</p> <p>Тибқи тағйирот, дар назди Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон бо мақсади ҳамоҳангсозии фаъолияти мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва сохторҳои қомаи шаҳрвандӣ дар самти ҳифзи ҳуқуқи озодиҳои инсон ва расонидани ёрии машваратӣ Шӯрои ҳамоҳангсозӣ ва коршиносӣ таъсис дода мешавад⁵, ки ба Принципҳои Париж мутобиқат мекунад.</p> <p>Тағйирот ба Қонуни ҚТ «Дар бораи ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон»⁶ инчунин таъсиси вазифаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак (ВХК) дар Ҷумҳурии Тоҷикистонро пешбинӣ менамуданд, ки он низ аз қониби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон бо розигии Парламенти (Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии) Ҷумҳурии Тоҷикистон ба муҳлати 5 сол ба вазифа таъин карда мешавад.⁷</p> <p>Дар моҳи майи соли 2017 ба Қонун тағйироти навбатӣ ворид карда шуданд, ки тибқи онҳо Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар ҚТ ҳуқуқ надорад дар як вақт шаҳрвандии давлати дигарро соҳиб гардад.</p> <p>Бо ҷалби коршиноси миллӣ гузориши таҳлилий бо пешниҳодҳо оид ба ворид намудани тағйиру иловаҳо ба</p>
--	--	--	--	--

⁵ Моддаҳои 11, 12, 36 Қонуни ҚТ «Дар бораи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон»

⁶ Аз 20 марти соли 2008, дар таҳрири охирин аз 15 марти соли 2016

⁷ Сарчашма: Гузориши алтернативии ташкилотҳои ҷамъиятӣ дар бораи иҷрои Паймони байналхалқӣ оид ба ҳуқуқҳои шаҳрвандӣ ва сиёсӣ, соли 2019

					Қонунгузории ҚТ (аз ҷумла, ба Қонуни ҚТ «Дар бораи ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» тибқи тавсияҳои зеркумитаи аккредитатсияи ниҳодҳои миллий оид ба ҳуқуқи инсон) омода карда шуд. Гузориши таҳлилий барои омӯзиш ба аъзои Гурӯҳи корӣ дар назди ВҲИ ҚТ ирсол гардид.	
		4. Муҳокимаи лоиҳаи Қонун бо иштироки васеи намоёндагони сохторҳои давлатӣ ва ҷамъиятӣ	2020	ВҲИ, ДИП, ВА, ВКХ, ТҶ	Дар лаҳзаи гузаронидани таҳлил иҷро нашудааст	
4	Андешидани тадбирҳои ҷиҳати ҳифзи қонуну қўдақон ва дигар аъзои оила аз зўроварӣ дар оила, пешгирии зўроварӣ дар оила (115.29, 115.37, 115.63-115.69, 115.86, 118.22, 118.27, 118.31)	1. Дар байни аҳолии гузаронидани қорҳои фаҳмондадиҳӣ оид ба муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи пешгирии зўроварӣ дар оила» ва Барномаи давлатии пешгирии зўроварӣ дар оила дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2014-2023	2017-2020	КҚЗО, ВҚД, ҚДТАҶМ, ҚЧВС, ҚТР, МИМХД, ТҶ	<p>Иҷро шуда истодааст</p> <p>Қўмитаи СММ оид ба ҳуқуқи инсон дар Тавсияҳои ниҳоии худ ба Тоҷикистон аз 18 июли соли 2019 ибрази нигаронӣ намуд, ки зўроварӣ дар ҳона ҳодисаи паҳншуда буда, ба дараҷаи назаррас қасдан пинҳон дошта мешавад: тибқи иттилооти Таҳқиқоти тиббӣ-демографӣ, ки соли 2017 дар давлати узв гузаронида шудааст, 80% қонун қўрбонии зўровариҳои маишӣ оилавӣ мебошанд, вале танҳо 6% онҳо барои қумак ба қомоти ҳифзи ҳуқуқ ё адвокатҳо муроҷиат мекунанд.</p> <p>Ҷиҳати иҷрои уҳдадорӣҳои байналмилалӣ ва қонунгузориҳои миллий, қомоти давлатӣ дар якҷоягӣ бо ташкилотҳои қомеаи шаҳрвандӣ дар самти пешгирии зўроварӣ дар оила қорҳои зиёдро ағном медиҳанд.</p>	<p>Қисман иҷро шудааст</p> <p>Дар кишвар аз қониби қомоти давлатӣ (КҚЗО, ВҚД, ВМИ ва дигар сохторҳо) дар якҷоягӣ бо шарикони рушд ва қомеаи шаҳрвандӣ қорҳои зиёд оид ба пешгирӣ ва мубориза бо</p>

				<p>Кумитаи кор бо занон ва оилаи назди Ҳукумати ҶТ ба таври мунтазам чорабиниҳоро анҷом медиҳад, ки ба пешгирии зӯроварӣ дар оила равона шудаанд: иқдомҳои якҷоя бо ташкилотҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ, аз қабili «16 рӯз бар зидди зӯроварӣ дар оила», вохӯриҳо бо донишҷӯён, аҳоли ва ғайра.</p> <p>Дар доираи амалисозии Барномаи ислоҳоти милитсия барои солҳои 2014-2020 Шӯроҳои ҷамъиятӣ оид ба мусоидати ҷомеаи шаҳрвандӣ ба ислоҳоти милитсия дар назди ВКД ҶТ, РВКД дар вилоятҳои Хатлон ва Суғд таъсис дода шуданд. Каме баъдтар Шӯроҳои ҷамъиятӣ оид ба мусоидати ҷомеаи шаҳрвандӣ ба таъмини муҳофизати тартиботи ҷамъиятӣ дар назди ШВКД дар шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ таъсис дода шуданд. Шӯроҳо инчунин фаъолон дар самти пешгирӣ ва мубориза бо зӯроварӣ дар оила фаъолон иштирок менамоянд.⁸</p> <p>Тибқи Қарори Шӯрои машваратии ККЗО ҶТ аз 22 сентябри соли 2017 Стратегияи коммуникатсионӣ оид ба тағйири рафтор нисбати зӯроварӣ дар оила тасдиқ карда шуд. Стратегияи мазкур аз ҷониби гурӯҳи коршиносони маҳаллӣ ва байналмилалӣ дар ҳамкориҳои наздик бо ККЗО бо дастгирии Филиали ГОПА мБХ дар</p>	<p>зӯроварӣ дар оила анҷом дода шуда, чорабиниҳои фаҳмондадиҳӣ ва омӯзишӣ гузаронида мешаванд. Бо вучуди ин, то ҳанӯз душвориҳо ба назар мерасанд: Зӯроварӣ дар хона ҷиноят эътироф нашудааст, мониторинги Қонуни ҶТ “Дар бораи пешгирии зӯроварӣ дар оила” гузаронида нашудааст).</p>
--	--	--	--	---	--

⁸ Мушкилоти асосии амалисозии Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи пешгирии зӯроварӣ дар оила» дар сатҳи маҳаллӣ ва механизмҳои баланд бардоштани самаранокии фаъолияти субъектҳои асосӣ оид ба амалисозии он (дар асоси натиҷаҳои мониторинг ва арзёбии ҷамъиятӣ), Коалитсияи иттиҳодияҳои ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Аз баробарии ҳуқуқ ба баробарии воқеӣ», ТҶ «Ҷаҳон», с. 2019

				<p>ҚТ/Лоиҳаи PDV⁹ таҳия карда шуд. Дар соли 2017 155 нафар намоёндогони шуъбаҳои ККЗО дар ш. Душанбе, НТМ, ВМКБ, минтақаи Рашт ва инчунин вилоятҳои Хатлон ва Суғд доир ба татбиқи Стратегияи коммуникатсионӣ омӯзиш гирифтанд. 37 нафар намоёндогони шуъбаҳои ККЗО бо омӯзиш доир ба усулҳои инноватсионӣ ва амалияҳои пешрафтаи гузаронидани маъракаҳо оид ба тағйири рафтор фаро гирифта шуданд. Дар доираи амалисозии стратегияи мазкур Кумитаи кор бо занон ва оилаи назди Ҳукумати ҚТ дар якҷоягӣ бо Филиали ГОПА мБХ дар ҚТ/Лоиҳаи PDV маъракаи иттилоотиеро оғоз намуданд, ки ба табақаҳои васеи аҳоли нигаронида шуда буд ва инчунин се маъракаи ҳадафманд барои мардони ҷавон, ҷавонзанон ва хушдоманҳо гузаронида шуд.</p> <p>Ҳар сол ККЗО дар якҷоягӣ бо Филиали ГОПА мБХ дар ҚТ/Лоиҳаи PDV бо мақсади ҷалб намудани ВАО ба фарогирии масъалаҳои пешгирии зӯроварӣ дар оила дар байни рӯзноманигорон озмун барои медиа-маҳсулоти беҳтаринро баргузор менамояд.</p> <p>Ҳар сол дар доираи маъракаи “16 рӯзи мубориза бар зидди зӯроварии гендерӣ ” чорабиниҳои иттилоотиву омӯзишӣ оид ба шарҳ додани қонунгузории ҚТ дар бораи пешгирии зӯроварӣ дар оила бо иштироки ККЗО, намоёндогони вазоратҳо ва сохторҳои дахлдор, донишҷӯён, мактаббачагон ва аҳоли бо ҷалби васеи</p>	
--	--	--	--	--	--

⁹ <https://pdv.tj/publikaczii/>

				<p>намояндагони ҷомеаи шаҳрвандӣ, фаъолони ҷамъиятӣ гузаронида мешаванд.</p> <p>Прокуратураи генералӣ дар муассисаҳои таҳсилотӣ ва дигар муассисаҳо оид ба нигоҳубини кӯдакон қорҳои фаҳмондадиҳиро ташкил намуд ва анҷом дод. Бо мақсади иҷрои талаботи Қонуни ҚТ «Дар бораи пешгирии зӯроварӣ дар оила» ва Барномаи давлатии пешгирии зӯроварӣ дар оила барои солҳои 2014-2023, кормандони прокуратура дар нимаи аввали соли 2018 дар шаҳри ноҳияҳои ҷумҳурӣ 1490 вохӯриҳо ва муҳокимаҳо, 199 баромадҳо, 193 мизҳои мудаваар гузаронида, ғайр аз ин 149 баромадҳои телевизионӣ, 231 баромадҳои радиӣ ва 272 мавод дар матбуот анҷом доданд.</p>	
	2. Ҳамоҳангсозии фаъолияти марказҳои ғирирасон, марказҳои бахшҳои офитбахшии тиббию иҷтимоӣ барои ҷабридидагони зӯроварӣ	2017-2020	КҚЗО, ВҚД, ВТХИА, МИМХД, ТҚ	<p>Қисман иҷро шуда истодааст</p> <p>Тибқи моддаи 16 Қонуни ҚТ «Дар бораи пешгирии зӯроварӣ дар оила» ба ҷабридидагон Марказҳои ғирирасон кумак мерасонанд, ки «аз ҷониби мақомоти давлатӣ, шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ дар шакли муассиса таъсис дода мешаванд ва ба ташкилотҳои ғайритиҷоратӣ мансубанд». Тибқи моддаи 17 Қонун Марказҳои бахшҳои тавонбахшии тиббию иҷтимоӣ барои ҷабридидагон, ки «бо қарори мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар мувофиқа бо мақомоти соҳаи тандурустӣ дар беморхонаҳои марказии шаҳрӣ, ноҳиявӣ ё дармонгоҳҳои марказии шаҳрӣ, ноҳиявӣ таъсис дода шуда, шахси ҳуқуқӣ намебошанд» низ уҳдадоранд, ки ба</p>	

					<p>чабрдидагони зӯроварӣ кумак расонанд. Ҳамин тариқ, марказҳои ёрирасон бояд дорои мақоми шахси ҳуқуқӣ бошанд, дар ҳоле ки бахшҳои тавонбахшии тиббию иҷтимоӣ шахсӣ ҳуқуқӣ нестанд.</p> <p>«Марказҳои машваратӣ бевосита дар бинои маъмуриятҳои маҳаллӣ ҷойгир карда мешаванд. Онҳо дар ҳақиқат ба чабрдидагони зӯроварӣ дар оила ва оилаҳои онҳо кумаки машваратӣ расонида метавонанд, вале паноҳгоҳи муваққатӣ пешниҳод намеkunанд. Бархилофи муқаррароти Қонун «Дар бораи пешгирии зӯроварӣ дар оила», ки рушди ҳадамоти кумаки мавҷуда ва таъсиси ҳадамоти навро пешбинӣ менамояд, барои ин мақсадҳо буҷети алоҳида ҷудо карда намешавад».¹⁰</p> <p>Бахшҳои тавонбахшии тиббию иҷтимоӣ дар шакли нуқтаҳои тиббӣ барои чабрдидагони зӯроварӣ дар оила ташкил карда мешаванд.</p> <p>«Дар аксар ҳолатҳо замон дар онҳо на бештар аз панҷ рӯз меистанд. Мушкилоти дигар аз он иборат аст, ки нуқтаҳои тиббии махсусгардонидашуда барои чабрдидагони зӯроварӣ дар шӯъбаҳои таваллуд ва гинекологӣ ҷойгир шудаанд, ки дар онҳо кормандони миёнаи тиббӣ асосан бо нигоҳубини занони таваллудкарда машғуланд. Бо дигар беморон дар беморхона якҷоя қарор доштани чабрдидагон самаранок нест, зеро ба чабрдидагон доираи васеътари</p>	
--	--	--	--	--	--	--

¹⁰ Сарчашма: https://www.hrw.org/ru/report/2019/09/19/333681#_ftn108

				<p>хизматрасониҳо лозим аст: аз кӯмаки равонпизишкӣ то маслиҳати ҳуқуқӣ».¹¹</p> <p>«Дар Тоҷикистон норасоии шадиди паноҳгоҳҳо ва дигар хадамоти кӯмакрасон, ки ҷабрдидагони зӯроварӣ дар оила дар ҳолатҳои фавқулодда ба онҳо барои ҳимоя ва паноҳгоҳи муваққатӣ муроҷиат карда метавонистанд, эҳсос мешавад».¹²</p> <p>«Хадамоти давлатӣ оид ба расонидани кумак ба ҷабрдидагони зӯроварӣ ангуштшумор мебошанд. Марказҳои бухронӣ ва захиравии амалкунанда дар назди иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, ки бо пешгирии зӯроварӣ нисбати занон машғуланд ва ба ҷабрдидагони зӯроварӣ кумак мерасонанд, бо як қатор мушкилот рӯбарӯ мешаванд:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Набудани биноҳои доимӣ ва ба таври зарурӣ муҷахҳаз, душвории бастанӣ шартномаҳои иҷора барои муддати тӯлонӣ. ✓ Маблағгузориҳои кутоҳмуддат (ки асосан маблағгузориҳои донориро барои як сол пешбинӣ менамояд). ✓ Заминаи моддӣ-техникии заиф (таҷҳизот, интернет ва ғайра). ✓ Нарасидани кадрҳои баландихтисос, зарурати тақмили ихтисоси равоншиносон, ҳуқуқшиносон, кормандони тиб ва дигар мутахассисон. 	
--	--	--	--	---	--

¹¹ Сарчашма: https://www.hrw.org/ru/report/2019/09/19/333681#_ftn108

¹² Сарчашма: https://www.hrw.org/ru/report/2019/09/19/333681#_ftn108

					<p>✓ Маҳдудияти бастан хизматрасониҳои пешниҳодшаванда». ¹³</p> <p>«Фаъоли ва ҳаҷми хизматрасониҳои аз ҷониби хадамоти давлатӣ ва ғайридавлатии гуногун оид ба дастгирии ҷабрдидагони зӯроварӣ асосан аз маблағгузориҳои донорҳо вобаста аст. Дар низоми амалкунандаи кӯмак ба ҷабрдидагони зӯроварӣ мушкилоти азим дар ноҳияҳои мавриди ҳадаф бошишгоҳҳо ва паноҳгоҳҳо мебошад. Мушкилоти мазкур барои ҳучраҳои тавонбахшии тиббӣ иҷтимоӣ барои ҷабрдидагони зӯроварӣ дар оила дар назди муассисаҳои тиббӣ низ ҷой дорад, ки аксар вақт маҷбур мешаванд, ки ҳатто дар ҳолати набудани зарурати табобати минбаъда ҷабрдидагони зӯровариҳо дар муассисаҳои тиббӣ ҷойгир намоянд». ¹⁴</p> <p>То моҳи декабри соли 2018 дар ҶТ 8 ҳучра барои ҷабрдидагони зӯроварӣ дар оила дар назди шуъбаҳои таваллуди БМҶ ВТҲИА амал мекарданд, ки бо дастгирии UNFPA кушода шудаанд.</p> <p>Бо дастгирии молиявии Филиали ГОПА мБХ дар ҶТ/Лоихаи PDV дар ҳамкорӣ бо мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти</p>	
--	--	--	--	--	--	--

¹³ Сарчашма: Маърузаи алтернативии сеюми иттиҳодияҳои ҷамъиятии Тоҷикистон оид ба амалисозии Конвенсия дар бораи барҳам додани тамоми шаклҳои таъбиз нисбати занон, Коалитсияи ТҶ «Аз баробарии ҳуқуқӣ ба баробарии воқеӣ» 2018.

¹⁴ Сарчашма: Мушкилоти асосии амалисозии Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи пешгирии зӯроварӣ дар оила» дар сатҳи маҳаллӣ ва механизмҳои баланд бардоштани самаранокии фаъолияти субъектҳои асосӣ оид ба амалисозии он (дар асоси натиҷаҳои мониторинг ва арзёбии ҷамъиятӣ), Коалитсияи иттиҳодияҳои ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Аз баробарии ҳуқуқӣ ба баробарии воқеӣ», ТҶ «Ҷаҳон», с. 2019

				<p>давлатӣ ва тибқи фармони Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 20 октябри соли 2018, №973 дар назди шуъбаи ҷарроҳии кӯдаконаи МД Маҷмаи тиббии «Истиқлол», шуъбаҳои таваллуди БМН ноҳияҳои Панҷ, Шаҳритус ва шуъбаи кӯдаконаи ноҳияи Фархор Ҳучраҳои тавонбахшии тиббӣ иҷтимоӣ барои занони ҷабрида аз зӯроварӣ кушода ва муҷахҳаз гардонида шуданд. Ин ҳучраҳо ба ҷабридагони зӯроварӣ паноҳгоҳи муваққатӣ ва кумаки маҷмӯӣ пешниҳод менамоянд. Ҳучраҳо фаъолияти худро тибқи қонунгузори амалкунанда, стандартҳои сифати хизматрасониҳои иҷтимоӣ барои ҷабридагони зӯроварӣ дар оила, ки аз ҷониби ВТҲИА ҚТ тасдиқ шудаанд, тартиб ва стандартҳои пешниҳоди намудҳои асосии хизматрасониҳои иҷтимоӣ, ки тавассути Низомномаи намунавии Ҳучраҳо оид ба дастгирии занони ҷабрида аз зӯроварӣ, дар назди беморхонаҳои клиникӣ ва таваллудхонаҳои ВТҲИА аз 20 октябри соли 2018, №973 тасдиқ шудааст, ба роҳ мемонанд¹⁵.</p> <p>Дар назди мақоми иҷроияи ҳокимияти давлатии ш. Душанбе «Маркази худшиносии занон» фаъолият мекунад, ки дар рӯзҳои қорӣ дар давоми рӯз машварати ҳуқуқӣ ва раёношиносӣ пешниҳод менамояд. Марказ пурра аз ҳисоби буҷети</p>	
--	--	--	--	--	--

¹⁵ ; www.pdv.tj

				<p>МИХД ш. Душанбе маблағгузорӣ мешавад.</p> <p>Дар солҳои 2017- 2018, бо мусоидати Филиали ГОПА мбХ дар ҚТ/PDV дар вилояти Хатлон 25 гурӯҳҳои кории байниидоравӣ таъсис дода шуданд, ки вазифаи онҳо аз ҷамоаҳои хизматрасониҳои тамоми провайдерҳо дар соҳаи кӯмак ба ҷабрдидагонӣ зӯроварӣ ва равонасозии ҷабрдидагон иборат буд.</p> <p>Якчанд ҳуҷраҳо барои ҷабрдидагонӣ зӯроварӣ, ки бо дастгирии донорҳои байналмилалӣ кушода шуда буданд, дар айнаи замон аз ҷониби Ҳукумати ҚТ бо мусоидати Филиали ГОПА мбХ дар ҚТ/PDV маблағгузорӣ мешаванд.</p> <p>Дар давраи солҳои 2018-2019 бо дастгирии молиявии Филиали ГОПА мбХ дар ҚТ \Лоихаи PDV дар ҳамкорӣ бо мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ҳуҷраҳо барои машваратдиҳии инфиродӣ ба ҷабрдидагонӣ зӯроварӣ дар оила (ш. Леваконт, ноҳияи Кушонӣ) ва ҳуҷра оид ба ислоҳ кардани рафтори таҷовузгарон (ш. Леваконт) кушода шуданд.</p> <p>ККЗО бо ҷалби мутахассисони муассисаҳои давлатии «маркази рушди ҳаёти солим» ва «Маркази солимии репродуктивӣ» дар назди Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии ҚТ семинарҳои якҷоя мегузаронанд.</p> <p>«Бояд қайд кард, ки ҷамоаҳои хизматрасонӣ на дар ҳама маҳалҳои кишвар ба роҳ монда</p>	
--	--	--	--	--	--

				<p>шудааст. Чунин кор, асосан, дар ҷануби Тоҷикистон анҷом дода мешавад, ки дар онҳо, асосан, Филиали ГОПА мбХ дар ҚТ Ўлоихаи PDV фаъолияти худро амалӣ менамояд. Дар сатҳи милли ҳамоҳангсозӣ дар сатҳи кофӣ ба роҳ монда нашудааст. Исботи ин мавҷуд набудани омили ягона оид ба ҳолатҳои зӯрварӣ дар оила, қурбонӣ ва таҷовузгарони зӯрварӣ, чораҳои воқуниши андешидашуда, ва миқдори парвандаҳои маъмурӣ ва ҷиноятӣ, ҳукмиҳои айбдоркунанда ва пардохти ҷабриҳои зиён ба қурбонӣ мебошад. Ғайр аз он, то ба ҳол дар сатҳи қонунгузорӣ механизми ҳамоҳангсозии байниидоравӣ таҳия карда нашудааст ва механизми рағбатсозии ҷабридагони зӯрварӣ дар оила қабул нашудааст. Тибқи м. 7 Қонуни ҚТ «Дар бораи пешгирии зӯрварӣ дар оила» Ҳукумати ҚТ фаъолияти идораҳои дигарро дар самти пешгирии зӯрварӣ дар оила ҳамоҳанг месозад, аммо, ҳар як субъекти давлатии масъул оид ба зӯрварӣ дар оила дар доираи ваколатҳои худ амал мекунад ва оиди ин самти кор дорои нуқтаи назари худ буда, нақшаҳои амали муштарак оид ба амалигардонии Қонуни мазкур бо идораҳои дигар мавҷуд нест».¹⁶</p> <p>Занон ва духтарони дорои маъҷубият амалан дар бораи марказҳои дастгирӣ маълумот надоранд ва наметавонанд, ки дар</p>	
--	--	--	--	--	--

¹⁶ Сарчашма: ФЧ «Интиҳоби шумо»

					ҳолати зӯроварӣ дар оила ба кӣ муроҷиат намоянд. ¹⁷	
		3. Мониторинги амалигардии Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи пешгирии зӯроварӣ дар оила» ва Барномаи давлатии пешгирии зӯроварӣ дар оила дар Ҷумҳурии Тоҷикистон	2018	ККЗО, ВКД, ТҶ	<p>Қисман иҷро шудааст</p> <p>Тибқи иттилооти эълоннамудаи ККЗО, корҳои омодагӣ ба мониторинги Қонун оғоз гаштаанд, аммо, дар давраи муқарраршуда аз ҷониби ККЗО мониторинг гузаронида нашудааст.</p> <p>Дар соли 2019, дар доираи лоиҳаи БРСММ «Таҳкими амнияти ҷамъиятӣ ва пешгирии зӯроварӣ нисбати занон», ки аз ҷониби ташкилоти Saferworld дар якҷоягӣ бо шарикони маҳаллӣ – ТҶ «Ҷаҳон» ва ТҶ «Заршедабону» амалӣ мегардад, мониторинги ҷамъиятии Қонуни ҚТ «Дар бораи пешгирии зӯроварӣ дар оила» дар сатҳи маҳаллӣ гузаронидда шуд, ки 6 воҳиди ҳудудиро дар ш. Бохтар, ш. Кӯлоб, ноҳияи Ҷамадонӣ (в. Хатлон), ш. Ваҳдат, ш. Ҳисор, ноҳияи Рӯдакӣ (НТМ) фаро гирифт. Ҳисобот дар бораи натиҷаҳои мониторинг ва арзёбии (МВА) ҷамъиятӣ аз ҷониби Коалитсияи иттиҳодияҳои ҷамъиятии Тоҷикистон «Аз баробарии ҳуқуқӣ ба баробарии воқеӣ» бо нақши пешбари ТҶ «Ҷаҳон» омода карда шуд.</p> <p>Мониторинги Барномаи давлатӣ оид ба пешгирии зӯроварӣ дар оила барои солҳои 2014-2023 аз ҷониби ККЗО бо дастгирии Филиали ГОПА мБХ дар ҚТ/Лоиҳаи PDV гузаронида мешавад ва дар марҳилаи омодаسازی ҳисобот қарор дорад. Тавре ки натиҷаҳои пешакии мониторинг нишон</p>	

¹⁷ Сарчашма: ТҶ «Сафои Конибодом»

					<p>медиҳанд, дар барнома ба масъалаҳои дастрасии ҷабрдидагони зӯроварӣ дар оила ба адолати судӣ таваҷҷуҳи кофӣ дода нашудааст. Барнома бештар ба огоҳии аҳоли, омӯзонидани мутахассисон, таҳсили духтарон, волидайн тамаркуз дода шудааст, на ба расонидани кумак ба ҷабрдидагони зӯроварӣ дар оила. Ғайр аз он, Барномаи давлатӣ ва нақшаи чорабиниҳо ба он танҳо чорабиниҳоеро фаро мегирад, ки ба пешгирии зӯроварӣ дар оила равона шудаанд, на дар маҷмӯъ ба зӯровариҳои гендерӣ.</p>	
		<p>4. Такмили механизми бозравонӣ ва ҳуҷҷатгузориҳои ҳолатҳои зӯроварӣ дар оила</p>	2017-2018	<p>ВКД, ПГ, СО, ВТХИА, ККЗО</p>	<p>Қисман иҷро шудааст Тибқи омили ВКД ҚТ дар ду соли охири миқдори муроҷиатҳо ва шикоятҳои санҷидашуда доир ба масъалаҳои зӯроварӣ дар оила чунин буд: дар соли 2017 ҳамагӣ 2911 муроҷиат, дар соли 2018 – 3448 (ба 137 муроҷиат бештар), дар шаш моҳи соли 2019 - 1758 муроҷиат (дар муқоиса бо ҳамаи давраи соли қаблӣ – ба 233 муроҷиат бештар).¹⁸ Омори овардашуда аз афзоиши миқдори муроҷиатҳо оид ба зӯроварӣ дар оила ба мақомоти ҳифзи ҳуқуқ шаҳодат медиҳад.</p> <p>Аммо «иттилоот ва нишондиҳандаҳои мавҷуда яқсон нестанд ва байни иттилооти омории расмӣ ва малумотҳои ғайрирасмӣ дар бораи миқёси воқеии зӯроварӣ нисбати занон фарқиатҳои назаррас ҷой доранд. Бештар омор оид ба шахсоне, ки ҷиноят содир кардаанд, мавҷуд аст. Омор оид ба қурбониёни зӯроварӣ амалан дар сатҳи</p>	

¹⁸ Сарчашма: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/04/ZHurnal-A4-Strategicheskoe-sotrudnichestvo.pdf>

					<p>расмӣ интишор намешавад. Ин ба дараҷаи назаррас бо номукамалии варақаҳои ҳисоботи омори вобаста аст».¹⁹</p> <p>Дар ҳисоботҳои гуногуни давлатӣ маълумоти омории гуногун оварда мешавад, ки ин аз набудани омори ягона шаҳодат медиҳад.</p> <p>«...Иттилооти ҷудогона оид ба дараҷаи хешовандии шахсони содиркунандаи зӯроварӣ ва ҷабридагон мавҷуд нестанд».²⁰</p> <p>Ташкилотҳои соҳавӣ омори худро пеш мебаранд, дар ВКД бошад баҳисобгирии ҷинойтҳо аз рӯи категорияҳои муайян сурат мегирад, вале, дар кишвар пойгоҳи иттилооти расмӣ ягонае вучуд надорад, ки омори маҷмӯӣ оид ба мунтазамият ва намудҳои зӯроварӣ нисбати занонро таъмин намояд. Омори гендерӣ, аз ҷумла дар самти «пешгирии зӯроварӣ нисбати занон», аз ҷониби Агентии омори назди Президенти ҶТ бурда мешавад, вале, дар он маълумотҳо оид ба шумора ва категорияҳои ҷинойтҳо ва инчунин ҳукмҳо барои ҳар як категория инъикос намеёбанд. Ташкилоти «UN Women» (сохтори СММ) доир ба масъалаҳои баробарии гендерӣ, дар асоси иттилооти Ҳукумати Тоҷикистон, қайд менамояд, ки 20% занони дар ақди никоҳ қарордошта бо зӯроварии эҳсосотӣ, ҷисмонӣ ё шахвонӣ аз ҷониби</p>	
--	--	--	--	--	--	--

¹⁹ Сарчашма: Маърӯзаи алтернативии сеюми иттиҳодияҳои ҷамъиятии Тоҷикистон оид ба амалисозии Конвенсия дар бораи барҳам додани тамоми шаклҳои таъбиз нисбати занон, Коалитсияи ТҶ «Аз баробарии ҳуқуқӣ ба баробарии воқеӣ» с. 2018

²⁰ Сарчашма: Human Rights Watch Submission on Tajikistan to the United Nations Committee on the Elimination of Discrimination against Women, 71st session of the United Nations Committee on the Elimination of Discrimination against Women, October 15, 2018, <https://www.hrw.org/news/2018/10/15/submission-tajikistan-united-nations-committee-elimination-discrimination-against>.

				<p>шавҳар дучор меоянд, вале, танҳо як нафар аз ҳар панҷ ҷабрдида ба милитсия дар бораи чунин ҷиноятҳо ариза пешниҳод менамояд».²¹</p> <p>Пас аз қабули Қонуни ҚТ “Дар бораи пешгирии зӯроварӣ дар оила» як қатор санадҳои фаръӣ оид ба амалигардонии Қонун қабул карда шуданд.</p> <p>Тибқи фармонҳои Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 март соли 2017, №224, аз 09 феввали соли 2018, №125 ва аз 16 январи соли 2020, №26, дар доираи ҳамкориҳои ВТҲИА ҚТ бо Филиали ГОПА мбХ дар ҚТ/Лоихаи PDV гурӯҳи корӣ «Оид ба бозбинӣ/такмили ҳуҷҷатҳои танзимкунана оид ба ҷиҳатҳои пешниҳоди кумаки иҷтимоӣ ва тиббӣ ба ҷабрдидагонии ЗО» таъсис дода шуд ва ҷадвали гузаронидани вохӯриҳо тасдиқ карда шуд. Дар давраи аз соли 2017 то 2020, 11 марчиси ГҚ баргузор шуд, ки дар онҳо ҳуҷҷатҳои мазкур пешниҳод, баррасӣ ва тасдиқ карда шуданд:</p> <p>1) Низомнома дар бораи ҳуҷраҳои тавонбахшии тиббию иҷтимоӣ барои ҷабрдидагонии зӯроварӣ дар оила, дар назди беморхонаҳои клиникӣ ва таваллудхонаҳои ВТҲИА (бо фармони</p>	
--	--	--	--	---	--

²¹ Сарчашма: «Зӯроварӣ дар ҳар сари қадам», Human Rights Watch, сентябри соли 2019, дар пайванди зерин дастрас аст:
https://www.hrw.org/ru/report/2019/09/19/333681#_ftn20

					<p>ВТҲИА аз 20 октябри соли 2018, №973 тасдиқ карда шудааст).²²</p> <p>2) Низомномаи намунавӣ дар бораи ташкил ва фаъолияти паноҳгоҳҳо барои ҷабрдидагони зӯроварӣ дар оила (бо фармони ВТҲИА ҚТ №1105 аз 11 декабри 2018 тасдиқ карда шудааст)²³</p> <p>3) Низомномаи намунавии Шуъбаҳои кумаки иҷтимоӣ дар хона дар назди мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ (бо фармони ВТҲИА ҚТ, №748 аз 12 сентябри 2017 тасдиқ карда шудааст)²⁴</p> <p>4) Варақаи намунавии Вазифаҳои хизматии корманди иҷтимоии Маркази кумаки иҷтимоӣ ба аҳоли дар назди мақоми иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ (бо фармони ВТҲИА ҚТ, №222 аз 06 март соли 2018 тасдиқ карда шудааст)²⁵</p> <p>5) Дастурамал оид ба воқуниши кормандони соҳаи ҳифзи иҷтимоии аҳоли ба ҳолатҳои зӯроварӣ дар оила (бо фармони ВТҲИА ҚТ, №443 аз 11 майи соли 2018 тасдиқ карда шудааст)²⁶</p> <p>6) Дастурамал оид ба воқуниши кормандони тиббӣ ба ҳолатҳои зӯроварӣ дар оила (бо фармони ВТҲИА ҚТ, №443 аз 11 майи 2018 тасдиқ карда шудааст)²⁷</p> <p>7) Стандартҳои сифати хизматрасониҳои иҷтимоие, ки ба ҷабрдидагони зӯроварӣ дар оила дар Ҷумҳурии Тоҷикистон</p>	
--	--	--	--	--	---	--

²² Сарчашма: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/05/Nizomnoma-dar-borai-huchrahoi-tavonbahshi.pdf>

²³ Сарчашма: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/06/Tipovoe-polozhenie-priyutov.pdf>

²⁴ Сарчашма: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/06/Tipovoe-polozhenie-CZOSP.pdf>

²⁵ Сарчашма: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/05/Dasturamal-oid-ba-vokunishi-korm-ichtimoi-va-Uhdadorihoi-vazifavii-korm-hifzi-ichtimoi.pdf>

²⁶ Сарчашма: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/05/Dasturamal-oid-ba-vokunishi-korm-ichtimoi-va-Uhdadorihoi-vazifavii-korm-hifzi-ichtimoi.pdf>

²⁷ Сарчашма: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/05/Dasturamali-kormandoni-tibbi.pdf>

					<p>пешниҳод карда мешаванд (бо фармони ВТҲИА ҚТ аз 13 декабри соли 2019, № 967 тасдиқ карда шудааст).²⁸</p> <p>Ғайр аз ин, чунин ҳуҷҷатҳо, аз қабيلي Дастурамал оид ба фаъолияти кормандони шуъбаҳои ККЗО дар самти амалисозии баробарии гендерӣ ва пешгирии зӯроварӣ дар оила (Фармони Раиси ККЗО №159 аз 08.11.2018); Дастурамал оид ба пешгирӣ ва вокуниши кормандони муассисаҳои таҳсилотӣ ба ҳолатҳои зӯроварӣ нисбати кӯдакон (Қарори №11 Шӯрои илмию методии ВМИ ҚТ аз 21.12.2017); Низомномаи намунавӣ дар бораи ташкил ва фаъолияти паноҳгоҳҳо барои ҷабрдидагони зӯроварӣ дар оила (Фармони вазири ВТҲИА ҚТ №1176 аз 11.12.18г.) таҳия карда шуданд.²⁹</p> <p>Дар доираи ҳамкории ВКД ҚТ бо САҲА Дастурамал оид ба ташкили фаъолияти кормандони корҳои дохилӣ дар самти пешгирӣ, барҳамдиҳӣ ва вокуниш ба ҳолатҳои зӯроварӣ дар оила таҳия карда шуд (Фармони вазири ВКД ҚТ № 276\з аз 20.04.2016)</p> <p>Дар доираи ҳамкории мақомоти давлатӣ бо Филиали ГОПА мбХ дар ҚТ/Лоихаи PDV ҳуҷҷатҳои зерин таҳия карда шуданд:</p>	
--	--	--	--	--	--	--

²⁸ <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/06/Standarti-Hizmati-ictimoi-ba-QZO.pdf>

²⁹ Мушкилоти асосии амалисозии Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи пешгирии зӯроварӣ дар оила» дар сатҳи маҳаллӣ ва механизмҳои баланд бардоштани самаранокии фаъолияти субъектҳои асосӣ оид ба амалисозии он (дар асоси натиҷаҳои мониторинг ва арзёбии ҷамъиятӣ), Коалитсияи иттиҳодияҳои ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Аз баробарии ҳуқуқ ба баробарии воқеӣ», ТҶ «Ҷаҳон», с. 2019

				<p>1) Дастурамал барои кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ дар доираи иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи пешгирии зӯроварӣ дар оила» (Пайнавишти №1 аз 21.06.2019. Шӯрои илмию методии Академияи милитсияи ВКД ҚТ).³⁰</p> <p>2) Дастурамал барои ҳуқуқшиносони Бюроҳои ҳуқуқшиносии давлатӣ барои расонидани кумаки аввалияи ҳуқуқӣ ба ҷабрдидагони зӯроварӣ дар оилаи назди Вазорати адлияи ҚТ (бо фармони директори БДҲ аз 08 ноябри соли 2018, №12 тасдиқ карда шудааст).</p> <p>3) Дастурамал барои кормандони муассисаҳои таълимӣ оид ба пешгирӣ ва воқуниш ба ҳолатҳои зӯроварӣ нисбати кӯдакон (Қарори №11 Шӯрои илмию методии ВМИ ҚТ аз 21.12.2017)³¹</p> <p>4) Дастурамал барои фаъолияти кормандони шуъбаҳои ККЗО оид ба амалисозии баробарии гендерӣ ва пешгирии зӯроварӣ дар оила (Фармони Раиси ККЗО №159 аз 08.11.2018)³²</p> <p>Аз ҷониби Кумитаи дин ва танзими анъана ва ҷашну маросимҳои миллии назди Ҳукумати Тоҷикистон бо дастгирии Филиали ГОПА мбХ дар ҚТ/Лоихаи PDV</p>	
--	--	--	--	---	--

³⁰ Сарчашма: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/05/PDV-Rohnamo-MVD.pdf>

³¹ Сарчашма: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/05/«Dasturamal-baroi-kormandoni-muassisaxoi-talimī-oid-ba-peshgirī-va-vokunish-ba-xodisaxoi-zūrovārī-nisbati-kūdakon».pdf>

³² Сарчашма: <https://pdv.tj/publikaczii/>

				<p>«Дастурамал барои кормандони шуъбаҳо, мутахассисони пешбар ва пешвоёни мазҳабӣ оид ба вокуниш ба ҳолатҳои зӯроварии хонагӣ» таҳия карда шуд (соли 2019)³³.</p> <p>Тамоми дастурамалҳои таҳия ва тасдиқшуда дорои варақаи оморӣ аввалия ва ҳисоботӣ барои ҷамъоварии иттилоот мебошанд.</p> <p>Ҳамин тариқ, дар ин самт тадбирҳои муайян андешида мешаванд, аммо, нокифоягии ҷамъоварии иттилоот ва ҳамоҳангсозӣ байни мақомоти давлатӣ оид ба пешгирии зӯроварӣ дар оила ба мушоҳида мерасад (ВКД, ВТҲИА, Вазорати маориф ва илм, Кумита оид ба корҳои занон, мақомоти маҳалли ҳокимияти давлатӣ, ва ғ.).</p> <p>Ба ақидаи Коалитсияи ташкилотҳои ҷамъиятӣ «Аз баробарии ҳуқуқӣ ба баробарии воқеӣ», дар ҚТ механизми равонасозии қурбониёне, ки ба зӯроварӣ дар оила дучор омадаанд, вучуд надорад.³⁴ Натиҷаҳои мониторинги ҷамъиятии Қонуни ҚТ «Дар бораи пешгирии зӯроварӣ дар оила» низ нишон доданд, ки «механизмҳои равонасозии ҷабрдидагонӣ зӯроварӣ дар оила ба дигар ташкилотҳои соҳавӣ вучуд надорад. Шакли ягонаи равонасозии ҷабрдидагонӣ зӯроварӣ дар</p>	
--	--	--	--	---	--

³³ Сарчашма: <https://pdv.tj/publikaczii/>

³⁴ Маърузаи алтернативии сеюми иттиҳодияҳои ҷамъиятии Тоҷикистон оид ба амалисозии Конвенсия дар бораи барҳам додани тамоми шаклҳои таъбиз нисбати занон, Коалитсияи ТҶ «Аз баробарии ҳуқуқӣ ба баробарии воқеӣ» с. 2018

					оила тасдиқ карда нашудааст. Бархилофи ШВҚД, ки дар онҳо баҳисобгирии ҳолатҳои рағбонасоӣ то як дараҷа анҷом дода мешавад, дар дигар сохторҳо баҳисобгирии муназзам ва муназзам вучуд надорад ё суи ба роҳ монда шудааст». ³⁵	
		5. Такмили ихтисоси кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва соҳаи тиб дар самти пешгирии зӯроварӣ дар оила	муназзам	ПГ, СО, ДИД, АХД, ВТХИА, ВҚД, КҚЗО	<p>Қисман иҷро шуда истодааст</p> <p>Моҳи ноябри соли 2018 дар назди Кумитаи кор бо занон ва оилаи назди Ҳукумати ҚТ бо дастгирии Намояндагии Иттиҳоди Аврупо Маркази захиравӣ оид ба дастгирии ҷабрдидагони зӯроварӣ дар оила ва хати мустиқими нав барои ҷабрдидагони зӯроварӣ (рақами ройғони кутӯҳ 1313) кушода шуданд. Маркази захиравӣ дар доираи лоиҳаи «Такмил додани низоми ҳисоботдиҳӣ ва танзими зӯроварии гендерӣ дар Тоҷикистон» бо дастгирии Кумитаи кор бо занон ва оила ва бо маблағгузории Фонди Авросиё – Тоҷикистон кушода шудааст.³⁶ Дар Маркази захиравӣ замиаи электронӣ барои ҷамъоварии саривақтӣ ва осони маълумот, ба даст оварани оморӣ ягона ва коркарди иттилоот ҷорӣ карда шудааст. Инчунин, пойгоҳи иттилоотӣ созмон дода шудааст, ки дар он иттилооти муфассал дар бораи ҳолатҳои зӯроварӣ дар оила ҷамъоварӣ ва таҳлил карда мешавад.</p>	

³⁵ Мушкилоти асосии амалисозии Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи пешгирии зӯроварӣ дар оила» дар сатҳи маҳаллӣ ва механизмҳои баланд бардоштани самаранокии фаъолияти субъектҳои асосӣ оид ба амалисозии он (дар асоси натиҷаҳои мониторинг ва арзёбии ҷамъиятӣ), Коалитсияи иттиҳодияҳои ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Аз баробарии ҳуқуқӣ ба баробарии воқеӣ», ТҶ «Ҷаҳон», с. 2019

³⁶ www.ef-ca.tj

					<p>Дар доираи лоиҳаи мазкур омӯзишҳо барои пешсафони ҷомеа, хизматчиёни давлатӣ ва кормандони милитсия дар сатҳи маҳаллӣ оид ба механизми амалигардонии Қонуни ҚТ “Дар бораи пешгирии зӯроварӣ дар оила» гузаронида шуданд ва дар 9 ноҳия/шаҳрҳои Вилояти Суғд аз ҷониби раисони ноҳияҳо/шаҳрҳо дастурамалҳо оиди ҳамкорӣ бо субъектҳои пешгирӣ ва вокуниш ба ҳолатҳои зӯроварӣ дар оила қабул гаштанд. Дастурамалҳо аз ҷониби мақомоти намояндагии маҳаллии ҳокимияти давлатӣ тасдиқ карда шуданд. Омӯзишҳои таълимӣ барои кормандони милитсия оид ба истифодаи Дастурамали тасдиқшуда, низоми ҳисоботдиҳӣ ва инчунин истифодаи дастури муҳофизатӣ аз ҷониби нозирони минтақавӣ гузаронида шуданд. Барои 30 нафар курсантҳои Академияи ВКД ҚТ омӯзиши 2-рӯза дар мавзӯи “Стандартҳои байналмилалӣ ва миллий оид ба ҳуқуқи инсон ва масъалаҳои пешгирии зӯроварӣ дар оила” гузаронида шуд.</p> <p>ФАООМ - Тоҷикистон дар доираи лоиҳаи «Такмил додани низоми ҳисоботдиҳӣ ва танзими зӯроварии гендерӣ дар Тоҷикистон» бо дастгирии молиявии Иттиҳоди Аврупо дар соли 2019 барои кормандони мақомоти давлатии қор бо закон ва оила дар вилоятҳои Суғд ва Хатлон омӯзишҳо гузарониданд, ки дар онҳо мундариҷа ва истифодаи Дастурамал «Дар бораи ҳамкории субъектҳои пешгирӣ ва вокуниш ба ҳолатҳои зӯроварӣ дар</p>
--	--	--	--	--	--

				<p>оила», ва як қатор чорабиниҳои дигар, ки ба пешгирии зӯроварӣ дар оила равона шудаанд, омӯзонида шуданд.³⁷</p> <p>Дар доираи ҳамкории ВТҲИА ҚТ бо Филиали ГОПА мБХ дар ҚТ/Лоихаи PDV гурӯҳи корӣ «Оид ба бозбинӣ/тақмили ҳуҷҷатҳои танзимкунана оид ба ҷиҳатҳои пешниҳоди кумаки иҷтимоӣ ва тиббӣ ба ҷабрдидагони ЗО», Модули таълимӣ оиди воқуниш ба ҳолатҳои зӯроварӣ дар оила барои кормандони тиббӣ таҳия карда шуд. Воситаи таълимӣ барои омӯзгорони Марказҳои таълимию клиникии тиббии оилавӣ, қори ҳамширагӣ ва Донишкадаи тақмили ихтисоси кормандони тиббии ВТҲИА (бо фармони ВТҲИА аз 24 январи соли 2018, №61 тасдиқ карда шуд) таҳия карда шудааст.³⁸</p> <p>Инчунин Модули таълимӣ оиди воқуниш ба ҳолатҳои зӯроварӣ дар оила барои кормандони иҷтимоӣ таҳия карда шуд. Воситаи таълимӣ барои омӯзгорони Маркази таълим ва татбиқи технологияҳои инноватсионии қори иҷтимоӣ «Чорбоғ» ВТҲИА (бо фармони ВТҲИА аз 24 январи соли 2018, №61 тасдиқ карда шуд) таҳия карда шудааст.³⁹</p> <p>Модулҳои таълимӣ оиди воқуниш ба ҳолатҳои зӯроварӣ дар оила барои кормандони тиббӣ/иҷтимоӣ (бо фармони</p>	
--	--	--	--	--	--

³⁷ Сарчашма: http://www.ef-ca.tj/news_ru.php?arhi

³⁸ Сарчашма: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/05/Moduli-talimi-baroi-korm-tandurusti.pdf>

³⁹ Сарчашма: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/05/Moduli-talimi-baroi-korm-ichtimoi.pdf>

				<p>ВТХИА аз 24 январи соли 2018, №61 тасдиқ шудаанд) ба раванди таълимии Маркази таълимию клиникии тибби оилавӣ ва филиалҳои он, Маркази таълимию клиникии кори ҳамширагӣ ва филиалҳои он, Донишқадаи таҳсилоти баъдидипломии кормандони соҳаи тандурустӣ, Маркази миллии солимии репродуктивӣ, Маркази ҷумҳуриявии ташхиси тиббию судӣ ва Маркази миллии тавонбахшии кӯдакони маъҷуб “Чорбоғ” (Варзоб) дар назди ВТХИА ҶТ дохил карда шудаанд.⁴⁰</p> <p>Тибқи фармони ВТХИА ҶТ № 36 аз 22 январи 2020 «Дар бораи гузаронидани омӯзишҳои таълимӣ дар мавзӯи «Иҷрои Дастурамал оид ба воқуниши кормандони соҳаи ҳифзи иҷтимоии аҳоли/тандурустӣ ба ҳолатҳои зӯрварӣ дар оила» ва бо дастгирии Филиали ГОПА мБХ дар ҶТ/Лоихаи PDV барои кормандони иҷтимоӣ/тиббии ҷумҳурӣ 10 омӯзиш гузаронида шуд. Дар омӯзишҳои мазкур 257 нафар мутахассисон таълим гирифтанд.</p> <p>Бо дастгирии ВТХИА ва Филиали ГОПА мБХ дар ҶТ/Лоихаи PDV, дар давраи аз соли 2016 то симоҳаи 1-уми соли 2020 тақрибан 2257 нафар кормандони тиббӣ ва кормандони иҷтимоӣ бо омӯзишҳо фаро гирифта шуданд. Ҳадафи асосии омӯзишҳо баланд бардоштани иқтидор ва сатҳи касбии кормандони тиббии зинаи миёна</p>	
--	--	--	--	---	--

⁴⁰ Сарчашма: Филиали ГОПА мБХ дар ҶТ/Лоихаи PDV

				<p>ҳангоми кори онҳо бо қурбониёни зӯроварии хонагӣ дар ҚТ буд. ⁴¹</p> <p>Дар асоси Нақшаи якҷояи Филиали ГОПА мБХ дар ҚТ/Лоихаи PDV ва Вазорати адлияи ҚТ дар давраи аз 2017 то 2019, бо мақсади баланд бардоштани иқтидори кормандони мақомоти САҲШ доир ба масъалаҳои машваратдиҳӣ ба ҷабрдидагони зӯроварӣ дар оила, фаҳмиши хусусиятҳои рӯйдоди зӯроварӣ дар оила ва равонасозии ҷабрдидагони ЗО, барои кормандони мақомоти САҲШ дар вилояти Суғд ва мақомоти САҲШ дар ш. Душанбе, вилояти Хатлон, ноҳияҳои тобеи марказ ва мутахассисони минтақаи Рашт дар мавзӯи: «Пешниҳоди кумаки ҳуқуқӣ ва равонпизишкӣ барои ҷабрдидагони зӯроварӣ дар оила – аз назария ба амалия» омӯзишҳо гузаронида шуданд. Ҳамагӣ 12 омӯзиш гузаронида шуд.</p> <p>Барои кормандони Марказҳои кумаки ҳуқуқӣ омӯзишҳо дар мавзӯи «Дастурамал барои ҳуқуқшиносони Бюроҳои ҳуқуқшиносии давлатӣ барои пешниҳоди кумаки аввалияи ҳуқуқӣ ба ҷабрдидагони зӯроварӣ дар оила» гузаронида шуданд, ки дар онҳо 75 нафар кормандони (занон - 28, мардон – 47) Бюроҳои ҳуқуқшиносии давлатӣ таълим гирифтанд.</p> <p>Дар доираи лоихаи БРСММ “Пурзӯр кардани амнияти ҷамъиятӣ ва пешгирии зӯроварӣ нисбати занон дар Тоҷикистон” дар соли 2019 аз ҷониби Филиали ГОПА</p>	
--	--	--	--	---	--

⁴¹ Сарчашма: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/04/ZHurnal-A4-Strategicheskoe-sotrudnichestvo.pdf>

				<p>мбХ дар ҚТ/Лоиҳаи PDV, барои кормандони ШВКД, хадамоти иҷроӣ назди Ҳукумати ҚТ, кормандони Муассисаи давлатии «Маркази кумаки ҳуқуқӣ» дар назди ВА ҚТ, кормандони Прокуратураи генералии ҚТ ва Суди Олии ҚТ як қатор омӯзишҳо дар мавзӯи «Тақвият додани механизмҳо ва қоидаҳои маҳаллии ҳамкории байниидоравӣ оид ба мубориза бар зидди ЗО» як қатор омӯзишҳо гузаронида шуданд. Ҳамагӣ 18 омӯзиш гузаронида шуда, 418 мутахассисон (мрдон – 362 ва занон- 56) таълим гирифтанд.</p> <p>Дар доираи ҳамкорӣ бо ВТҲИА, ВА, ВКД, ВМИ, ККЗО, КДРНТ, КДМС, ва ғ, аз тарафи Филиали ГОПА мбХ дар ҚТ / Лоиҳаи PDV барои мутахассисон оиди вокуниш ба ҳолатҳои зӯроварӣ дар оила ва пешниҳоди хизматрасониҳо ва кумак ба ҷабрдидагони зӯроварӣ дар оила омӯзиш гузаронида шуд. Дар давраи солҳои 2016-2020, ҳамагӣ 4950 нафар мутахассисон (2692 зан; 2258 мрд) омӯзонида шуданд, ки то ба имрӯз, ба ҷабрдидагони зӯроварӣ дар оила кумак мерасонанд⁴².</p> <p>Дар Академияи ВКД фанни алоҳидаи «Пешгирии зӯроварӣ дар оила» - 36 соати академӣ қорӣ карда шуд, ки шунавандагони Академия аз он имтиҳон месупоранд.</p> <p>Дар доираи ҳамкорӣ бо ВКД ва бо дастгирии Филиали ГОПА мбХ дар</p>	
--	--	--	--	---	--

⁴² Сарчашма: Филиали ГОПА мбХ дар ҚТ/Лоиҳаи PDV

				<p>ҚТ/Лоиҳаи PDV дар назди Академияи ВКД ҚТ барои гузаронидани машғулиятҳо аз ҷанни «Пешгирии зӯроварӣ дар оила» ҳуҷраи алоҳида муҷаҳҳаз карда шуд.</p> <p>Дар аввали моҳи июли соли 2018, ВКД ҚТ бо дастгирии Филиали ГОПА мБХ дар ҚТ/Лоиҳаи PDV дар бинои Академияи милитсияи ВКД ҚТ дар ш. Душанбе Омӯзиш барои омӯзгорони 3-рӯза дар сатҳи ҷумҳуриявӣ баргузор намуд, ва пас аз он, дар моҳҳои март-апрели соли 2020 омӯзишҳои якрӯза барои 650 нафар кормандони милитсия дар 25 шаҳру ноҳияҳои вилояти Хатлон гузаронида шуданд. Аз моҳи октябри соли 2016 то моҳи сентябри соли 2019, дар доираи лоиҳа зиёда аз 600 кормандони милитсия дар вилояти Суғд, ВМКБ, Душанбе ва НТМ ва инчунин вилояти Хатлон дар мавзӯи «Пешгирии зӯроварӣ дар оила, воқуниш ба ҳолатҳои зӯроварии хонагӣ. Истифодаи амалии дастурҳои муҳофизатӣ.» омӯзонид шуданд.⁴³</p> <p>Аз ҷониби Ассотсиатсияи банақшагирии оилаи Тоҷикистон дар ҳамкорӣ бо ВТҲИА ва ККЗО, бо дастгирии молиявии Хазинаи нуфуси аҳолии СММ (UNFPA) якҷанд чорабиниҳо оид ба баланд бардоштани сатҳи огоҳии мутахассисон ва аҳоли доир ба масъалаҳои зӯроварӣ дар оила гузаронида шуданд: сафарҳо оид ба мубодилаи таҷриба байни мутахассисони ВТҲИА, ККЗО, ВКД ва Прокуратураи</p>	
--	--	--	--	---	--

⁴³ Сарчашма: Филиали ГОПА мБХ дар ҚТ/Лоиҳаи PDV

				<p>генералӣ доир ба масъалаҳои вокуниши байниидоравӣ ба зӯроварӣ дар хона ташкил карда шуданд; 65 нафар мутахассисон аз зумраи кормандони ВТҲИА, ККЗО, ВКД ва ТҶШ аз семинари омӯзишӣ оид ба вокуниши байниидоравӣ ба зӯроварию гендерӣ гузаштанд; 45 нафар мутахассисон аз зумраи кормандони ККЗО аз семинар оид ба ҳамкории байниидоравӣ дар соҳаи пешгирии зӯроварию гендерӣ гузаштанд; 47 нафар мутахассисон аз зумраи кормандони ККЗО аз семинар доир ба масъалаҳои баробарҳуқуқии гендерӣ дар доираи тавсияҳои мақомоти байналмилалӣ гузаштанд; протоколи клиникӣ барои қурбонии зӯроварию ҷинсӣ таҳия ва тасдиқ карда шуд; дастурамал – Қоидаҳои стандартии амалиётӣ, ҳамчун қисмати вокуниши байниидоравӣ ба зӯроварию гендерӣ барои кормандони соҳаи тандурустӣ мутобиқ ва тасдиқ карда шуд.</p> <p>Бо вучуди мунтазам гузаронида шудани омӯзишҳо барои кормандони сохторҳои давлатӣ ва ташкилотҳои ҷамъиятӣ, ки ба раванди амалигардонии Қонун ҷалб шудаанд, аз ҷониби як қатор ташкилотҳои байналмилалӣ: лоиҳа оид ба пешгирии зӯроварию хонагӣ (GOPA/PDV), лоиҳаи БРСММ ва Saferworld «Мустаҳкам намудани амнияти ҷамъиятӣ ва пешгирии зӯроварӣ нисбати занон дар Тоҷикистон», лоиҳаи «Такмил додани низоми ҳисоботдиҳӣ ва танзими зӯроварию гендерӣ дар Тоҷикистон» Ҳазинаи Авроосиёи Осиёи Марказӣ–Тоҷикистон,</p>	
--	--	--	--	--	--

					<p>Дафтари САҲА дар Тоҷикистон, лоиҳаҳои UNFPA, сохтори UN Women ва дигарон, аксарияти кулли шунавандагони асосӣ таваҷҷуҳро ба зарурати гузаронидани семинарҳо ва омӯзишҳои мунтазам оид ба ҷиҳатҳои гуногуни фаъолият дар соҳаи пешгирӣ ва пешниҳоди кумак ба ҷабрдидагони зӯроварӣ ҷалб намуданд. Гузашта аз он, дар як қатор сохторҳо навшафии ҳайати кадрӣ ба амал омад.⁴⁴ Аз ҷониби кормандони сохторҳои дахлдори давлатӣ ва ташкилотҳои ҷамъиятӣ дар ноҳияҳои мавриди ҳадаф эҳтиёҷ ба баланд бардоштани иқтидор, ташаккул додани низоми мунтазами тақмили ихтисоси мутахассисони сохторҳои соҳавӣ ва барномаҳои омӯзишӣ дар соҳаи пешгирӣ ва пешниҳоди кумак ба ҷабрдидагони зӯроварӣ қайд карда мешавад. Ин масъала барои кормандони ба тозагӣ қабулшудаи ташкилотҳо ва муассисаҳои соҳавӣ махсусан муҳим аст.⁴⁵</p> <p>Кумитаи СММ оид ба ҳуқуқи инсон дар Тавсияҳои ниҳоии худ ба Тоҷикистон аз 18 июли соли 2019 гузаронидани оmodасозии муносиби кормандони мақомоти ҳуқуқ ва суд, ва инчунин прокурорҳо ва дигар ҷонибҳои манфиатдор доир ба масъалаҳои ошкорасозӣ, баррасӣ ва таҳқиқи ҳолатҳои</p>	
--	--	--	--	--	---	--

⁴⁴ Сарчашма: Мушкilotи асосии амалисозии Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи пешгирии зӯроварӣ дар оила» дар сатҳи маҳаллӣ ва механизмҳои баланд бардоштани самаранокии фаъолияти субъектҳои асосӣ оид ба амалисозии он (дар асоси натиҷаҳои мониторинг ва арзёбии ҷамъиятӣ), Коалитсияи иттиҳодияҳои ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Аз баробарии ҳуқуқӣ ба баробарии воқеӣ», ТҶ «Ҷаҳон», с. 2019

⁴⁵ Сарчашма: Мушкilotи асосии амалисозии Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи пешгирии зӯроварӣ дар оила» дар сатҳи маҳаллӣ ва механизмҳои баланд бардоштани самаранокии фаъолияти субъектҳои асосӣ оид ба амалисозии он (дар асоси натиҷаҳои мониторинг ва арзёбии ҷамъиятӣ), Коалитсияи иттиҳодияҳои ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Аз баробарии ҳуқуқӣ ба баробарии воқеӣ», ТҶ «Ҷаҳон», с. 2019

					зӯроварӣ нисбати занон бо назардошти омили гендериро тавсия додааст. ⁴⁶	
5	Такмили қонунгузори ҷиноятӣ вобаста ба пешбинӣ намудани ҷавобгарии ҷиноятӣ барои зӯроварӣ дар оила ҳамчун таркиби алоҳида (118.28-118.32)	<p>1. Омода намудани лоиҳаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии дахлдор вобаста ба пешбинӣ намудани ҷавобгарии ҷиноятӣ барои зӯроварӣ дар оила ҳамчун таркиби алоҳида</p> <p>2. Бо ҷалби олимони соҳаи ҳуқуқшиносӣ ва ҷомеаи шаҳрвандӣ ташкил намудани омӯзиши лоиҳаҳои санадҳои меъёрии ҳуқуқии дар ин самт таҳияшуда</p>	то ҳалли масъала	Гуруҳи корӣ, ПГ, СО, ВКД, ВТХИА, ККЗО	<p>Дар лаҳзаи гузаронидани таҳлил иҷро нашудааст</p> <p>Тибқи Фармоиши Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 феввали соли 2016 гуруҳи корӣ оид ба таҳияи лоиҳаи Кодекси ҷиноятӣ ҚТ дар таҳрири нав таъсис дода шуд.</p> <p>Аммо, дар лаҳзаи гузаронидани таҳлил зӯроварӣ дар оила, ҳамчун намуди алоҳидаи ҷиноят эътироф нашудааст ва ба Кодекси ҷиноятӣ ҚТ дохил карда нашудааст.</p> <p>Аз ҷониби гуруҳи корӣ масъалаи дохил намудани зӯроварии ҳонагӣ ба Кодекси ҷиноятӣ ҚТ, ҳамчун намуди алоҳидаи ҷиноят баррасӣ мешавад.</p>	<p>Иҷро нашудааст.</p> <p>Тағйирот дар мавриди ҷиноят эътироф намудани зӯроварӣ дар оила ба Кодекси ҷиноятӣ ҚТ ворид карда нашудаанд.</p>
6	Андешидани тадбирҳои ҷиҳати таҳкими сиёсати гендерӣ ва ҳифзи ҳуқуқи занон (115.30, 115.36, 115.39- 115.44, 118.22)	1. Баргузори ҷорабиниҳои иттилоотӣ маърифатӣ оид ба пешбурди баробарии гендерӣ ва бартаарафсозии қолабҳои гендерӣ дар тамоми кишроҳои ҷомеа	мунтазам	ККЗО, КТР, ВМИ, Академияи таҳсилот, КДТАҶМ, ТҶ	<p>Иҷро шуда истодааст</p> <p>Дар СМР-2030 масъалаи таъмини баробарии имкониятҳо ва коҳишдиҳии нобаробарии иҷтимоӣ тавассути коҳиш додани нобаробарии гендерӣ дар асоси таҳлил додани сиёсат оид ба таъмини баробарҳуқуқии гендерии воқеӣ ва пешгирии тамоми шаклҳои зӯроварӣ нисбати занон ва духтарон, мақоми махсусро ишғол менамояд. Дар БМР-2020 коҳишдиҳии нобаробарии гендерӣ ҳамчун афзалияти байнисоҳавии алоҳида қайд карда шудааст.⁴⁷</p>	<p>Қисман иҷро шудааст</p> <p>(ҷорабиниҳои фаҳмондадиҳӣ ва таълимӣ гузаронида мешаванд, аммо, ба қонуни мазкур тағйирот ворид карда нашудааст)</p>

⁴⁶ Банди 19 Тавсияҳои ниҳони Кумитаи СММ оид ба ҳуқуқи инсон, с. 2019

⁴⁷ Гузориши милли оид ба рафти амалисозии ҳуҷҷатҳои стратегии кишвар дар пасзаминаи Ҳадафҳои Рушди Устувор, Вазорати рушди иқтисод ва савдои ҚТ, соли 2019.

					<p>То соли 2017, Тоҷикистон дар Индекси фосилаи гендерӣ дар байни 144 кишвар ҷои 95-умро ишғол менамуд. Дар рейтинги таъмини баробарии занон ва мардон дар ҳаёти иқтисодӣ, дар соли 2017 кишвар ҷои 52-юм, аз ҷиҳати дастрасии занон ба таҳсилот ҷои 115-ум, аз ҷиҳати имкониятҳо дар соҳаҳои тандурустӣ ва сиёсат, мувофиқан, ҷойҳои 67-ум ва 117-умро ишғол мекард.⁴⁸</p> <p>Дар самти пешбурди баробарии гендерӣ ва фароҳам овардани шароит барои ноил гаштан ба вазифаҳои гендерии ҲРҶ дар Тоҷикистон СМР-2030, ки бо назардошти тағйироти дар солҳои охир дар кишвар ва ҷаҳон баамаломада ва инчунин тибқи уҳдадориҳои байналмилалӣ дар доираи Рӯзномаи рушди устувор барои давраи то соли 2030 таҳия карда шудааст, нақши стратегӣ мебозад.⁴⁹</p> <p>Бо мақсади амалисозии Барномаи давлатӣ оид ба пешгирии зӯрварӣ дар оила дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2014 – 2023, дар соли 2018 мақомоти давлатӣ дар якҷоягӣ бо ташкилотҳои ҷамъиятӣ зиёда аз 38 семинар, 6 муҳокимаи ҷамъиятӣ, ва зиёда аз 200 маъракаи фаҳмондадихӣ дар байни аҳоли гузарониданд.</p>	
--	--	--	--	--	--	--

⁴⁸ Сарчашма: <https://untj.org/wp-content/uploads/2018/11/NationalReport-RU.pdf>

⁴⁹ Сарчашма: Баррасии гендерии гузориши миллӣ оид ба рафти амалигардонии ҳадафҳои стратегии рушди ҶТ барои давраи то соли 2020 ва Барномаи миёнамуҳлати рушди ҶТ барои солҳои 2016-2020 дар пасзаминаи Ҳадафҳои рушди устувор, Коалитсияи иттиҳодияҳои ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Аз баробарии ҳуқуқ ба баробарии воқеӣ», с. 2018.

file:///C:/Users/%D0%90%D0%B4%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%80/Desktop/undp_tjk_gender_review_2030.pdf

				<p>Дар якҷоягӣ бо ташкилоти ҷамъиятии "Боварӣ ба фардо" дар маҳаллаҳо ва мактабҳои шаҳри Душанбе 9 вохӯриҳои «Эдвокаси» оид ба барҳамдиҳии стереотипҳои гендерӣ ва масъалаҳои пешгирии зӯроварӣ нисбати занон ва духтарон, монеаҳо дар роҳи таҳсилоти духтарон гузаронида шуд.</p> <p>Аммо, ба чорабиниҳои мазкур шумораи ками занону духтарони дорои маъюбият ҷалб карда мешаванд, гарчанде ки онҳо ба таъбири серҷониба (аз рӯи аломати ҷинсӣ ва маъюбият) дучор мегарданд.</p> <p>Барои ҷалби занон ба хизмати давлатӣ, 19 апрели соли 2017 фармони Президент “Дар бораи ворид намудани тағйиру иловаҳо ба фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 10 мартӣ соли 2016, №647” содир карда шуд. Тибқи фармони мазкур, дар Низомнома дар бораи тартиби гузаронидани озмун оид ба ишғоли вазифаҳои маъмурии ҳолӣ дар низоми хизмати давлатӣ, ҳангоми бори аввал таъин шудани занон ба хизмати давлатӣ се холи иловагӣ дода мешавад.</p> <p>Тоҷикистон ба сифати самти афзалиятнок тақвият бахшидани иштироки сиёсии занонро ҳамчун банди алоҳида ба Стратегияи миллии рушд то соли 2030, Барномаи миёнамуҳлати рушд то соли 2020 ва Барномаи давлатӣ «Оид ба таҳсилот, ҷалб ва ба вазифаҳои роҳбарӣ таъин намудани занон ва духтарони болаёқат дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои солҳои 2017-2022 дохил намудааст. Самтҳои</p>	
--	--	--	--	--	--

					афзалиятноки мазкур, асосан, ба афзоиш додани шумораи занон дар хизмати давлатӣ равона гаштаанд.	
		2. Такмили Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи кафолатҳои давлатии баробарҳуқуқии мардону занон ва имкониятҳои баробари амалигардонии онҳо» ва дигар қонунгузориҳои соҳа	2017-2018	ККЗО, ВА, ММҚ, ТҶ	<p>Иҷро нашудааст</p> <p>Дар лаҳзаи гузаронидани таҳлил тағйири иловаҳо ба Қонуни ҶТ «Дар бораи кафолатҳои давлатии баробарҳуқуқии мардону занон ва имкониятҳои баробари амалигардонии онҳо» ворид карда нашудаанд, аммо, тадбирҳо оид ба такмил додани қонунгузорӣ андешида шуда истодаанд.</p> <p>Тибқи Фармони Президент аз соли 2017 гурӯҳи корӣ оид ба такмил додани қонунгузорӣ дар бораи масъалаҳои гендерӣ таъсис дода шуд. Гурӯҳи мазкур ба се зергурӯҳ тақсим карда шудааст:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оид ба такмил додани қонунгузорӣ дар масъалаҳои бартарафсозии стереотипҳои гендерӣ, таҳти роҳбарии ККЗО ҶТ; - оид ба такмил додани қонунгузорӣ дар масъалаҳои ҳуқуқи занон, таҳти роҳбарии ВА ҶТ; - оид ба такмил додани қонунгузорӣ дар масъалаҳои пешгирии зӯроварӣ дар оила, таҳти роҳбарии ПГ ҶТ. <p>Моҳи декабри соли 2018 ККЗО натиҷаҳои мониторинги амалигардонии Қонуни ҶТ “Дар бораи кафолатҳои давлатии баробарҳуқуқии мардон ва занон ва имкониятҳои баробари амалигардонии онҳо»-ро пешниҳод намуд. Мониторинг бо ҷалби коршиноси мустақил гузаронида шуд.</p>	

					Дар моҳи майи соли 2020 Ҳукумати ҶТ лоиҳаи Қонун «Дар бораи сиёсати давлатии гендерӣ»-ро, ки аз ҷониби палатаи поёнии Парламенти ҶТ таҳия шудааст, рад намуд. Дар хулосаи Ҳукумат гуфта мешавад, ки дар лоиҳаи қонуни пешниҳодшуда меъёрҳои қонунгузори амлқунандаи кишвар, аз ҷумла Конститутсия, қонунҳои конституционӣ «Дар бораи интихобот ба Маҷлиси Оли ҶТ», «Дар бораи судҳои ҶТ», қонунҳо «Дар бораи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ», «Дар бораи маориф», «Дар бораи ҳимоя ва дастгирии давлатии соҳибкорӣ» ва Кодекси меҳнати ҶТ тақрор мешаванд. ⁵⁰	
		3. Баргузор намудани давраҳои омӯзишӣ ва семинарҳо оид ба масъалаҳои гендерӣ барои кормандони вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ	2018	ККЗО, ДИД, СО, дигар вазорату идораҳо, ТҶ	Қисман иҷро шудааст Дар донишкадаи тақмили ихтисоси хизматчиёни давлатӣ курсҳои махсус оид ба масъалаҳои гендерӣ гузаронида мешаванд, аммо, онҳо ба барномаи таълимии ҳатмии тақмили ихтисос дохил намешаванд ва курсҳои мазкур барои шумораи маҳдуди хизматчиёни давлатӣ гузаронида шуда, шахсони яқуми вазоратҳо, одатан, шунвандагони ин курсҳои махсус нестанд ⁵¹ . Тибқи мониторинги амалисозии Қонуни ҶТ “Дар бораи кафолатҳои давлатии баробарҳуқуқии мардон ва занон ва имкониятҳои баробари амалигардонии онҳо», ки натиҷаҳои моҳи декабри соли 2018 нашр карда шудаанд, “маълум	

⁵⁰ Сарчашма: <https://asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/society/20200529/v-tadzhikistane-otkazivayutsya-ot-otdelnogo-zakona-po-gosudarstvennoi-gendernoi-politike>

⁵¹ Маърузаи алтернативии сеюми иттиҳодияҳои ҷамъиятии Тоҷикистон оид ба амалисозии Конвенсия дар бораи барҳам додани тамоми шаклҳои таъбиз нисбати занон, Коалитсияи ТҶ «Аз баробарии ҳуқуқӣ ба баробарии воқеӣ» 2018г.

					<p>нест, ки курсҳои гендерӣ барои хизматчиёни давлатӣ дар заминаи Доншкадаи идоракунии давлатӣ ва доишкадаҳои соҳавии тақмили ихтисос (масалан, Донишкадаи тақмили ихтисоси кормандони прокуратура ё Маркази таълимии судяҳо ва ғ.) ба таври доимӣ ҷорӣ карда шудаанд ё не”.</p>	
		<p>4. Вусъат ва тақвият додани фаъолияти марказҳои иттилоотӣ-машваратии назди ККЗО оид ба расонидани ёрии ҳуқуқӣ вобаста ба масъалаҳои гендерӣ</p>	мунтазам	<p>ККЗО, МИМХД, ТҚ</p>	<p>Иҷро нашудааст Дар Гузориши фосилавии ҚТ оид ба рафти амалисозии тавсияҳои давлатҳои узви Шӯрои СММ оид ба ҳуқуқи инсон, ки дар доираи ШУД (давраи дуюм) қабул карда шудааст, нишон дода шудааст, ки дар ҚТ марказҳои иттилоотиву машваратӣ дар назди мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ (110), марказҳои бухронӣ барои тавонбахшии заноне, ки ба зӯроварӣ дучор омадаанд (18) дар назди ТҒД амал мекунанд. Дар ҚТ 33 маркази захиравӣ ва бухронӣ ва 3 филиали онҳо амал мекунанд. Аз ҷониби ВТҲИА ҚТ дар назди шӯъбаҳои таваллуди беморхонаҳои як қатор шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ ҳуҷраҳои машварат ва расонидани кумаки тиббӣ ба қурбониёни зӯроварӣ дар хона таъкил карда шудаанд ва амал мекунанд. Дар гузориши даврии шашуми Тоҷикистон ба Кумита оид ба барҳам додани тамоми шаклҳои таъйиз нисбати занон (КЛДЖ), ки моҳи октябри соли 2017 пешниҳод шудааст, миқдори яхелаи</p>	

					<p>марказҳо бо гузориши фосилавии Гурӯҳи кории ҳукумати дар доираи иҷрои Нақшаи миллии ШУД нишон дода шудааст.</p> <p>Ҳамин тариқ, миқдори марказҳо, тибқи иттилооти пешниҳодшуда афзоиш наёфтааст.</p> <p>«Аксар хадамоти дастгирӣ аз ҷониби донорҳои байналмилалӣ маблағгузорӣ мешаванд. Аксар паноҳгоҳҳо дар ихтиёри ТҶД қарор доранд. Қонун “Дар бораи пешгирии зӯроварӣ дар оила» маблағгузори давлатии паноҳгоҳҳо барои ҷабрдидагони зӯроварӣ дар оиларо пешбинӣ намекунад. Миқдори марказҳои бухронӣ ва паноҳгоҳҳои амалкунанда, бо назардошти васеъ паҳн шудани зӯроварии хонагӣ дар Тоҷикистон ва инчунин набудани манзили истиқоматии муваққатӣ ва паноҳгоҳҳо, нокифоя мебошад».⁵²</p>	
7	<p>Фаъолгардонии кӯшишҳо ҷиҳати фароҳам овардани шароити корӣ барои занон, ҷавонон ва маъҷубон (115.31, 115.40, 115.43, 115.44, 115.91)</p>	<p>1. Таҳлили санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба меҳнат вобаста ба тақмили онҳо дар самти аз байн бурдани маҳдудият дар истифодаи ҳуқуқ ба меҳнат</p>	2018-2020	ВММША, ВТҲИА, ПГ, СО, ВҲИ, ВА	<p>Қисман иҷро шуда истодааст</p> <p>Дар соли 2018 Коалитсияи иттиҳодияҳои ҷамъиятии ҶТ «Аз баробарии ҳуқуқӣ ба баробарии воқеӣ» Шарҳи гендерии гузориши миллий оид ба рафти амалисозии ҳадафҳои стратегии Стратегияи миллии рушди ҶТ барои давраи то соли 2030 ва Барномаи миёнамуҳлати рушди ҶТ барои солҳои 2016-2020 дар партави ҲРУ-ро анҷом дод. Масалан, аз ҷиҳати шуғли самарабахши занон ва рақобатпазирии онҳо дар бозори</p>	<p>Қисман иҷро шудааст</p>

⁵² Сарчашма: <http://notabene.tj/Doc/Kaz/compl/RU-Domestic-violence-in-Taj-March-2017.pdf>

					<p>меҳнат, дар Баррасӣ қайд карда мешавад, ки аз сабаби сегрегатсияи касбии мавҷуда дар бозори меҳнат, дар тамоми соҳаҳо маоши занон дар маҷмуъ нисбат ба мардон пасттар аст. Қисми зиёди занон дар соҳаҳои каммузд меҳнат мекунанд: кишоварзӣ, маориф, тандурустӣ ва ғайра.</p> <p>Тибқи Таҳқиқоти қувваи корӣ-2016, ҳиссаи занони соҳиби шуғл, ки дорои таҳсилоти касбӣ мебошанд (олӣ, миёнаи махсус, ибтидоии касбӣ) дар муқоиса бо мардон (мардон – 36,6%, занон – 19,8%) – бе назардошти муҳоҷирони меҳнатӣ, тақрибан ду маротиба камтар аст. Дар баробари ин, дар байни занон ва мардон паст шудани сатҳи таҳсилоти касбӣ дар муқоиса бо соли 2009 ба назар мерасад. Занони деҳот натавонанд дар муқоиса бо мардон, балки дар муқоиса бо занони шаҳрӣ низ, дорои имкониятҳои боз ҳам камтари гирифтани таҳсилои касбӣ мебошанд. Масъалаи меҳнати бемузди занон оид ба нигоҳубини аъзои оилаҳои худ дар якҷоягӣ бо кор ва вазифаҳои хонагӣ мушкилии стратегии назаррас дар самти таъмини баробарии гендерӣ мебошад. Рушди ночизи инфрасохтори муассисаҳои томактабӣ мушкилотро вазнинтар мегардонад.</p> <p>Яке аз механизмҳои тавсеа додани фаъолияти самараноки занон рушди соҳибкории занон мебошад. Сатҳи</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>пасти таҳсилот боз ба яке аз монеаҳо дар самти рушди соҳибкории занон табдил меёбад. Бо вучуди амалигардонии барномаҳои мухталифи таълимӣ ва ҳавасмандгардонӣ барои занон, ҷалби занон ба фаъолияти соҳибкорӣ, дар муқоиса бо мардон, бо суръати паст сурат мегирад.⁵³</p> <p>Дар сатҳи сиёсӣ низ тадбирҳои муайян оиди амалигардонии ин банд анҷом дода мешаванд.</p> <p>Моҳи октябри соли 2017 Барномаи давлатии мусоидат ба шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2018 - 2019 қабул карда шуд.⁵⁴</p> <p>30 декабри соли 2019 таҳрири минбаъдаи Барномаи давлатии мусоидат ба шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2020-2022 қабул карда шуд.⁵⁵ Дар самтҳои афзалиятноки Барномаи нави дастгирии соҳибкории хурд ва миёна бо мақсади ташаккул додани шуғли самаранок дар соҳаҳои иқтисодию иҷтимоӣ бо назардошти дастрасӣ ва имкониятҳо</p>	
--	--	--	--	--	--	--

⁵³ Сарчашма: Баррасии гендерии гузориши миллий оид ба рафти амалигардонии ҳадафҳои стратегии рушди ҚТ барои давраи то соли 2020 ва Барномаи миёнамуҳлати рушди ҚТ барои солҳои 2016-2020 дар пасзаминаи Ҳадафҳои рушди устувор, Коалитсияи иттиҳодияҳои ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Аз баробарии ҳуқуқӣ ба баробарии воқеӣ», с. 2018.

file:///C:/Users/%D0%90%D0%B4%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%80/Desktop/undp_tjk_gender_review_2030.pdf

⁵⁴ Бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 октябри соли 2017, № 499 тасдиқ карда шудааст.

⁵⁵ Бо Қарори Ҳукумати ҚТ аз 30 декабри соли 2019, №644 тасдиқ карда шудааст

					<p>барои ҷавонон ва занон нишон дода шудааст.</p> <p>Барномаи нав сархатҳои алоҳидаро оид ба “Мусоидат ба шуғли ҷавонон” (§ 4), “Мусоидат ба шуғли занон” (§ 5) дарбар мегирад.</p> <p>Шахсони дорои маъюбият (ШДМ) ба Барнома ҳамчун категория аҳолие дохил карда шудаанд, ки аз ҳисоби квотаҳо бо кор таъмин карда мешаванд. Инчунин, ШДМ дар барнома ҳамчун категорияи аҳолии рақобатнопазир дар бозори меҳнат муайян карда шудаанд.</p> <p>Чорабиниҳои Барномаи нав некӯаҳволии занон, ҷавонони бекори деҳотро тавассути пешниҳоди қарзҳои имтиёзнок ва паст кардани сатҳи бекорӣ дар байни занон ва ҷавонон дар деҳот; рушди низоми таҳсилот, амалисозии таҳсили пилотӣ дар шаҳру ноҳияҳои кишвар бо мақсади ба даст овардани малакаҳои касбӣ, бозомӯзи, тақмили ихтисоси занон, ҷавонон, гурӯҳҳои осебпазири аҳоли, аз ҷумла маъюбонро пешбинӣ менамоянд.</p> <p>Барномаи қаблӣ сархатҳои алоҳида оид ба мусоидат ба шуғли занон ва ҷавононро дарбар мегирифт, аммо, меъёр дар бораи мусоидат ба шуғли шахсони дорои маъюбият вуҷуд надошт.</p> <p>1 марти соли соли 2018 бо қарори Ҳукумати ҚТ № 77 Созишномаи умумӣ байни Ҳукумати ҚТ, Федератсияи</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					иттифоқҳои касабаи мустақили Тоҷикистон ва Иттиҳодияи корфармоёни ҶТ барои солҳои 2018-2020 тасдиқ карда шуд. Созишнома пешбинӣ менамояд, ки чунин тадбирҳо, аз қабилӣ таҳия ва амалисозии Барномаи миёнмуҳлати мусоидат ба шуғли шахсони дорои маъюбият ва ташаккул ёфтани гурӯҳҳои худкумакрасонӣ; ташаккул ёфтани бастаи ҳавасмандгардонӣ барои корфармоён барои ба кор қабул кардани шахсони дорои маъюбият дар бахши расмӣ; паҳн кардани маълумоти умумӣ дар бораи маъюбият, ҳуқуқи одамони дорои маъюбият, уҳдадориҳои давлат дар ин соҳа, ҳам дар байни мақомоти масъули давлатӣ ва ҳам дар байни доираҳои васеи аҳоли амалӣ карда шаванд.	
		2. Назорати татбиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ оид ба меҳнат вобаста ба масъалаи мазкур	2017-2020	ВММША, ПГ	Қисман иҷро шуда истодааст Ҳамагӣ аз рӯи масъалаҳои меҳнатӣ (аз ҷумла, оид ба шароити меҳнат, шуғл ва муҳоҷират): дар соли 2018 - 2202, дар соли 2019 - 2069, дар 3 моҳи соли 2020 г. – 433 санҷиш гузаронида шудааст. Дар соли 2018 – 7870, дар соли 2019 - 8610 ⁵⁶ , дар соли 2020 – 1848	

⁵⁶Сарчашма:<http://khnmtj/wp-content/uploads/2018/04/%D0%BD%D0%B8%D1%88%D0%BE%D0%BD%D0%B4%D0%B8%D1%85%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%85%D0%BE%D0%B8-%D0%BC%D1%83%D1%85%D1%82%D0%B0%D1%81%D0%B0%D1%80%D0%B8-%D1%81%D0%BE%D0%BB%D0%B8-2018-2019.pdf>

				<p>ҳуқуқвайронкуниҳо ошкор гардидаанд.⁵⁷</p> <p>Дар натиҷаи санҷишҳо ба мақомоти ҳифзи ҳуқуқ дар соли 2018 – 114, дар соли 2019 – 128, дар 3 моҳи соли 2020 - 46 мавод равона карда шудааст.</p> <p>Аз ҷониби мақомоти ҳифзи ҳуқуқ дар соли 2018 – 8, дар соли 2019 – 23, дар 3 моҳи соли 2020 – 9 парвандаи ҷиноятӣ оғоз карда шудааст.</p> <p>Дар омили пешниҳодшуда омор оид ба дастрасии занон, ҷавонон ва шахсони дорои маъюбият (ШдМ) ба меҳнат ва инчунин риояи ҳуқуқҳои онҳо дар ҷои корӣ оварда нашудааст.</p> <p>Инчунин, дар омили пешниҳодшуда маълумоти сифатӣ дар бораи истифодаи квотаҳо барои ШдМ аз ҷиҳати бо кор таъмин кардани онҳо ва ба таври муносиб мутобиқ сохтани ҷойҳои корӣ ба эҳтиёҷоти ШдМ вучуд надорад.</p>	
	3. Таҳияи механизми татбиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти ҳуқуқ ба меҳнат аз ҷониби шахсони маъюб	2018	ВММША, ПГ, ВТХИА, КА	<p>Қисман иҷро шудааст</p> <p>Қонунгузории ҚТ дорои меъёрҳои мебошад, ки ҳуқуқи шахсони дорои маъюбият ба меҳнат ва шуғло (Кодекси меҳнати ҚТ, Қонуни ҚТ «Дар бораи ҳифзи иҷтимоии маъюбон», Қонуни ҚТ «Мусоидат ба шуғли аҳолии</p>	

⁵⁷ Сарчашма: <http://khnmtj/wp-content/uploads/2018/04/%D0%A2%D0%B0%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D1%82%D1%81%D0%B0%D0%B8-%D0%BC%D1%83%D1%85%D1%82%D0%B0%D1%81%D0%B0%D1%80%D0%B8-%D1%81%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D1%85%D0%B0-%D0%B0%D0%B2%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D0%B8-2020....pdf>

				<p>ҚТ» ва ғ.) танзим мекунамд. Ба Кодекси меҳнати ҚТ, ки соли 2016 қабул шудааст, боби алоҳида (Боби 24 Хусусиятҳои танзими меҳнати маъюбон) илова карда шудааст.</p> <p>Ба масъалаи бо кор таъмин намудани ШДМ дар ҳуҷҷатҳои барномавии ҚТ низ таваҷҷуҳ дода мешавад. Масалан, ШДМ ҳамчун категорияи осебпазири аҳоли ба Барномаи давлатии мусоидат ба шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2020-2022 дохил карда шудаанд ва тибқи квота бо кор таъмин намудани ШДМ пешбинӣ карда шудааст: дар соли 2020 - 210 нафар, дар соли 2021 – 215 нафар, дар соли 2022 – 320 нафар.</p> <p>Дар Барномаи миллии тавонбахшии маъюбон барои солҳои 2017-2020 ва дар Нақшаи амалҳо ба Барнома муқаррарот дар бораи бо кор таъмин намудани шахсони дорои маъюбият мавҷуд буда, ба Барномаи нав тадбирҳои дастгирии шахсони дорои маъюбият дохил карда шудаанд.</p> <p>27 майи соли 2017, бо қарори Ҳукумати ҚТ №262 Тартиби тақсимот ва бо кор таъмин намудани мутахассисони ҷавон тасдиқ карда шуд. Тибқи Тартиби мазкур, Вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ, роҳбарони муассисаҳо ва ташкилотҳои давлатӣ ва ғайридавлатӣ уҳдадор ҳастанд, ки мутахассисони ҷавон -хатмкунандагони муассисаҳои таҳсилоти давлатиро, ки</p>	
--	--	--	--	--	--

				<p>бо дархости муассисаҳо ба кор қабул карда мешаванд, аз рӯи ихтисос ба кор қабул кунанд.</p> <p>Роҳхат ба ҷои истиқомат ба хатмкунандагони дорои гурӯҳҳои маъюбияти I ва II дода мешавад.</p> <p>Тибқи қарори Ҳукумати ҚТ аз 29 октябри соли 2017, № 458 Талаботи умумӣ ба оморасозии касбӣ, бозомӯзӣ, тақмили ихтисос ва омӯзиши амалии кормандон дар ташкилотҳои давлатӣ тасдиқ карда шуданд, ки тибқи онҳо «Маъюбон, хатмкунандагони муассисаҳои таҳсилоти умумӣ, шаҳрвандоне, ки аз муассисаҳои иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ ё таъбаоти маҷбури озод шудаанд ва инчунин шаҳрвандоне, ки бори аввал ба кор қабул мешаванд ва таҳассуси кофӣ надоранд, шаҳрвандоне, ки дар хизмати ҳарбӣ буданд ва ба эҳтиёт ҷавоб шудаанд, дорои ҳуқуқи бартариатноки оморасозии касбӣ, бозомӯзӣ, тақмили ихтисос ва таълими амалӣ мебошанд» қабул карда шуд.</p> <p>Аз ҷониби Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии ҚТ лоиҳаи Барномаи миёнамуҳлати ҳадафманд оид ба мусоидат ба шуғли шахсони дорои имкониятҳои маҳдуди саломатӣ ва ташаккул ёфтани гурӯҳҳои худ кумак барои солҳои 2019-2021» таҳия карда шуд. Дар айни замон Лоиҳа дар марҳилаи муҳокима қарор дорад.</p>	
--	--	--	--	--	--

					<p>Аммо, меъёрҳои дар санадҳои қонунгузорӣ муқарраршуда, асосан, бо қор таъмин намудани ШДМ тавассути низоми квотаҳои пешбинӣ менамоянд ва дорои дигар механизмҳои муассири бо қор таъмин намудани ШДМ бидуни «маҷбурсозии» қорфармоён тавассути низоми квотаҳо намебошад. Низоми тақсимои квотаҳо дар Тоҷикистон хуб рушд накардааст ва ба таври самаранок ва маоши муносиб бо қор таъмин намудани ШДМ ва ба таври оқилона мутобиқ сохтани ҷойи қор барои онҳоро таъмин намекунад. Қонунгузори ҶТ барои ШДМ имтиёзҳои пешкаш менамояд, ки метавонад онҳоро дар назари қорфармоён ба қормандони номаъмул табдил диҳад (масалан, давомнокии ихтисоршудаи вақти қорӣ бе қишдиҳои музди меҳнат).</p>	
8	<p>Фаъолгардонии кӯшишҳо ҷиҳати мубориза бо шиканча (115.58-115.62, 118.25, 118.26)</p>	<p>1. Пурзӯр намудани ҷавобгарии ҷиноятӣ барои истифодаи шиканча</p>	2017-2018	<p>ВА, СО, ПГ, ВҲИ</p>	<p>Иҷро шудааст 2 январи соли 2020 ба моддаи 143 (1) (Шиканча) Кодекси ҷиноятӣ ҶТ тағйироте ворид карда шуданд (№1661), ки ҷазо барои татбиқи шиканчаро саҳттар мекунад. Ҷарима ҳамчун ҷазо аз ҷазои моддаи мазкур қомилан хориҷ карда шуда, муҳлати маҳрум сохтан аз озодӣ дар қисми якуми моддаи мазкур аз муҳлати 2 то 5 сол ба муҳлати 5 то 8 сол, дар қисми дуюм – аз муҳлати аз 5 то 8 сол ба муҳлати аз 8 то 12 сол ва дар қисми сеюми модда – аз муҳлати аз 10 то 15 сол – ба муҳлати аз 12 то 15 сол зиёд карда шуд.</p>	<p>Қисман иҷро шудааст</p>

					Инчунин, муҳлатҳои ба шахсони гунаҳгор манъ кардани ишғоли вазифаҳои муайян ё машғул шудан ба намудҳои муайяни фаъолият зиёд карда шуданд. 16 октябри соли 2019 ба шарафи 25-солагии Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон Президенти Тоҷикистон Эмомали Раҳмон Қонун “Дар бораи авф”-ро ба имзо расонид, ки тибқи он тақрибан 20 000 маҳбусон ба озодӣ баромаданд. Авфи мазкур нисбати шахсоне, ки бо моддаи “Шиканҷа” маҳкум шудаанд, татбиқ намешавад.	
	2. Аз ҷониби кормандони мақомоти давлатӣ баланд бардоштани маърифати ҳуқуқии аҳоли	мунтазам	ПГ, ВА, СО, ВКД, ВМИ, ВТХИА, КДАМ, АНМН, АНДММК, ВҲИ	Қисман иҷро шуда истодааст Одатан, огоҳсозии аҳоли бо ташаббуси ҷомеаи шаҳрвандӣ оғоз шуда, амалӣ карда мешавад. Ба маърақаҳои гуногун оид ба огоҳсозӣ намояндагони мақомоти давлатӣ ҷалб карда мешаванд. Масалан, кори фаёлона оид ба огоҳсозии аҳоли дар соҳаи муқовимат ба шиканҷаро Коалитсияи ҷомеаи шаҳрвандӣ бар зидди шиканҷа ва бечазой дар Тоҷикистонба роҳ мондааст. Дар давраи аз соли 2017 то ба имрӯз Коалитсия як қатор ҷорабиниҳое гузаронидааст, ки ба огоҳсозии аҳоли дар мавзуи муқовимат ба шиканҷа равона шудаанд. Ба шарафи 70-солагии қабули Эълумияи умумиҷаҳонии ҳуқуқи башар, Коалитсия бар зидди шиканҷа дао Тоҷикистон иқдомиро амалӣ намуд,		

					<p>ки дар доираи он дар 12 минтақаҳои шаҳри Душанбе баннерҳо бо забони тоҷикӣ бо матни моддаҳои Эъломияи умумиҷаҳонии ҳуқуқи башар ва ду шарҳ ба ҳар кадоми онҳо – аз ҷониби хизматчиҳои давлатӣ ва ҳомии ҳуқуқ – ҷойгир карда шуданд.⁵⁸</p> <p>Дар соли 2019 медиа-гурӯҳи Коалитсия 328 мавод нашр кард, аз ҷумла 157 мавод дар мавриди мубориза бо шиканҷа бо забони русӣ.⁵⁹</p> <p>Дар давраи аз моҳи январ то моҳи март соли 2020, медиа-гурӯҳи Коалитсия бар зидди шиканҷа 44 мавод нашр карда шудааст. Тамоми маводҳо дар сомонаи Коалитсия: www.notorture.tj ва www.notorture.tj ҷойгир карда мешаванд ва дар саҳифаҳои Коалитсия дар шабакаҳои иҷтимоӣ тақроран интишор мешаванд.⁶⁰</p>	
		3. Такмили барномаҳои омодагии касбии кормандони мақомоти давлатии марбута вобаста ба масъалаҳои озодӣ аз шиканҷа, аз ҷумла вобаста ба муқаррароти Протоколи Истанбул	2017-2019	ВҲИ, СО, ПГ, ВА, ВКД, ВМИ, ВТХИА, КДАМ, АНМН, АНДММК	<p>Қисман иҷро шуда истодааст</p> <p>Донишқадаҳои тақмили ихтисоси кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ барои кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ доир ба масъалаҳои озодӣ аз шиканҷа мунтазам семинарҳо ва омӯзишҳо мегузаронанд. Одатан, чунин чорабиниҳо дар якҷоягӣ бо ташкилотҳои ҷамъиятии Тоҷикистон ва дастгирии ташкилотҳои донорӣ гузаронида мешаванд.</p>	

⁵⁸ <http://notorture.tj/news/bannery-pravovye-konsultacii-kalendari-aksiya-koaliciya-protiv-pytok-provela-ryad-meropriyatiy>

⁵⁹ http://notorture.tj/sites/default/files/articles/2020/files/rezultaty_deyatelnosti_za_2019_g_koaliciya_go_protiv_pytok_i_beznakazannosti_v_tadzhikistane.pdf

⁶⁰ Сарчашма: http://notorture.tj/sites/default/files/articles/2020/files/peizultaty_deyatelnosti_za_yanvar-mart_2020_g_2.pdf

				<p>Дар соҳаи мазкур барномаҳои доимо амалкунандаи оmodасозии касбӣ вучуд надоранд.</p> <p>Тибқи иттилооти пешниҳоднамудаи Прокуратураи генералӣ, ба нақшаи кории солони Донишгада оид ба омӯзиши масъалаҳои қонуният, тартиботи ҳуқуқӣ, пешгирии ҷинояткорӣ ва такмили ихтисос (минбаъд–Донишгадаи такмили ихтисос) кормандони мақомоти прокуратураи ҶТ омӯзишҳо оид ба озодӣ аз шиканча дохил карда мешаванд. Дар маҷмӯъ, дар соли 2018 150 чунин чорабиниҳо гузаронида шуданд.</p> <p>Дар соли 2019, Прокуратураи генералии ҶТ бо дастгирии Коалитсия бар зидди шиканча Дастури методии «Назорати прокурорӣ аз болои иҷрои қонунгузорӣ дар бораи пешгирӣ, ошкорсозӣ ва таҳқиқи шиканча дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», таҳия карда шуд, ки шумораи нусхаҳои он 200 ададро ташкил дод.</p> <p>7 сентябри соли 2019 аз ҷониби Прокурори генералии ҶТ Дастур дар бораи усулҳо ва тарзҳои амалӣ намудани назорати прокурорӣ аз болои риояи қонуният дар самти пешгирӣ, ошкорсозӣ ва таҳқиқи шиканча, ки маҷмуи тавсияҳо ба кормандони мақомоти прокуратура оид ба амалӣ намудани фаъолият дар самти пешгирӣ</p>	
--	--	--	--	---	--

				<p>ва муборизаи самаранок бо шиканча мебошад, таҳия карда шуд.</p> <p>Дар соли 2019, Маҷмуаи қонунгузории миллӣ ва байналмилалӣ доир ба масъалаҳои шиканча, муносибати бераҳмона, таҳқирунандаи шаъну шараф ва ҷазо барои он навсозӣ ва бо шумораи 1000 нусха нашр карда шуд. Маҷмуа ба таври ройгон дар байни шунавандагони мавриди ҳадаф (мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва суд, мақомоти прокуратура, адвокатҳо, ТҒД, ҳуқуқшиносон ва ғ.) паҳн карда шуд.⁶¹</p> <p>Дар соли 2017 ТҶ «Маркази ҳифзи ҳуқуқи инсон» дар якҷоягӣ бо ВТҶИА ҶТ разработали воситаи таълимӣ бо дохил кардани стандартҳои Протоколи Истамбулии кафедраи криминалистика ва тибби судии факултаи ҳуқуқи ДМТ ҶТ таҳия намуд. Курси нави лексияҳо оид ба тибби судӣ барои донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии ҳуқуқӣ бо назардошти стандартҳои Протоколи Истамбул таҳия карда шуд. Воситаҳои таълимӣ нашр карда шуда, ба кафедраи ДМТ интиқол дода шудаанд.</p> <p>Дар соли 2017, ТҶ «Маркази ҳифзи ҳуқуқи инсон» дар шарокат бо омӯзгорони ДМТ ҶТ шарҳҳо ба Кодекси иҷроӣ ҷазои ҷиноятии ҶТ-ро бо дохил кардани стандартҳои</p>	
--	--	--	--	--	--

⁶¹ http://notorturetj.org/sites/default/files/articles/2020/files/rezultaty_deyatelnosti_za_2019_g._koaliciya_go_protiv_pytok_i_beznakazannosti_v_tadzhikistane.pdf

				<p>байналмилалӣ омода сохт. Шарҳ чоп карда шуда, ба мақомоти судиву тафтишотӣ, СРИЧҚ ВА ҚТ ва дигар вазорату идораҳо интиқол дода шуд.</p> <p>30 октябри соли 2017 бо фармони Вазири ВТҲИА ҚТ Гурӯҳи кории нав оид ба амалисозии Нақшаи миллии амалҳо оид ба иҷрои тавсияҳои давлатҳои узви Шӯрои СММ оид ба ҳуқуқи инсон тибқи тартиби ШУД барои солҳои 2017-2020 аз ҷиҳати амалисозии чорабиниҳо дар самти пешбурди стандартҳои протоколи Истамбул дар вфаъолияти муассисаҳои тиббӣ таъсис дода шуд. Инчунин, ба гурӯҳи корӣ намояндаи ҷомеаи шаҳрвандӣ дохил карда шуд.</p> <p>1 майи соли 2018 бо фармони яқояи Вазорати адлияи ҚТ ва ВТҲИА ҚТ № 40/402 дар шарокат бо СРИЧҚ ВА ҚТ ва ВТҲИА ҚТ бо дастгирии ВКХ Финляндия ва БРСММ ва дастгирии коршиносии ТҶ «Маркази ҳифзи ҳуқуқи инсон» «Тартиби ташкили расонидани кумаки тиббӣ ба шахсоне, ки дар ҷойҳои маҳрумият аз озодӣ адои ҷазо мекунанд ва шахсони ба ҳабс гирифташуда», ки барои истифодаи дохилии кормандони тиббӣ тибқи стандартҳои протоколи Истамбул пешбинӣ шудааст, тасдиқ карда шуд, ки ҳанӯз соли 2015 таҳия гардида буд.</p> <p>Дар соли 2018 аз ҷониби Донишкадаи тақмили ихтисоси кормандони</p>	
--	--	--	--	--	--

				<p>мақомоти прокуратураи ҚТ, тибқи нақшаи корӣ, дар якҷоягӣ бо ТҶ «Маркази ҳифзи ҳуқуқи инсон» бо дастгирии молиявии ИЧК – Бунёди мадад дар Тоҷикистон ва Фонди Зигрид Раузинг Траст семинарҳо дар мавзӯи «Таҳқиқ ва дарҷи ҳуҷҷатии шиканча ва дигар намудҳои муносибат ва ҷазои бераҳмона, ғйринсонӣ ё таҳқиркунандаи шаъну шараф тибқи стандартҳои протоколи Истамбул» гузаронида шуданд. Омӯзишҳо кормандони мақомоти прокуратураи шаҳри Душанбе, вилоятҳо Хатлон ва Суғдро фаро гиританд.</p> <p>19 декабри соли 2018 Коалитсияи ҷомеаи шаҳрвандӣ бар зидди шиканча ва бечазой дар Тоҷикистон дар доираи ҷамъбасти натиҷаҳои лоиҳаи «Таҳияи таҳрири пешакии маҷмуаи низомномаҳои дохилии хадамоти рӯҳшиносӣ, ва баланд бардоштани зарфияти кормандони мақомоти прокуратура оид ба дарҷи ҳуҷҷатии далелҳои шиканча ва дигар намудҳои муносибати бераҳмона тибқи стандартҳои протоколи Истамбул», бо дастгирии Институти «Ҷамъияти кушода» Бунёди мадад - Тоҷикистон ва Фонди Зигрид Раузинг Траст мизи мудаввар доир намуд. Дар доираи лоиҳа, дар якҷоягӣ бо коршиносон ВТҶИА ҚТ ва коршиносони Ташкилоти байналмилалӣ «Табибон ба пуштибонии ҳуқуқи инсон» низомномаи нав тибқи қонунгузори</p>	
--	--	--	--	---	--

				<p>миллӣ ва стандартҳои протоколи Истамбул таҳия карда шуд.⁶²</p> <p>Аз ҷониби аъзои Гурӯҳи корӣ оид ба татбиқи ПИ дар назди ВТҲИА ҚТ дар якҷоягӣ бо аъзои Коалитсия бар зидди шиканча Нақшаи кории 3-сола доир ба масъалаҳои ҳуҷҷатгузории самараноки тиббӣ ва тавонбахшӣ тибқи стандартҳои ПИ таҳия карда шуд, ки дар охири соли 2019 дар марҳилаи тасдиқ қарор дошт.⁶³</p> <p>Дар давраи аз моҳи январ то моҳи март соли 2020 аз ҷониби Коалитсия бар зидди шиканча ва бечазой Тоҷикистон были доработаны ҳисобот «Дар бораи татбиқи Протоколи азназаргузаронии тиббии шахсони дастгиршуда дар муассисаҳои тиббии ҚТ» ва ҳисоботи таҳлилӣ «Дар бораи натиҷаҳои таҳлил ва арзёбии вазъи воқеии ҳадамоти судию тиббии ҚТ» такмил дода шуданд.</p> <p>Дар доираи лоиҳа таъсиси ниҳоди экспертизаи мустақил пеш бурда мешавад.</p> <p>Дар симоҳои якуми соли 2020 омӯзишҳо оид ба стандартҳои протоколи Истамбул идома ёфтанд.⁶⁴</p> <p>07 феввали соли 2020 ТҶ “Маркази мустақил оид ба ҳифзи ҳуқуқи инсон”</p>	
--	--	--	--	--	--

⁶² Сарчашма: <http://notorture.tj.org/news/v-dushanbe-sostoyalas-prezentaciya-rezultatov-analiza-normativno-pravovyh-aktov-0>

⁶³ http://notorture.tj.org/sites/default/files/articles/2020/files/rezultaty_deyatelnosti_za_2019_g_koaliciya_go_protiv_pytok_i_beznakazannosti_v_tadzhikistane.pdf

⁶⁴ Сарчашма: <http://notorture.tj.org/news/proekt-po-stambulskomu-protokolu-prodvigaet-sozdanie-instituta-negosudarstvennoy-ekspertizy>

					барои кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва мутахассисон оид ба робита бо ҷомеаи мақомоти давлатӣ дар мавзӯи: «Нақшаи миллии амалҳо оид ба амалисозии тавсияҳои Кумита бар зидди шиканча барои солҳои 2019-2022» дарси иттилоотӣ гузаронд. ⁶⁵	
		4. Андешидани тадбирҳо вобаста ба амалигардонии тавсияҳои иҷронашудаи Гузоришгари вежа	2017-2019	ПГ, СО, ВА, ВКД, ВМИ, ВТХИА, КДАМ, АНМН, АНДММК, ВҲИ	<p>Қисман иҷро шудааст</p> <p>24 январи соли 2019 аз ҷониби Комиссия оид ба таъмини иҷрои уҳдадориҳои байналмилалӣ дар соҳаи ҳуқуқи инсонӣ назди Ҳукумати ҚТ Нақшаи миллии амалҳо оид ба иҷрои тавсияҳои Кумитаи СММ бар зидди шиканча барои солҳои 2019-2022 қабул карда шуд.⁶⁶</p> <p>Қаблан лоиҳаи нақша бо ҷалби ҷомеаи шаҳрвандӣ муҳокима карда шуд.</p> <p>Нақшаи милли аз якҷанд банд иборат аст: таҳқиқи ҳолатҳои шиканча, ҷазо барои истифодаи шиканча, таҳкими фаъолияти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар ҚТ, кафолатҳои ҳуқуқии асосӣ, дастрасӣ ба адвокати мустақил, санҷиши ҷойҳои маҳрумӣ аз озодӣ, шароити нигоҳдорӣ дар ҳабс, механизми мустақили қабул ва шарҳи шикоятҳо дар бораи шиканча, пешниҳоди ҷуброн ва тавонбахшӣ ва ғайра. Нақшаи милли тақрибан 80 чорабиниҳоеро пешбинӣ менамояд, ки ба тақмили қонунгузорӣ ва амалияи</p>	

⁶⁵ <http://ichrptj.org/ru/blog/dlya-predstaviteley-silovyh-vedomstv-byla-provedena-informacionnaya-sessiya>

⁶⁶ Сарчашма: <http://khit.tj/rus/nacionalnyy-plan-deystviy-7/>

					<p>татбиқи қонун оид ба масъалаҳои роҳ надодан ба шиканча равона шудаанд.⁶⁷</p> <p>Ба нақша як қатор тавсияҳои Маърӯзачии махсус оид ба масъалаҳои шиканча дохил карда шуданд. Тавсия оид ба ратификатсияи Протоколи иловагӣ ба Конвенсияи зидди шиканча аз ҷониби маърӯзачии махсус, ҳамчун масъалаи аввалиндараҷа қайд карда шуд, аммо, тавсияи мазкур ба Нақшаи миллии танҳо дар шакли баррасӣ ва омӯхтани масъалаи мазкур дохил шудааст.</p> <p>Банд дар бораи таъсис додани НПМ дар Нақшаи миллии пешбинӣ нашудааст.</p>	
9	Амали намудани сиёсати давлатӣ дар ҷодаи ҳифзи ҳуқуқҳои кӯдакон (115.16, 115.27, 115.30)	Дар байни падару модарон ва кӯдакон гузаронидани корҳои фаҳмондадиҳӣ вобаста ба қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон	мунтазам	ВМИ, ВКД, ПГ, ВА, МИМХД	<p>Иҷро шуда истодааст.</p> <p>Дар байни аҳоли ва дар муассисаҳои таҳсилоти кишвар аз ҷониби мақомоти давлатӣ ҷорабиниҳои фаҳмондадиҳӣ гузаронида мешаванд. Аммо, ҷорабиниҳо, асосан, бо шарҳи Қонуни ҚТ “Дар бораи масъулияти падару модар дар тарбияи фарзанд» маҳдуданд ва амалан қонунгузории, ба ҳифзи ҳуқуқи кӯдак равонашударо фаро намегирад.</p> <p>Дар ҳамкорӣ бо ВКД ҚТ бо мақсади пешгирии ҳуқуқвайронкуниҳо дар байни ноболиғон, хусусан, хонандагони синфҳои 10-11 корҳои фаҳмондадиҳӣ гузаронида шуданд. Дар раёсатҳо ва</p>	Қисман иҷро шудааст

⁶⁷ Сарчашма: <http://notorturetj.org/tjun/v-tadzhikistane-prinyat-nacplan-deystviy-po-vypolneniyu-rekomendaciy-komiteta-oon-protiv-pytok>

					<p>шуъбаҳои шаҳрию ноҳиявии низоми маориф ситоди доимо амалкунанда ташкил карда шуд, ки бо мақсади таҳким додани огоҳӣ бо падару модарон мунтазам вохӯриҳо мегузаронанд.</p> <p>Дар муассисаҳои таҳсилоти гурӯҳҳо оид ба иҷрои талаботи Қонуни ҚТ «Дар бораи масъулияти падару модар дар тарбияи фарзанд» таъсис дода мешаванд.</p> <p>Дар тамоми шаҳру ноҳияҳои ҚТ бо мақсади фаҳмонидан ва иҷрои Қонуни мазкур вохӯриҳо ва муҳофизаҳо бо иштироки раисони вилоятҳо, шаҳру ноҳияҳо, Кумитаҳои падару модарон, ҳайати омӯзгорон ва намояндагони ҷамоатҳо ташкил карда шудаанд.</p> <p>Бо қарори Ҳукумати ҚТ аз 29 июни соли 2017, № 322 Барномаи азнавташкилдихии низоми адолати судӣ нисбати кӯдакон барои солҳои 2017-2021 ва нақшаи амалҳо ба он тасдиқ карда шуд.</p> <p>2 январи соли 2020 Қонуни ҚТ «Дар бораи низоми огоҳонӣ ва пешгирии ҳуқуқвайронкунии ноболиғон» қабул карда шуд.</p>	
10	Пешгирии ақдҳои никоҳи бармаҳал (115.70)	1. Такмили қонунгузорӣ вобаста ба пешгирии ақдҳои никоҳи бармаҳал	то ҳалли масъала	ПГ, ВМИ, ККЗО, гурӯҳи корӣ	<p>Дар лаҳзаи гузаронидани таҳлил иҷро нашудааст, қонунгузорию оид ба масъалаи мазкур такмил дода нашудааст.</p> <p>Аз ҷониби Суди Олии ҚТ омили қарорҳои судӣ оид ба кам кардани синн</p>	Қисман иҷро шудааст

					<p>никоҳӣ бурда намешавад. Вале мушкилоти бастанӣ ақдҳои никоҳӣ бармаҳал ва маҷбурӣ дар ҚТ ҳанӯз ҳам масъалаи доғ мебошад. Дар ин самт таҳқиқоти ҷудогона гузаронида нашудааст, вале ҳолатҳои алоҳида ҳангоми машваратдиҳӣ ба ҷавонзаноне, ки талоқ гирифтаанд ва меҳоҳанд ҳукуқи худро ҳангоми талоқ ҳимоя кунанд, нишон медиҳанд, ки чунин мушкилот вучуд дорад.⁶⁸</p> <p>Ҳангоми арзёбии⁶⁹ вазъи паҳншавии зӯроварӣ дар шаҳру ноҳияҳо мушкилоти ақдҳои никоҳӣ бармаҳал ва маҷбурӣ ба миён гузошта шуд. Ба ақидаи иштирокчиёни таҳқиқот, никоҳҳои бармаҳал амалия номатлуб буда, зӯроварии бевосита нисбати духтарони ноболиғ мебошад ва бояд аз байн бурда шавад.</p> <p>Аз сабаби хусусияти ноаён доштани ақдҳои никоҳӣ бармаҳал ва набудани назорати зарурӣ аз болои чунин ҳолатҳо аз ҷониби сохторҳои давлатӣ, дар доираи мониторинг иштирокчиёни таҳқиқот натавонистанд, ки дар бораи миқдори ақдҳои никоҳӣ бармаҳал дар ноҳияҳои лоиҳавӣ⁷⁰ иттилоот ҷамъ оранд. Паҳншавии ақдҳои никоҳӣ</p>
--	--	--	--	--	--

⁶⁸ Сарчашма: Маърӯзаи алтернативии сеюми иттиҳодияҳои ҷамъиятии Тоҷикистон оид ба амалисозии Конвенсия дар бораи барҳам додани тамоми шаклҳои таъбиз нисбати занон, Коалитсияи ТҶ «Аз баробарии ҳуқуқӣ ба баробарии воқеӣ» с. 2018

⁶⁹ Мушкилоти асосии амалисозии Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи пешгирии зӯроварӣ дар оила» дар сатҳи маҳаллӣ ва механизмҳои баланд бардоштани самаранокии фаъолияти субъектҳои асосӣ оид ба амалисозии он (дар асоси натиҷаҳои мониторинг ва арзёбии ҷамъиятӣ), Коалитсияи иттиҳодияҳои ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Аз баробарии ҳуқуқӣ ба баробарии воқеӣ», ТҶ «Ҷаҳон», с. 2019

⁷⁰ Таҳқиқот 6 воҳиди ҳудудиро дар ш. Бохтар, ш. Кӯлоб, ноҳияи Ҳамадонӣ (в. Хатлон), ш. Ваҳдат, ш. Ҳисор, ноҳияи Рӯдакӣ (НТМ) фаро гирифт.

					бармаҳал, зӯроварӣ нисбати духтарони ноболиғ ва арӯсони ҷавон боиси нигаронии махсуси муҳаққиқон гаштааст.	
		2.Тақвияти корҳои тарғиботӣ дар байни аҳоли вобаста ба пешгирии ақдҳои никоҳи бармаҳал ва фарҳанги оиладорӣ	мунтазам	ПГ, СО, ВМИ, ВФ, ККЗО, ВКД, КТР, КЧВС, КДТАЧМ, ВҲИ, МИМХД	Иҷро шуда истодааст Аз ҷониби воҳидҳои Хадамоти пешгирии ҳуқуқвайронкунӣ байни ноболиғон ва ҷавонони ВКД Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади аз байн бурдани стереотипҳо ва муносибатҳои, ки занонро таъйиз мекунанд, баланд бардоштани сатҳи огоҳӣ оид ба оқибатҳои манфии ақдҳои никоҳи бармаҳал ва инчунин, ҷиҳати иҷрои талаботи Қонун Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулияти падару модар дар тарбияи фарзанд» дар муассисаҳои низоми таҳсилоти миёна, касбӣ ва олии зиёда аз 11842 ҷамъомадҳо, семинарҳо, чорабиниҳои маърифатӣ ва фаҳмондадиҳӣ, баромадҳо тавассути телевизион ва радио, дар корхонаҳои давлатӣ, коллективҳои меҳнатӣ ва маҳаллаҳо гузаронида шуд.	
		3. Ташаббус намудан оид ба гузаронидани судҳои сайёр бо ин қабил парвандаҳои ҷиноятӣ	мунтазам	СО, ПГ	Маълумот мавҷуд нест.	
11	Пешгирии зӯроварӣ нисбат ба кӯдакон (115.71, 115.75)	1.Такмил додани қонунгузорӣ вобаста ба манъи бевоситаи истифодаи зӯроварӣ нисбат ба кӯдакон	2018-2020	ПГ, ВМИ, ККЗО	Дар лаҳзаи гузаронидани таҳлил иҷро нашудааст. Бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 25 январи соли 2017, № 29 Низомнома дар бораи комиссияҳо	Қисман иҷро шудааст

					<p>оид ба ҳуқуқи кӯдак қабул карда шуд. Ба функцияҳои комиссия қабули қарорҳо дар бораи таъмини ҳимояи кӯдак аз зӯроварии ҷисмонӣ, ҷинсӣ, равонӣ ва дигар намудҳои зӯроварӣ, иштирок дар ташкили кор оид ба ошкорсозии муносибати бераҳмона бо кӯдак дохил карда шуданд.</p> <p>Аммо, ба Қонунгузории кишвар оид ба масъалаи мазкур тағйирот ворид карда нашудааст.</p>	
		2. Ташкил ва гузарондани корҳои фаҳмондадиҳӣ дар муассисаҳои таълимӣ ва дигар муассисаҳои нигоҳдории кӯдакон	мунтазам	<p>ПГ, СО, ВА, ВМИ, ВКД, ВТХИА, ВММША, ККЗО, МИМХД</p>	<p>Қисман иҷро шуда истодааст.</p> <p>Корҳои фаҳмондадиҳӣ дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ ва дар байни аҳоли низ гузаронида мешаванд, вале, онҳо асосан ба пешгирии ҳуқуқвайронкунӣ дар байни кӯдакон ва наврасон ва инчунин ба шарҳи Қонуни ҚТ “Дар бораи ҷавобгарии волидайн барои таълиму тарбияи фарзандон» равона шудаанд ва қонунгузориеро, ки кӯдакро аз муносибати бераҳмона ва зӯроварӣ ҳимоя мекунад, фаро намегиранд.</p> <p>Дар доираи ҳамкории Вазорати маориф ва илми ҚТ бо Лоихаи PDV, Фармони Вазирӣ маориф ва илми ҚТ аз моҳи июни соли 2018 №2200 ба имзо расид, ки таъсиси гурӯҳҳои кориро пешбинӣ менамояд. Гурӯҳи кории мазкур барои кормандони муассисаҳои таҳсилотӣ дастурамал оид ба пешгирӣ ва вокуниш ба тамоми ҳолатҳои зӯроварӣ нисбати кӯдаконро таҳия намуд, ки ба тариқи ройгон ба тамоми муассисаҳои</p>	

					<p>таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо миқдори зиёда аз 13850 нусха интиқол дода шуд. Дастурамали мазкур барои омӯзгороне пешбинӣ шудааст, ки метавонанд дар раванди дарсҳои тарбиявӣ ва дигар чорабиниҳо дар муассисаи таҳсилотӣ кӯдакон ва наврасонро огоҳ намоянд, то ки онҳо дар ҳолати нисбати онҳо содир шудани зӯроварӣ дар оила дар ин хусус ба омӯзгор хабар диҳанд.⁷¹</p> <p>Соли 2018 гурӯҳи мониторингии дафтари Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак дар Тоҷикистон бо мақсади муайян намудани вазъи риояи ҳуқуқи озодиҳои кӯдак аз 43 муассиса боздид намуда, санҷишҳо ва мониторинг гузаронид (дар соли 2017 – 29).⁷²</p> <p>Моҳи июли соли 2018 Хазианаи кӯдакони СММ (UNICEF) дар Тоҷикистон дар шарофат бо ташкилотҳои ҷамъиятии маҳаллӣ амалисозии лоиҳаи якунимсолаи «Мусоидат ба пешгирии зӯроварӣ нисбати кӯдакон ва наврасон дар ҷомаҳои пилотӣ дар Тоҷикистон»-ро оғоз намуд. Лоиҳа 3 минтақаи пилотино фаро мегирад (Рӯдакӣ, Бобоҷон Ғафуров, ш. Панҷакент) ва бо мусоидати мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ дар ноҳияҳои мазкур амалӣ гардониди мешаванд. Дар</p>
--	--	--	--	--	--

⁷¹ Сарчашма: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/04/ZHurnal-A4-Strategicheskoe-sotrudnichestvo.pdf>

⁷² Сарчашма: <http://upr.tj/images/reports/tj/Maruza-2018.pdf>

					доираи лоиҳа 90 хонавода ва инчунин омӯзгорони мактабҳои таҳсилоти умумӣ дар самти пешгирии зӯрварӣ нисбати кӯдакон ва тағйир додани муносибат ба рӯйдоди мазкур омӯзонида мешаванд.	
12	Мубориза бо шаклҳои бадтарини меҳнати кӯдакон ва манъи меҳнати маҷбурӣ (115.72-115.74)	1. Тақвият бахшидани назорати истифодаи меҳнати кӯдак дар доираи қонунгузорӣ ва барҳам додани шаклҳои бадтарини меҳнати кӯдак, истифодаи меҳнати маҷбурӣ	2018-2020	ВММША, дигар вазорату идораҳо	<p>Иҷро шуда истодааст.</p> <p>Дар моҳи майи соли 2009 дар назди Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии ҚТ Баҳши мониторинги меҳнати кӯдакон таъсис дода шуд. Бо фармони № 09- ХК аз 25 январи соли 2017 баҳши мониторинги меҳнати кӯдакон ба Агентии меҳнат ва шуғли аҳолии ҚТ интиқол дода шуд.⁷³ Маълумот дар сомонаи миллӣ ҷойгир карда мешавад www.no-childlabour.tj</p> <p>Баҳши мониторинг бо Шӯрои Ҷамоҳангсозӣ оид ба барҳамдиҳии шаклҳои бадтарини меҳнати кӯдакон ҳамкории наздик дорад. 22 ноябри соли 2018 бо иштироки 66 нафар намояндагони вазорату идораҳо, шарикони иҷтимоӣ ва ташкилотҳои байналмилалӣ ҷаласаи навбатии Шӯрои Ҷамоҳангсозии байниидоравӣ баргузор гашт.</p> <p>Бо қарори Ҳукумати ҚТ аз 03.03.2017 №110 ба Қарори Ҳукумати ҚТ «Дар бораи Рӯйхати корхое, ки дар онҳо татбиқи меҳнати кормандони ба синни 18 сола нарасида манъ карда шудааст, ва меъёрҳои ҳудудии иҷозатшудаи сарборӣ ҷангоми ба таври дастӣ</p>	Иҷро шуда истодааст

⁷³ Сарчашма: <http://no-childlabour.tj/ru/Joint%20efforts%20and%20IPEC/>

					<p>бардоштан ва интиқол додани борҳои вазнин» (аз 4 март соли соли 2014 № 169) тағйирот ворид карда шуд.</p> <p>Дар солҳои 2017-18, 80 нафар кӯдакон (43 духтар, 37 писар) аз истифодаи меҳнати кӯдакон раҳо карда шуданд, дар мавриди 120 кӯдак кӯшишҳои истифодаи меҳнати кӯдакон (64 духтарон, 56 писарбачагон) пешгирӣ карда шуданд.</p> <p>Дар соли 2017, Барномаи байналмилалӣ оид ба барҳамдиҳии меҳнати кӯдакон (ИПЕК) ва Гурӯҳи дастгирии техникӣ оид ба масъалаҳои меҳнати муносиб ва Дафтари ТБМ барои кишварҳои Аврупои Шарқӣ ва Осиёи Марказӣ дар якҷоягӣ бо мақомоти давлатии асосӣ Дастурамал оид ба ташкил ва гузаронидани мониторинги меҳнати кӯдакон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия ва нашр карда шуд.</p> <p>Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии ҚТ шарики асосии ТБМ-ИПЕК аз ҷониби Ҳукумати ҚТ мебошад ва ба барҳамдиҳии шаклҳои бадтарини меҳнати кӯдакон дар ҚТ ҳиссаи калон мегузорад.</p>	
		2. Такмили механизми истифодаи меҳнати кӯдак дар Тоҷикистон	мунтазам	ВММША, ПГ, дигар вазорату идораҳо	<p>Иҷро шуда истодааст</p> <p>То соли 2018, низомии мониторинги меҳнати кӯдакон, ки воситаи ошкорсозӣ ва пешгирии шаклҳои бадтарини меҳнати кӯдакон (БШМК) мебошад, Ташкилоти байналмилалӣ меҳнат (ТБМ) дар якҷоягӣ бо Ҳукумати Тоҷикистон, тавсеа ёфт ва 12 ноҳияро</p>	

				<p>фаро мегирад: шаҳрҳои Душанбе, Исфара, Хоруғ, Кӯлоб, Шуғнон, Роштқалъа, Истаравшан, Данғара ва ноҳияҳои Айнӣ, Восеъ, Рӯдакӣ ва Бобоҷон Ғафуров.</p> <p>Дар даври солҳои 2017-2018 лоиҳаи дусола таҳти унвони «Барҳамдиҳии меҳнати кӯдакон ва савдои кӯдакон дар кишварҳои Осиёи Марказӣ: аз уҳдадорӣ ба амалҳо» амалӣ карда шуд, ки ба шуғли ҷавонон дар Тоҷикистон мусоидат менамуд.</p> <p>Дар соли 2019 баррасӣ таҳти унвони Намунаҳои таҷрибаи пешрафта, ки дар доираи лоиҳаи «Мубориза бо меҳнати кӯдакон ва савдои одамон дар Осиёи Марказӣ – уҳдадорӣ ба амал табдил меёбад» ба даст омадааст ва солҳои 2017– 2018 дар Тоҷикистон амалӣ шудааст, интишор шуд. Баррасӣ дар якҷоягӣ бо Барномаи ТБМ оид ба барҳамдиҳии меҳнати кӯдакон (ТБМ–ИПЕК) дар Тоҷикистон, дар ҳамкории наздик бо аъзои Шӯрои Ҷамоҳангсозии байниидоравӣ оид ба барҳамдиҳии шаклҳои бадтарини меҳнати кӯдакон, шарикони асосӣ ва мутахассисоне, ки дар мақомоти давлатӣ ва ташкилотҳои ғайридавлатӣ ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ фаъолият доранд, омода карда шудааст.⁷⁴</p>	
--	--	--	--	--	--

⁷⁴ Сарчашма: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---sro-moscow/documents/publication/wcms_717017.pdf

		3. Ташкил ва назорати иҷрои пурраи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 октябри соли 2014, №690	мунтазам	ВММША, ПГ, дигар вазорату идораҳо	<p>Иҷро шуда истодааст</p> <p>Ҳуҷҷати стратегии муҳиме, ки ба коҳишдиҳӣ ва пешгирии ҷалби кӯдакон ба БШМК, барҳамдиҳии шаклҳои бадтарини меҳнати кӯдакон равона шудааст, қабули «Барномаи миллий оид ба барҳамдиҳии шаклҳои бадтарини меҳнати кӯдакон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2015–2020» ва Нақшаи амалҳо ба Барнома, бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 октябри соли 2014, № 690 тасдиқ шудаанд.</p> <p>Бо мақсади муайян намудани сатҳи ноилшавӣ ба мақсадҳои гузошташуда ва иҷрои вазифаҳое, ки дар Нақшаи амалҳо муқаррар карда шудаанд, гузаронидани мониторинги мустақили амалисозии Барнома дар давоми 3 соли тақвимӣ (2015–2017) ҷой дошт. Арзёбии мазкур аз ҷониби коршинос Бобоҷонов Р. М. дар соли 2018 анҷом дода шудааст. «Нақшаи амалҳо оид ба барҳамдиҳии шаклҳои бадтарини меҳнати кӯдакон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи солҳои 2015–2020» аз 56 банд иборат аст. Тибқи арзёбии анҷомдодаи Бобоҷонов Р. М., «иҷро шудааст» – 19 банд, «иҷро мешавад» – 28 банд, «иҷро шудааст ва иҷроӣш давом дорад» – 5 банд, «дар рафти иҷро» – 1 банд (№ 22), «дар соли 2018 ба анҷом мерасад» – 1 банд, яъне аз 56 банди Нақшаи амалҳо 54 банд бо баҳои мусбӣ коршинос иҷро мешаванд. Танҳо ба 2 банд баҳои «иҷро шуда истодааст, вале на ҳама»</p>
--	--	--	----------	-----------------------------------	--

				<p>– б. 7; «ичро нашудааст» – 1 банд (б. 32 – харидаи хизматрасониҳо...) дода шудааст. Дар маҷмӯъ, коршинос Бобочонов Р. Ба хулоса омадааст, ки «НМА, тибқи мақсадҳо, вазифаҳо ва муҳлатҳои амалисозии тасдиқшудаи НПД дар маҷмӯъ ва ҳар як чорабинӣ дар алоҳидагӣ ба қадри кофӣ бомуваффақият амалӣ гардонида мешавад».⁷⁵</p> <p>Дар ҳуҷҷати ТБМ «Намунаҳои таҷрибаи пешрафта, ки дар доираи лоиҳаи «Мубориза бо меҳнати кӯдакон ва савдои одамон дар Осиёи Марказӣ – уҳдадорӣ ба амал табдил меёбад», ки солҳои 2017– 2018» дар Тоҷикистон амалӣ гаштааст, қайд карда мешавад, ки «Гузaronидани мониторинг ва арзёбии амалисозии Барномаи миллӣ ва Нақшаи амалҳо дар соли 2021, яъне пас аз анҷом ёфтани онҳо, барои қабули қарор дар бораи амалҳои минбаъда дар ин самт хусусан муҳим мебошад. Инчунин, ба мониторинг ва арзёбии иҷрои нақшаҳои амал дар соҳаи коҳишдиҳии меҳнати кӯдакон ва барҳамдиҳии шаклҳои бадтарини он дар сатҳи маъмурии маҳаллӣ зарур аст. Инчунин, ба таҳқиқоти омории дохил намудани (масалан, «Таҳқиқоти қувваи корӣ») фасл оид ба кӯдаконе, ки кор мекунанд, дар давраи то соли 2021 зарур аст».⁷⁶</p>	
--	--	--	--	--	--

⁷⁵ Сарчашма: http://www.no-childlabour.tj/photogallery/test/oput_Tajikistan_rus_17-18.pdf

⁷⁶ Сарчашма: http://www.no-childlabour.tj/photogallery/test/oput_Tajikistan_rus_17-18.pdf

13	Мубориза бо савдои одамон, аз ҷумла кӯдакон (115.76, 118.33, 118.34)	1. Қабули санадҳои зерқонунӣ вобаста ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба савдои одамон ва расонидани кӯмак ба қурбониёни савдои одамон»	мунтазам	ВКД, ПГ, СО, ВА, ВМИ, КДАМ	<p>Иҷро шуда истодааст Бо қарори Ҳукумати ҶТ аз 8 июли соли 2017, №340 Комиссияи байниидоравӣ оиди мубориза ба муқобили савдои одамон (http://www.antitip.tj/ru/about.html) таъсис дода шуд.</p> <p>2 январи соли 2019 тағйиру иловаҳо ба Кодекси ҷиноятӣ ҶТ дар мавриди ҷиноятҳои марбут бо хариду фурӯши кӯдакон ва одамон мавриди амал қарор гирифтанд. Ҳамин тариқ, ба моддаҳои 130(1), 167, 335, 335 (1), 347, 351, 352 Кодекси ҷиноятӣ ҶТ тағйирот ворид карда шуданд. Моддаҳои 130(2) (Истифода бурдан барои меҳнати ғуломона) ва 132 (Ҷалб кардани одамон барои истисмор) аз Кодекси ҷиноятӣ ҶТ хориҷ карда шуданд.</p> <p>2 январи соли 2019 инчунин ба Қонуни ҶТ "Дар бораи мубориза ба муқобили савдои одамон ва расонидани кӯмак ба қурбониёни савдои одамон" аз 26 июли соли 2014 тағйирот ворид карда шуданд, ки тибқи онҳо доираи субъектҳои давлатии мубориза ба муқобили савдои одамон васеъ карда шуд. Ба доираи субъектҳои давлатӣ Кумитаи кор бо ҷавонон ва варзиши назди Ҳукумати ҶТ, Кумитаи рушди сайёҳии назди Ҳукумати ҶТ дохил карда шуданд. Инчунин, ба моддаи 21 Қонун, ки тартиби таъин кардани вазъи ҳуқуқии қурбонии савдои одамонро танзим менамояд ва ба моддаи 23 Қонун</p>	Қисман иҷро шуда истодааст
----	--	---	----------	----------------------------	---	-----------------------------------

				<p>оид ба масъалаҳои муҳлати ба қурбонии савдои одамон пешниҳод намудани маҷмуи хизматрасониҳои иҷтимоӣ тағйирот ворид карда шуд. Ба рӯйхати мақомот ва ташкилотҳое, ки вазифадоранд риояи ҳуқуқҳо ва манфиатҳои қонунии кӯдакон-қурбониёни савдои одамонро таъмин намоянд, мақомоти рушди сайёҳӣ, ки низ бояд кӯдакон-қурбониёни эҳтимолии савдои одамонро ошкор созанд, дохил карда шуданд.</p> <p>Бо қарори Ҳукумати ҚТ аз 2 июли соли 2019, №342 Рӯйхати ҷинойтҳои марбут бо савдои одамон тасдиқ карда шуд.</p> <p>1 марти соли соли 2019 Нақшаи миллии амалҳо оиди мубориза ба муқобили савдои одамон барои солҳои 2019-2021 тасдиқ карда шуд, ки ба муҳокимаи он ҷомеаи шахрвандӣ ҷалб карда шуд.</p>	
	2. Мониторинги вазъи иҷрои қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста ба мубориза бо савдои одамон	мунтазам	ВКД, СО, ПГ, ВМИ	<p>Иҷро нашудааст.</p> <p>Тибқи маълумоти мавҷуда, мониторинг гузаронида нашудааст.</p>	
	3. Андешидани тадбирҳо ҷиҳати расонидани кумак ба қурбониёни савдои одамон	мунтазам	ВКД, ВА, ВТХИА, ВМИ, ВМ	<p>Қисман иҷро шуда истодааст</p> <p>Бо ташаббуси ВКД ҚТ дар якҷоягӣ бо Хадамоти алоқаи назди Ҳукумати ҚТ телефони боварӣ оиди мубориза ба муқобили савдои одамон (227-07-07) фаъол карда шуд.</p>	

					<p>27 майи соли 2020 Ҳукумати ҚТ қарор қабул кард (Қарори № 280), ки создать Муассисаи давлатии "Маркази минтақавии хизматрасонии иҷтимоӣ барои қурбониёни савдои одамон дар шаҳри Душанбе" дар назди ВТҲИА ҚТ таъсис дода шавад.</p> <p>Дар кишвар Шабакаи ташкилотҳои ҷамъиятии "Умед" амал мекунад, ки дар соҳаи пешгирии савдои одамон ва расонидани кумак ба муҳочирони осебпазир ва қурбониёни савдои одамон (ҚСО) кор мекунад. Шабака аз 20 иттиҳодияҳои ҷамъиятии шаҳру ноҳияҳои Тоҷикистон иборат аст. Аъзои шабака ба ҚСО кумаки тавонбахшӣ ва реинтеграсионӣ мерасонанд. Шабака бо миссияи ТУМ дар Тоҷикистон ва инчунин бо ВКД, прокуратура, Агентии меҳнат ва шуғли аҳолии ҚТ ва дигарон ҳамкорӣ мекунад. Комиссияи байниидоравӣ оиди мубориза ба муқобили савдои одамон низ бо шабака ҳамкорӣ мекунад.</p> <p>Аз соли 2017 ВТҲИА ҚТ барои ташкилоти ҷамъиятии «Фемида», ки барои дастгирии Маркази будубоши рӯзона оид ба пешниҳоди хизматрасониҳои иҷтимоӣ ба қурбониёни савдои одамон фармоиши иҷтимоии давлатӣ гирифтааст, маблағгузорӣ чундо менамояд.</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>Дар назди ВТХИА ҚТ инчунин паноҳгоҳ барои қурбониёни савдои одамон дар ш. Душанбе амал мекунад, ки хизматрасониҳо дар он аз ҷониби ТҚ «Фемида» пешниҳод карда мешаванд. Дар паноҳгоҳ ба қурбониёни савдои одамон, қурбониёни зӯроварӣ дар хона, занҳои таркшудаи муҳочирони меҳнатӣ ва муҳочирони осебпазир (тиббӣ, ҳуқуқӣ, равонӣ, иҷтимоӣ) кумаки тавонбахшӣ расонида мешавад. Паноҳгоҳ аз соли 2006 амал мекунад, ва маблағгузорию марказро ТУМ анҷом меод. Дар 12 соли охир дар паноҳгоҳ тақрибан 200 нафар қурбониёни савдои одамон кумак гирифтанд.⁷⁷</p> <p>ТҚ «Фемида» дар доираи лоиҳаи осиймиёнагии ЮСАИД/ТУМ «Шаъну шараф ва ҳуқуқ» (2015-2020) ба категорияҳои мазкур (ба ғайр аз ҷабрдидагонии зӯроварӣ дар оила) дар самти фаъолияти (таҷҳизоти) даромадовар кумаки реинтеграсионӣ мерасонад.</p> <p>Аз соли 2003 инҷониб Ташкилоти байналмилалӣ муҳочират (ТБМ) дар Тоҷикистон ба зиёда аз 700 шахрвандони Тоҷикистон, ки ба дасти одамфурӯшон афтидаанд, кумак расонид. Аксар аз 700 нафар тоҷикистонӣ не, ки қурбонии савдои одамон шудаанд, ба Россия, Туркия, Афғонистон ва кишварҳои Халиҷи</p>
--	--	--	--	--	---

⁷⁷ Сарчашма: <https://rus.ozodi.org/a/29636471.html>

				<p>Форс бурда шудаанд.⁷⁸ Инчунин, ТБМ ба Ҷумҳурии Тоҷикистон дар таҳияи заминаи ҳуқуқӣ ва баланд бардоштани иқтидор оиди мубориза бо савдои одамон кумак мерасонад.</p> <p>Дар айни замон дар ҶТ барномаи "Шаъну шараф ва ҳуқуқ" бо мусоидати ТБМ дар Тоҷикистон, амал мекунад.</p> <p>Кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ дар мавзуи мубориза бо савдои одамон омӯзонида мешаванд. Маслан, дар моҳҳои сентябр-октябри соли 2019 дар шаҳри Душанбе силсилаи курсҳои омӯзишии дурӯза «Шиносой бо масъалаҳои савдои одамон ва шаклҳои он» гузаронида шуд. Курсҳо аз ҷониби Дафтари барномаҳои САҲА дар Душанбе дар шарокат бо Маркази мубориза бо савдои одамон дар назди ВКД ҶТ ташкил карда шуданд. Дар онҳо тақрибан 30 нафар муфаттишони ВКД иштирок намуданд. Курсҳои омӯзишӣ ба чунин мавзӯҳо, аз қабili заминаи қонунгузорӣ ва байналмилалӣ, шаклҳои савдои одамон, тадбирҳои муҳофизатие, ки барои мақомоти ҳифзи ҳуқуқ дастрасанд, ошкор кардани қурбониёни савдои одамон ва хадамоти пешниҳоди дастгирӣ дахл карданд.⁷⁹</p> <p>Комиссияи байниидоравӣ оиди мубориза ба муқобили савдои одамон бояд дар маҳалҳо комиссияҳои</p>	
--	--	--	--	--	--

⁷⁸ Сарчашма: <https://rus.ozodi.org/a/29636471.html>

⁷⁹ Сарчашма: <https://www.osce.org/ru/programme-office-in-dushanbe/434624>

				<p>минтақавӣ таъсис диҳад, ки фаъолияти мазкур, то ба имрӯз, суҷ ба роҳ монда шудааст, зеро механизми амали комиссияҳои минтақавӣ дар маҳалҳо ва низомнома дар бораи кори комиссияҳо таҳия карда нашуданд. Дар баъзе ноҳияҳо комиссияҳои минтақавӣ таъсис дода нашудаанд.</p> <p>Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти масъул барои расонидани кумак ба ҚСО миқдори кофии маблағҳои буҷетӣ надоранд.</p> <p>Дар моҳи майи соли 2019 Кумита оид ба ҳифзи ҳуқуқи тамоми муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо Эродҳои ниҳой оид ба гузориши даврии Тоҷикистон дар бораи Конвенсияи байналмилалӣ оид ба ҳифзи ҳуқуқи тамоми муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳоро нашр кард. Кумита қайд кард, ки механизми рағонасозии ҚСО ба таври мукамал амал намекунад, ва ба қурбонӣ дастгирии кофӣ расонида намешавад. Дар робита бо ин, Кумита ба Тоҷикистон тавсия медиҳад, ки фаъолияти комили механизми миллии рағонасозии қурбонӣ савдои одамонро барои ошкорсозии самараноки онҳо ва пешниҳоди дастгирии муносиб ба онҳо, аз ҷумла дастрасӣ ба паноҳгоҳҳо ва кумаки ҳуқуқӣ, тиббӣ ва рағониву иҷтимоӣ таъмин намояд.</p>	
--	--	--	--	--	--

14	Мубориза бо гардиши ғайриқонунии маводи нашъадор (115.77, 115.99, 115.100)	1. Ташкил намудани корҳои огоҳонӣ вобаста ба пешгирӣ намудани нашъамандӣ	мунтазам	АНМН, ПГ, СО, ВА, ВКД, ВМИ, ВФ, КТР, КҚВС	<p>Иҷро шуда истодааст</p> <p>Дар соли 2020 дар ҶТ амали «Стратегияи миллии мубориза бар зидди гардиши ғайриқонунии маводи мухаддир дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2013-2020» ба анҷом мерасад.⁸⁰</p> <p>Дар доираи амалисозии стратегияи мазкур дар ҶТ як қатор чорабиниҳои гуногун гузаронида шуданд, ки ба пешгирии нашъамандӣ ва мубориза бо паҳншавии маводи нашъаовар равона гаштаанд.</p> <p>Бо ташаббуси Агентии назорати маводи нашъаовари назди Президенти ҶТ нақшаҳои ҳамкорӣ бо Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии ҶТ, Кумитаи кор бо занон ва оила, Кумитаи кор бо ҷавонон, варзиш ва сайёҳӣ ва инчунин бо мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияҳои Сино, Исмоили Сомонӣ ва Фирдавсии шаҳри Душанбе таҳия карда шуданд. Дар асоси ин нақшаҳо кормандони Агентӣ дар якҷоягӣ бо намояндагони вазорату идораҳои дахлдор ва мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ дар шаҳри Душанбе ҷиҳати пешгирии паҳншавии нашъамандӣ ва хариду фурӯши маводи нашъаовар дар байни аҳоли аз категорияҳои иҷтимоии гуногун, аз ҷумла, дар байни наврасон ва ҷавонон, хонандагони матабҳои миёна, дар 32</p>	Қисман шудааст	иҷро
----	--	--	----------	---	--	----------------	------

⁸⁰ Бо Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз "13" феввали соли 2013, № 1409 тасдиқ шудааст

				<p>матабҳои миёнаи пойтахт воҳуриҳо ва муҳокимаҳо ташкил намуд ва гузаронид.</p> <p>22 октябри соли 2018 дар бинои Маркази таълимии Агентӣ бо дастгирии Роҳбари дафтари Идораи СММ оид ба маводи нашъаовар ва ҷинойткорӣ дар Тоҷикистон курсҳои махсуси хизматию ҳарбӣ барои кормандони ҷавони шуъбаҳо ва идораҳои Агентӣ ба кор оғоз намуданд.⁸¹</p> <p>29 ноябри соли 2018, Тоҷикистон ва Қирғизистон бо мусоидати Идораи СММ оид ба маводи нашъаовар ва ҷинойткорӣ дар Тоҷикистон (ИМНҶ СММ) созишномаи дуҷониба дар бораи ҳамкорӣ дар самти мубориза бо гардиши ғайриқонунии воситаҳои нашъадор, моддаҳои психотропӣ ва прекурсорҳои онҳоро ба имзо расониданд.⁸²</p> <p>Дар соли 2019 кормандони АҚН инчунин барои кӯдакон ва ҷавонон дар мактабҳо, литсейҳо, гимназияҳо, ва муассисаҳои таҳсилоти олӣ як қатор воҳуриҳои пешгирӣ ва фаҳмондадихӣ баргузор намуданд.</p>	
--	--	--	--	---	--

⁸¹ Сарчашма: www.akn.tj

⁸² Сарчашма: <https://www.unodc.org/centralasia/en/news/kyrgyz-republic-and-tajikistan-sign-an-agreement-on-strengthening-of-cooperation-in-counteracting-illicit-drug-trafficking-in-central-asia--ru.html>

					<p>20 феввали соли 2020 Директори Агентӣ Шерхон Салимзода ва роҳбари Департаменти сиёсии Дафтари барномаҳои САҲА дар Душанбе Флориан Разесбергер «Нақшаи чорабиниҳои якҷояи Дафтари барномаҳои САҲА дар Душанбе ва Агентии назорати маводи нашъаовари назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои соли 2020»-ро ба имзо расониданд. Нақша таълим ва бозомӯзии омӯзгорони касбӣ аз зумраи кормандони ҷавони Агентӣ дар соҳаи мубориза бо қочоқи маводи нашъаовар, гузаронидани чорабиниҳои зидди маводи нашъаовар, қоҳиш додани сатҳи вобастагии нашъамандӣ, муносибати таҳаммулпазирона бо гурӯҳҳои осебпазир ва дигар барномаҳои оммавиरो дарбар мегирад.⁸³</p> <p>Дар АҚН телефони боварии 234-64-20 мавҷуд аст, ки тавассути он ҳар як шахс ҳангоми гирифтани маълумоти ғаврӣ занг зада метавонад, аз ҷумла бе ифшо кардани номи худ.⁸⁴</p> <p>Инчунин дар ҶТ Муассисаи давлатии “Маркази милли мониторинг ва пешгирии нашъамандии” Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии</p>	
--	--	--	--	--	--	--

⁸³ Сарчашма: <https://www.dialog.tj/news/antinarkoticheskoe-vedomstvo-tadzhikistana-i-obse-podpisali-plan-sovmestnykh-meropriyatij-po-kontrolyu-nad-oborotom-narkotikov>

⁸⁴ Сарчашма: <https://akn.tj/ru/news/%d0%b2%d0%be%d1%85%d3%af%d1%80%d3%a3-%d0%b4%d0%b0%d1%80-%d0%b3%d0%b8%d0%bc%d0%bd%d0%b0%d0%b7%d0%b8%d1%8f%d0%b8-%e2%84%969-%d0%bd%d0%be%d2%b3%d0%b8%d1%8f%d0%b8-%d0%b8-%d1%81%d0%be%d0%bc%d0%be%d0%bd/>

					<p>ҚТ амал мекунад. Марказ чорабиниҳои пешгирӣ ва таълимиро дар самти пешгирии паҳншавии наҷъамандӣ ҷиҳати иҷрои Боби 2.1 Нақшаи чорабиниҳои ВТҲИА ҚТ ва инчунин иҷрои Барнома оид ба “Стратегияи милли мубориза бар зидди гардиши ғайриқонунии маводи мухаддир дар ҚТ барои давраи солҳои 2013-2020.” барои солҳои 2019-2020 анҷом медиҳад.</p> <p>5 феврали соли 2019 фармониши №5 Марказ “Дар бораи гузаронидани чорабиниҳо дар самти пешгирии наҷъамандӣ” тасдиқ карда шуд.⁸⁵</p> <p>Намояндагии минтақавии ИМНҚ (Идораи маводи наҷъаовар ва ҷинойткорӣ) СММ дар Осиёи Марказӣ ба Тоҷикистон дар самти мубориза бо паҳншавии маводи наҷъаовар ва пешгирии наҷъамандӣ кумаки назаррас мерасонад.⁸⁶</p>	
		2. Такмили қонунгузорӣ дар самти мубориза алайҳи муомилоти ғайриқонунии воситаҳои наҷъадор	то ҳалли масъала	АНМН, СО, ПГ, ВА, КДАМ, ВКД	<p>Қисман иҷро шудааст</p> <p>20 июни соли 2019 ба Қонуни ҚТ "Дар бораи воситаҳои наҷъадор, моддаҳои психотропӣ ва прекурсорҳои онҳо" аз 10 декабри 1999 тағйирот ворид карда шуданд, ки тибқи онҳо танҳо шахрвандони ҚТ корманди Агентии назорати маводи наҷъаовари назди Президенти ҚТ буда метавонанд ва инчунин кормандони Агентӣ уҳдадор ҳастанд, ки эъломиа дар бораи</p>	

⁸⁵ Сарчашма: <http://mmmpn.tj/rus/>

⁸⁶ <https://www.unodc.org/unodc/index.html?ref=menutop>

				<p>даромадҳо ва вазъи амволи худро пешниҳод намоянд.</p> <p>Аммо, тағйироти мазкур танҳо ба кормандони Агентӣ дахл доранд ва бевосита ба тадбирҳои мубориза бо гардиши ғайриқонунии воситаҳои нашъадор мансуб нестанд.</p> <p>27 феввали соли 2020 бо қарори Ҳукумати ҚТ Рӯйхати миллии воситаҳои нашъадор, моддаҳои психотропӣ ва прекурсорҳои онҳо дар таҳрири нав тасдиқ карда шуд. Рӯйхати қаблӣ ҳанӯз соли 2000 қабул карда шудааст ва бо қабули Рӯйхати нав аз эътибор соқит шуд.</p> <p>Қаблан, дар моҳи майи соли 2017 Кодекси тандурустии ҚТ қабул карда шуд, ки дорои боби алоҳида «Расонидани кумаки тиббию иҷтимоӣ ба беморони наркологӣ» мебошад. Бо қабули Кодекс Қонуни ҚТ аз 8 декабри соли 2003 "Дар бораи кумаки наркологӣ" аз эътибор соқит шуд.</p> <p>Бо қарори Ҳукумати ҚТ аз 3 августи соли 2018 №389 Созишномаи давлатҳои иштирокчиҳои ИДМ дар бораи тартиби интиқоли намунаҳои воситаҳои нашъадор, моддаҳои психотропӣ ва прекурсорҳои онҳо тасдиқ карда шуд.</p> <p>Бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 апрели соли 2017 №211 Барномаи соҳавӣ оид ба</p>	
--	--	--	--	---	--

					<p>амалигардонии Стратегияи миллии мубориза бар зидди гардиши ғайриқонунии маводи мухаддир дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2013-2020 (дар таҳрири қарори Ҳукумати ҶТ аз 20.08.2018 №433) тасдиқ карда шуд.</p> <p>Дар соли 2017 аз ҷониби Вазорати корҳои дохилии ҶТ маҷаллаи илмӣ ва иттилоотиву таҳлилии НаркоФронт, ки ба пешгирӣ ва мубориза бо гардиши ғайриқонунии воситаҳои нашъадор бахшида шудааст, таъсис дода ва дар Вазорати фарҳанги ҶТ ба қайд гирифта шуд.⁸⁷ Дар давраи солҳои 2017-2019 2 шумораи маҷалла (№ 1 – соли 2017, № 2 –соли 2019) ба таъб расид.</p>	
15	<p>Андешидани тadbирҳои ҷиҳати таҳкими мустақилияти ҳокимияти судӣ (115.78-115.81, 118.35, 118.36, 118.67, 118.69)</p>	<p>1. Такмили Қонуни конституционии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи судҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва дигар қонунҳо оид ба масъалаи мустақилияти ҳокимияти судӣ</p>	2017-2020	СО, СОИ, ПГ, ВА	<p>Иҷро шудааст</p> <p>Дар моҳи июли соли 2016 (пас аз барҳам хӯрдани Шӯрои адлияи ҶТ) ва моҳи феввали соли 2018 ба Қонуни конституционии ҶТ «Дар бораи судҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон» тағйироте ворид карда шуданд, ки, асосан, бо салоҳиятҳои Суди Олии иқтисодӣ (СОИ), суди иқтисодии ВМКБ, судҳои иқтисодии вилоятҳо ва шаҳри Душанбе дар мавриди интиҳоб ва таъини судя (ст.16), бозхонд ва озод намудани судя (ст. 18), ва истеъфои судя (ст. 19) алоқаманд буданд, мушаххасан: Судяҳои Суди Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, судҳои вилоят,</p>	<p>Қисман иҷро шудааст</p> <p>Дар самти таҳкими мустақилияти ҳокимияти судӣ дар Тоҷикистон тadbирҳои ба қадри кофӣ ҷиддӣ андешида мешаванд – Барномаи ислоҳоти судию ҳуқуқӣ қабул карда мешавад,</p>

⁸⁷ Сарчашма: <https://mvd.tj/images/pdf/Narkofront1.pdf>

				<p>шаҳри Душанбе, судҳои ҳарбии гарнизонҳо, шаҳр ва ноҳияро бо пешниҳоди Раиси Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва судҳои Суди иқтисодии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, судҳои иқтисодии вилоят ва шаҳри Душанберо бо пешниҳоди Раиси Суди Олии иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон таъин мекунад.</p> <p>Тибқи моддаи 53, ба Раиси СОИ ҚТ ҳуқуқ дода шудааст, ки нисбати судҳои Суди Олии иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон, раисони Суди иқтисодии ВМКБ, судҳои иқтисодии вилоят ва шаҳри Душанбе, бо асосҳои дар ҚК ҚТ “Дар бораи судҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон” пешбинишуда парвандаи интизомӣ оғоз намояд.</p> <p>Инчунин, ба салоҳияти тамоми судҳои шаҳру ноҳияҳо, ки парвандаҳои граждони, оилавӣ, ҷиноятӣ ва парвандаҳо оид ба ҳуқуқвайронкунии маъмурӣ, дархост ва пешниҳодҳоро, ки тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба тобеияти онҳо вобаста карда шудаанд, баррасӣ мекунад, ҳуқуқи назорат кардани иҷрои санадҳои судии қабулшуда дода шудааст.</p>	<p>қонунгузори дар ин соҳа тақмил дода мешавад, аммо, дар амал низомии судӣ воқеан мустақил намебошад.</p>
	2. Арзёбии амалигардии барномаҳои ислоҳоти судию ҳуқуқӣ ва таҳияи барномаи нав	2017	СО, СОИ, ПГ, ВА	<p>Иҷро шудааст</p> <p>Дар соли 2017 аз ҷониби гурӯҳи коршиносон, ки аз намояндагони доираҳои илмӣ, институти адвокатура ва ташкилотҳои ҷамъиятӣ иборат аст, бо дастгирии БРСММ дар Тоҷикистон Таҳлили иҷрои барномаи давлатии</p>	

				<p>қаблии ҚТ дар соҳаи ислоҳоти судию ҳуқуқӣ анҷом дода шуд.</p> <p>Бо Фармони Президенти ҚТ аз 19 апрели соли 2019 Барномаи нави ислоҳоти судию ҳуқуқӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2019-2021 тасдиқ карда шуд.</p> <p>Ба гурӯҳи корӣ намояндагони ҷомеаи шаҳрвандӣ ва Иттифоқи адвокатҳои ҚТ дохил карда нашудаанд, аммо, аз ҷониби онҳо пешниҳодҳои хаттӣ, тавсияҳо барои гурӯҳи корӣ оид ба таҳияи Барномаи ислоҳоти судию ҳуқуқӣ равона карда шудаанд.</p>	
	3. Такмили таъминоти моддию техники, ҳифзи иҷтимоӣ ва дигар кафолатҳои моддии судяҳо	2017-2020	СО, СОИ, ВА, ВМ, ВРИС, МИМХД	<p>Қисман иҷро шуда истодааст</p> <p>Тибқи омор, ки коршиносон меоранд, дар ҷумҳурӣ зиёда аз 400 нафар судяҳо фаъолият доранд, ки ба сари 20000 аҳоли - як судя рост меояд.</p> <p>Тавре ки дар қонунгузорӣ пешбинӣ шудааст, ба ҳар як судя, ки дар ин ё он ноҳия ба вазифа таъин шудааст, дар давоми 6 моҳ пас аз рӯзи таъин шуданаш манзили истиқомати хизматӣ ҷудо карда шавад (моддаи 131 қ.1 ҚК «Дар бораи судҳои ҚТ»). Муқаррароти мазкур на ҳамеша дар амал иҷро мешавад ва ба судяҳо аз ҳисоби худ иҷора гирифтани хона лозим меояд.</p> <p>Тибқи омор дар Гузориши фосилавии ҚТ оид ба рафти амалисозии тавсияҳои давлатҳои узви Шӯрои СММ оид ба ҳуқуқи инсон, ки дар доираи ШУД қабул карда шудаанд, дар нимсолаи</p>	

					<p>аввали соли 2018 барои судяҳо 14 квартира ҷудо карда шудааст, аз онҳо, 8 адад барои судяҳои судҳои ВМКБ.</p> <p>Агар судя ба рухсатӣ барояд, ба вай бояд хароҷоти табobati санаторӣ пардохт карда шавад, ки ин кор низ на ҳамеша иҷро мешавад.</p> <p>Дар шаҳри Душанбе, масалан, маоши судяи суди ноҳиявӣ аз 1400 то 2000 сомониро ташкил медиҳад, ки ба мавқеи судя мувофиқат намекунад.⁸⁸</p> <p>Тавре ки Қонуни конституционӣ «Дар бораи судҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон» пешбинӣ менамояд, дар сурати вафот кардани судя дар давраи кор, агар ин ҳодиса дар натиҷаи расидани зарари ҷисмонӣ ё дигар таъсири ҷисмонӣ ба саломатӣ, ки дар натиҷаи иҷрои вазифа ба амал омада бошад, ба ворисони вай - ба андозаи музди меҳнати ҳаштмоҳаи судя маблағи суғурта пардохт карда мешавад (барои муқоиса – дар ҚК қаблӣ «Дар бораи судҳои ҚТ» аз соли 2001 то ворид намудани тағйирот аз соли 2012 андозаи пардохти суғуртавӣ дар ҳолатҳои зикршуда музди меҳнати 10-моҳаи судяро ташкил медод).</p> <p>Дар айни замон пардохти суғуртавӣ дар сурати ҳангоми иҷрои вазифа маъюб шудани судя ё расидани зарари дигар ба саломатии ӯ, ки имконияти минбаъд ба фаъолияти касбӣ машғул шуданашро ғайриимкон мегардонад, ба андозаи</p>
--	--	--	--	--	--

⁸⁸ Сарчашма: <http://hrc.tj/pravosudiya/232-vybor-dlya-sudi-malenkaya-zarplata-chestnoe-sudeystvo-ili.html>

					<p>музди меҳнати шашмоҳаи судя пардохт карда мешавад (дар ҚК қаблӣ «Дар бораи судҳои ҚТ» то ворид кардани тағйирот аз соли 2012 пардохти мазкур музди меҳнати 5-солаи судяро ташкил медод).</p> <p>Дар ҳолати озод намудан аз кор ё бозхонди судя (бинобар вазъи саломатӣ ё аз сабаби фавт) ба оилаи вай кӯмакпулии якдафъаина ба андозаи музди меҳнати панҷмоҳаи судя дода мешавад (таҳрири қаблии ҚК «Дар бораи судҳои ҚТ» ин андоза музди меҳнати яксолаи судяро ташкил медод). Ҳангоми ба нафақа баромадан ба судяҳо кӯмакпулии якдафъаина ба андозаи музди меҳнати семоҳаи судя дода мешавад.⁸⁹</p> <p>Дар соҳаи таъмини моддиву техникаи судҳо, таъмири биноҳои алоҳидаи судҳои ҚТ гузаронида мешавад, сохтмони биноҳои нави суд идома дорад.</p> <p>Як қатор судҳо бо 220 компютерҳои ҳозиразамон бо пайваст ба интернет муҷахҳаз гардонида шуда, дар 100 адад компютерҳо пойгоҳи иттилоотии мутамаркази ҳуқуқии «Адлия» насб карда шуд.</p> <p>Тибқи Фармони Президенти ҚТ «Дар бораи тадбирҳои тақвият бахшидани</p>	
--	--	--	--	--	--	--

⁸⁹ Қонуни конститутсионии ҚТ «Дар бораи судҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон» (моддаҳои 131, 132)

					сатҳи ҳифзи иҷтимоии аҳоли ва зиёд намудани маоши амалкунандаи вазифавии хизматчиёни давлатӣ, кормандони муассисаю ташкилотҳои буҷетӣ, андозаи нафақа ва стипендия» аз 14 августи соли 2018 маоши вазифавии кормандони техникӣ ва ёрирасони мақомоти судӣ, ки аз ҳисоби буҷети давлатӣ маблағгузорӣ мешаванд, 15 % зиёд карда шуданд.	
16	Беҳтар намудани шароити муассисаҳои низоми иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ, таъмини кафолатҳои ҳуқуқии дастгиршудагону	1. Қабули Стратегияи ислоҳоти системаи иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ то соли 2025	2017-2018	ВА, ВМ, ВТХИА, КДАМ	Иҷро шудааст 25 июни соли 2020, бо қарори Ҳукумати ҚТ №385 Стратегияи ислоҳоти низоми иҷроӣ ҷазоҳои ҷиноятӣ Чумхурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 тасдиқ карда шуд.	Қисман иҷро шудааст

	<p>махбусон (115.80, 115.82-115.84, 118.37)</p>			<p>Дар Стратегия қайд карда мешавад, ки бо вучуди ҳама тағйироти мусбӣ дар низоми иҷроӣ ҷазоҳои ҷиноятӣ, баъзе мушкилот ҳалнашуда боқӣ мемонанд, аз ҷумла, шумораи зиёди маҳкумшудагон ҷойгиркунии онҳо дар муассисаҳои ислоҳӣ, таъмин намудани реча ва назорат дар онҳо, пешгирии ҳуқуқвайронкуниҳо дар ҷойҳои маҳрумӣ аз озодӣ, таъмини амнияти маҳкумшудагон ва инчунин гузаронидани кори тарбиявӣ бо онҳоро душвор мегардонад. Вазъи бо кор таъмин намудани маҳкумшудагон, таъбири маҳкумшудагони гирифтори бемории сил, сироятёфтагони ВНМО, ташкили ғизои хушсифат, таъмини шароити моддиву маишӣ мушкил шуда истодааст.</p> <p>Имрӯзҳо дар ҷойҳои маҳрумӣ аз озодӣ зиёда аз 750 маҳкумшудагони гирифтори бемории сил ва 218 сироятёфтагони ВНМО нигоҳ дошта мешаванд. Бо кор таъмин будани маҳкумшудагон 20% аз шумораи умумии маҳкумшудагонро, ки дар ҷойҳои маҳрумӣ аз озодӣ нигоҳ дошта мешавад, ташкил мекунад. Бо қарори Ҳукумати ҚТ аз 29 феввали соли 2020 ба Вазорати адлияи ҚТ супориш дода шудааст, ки дар якҷоягӣ бо вазорату идораҳо ва мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилоятҳо, шаҳру ноҳияҳои оид ба хариди маҳсулоти истеҳсолнамудаи муассисаҳои низоми иҷроӣ ҷазоҳои ҷиноятӣ тадбирҳои зарурӣ андешад ва инчунин лоиҳаи Барномаи омӯзиши касбӣ ва бо ҷойҳои</p>	
--	---	--	--	---	--

				<p>корӣ таъмин намудани маҳкумшудагон дар муассисаҳои низоми иҷроӣ ҷазоҳои ҷиноятӣ ва шахсони аз ҷойҳои маҳрумӣ аз озодӣ озодшуда, барои давраи солҳои 2021-2030-ро таҳия намуда, ба Ҳукумати ҚТ пешниҳод кунад. Ба Вазорати адлияи ҚТ зарур аст, ки то 1 мартӣ соли 2021 ба Ҳукумати ҚТ дар бораи натиҷаҳои иҷроӣ қарори мазкур ахбор диҳад.</p> <p>Дар Консепсияи сиёсати ҳуқуқии ҚТ барои солҳои 2018-2028 инчунин ба ташкили низоми самараноки иҷроӣ ҷазоҳои ҷиноятӣ ва мутобиқшавии воқеии шахсоне, ки аз ҷойҳои маҳрумӣ аз озодӣ озод шудаанд таваҷҷуҳ дода мешавад. Дар Консепсия зарурати минбаъд ҳам такмил додани низоми пенитенсиарӣ, раванди тарбия ва ислоҳи шахсони маҳкумшуда дар муассисаҳои ислоҳӣ, мутобиқшавии иҷтимоии онҳо баъди озод шудан аз ҷойҳои маҳрумӣ аз озодӣ нишон дода шудааст.</p> <p>Тибқи тағйирот ба Қонуни ҚТ «Дар бораи тартиб ва шароити дар ҷабс нигоҳ доштани гумонбаршуда, айбдоршаванда ва судшаванда» аз 2 январи соли 2020 «Ҳангоми ворид шудани мурочиат дар бораи истифодаи зӯроварӣ нисбати ноболиғ, бо мақсади дарҷ намудани дараҷаи осеби ҷисмонии расонидашуда, аломатҳои зӯроварӣ, истифодаи шиканча ва делелҳои муносибати бераҳмона, муоинаи ҳатмии тиббӣ аз ҷониби на камтар аз се корманди тиббӣ,</p>	
--	--	--	--	---	--

				ки дар тобеияти муассисаи ҷои нигоҳдории ноболиғи гумонбаршуда, айбдоршаванда ва судшаванда нестанд, гузаронида мешавад». Тибқи тағйирот, дар камераҳо яққоя нигоҳ доштани ноболиғон ва калонсолон манъ аст. Ҷойгир кардан дар карсер ё камераи якнафара, дар гауптвахта ба мӯҳлати то понздаҳ шабонарӯз, нисбат ба гумонбаршуда, айбдоршаванда ва судшавандаи ноболиғ татбиқ карда намешавад.	
	2. Такмили механизми баргузори мониторингҳо аз ҷониби гурӯҳи мониторингии ВҲИ	2018	ВҲИ, дигар вазорату идораҳо	<p>Қисман иҷро шудааст</p> <p>Моҳи декабри соли 2013 дар назди Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон (ВҲИ) гурӯҳи мониторингӣ оид ба боздид аз ҷойҳои маҳрумӣ ва маҳдудияти озодӣ аз зумраи кормандони ВҲИ ва намояндагони Коалитсияи ТҶД Тоҷикистон бар зидди шиканҷа ва бечазой таъсис дода шуд. Низомномаи дахлдор бо Фармоиши Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон Зариф Ализода таҳти № 2 аз « 31 » декабри соли 2013 тасдиқ карда шуд.</p> <p>Аз соли 2015 инҷониб, мониторинги ҷойҳои маҳрум сохтан аз озодӣ ва маҳдуд сохтани озодӣ аз ҷониби гурӯҳи мазкур бе огоҳии пешакӣ гузаронида мешавад ва тамоси махфӣ аъзои гурӯҳи мониторингӣ бо шахсоне, ки дар маҳалли маҳрум сохтан аз озодӣ ё маҳдуд сохтани озодӣ нигоҳ дошта мешаванд, таъмин гаштааст.</p>	

					<p>Аз лаҳзаи таъсиси гурӯҳи мониторингӣ он аз як қатор муассисаҳои пӯшида ва нимпӯшида (изоляцияторҳои нигоҳдории муваққатӣ, изоляторҳои тафтишотӣ, муассисаҳои ислоҳӣ, колонияҳо, муассисаҳои махсус барои ноболиғон, муассисаҳои психиатрӣ ва ғ.) боздид кард.</p> <p>Қайд намудан бамаврид аст, ки гурӯҳи мониторингӣ аз баъзе муассисаҳо такроран боздид намуд ва дар вақти боздиди такрорӣ дар онҳо беҳтаршавии назарраси шароити нигоҳдорӣ ба назар мерасад.</p> <p>Натиҷаҳои мониторингҳо дар муассисаҳои пӯшида нишон доданд, ки ҳанӯз ҳам мушкилоти таъмини шароити хуби нигоҳдории шахсони дастгиршуда маҳбусон ва инчунин шахсоне, ки дар муассисаҳои кумаки тиббии рӯҳӣ нигоҳ дошта мешаванд, ҷой доранд.</p> <p>Дар баъзе изоляторҳои нигоҳдории муваққатӣ (ИНМ) шароити нигоҳдорӣ барои нигоҳдории шахсони дастгиршуда дар мавсими сарди сол мувофиқ нестанд, камераҳо системаи гармидиҳӣ, шамолдиҳӣ, равшанкунӣ надоранд. Ба баъзе камераҳо ба қадри кофӣ равшанӣ ва ҳавои табиӣ ворид намешавад. Мабразҳо дар ҳолати ғайриқаноатбахш қарор дошта, ҳуқуқ ба маҳрамият ҳангоми қазои ҳоҷати табииро вайрон мекунанд. Мушкилоти таъмини об нисбати таъмини шароити муносиби ҳаёт шубҳа бармеангезанд. Дар баъзе ИНМ ва ИТ шароит барои</p>
--	--	--	--	--	---

				<p>фароғати шахсони дар онҷо нигоҳдоришаванда мавҷуд нест.</p> <p>Дар изоляторҳои ИМН, ки дар рафти мониторинг таҳқиқ карда шуданд, натавонанд шахсони гумонбаршуда ва айбдоршаванда ба содир кардани ҷиноятҳо, балки шахсоне низ нигоҳ дошта мешуданд, ки барои ҳуқуқвайронкунииҳои маъмурии ҷазои маъмуриро иҷро мекунанд.</p> <p>Дар бисёр муассисаҳои кумаки тиббии рӯҳӣ (психиатрӣ) низ як қатор вайронкунииҳои шароити нигоҳдории беморон ошкор карда шуд. Дар баъзе баъзе МП нарасидани ҷойҳо ба назар мерасад, дар ҳуҷраҳо барои беморони беҳаракат бӯи нохуш эҳсос мешуд, дар аксар ҳуҷраҳо кондиционер насб нашудааст, ҳолати тирезаҳо ва мебел ғайриқаноатбахш аст. На дар ҳамаи муассисаҳои психиатрӣ кормандон дорой донишҳо оид ба қоидаҳои қабули беморон бе ризоияти онҳо мебошанд.</p> <p>Дар бисёр муассисаҳои бо мониторинг фарогирифташуда мушкилии маблағгузории нокифоя ошкор шуд.⁹⁰</p> <p>Дар соли 2018 миқдори муассисаҳои боздидшуда афзуд ва фарогирии муассисаҳо (ИНМ Агентии назорати маводи нашъаовари назди Президенти ҶТ) низ тавсеа ёфт.</p> <p>Гурӯҳи мониторингӣ бо суратгиракҳо, сканерҳои дастӣ, асбобҳои ченкунии намай ва ҳарорат муҷахҳаз аст.</p>	
--	--	--	--	---	--

⁹⁰ Сарчашма: <https://www.bhr.tj/page/otchety-bhr>, www.notorture.tj.org

				<p>Дар соли 2019 гурӯҳ аз 7 муассисаи пӯшида ва нимпӯшида боздид карда, инчунин дар шаш муассисаҳои СРИЧҚ ВА ҚТ арзёбии эҳтиёҷот ба пешгирӣ ва мубориза бо экстремизм ва терроризм дар ҷойҳои маҳрумӣ аз озодиро анҷом дод.⁹¹</p> <p>Аз соли 2019 васеъ намудани ҳайати (дохил намудани табибон) гурӯҳи мониторингӣ аз ҷониби ВҲИ ба нақша гирифта шудааст.</p> <p>Гурӯҳ оид ба мониторинги ҷойҳои маҳрумӣ аз озодии назди Коалитсия бар зидди шиканҷа стратегияи фаъолияти худро бозбинӣ кард. Дар соли 2019 бо аъзои Коалитсия ва Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар ҚТ дар масъалаи бозбинии фаъолияти гурӯҳ машваратҳо анҷом дода шуданд. Аз 29 январ то 1 феврал дар шаҳри Варшава вохӯрии кории коршиносони ФҲИХ оид ба таҳияи стратегияи гурӯҳи мониторингии Коалитсия баргузор гашт. Лоихаи Стратегия ва нақшаи корӣ дар марҳилаи тасдиқ қарор доранд.⁹²</p> <p>Дар айни замон формати нави гузаронидани мониторинг бо назардошти натиҷаҳои пешина таҳия мешавад.</p> <p>Ҳамин тариқ, механизми гузаронидани мониторингҳо дар амал беҳтар шуд, аммо, ба низомномаи гурӯҳи</p>	
--	--	--	--	---	--

⁹¹ Сарчашма: http://notorture.tj.org/sites/default/files/articles/2020/files/rezultaty_deyatelnosti_za_2019_g_koaliciya_go_protiv_pytok_i_beznakazannosti_v_tadzhikistane.pdf

⁹² Сарчашма: http://notorture.tj.org/sites/default/files/articles/2020/files/peizultaty_deyatelnosti_za_yanvar-mart_2020_g_2.pdf

					мониторингӣ тағйиру иловаҳо ворид карда нашудаанд. Дар соли 2018 шуъбаи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак ба гузаронидани чунин мониторингҳо дар муассисаҳои кӯдакона шуруъ намуд.	
17	Таъмини озодӣ ва мустақилияти фаъолияти адвокатҳо (118.38-118.40)	Баргузор намудани мониторинги амалигардии Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи адвокатура ва фаъолияти адвокатӣ» ва таҳлили мутобиқати он ба стандартҳои байналмилалӣ	2017-2019	ВА, Иттифоқи адвокатҳо, ТҶ	Дар лаҳзаи гузаронидани таҳлил иҷро нашудааст. Адвокатура дар Тоҷикистон, ҳам дар сатҳи қонунгузорӣ ва ҳам дар амал, то ба ҳол ба душвориҳо дучор меояд. Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи адвокатура ва фаъолияти адвокатӣ», ки моҳи марти соли 2015 қабул шуда, ба он моҳи ноябри соли 2015 тағйирот ворид карда шудааст, якчанд муқарраротеро дарбар мегирад, ки ба мустақилияти адвокатура дар кишвар таҳдид мекунанд. Комиссияи квалификатсионии назди Вазорати адлияи ҶТ мақоми масъул оид ба додан ва қатъ кардани мақоми адвокат мебошад. Бо вучуди он ки ба ҳайати комиссия 4 намояндаи сохторҳои давлатӣ ва панҷ намояндагони Иттифоқи адвокатҳо дохил мешаванд, раиси комиссия ҷонишини Вазири адлияи Тоҷикистон мебошад. Шахсоне, ки доғи судӣ доранд ва инчунин шахсоне, ки аз адвокатура ё аз мақомоти судӣ ё мақомоти дигари давлатӣ барои вайрон намудани «савганди касбӣ» озод карда шудаанд, ҳуқуқи ҳамчун адвокат кор кардан надоранд. Тавре ки экспертизаи зиддикоррупсионии Қонун, ки аз ҷониби Шабаккаи ТҶ оид ба волияти қонун ва	Иҷро нашудааст

				<p>дастрасӣ ба адолати судӣ гузаронида шуд, нишон дод, талаботи муқарраршуда хеле баланд мебошанд, зеро механизми барҳам хӯрдан ё бардоштани доғи судиро барои номзад ба адвокатӣ пешбинӣ намеkunанд. Ғайр аз он, чунин талабот, одатан, нисбати шахсоне, ки вазифаҳои давлатиро ишғол менамоянд, татбиқ карда намешаванд. Шумораи адвокатҳо дар кишвар пас аз қабули Қонуни нав ба таври назаррас коҳиш ёфт, ки ин вазъи дастрасии аҳоли ба хизматрасониҳои адвокатҳоро бадтар кард.⁹³</p> <p>То моҳи июни соли 2020 шумораи адвокатҳо дар ҚТ 778 нафарро ташкил медиҳад⁹⁴, ки дар таносуб бо аҳолии 9-миллионнафараи Тоҷикистон бағоят кам аст.</p> <p>Соли 2019 Ассотсиатсияи байналмилалӣ ҳуқуқшиносон (IBAHRI) дар якҷоягӣ бо Комиссияи байналмилалӣ ҳуқуқшиносон (КБХ) ба Кумитаи СММ оид ба ҳуқуқи инсон гузориши муштарак дар бораи амалигардонии Паймони байналхалқӣ оид ба ҳуқуқҳои шахрвандӣ ва сиёсӣ (ПБХШС) аз ҷониби Тоҷикистонро пешниҳод намуд. Дар гузориши ташкилот мушкилоти асосии фаъолияти адвокатура нишон дода шудааст:</p> <p>а) Мустақил набудани ҳуқуқшиносон;</p>	
--	--	--	--	---	--

⁹³ Гузориши алтернативии ТҒД Тоҷикистон оид ба иҷрои Паймони байналхалқӣ дар бораи ҳуқуқҳои шахрвандӣ ва сиёсӣ, 2019

⁹⁴ Сарчашма:

[http://minjust.ww.tj/files/%D0%A4%D0%95%D0%A5%D0%A0%D0%90%D0%A1%D0%A2%D0%98%20%D0%90%D0%94%D0%92%D0%9E%D0%9A%D0%90%D0%A2%D0%A5%D0%9E%D0%98%20%D0%A2%D0%9E%D0%A7%D0%98%D0%9A%D0%98%D0%A1%D0%A2%D0%9E%D0%9D%20\(27.02.pdf](http://minjust.ww.tj/files/%D0%A4%D0%95%D0%A5%D0%A0%D0%90%D0%A1%D0%A2%D0%98%20%D0%90%D0%94%D0%92%D0%9E%D0%9A%D0%90%D0%A2%D0%A5%D0%9E%D0%98%20%D0%A2%D0%9E%D0%A7%D0%98%D0%9A%D0%98%D0%A1%D0%A2%D0%9E%D0%9D%20(27.02.pdf)

				<p>б) Даҳолати мақомот ба фаъолияти қонунии адвокатҳо;</p> <p>с) Маҳдудиятҳо нисбати дастрасии адвокатҳо ба муштариёни худ ва ҳуқуқҳои ҳимоя.</p> <p>Дар давраи аз моҳи апрел то моҳи майи соли 2019, ИВАНРИ дар ҶТ пурсиши васеи ҳуқуқшиносонро анҷом дод, ки даҳолат ба кори рӯзмарра ва ҳаёти шахсии адвокатҳоро нишон дод. Ба ҳуқуқшиносон аксар вақт барои иҷрои корашон айбдоркуниҳои маъмурӣ ё ҳатто ҷиноятӣ пешниҳод карда мешаванд, ва баъзе адвокатҳо дар асоси айбдоркуниҳои сохта воқеан суд ва ба муҳлатҳои тӯлонии маҳбас маҳкум карда шудаанд.</p> <p>Адвокатҳое низ ҳастанд, ки барои дастрасӣ ба муштариёни худ, ки дар ҳабси пешакӣ мебошанд ва гузаронидани вохӯриҳо бо муштариён дар танҳои ба душвориҳои назаррас рӯбарӯ мешаванд. Ғайр аз он, шумораи зиёди посухдиҳандагон изҳор доштанд, ки ба онҳо барои омода шудан ба ҳимояи парванда ё дастрасӣ ба маводи парвандаҳо вақт ё воситаҳои кофӣ ҷудо карда намешаванд.⁹⁵</p> <p>Дар соли 2019 аъзои Коалитсияи ташкилотҳои ҷамъиятии Платформаи «Ҳамраъии шаҳрвандӣ», ки ба он як қатор ТҒД-ҳои хориҷӣ дохил мешаванд, дар робита бо он далел, ки адвокатҳои</p>	
--	--	--	--	--	--

⁹⁵ Сарчашма: <https://www.ibanet.org/Article/NewDetail.aspx?ArticleUid=d8f956a3-e545-40eb-94b4-33216856c4f3>,
https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CCPR/Shared%20Documents/TJK/INT_CCPR_CSS_TJK_35044_E.pdf

					<p>тоҷик аксар вақт ба таҳдиду тарсонидан, боздоштҳои худсарона, шиканҷа ва муносибати бераҳмона, ба сифати ҷазо барои ғайриқонунии касбӣ дучор меоянд, изҳори нигаронӣ намуданд ва аз ҳукуматдори Тоҷикистон даъват ба амал оварданд, ки уҳдадориҳои байналмилалӣ ҳудро иҷро кунанд ва ба адвокатҳо имкон диҳанд, ки вазифаҳои касбии ҳудро бидуни даҳлат ё монеаҳо анҷом диҳанд, новобаста аз хусусияти парвандаҳое, ки бо онҳо кор мекунанд. Баёни мазкур дар робита бо боздошти адвокати тоҷик Абдулазиз Абдураҳмонзода аз ҷониби кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва инчунин истифодаи таҳдиду тарсонидан нисбати Раиси Иттифоқи адвокатҳои ҚТ Саидбек Нуриддинов, ки манфиатҳои ҷабрдидаҳо намоёндагӣ мекунад⁹⁶ ва боз 15 адвокат аз ҷониби идораҳои давлатии мубориза бо коррупсия паҳн карда шуд.⁹⁷</p> <p>4 июли соли 2020 Қонуни ҚТ «дар бораи кумаки ҳуқуқӣ» ба имзо расид, ки низомии давлатии расонидани кумаки ҳуқуқии ройгон ба аҳолиро танзим менамояд.</p>	
--	--	--	--	--	--	--

⁹⁶ Сарчашма: <https://www.iphronline.org/advokaty-tadzhikistana-nahodyatsya-pod-davleniem-grazhdanskoe-obshchestvo-obespokoeno-nedavnimi-sluchayami-presledovaniya-i-zapugivaniya-advokatov-v-dushanbe.html>,

⁹⁷ Сарчашма: <http://notorturej.org/news/tadzhikistan-dolznostnye-lica-dolzny-prekratit-zapugivaniya-v-otnoshenii-advokatov-v-tom>

18	Баргузор намудани чорабиниҳои омӯзишӣ вобаста ба ҳуқуқи инсон ва ташаккули фарҳанги ҳуқуқи инсон (115.85, 115.105, 115.109-115.111)	1. Гузаронидани мизҳои мударвар бо иштироки кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва муассисаҳои таълимӣ	2017-2019	ВҲИ, дигар вазорату идораҳо	<p>Иҷро шудааст</p> <p>Дар Стратегияи фаъолияти ВҲИ барои солҳои 2016-2020, таҳсилот дар соҳаи ҳуқуқи инсон ҳамчун яке аз самтҳои афзалиятноки фаъолият дар давоми панҷ сол муайян карда шудааст.</p> <p>Дар доираи амалигардонии марҳилаи дуюми Барнома (2015-2018) аз ҷониби Шӯрои Ҷамоҳангсозии байниидоравӣ 17 барномаҳо барои омӯхтани фанни «Ҳуқуқи инсон» таҳия карда шуданд, ки дар вазорату идораҳои дахлдор бомуваффақият истифода мешаванд. Соли 2017 аз ҷониби ВҲИ «Маҷмуаи воситаҳо барои фанни ҳуқуқи инсон» барои синфҳои 10-11 ба забони давлатӣ тарҷума ва барои нашр омода карда шуд.</p> <p>Дар доираи иҷрои марҳилаи дуюми Барномаи таълим дар соҳаи ҳуқуқи инсон барои солҳои 2013-2020 ҷиҳати оморасозии тренерҳо оид ба фанни таълимии «Ҳуқуқи инсон», бо дастгирии САҲА, барои омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти, марказҳои тақмили ихтисоси назди вазорату идораҳо «Мактаби ҳуқуқи инсон» таъсис дода шуд.</p> <p>Дар заминаи «Мактаби ҳуқуқи инсон» ВҲИ ҶТ дар якҷоягӣ бо Дафтари барномаҳои САҲА дар Душанбе 18-22 декабри соли 2017 омӯзиши таълимиро бо иштироки коршиносони миллӣ ва байналмилалӣ барои 18 кормандони вазорату идораҳои дахлдор баргузор намуд. Мақсади асосии омӯзиш оморасозии тренерҳо барои</p>	<p>Иҷро шуда истодааст</p>
----	---	--	-----------	-----------------------------	---	-----------------------------------

					<p>муассисаҳои таҳсилотӣ ва тақмили ихтисоси вазорату идораҳои дахлдор бахри гузаронидани омӯзишҳои ҳадафманд аз ҷониби онҳо мебошад.</p> <p>Дар соли 2018 дар доираи амалигардонии марҳилаи дуюми (2015–2018.) Барномаи таълим дар соҳаи ҳуқуқи инсон барои солҳои 2013–2020, бо мақсади омодаسازی тренерҳо дар соҳаи ҳуқуқи инсон 2 омӯзиши ҷамъбасти гузаронида шуд: 2–6 апрели соли 2018 дар ороишгоҳи «Ёс» шаҳри Ваҳдат ва 7–11 октябр дар ороишгоҳи «Сароб» ноҳияи Варзоб барои 15 нафар намояндагони вазорату идораҳои дахлдор. Баъдан, аз ҷониби тренерҳои мазкур барои гурӯҳҳои мавриди ҳадаф дар Маркази таълимии Суди Олии ҚТ, Донишқадаи идоракунии давлатии назди Президенти ҚТ, Донишқадаи ҷумҳуриявии тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маорифи Вазорати маориф ва илми ҚТ ва филиалҳои он дар шаҳрҳои Бохтар, Кӯлоб ва Хуҷанд семинарҳои таълимӣ гузаронида шуданд. Дар соли 2018 тибқи Нақшаи марҳилаи дуюми Барнома «Роҳнамо оид ба омӯзиши ҳуқуқи инсон» ҳамчун маводи ҷирирасон барои омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти умумӣ бо миқдори умумии 250 нусха, Дастурамал оид ба фанни таълимии «Ҳуқуқи инсон» барои ихтисосҳои ғайриҳуқуқӣ ва Маҷмуаи санадҳои асосии милли ва байналмилалӣ оид ба ҳуқуқи инсон ба</p>
--	--	--	--	--	--

				<p>миқдори 2000 нусха нашр карда шуданд.⁹⁸</p> <p>Дар моҳҳои июн-июли соли 2018 тренерҳо бо иштироки роҳбаладон барои гурӯҳҳои мавриди ҳадаф дар Донишқадаи тақмили ихтисоси Вазорати маориф ва илми ҶТ ва Маркази таълимии судяҳои Суди Олии ҶТ омӯзишҳо гузарониданд.</p> <p>Дар соли 2018 бо ташаббуси институти ВҲИ ҶТ 63 (дар соли 2017 - 39) чорабиниҳои иттилоотӣ (3 конфронс, 41 мизи мунаввар, 8 семинар, 6 омӯзиш, 2 нишасти матбуотӣ) гузаронида шуданд ва иштироки кормандони ВҲИ дар 123 чорабиниҳо оид ба ҷиҳатҳои гуногуни ҳуқуқ ва озодиҳои инсон таъмин карда шуд.⁹⁹</p> <p>Дар доираи тартиби Шарҳи универсалии даврӣ (БУД) дарсҳои иттилоотӣ бо иштироки зиёда аз 300 намояндагони мақомоти давлатӣ, рӯзманигорон ва намояндагони ташкилотҳои ҷамъиятӣ гузаронида шуданд. Дарсҳои иттилоотӣ 8 август дар ноҳияи Абдурахмони Ҷомии вилояти Хатлон, 13 сентябр дар шаҳри Роғун, 20 сентябр дар шаҳри Истаравшани вилояти Суғд баргузор гаштанд. Дарсҳои иттилоотӣ аз ҷониби ТҶ «Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи</p>	
--	--	--	--	---	--

⁹⁸ Сарчашма: <http://ombudsman.tj/rus/wp-content/uploads/2016/10/Realizaciya-Programmy-obrazovaniya-v-oblasti-prav-cheloveka-2018.pdf>

⁹⁹ Сарчашма: <http://ombudsman.tj/rus/wp-content/uploads/2016/10/Barnomai-talim-2018-russi.pdf>

				<p>қонуният», бо дастгирии молиявӣю техникии Дафтари барномаҳои САҲА дар ш. Душанбе ва БРСММ дар Тоҷикистон, дар ҳамкорӣ бо дастгоҳи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар ҚТ ва Идораи кафолатҳои ҳуқуқи инсони Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкил карда шуданд.¹⁰⁰</p> <p>Соли 2019 ТҶ «Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният» дар якҷоягӣ бо Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар ҚТ дарсҳои иттилоотӣ барои кормандони ШВКД дар минтақаҳои кишвар идома доданд. 11-15 марти соли 2019 дар якҷоягӣ бо кормандонии Дастгоҳи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар ҚТ силсилаи дарсҳои иттилоотиро барои кормандони ШВКД ВМКБ дар Дарвоз, Ванҷ, Рӯшон, Шуғнон, Роштқалъа, Ишкошим, Хоруғ ва РВКД дар ВМКБ баргузор намуданд, ки дар онҳо 250 нафар иштирок намуданд. Дар дарсҳои иттилоотӣ чунин масъалаҳо, аз қабили стандартҳои асосии озодӣ аз шиканҷа ва ҳуқуқи шахсони аз озодӣ маҳрумшуда ва инчунин фаъолияти гурӯҳи мониторингии назди ВҲИ ҚТ муҳокима карда шуданд.¹⁰¹</p> <p>Тибқи Нақшаи чорабиниҳо оид ба иҷрои марҳилаи дуюми (2015-2018 с.) амалигардонии Барномаи таълим дар</p>	
--	--	--	--	--	--

¹⁰⁰ <https://www.bhr.tj/news/v-tadzhikistane-nachalis-informacionnye-sessii-v-ramkakh-upo>, <https://vecherka.tj/archives/40177>

¹⁰¹ Сарчашма: http://notorture.tj.org/sites/default/files/articles/2020/files/rezultaty_deyatelnosti_za_2019_g_koaliciya_go_protiv_pytok_i_beznakazannosti_v_tadzhikistane.pdf

					<p>соҳаи ҳуқуқи инсон барои солҳои 2013-2020 ва бо мақсади таъмини дастрасии бештари шаҳрвандон ба маълумот доир ба ҳуқуқи инсон дар сомонаи ВҲИ ҚТ www.ombudsman.tj саҳифаи алоҳида сохта шуд ва амал мекунад.</p> <p>Дар робита бо анҷомёбии марҳилаи дуюми (2015-2018) Барномаи таълим дар соҳаи ҳуқуқи инсон барои солҳои 2013-2020 ва бо қарори Шӯрои Ҷамоҳангсозии байниидоравӣ Нақшаи чорабиниҳои марҳилаи сеюми (2019-2020) Барномаи мазкур таҳия ва тасдиқ карда шуд.¹⁰²</p> <p>Барои донишҷӯён ихтисосҳои ҳуқуқӣ ва ғайриҳуқуқӣ ва хонандагони синфҳои 10-11 муассисаҳои таҳсилоти умумӣ роҳнамоҳо оид ба таълим таҳия карда шуданд.¹⁰³</p> <p>Фаъолияти мазкур, асосан, аз ҷониби дастгоҳи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар ҚТ иҷро шуда истода, одатан, вазорату идораҳои дигар ба чорабиниҳои мазкур ҳамчун иштирокчиён ҷалб карда мешаванд.</p> <p>29 декабри соли 2018 бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳти рақами №617 Тартиби бурдани Интернет-портали иттилооти ҳуқуқии ҚТ тасдиқ карда шуд, ки бо мақсади таъмини ҳуқуқи шаҳрвандони ба</p>
--	--	--	--	--	--

¹⁰² Сарчашма: <http://ombudsman.tj/rus/wp-content/uploads/2016/10/Barnomai-talim-2018-russi.pdf>

¹⁰³ Гузориши Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар ҚТ барои соли 2017

				<p>иштирок дар фаъолияти эҷоди қонунҳо ва гирифтани дастрасии ройгони пурра ба санадҳои меъёрии ҳуқуқии ҚТ созмон дода шудааст.</p> <p>Интернет-портал аз қисматҳои зерин иборат аст:</p> <ul style="list-style-type: none">- Феҳристи нақшаҳои таҳияи лоиҳаҳои санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ;- Феҳристи лоиҳаҳои санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва таҳлили таъсири танзимкунӣ;- Феҳристи санадҳои меъёрии ҳуқуқии қабулшудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон. <p>Ба портал бо пайванди зерин гузаштан мумкин аст: http://www.portali-huquqi.tj</p> <p>Бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 ноябри соли 2019, №599 Барномаи таълиму тарбияи ҳуқуқии шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2020-2030 қабул карда шуд, ки ҳадафҳои он, аз ҷумла, таҳкими қоидаҳои ҳуқуқи инсон; таъмини дастрасӣ ба механизмҳои қонунии ҳифзи ҳуқуқ ва озодиҳои инсон ва шаҳрванд; таблиғи арзишҳои демократӣ, фаҳмиши якпорчагии ҳуқуқ, озодиҳо ва уҳдадориҳои асосии инсон ва шаҳрванд, таъмини иштироки фаъолонаи аҳоли дар ҳаёти сиёсӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошанд.</p>	
	2. Гузаронидани чорабиниҳои иттилоотонӣ якҷо бо воситаҳои ахбори омма	2017-2020	ВҲИ, дигар вазорату идораҳо	<p>Иҷро шуда истодааст</p> <p>Роҳбарият ва кормандони ВҲИ дар соли 2017 273 (дар соли 2016 - 234) маротиба оид ба масъалаҳои гуногуни ҳуқуқи инсон дар ВАО баромад намуданд, ки</p>	

					<p>ин ба баланд шудани сатҳи огоҳии аҳоли мусоидат намуд.</p> <p>Тибқи Нақшаи баромадҳои роҳбарият ва кормандони ВҲИ ҳамкорӣ бо Радиоҳои «Тоҷикистон», «Овози тоҷик», «Ховар», «Садои Душанбе» ва ТВ «Чаҳоннамо» идома дода шуд.</p> <p>Дар соли 2017 кормандони ВҲИ бо аҳоли 225 вохӯриҳо ва маслиҳатҳои ҳуқуқии сайёр гузарониданд, 30 000 нафар одамонро фаро гирифтанд.¹⁰⁴</p> <p>Бо мақсади баланд бардоштани сатҳи огоҳии шаҳрвандон дар соҳаи ҳуқуқи инсон дар соли 2018 кормандони Дастгоҳи марказии ВҲИ ҚТ 238 маротиба дар воситаҳои ахбори омма баромад карданд, ва кормандони 2 намояндагӣ ва қабулгоҳҳои ҷамъиятии ВҲИ 89 баромад анҷом доданд, ки дар маҷмӯъ 327 баромадҳо дар ВАО-ро ташкил доданд.¹⁰⁵</p>	
19	<p>Андешидани тадбирҳои ҷиҳати ҷалби бештари ҷомеа ба ҳаёти сиёсӣ, гуногунандешии сиёсӣ, озодии муттаҳидшавӣ, фаъолияти ҳизбҳои сиёсӣ ва баён (115.88-115.90, 118.42-118.44, 118.50, 118.61-118.66, 118.68, 118.70)</p>	<p>1. Ҷалби ҷомеаи шаҳрвандӣ дар муҳокимаи масъалаҳои ҳуқуқи инсон</p>	2017-2020	<p>ВА, КТР, ВҲИ</p>	<p>Қисман иҷро шуда истодааст</p> <p>Идораи кафолати ҳуқуқи инсонии Дастгоҳи иҷроияи Президенти ҚТ, дастгоҳи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар ҚТ ҷомеаи шаҳрвандии ҚТ-ро фаъолона ба муҳокимаи гузоришҳои миллий ба мақомоти созишномавии СММ, ҳисоботҳо ба Шӯрои СММ оид ба ҳуқуқи инсон дар доираи тартиби Шарҳи универсалии даврӣ, стратегияҳо, барномаҳо ва нақшаҳои амал оид ба иҷрои уҳдадориҳои байналмилалӣ ва</p>	<p>Қисман иҷро шуда истодааст</p>

¹⁰⁴ <http://ombudsman.tj/rus/wp-content/uploads/2015/12/DOKLAD-UPCH-20171.pdf>

¹⁰⁵ Сарчашма: <http://ombudsman.tj/rus/wp-content/uploads/2016/10/Barnomai-talim-2018-russi.pdf>

				<p>ҳуқуқи инсон ҷалб менамоянд. Масалан, дар охири соли 2019 Комиссия оид ба таъмини иҷрои уҳдадориҳои байналмилалӣ дар соҳаи ҳуқуқи инсон назди Ҳукумати ҚТ лоиҳаи Нақшаи миллии амалҳо оид ба иҷрои тавсияҳои Кумитаи СММ оид ба ҳуқуқи инсон барои солҳои 2020-2023-ро омода намуд. Бо мусоидати ИКОҲИ СММ дар Тоҷикистон 16 январи соли 2020 бо иштироки намояндагони ҷомеаи шаҳрвандӣ мизи мудаввар оид ба муҳокимаи лоиҳаи Нақшаи миллии мазкур баргузор гардид.</p> <p>Вазорати адлияи ҚТ инчунин намояндагони ҷомеаи шаҳрвандиро ба муҳокимаи ислоҳоти судию ҳуқуқӣ ҷалб менамояд ва бо ташкилотҳои ҷамъиятии ҚТ оиди фаҳмондадҳии навигариҳо ва тағйирот ба Қонунгузорӣ дар бораи ТҶ вохӯриҳо мегузаронад. Намояндагони ҷомеаи шаҳрвандии Тоҷикистон ба гурӯҳҳои кории мухталиф оид ба такмили қонунгузории ҚТ шомил карда шудаанд.</p> <p>Аммо, тавсияҳо ва пешниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ на ҳамеша ба эътибор гирифта мешаванд ва дар ҳуҷҷатҳои ниҳонии қабулшуда инъикос намеёбанд. Ҷомеаи шаҳрвандӣ на ҳамеша ба муҳокимаи масъалаҳои муҳими алоҳида ҷалб карда мешавад, масалан, дар мавриди ворид намудани тағйирот ба Қонунгузории ҚТ, аз ҷумла, ба Қонуни ҚТ «Дар бораи иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ».</p>	
--	--	--	--	---	--

				<p>Раванди таҳияи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, аз ҷумла, дар соҳаи ҳуқуқи инсон, ба принципҳои шаффофият мутобиқат намекунад. Ҷомеаи шаҳрвандӣ ба қадри кофӣ ба раванди эҷоди қонунҳо ва муҳокимаи минбаъдаи лоиҳаи қонунҳо ҷалб карда намешавад. Қонунгузори кишвар чунин имконияти наشري лоиҳаҳои санадҳои меъёрии ҳуқуқиро пешбинӣ менамояд, на уҳдадорӣ дар ин хусусро.</p> <p>Дар мавриди фаъолияти ҳизбҳои сиёсӣ, бояд қайд кард, ки 1 март соли соли 2020 дар Тоҷикистон интихоботи парлумонӣ баргузор гашт, ки тибқи натиҷаҳои он ҳизби ҳукмронӣ Ҳизби халқӣ-демократӣ 50,4%, Ҳизби ислоҳоти иқтисодӣ – 16,6%, Ҳизби аграрӣ – 16,5%, Ҳизби социалистӣ – 5,1%, Ҳизби демократӣ — 5,1% овозҳоро ба даст оварданд. Ҳизби коммунистӣ (3,1%) ва ҲСДТ (0,32%) аз ҳадди 5-фоиза нагузаштанд ва ба мандати вакилӣ аз рӯи рӯйхати ҳизбӣ соҳиб нашуданд.</p> <p>Миссияи Дафтари институтҳои демократӣ ва ҳуқуқи инсонӣ (ДИДҲИ) Созмони ҳамкорӣ ва амният дар Аврупо рӯзи 27 май ҳисоботеро нашр кард, ки дар он қайд карда мешавад, ки "Интихоботи парлумонии соли 2020 дар Тоҷикистон дар фазои шадидан назоратшаванда баргузор шуд, ки дар он барои муҳоҳисаҳои сиёсии плюралистӣ ҷой набуд, ва</p>	
--	--	--	--	---	--

					интихобкунандагон алтернативаҳои воқеӣ барои интихоб надоштанд". ¹⁰⁶	
		2. Таҳия ва қабули қонун дар бораи фаъолияти иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ	2019	Гуруҳи қорӣ	<p>Дар лаҳзаи гузаронидани таҳлил иҷро нашудааст</p> <p>Аз ҷониби Вазорати адлияи ҚТ таҳлили Қонуни ҚТ “Дар бораи иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ» гузаронида шуд, ки тибқи он Қонуни амалкунанда ба талаботи санадҳои байналмилалӣ эътирофнамудаи ҚТ ҷавобгӯ мебошад ва дар айни замон зарурати таҳия ва қабули Қонуни ҚТ “Дар бораи иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ» дар таҳрири нав ҷой надорад.¹⁰⁷</p> <p>2 январи соли 2019 тағйирот ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ» аз 12.05.2007 эътибор пайдо карданд.</p> <p>Тағйирот чунин пешбинӣ мекунанд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вазифаи иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ оиди ҳар сол дар сомонаи худ ё сомонаи мақоми бақайдгиранда ҷой додани ҳисоботи молиявӣ, ки дар он маълумоти муфасссал оид ба даромад ва хароҷот дарҷ шудааст; - дар давоми на кам аз панҷ сол пас аз анҷоми муносибатҳои қорӣ нигоҳ доштани маълумот дар бораи амалиёти анҷомдодашудаи дохилӣ ва байналмилалӣ; 	

¹⁰⁶ Сарчашма: <https://tj.sputniknews.ru/elections/20200528/1031312937/osce-parlament-vybory-Tajikistan-otchet-kritika.html>

¹⁰⁷ Гузориши фосилавии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба рафти амалисозии тавсияҳои давлатҳои узви Шӯрои СММ оид ба ҳуқуқи инсон, ки дар доираи Шарҳи универсалии даврии Ҷумҳурии Тоҷикистон (давраи дуюм) қабул карда шудаанд, 2018.

					<p>- нигоҳ доштан ва ба мақоми бақайдгиранда пешниҳод намудани маълумот дар бораи мушаххаскунии шахсоне, ки фаъолияти иттиҳодияи ҷамъиятӣ, аз ҷумла муассисон, аъзои мақомоти роҳбарикунанда ва назорату тафтишро, назорат ё идора мекунанд. Мақоми бақайдгиранда уҳдадор аст, мутобиқи талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба қонунигардонии (расмикунонии) даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда, маблағгузории терроризм ва маблағгузории паҳнкунии силоҳи қатли ом» ба мақоми ваколатдори муқовимат ба қонунигардонии (расмикунонии) даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда, маблағгузории терроризм ва маблағгузории паҳнкунии силоҳи қатли ом маълумот пешниҳод намояд, агар шубҳа ё асоси кофӣ барои гумонбар шудан мавҷуд бошад, ки иттиҳодияи ҷамъиятӣ василаи рӯпӯшкунанда барои ҷамъовари маблағ аз тарафи ташкилоти террористӣ ва экстремистӣ мебошад ё ҳамчун канал барои маблағгузории терроризм, экстремизм ва маблағгузории паҳнкунии силоҳи қатли ом бо мақсади канорагирӣ аз чораҳои ғайрифайдагонии дороиҳо, пинҳон ё рӯпӯш кардани барориши пинҳонии маблағҳои бо мақсадҳои қонунӣ таъиншуда ба манфиати террористон ва экстремистон ё ташкилотҳои</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					террористӣ ва экстремистӣ равонашуда истифода мешавад".	
20	Таъмини озодии фаъолияти воситаҳои ахбори омма, дастрасӣ ба иттилоот (118.50-118.59, 118.65)	1. Такмили қонунгузорӣ вобаста ба танзими фаъолияти торнамоҳо	2017-2019	ПГ, СО, ВА, ВКД, КДАМ, ММК, ХА, ВҲИ	<p>Қисман иҷро шудааст</p> <p>10 июли соли 2017 бо қарори Ҳукумати ҚТ № 344 Қоидаҳои ягона барои сомонаҳои расмӣ вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии шаҳраку деҳот дар шабакаи интернет тасдиқ карда шуданд. Масъули иҷро Маркази ТИК дастгоҳи Президенти ҚТ мебошад, ки ба тамоми мақомоти давлатӣ оиди мувофиқ сохтани сомонаҳои интернетиашон мактуб ирсол намуд.</p> <p>Моҳи августи соли 2018 ба моддаи 179(3) Кодекси ҷиноятии ҚТ илова ворид карда шуд (№1538), ки тибқи он даъвати оммавӣ барои содир намудани ҷиноятҳои хусусияти террористидошта (ё) сафедкунии оммавии фаъолияти террористӣ, ки бо истифода аз воситаҳои ахбори омма ё шабакаи интернет содир карда шудаанд, ҷазо дода мешавад.</p>	<p>Қисман иҷро шудааст</p> <p>Тадбирҳои, ки дар ҚТ ҷиҳати таъмини озодии амалии ВАО андешида мешаванд, кофӣ нестанд. Вазъи озодии баён дар ҚТ дар солҳои охир ба таври назаррас бадтар шудааст: расонаҳои чопӣ ба душвориҳои молиявӣ дучор меоянд ва баста мешаванд, рӯзманигорони мустақил барои маводи танқидӣ сензура ва таъқиб карда мешаванд, ба ВАОи мустақил барои фарогирии «мавзӯҳои ҳассос» фишор оварда мешавад.</p>

		2. Гузаронидани таҳлил ва такмили қонунгузории соҳаи воситаҳои ахбори омма, анҷом додани корҳои фаҳмондадиҳӣ	2017-2020	ВФ, ПГ, СО, ВА, КТР, ВҲИ	<p>Қисман иҷро шудааст</p> <p>Кумитаи телевизион ва радиои назди Ҳукумати ҚТ 26 сентябри соли 2017 қарор (№47) дар бораи таъсиси Гурӯҳи корӣ оид ба амалигардонии Концепсияи давлатии рушди паҳши рақамӣ то соли 2025-ро қабул кард. Ба гурӯҳи корӣ намоёндогони ҷомеаи шахрвандӣ низ дохил карда шуданд.</p> <p>30 августи соли 2019 Барномаи давлатии рушди паҳши телевизионии рақамӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2020-2024 тасдиқ карда шуд.</p> <p>Дар байни кишварҳои Осиёи Марказӣ Тоҷикистон ягона кишварест, ки дар он Барномаи миллии гузариш ба формати рақамии паҳши сигнали телевизионӣ амалӣ нагардидааст. Тибқи иттилооти манбаъҳои кушод, ҳамагӣ 70% ҳудуди Тоҷикистон бо сигнали рақамӣ фаро гирифта шудааст. Дар тамоми кишварҳои дигари Осиёи Марказӣ чунин барнома пурра ба анҷом расидааст. Амалигардонии марҳилаи якуми лоиҳаи мазкур аз 1 июл то 31 декабри соли 2019 сурат гирифт. Дар ин давра, бо мақсади огоҳсозии аҳолии Тоҷикистон дар бораи зарурати гузариш ба формати рақамии паҳши сигнали телевизионӣ ва оид ба рафти амалисозии Барномаи миллии, сомонаи sifra.tj бо забонҳои тоҷикӣ ва русӣ таҳия ва оғоз карда шуд.</p> <p>Дар соли 2020 ТҶ «Хома», бо дастгирии USAID ва Internews, ба амалисозии</p>	<p>Ба Кодекси ҳуқуқвайронкунии маъмурии ҚТ (КҲМ) тағйироте ворид карда шуданд (моддаи 374.1), ки тибқи онҳо барои паҳн кардани маълумоти бардурӯғ дар бораи бемориҳои сироятӣ хавфнок тавассути ВАО ва интернет санксияҳои ҷаримагӣ – аз 580 сомонӣ барои шахсони ҷоқеъ, ва то 11 ҳазору 600 сомонӣ - барои шахсони ҳуқуқӣ пешбинӣ шудаанд. Барои шахсони воқеъ инчунин ҷабси маъмурӣ ба муҳлати аз даҳ то понздаҳ шабонарӯз пешбинӣ шудааст.</p> <p>4 июл тағйирот аз ҷониби Президенти ҚТ ба имзо расид.</p>
--	--	--	-----------	--------------------------	--	--

					<p>марҳилаи дуёми лоиҳаи гузариши Тоҷикистон ба формати рақамии пахш оғоз намуд.¹⁰⁸</p> <p>Қаблан, ҳанӯз дар соли 2018 коршиносони САҲА ва ТҶ «Хома» бо дархости парламенти Тоҷикистон таҳлили қонунгузорию бо мақсади бозбинии қонунгузории амалкунанда ва оmodасозии заминаи ҳуқуқӣ барои гузариш ба пахши рақамӣ анҷом доданд.</p> <p>Моҳи январи соли 2019 ба Қонуни ҶТ «Дар бораи телевизион ва радио» тағйирот ворид карда шуданд, ки тибқи онҳо ба зиммаи ташкилотҳои телевизиониву радиой иловатан уҳдадорӣ риояи талаботи муайяннамудаи қонунгузории ҶТ вогузор карда шуд.</p> <p>Ба Қонунгузорӣ дар бораи фаъолияти ВАО, тағйиру иловаҳо ворид карда нашуданд.</p>	
21	Мубориза бо камбизоатӣ, баланд бардоштани сатҳи зиндагӣ ва неқӯаҳволии аҳоли (115.92-115.95, 115.116)	Андешидани тадбирҳои ҷиддӣ чихати амалигардонии Барномаи миёнамуҳлати рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2016 –	2020	ВРИС, дигар вазорату идораҳо	<p>Дар Тоҷикистон як қатор тадбирҳо оид ба коҳиш додани сатҳи камбизоатӣ ва баланд бардоштани сатҳи неқӯаҳволии аҳоли амалӣ шуда истодааст.</p> <p>Дар соли 2016 ҳуҷҷати стратегии муҳим – Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2020</p>	Иҷро шуда истодааст

¹⁰⁸Сарчашма: <https://sifra.tj/ru/2020/04/20/%d0%be%d0%be-%d1%85%d0%be%d0%bc%d0%b0-%d0%bf%d1%80%d0%b8%d1%81%d1%82%d1%83%d0%bf%d0%b8%d0%bb%d0%b0-%d0%ba-%d1%80%d0%b5%d0%b0%d0%bb%d0%b8%d0%b7%d0%b0%d1%86%d0%b8%d0%b8-%d0%b2%d1%82%d0%be/>

		2020 ва Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030			<p>(СМР)¹⁰⁹ қабул карда шуд, ки мақсади он баланд бардоштани сатҳи зиндагии мардуми кишвар бар пояи таъмини рушди устувори иқтисодӣ мебошад. Барои ноил гаштан ба онҳо ҳадафҳо муайян карда шудаанд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Таъмини амнияти энергетикӣ ва истифодаи самарабахши неруи барқ; 2. Раҳои аз бунбасти коммуникатсионӣ ва табдил ба кишвари транзитӣ; 3. Таъмини амнияти озуқаворӣ ва дастрасии аҳоли ба ғизои хушсифат; 4. Вусъатдиҳии шуғли пурмаҳсул. <p>СМР бо назардошти уҳдадориҳои байналмилалӣ Тоҷикистон тибқи Рӯзномаи асри XXI ва Ҳадафҳои рушди устувор (ҲРУ), ки дар ҷаласаи 70-уми Ассамблея генералии СММ моҳи сентябри соли 2015 ба тасвиб расид, таҳия карда шуд.</p> <p>Моҳи декабри соли соли 2016 была Барномаи миёнамуҳлати рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2016-2020 (БМР) тасдиқ карда шуд.¹¹⁰</p> <p>Тибқи Гузориши миллӣ оид ба рафти амалисозии ҳуҷҷатҳои стратегии кишвар дар пасзаминаи Ҳадафҳои Рушди Устувор, ки аз ҷониби Вазорати рушди иқтисод ва савдо дар якҷоягӣ бо шарикон дар соли 2018 омода гардидааст, пас аз қабули СМР-2030 ва БМР-2020 дар Тоҷикистон омӯзиши фаъолонани алоқамандии ҳуҷҷатҳои стратегӣ бо ҲРУ оғоз гашт. Арзёбии</p>
--	--	---	--	--	---

¹⁰⁹ Бо қарори Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 1 декабри соли 2016, №636 тасдиқ карда шудааст

¹¹⁰ Бо қарори Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 декабри соли 2016, №678 тасдиқ карда шудааст

					<p>фаврии алоқамандии ҲРУ бо ҳуҷҷатҳои стратегии миллий ва сиёсатҳои соҳавӣ гузаронида шуд, ки муайян намуд, ки 64% ҳадафҳо, вазифаҳо ва самтҳои афзалиятноки СМР-2030 ва БМР 2016-2020 бо ҲРУ алоқаманданд, махсусан аз ҷиҳати муайянсозии ҳадафҳои стратегӣ.</p> <p>СМР-2030 дар назди худ ҳадафи олиӣ рушди дарозмуддати кишвар, баланд бардоштани сатҳи зиндагӣ ва некӯаҳволии аҳоли дар асоси таъмини рушди устувори иқтисодиро мегузорад. Ин ҳадафи олӣ бояд тавассути ноил гаштан ба чор ҳадафи стратегии рушди кишвар дар 15 соли наздик ба даст оварда шавад:</p> <p>(1) Таъмини амнияти энергетикӣ ва истифодаи самарабахши неруи барқ;</p> <p>(2) Раҳои аз бунбасти коммуникатсионӣ ва табдил ба кишвари транзитӣ;</p> <p>(3) Таъмини амнияти озуқаворӣ ва дастрасии аҳоли ба ғизои хушсифат;</p> <p>(4) Вусъатдиҳии шуғли пурмаҳсул.</p> <p>Аз ҷумлаи мушкilot ва норасоиҳо дар самти амалисозии ҳадафҳои СМР-2030, самтҳои афзалиятноки БМР-2020 ва ҲРУ якчандтоашон қобили қайд мебошанд: масъалаҳои ҳамоҳангсозии амалҳо ва масъулият оид ба иҷрои ҳуҷҷатҳои стратегии кишвар дар пасзаминаи ҲРУ; масъалаҳои таҳияи сиёсатҳои соҳавӣ бо назардошти ҲРУ; таҳияи низоми МВА (Мониторинг ва Арзёбӣ) ҲРУ; ҷорӣ намудан ва</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>амалисозии ҲРУ дар сатҳи маҳаллӣ; масъалаҳои маблағгузории ҲРУ.</p> <p>То ба ин дам дар кишвар низоми ягонаи ҳамбастагии ҳуҷҷатҳои стратегии давлатии сатҳҳои гуногун, ки низоми ягонаи ҳуҷҷатҳои идоракунии муддат ва самташон гуногун барои ноил гаштан ба ҲРУ ташкил медиҳанд, вучуд надорад.</p> <p>Дар роҳи ноилшавӣ ба ҳадафҳои стратегии рушди СМР-2030 ва ҲРУ душвориҳои муайян ҳастанд. Аз ҷумла, нисбати ҲРУ 7 онҳо чунинанд: нокифоятии маблағгузории сармоявӣ ва мустақими лоиҳаҳои энергияи барқ ва энергияи барқароршаванда; набудани бозори устувори минтақавии барқ; фарҳанги пасти истеъмоли нерӯи барқ, сатҳи баланди талафи нерӯи барқ ва ҷамъоварии ками пардохтҳо барои нерӯи истеъмолшуда.</p> <p>Мушкили шуғли пурмаҳсул алҳол, ҳамчун яке аз ҳадафҳои стратегии СМР – 2030 ва ҲРУ 8, ба мадди аввали банақшагирии стратегӣ набаромадааст. Дар раванди амалисозии ҳадафҳо ва вазифаҳои СМР-2030, БМР-2020 ва БМР-ҳои минбаъда ва инчунин ҲРУ, аллакай ҳозир барои кормандони озодшаванда ва ҷавонони ба бозори меҳнат воридшаванда механизмҳо, самтҳо ва шаклҳои шуғли алтернативиро пешбинӣ намудан лозим аст, зеро муҳочирати меҳнатӣ ба хориҷ</p>
--	--	--	--	--	--

					<p>кафолати шуғли самаранок ва пурмаҳсул намебошад.</p> <p>Масъалаҳои амнияти озуқаворӣ, нишон медиҳанд, ки кор дар соҳаи таҳияи механизмҳои ҳамоҳангсозӣ бояд пурзӯр карда шавад. Муваффақиятҳои маҳдуд дар самти таъмини ғизои хушсифат аз он шаҳодат медиҳанд, ки барои мубориза бо норасоии ғизо танҳо рушди иқтисодӣ кифоя нест.</p> <p>Барои тақвият бахшидани рақобатпазирии бозори телекоммуникатсияи ватанӣ ва тавсеаи минбаъдаи он талошҳои ҷиддӣ дар самти рушди ифрасохтори телекоммуникатсионӣ ва фароҳам овардани шароити мусоид барои рушди шабакаҳои телекоммуникатсионӣ дар кишвар зарур аст. Бе ҳалли мушкилоти бозори телекоммуникатсионӣ ноил шудан ба ҳадафҳои дигари стратегии рушди кишвар ва ҲРУ хеле душвор хоҳад буд.¹¹¹</p> <p>Масалан, бо мақсади иҷрои СМР ва БМР санадҳои қонунгузорӣ ва ҳуҷҷатҳои барномавӣ қабул карда шудаанд ва дар айни замон қабул карда мешаванд, ба ҷомеаҳои маҳаллӣ кумаки моддӣ расонида мешавад. Соли 2017 дар ҚТ Қонуни ҚТ «Дар бораи кумаки унвонии иҷтимоӣ» қабул карда шуд.</p>	
--	--	--	--	--	---	--

¹¹¹ Сарчашма: <https://untj.org/wp-content/uploads/2018/11/NationalReport-RU.pdf>

					<p>2 майи соли 2019 бо қарори Ҳукумати ҚТ тартиби таҳияи барномаҳои рушди иҷтимоиву иқтисодии маҳалҳо тасдиқ карда шуд. Ҳадафи асосии таҳияи барномаҳо рушди иҷтимоию иқтисодии маҳалҳо баланд бардоштани сатҳи зиндагии сокинони маҳал мебошад.</p> <p>21 июни соли 2018 Барномаи давлатии расонидани кумакҳои иҷтимоии унвонӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2018 – 2020 тасдиқ карда шуд.</p> <p>Соли 2017 зиёда аз 99 ҳазор нафар ё 15 фоизи оилаҳо дар 40 шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ кӯмакҳои иҷтимоии унвонӣ гирифтанд ва барои ин мақсадҳо аз буҷети давлатӣ 28 580 997 сомонӣ пардохт карда шуд.¹¹²</p> <p>То 1 октябри сои 2019, гирандагони фаъои КИУ 97186 хонаводаҳое буданд, ки дар 40 шаҳру ноҳияи ҚТ истиқомат мекунанд ё 14,6 % тамоми хонаводаҳое, ки дар ин шаҳру ноҳияҳо истиқомат мекунанд. Дар ин давра 27 979 845 сомонӣ пардохт карда шудааст.¹¹³ Як хонавода дар як со 400 сомонӣ гирифтааст (100 сомонӣ дар ҳар як семоҳа).</p> <p>14 майи соли 2020 дар ҚТ принят тартиби нави таъин, маблағгузорӣ ва пардохти кумакпуии иҷтимоии унвонӣ ба оилаҳо ва ва шаҳрвандони камбизоат</p>
--	--	--	--	--	--

¹¹² Сарчашма: Барномаи давлатии расонидани кумакҳои иҷтимоии унвонӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2018 – 2020

¹¹³ Сарчашма: <http://ahia.tj/index.php/ru/10-kategoriya-ru-ru/83-obzor-tekushchego-sostoyaniya-adresnoj-sotsialnoj-pomoshchi-asp-maloimushchim-semyam-v-tadzhikistane-2#>

				<p>қабул карда шуд, ки тибқи он оилаҳои камбизоат акнун дар як сол 464 сомонӣ (116 сомонӣ дар як семоҳа) мегиранд. Бо вуҷуди афзоиши ночиз, андозаи кумакпулӣ бағоят паст боқӣ мемонад ва ба шаҳрвандон ва оилаҳои камбизоат таъсири назаррас расонида наметавонад.</p> <p>Бо қарори Ҳукумати ҚТ аз 27 майи соли 2020, №292 принята Барномаи мили коммуникатсионии 1000 рӯзи аввали ҳаёти кӯдак дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2020-2024 қабул карда шуд, ки ба расидан ба ҲРУ (ҳадафи 2 (тандурустӣ) ва 6 (таъмини амнияти озуқаворӣ ва ғизо) ва инчунин паст кардан тамоми тамоми нишондиҳандаҳои ғизои нокифоя ва нодуруст дар Тоҷикистон равона гардидааст.</p> <p>25 июни соли 2020 бо қарори Ҳукумати ҚТ №386 Барномаи амнияти озуқаворӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2020-2024 тасдиқ карда шуд.</p> <p>Тибқи арзёбии Бонки ҷаҳонӣ, дар давраи соҳои 2012-2018 сатҳи камбизоатӣ дар Тоҷикистон ба таври назаррас коҳиш ёфтааст. Коҳишёбии сатҳи камбизоатӣ 10 банди фоизиро ташкил дод – аз 37,4 % то 27,4 %.</p> <p>Дар як сол сатҳи камбизоатӣ аз 29,5 % дар соли 2017 то 27,4 % дар соли 2018 коҳиш ёфт¹¹⁴</p>	
--	--	--	--	---	--

¹¹⁴ Сарчашма: <https://www.vsemirnyjbank.org/ru/country/tajikistan>

				<p>Бо вучуди ин, аз чиҳати сатҳи камбизоатӣ дар байни минтақаҳои Тоҷикистон фарқиятҳои назаррас вучуд дошта, камбизоатӣ аксаран рӯйдоди деҳотӣ мебошад. Масалан, дар соли 2018 сатҳи камбизоатӣ дар шаҳрҳо 21,5 % ва дар деҳот 30,2 %-ро ташкил дод. Вобаста аз мавҷудияти ҷойҳои корӣ ва даромадҳо аз интиқоҳои пулии муҳочирони меҳнатӣ, сатҳи камбизоатӣ дар давоми ҳар як сол ба таври назаррас пасту баланд мешавад.¹¹⁵</p> <p>Тибқи омили расмӣ, суръати афзоиши ММД дар соли 2019 баланд боқӣ монда, 7,5 фоизро ташкил дод. Аммо, таъсири сирояти COVID-19, аз ҷумла бадшавии конъюнктураи беруна, коҳиш ёфтани талабот дар хориҷа ва кам шудани ҳаҷми интиқолҳои пулӣ, барои пешбинии коҳиш ёфтани суръати афзоиш дар соли 2020 асос мешаванд. Дефисити буҷет дар соли 2020 бо ҳамин сабабҳо афзоиш меёбад ва имкониятҳои Ҳукумат оид ба маблағгузориҳои ҳаҷми бештари хароҷотро маҳдуд месозад. Сатҳи камбизоатӣ дар соли 2020 пас аз пастравӣ аз 29,5 фоиз дар соли 2017 то 27,4 фоиз дар соли 2018, метавонад ба қадри ночиз тағйир ёфта, барқароршавии интиқоҳои пулӣ ва афзоиши музди меҳнатро инъикос намояд. Дар назар дошта шудааст, ки дар соли 2020 афзоиши ММД то 1,7 фоиз ё</p>	
--	--	--	--	--	--

¹¹⁵ Сарчашма: <https://www.vsemirnyjbank.org/ru/news/infographic/2019/10/17/poverty-in-tajikistan-2019>

					<p>камтар аз он коҳиш меёбад, ки ин оқибатҳои хурӯҷи COVID-19 ва суст шудани рушди иқтисоди Русия ва Чинро инъикос менамояд.</p> <p>Дурнамои коҳишдиҳии камбизоатӣ аз сабаби болоравии нархҳои маҳсулоти хӯрока, коҳиш ёфтани суръати афзоиш ва сатҳи интиқоҳи пулӣ зери хатар мемонад.</p> <p>Агар хурӯҷи COVID-19 зиёда аз шаш моҳ давом кунд, дурнамо аз ин ҳам бештар манфӣ хоҳад шуд. Афзоиш дар соли 2020 метавонад то 0,5 фоиз ё камтар аз он коҳиш ёфта, фишор ба ҳисоби ҷорӣ ва буҷет афзоиш ёбад.¹¹⁶</p>	
22	Такмили механизми дубора ҳамгиро намудани муҳоҷирони меҳнатӣ ба иқтисодиёти миллӣ (115.115)	Гунонгунасант намудани раванди муҳоҷирати меҳнатӣ (аз ҷумла ба кишварҳои хориҷаи дур)	2020	ВММША, дигар вазорату идораҳо	<p>Қисман иҷро шуда истодааст</p> <p>Тоҷикистон Созишномаи глобалӣ дар бораи муҳоҷрати бехатар, муташаккил ва қонуниро, ки 19 декабри соли 2018 аз ҷониби Ассамблеяи Генералӣ қабул шудааст, дастгирӣ кард.</p> <p>12 декабри соли 2019 байни Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҳукумати Федератсияи Россия Созишнома (№614) дар бораи ҷалби муташаккили шаҳрвандони ҚТ барои пешбурди фаъолияти меҳнатии муваққатӣ дар ҳудуди ФР ба имзо расид.</p> <p>Соли 2018 ба Қонуни ҚТ «Дар бораи муҳоҷират» тағйирот ворид карда шуданд, ки тибқи онҳо ба ваколатҳои Мақомоти вакоатдор оид ба идораи равандҳои муҳоҷират дар ҚТ таҳлил ва</p>	Қисман иҷро шудааст

¹¹⁶ Сарчашма: <http://pubdocs.worldbank.org/en/334441587989487866/mpo-sm20-tajikistan-tjk-rus.pdf>

				<p>пешгӯии равандҳои муҳоҷират дар кишвар ва дар ин хусус иттилоъ додан ба Ҳукумати ҚТ ва мақомоти маҳаллии ҳокимияти иҷроия; бастанӣ шартномаи меҳнатӣ бо ғайрихоҷаҳои талаботи қонунгузории меҳнат ва ғайра дохил карда шуданд.</p> <p>Натиҷаи амалисозии Барномаи давлатии мусоидат ба шуғли аҳолии ҚТ барои солҳои 2018-2019 бо ҷои кори доимӣ таъмин гаштани 222 нафар одамон, ки аз муҳоҷирати меҳнатӣ бозгаштаанд, мебошад.</p> <p>Стратегияи миллии рушди ҚТ то соли 2030 предполагаёт чораҳо оид ба реинтегратсияи муҳоҷирони бозгашта ва мусоидат ба шуғли доимии онҳоро пешбинӣ менамояд.</p> <p>Бо вучуди ин, тавре ки Кумита оид ба ҳимояи ҳуқуқи муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо дар Мулоҳизаҳои ниҳоии худ ба Тоҷикистон аз соли 2019 қайд менамояд, «дастгирии ба онҳо расонида шаванд, аз ҷумла, аз ҷиҳати фароҳам овардани имкониятҳо барои гирифтани оморасозӣ ва таҳсилоти босифат барои рушди касбӣ ва инчунин, дастгирии ҳудиштиғолӣ ва соҳибкорӣ, нокифоя аст».¹¹⁷</p> <p>Ба Барномаи давлатии мусоидат ба шуғли аҳолии ҚТ барои солҳои 2020-</p>	
--	--	--	--	--	--

¹¹⁷ Сарчашма:

<http://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2fPPRiCAqhKb7yhssckrWs7qDUm%2f9OXnsrZtdtzMSOC8cG28E2qsuZ2Zh5cNNTbD%2fGCQN6RtY4ai%2b6tHTZlfoTX09pt9nI18SvwPr2a5mMrErmrhKegCJr5e74k>

					<p>2022¹¹⁸ сархати алоҳида «Дастгирии иҷтимоии шахсоне, ки ба ватн баргаштаанд» дохил карда шуд.</p> <p>Дар доираи чорабиниҳои Барнома аз ҷониби мақомоти меҳнат ва шуғли аҳоли пешниҳод намудани хизматрасониҳои иҷтимоӣ, ба 26,6 ҳазор нафар муҳоҷирони меҳнати ба ватн баргашта ба нақша гирифта шудааст.</p> <p>Дар Тоҷикистон сомонаи http://muhojir.info/ амал мекунад, ки дар он муҳоҷирон метавонанд хизматрасониҳои машваратӣ ба даст оранд.</p> <p>Дар сомонаи Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии ҚТ низ саҳифаи ба муҳоҷират бахшидашуда http://mehnat.tj/migration/ мавҷуд аст.</p> <p>Аммо, вазъи воқеӣ мураккаб боқӣ мемонад. Шумораи зиёди шаҳрвандони ҚТ ба рӯйхати шахсоне дохил шудаанд, ки вуруди онҳо ба ҳудуди ФР манъ карда шудааст. Аксари ин категорияи шаҳрвандон сафҳои одамони аз ҷиҳати иқтисодӣ нофаъолро пур мекунанд, зеро барояшон ҷустуҷӯи кор бо маоши ниҳоят паст дар муқоиса бо маоше, ки дар хориҷа мегирифтанд, маъно надорад.</p> <p>Дар Низомнома дар бораи Агентии шуғли аҳоли ва Хадамоти муҳоҷират</p>
--	--	--	--	--	---

¹¹⁸ Бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 декабри соли 2019, № 644 тасдиқ карда шудааст

					<p>фаъолият оид ба реинтегратсияи муҳоҷирони меҳнатӣ пешбинӣ шудааст. Хизматрасониҳо ба муҳоҷирони меҳнати бозгашта дар асоси умумӣ, ҳангоми муроҷиат ба АША дар ҷустуҷӯи кор пешниҳод карда мешаванд. Муҳоҷирон метавонанд дар курсҳои МТКТ касб омӯзанд.</p> <p>Маслан, тибқи иттилооти ВММША ҚТ дар соли 2019 ба АША зиёда аз 2,5 ҳазор нафар аъзои оилаҳои муҳоҷирони меҳнатӣ муроҷиат намудаанд, ки 6,3% онҳоро занон ташкил медиҳанд.</p> <p>Дар заминаи Раёсати муҳоҷирати меҳнати аҳоли, соли 2010 Агенти ҳифзи иҷтимоӣ, шуғл ва муҳоҷирати назди ВММША ҚТ маркази реинтегратсияи муҳоҷирони меҳнатиро таъсис дод. Марказ бо мақсади рушди реинтегратсияи иҷтимоӣ ва касбии муҳоҷироне, ки ба ватан баргаштаанд, созмон дода шудааст.</p> <p>Бо вучуди он ки аз ҷониби сохторҳои давлатӣ, ҷомеаи байналмилалӣ ва ташкилотҳои ҷамъиятии маҳаллӣ кор оид ба реинтегратсияи муҳоҷирони меҳнатӣ ба иқтисоди миллӣ гузаронида мешавад, ҳанӯз ҳам механизми ягонаи ҳамоҳангсозии талошҳои созгорҳои гуногун ва баҳисобгирии натиҷаҳо вучуд надорад ва инчунин дар сатҳи миллӣ иттилооти дастрас дар бораи миқёс ва шаклҳои реинтегратсия мавҷуд нест.</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>СМР ҚТ то соли 2030 масъалаҳои муҳоҷирати меҳнатии берунаро дар доираи ҳадафи стратегии рушд «вусъатдиҳии шуғли пурмаҳсул» баррасӣ мекунад. Аз ҷумла, дар доираи амалисозии СМР диверсификатсияи муҳоҷирати меҳнатии беруна, аз ҷумла бо назардошти омили гендерӣ ва таҳкими танзими давлати раванди бозгашти муҳоҷирон ба нақша гирифта шудааст. БМР 2016-2020 низ дар назди худ мақсади паст кардани вобастагии кишвар аз интиқолҳои пулии муҳоҷирони меҳнатиро мегузорад. Гарчанде ки СМР ва, мувофиқан, БМР дар нахди худ вазифаи диверсификатсияи муҳоҷирати меҳнатии берунаро мегузоранд, дар таҳлил, чорабиниҳо ва нишондиҳандаҳо стратегияҳои диверсификатсия ёдовар нашудаанд. Таваҷҷуҳ, асосан, ба оморасозӣ пеш аз сафар ва ҳифзи иҷтимоии муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо равона шудааст. Дар СМР ва БМР суҳан дар бораи зарурати паст кардани таъсири интиқолҳои пулии муҳоҷирони меҳнатӣ ба иқтисоди ҚТ меравад. Аммо, стратегияи мушаххаси ноилшавӣ ба чунин вазифа, инчунин стратегия ё вазифа оид ба фароҳам овардани шароити мусоид барои сармоягузори интиқолҳои пулии муҳоҷирони меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо ба иқтисоди ҚТ пешбинӣ нашудаанд.¹¹⁹</p>	
--	--	--	--	--	--	--

¹¹⁹ Маълумот аз ҷониби «Маркази ҳифзи ҳуқуқи инсон» пешниҳод карда шудааст

23	Таъмини дастрасии аҳоли ба оби тозаи ошомиданӣ (115.96, 115.97)	Идома додани корҳо оид ба амалӣ намудани Барномаи бехтар намудани таъмини аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо оби тозаи нӯшокӣ барои солҳои 2008-2020	2020	ХМК, ВТХИА, дигар вазорату идораҳо	<p>Қисман иҷро шудааст</p> <p>Дар СМР-2030 ва БМР-2016-2020 отмечається ба сифати мушкilotи мавҷудбуда нобаробарии дастрасӣ ба низомҳои бехатари таъмини оби нӯшокӣ, санитария, гигиена, гармидиҳӣ ва таъмини барқ барои бахши манзил дар минтақаҳои шаҳру деҳот қайд карда шудааст.</p> <p>Аз 4 то 12 августи соли 2015, боздиди Маърузачии махсус оид ба масъалаҳои ҳуқуқи инсон ба оби нӯшокӣ бехатар ва хизматрасониҳои санитарӣ Лео Хеллер ба Тоҷикистон баргузор гашт. Пас аз омӯхтани вазъи татбиқи тавсияҳое, ки дар маърузаи вай ба ҳукумати Тоҷикистон оиди боздид аз кишвар пешниҳод шудаанд, Маърузачии махсус маърузаи нав барои соли 2019-ро омода намуд.</p> <p>Дар доираи боздиди худ дар соли 2015, Маърузачии махсус ба Тоҷикистон тавсия дод, ки дар доираи ислоҳоти соҳаи об тақсимои возеҳи ваколатҳо ва вазифаҳо байни Вазорати энергетика ва захираҳои об, ХМК, Идораи обу корез ва мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ муқаррар карда шавад. Дар маърузаи нави худ Маърузачии махсус қайд намуд, ки чӣ тавр муайян шудани нақшҳо ва вазифаҳои субъектҳои соҳаи об ва санитария дар доираи ислоҳоти</p>	Қисман иҷро шуда истодааст
----	---	---	------	------------------------------------	---	-----------------------------------

					<p>соҳаи об барои вай равшан нест ва аз Ҳукумати ҚТ даъват ба амал овард, ки раванди ислоҳот бозбинӣ карда шуда, нақшҳо ва вазифаҳои иштирокчиёни гуногуни соҳа ба таври возеҳ муқаррар карда шаванд.</p> <p>Дар тавсияҳои қаблии худ Маърӯзачии махсус ба Ҳукумати ҚТ тавсия дода буд, ки муҳокимаи масъалаи таъсиси мақоми мустақими танзимкунанда бо ваколатҳои мониторинги риояи хизматрасониҳо дар соҳаи таъмини об ва санитария аз ҷониби пудратчиёро оғоз намояд. Маърӯзачии махсус шарҳ медиҳад, ки танзими мустақил барои таъмини ҳуқуқи дастрасӣ ба об ва санитария аҳамияти ҳалкунанда дорад ва тавсияи худро такрор мекунад.</p> <p>Инчунин, Маърӯзачии махсус тавсияи худро оид ба афзалияти таъмини об ва санитария такрор мекунад.</p> <p>Маърӯзачии махсус бори дигар тавсия медиҳад, ки дастурамал таҳия карда шавад ва дастгирии молиявӣ нисбати иншооти ҳоҷатхонаҳо ва баровардани ахлот бозбинӣ карда шавад, то ки истифода ва нигоҳдории гигиении ҳоҷатхонаҳо ва ҷудо нигоҳ доштан, кашонидан, коркард ва баровардани бехатари ахлот таъмин гардад. Маърӯзачии махсус тавсия медиҳад, ки бо мақсади иҷрои уҳдадориҳо оиди</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>расидан ба ҲРҮ 6.2 то соли 2030 тавсияи мазкур ҳарчӣ зудтар иҷро карда шавад.</p> <p>Аз рӯи натиҷаҳои бозиди худ Маърӯзачии махсус ба Тоҷикистон тавсия дод, ки чиҳати ҳимояи дастрасӣ ба таъмини об ва санитарияи заминавӣ барои шахсони камбизоат ва дорои эҳтиёҷоти махсус, аз ҷумла вобаста ба вазъи саломатӣ тадбирҳо андешад. Дар маърӯзаи нав Маърӯзачии махсус қайд кард, ки дар давраи сипаришуда дар самти таъмини дастрасии одамони дорои даромади паст ва эҳтиёҷоти махсус талошҳо ба харҷ дода нашудаанд ва тавсия дод, ки ба гурӯҳҳои осебпазири аҳоли таваҷҷуши махсус зоҳир карда шавад.</p> <p>Маърӯзачии махсус як қатор тавсияҳои дигар оид ба беҳтар сохтани ислоҳоти соҳаи об ва дастрасии аҳоли ба хизматрасониҳои таъмини об ва санитарияро пешниҳод намуд.¹²⁰</p> <p>Тибқи Гузориши милли оид ба рафти амалисозии ҳуҷҷатҳои стратегии кишвар дар пасзаминаи Ҳадафҳои Рушди Устувор, подгодовленного ки соли 2018 аз ҷониби Вазорати рушди иқтисод ва савдо дар якҷоягӣ бо шарикон омода шудааст, «Қисмати назарраси аҳоли оби чашмаҳо, чоҳҳо,</p>	
--	--	--	--	--	---	--

¹²⁰ Сарчашма: https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Water/A_HRC_42_47_Add.6_User_friendly_Version.pdf, <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G16/151/63/PDF/G1615163.pdf?OpenElement>, <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G16/151/63/PDF/G1615163.pdf?OpenElement>

					<p>каналҳои обёрӣ ва ғайраро истеъмом менамояд, ки ба талаботи санитарӣ ҷавобгӯ нестанд ва ба амалигардонии самтҳои афзалиятноки БМР-2020 ва ҲРУ 6 монеъ мешаванд. Ин, дар навбати худ, боиси паҳншавии бемориҳои сироятии аз об пайдошаванда мегардад. Масъалаҳои санитария ва беҳатарии обинӯшоки пурра ҳал нашудаанд ва маблағгузори зиёдро талаб мекунад».¹²¹</p> <p>Тибқи натиҷаҳои таҳқиқоти¹²² Бонки ҷаҳонӣ (ВБ), аз соли 2000 инҷониб Тоҷикистон ба пешрафти назаррас дар самти таъмини дастрасӣ ба манбаъҳои беҳтари об ноил гаштааст, аммо, кишвар ҳанӯз ҳам нишондиҳандаи рушд оид ба оби нӯшокиро, ки дар Ҳадафҳои Рушди Ҳазорсола (ҲРТ) зикр гардидаанд, ба даст наовардааст.</p> <p>Гарчанде ки дар давраи солҳои 2000-2016 дастрасӣ ба хизматрасониҳои беҳтар ё заминавӣ дар соҳаи таъмини об дар байни аҳолии деҳот аз 45% то 71% афзудааст, ин асосан бо ҷойивазкунии обҳои сатҳӣ бо об аз шабакаҳои оби ҷамъиятӣ ва хонаводаҳои ҳамсоя вобаста аст.</p> <p>Дар ноҳияҳои шаҳрӣ зиёда аз 80% аҳоли дар манзили истиқомати ё қитъаи худ ба шабакаи таъмини об пайвастанд. Аммо, ҳатто бо вучуди дастрасӣ доштани хонаводаҳо ба об, мушкилоти назаррас аз ҷиҳати дастрасӣ ва</p>	
--	--	--	--	--	--	--

¹²¹ Сарчашма: <https://untj.org/wp-content/uploads/2018/11/NationalReport-RU.pdf>

¹²² Сарчашма: <https://www.vsemirnyjbank.org/ru/country/tajikistan/publication/poverty-diagnostic-drinking-water-sanitation-and-hygiene-conditions-in-tajikistan>

					<p>бефосилагии таъмини об чой доранд. Ҳангоми ба амал омадани эҳтиёҷ, ҳар чаҳорум хонавода дар Тоҷикистон ба ҳаҷми кофии об дастрасӣ надорад. Аз сабаби носозӣ ва нуқсонҳо дар инфрасохтори таъмини об, таъмин дар муддати тӯлонии вақт қатъ мегардад.</p> <p>Дар соли 2016 ҳамагӣ 36% хонаводаҳои деҳот дар Тоҷикистон ба оби нӯшокии беҳатар дастрасӣ доштанд, дар муқоиса бо 87% хонаводаҳои шаҳрӣ. Зиеда аз як нафар аз ҳар панҷ сокини минтақаҳои деҳот обҳои сатҳро ба сифати манбаи асосии оби нӯшокӣ истифода мебарад. 98% хонаводаҳо дар ш. Душанбе ба манбаҳои беҳтари об дастрасӣ доранд, вале дар баробари ин танҳо 61 % сокинон ҳангоми зарурат ба об дастрасӣ доранд. Аз сабаби фарсудагии инфрасохтор, талафоти об назаррас мебошад ва аксар вақт нигоҳубини он амалӣ карда намешавад.¹²³</p> <p>Дар моҳи июни соли 2019, Шӯрои директорони иҷроияи Бонки ҷаҳонӣ аз ҳисоби маблағҳои Ассотсиатсияи байналмилалӣ рушд дар шакли грант барои амалисозии Лоиҳаи Обтаъминкунӣ ва корези шаҳри Душанбе ба маблағи 30 млн. доллари ИМА маблағгузориро тасдиқ кард. Саҳми мақомоти иҷроияи ҳокимияти</p>
--	--	--	--	--	---

¹²³ Сарчашма: <https://www.vsemirnyjbank.org/ru/news/press-release/2019/06/05/world-bank-project-to-help-improve-water-supply-and-wastewater-services-in-tajikistans-capital>

				<p>давлатии шаҳри Душанбе ба лоиҳа 2 млн. доллари ИМА мебошад.¹²⁴</p> <p>Дар соли 2019 дар Тоҷикистон амалисозии лоиҳа оид ба беҳтар сохтани таъмини об ва санитария дар минтақаҳои деҳот оғоз гашт. Бонки ҷаҳонӣ ба Тоҷикистон барои рушди таъмини об 58 миллион доллар ҷудо кард. Дар доираи лоиҳа таъмини об будет дар ҳафт ноҳияи Тоҷикистон, ки дорои сатҳи баланди камбизоатӣ дастрасии нокифоя ба хизматрасониҳои санитарӣ мебошанд, беҳтар карда мешавад. Дар натиҷаи иҷрои лоиҳа зиёда аз 400 ҳазор нафар сокинони деҳот дар вилояти Хатлон ба оби тозаӣ нӯшокӣ дастрасӣ пайдо карда, боз 100 ҳазор нафар одамон имконияти беҳтари риояи шароити санитарияю гигиенини истиқоматро ба даст меоранд.¹²⁵</p> <p>Моҳи апрели соли 2020, бо маблағгузории ширкатҳои хориҷӣ деҳаи Тутакои ноҳияи Ховалинг бо оби нӯшокӣ таъмин гашт, ки дар онҷо солиёни зиёд об набуд.¹²⁶</p> <p>Дар соли 2019 Созишномаи грантӣ байни Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Бонки Осиёи Рушд оид ба лоиҳаи беҳтар сохтани таъмини об ва санитария дар</p>	
--	--	--	--	--	--

¹²⁴ Сарчашма: <https://www.vsemirnyjbank.org/ru/news/press-release/2019/06/05/world-bank-project-to-help-improve-water-supply-and-wastewater-services-in-tajikistans-capital>

¹²⁵ Сарчашма: <https://tj.sputniknews.ru/country/20190926/1029932287/Na-uluchshenie-vodosnabzheniya-v-Tadzhikistane-napravyat-58-millionov-dollarov.html>

¹²⁶ Сарчашма: <https://mvd.tj/index.php/ru/informatsiya/novosti-arkhiv/27433-ob-asosi-obodon-2>

					<p>шаҳри Душанбе ратификатсия карда шуд.</p> <p>Моҳи феввали соли 2020 корхонаи воҳиди давлатии "Обу корези Душанбе" ва Ассотсиатсияи байналмилалӣ рушд оид ба лоиҳаи "Обтаъминкунӣ ва корези шаҳри Душанбе", ки 14 ноябри соли 2019 ба имзо расида буд, ратификатсия карда шуд.</p> <p>Дар солҳои охир тадбирҳои назаррас оид ба такмил додани қонунгузорӣ дар соҳаи таъмини оби нӯшокӣ андешида шуда, ҳуҷҷатҳои барномавӣ қабул карда мешаванд.</p> <p>30 декабри соли 2015 Барномаи ислоҳоти соҳаи оби Тоҷикистон барои давраи солҳои 2016-2025 қабул карда шуд.</p> <p>19 июли соли 2019 Қонуни ҚТ «Дар бораи таъмини оби нӯшокӣ ва рафъи обҳои партов» қабул шуд, ки пас аз қабул шудани он қонуни пешина «Дар бораи оби нӯшокӣ ва таъмини оби нӯшокӣ» аз 29 декабри соли 2010 аз эътибор соқит доништа шуд.</p> <p>Дар моҳи июли соли 2019 ба Кодекси ҳуқуқвайронкунии маъмурии ҚТ тағйирот ворид карда шуданд, ки доираи субъектҳои ҳуқуқвайронкунӣ дар соҳаи талаботи санитарӣю эпидемиологӣ ба оби нӯшокӣ ва таъмини аҳоли бо оби нӯшокиро васеъ намуданд. Ба доираи</p>	
--	--	--	--	--	---	--

				<p>субъектҳо соҳибкорони инфиродие, ки дар асоси патент ва шаҳодатнома фаъолият менамоянд, ва шахсони мансабдор дохил карда шудаанд (моддаи 16 КҲМ ҚТ).</p> <p>2 апрели соли 2020 Президенти ҚТ Кодекси оби ҚТ-ро ба имзо расонид, ки дар он отмечено ҳуқуқи ҳар як шаҳрванди ҚТ ба дастрасӣ ба оби бехатар ва тозаи нӯшокӣ ба сифати ҷузъи ҷудонашавандаи тамоми ҳуқуқҳои инсон таъкид карда шудааст. Таҳрири қаблии Кодекси оби ҚТ ҳанӯз 20 октябри соли 2000 қабул карда шуда, бори охир ба он соли 2012 тағйирот ворид карда шудааст, ва дар кодекси қаблӣ дар рафти оби нӯшокии тоза ҳамчун ҳуқуқи инсон пешбинӣ нашудааст.</p> <p>27 феввали соли 2020 бо қарори Ҳукумати ҚТ №117 тартиби баҳисобгирӣ ва ҳисоботдиҳӣ дар соҳаи таъмини оби нӯшокӣ ва рафъи обҳои партов тасдиқ карда шуд.</p> <p>Инчунин, 27 феввали соли 2020 бо қарори Ҳукумати ҚТ №118 тартиби таъсис додани фондҳои боварии таъмини оби нӯшокӣ ва рафъи обҳои партов тасдиқ карда шуд. Таъсиси фонд ихтиёрий мебошад. Дар назар дошта шудааст, ки маблағҳои фонд ба ҷорӣ намудани дастовардҳои илму техникаи муосир, барқарорсозӣ, азнавсозӣ ва сохтмони низомҳои нави таъмини оби</p>	
--	--	--	--	--	--

					<p>нӯшокӣ ва рафъи обҳои партов равона карда мешаванд.</p> <p>23 июни соли 2020 бо қарори Ҳукумати №364 ҚТ Тартиби таҳияи тарифҳо барои хизматрасониҳои таъмини оби нӯшокӣ ва рафъи обҳои партов тасдиқ карда шуд.</p>	
24	Андешидани тадбирҳо чиҳати мубориза бо доғи нанг ва таъбири шахсони мубталои бемориҳои сил, ВНМО ва рӯҳӣ (115.45, 115.98)	1. Амалӣ намудани Барномаи миллий оид ба муқовимат бо эпидемияи ВНМО дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2017-2020 ва дар амал татбиқ намудани санадҳои меъёрии ҳуқуқии дар ин самт қабулгардида	2017-2020	ВТҲИА	<p>Қисман иҷро шуда истодааст</p> <p>Аз соли 1991 то 30.09 соли 2019 дар Тоҷикистон ҳамагӣ 11762 ҳолати ВНМО ошкор гаштааст, аз ҷумла калонсолон ва кӯдакон. 64,4% сироятёфтагонро мардон ташкил медиҳанд. 26,8% онҳо ғавтидаанд. То 30.09 соли 2019, шумораи шахсони бо ВНМО зиндагикунанда 8613 нафарро (5105 – мардон ва 3508 – занон) ташкил медиҳад.¹²⁷</p> <p>Дар Тоҷикистон 68 марказҳои БПНМ, аз ҷумла як маркази ҷумҳуриявӣ, як маркази минтақавӣ, 8 маркази шаҳрӣ ва 58 маркази ноҳиявӣ амал мекунанд. Шумораи умумии сироятёфтагон дар ҷумҳурӣ, тибқи иттилооти расмӣ, 10,7 ҳазор нафар буда, 7 ҳазори онҳо мардон мебошанд.¹²⁸</p> <p>Дар соли 2017 Кодекси тандурустии (КТ) ҚТ, ки дар он боби 23 ба ҳифзи аҳоли аз бемории сил, боби 24 ба</p>	Қисман иҷро шудааст

¹²⁷ Сарчашма: <http://tnwplus.org/%d0%bf%d0%be%d1%81%d0%be%d0%b1%d0%b8%d0%b5/>, Мушкилоти асоси солимии репродуктивӣ ва ҷинсии занони бо ВНМО зиндагикунанда дар Тоҷикистон тавассути оинаи ҳуқуқи инсон (аз рӯи натиҷаҳои таҳқиқот), ТҶ “Шабакаи занони бо ВНМО зиндагикунанда дар Тоҷикистон», с. 2019

¹²⁸ Сарчашма: <https://rus.ozodi.org/a/30364614.html>

				<p>муқовимат бо ВНМО / БПНМ бахшида шуда, боби 25 расонидани кумаки тиббию иҷтимоӣ ба шахсони гирифтори бемориҳои рӯҳиро танзим мекунад.</p> <p>Дар КТ манъ будани таъйиз дар асоси мавҷудияти сирояти ВНМО (моддаҳои 163, 165, 166) таъкид карда мешавад, аммо, ҳимояи шахсони гирифтори бемориҳои рӯҳӣ ва бемории сил аз таъйиз ёдовар нашудааст.</p> <p>Дар Кодекси ҷиноятӣ (КҶ) ҶТ барои бо вируси норасоии масунияти одам сироят кардани шахс ҷавобгарии ҷиноятӣ (моддаи 125) пешбинӣ карда мешавад. Дар моддаи 125 натавонӣ барои дидаю доништа интиқол додани ВНМО, балки инчунин барои таҳти хавфи сироят бо ВНМО гузоштани одам таркиби ҷиноят пешбинӣ карда мешавад Ҳамин тариқ, амалан тамоми одамонро, ки бо ВНМО зиндагӣ мекунанд ва ба алоқаи ҷинсӣ ворид мешаванд, ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидан мумкин аст. Ба ин минвол, шахсони мубталои ВНМО, аз раванди солимии ҷинсӣ, ҳамчун унсури раванди солимии ҷисмонӣ ва рӯҳӣ маҳрум мегарданд. Дар ин ҳолат розигии огоҳонаи шарики дигар ба ҳисоб гирифта намешавад.¹²⁹ Таҳлили парвандаҳои ҷиноятӣ аз рӯи қисми 1 моддаи 125 КҶ ҶТ дар ТҶ «Маркази ҳифзи ҳуқуқи инсон» нишон дод, ки дар рафти тафтишот ва дар суд ҳуқуқ ба</p>	
--	--	--	--	--	--

¹²⁹ Гузориши мавзуи алтернативӣ оид ба амалисозии Конвенсия дар бораи барҳам додани тамоми шаклҳои таъйиз нисбати занони бо ВНМО зиндагикунанда ва занон аз гурӯҳҳои ҷабрдида, «Шабакаи занони бо ВНМО зиндагикунанда дар Тоҷикистон»

				<p>мурофияи судии одилона поймол карда мешавад. Аз рӯи ин парвандаҳо ҷабрдидагон худро ҷабрдида эътироф наменамоянд ва ҳатто хоҳиш мекунанд, ки шарикони ҷинсии онҳо озод карда шаванд. Аммо, суд дар намуди маҳрум кардан аз озодӣ ҳукм мебарорад.¹³⁰</p> <p>Моҳи июли соли 2020 ба моддаи 207 КҶ ҚТ тағйирот ворид карда шуданд, ки тибқи онҳо Вайрон кардани қоидаю меъёрҳои санитарияю гигиени ва зиддиэпидемикӣ, аз ҷумла, сирояти ВНМО, ки дар ҳолатиба амал омадан ва паҳншавии бемории хатарнок барои инсон ё ҳангоми амалӣ намудани чораҳои маҳдудкунандаи карантин, о маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад».</p> <p>Дар моҳи июли соли 2019 ҷазои маъмурӣ барои саркашӣ кардан аз муоинаи ҳатмии тиббӣ ва муолиҷаи пешгирикунандаи вируси норасоии масунияти одам ва дигар бемориҳои сирояткунанда сарфи назар аз огоҳии мақомоти тиббӣ (моддаи 119 КҶМ ҚТ) саҳттар карда шуд. Барои ҳуқуқвайронкунии мазкур ҷарима ба андозаи аз 20 то 30 нишондиҳанда барои ҳисобҳо (дар ҳолати ба соли 2020, як нишондиҳанда барои ҳисобҳо ба 58 сомонӣ баробар мебошад, ҳамин тариқ, ҷарима аз 1160 то 1740 сомони ро ташкил медиҳад) таъйин карда</p>	
--	--	--	--	---	--

¹³⁰ Гузориши мавзуии алтернативии ташкилотҳои ҷомеаи шахрвандӣ оид ба масъалаҳои таъбиз накардани шахсони мубталои ВНМО ва гурӯҳҳои асосии аҳоли, с. 2019

					<p>мешавад. Қаблан ҷарима аз 10 то 20 нишондиҳанда барои ҳисобҳоро ташкил меод, ва як нишондиҳанда барои ҳисобҳо ба 55 сомони баробар буд).</p> <p>Қабули ҳуҷҷатҳое, ки ШМВ-ро таъйин мекунад, идома дорад.</p> <p>Тибқи Қарори Ҳукумати ҚТ аз 25.09.2018 № 475 дар бораи Рӯйхати бемориҳое, ки ба шахсони гирифтори онҳо ҳуқуқи таҳсил дар муассисаҳои таҳсилоти тиббиро намереҳанд, ба шахсони бо ВНМО сироятёфта таҳсил дар муассисаҳои таҳсилоти тиббӣ манъ аст.</p> <p>Дар барномаҳои гендерӣ ва дигар сиёсатҳои иҷтимоиву иқтисодии давлатӣ, ки дар Тоҷикистон амал мекунад¹³¹, чунин гурӯҳҳои махсуси занон, аз қабилҳои занони бо ВНМО зиндагикунанда, секс-кормандон, заноне, ки маводи нашъаовари тазриқӣ истеъмол мекунад, заноне, ки маҳбусони собиқ мебошанд, инъикос наёфтаанд. Ҳукумат аксар вақт ба он истинод мекунад, ки онҳо дар Барномаи миллии муқовимат бо ВНМО/БПНМ барои солҳои 2017-2020 инъикос ёфтаанд. Аммо, ин кифоя нест. Барномаи мазкур асосан ба пешгирии ВНМО равона шудааст ва чунин ҷиҳатҳоеро аз қабилҳои бо кор таъмин</p>
--	--	--	--	--	---

¹³¹ Барномаи давлатии пешгирии зӯроварӣ дар оила барои солҳои 2014-2023 ва нақшаи чорабиниҳо ба он; Стратегияи миллии баланд бардоштани нақшаи занон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2011-2020; Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030; Стратегияи миллии саломатии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи солҳои 2010-2020; Стратегияи миллии рушди маорифи ҚТ то соли 2020; Стратегияи давлатии бозори меҳнат то соли 2020

					<p>намудани ин категорияҳои занон, таҳсилоти асосӣ ва касбии онҳо, кумаки ҳуқуқии сатҳи дуюм (адвокатӣ) ҳангоми поймол шудани ҳуқуқи онҳо, ҷимоя аз зӯроварӣ, таъмин бо манзил ва бисёр масъалаҳои дигари сатҳи зиндагӣ, ба назар намегирад.¹³²</p> <p>Таҳқиқоти ТТДТ аз соли 2017¹³³ нишон медиҳад, ки дар Тоҷикистон ҳанӯз ҳам баъзе нофаҳмиҳо оид ба гузариши ВНМО ҷой доранд. Масалан, 13% занони синнашон 15-49 сола изҳор доштанд, ки ВНМО метавонад тавассути газидани хомӯшак гузарад. 9% посухдиҳандагон мегӯянд, ки инсон метавонад тавассути ҳӯрокхӯрии якҷоя бо барандаи сирояти ВНМО сироят ёбад. Инҳо ду нофаҳмии паҳншуда оид ба ВНМО дар кишвар мебошанд.</p> <p>Фарогирӣ бо санҷиши ВНМО аз лаҳзаи гузаронидани ТТДТ дар соли 2012 каме беҳтар шудааст. Фоизи заноне, ки аз санҷиши ВНМО гузаштаанд ва натиҷаҳои худро гирифтаанд, аз 13% дар соли 2012 то 19% дар соли 2017 афзоиш ёфтааст. Дар баробари ин, фоизи заноне, ки аз санҷиши ВНМО гузаштанд ва натиҷаҳои худро гирифтаанд, дар 12 моҳи соли охир аз 5% то 9% дар давоми ҳамин давра афзоиш ёфт.</p>	
--	--	--	--	--	---	--

¹³² Гузориши мавзуии алтернативӣ оид ба амалисозии Конвенсия дар бораи барҳам додани тамоми шаклҳои таъбиз нисбати занони бо ВНМО зиндагикунанда ва занон аз гурӯҳҳои ҷабрдида, «Шабакаи занони бо ВНМО зиндагикунанда дар Тоҷикистон».

¹³³ Дар пайванди зерин дастрас аст: [http://stat.www.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20\(RUS\).pdf](http://stat.www.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20(RUS).pdf)

					<p>Тибқи қарор оид ба таҳияи нақшаи арзёбӣ ва мониторинги Барнома ва қарори Кумитаи Ҷамоаҳои миллии оид ба пешгирӣ ва мубориза бо ВНМО/БПНМ, сил ва табларза дар ҚТ аз 30 августи соли 2017 № 40 нишондиҳандаҳои таҳия карда шуданд, ки таҳлили сифати иҷрои тадбирҳо ва натиҷаҳои бадастомадаро имконпазир мегардонанд.</p> <p>Гурӯҳи корӣ оид ба таҳияи Нақшаи миллии оид ба коҳиш додани таъбиз нисбати шахсоне, ки бо сирфти ВНМО зиндагӣ мекунанд, таъсис дода шуд ва амал мекунад.</p> <p>Аммо, тибқи таҳқиқоти анҷомдодаи ТҶ «Шабакаи Тоҷикистони занон бо ВНМО зиндагикунанда» дар Тоҷикистон аксар занони дорои ВНМО ба зӯроварӣ дар оила ва таъбиз дар ҷамъият дучор меоянд. Тибқи натиҷаҳои пурсиш, ҳолатҳои зӯроварӣ ва таъбиз нисбати ЗМВ-и пурсишшуда аз ҷониби одамон ва ташкилотҳои гуногун пас аз ошкорсозии мақоми ВНМО-мусбӣ ба таври назаррас афзудааст. Заноне, ки бо ВНМО зиндагӣ мекунанд, мавриди таъбиз ва зӯроварӣ дар оила ва ҷомеа ва аз ҷониби ҳамбистар, аъзои дигари оила, кормандони тиббӣ, кормандони милитсия ва дигарон қарор мегиранд.¹³⁴</p>
--	--	--	--	--	--

¹³⁴ Мушкилоти асоси солимии репродуктивӣ ва ҷинсии занони бо ВНМО зиндагикунанда дар Тоҷикистон тавассути оинаи ҳукуки инсон (аз рӯи натиҷаҳои таҳқиқот), ТҶ «Шабакаи занони бо ВНМО зиндагикунанда дар Тоҷикистон», с. 2019.

					<p>Дар заминаи марказҳои БПНМ ва ЗОЖ ҳуҷраҳои хайрхоҳона барои гурӯҳҳои осебпазир амал мекунанд, ки дар онҳо одамон аз санҷиши ройгони беном ва маслиҳатдиҳӣ оид ба ВНМО мегузаранд. Дар заминаи ТҒД низ санҷишҳои ВНМО бо усули озмоиши оби даҳон дар байни гурӯҳҳои осебпазир ва шарикони онҳо баргузор мегарданд.</p> <p>Дар доираи амалисозии Барномаи миллий оид ба мубориза бо эпидемияи вируси норасоии масуният дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2017-2020, санаи 9 ноябр соли 2017 бо Фармоиши Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии ҚТ Дастурамал оид ба ташҳиси озмоишгоҳии сирояти вируси норасоии масунияти одам дар Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда шуд.</p> <p>Дар таҳрири қарори Ҳукумати ҚТ аз 31.07.2018 №363 ба Низомнома дар бораи Кумитаи миллии ҳамоҳангсозӣ бо бемории пайдошудаи норасоии масуният, сил ва табларза дар Ҷумҳурии Тоҷикистон тағйирот ворид карда шуданд, аз ҷумла, ҳайати Шӯрои миллий аз 22 нафар то 26 нафар, бо дохил намудани намоёндагони ташкилотҳои ҷамъиятӣ, васеъ карда шуд.</p>	
--	--	--	--	--	--	--

		2. Баррасии масъалаи таҳияи санади маҷмӯӣ дар соҳаи ҳифзи солимии равонпизишкӣ аз нигоҳи ҳифзи ҳуқуқ	2017-2020	ВТХИА	<p>Дар лаҳзаи гузаронидани таҳлил иҷро нашудааст</p> <p>Соли 2017 Кодекси танудурустии ҚТ қабул карда шуд, ки дар он Боби 25 “Расонидани кумаки тиббию иҷтимоӣ ба шахсони гирифтори бемориҳои рӯҳӣ”. Пас аз қабули ҚТ Қонуни ҚТ аз 2 декабри соли 2002 “Дар бораи кумаки рӯҳшиносӣ” аз эътибор соқит шуд.</p> <p>Аммо, ҳуҷҷати маҷмуе, ки ҳифзи солимии рӯҳиро аз нуқтаи назари ҳуқуқи инсон таъмин менамояд, қабул карда нашудааст.</p> <p>«Бояд қайд намуд, ки дар айни замон дар Тоҷикистон ҳуҷҷати стратегии алоҳида, ки самтҳои афзалиятноки рушди соҳаи ҳифзи солимии равониро муайян менамояд, вучуд надорад. Санадҳо оид ба рушд (СМР то соли 2030, БМР барои солҳои 2016– 2020) ва инчунин, Барномаи ҳифзи иҷтимоии аҳоли (Консепсияи ҳифзи иҷтимоии аҳоли, БМТМ барои солҳои 2017–2020) зарурати баланд бардоштани сифати пешниҳоди хизматрасониҳои тиббӣ ва ташаккули тарзи ҳаёти солимро таъкид менамоянд, вале дар баробари ин, принципҳо ва ҳадафҳои ҳифзи солимии равонӣ номуайян боқӣ мемонанд. Ҷузъҳои муҳими дигари сиёсат дар соҳаи солимии равонӣ (мақомоти салоҳиятдор, маблағгузорӣ самтҳои афзалиятноки рушд) низ дар ҳуҷҷатҳои дар боло зикршуда дар алоҳидагӣ ва танҳо қисман ё ба таври ғайримустақим муайян карда шудаанд. Ҳамаи ин ҷиҳатҳо, дар маҷмӯъ ба сифат ва</p>	
--	--	--	-----------	-------	---	--

					<p>самаранокии чораҳои андешидашаванда ва амалигардонии қонунгузорӣ дар соҳаи ҳифзи солимии равонӣ, ва хусусан, нисбати шахсоне, ки дар муассисаҳои пӯшида қарор доранд, таъсир мерасонанд.</p> <p>Ташклотҳои ҷамъиятӣ дар рафти мониторинги муассисаҳои пӯшида, аз ҷумла муассисаҳои кумаки тиббии рӯҳӣ, отмечали норасоии воситаҳои молиявӣ барои нигоҳдорӣ/табобат ва нигоҳубини шахсони дар муассисаҳои беморхонавӣ қарордоштаро қайд мекунанд.</p> <p>Шароити нигоҳдории шахсони гирифтори бемориҳои рӯҳӣ дар муассисаҳои кумаки тиббии рӯҳӣ, ки дар қонунгузорӣ пешбинӣ шудаанд, ба шароити ҳаёти муқаррарӣ наздик карда нашудааст, ки ин метавонад дар роҳи табобати бомуваффақият ва тавонбахшии минбаъдаи беморон дар ин муассисаҳо монеаҳои азим эҷод кунад (маълумот дар бораи ташкили шароит барои таҳсилот (таълим), омодагии касбӣ барои тавонбахшии минбаъда мавҷуд нест).</p> <p>Маҳдудкунии баъзе ҳуқуқи манфиатҳои қонунии шахсони гирифтори бемориҳои рӯҳӣ дар қонунгузорӣ на ҳамеша ба таври возеҳ ва асоснок пешбинӣ шудааст.</p> <p>Соли 2015 г. лоиҳаи Барнома дар соҳаи солимии равонӣ дар ҚТ таҳия карда шуд, аммо, он то ба ҳол тасдиқ нашудааст. Мувофиқан, сиёсат дар ин соҳа дар НПАҳои гуногун дар соҳаи</p>
--	--	--	--	--	--

					<p>тандурустӣ, ҳифзи иҷтимоӣ ва рушд муайян карда шудааст.</p> <p>Соли 2016 дар Тоҷикистон Барномаи миллии тавонбахшии маъюбон (БМТМ) барои солҳои 2017–2020 қабул шуд, ки ба тақвияти ҳифзи иҷтимоии маъюбон, аз ҷумла их тавонбахшии тиббӣ а иҷтимоии онҳо, равона гардида, қисман масъалаҳои солимии равониро фаро мегирад. Барнома баъзе шахсони гирифтори бемориҳои рӯҳиро ҳамчун гурӯҳи мавриди ҳадаф муайян менамояд, вале ба он танҳо шахсони дорои маъюбият дохил мешаванд. Аммо, барнома таъиноти маҳдуд дошта, чораҳо дар самти солимии равониро дарбар намегирад.</p> <p>Ҳамин тариқ, ҳуҷҷатҳои стратегӣ доир ба рушд, аз ҷумла БМТМ барои солҳои 2017–2020, баъзе самтҳои рушди солимии равониро қисман қайд мекунанд, вале, ҳеҷ кадоме аз ҳуҷҷатҳо тамоми афзалиятҳо, принципҳо ва ҳадафҳои рушди солимии равониро, ки аз ҷониби СҚТ таъкид шудаанд, фаро намегирад.</p> <p>Қонунгузори амалкунанда дар соҳаи солимии равонӣ ва тандурустӣ, дар маҷмӯъ, механизм ва мафҳумҳои возеҳ оид ба пешгирии таъйиз аз рӯи аломати вазъи саломатӣ ва/ё маъюбиятро пешбинӣ намекунад. Гарчанде ки дар Кодекси ҷиноятӣ (КҶ ҚТ) моддаи 143 «Вайрон кардани баробарҳуқуқии шахрвандон» мавҷуд аст, дар матни модда вайронкунии принципи баробарҳуқуқӣ аз рӯи аломати</p>
--	--	--	--	--	---

				<p>саломатӣ ҷой надорад. Ҳамин тариқ, қонунгузорӣ шароити заруриро пешбинӣ намекунад, то ки шахсони гирифтори бемориҳои рӯҳӣ ҳуқуқи озодиҳои худро пурра амалӣ гардонанд ва ба таъбиз дучор нагарданд».¹³⁵</p> <p>Ба хизматрасониҳои тавонбахшӣ барои нуқсонҳои ҳиссӣ, зеҳнӣ ва равонии саломатӣ дар Тоҷикистон таваҷҷуҳи хеле кам дода мешавад, ва миқдори муассисаҳо ва кормандони соҳибтаҳассус нисбат ба соҳаи нуқсонҳои рушди ҷисмонӣ ба таври назаррас камтар аст.¹³⁶</p> <p>Дар Тоҷикистон марказҳои рӯзонаии давлатӣ уворне барои шахсони гирифтори шаклҳои сабуки бемориҳои рӯҳии синнашон аз 18 сола боло вучуд надоранд, ки онҳо метавонанд рӯзона дар онҳо истанд ва бегоҳ ба хона баргарданд. Дар марказҳои мазкур шахсони гирифтори нуқсонҳои равонӣ метавонистанд доим таҳти назорати равоншинос бошанд, барои мутобиқшудан ба муҳити иҷтимоӣ ва фарҳангӣ, омӯхтани татбоботи меҳнатӣ, малакаҳои худхизматрасонӣ кумак ва дастгирӣ гиранд.</p>	
--	--	--	--	---	--

¹³⁵ Сарчашма: Таҳлили муқоисавии ҳуқуқии «Қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ҳуқуқҳои шахсоне, ки дар муассисаҳои психиатрӣ нигоҳ дошта мешаванд», нашрия бо дастгирии молиявии Дафтари барномаҳои САҲА дар Душанбе омода карда шудааст, 2018. Дастрас пайванди зерин дастрас аст: https://www.bhr.tj/sites/default/files/library/docs/a5_final_report_on_legislation_analyses_printed.pdf

¹³⁶ Сарчашма: «Таҳлили вазъ: вазъи соҳаи тавонбахшӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии ҚТ, Созмони ҷаҳонии тандурустӣ, с. 2015, дар пайванди зерин дастрас аст: https://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0012/275799/State-of-Rehab_Tajikistan_Report_Rus_LLV.pdf?ua=1

					<p>Шахсони дорои маъюбият, ки дар муассисаҳои таҳсилот умумӣ таҳсил кардаанд, имкон доранд, ки минбаъд таҳсилашонро дар муассисаҳои касбии техникӣ, Марказҳои таълими калонсолон, ё муассисаҳои таҳсилоти олӣ давом диҳанд. Вале барои шахсони дорои нуқсонҳои ҷисмонӣ, ки иловатан нуқсонҳои равонӣ доранд, чунин имконият мавҷуд нест. Ҳатт дар сурати дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ таҳсил кардан, пас азхатми муассисаи мазкур онҳо аз фазои таҳсилот берун мемонанд. Ба онҳо марказҳои рӯзонаи шабеҳ ба марказҳо барои шахсони дорои нуқсонҳои рӯҳӣ лозиманд.¹³⁷</p>	
25	Беҳсозии вазъи хизматрасониҳои тиббӣ (115.101-115.103, 115.117)	1. Коҳиш додани сатҳи ғавти модару кӯдак	мунтазам	ВТҲИА	<p>Қисман иҷро шудааст</p> <p>Тибқи иттилооти Таҳқиқоти тиббӣ-демографӣ¹³⁸ аз соли 2017, танҳо 88% таваллудҳо дар муассисаҳои тиббӣ сурат мегиранд, бинобар ин, шумораи назарраси таваллудҳо дар хона боқӣ мемонад. Дар минтақаҳои шаҳрӣ ҳиссаи таваллудҳо дар муассисаҳои тиббӣ назар ба минтақаҳои деҳот каме зиёдтар аст (мутаносибан 94% ва 87%).</p> <p>Таҳқиқоти соли 2017 ТТДТ¹³⁹ нишон медиҳад, ки сатҳи ғавти кӯдакони то 5 сола дар 10-14 соли охир аз 51 ғавт ба сари 1000 кӯдаки зиндатаваллудшуда дар давраи 10-14 сол то таҳқиқот(2003-2007) то 33 ғавт ба ҳар 1000 кӯдаки</p>	Қисман иҷро шудааст

¹³⁷ Сарчашма: Маълумот аз ҷониби ТҶ «волидайнӣ кӯдакони дорои имкониятҳои маҳдуд» ш. Душанбе пешниҳод карда шудааст

¹³⁸¹³⁸ Дар пайванди зерин дастрас аст: [http://stat.wv.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20\(RUS\).pdf](http://stat.wv.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20(RUS).pdf)

¹³⁹ Таҳқиқоти тиббӣ-демографӣ дар Тоҷикистон

				<p>зиндатаваллудшуда дар давраи 0-4 сол пеш аз таҳқиқот (2013-2017) коҳиш ёфтааст.</p> <p>Аммо, агар давраҳои солҳои 2013-2017 ва 2008-2012 муқоиса карда шаванд, он гоҳ аз рӯи баъзе нишондиҳандаҳо фавти бармаҳали кӯдакон афзоиш ёфтааст. Масалан, нишондиҳандаи фавти навзодон (кӯдакони то яксола) ба 4 ҳолат зиёд шудааст, нишондиҳандаи умумии фавти кӯдакон ба 1 ҳолат афзудааст, нишондиҳандаи фавти кӯдакони то 5 сола дар сатҳи пешина боқӣ мондааст – 33 ҳолат ба сари 1000 кӯдаки зиндатаваллудшуда.¹⁴⁰</p> <p>«Тандурустӣ дар Тоҷикистон дар чанд даҳсолаи охир беҳтар шуд, вале он то ба ҳол аз нишондиҳандаҳои миёнаи солимии модару кӯдак аз нишондиҳандаҳои миёнаи ҷаҳонӣ ва минтақавӣ ҷафо мемонанд. Нишондиҳандаҳои фавти кӯдакон дар кишвар 20 ҳолати фавти неонаталӣ ва 37 ҳолати фавти навзодон ба сари ҳар 1000 кӯдаки зиндатаваллудшударо, дар муқоиса бо нишондиҳандаи нақшавии Ҳадафҳои Рушди Устувор иборат аз 12 фавти неонаталӣ ва 25 фавти навзодон ба сари ҳар 1000 кӯдаки зиндатаваллудшуда, ташкил дод».¹⁴¹</p> <p>Бонки Осиёи Рушд (БОР) амалисозии лоиҳаи беҳтар кардани</p>	
--	--	--	--	--	--

¹⁴⁰ Дар пайванди зерин дастрас аст: [http://stat.www.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20\(RUS\).pdf](http://stat.www.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20(RUS).pdf)

¹⁴¹ Сарчашма: <https://www.adb.org/ru/news/adb-grant-improve-maternal-and-child-health-care-tajikistan>, <https://tj.sputniknews.ru/country/20190812/1029635587/ABR-Tajikistan-borbu-detskoy-smernostyu.html>

					<p>хизматрасониҳои тандурустӣ дар се ноҳияи Тоҷикистонро аз ҳисоби грант ба маблағи 32 миллион доллар оғоз кард. Анҷоми лоиҳа то соли 2025 ба нақша гирифта шудааст.¹⁴²</p> <p>Қисмати назарраси ҳолатҳои фавти модару навзод дар давоми 48 соат пас аз таваллуд ба амал меояд. Бинобар ин, муоинаи саривақтии пас аз таваллуд (МПТ) ҳам барои модар, ва ҳам барои кӯдак аҳамияти зиёд дорад, 92% занон изҳор доштанд, ки онҳо дар давоми ду рӯзи аввал пас аз таваллуд саривақт аз муоинаи пас аз таваллуд гузаштаанд. 8% занон хабар доданд, ки онҳо дар давоми давраи тавсияшуда (пас аз ду рӯзи таваллуд) аз муоинаи пас аз таваллуд нагузаштаанд.</p> <p>Дар маҷмӯъ, байни таҳқиқоти соли 2012 ва соли 2017 ТТДТ тамоюлҳо дар соҳаи ҳифзи саломатии модар ба таври назаррас тағйир ёфтанд. Фоизи заноне, ки аз корманди соҳибтаҳассуси тиббӣ КАН (кумаки антенаталӣ мегиранд), аз 79% дар соли 2012 то 92% дар соли 2017 афзуд. Ҳиссаи заноне, ки кӯдаконашон дар муассисаи тиббӣ таваллуд шудаанд, аз 77% дар соли 2012 то 88% дар соли 2017 афзуд. Ҳиссаи заноне, ки таваллуди онҳоро корманди соҳибтаҳассуси тиббӣ қабул кардааст, дар ҳамаи давра аз 86% то 95% зиёд шуд.</p>	
--	--	--	--	--	---	--

¹⁴² Сарчашма: <https://www.adb.org/ru/news/adb-grant-improve-maternal-and-child-health-care-tajikistan>

		2. Таъмини дастрасии муолича ва пешгирӣ аз ВНМО	мунтазам	ВТХИА	<p>Қисман иҷро шуда истодааст</p> <p>Табобати зиддиретровирусӣ (ТЗРВ) ба ШМВ ба тариқи ройгон пешниҳод карда мешавад. Аммо, ҳангоми гирифтани табобат ШМВ ба ба марказҳои БПНМ дар ҷои қайди худ «вобаста» карда шудаанд, ки ин метавонад боиси маҳдуд гаштани дастрасӣ ба табобат дар ҷои истиқомати воқеӣ гардад.</p> <p>ШМВ аксар вақт ба бемориҳои ҳамроҳикунонда, аз қабили гепатити В ва С, гирифта мебошанд.</p> <p>Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии ҶТ санади меъёрие қабул кард, ки, табобати он ройгон аст. Гепатит В ва С ба он дохил намешаванд.</p> <p>Флюорографияе, ки ШМВ бояд ҳар се моҳ бо мақсади пешгирии бемории сил гузаранд, низ пулакӣ аст.</p> <p>Воситаҳои контрацептивӣ, озмоишҳо барои ВНМО ва доруворӣ барои ТЗРВ аз ҳисоби маблағҳои донорӣ харидорӣ мешаванд, ки ин боиси нигаронӣ дар оянда, вақте ки донроҳо аз кишвар мераванд, мегардад¹⁴³</p> <p>Тибқи ТТДТ 2017¹⁴⁴, дар байни посухдиҳандагони синнашон 15-49 сола, қисмати назарраси занон (79%) ягон маротиба аз санҷиши ВНМО/БПНМ нагузаштаанд. 19% занон ягон вақт аз</p>	
--	--	---	----------	-------	--	--

¹⁴³ Гӯзориши мавзуии алтернативӣ оид ба амалисозии Конвенсия дар бораи барҳам додани тамоми шаклҳои таъйиз нисбати занони бо ВНМО зиндагикунонда..., Шабакаи занони бо ВНМО зиндагикунонда дар Тоҷикистон, с. 2018

¹⁴⁴ Дар пайванди зерин дастрас аст: [http://stat.www.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20\(RUS\).pdf](http://stat.www.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20(RUS).pdf)

					санчиш гузаштаанд ва натиҷаҳои санчиши охирина худро гирифтаанд.	
		3. Баланд бардоштани сатҳи маърифатнокии аҳоли дар соҳаи солимии репродуктивӣ	мунтазам	ВТХИА	<p>Қисман иҷро шуда истодааст</p> <p>Бо вуҷуди талошҳои амалишаванда, дар кишвар ҳоло ҳам таваллуди бетанзим ба назар мерасад, ки дар робита бо ин, танзими масъалаҳои банақшагирии оила ва солимии репродуктивии аҳоли ҳоло ҳам ҳалталаб боқӣ мемонад. Хизматрасониҳо дар самти банақшагирии оила маҳдуд мебошанд, хусусан, дар деҳот, занон ба воситаҳои пешгирии ҳомиладорӣ эҳтиёҷ доранд ва на ҳамеша имкони мустақилона истифода бурдани воситаҳои пешгирии ҳомиладориро доранд.</p> <p>Тақрибан 30% занон ҳанӯз ҳам таваллудхонаҳоро бе гирифтани машварат оид ба танзими оила тарк мекунанд.</p> <p>Дар мавриди занони бо ВНМО зиндагикунанда, таҳқиқот¹⁴⁵ нишон дод, ки аксарияти кулли заноне, ки бо ВНМО зиндагӣ мекунанд, дар синни репродуктивӣ мебошанд ва таъмин намудани дастрасӣ ба хизматрасониҳои мавҷуда, қобили қабул ва босифат оид ба солимии репродуктивӣ ва ҷинсӣ хеле муҳим аст.</p>	

¹⁴⁵ Мушкилоти асоси солимии репродуктивӣ ва ҷинсии занони бо ВНМО зиндагикунанда дар Тоҷикистон тавассути оинаи ҳуқуқи инсон (аз рӯи натиҷаҳои таҳқиқот), ТҶ “Шабаккаи занони бо ВНМО зиндагикунанда дар Тоҷикистон», с. 2019.

					<p>Занон ва духтарони дорои маъюбият ба хизматрасониҳо оид ба ҳифзи солимии репродуктивӣ ва иттилоот дар бораи банақшагирии оила ва гигиенаи шахсӣ дастрасии маҳдуд дорад. Аксар биноҳои марказҳои саломатӣ, хучраҳои машвартдиҳӣ ба занон, таваллудхонаҳо, беморхонаҳо ва клиникаҳо монеаҳо доранд ва дастрас нестанд. Таҳлили генетикӣ ва усулҳои дигари танзим гаронарзиш буда, барои аксарияти аҳоли дастнорасанд.</p> <p>Пурсиши гузаронидашуда дарҷ намудааст, ки қисмати зиёди ЗМВ ба хизматрасониҳои босифат дар соҳаи солимии репродуктивӣ ва ҷинсӣ дастрасии маҳдуд доранд. Дар навбати аввал ин ба низоми КАТС дахл дорад. Маҳз дар ин самт ЗМВ беш аз ҳама ҷангоми гирифтани хизматрасониҳои тиббӣ бо таъйини дучор меоянд. Бинобар ин, аксар занони ВНМО-мусбӣ аз ифшо кардани вазъи худ ҳарос доранд ва барои хизматрасониҳо ба муассисаҳои КАТС дар ҷои зист муроҷиат намеkunанд.</p> <p>Дар кишвар қонунгузорӣ ва ҳуҷҷатҳои барномавӣ дар соҳаи солимии репродуктивӣ қабул карда мешаванд.</p> <p>30 майи соли 2017 Кодекси тандурустии ҚТ қабул карда шуд, ки амали Қонуни ҚТ “Дар бораи солимии репродуктивӣ ва ҳуқуқҳои репродуктивӣ»-ро бекор</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>кард. Боби 13 кодекс пурра ба солимии репродуктивӣ ва ҳуқуқҳои репродуктиви аҳоли бахшида шудааст.</p> <p>25 феввали соли 2017 бо қарори Ҳукумати ҚТ Барномаи кафолатҳои давлатии таъмини аҳоли бо кумаки тиббӣ-санитарӣ дар ноҳияҳои пилотии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2017-2019 тасдиқ карда шуд, ки ба он хизматрасониҳо оид ба машваратдиҳии ройгон дар соҳаи солимии репродуктивӣ ва банақшагирии оила ва машварати махфӣ доир ба масъалаҳои ВНМО/БПНМ ва ИППП низ дохил карда шудаанд.</p> <p>22 июни соли 2019 Барномаи давлатии солимии репродуктивӣ барои солҳои 2019-2022 тасдиқ карда шуд.</p> <p>Дар кишвар марказҳои солимии репродуктиви милли, вилоятӣ ва шаҳрӣ амал мекунанд, ки ба аҳоли хизматрасониҳои машваратӣ пешниҳод менамоянд. Воситаҳои контрацептивӣ ба таври ройгон тақсим карда мешаванд. Дар заминаи Муассисаи давлатии “Маркази ҷумҳуриявии генетикаи тиббӣ” муоинаи тиббии занони ҳомила гузаронида мешавад.</p> <p>Дар доираи иҷрои Нақшаи амалигардонии Барномаи қаблӣ оид ба солимии ҷинсӣ ва репродуктивӣ (СР), солимии модар, навродон, кӯдакон ва наврасон дар доираи Стратегияи</p>
--	--	--	--	--	--

					<p>миллии тандурустии аҳолии ҚТ барои давраи солҳои 2016-2020 Ассотсиатсияи банақшагирии оилаи Тоҷикистон дар ҳамкорӣ бо ВТҲИА ва ККЗО, бо дастгирии молиявии Хазинаи нуфуси аҳолии СММ (UNFPA) як қатор чорабиниҳо оид ба баланд бардоштани сатҳи огоҳии мутахассисон ва аҳоли гузаронида шуд: гурӯҳи корӣ оид ба бозбинии Барномаи таълимии факултаи кори акушерии коллеҷи тиббӣ таъсис дода шуд; китоби дарсии банақшагирии оила барои таҳвилгарони хизматрасониҳо ва омӯзгорони коллеҷи тиббӣ ба забони тоҷикӣ тарҷума карда шуд; нақшаи чорабиниҳо оид ба омодагӣ ба ҳолатҳои фавқулодда (ҲФ) дар соҳаи СР таҳия карда шуд; маводҳои иттилоотӣ дар мавзуи банақшагирии оила таҳия ва паҳн карда шуданд; дар ҷамоатҳои дурдасти вилоятҳои Хатлон, Суғд ва водии Рашт ярмаркаҳои саломатӣ ташкил карда шуданд. Зиёда аз 1000 занон хизматрасониҳои ройғони РЗ гирифтанд; 28 нафар омӯзгорони коллеҷҳои тиббии вилоятҳои Хатлон ва Суғд оид ба нигоҳубини самарабахши антенаталӣ омӯзонида шуданд; 40 нафар табибон аз зумраи акушер-гинекологҳо ва момодояҳо аз омӯзиш оид ба эклампсия ва преэклампсия ва доир ба пешгирии хунравии пас аз таваллуд гузаштанд; дар ноҳияҳои Қ. Расулов ва Бохтар маъракаҳои иттилоотӣ оид ба пешгирии саратони гарданаки бачадон гузаронида шуданд. Зиёда аз 50000 занони ноҳияҳои Қ. Расулов ва Бохтар аз</p>
--	--	--	--	--	--

				<p>скрининги саратони гарданаки бачадон гузаштанд; дар ноҳияҳои дурдасти вилоятҳои Хатлон ва Суғд маъракаҳо оид ба СР гузаронида шуданд. Зиеда аз 1000 занон хизматрасониҳои ройгони банақшагирии оила, аз ҷумла воситаҳои контрацептивӣ ва машваратҳо, гирифтанд; барои 22 нафар табибони саратоншинос оид ба беҳтар кардани низоми бақайдгирӣ ва равонасозӣ семинар гузаронида шуд; 25 нафар табибон дар омӯзиш оид ба беҳтар кардани сифати хизматрасониҳо дар сатҳи таваллудхонаҳо иштирок намуданд; 56 нафар омӯзгорони коллеҷҳои тиббии вилоятҳои Хатлон, Суғд, НТМ ва ш. Душанбе омӯзонида шуданд; барои директорони марказҳои СР дар вилояти Суғд омӯзиш оид ба таъминоти воситаҳои контрацептивӣ гузаронида шуд; 40 нафар мутахассисони соҳаи оморӣ тиббӣ бо семинарҳо оид ба сифати ҷамъоварии иттилоот фаро гирифта шуданд ва дигар чорабиниҳо гузаронида шуданд.</p> <p>Дар Тоҷикистон ва Қирғизистон амалан як нафар зан аз ҳар панҷ нафар дорои эҳтиёҷи қонеънашуда ба воситаҳои пешгирии ҳамл мебошад, ки ин қисман бо маҳдудияти хизматрасониҳо дар соҳаи банақшагирии оила (хусусан дар деҳот), доираи танги вариантҳои контрацепсия, арзиши баланд ва имконоти маҳдуди қабули қарорҳо дар</p>	
--	--	--	--	---	--

				<p>бораи истифодаи воситаҳои пешгирии ҳамл алоқаманд аст.¹⁴⁶</p> <p>Натиҷаҳои Таҳқиқоти тиббӣ-демографӣ¹⁴⁷, ки соли 2017 гузаронида шудааст, аз он шаҳодат медиҳанд, ки аз соли 2012 фоизи занони оиладоре, ки контрацепсияи муосирро истифода мебаранд, тақрибан тағйир наёфтааст, ва эҳтиёҷи умумӣ ба банақшагирии оила дар байни занони оиладор ҳоло ҳам ба қадри кофӣ баланд аст. Таҳқиқот оиди банақшагирии оила дар байни занони оиладор гузаронида шудааст, бинобар ин маълум нест, ки эҳтиёҷ ба банақшагирии оила дар байни занони мучаррад чӣ гуна аст.</p> <p>Дар доираи созишнома дар бораи кумаки грантӣ байни ҳукумати Ҷопон ва UNFPA, ки ба таҳкими низоми тандурустӣ дар Тоҷикистон равона гаштааст, ба Пажӯҳишгоҳи акушерӣ, гинекологӣ ва перинатологии ҚТ таҷҳизоти тиббӣ ва ашёи ниёзи аввалия дар соҳаи солимии репродуктивӣ интиқол дода шуданд.¹⁴⁸</p>	
	4. Зиёд кардани маблағгузории соҳа	мунтазам	ВТҲИА	<p>Иҷро шуда истодааст</p> <p>Маблағгузории ҷудошаванда барои тамоми соҳаи тандурустӣ ва соҳаи ҳифзи иҷтимоии аҳоли афзоиш меёбад.</p>	

¹⁴⁶ Сарчашма: https://tajikistan.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/SWP2018-RUSSIAN-web_0.pdf

¹⁴⁷ Таҳқиқот аз ҷониби Агентии омили назди Президенти ҚТ ва Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии ҚТ анҷом дода шудааст, дар пайванди зерин дастрас аст: [http://stat.www.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20\(RUS\).pdf](http://stat.www.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20(RUS).pdf)

¹⁴⁸ Сарчашма: <https://tajikistan.unfpa.org/ru/news/>

					<p>Дар буҷет барои соли 2017 барои соҳаи тандурустӣ - 1440782 ҳазор сомонӣ; барои соҳаи суғуртаи иҷтимоӣ ва ҳифзи иҷтимоӣ - 3249339 ҳазор сомонӣ ҷудо карда шудааст.</p> <p>Дар буҷет барои соли 2018 барои соҳаи тандурустӣ - 1550944 ҳазор сомонӣ; барои соҳаи суғуртаи иҷтимоӣ ва ҳифзи иҷтимоӣ - 3357910 ҳазор сомонӣ ҷудо карда шудааст.</p> <p>Дар соли 2018 маблағгузориҳои соҳаи тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоӣ, дар маҷмӯъ, дар муқоиса бо соли 2017 ба миқдори 218733 ҳазор сомонӣ афзоиш ёфтааст.¹⁴⁹</p> <p>Тибқи Қонуни ҚТ «Дар бораи буҷети давлатӣ барои соли 2020» барои соҳаи тандурустӣ - 1841281 ҳазор сомонӣ ҷудо карда шудааст, ки ин нисбат ба соли қаблӣ ба миқдори 290337 сомонӣ бештар аст; барои соҳаи суғуртаи иҷтимоӣ ва ҳифзи иҷтимоӣ - 3911503 ҳазор сомонӣ ҷудо карда шудааст, ки дар муқоиса бо соли қаблӣ ба миқдори 553593 сомонӣ бештар аст.</p> <p>Маблағҳои барои соҳаи тандурустӣ дар соли 2020 ҷудошуда 6,9% аз ҳаҷми умумии хароҷоти буҷетро ташкил медиҳанд.</p> <p>Аммо, дар амал, тибқи ҳисоботи Вазорати молияи ҚТ соҳаи тандурустии Тоҷикистон получила дар симоҳаи якуми соли равон аз 440,7 млн. сомони нақшавӣ 344 млн. сомонӣ маблағҳои буҷетӣ</p>	
--	--	--	--	--	--	--

¹⁴⁹ Қонунҳои ҚТ «Дар бораи буҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои соли 2017» ва «Дар бораи буҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои соли 2018»

					гирифтааст, ки 78,1% ҳаҷми нақшавиро ташкил медиҳад. ¹⁵⁰	
26	Таҳкими ҳуқуқ ба таҳсилот. Мусоидат ба фарогирии занону духтарони деҳот бо таҳсилот (115.28, 115.104, 115.106-115.108, 115.117)	1. Таҳияи нақша, барномаҳои таълимӣ ва роҳнамо барои омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти ғоибона	2017-2018	ВМИ	<p>Қисман иҷро шудааст</p> <p>Дар Қонуни ҶТ «Дар бораи маориф» таҳти мафҳуми таҳсилоти фосилавӣ тарзи амалигардонии раванди таълим бо истифодаи технологияҳои муосири иттилоотӣ ва телекоммуникатсионӣ фаҳмида мешавад, ки таълимро дар масофа бе иштироки бевоситаи шахсии омӯзгор ва таълимгирандагон имконпазир мегардонад (моддаи 1). Дар Қонун ба таври мунтазам шакли ғоибонаи таълим ёдовар карда мешавад, аммо, мафҳуми шакли мазкури таълим кушода нашудааст.</p> <p>Дар Қонуни ҶТ «Дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ» чунин таърифи мафҳуми шакли фосилавии таҳсилот дода шудааст: яке аз шаклҳои ба даст овардани касб, ки шахс берун аз муассисаи таҳсилоти олии касбӣ, тавассути воситаҳои электронӣ ва телекоммуникатсионӣ таҳсилоти олии касбиро соҳиб мегардад. Дар қисми 10 моддаи 9 Қонуни мазкур Ҳангоми номбар кардани шаклҳои таълим шаклҳои рӯзона, шабона, ғоибона нишон дода шуда, дар қавсайн ба шакли ғоибона таълим шакли фосилавии таълим нишон дода шудааст.</p>	Қисман иҷро шудааст

¹⁵⁰ Сарчашмаҳо: <https://asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/economic/20200603/gosbyudzheta-tadzhikistana-nedofinansiroval-zdravoohranenie-v-pervom-kvartale-pochti-na-100-mln-somoni>, <http://minfin.tj/downloads/hisobot%201%20kv%202020.pdf>

					<p>Бо қарори Ҳукумати ҚТ аз 28 июли соли 2017 №357 Барномаи давлатии рушди низоми тақмили ихтисос ва бозомӯзии касбии кормандони соҳаи маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2018-2022 ва нақшаи амалҳо ба он тасдиқ карда шуд, ки дар банди 9-уми он барои солҳои 2018-2019 таҳияи барномаҳо, ташкили курсҳои бозомӯзӣ ва ҷорӣ намудани шакли фосилавии таҳсилот дар низоми тақмили ихтисос ба нақша гирифта шудааст. Аммо, то кадом андоза амалӣ гардидани банди мазкури нақша дар муҳлатҳои нишондодашуда маълум нест.</p>	
		<p>2. Гузаронидани таҳқиқот оид ба фарогирии духтарон ба таҳсилоти миёнаи асосӣ ва миёнаи умумӣ, инчунин ошкор намудани сабабҳои аз таҳсил дур мондани духтарон</p>	2017	<p>ВМИ, ККЗО, МИМХД</p>	<p>Иҷро нашудааст. Таҳлили мушкилоти гендерӣ дар соҳаи маориф нишон медиҳад, ки баробарҳуқуқии мардон ва занон дар соҳаи маориф, ки дар қонунгузорӣ зикр шудааст, кофӣ нест ва баробарии имкониятҳо низ ҷузъи таркибии ҳалли мушкилоти гендерии соҳаи маориф мебошад. Дар занҷираи таҳсилот – дар марҳилаи хатми синфи 9 ва гузариш ба зинаи навбатӣ ба синфи 10 ё низоми таҳсилоти ибтидоии касбӣ ҳар ҳадди ақал 9,1% навҷавонон ва 15,5% духтарон хориҷ мешаванд, ки гирифтани таҳсилоти минбаъдаро қатъ мекунанд. Ин минбаъд ба монета дар роҳи гирифтани таҳсилоти касбии хушсифат ва иштироки пурра дар бозори меҳнат мубаддал мегардад. Дар баробари ин, бо сабабҳои гуногун нобаробарӣ дар дастрасӣ ба хизматрасониҳои босифати</p>	

					<p>таҳсилотӣ боқӣ мемонад: ҷои истиқомат (шаҳр/деҳа), вазъи иқтисодии оилаҳо, вазъи саломатӣ.¹⁵¹</p> <p>Дар байни сабабҳои хориҷ шудани духтарон пас аз анҷом ёфтани таҳсилоти заминавии ҳатмӣ никоҳҳои бармаҳал ва зарурати кумак ба модарон дар қорҳои хонавода ва нигоҳубини аъзои хурдсоли оила боқӣ мемонанд. Дар минтақаҳои деҳот сабаби хориҷшавии духтарон мушкили масофаи байни хона ва мактаби миёна боқӣ мемонад. Зарурати пардохти ҳаққи сафар барои рафтан ба мактаб низ метавонад яке аз омилҳо бошад, ки ба хориҷ шудани аз таҳсилоти миёна мусоидат мекунад.¹⁵²</p> <p>Миқдори духтароне, ки пеш аз муҳлат мактабро натавонанд бо сабабҳои иқтисодӣ, вале аз ҷумла дар натиҷаи издивоҷи бармаҳал тарк кардаанд ва онро ҳатм накардаанд, меафзояд. Натиҷаҳои таҳқиқоти дар ҚТ анҷомдодашуда ва таҳлили сабабҳои нарафтан ба мактаб аз нуқтаи назари гендерӣ таъсири назарраси стереотипҳои гендерро ба муносибати волидайн ба гирифтани таҳсилот аз ҷониби духтарон ва писарон ошкор менамоянд.¹⁵³</p>	
--	--	--	--	--	--	--

¹⁵¹ Барномаи миёнамуҳлати рушди ҚТ барои давраи солҳои 2016-2020.

¹⁵² Сарчашма: Гузориши миллий оид ба рафти амалисозии ҳуҷҷатҳои стратегии кишвар дар пасзаминаи Ҳадафҳои Рушди Устувор, гузориш аз ҷониби Вазорати рушди иқтисод ва савдо дар якҷоягӣ бо гурӯҳи коршиносони миллий ва байналмилалӣ омода гардидааст, 2018.

¹⁵³ Сарчашма: Муқаррароти асосии гузориши алтернативии сеюми иттиҳодияҳои ҷамъиятии Тоҷикистон оид ба амалисозии Конвенсия дар бораи барҳам додани тамоми шаклҳои таъбиз нисбати занон, Коалитсияи ТҶ «Аз баробарии ҳуқуқӣ ба баробарии воқеӣ», 2018.

					<p>Кумита оид ба барҳам додани тамоми шаклҳои таъбиз нисбати занон (КБТЗ) дар Тавсияҳои ниҳоии худ ба Тоҷикистон аз 14 ноябри соли 2018 оид нисбати ҷиҳатҳои зерин ибрози нигарони намуд: нишондиҳандаи пасти иштироки духтарон дар мактаб, хусусан дар ноҳияҳои дурдаст; нишондиҳандаи баланди хориҷшавии духтарон дар сатҳи миёна ва зинаҳои навбатии таҳсилот ва набудани сиёсати аз нав оғоз кардани таҳсилот; вучуд надоштани иттилооти бозғатимод дар бораи нишондиҳандаҳои хориҷ шудани духтарон дар сатҳи таҳсилоти миёна ва олӣ, ки бо ақди никоҳи бармаҳал, ҳомиладорӣ ё стереотипҳои таъбизкунандаи гендерӣ, ки тибқи онҳо ба писарбачагон аз ҷиҳати дастрасӣ ба таҳсилот бояд бартарӣ дода шавад ... (банди 35) ва ба Тоҷикистон тавсия дод, ки (банди 36) ба барҳамдиҳии стереотипҳои манфӣ ва дигар монеаҳо, ки ба дастрасии занон ва духтарон ба таҳсилот халал мерасонанд, таваҷҷуҳи аввалиндараҷа дода шавад..., ба духтарон дар интихоби касб аз ҷиҳати интихоби касбҳои ғайрианъанавӣ дар чунин соҳаҳо, аз қабيلي илм, техника, қори муҳандисӣ ва риёзиёт машварат дода шавад; ҷамъоварии иттилоот оид ба</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					хориҷшавӣ дар байни духтарон, бо ҷудокунӣ аз рӯи аломати ҷинсӣ анҷом дода шавад, аз ҷумла тавассути татбиқи сиёсате, ки омилҳои гендерии аз нав оғоз кардани таҳсилро ба назар мегирад, то ки онҳо ба мактаб баргашта тавонанд... ¹⁵⁴	
		3. Дар ҳамкорӣ бо вазорату идораҳо, ҷомеаи шаҳрвандӣ ҷалб намудани хонандагон, махсусан занону духтарон аз деҳоти дурдаст барои гирифтани таҳсил	мунтазам	ВМИ, ККЗО, МИМХД	<p>Қисман иҷро шуда истодааст</p> <p>Аз соли 1997 дар дар ҶТ амалияи квотаҳои Президентӣ барои дохилшавӣ ба мактабҳои олии барои хатмкунандагони мактабҳо аз минтақаҳои дурдасти деҳот аз рӯи ноҳияҳо истифода мешавад.</p> <p>Тибқи қарори Ҳукумати ҶТ аз 28 ноябри соли 2015 «Дар бораи Нақшаи қабули донишҷӯён ба муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯи квотаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2016-2020», оғоз аз соли 2016 квотаҳои ҳарсола барои духтарон ва писарон, аз ҷумла, аз минтақаҳои дурдасти деҳот барои дохилшавӣ ба мактабҳои олии муқаррар карда мешаванд. Квотаи ҳарсола барои духтарон 625 нафар, барои писарбачагон – 596 нафарро ташкил медиҳад.</p> <p>Маркази милли тестиҳои назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои довталабон (аз ҷумла, духтарон ва занон) аз ноҳияҳои дурдасти ҶТ</p>	

¹⁵⁴ Дар пайванди зерин дастрас аст: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CEDAW%2fC%2fTJK%2fCO%2f6&Lang=ru

					<p>коэффициентҳои иловагӣ пешниҳод менамояд.¹⁵⁵</p> <p>Шумораи муайяни духтарон аз минтақаҳои дурдасти ҶТ дар Маркази таълимии давлатии «Чароғи Ҳидоят» (соли 2008 бо қарори Ҳукумати ҶТ дар назди Кумитаи кор бо занон ва оилаи назди Ҳукумати ҶТ таъсис ёфтааст) таҳсил мекунанд.</p> <p>Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии дар якҷоягӣ бо БОР ва ТҶ «Бонувони Хатлон» лоиҳаи «Таҳким додани таҳсилот ва таълими касбию техникӣ»-ро амалӣ мегардонад, ки ба он ҷузъи муҳим «Баробарии гедерӣ – бартарфсозии монеаҳо» дохил карда шудааст. Лоиҳаи чорабиниҳои пешбинӣ менамояд, ки ба беҳтар сохтани ҷалби зиёда аз 2230 духтарон ба таҳсилоти касбию техникӣ равона шудаанд. Ба зумраи манфиатгирандагони лоиҳа инчунин муҳоҷирони меҳнати бозгашта ва хориҷшаванда, модарони танҳо ва ҷавонони бекор дохил мешаванд.</p> <p>Аммо, квотаҳои Президентӣ механизми муассиртарин боқӣ мемонанд, Дигар тадбирҳои қонунгузорӣ ва сиёсӣ барои беҳтар сохтани вазъ, то ба имрӯз, анҷом дода нашудаанд.</p>	
--	--	--	--	--	--	--

¹⁵⁵ Сарчашма: http://ntc.tj/Downloads/RD-2018/22_komu-predostavlayutsya-lgoti.pdf

					Дар муқоиса бо мардон фоизи камтари занон (хусусан дар деҳот) таҳсилоти олии мегиранд. ¹⁵⁶	
		4. Табдили мақоми муассисаҳои таълимӣ бо мақсади фарогирии духтарон	мунтазам	ВМИ, МИМХД	Иҷро шуда истодааст Аз ҷониби Вазорати маориф ва илми ҶТ фармоиш оид ба тағйир додани вазъи муассисаҳои таҳсилотӣ дар деҳоти дурдасти кӯҳистони кишвар содир шуд. Дар натиҷа 40 муассисаҳои таҳсилоти ибтидоӣ ба муассисаҳои асосӣ ва 37 муассисаҳои таҳсилоти асосӣ ба муассисаҳои таҳсилоти умумӣ табдил дода шуданд. ¹⁵⁷	
		5. Таҷҳизонидани муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбӣ бо техникаи муосир барои фаро гирифтани донишҷӯён ба таҳсилоти фосилавӣ	2018-2020	ВМИ	Қисман иҷро шуда истодааст Тибқи Ҳисоботи фосилавии ҶТ оид ба рафти амалисозии тавсияҳои давлатҳои узви Шӯрои СММ оид ба ҳуқуқи инсон, ки дар доираи ШУД қабул шудаанд, дар солҳои 2017-2018 дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбии ҶТ низомии таҳсилоти фосилавӣ ҷорӣ карда шуд. То ба имрӯз, муассисаҳои таҳсилоти касбии миёна бо таҳсилоти фосилавӣ фаро гирифта нашудаанд. Бо қарори Ҳукумати ҶТ аз 29 декабри соли 2017, №599 гурӯҳи роҳбарикунандаи байниидоравӣ оид ба	

¹⁵⁶ Сарчашма: UNDP Tajikistan. “Promote Gender Equality and Empower Women” <http://www.tj.undp.org/content/tajikistan/en/home/mdgoverview/overview/mdg3.html>. Аз гузориши «Зӯроварӣ дар ҳар сари қадам», Human Rights Watch, сентябри соли 2019, дар пайванди зерин дастрас аст: https://www.hrw.org/ru/report/2019/09/19/333681#_ftn12

¹⁵⁷ Гузориши фосилавии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба рафти амалисозии тавсияҳои давлатҳои узви Шӯрои СММ оид ба ҳуқуқи инсон, ки дар доираи Шарҳи универсалии даврии Ҷумҳурии Тоҷикистон (давраи дуюм) қабул карда шудаанд, 2018.

				<p>амалисозии лоиҳаи "Таҳкими таҳсилот ва омӯзиши касбӣ-техникӣ " назди Ҳукумати ҚТ таъсис ёфт ва Низомнома дар бораи комиссия тасдиқ карда шуд.</p> <p>Ғайр аз он, тадбирҳои муайян дар самти муҷаҳҳаз кардани муассисаҳои таҳсилоти умумӣ андешида мешаванд. Бо қарори Ҳукумати ҚТ аз 29 сентябри соли 2017, №443 Барномаи давлатии татбиқи технологияҳои иттилоотиву коммуникатсионӣ дар муассисаҳои таҳсилоти умумии ҚТ барои солҳои 2018-2022 тасдиқ карда шуд. Яке аз самтҳои асосии амалигардонии Барномаи мазкур (банди 18) мустақкам намудани заминаи моддию техникии муассисаҳои таҳсилоти умумӣ тавассути мунтазам таъмин намудани муассисаҳои таҳсилотӣ бо таҷҳизоти иттилоотиву коммуникатсионӣ; таъмин намудани онҳо бобарномаҳои компютерии иҷозатномавӣ, дастрасӣ ба шабакаи Интернет ва ғайра мебошад. Боз як самти асосии амалисозии Барнома Таҳсилоти фosiлавӣ мебошад (банди 44). Барои ташкил намудани таҳсилоти фosiлавӣ бастаи ҳуҷҷатҳо ва маводҳои зарурӣ таҳия ва қабул карда мешавад, ки таълими инфиродии шаҳрвандонро, ки аз имкони гирифтани таҳсилот дар муассисаи таҳсилотӣ маҳруманд, таъмин менамояд.</p> <p>Бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 1 августи соли 2018,</p>	
--	--	--	--	--	--

				<p>№373 Барномаи минтақавӣ оид ба амалисозии лоиҳаҳои сармоягузории давлатии дорои аҳамияти иҷтимоӣ барои рушди устувори ҷомеаҳои маҳаллӣ барои солҳои 2018-2022 тасдиқ карда шуд. Дар замима ба Барнома як қатор тадбирҳо оид ба азнавсозӣ, таъмир, сохтмони мактабҳо ё биноҳои таълимӣ ноҳияҳои дурдасти Тоҷикистон нишон дода шудаанд.</p> <p>Бо қарори Ҳукумати ҚТ аз 29 ноябри соли 2017, № 544 Барномаи давлатии таъмини муассисаҳои таҳсилоти умумии ҷумҳурӣ бо хучраҳои фаннӣ, озмоишгоҳҳои таълимии муҷахҳаз барои солҳои 2018-2020 тасдиқ карда шуд.</p> <p>Бо мақсади пешгирии паҳншавии COVID-19 ва дигар бемориҳои сироятӣ дар байни аҳоли ва таъмини некӯаҳволии он, аз ҷумла омӯзгорон ва хонандагони матабҳои миёна Вазорати маориф ва илми (ВМИ) ҚТ дар ҳамкорӣ бо ЮНИСЕФ ва бо дастгирии молиявии Иттиҳоди Аврупо Нақшаи миллии амалҳо ва тадбирҳои зарурӣ дар соҳаи маорифро таҳия намуд, ки омодаасозӣ ва таъмини ҷамаҷонибӣ тадбирҳои марбут ба бехатарии кӯдакон дар муассисаҳои таҳсилотӣ ва берун аз ҳудуди онҳо ва инчунин идомаи таҳсил дар вақти истироҳатро таъмин менамояд.</p> <p>Нақша усулҳои алтернативии таҳсили фосилавии хонандагон, дастурҳо ва</p>	
--	--	--	--	--	--

					<p>тавсияҳо барои волидайн оид ба дастгирии таълими кӯдакон дар хона, азхудкунии пурраи барномаҳо, омодаасозӣ ба имтиҳоноти дохилшавии мутамарказ ба муассисаҳои таҳсилоти касбии миёна ва олӣ тавассути Маркази милли тестӣ ва дар баробари ин ҳифзи кӯдакон аз сирояти COVID-19-ро муайян менамояд.</p> <p>Таъмини таҳсилоти бефосила тавассути тадбирҳои ба ҳам алоқаманди зерин ба нақша гирифта шудааст: дарсҳои телевизионӣ, платформаи интерактивии мобилӣ бо имконияти кор бо ё бидуни пайват бо Интернет (онлайн ва офлайн), дастгирии иловагӣ ва дастурамал барои омӯзгорон ва волидайн.</p> <p>Таҳсилоти фосилавӣ ва дарсҳои видеоӣ таҷрибаи аввалин дар сатҳи таҳсилоти миёнаи умумӣ мебошад.</p> <p>Дар айни замон, ВМИ ҚТ дар самти таҳияи дарсҳои видеоии телевизионӣ барои синфҳои 9 ва 11 бо мақсади омода намудани хатмкунандагон ба аттестатсия пас аз хатми мактаб кор бурда истодааст. Барои амалисозии ин нақша семинари омӯзишӣ барои 75 нафар омӯзгорони илмҳои табиӣ, риёзӣ ва дақиқ (алгебра, физика, химия, биология, технологияҳои иттилоотӣ ва ҷуғрофия) ташкил карда ва гузаронида шуд. Сабти маҷмаи якум аз 120 дарси телевизионӣ бо давомнокии аз 15 то 20 дақиқа қадами аввалин дар самти рушди дарозмуҳлати самт хоҳад буд, ки тамоми синфҳои аз 1 то 11-ро фаро мегирад ва дар асоси концепсия ва</p>
--	--	--	--	--	--

					Барномаи таълимӣ амалӣ гардонида мешавад. Тибқи нақшаи пешакӣ, қисми якуми дарсҳои видеоии телевизионӣ оид ба таҳсилоти фосилавии хонандагон дар шабакаҳои «Сафина» ва «Баҳористон» пахш карда мешавад. ¹⁵⁸	
27	Мусоидат ба рушди таҳсилоти фарогир (115.112)	1. Таҳия ва қабули санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ вобаста ба таҳсилоти фарогир	2017-2018	ВМИ, ВТХИА,	<p>Иҷро нашудааст</p> <p>Санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ оиди масъалаҳои таҳсилоти фарогир дар лаҳзаи гузаронидани таҳлил қабул карда нашудаанд.</p> <p>Дар Тоҷикистон аксар кӯдакон дар солҳои аввали ҳаёт ҳанӯз ҳам аз таҳсилоти босифат ва хизматрасониҳо оид ба рушди кӯдакони хурдсол, хусусан барои кӯдакони дорои маъюбият, маҳруманд.</p> <p>Кӯдакон аз имконияти таҳсил ва таълим гирифтани дар низоме, ки ба хонанда равона гаштааст ва ба даст овардани донишҳо, маҳруманд ва бо норасоии омӯзгорони таълимгирифта ва маводи таълимӣ дучор меоянд. Бо мақсади баланд бардоштани сифати таҳсилот барои тамоми кӯдакон, Ҳукумати Тоҷикистон ба ислоҳоти барномаҳои таълимӣ дар доираи Шарокати глобалӣ дар соҳаи маориф оғоз кард.</p> <p>Дар Тоҷикистон аз ҷиҳати ба даст овардани иттилооти саҳеҳ дар бораи кӯдакони дорои маъюбият душвориҳо ҷой доранд. Мафҳуми тиббии маъюбият ҳоло ҳам дар қонунгузори кишвар</p>	Қисман иҷро шудааст

¹⁵⁸ Сарчашма: <https://www.maorif.tj/ahborot/informacionnyj-byulleten>, <https://vecherka.tj/archives/44908>

				<p>истифода мешавад ва низоми муносиби ҷамъоварии иттилоот вучуд надорад. Шумораи воқеии кӯдакони дорои маъюбият ба иттилооти оморӣ расмӣ мувофиқат намекунад, зеро бисёр оилаҳо таҳлили кӯдаконашон ва ҳуди кӯдаконро аз ҷамъият пинҳон медоранд. Ба пешрафт дар самти фарогирии кӯдакони дорои маъюбият дар сатҳи ҷомеаҳои аҳолии маҳаллӣ ақидаҳои бартариятдоштаи касбие монев мешаванд, ки ба модели дарки тиббии маъюбият асос ёфтааст, зеро чунин шуморида мешавад, ки барои кӯдакони дорои маъюбият қарор доштан дар муассисаҳои бехтар аст, ки дар он ҷо ба онҳо кумаки махсуси тиббӣ расонида мешавад.¹⁵⁹</p> <p>То 1 январи соли 2018 дар ҚТ 25 548 кӯдакони дорои маъюбият ба қайд гирифта шудаанд. Аз онҳо 6 584 кӯдак дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ таҳсил мекарданд. Дар соли 2013 бошад 4973 кӯдакони дорои маъюбият дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ таҳсил мекарданд.</p> <p>Дар аввали соли 2019 дар кишвар 149704 нафар шахсони дорои маъюбият ба қайд гирифта шудаанд, ки аз онҳо 28626 – кӯдакони дорои маъюбият, аз ҷумла, 15562 – маъюбони гурӯҳи 1-ум, 72310 –</p>	
--	--	--	--	--	--

¹⁵⁹ Сарчашма: <https://www.unicef.org/tajikistan/ru/%D0%BA%D0%B0%D1%87%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B5-%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D0%B5-%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%B5>

				<p>гурӯҳи 2-юм, 33206 – гурӯҳи 3-юм буданд.¹⁶⁰</p> <p>Дар солҳои охир дар ҶТ синфҳои захиравӣ таъсис дода шуданд, ки онҳо синфҳои бо махсусан барои кӯдакон бо хусусиятҳои хоси рушд ташаккул дода шуда, дар онҳо кори инфиродӣ ва гурӯҳии ислоҳиву таълимӣ ба роҳ монда мешавад ва ташкили ҳамроҳӣ дар раванди муқаррарии таълим амалӣ гардонида мешавад. Ташаббускорони таъсиси синфҳои захиравӣ дар Тоҷикистон ТҶ «Ирода» (Ташаббуси волидайнӣ кӯдакони дорои аутизм), ТҶ «СиДа» (Маркази дастгирии волидайнӣ кӯдакони дорои синдроми Даун), ТҶ «Рушди инклюзия» (русӣ «Развитие инклюзии») буданд. Аввалин марказҳои захиравӣ, дар доираи ташаббуси мазкур, дар панҷ мактаби шаҳри Душанбе ба истифода дода шуданд (дар мактабҳои №№28, 72, 54, 92, 53). Вазорати маориф ва илми ҶТ (ВМИ), дар ҳамкорӣ бо шарикони маҳаллӣ ва байналмилалӣ, таъсиси марказҳо ва синфҳои захиравӣ дар мактабҳо ва дигар муассисаҳои таҳсилотӣ дар саросари кишвар идома медиҳад. Дар аввали соли 2018 чунин синфҳо дар 13 шаҳр ва 17 ноҳияи кишвар вучуд доштанд. Миқдори синфҳои захиравӣ дар ҶТ дар аввали соли 2018 71 ададро</p>	
--	--	--	--	--	--

¹⁶⁰ Сарчашма: Иттиҳодияи милли маъҷубони ҶТ

				<p>ташкил метод, ки аз онҳо 48 синф дар соли 2017 ба истифода дода шудаанд.¹⁶¹ Дар соли 2019 шумораи чунин синфҳои захиравӣ аллакай 16 адад буд.¹⁶² Тоҷикистон ба татбиқи таҳсилоти фарогир дар мактабҳои давлатӣ шуруъ намуд ва дар айни замон як қатор лоиҳаҳои таҷрибавӣ амалӣ карда мешаванд, вале барои фаро гирифтани кӯдакон дар тамоми қисматҳои кишвар ва таъмини дастрасии кӯдакони дорои тамоми намудҳои маъҷубият ба таҳсилоте, ки ба эҳтиёҷоти онҳо мувофиқ аст, роҳи тӯлонӣ дар пеш аст.¹⁶³</p> <p>Ҳаҷми зиёди кор оид ба ҷорӣ намудани таҳсилоти фарогир дар Тоҷикистон аз ҷониби Коалитсияи миллии волидони кӯдакони дорои имкониятҳои маҳдуд дар Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом дода мешавад, ки соли 2012 таъсис ёфтааст ва аз 36 ташкилот иборат аст. Ташкилотҳои узви Коалитсия ба таври мунтазам барои омӯзгорони муассисаҳои томактабӣ, мактабҳои таҳсилоти умумӣ, мутахассисони соҳаи тандурустӣ ва таҳсилоти махсус оид ба усулҳои инноватсионии даҳолати бармаҳал дар шаҳрҳо ва ноҳияҳои Тоҷикистон омӯзишҳо мегузаронанд. Дар доираи лоиҳаи «Муттаҳид кардани талошҳои аъзои Коалитсияи миллии</p>
--	--	--	--	--

¹⁶¹ Сарчашма: <http://vecherka.inclusion.tilda.ws/>

¹⁶² Нақшаи стратегии Коалитсияи волидайнӣ кӯдакони дорои имкониятҳои маҳдуд дар ҚТ барои солҳои 2019-2023.

¹⁶³ Сарчашма: гузориш «Шахсони дорои имкониятҳои маҳдуд ба хошияи ҷамъият бароварда шудаанд», декабр 2018.

				<p>ташкilotҳои ҷамъиятии волидайнӣ кӯдакони дорои маъюбияти ҚТ ҷиҳати таъмини пешбурди устувори инклюзия барои кӯдакони дорои маъюбият дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» омӯзишҳои дар ҷунин мавзӯҳо, аз қабili «Баланд бардоштани зарфияти омӯзгорон дар самти пешбурди таҳсилоти фарогир ва татбиқи амалии ИҶП барои кӯдакони дорои эҳтиёҷоти махсус ба таълим», «Даҳолати бармаҳал ва таҳсилоти фарогир» ва ғайра гузаронида мешаванд.</p> <p>Бо иштироки Коалитсия дар кафедраи кори иҷтимоӣ ва раvоншиносии ДДМТ, дар факултаи педагогикаи томактабӣ ва педагогикаи махсуси ДДОТ / Таҳсилоти фарогир, дар шуъбаи тавонбахшии коллеҷи тиббӣ, дар шуъбаи педагогикаи томактабии коллеҷи омӯзгорӣ модули «Аз кумаки бармаҳал ба инклюзия» таҳия карда шуд.</p> <p>Дар лаҳзаи гузаронидани таҳлил сандаҳои меъёрии ҳуқуқӣ оид ба масъалаҳои таҳсилоти фарогир қабул карда нашудаанд ва инчунин монеаҳои амалии назаррас дар роҳи амалисозии ҳуқуқи кӯдаки дорои маъюбият ба дастрасӣ ба таҳсилот ҷой доранд. Тибқи ақидаи волидайнӣ КдМ, инфрасохтори мактабҳо на ҳамеша (тақрибан, 10%) ба татбиқи таҳсилоти фарогир мутобиқ карда шудааст; мушкилоти оmodасозии кадрҳои омӯзгорӣ ва ташаккули фазои</p>	
--	--	--	--	---	--

					<p>хайрхоҳона дар байни ҳайати кормандони мактаб ҷой доранд.¹⁶⁴</p> <p>Бо вучуди ин, дар ин самт тадбирҳои муайян андеҳида мешаванд.</p> <p>Дар Стратегияи миллии рушди таҳсилоти ҚТ то соли 2020 таҳия ва амалигардонии маҷмуи чорабиниҳо оид ба дохил кардани кӯдакони дорои имкониятҳои маҳдуд ба раванди таҳсилоти фарогир пешбинӣ карда шудааст.</p> <p>Дар Вазорати маориф ва илми ҚТ аз зумраи мутахассисони соҳаи таҳсилоти фарогир гурӯҳ оид ба таҳияи ҳуҷҷатҳои меъёрии ҳуқуқӣ таъсис дода шуд, ки бархӯрдҳо оиди тағйирдиҳӣ ва мутобиқгардонии барномаҳо ва воситаҳои таълимиро бо мақсади таъмини муносибати инфиродӣ ба таълим, вобаста аз эҳтиёҷоти кӯдак, таҳия менамояд. Бо қарори Шӯрои мушовараи Вазорати маориф ва илми ҚТ «Низомнома дар бораи тартиби таҳсилоти фарогир барои кӯдакони дорои имкониятҳои маҳдуд» қабул карда шуд.</p> <p>Дар Стратегияи фаъолияти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи кӯдак барои солҳои 2018-2020¹⁶⁵ ҳуқуқи кӯдакони дорои маъҷубият ба таҳсилоти босифат дар муҳити фарогир ҳамчун самти афзалиятноки фаъолият дар Стратегия муайян карда шудааст.</p>	
--	--	--	--	--	--	--

¹⁶⁴ Нақшаи стратегии Коалитсияи волидайнӣ кӯдакони дорои имкониятҳои маҳдуд дар ҚТ барои солҳои 2019-2023.

¹⁶⁵ Бо Фармони Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз «23» октябри соли 2017 №149 тасдиқ карда шудааст

					<p>Дар моҳи марти соли 2019 таҳти роҳбарии Ҳукумати Тоҷикистон ва бо дастгирии шарикони рушд ва Шарокати глобалӣ дар соҳаи маориф бо дастгирии мушовирон ва ҷамоҳангсозони миллий таҳияи Стратегияи миллии рушди маориф барои солҳои 2021-2030 (СМРМ) оғоз гашт. Раванди умумии таҳияро Вазорати маориф ва илм (ВМИ) роҳбарӣ мекунад.¹⁶⁶</p> <p>Лоихаи Кодекси маориф таҳия карда шуд, ки ба он боби алоҳида оид ба таҳсилоти фарогир дохил карда шудааст.</p> <p>Тибқи иттилооти аз ҷониби Вазорати маориф ва илми ҶТ интишорёфта, дар соли 2019 гузаронидани мониторинги амалисозии Консепсияи миллии таҳсилоти фарогир дар ҶТ барои солҳои 2011-2015 ва таҳияи Консепсияи нав ба нақша гирифта шуда буд.</p> <p>Дар баробари ин, Қарори Ҳукумати ҶТ “Дар бораи Рӯйхати бемориҳое, ки ба шахсони гирифтори онҳо ҳуқуқи таҳсил дар муассисаҳои таҳсилоти тиббиро намедиханд, ба шахсони бо ВНМО сироятёфта таҳсил дар муассисаҳои таҳсилоти тиббӣ манъ аст, аз 25 сентябри соли 2018, №475 қабул карда шуд, ҳуқуқи шахсони дорои маъюбият ба гирифтани таҳсилоти тиббиро маҳдуд месозад.</p>	
--	--	--	--	--	--	--

¹⁶⁶ Сарчашма: <http://no-childlabour.tj/ru/news/1098/>

					<p>Ғайр аз ин, дар Низомномаи литсейи махсус барои маъёубон дар назди Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии ҚТ муқаррар шудааст, ки маъёубони гурӯҳи якум ба муассисаи мазкур қабул карда намешаванд, ки ин вайронкуни раванди гирифтани таҳсилот ва тахассус мебошад.</p>	
		<p>2. Гузаронидани курсҳои омӯзишӣ барои омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти умумӣ, ки кӯдакони имконияти ҷисмониашон маҳдудро таълим медиҳанд</p>	2017-2018	ВМИ	<p>Қисман иҷро шудааст Як қатор ҷорабиниҳо барои омӯзгорон гузаронида мешаванд, аммо, онҳо бештар кормандони муассисаҳои томактабиро фаро мегиранд. Курсҳо дорои хусусияти номунтазам буда, ҳатмӣ нестанд. Аз ҷониби Донишқадаи ҷумҳуриявии тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони низоми маориф ва филиалҳои он дар соли 2018 19 курсҳои тақмили ихтисос оид ба таҳсилоти фарогир барои мураббӣён, мураббӣёни калон ва мудирони хонаҳои кӯдакон гузаронида шуданд. Дар курсҳо 299 нафар иштирок карданд. Мутахассисон аз шаҳри Санкт-Петербург барои 43 нафар омӯзгорони Донишқадаи ҷумҳуриявии тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони низоми маориф ва филиалҳои он ва кормандони муассисаҳои таҳсилоти ҷумҳурӣ як курси таълимӣ гузарониданд. Барои омӯзгорони мактабҳои таҳсилоти умумии баъзе шаҳру ноҳияҳои ҚТ омӯзишҳо, асосан, аз ҷониби ташкилотҳои ҷамъиятӣ бо дастгирии донорҳои байналмилалӣ гузаронида</p>	

					<p>мешаванд. Аз ҷониби Коалитсияи миллии ташкилотҳои ҷамъиятии волидайнӣ кӯдакони дорои маъҷубияти ҚТ барои таъмини пешбурди босуботи инклюзия барои кӯдакони дорои маъҷубият дар ҚТ як қатор омӯзишҳо гузаронида шуданд.¹⁶⁷</p> <p>Моҳи июли соли 2018 дар ҳамкорӣ бо Вазорати маориф ва илми ҚТ Ассотсиатсияи кумак ва дастгирии Ҷопон (АКДҶ) амалигардонии лоиҳаи оид ба пешбурди таҳсилоти фарогир барои кӯдакони дорои имкониятҳои маҳдуд дар ш. Ҳисор оғоз гашт, ки он як сол идома меёбад. Барои оморасозии мутахассисон дар соҳаи таҳсилоти фарогир ва ҷалби кӯдакони дорои имкониятҳои маҳдуд в мактабҳои таҳсилоти умумӣ дар доираи лоиҳа семинарҳо, омӯзишҳо гузаронида мешаванд, ки ба баланд бардоштани сатҳи огоҳӣ оид ба масъалаи мазкур равона шудаанд.¹⁶⁸</p>	
28	Андешидани тadbирҳои ҷиҳати ҳимояи ҳуқуқи маъҷубон (115.7, 115.113, 115.114)	Таҳияи барномаҳои ҷиҳати амалигардонии ҳуқуқҳои маъҷубон	2017-2020	ВТХИА, ВМИ, ВММША	<p>Иҷро шуда истодааст</p> <p>Барномаи миллии тавонбахшии маъҷубон барои солҳои 2017 - 2020 ва Нақшаи амалҳо ба он таҳия ва қабул карда шуд. Бо фармони Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии ҚТ аз 20 марти соли соли 2018, № 236 Шӯрои ҳаоҳангсозии байниидоравӣ оид ба амалигардонии Барнома таъсис дода шуд.</p>	Қисман иҷро шудааст

¹⁶⁷ Сарчашма: <http://www.muttako.tj/index.php/ru/dushanbe-rrp>

¹⁶⁸ Сарчашма: <http://maorif.tj/ahborot/v-dushanbe-podpisano-grantovoe-soglashenie-prodvizhenie-inklyuzivnogo-obrazovaniya-dlya-detej-s-ogranichennymi-vozmozhnostyami>

					<p>Лоиҳаи барномаи давлатии «Муҳити дастрас» барои солҳои 2019-2023 таҳия карда шуд. Аммо, дар оғози соли 2020 барнома қабул карда нашудааст.</p> <p>Аммо, чораҳои андешидашаванда барои амалисозии ҳуқуқҳои ШДМ нокифоя мебошанд ва ҷанӯз ҳам ШДМ дар ҳаёти рӯзмарра, аз монесаҳои ҷисмонӣ то амалисозии раванди таҳсилот, дастрасӣ ба хизматрасониҳои тандурустӣ, ҳуқуқҳои репродуктивӣ, ҳифзи иҷтимоӣ, таъмин бо кор ва ғайра бо як қатор мушкилот рӯбарӯ мешаванд.</p>	
29	Андешидани тадбирҳо чӣ ҳақи таъмини ҳуқуқ ба озодии эътиқод (115.87, 118.10, 118.24, 118.42, 118.45)	<p>1. Анҷом додани муколамаи байнидинӣ бо мақсади таҳкими таҳаммулпазирӣ</p> <p>2. Амалӣ намудани чорабиниҳои маърифатӣ ва фаҳмондадиҳӣ чӣ ҳақи таъмини ҳуқуқ ба озодии эътиқод</p> <p>3. Татбиқи барномаҳои омӯзишӣ баҳри роҳ надодан ба таъбизу ҳуқуқпоймолкунӣ</p> <p>4. Истифодаи зарфияти ходимони дин дар пешгирии зӯрварӣ дар оила</p>	<p>мунтазам</p> <p>мунтазам</p> <p>мунтазам</p> <p>мунтазам</p>	<p>КДТАҶМ, дигар вазорату идораҳо</p> <p>КДТАҶМ, дигар вазорату идораҳо</p> <p>КДТАҶМ, дигар вазорату идораҳо</p> <p>КДТАҶМ, дигар вазорату идораҳо</p>	<p>Бо Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 4 апрели соли 2018 №1042 Консепсияи сиёсати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи дин тасдиқ карда шуд. Мақсади Консепсия муқаррар намудани дурнамои дарозмуҳлати ҳифзи ҳуқуқ ва озодиҳои динии инсон ва шаҳрванд, рушди асосҳои давлати дунявӣ, ривож додани таҳаммулпазирӣ ва эҳтиром нисбати тамоми дунҳо ва мазҳабҳо, таъмини амният, ҳамдигарфаҳмӣ ва ваҳдат дар муҳити динии кишвар мебошад. 2 январи соли 2018 (№1497) ба Қонуни ҚТ «Дар бораи озодии виҷдон ва иттиҳодияҳои динӣ» тағйиру иловаҳо ворид карда шуданд, ки дар навбати аввал ба мубориза бо таассуб ва</p>	<p>Барои арзёбии дараҷаи иҷро / иҷро нашудан банди 29 иттилооти кофӣ мавҷуд нест.</p>

		5. Таҳлили қонунгузории соҳавӣ	мунтазам	КДТАҶМ, дигар вазорату идораҳо	<p>ифротгарии динӣ равона карда шудаанд.</p> <p>Кумитаи СММ оид ба ҳуқуқи инсон дар Таввсияҳои ниҳии худ ба Тоҷикистон (банди 43) дар он маврид ибрози нигаронӣ намудааст, ки даҳлати давлат ба масъалаҳои дин ва мазҳаб ва аз ҷониби он ҳалалдор намудани озодии виҷдон ва инчунин ҷорӣ намудани маҳдудиятҳо, масалан, онҳое ки дар зер нишон дода шудаанд, бо Паймон мувофиқат намекунанд: а) даҳлати давлат ба таъини имомҳо ва мундариҷаи ваъзҳои оонҳо; б) назорат аз болои мундариҷаи китобҳо ва дигар маводи динӣ; с) талабот оид ба гирифтани иҷозат аз давлат барои гирифтани таҳсилоти динӣ дар хориҷа; d) манъ кардани ворид шудани шахсони синнашон то 18-сола ба масҷид; е) санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дар бораи бақайдгирии ташкилотҳои динӣ; f) санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дар бораи пӯшидани либос дар вақти ҷашнҳои анъанавӣ ё динӣ (тағйироти соли 2017 ба Қонун «Дар бораи танзими анъана ва ҷашну маросимҳо» ва дастурамале, ки аз ҷониби Кумитаи корҳои дин моҳи сентябри соли 2017 нашр шудааст) ва амалан манъ кардани либосҳои муайян, маслан, ҳичоб; g) маҳдудиятҳое, ки нисбати ақаллиятҳои динии насронӣ, аз ҷумла Шоҳидони Йеҳуво (моддаи 18) ҷорӣ карда шудаанд. Дар ин робита, Кумита (банди 44) ба Тоҷикистон тавсия дод, ки амалигардонии</p>
--	--	--------------------------------	----------	--------------------------------	---

					самараноки озодии дин ва вичдон ва озодии эътиқод ба дин ё мазҳаби худро аз тариқи қонунгузорӣ кафолат диҳад ва дар амал татбиқ намояд. Инчунин, Кумита тавсия дод, ки бо мақсади аз байн бурдани ҳама гуна маҳдудиятҳое, ки аз доираи маҳдудиятҳои ба таври танг тафсиршаванда, ки тибқи моддаи 18 Паймон роҳ дода мешаванд, тамоми қонунҳо ва намудҳои амалия, бозбинӣ карда шаванд. ¹⁶⁹	
30	Қабули ҳуҷҷати стратегӣ дар соҳаи ҳифзи ҳуқуқи инсон (118.11-118.14)	1. Таҳияи Стратегияи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи ҳифзи ҳуқуқи инсон то соли 2025	2017-2020	ДИП, ПГ, ВА, ВҲИ, ТҶ	<p>Иҷро шуда истодааст</p> <p>Лоиҳаи Стратегия то соли 2030 таҳия карда шуд, ки мавриди муҳокима бо намояндагони ҷомеаи шаҳрвандӣ ва мақомоти давлатӣ қарор дорад. Қабули Стратегия дар соли 2019 пешбинӣ шуда буд, аммо, моҳи феврари соли 2020, дар вохӯрии навбатӣ оид ба муҳокимаи Стратегияи пешниҳод карда шуд, ки Стратегияро бо Нақшаи амалҳо якҷоя қабул карда шавад.</p> <p>Аз ҷониби Мушовир оид ба таҳияи Стратегия лоиҳаи Стратегия ва шакли Нақшаи амалҳо таҳия карда шуда, ҳуҷҷатҳои мазкур барои муҳокима ба ҷомеаи шаҳрвандӣ ва ҷонибҳои манфиатдор пешниҳод карда шудаанд. То қабули ниҳоми Стратегия ва Нақшаи амалҳо гузаронидани як зумра вохӯриҳои кории мавзӯӣ оид ба муҳокимаи блокҳои ҷудогонаи нақшаи корӣ ба нақша гирифта шудааст. Инчунин, гузаронидани машваратҳои</p>	Иҷро шуда истодааст

¹⁶⁹ Паймони байнаҳалқӣ дар бораи ҳуқуқҳои шаҳрвандӣ ва сиёсӣ, ки онро тоҷикистон соли 1999 ратификатсия кардааст.

					<p>васеъ бо иштироки намояндагони мақомоти давлатӣ ва ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ оид ба муҳокимаи лоиҳаҳои ҳуҷҷат ба нақша гирифта шудааст.</p> <p>Ба рӯйхати вазифаҳои Стратегия ратификатсияи санадҳои байналмилалӣ дар соҳаи ҳуқуқи инсон, такмилдиҳии қонунгузорӣ, таҳияи низомҳои ҷамъоварии маълумоти оморӣ ва ташаккул ёфтани фарҳанги ҳуқуқи инсон ва инчунин қабули қарорҳо оид ба амалисозии тавсияҳои Тартибҳои махсуси Шӯрои СММ оид ба ҳуқуқи инсон тибқи натиҷаҳои сафарҳои онҳо ба Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил карда шудаанд.</p> <p>Ба Стратегияи самти нав дохил карда шудааст - раванди таъминоти иҷтимоӣ.</p>	
		2. Бо ҷалби намояндагони ҷомеаи шаҳрвандӣ муҳокима намудани лоиҳаи Стратегияи мазкур	2017-2020	ДИП, ПГ, ВА, ВҲИ, ТҶ	<p>Иҷро шуда истодааст.</p> <p>Намояндагони ҷомеаи шаҳрвандӣ дар раванди муҳокимаи Стратегияи ва нақшаи корӣ ба Стратегия ширкат меварзанд.</p>	
31	Баррасии масъалаи тақмили қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ва таҳияи лоиҳаи қонун вобаста ба муборизаи том бо таъбиз (118.21, 118.23)	Баррасии масъалаи таҳияи қонуни алоҳида вобаста ба ба муборизаи том бо таъбиз ва тақмили қонунҳои алоҳида	2018-2019	ДИП, ВА, ВҲИ	<p>Иҷро шудааст</p> <p>Дар соли 2018 дар Тоҷикистон Гурӯҳи корӣ оид ба таҳияи лоиҳаи қонун дар бораи ҳимоя аз таъбиз таъсис дода шуд. Роҳбари гурӯҳи корӣ мебошад Идораи кафолати ҳуқуқи инсонии Дастгоҳи иҷроияи Президенти ҶТ.</p> <p>Аз ташкилотҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ ба гурӯҳи корӣ ба сифати мушовири миллии намояндаи ФҶ «Нотабене» ҷалб карда шуд.</p> <p>Аз иттилооти пешниҳоднамудаи мушовири миллии Н. Баҳриева маълум</p>	Иҷро шудааст

					<p>аст, ки кори гурӯҳ аз якчанд марҳила иборат аст:</p> <p>а) омода сохтани лоиҳаи қонун дар бораи Ҳимоя аз таъбиз.</p> <p>б) Ҳамоҳангсозии қонунгузорӣ.</p> <p>Дар айнаи замон лоиҳаи аввали Қонун таҳия карда шуда, барои муҳокимаи ҷомеаи шаҳрвандӣ ва ҷонибҳои манфиатдор пешниҳод гардидааст.</p> <p>Тибқи банди 13 Нақшаи миллии амалҳо оид ба иҷрои тавсияҳои Кумитаи СММ оид ба ҳуқуқҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангӣ барои солҳои 2015-2020 омӯзиши масъалаи мувофиқи мақсад будани таҳия ва қабули Қонуни алоҳида дар бораи роҳ надодан ба таъбиз бояд дар соли 2018 ба анҷом мерасид.</p>	
32	Баррасии масъалаи бекор кардани ҷавобгарии ҷиноятӣ барои таҳқир (118.60)	Таъсиси гурӯҳи корӣ ва омӯзиши масъалаи боздиди ҷавобгарии ҷиноятӣ барои таҳқир	2017-2020	ПГ, СО, ВА, ММҚ	<p>Дар лаҳзаи гузаронидани таҳлил иҷро нашудааст</p> <p>Ба Кодекси ҷиноятӣ ҚТ оид ба масъалаи мазкур тағйиру иловаҳо ворид карда нашудаанд.</p>	Иҷро нашудааст
33	Баррасии масъалаи ҳамроҳ шудан ба санадҳои зерин: 1) Конвенсияи байналмилалӣ дар бораи Ҳимояи ҳамаи шахсон аз ғайбзании иҷборӣ; 2) Протоколи факултативӣ ба Конвенсияи зидди шиканча ва дигар намудҳои муносибат ва ҷазои бераҳмона, ғайриинсонӣ ва таҳқиркунандаи шаъну	Омӯзиши масъалаи ҳамроҳшавӣ ба санадҳои мазкур ва таъсиси василаи миллии огоҳонӣ	2017-2020	ДИП, ВКХ, СО, ПГ, ВА, ВММША, КДАМ, ВҲИ	<p>Иҷро нашудааст</p> <p>Дар лаҳзаи гузаронидани таҳлил Тоҷикистон ба ҳуҷҷатҳои зерин ҳамроҳ нашудааст:</p> <p>1) Конвенсияи байналмилалӣ оид ба ҳифзи тамоми шахсон аз нопадидшавии иҷборӣ; 2) Протоколи иловагӣ ба Конвенсияи зидди шиканча ва дигар намудҳои муносибат ва ҷазои бераҳмона, ғайриинсонӣ ё таҳқиркунандаи шаъну шараф</p> <p>3) Созишнома дар бораи имтиёзҳо ва масуниятҳои Суди ҷиноятӣ байналмилалӣ;</p>	Иҷро нашудааст

	<p>шараф; 3) Созишнома дар бораи имтиёзҳо ва масунияти Суди байналмилалӣ чинотӣ;</p> <p>4) Протоколи факултативии сеюм ба Конвенсия дар бораи ҳуқуқи кӯдак; 5) Конвенсияи №189 СБМ;</p> <p>6) Протоколи факултативӣ ба Паймони байналмилалӣ дар бораи ҳуқуқҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангӣ (117.1-117.14, 118.3-118.9)</p>				<p>4) Протоколи иловагии сеюм ба Конвенсия оид ба ҳуқуқи кӯдак, вобаста ба тартиби хабардиҳӣ;</p> <p>5) Протоколи иловагӣ ба Паймони байналхалқӣ оид ба ҳуқуқҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангӣ.¹⁷⁰</p> <p>6) Конвенсияи ТБМ №189.¹⁷¹</p> <p>Ба лоиҳаи Нақшаи миллии амалҳо оид ба иҷрои тавсияҳои Кумитаи СММ бар зидди шиканча барои солҳои 2018-2022 дохил карда шуд банд дар бораи шарҳи имконияти ратификатсияи Протоколи иловагӣ ба Конвенсияи зидди шиканча ва ҷорӣ намудани механизми пешгирии миллий.</p> <p>Дар назди ВҲИ гурӯҳи корӣ оид ба пешбурди ратификатсияи Протоколи иловагӣ ба КҲС ва гурӯҳ оид ба мониторинги ҷойҳои маҳрумӣ аз озодӣ таъсис дода шуданд. Ба стратегияи фаъолияти институти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар ҚТ барои солҳои 2016-2020 афзалияти «озодӣ аз шиканча» дохил карда шуда, ба сифати ҳадафи 1.2 ҳадафи «Ноил шудан ба ратификатсияи Протоколи иловагӣ ба Конвенсияи зидди шиканча» нишон дода шудааст.</p>	
--	--	--	--	--	---	--

¹⁷⁰ Сарчашма: <https://treaties.un.org/Pages/Treaties.aspx?id=4&subid=A&lang=en>

¹⁷¹ Сарчашма: https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:11300:0::NO:11300:P11300_INSTRUMENT_ID:2551460

АНАЛИЗ ВЫПОЛНЕНИЯ РЕКОМЕНДАЦИЙ ГОСУДАРСТВ-ЧЛЕНОВ СОВЕТА ООН ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА В РАМКАХ ВТОРОГО ПЕРИОДА УНИВЕРСАЛЬНОГО ПЕРИОДИЧЕСКОГО ОБЗОРА (2016-2020 ГОДЫ)

Анализ проведен в рамках проекта «Содействие в выполнении международных обязательств страны, связанных с УПО», реализуемого при финансовой поддержке Отделения Международной организации Институт «Открытое общество» - Фонд содействия в Таджикистане.

© Бюро по правам человека и соблюдению законности
Для бесплатного распространения

Душанбе

2020 г.

ББК: 67.91

А-64

ИНСТИТУТ «ОТКРЫТОЕ ОБЩЕСТВО»
ФОНД СОДЕЙСТВИЯ - ТАДЖИКИСТАН

Настоящая публикация осуществлена в рамках проекта «Содействие в выполнении международных обязательств страны, связанных с УПО» при финансовой поддержке Отделения Международной Организации Институт «Открытое Общество» - Фонд Содействия в Таджикистане.

Точка зрения автора (авторов) и содержание этих материалов могут не совпадать с точкой зрения или мнением Отделения Международной Организации Институт «Открытое Общество» - Фонд Содействия в Таджикистане.

Выражаем благодарность следующим органам и организациям, которые внесли свой вклад в подготовку данного анализа:

Детскому Фонду ООН (UNICEF) в Таджикистане

Коалиции общественных объединений «От равенства юридического к равенству фактическому»

Коалиции гражданского общества против пыток и безнаказанности Таджикистана

Комитеты родителей детей с ограниченными возможностями

Лиге женщин-инвалидов «Иштирок» Сети общественных организаций по противодействию торговле людьми и защите прав мигрантов «Умед»

Международному центру некоммерческого права (ICNL)

Национальной Коалиции родителей детей с ограниченными возможностями Республики Таджикистан ОО «Хома»

ОО «Ассоциация родителей детей с ограниченными возможностями» г. Душанбе

ОО «Джахон»

ОО «Национальное объединение инвалидов Таджикистана»

ОО «Независимый центр по защите прав человека»

ОО «Офис гражданских свобод»

ОФ «Правовая инициатива»

ОО «Родители детей с проблемами в развитии» г. Худжанд

ОО «Сафои Конибодом»

ОО «Таджикистанская сеть женщин, живущих с ВИЧ»

ОО «Фонд Евразия Центральной Азии – Таджикистан»

ОО «Фемида»

ОО «Центр по правам человека»

ОФ «Ваш выбор»
Региональному отделению УВКПЧ ООН для Центральной Азии
Союзу адвокатов РТ
Таджикской Ассоциации планирования семьи
Филиалу ГОПА мбХ в РТ/PDV (Проект «Предотвращение домашнего насилия»)

И всем тем, кто внес вклад в подготовку анализа.

Список аббревиатур:

АБР – Азиатский банк развития
АЗН – Агентство занятости населения
АКН - Агентство по контролю за наркотиками при Президенте РТ
АРВТ - антиретровирусная терапия
АСП – адресная социальная помощь
ВС – Верховный Суд
ВЭС – Высший экономический суд
ВУЗ – Высшее учебное заведения
ВИЧ – вирус иммунодефицита человека
ГБАО – Горно-Бадахшанская Автономная область
ГП – Генеральная прокуратура
ГУИУН – Главное управление исполнения уголовных наказаний
ЖТЛ – жертвы торговли людьми
ИАП – Исполнительный аппарат Президента
ИВС – изолятор временного содержания
ИКТ – информационно-коммуникационные технологии
ИППП – инфекции, передающиеся половым путем
КДЖС – Комитет по делам женщин при Правительстве РТ

КЛДЖ – Конвенция по ликвидации дискриминации в отношении женщин
КЗ – Конституционный закон
ЛЖВ – люди, живущие с ВИЧ
МВД – Министерство внутренних дел
МДИТ – медико-демографическое исследование в Таджикистане
МиО – мониторинг и оценка
МИОГВ – местные исполнительные органы государственной власти
МЗСЗН – Министерство здравоохранения и социальной защиты населения
МИД – Министерство иностранных дел
МТМЗН – Министерство труда, миграции и занятости населения
МОН – Министерство образования и науки
МЮ – Министерство юстиции
МОМ - Международная организация по миграции
МОТ – Международная организация труда
НПО – неправительственная организация
НПРИ – Национальная программа реабилитации инвалидов
НСР-2030 – Национальная стратегия развития Республики Таджикистан на период до 2030 года
НФДТ - наихудшие формы детского труда
ОБСЕ – Организация по безопасности и сотрудничеству в Европе
ООН – Организация Объединенных Наций
ОГО – Организации гражданского общества
ОО – общественная организация
ПСР - Программа среднесрочного развития Республики Таджикистан на 2016-2020 годы
ПРООН – Программа развития ООН
РРП – районы республиканского подчинения
РТ – Республика Таджикистан

COVID-19 – новая коронавирусная инфекция

СМИ – средства массовой информации

СПИД – синдром приобретенного иммунодефицита

ТНУ – Таджикский государственный университет

УПО – Универсальный периодический обзор

УПЧ - Уполномоченный по правам человека в Республике Таджикистан

ХФПЧ – Хельсинкский фонд по правам человека

ЦОВТ – Центр образования взрослых Таджикистана

ЦРТ - Цели Развития Тысячелетия

ЦУР – Цели устойчивого развития

ЮНИСЕФ – Детский фонд ООН (*United Nations Children's Fund*)

ЮНФПА – Фонд народонаселения ООН

ЮСАИД – Агентство США по международному развитию

Введение

Рабочая группа по универсальному периодическому обзору, учрежденная в соответствии с резолюцией 5/1 Совета по правам человека, провела свою двадцать пятую сессию 2–13 мая 2016 года. Обзор по Таджикистану состоялся на девятом заседании 6 мая 2016 года.

В 2016 году Таджикистан прошел второй цикл обзора в рамках процедуры УПО в Совете ООН по правам человека. Со стороны государств-участников было дано 203 рекомендации, из которых Таджикистан принял 151 рекомендацию.

Национальный план действий по выполнению рекомендаций государств-членов Совета ООН по правам человека согласно процедуре Универсального периодического обзора (второй период) на 2017-2020 годы утвержден распоряжением Президента Республики Таджикистан от 7 июня 2017 года, №РП-901.

В декабре 2018 года со стороны правительственной Рабочей группы на круглом столе с участие государственных органов и институтов гражданского общества был презентован и обсужден Промежуточный отчет Республики Таджикистан о ходе реализации рекомендаций государств-членов Совета ООН по правам человека, принятых в рамках Универсального периодического обзора Республики Таджикистан (второй период).

Поскольку срок действия Национального Плана действий по выполнению рекомендаций государств-членов Совета ООН по правам человека согласно процедуре УПО на 2017-2020 годы близится к своему завершению, в период с февраля по июнь 2020 года был проведен анализ выполнения пунктов Нацплана.

Методология:

Методология проведения анализа включала:

- Неструктурированное интервью с экспертами.
- Кабинетное исследование (изучение национальных и международных отчетов и исследований, материалов средств массовой информации, доступных статистических данных, сайтов государственных органов и др.);
- Анализ законодательства (Конституции РТ, международных актов в области прав человека, нормативных правовых актов Республики Таджикистан).
- Анализ программных и политических документов Республики Таджикистан (стратегий, концепций, программ).
- Анализ рекомендаций международных органов по правам человека, предоставленных в рамках международных обязательств Таджикистана.

Краткое резюме:

В план вошли 33 пункта, состоящих, в свою очередь, из 80-ти подпунктов.

Из пунктов Национального плана, выполнение которых было запланировано на 2017-2020 годы, выполнены или эффективно выполняются – 5 пунктов, не выполнено – 5 пунктов, частично выполнено / выполняется – 22, недостаточно данных для анализа – 1 пункт.

Выполнен

2. (П. 31) Рассмотрение вопроса усовершенствования законодательства Республики Таджикистан и разработка проекта закона по комплексной борьбе с дискриминацией (118.21, 118.23)

Выполняется

5. (П. 12) Борьба с наихудшими формами детского труда (НФДТ) и запрет на принудительный труд (115.72-115.74)
6. (П. 18) Организация учебных мероприятий по правам человека и формирования культуры прав человека (115.85, 115.105, 115.109-115.111)
7. (П. 21) Борьба с бедностью, повышение уровня жизни и благополучия населения (115.92-115.95, 115.116)
8. (П. 30) Принятие стратегического документа в сфере защиты прав человека (118.11-118.14)

Не выполнен

6. (П. 2) Ратификация Второго факультативного протокола к Международному пакту о гражданских и политических правах (115.9-115.12, 115.46-115.57, 118.8, 118.9)
7. (П.5) Усовершенствование уголовного законодательства в связи с предусмотрением уголовной ответственности за насилие в семье в качестве отдельного состава преступления (118.28-118.32)
8. (П. 17) Обеспечение свободы и независимости деятельности адвокатов (118.38-118.40)
9. (П. 32) Рассмотрение вопроса отмены уголовной ответственности за клевету (118.60)
10. (П. 33) Рассмотрение вопроса присоединения к следующим документам: 1) Международной конвенции для защиты всех лиц от насильственных исчезновений; 2) Факультативному протоколу к Конвенции против пыток и других жестоких, бесчеловечных или унижающих достоинство видов обращения и наказания; 3) Соглашению о привилегиях и иммунитетах Международного уголовного суда; 4) Третьему Факультативному протоколу к Конвенции о правах ребенка; 5) Конвенции МОТ №189; 6) Факультативному протоколу к Международному пакту об экономических, социальных и культурных правах (117.1-117.14, 118.3-118.9)

Недостаточно данных

2. (П. 29) Принятие мер по обеспечению права на свободу убеждений (115.87, 118.10, 118.24, 118.42, 118.45)

Как показал итоговый анализ, со стороны ответственных государственных органов проведена и продолжает проводиться серьезная работа по выполнению рекомендаций государств-членов Совета ООН по правам человека в рамках процедуры Универсального периодического обзора, многие мероприятия проведены совместно с институтами гражданского общества Таджикистана при поддержке международных донорских организаций.

Большинство запланированных мероприятий выполнено частично, с большей или меньшей степенью исполнения, так как в процесс реализации рекомендаций были вовлечены не все ответственные структуры, слабо налажена координация между ответственными исполнителями, и нагрузка, в основном, ложилась на ведущий исполнительный орган, указанный в том или ином пункте Нацплана.

Некоторые мероприятия (пункты) описаны расплывчато и не имеют конкретных индикаторов исполнения, что затрудняло оценку и степень их исполнения.

Также анализ показал, что для эффективной реализации некоторых рекомендаций требуется более продолжительное время.

В целом, уровень исполнения Национального плана можно оценить на достаточно высоком уровне, так как из 33-х пунктов Плана выполнением (полным или частичным) затронуто 27 пунктов. Однако, в будущем при формулировании мероприятий необходимо исходить из достижения конкретных индикаторов (количественных и качественных), а также усилить координацию между ответственными государственными органами, с большим вовлечением институтов гражданского общества.

Выполнение / невыполнение рекомендаций

№	Наименование рекомендаций	Наименование мероприятий	Сроки исполнения	Исполнители	Результаты исполнения подпунктов	Результат исполнения рекомендации
1	2	3	4	5	6	
1	Присоединение к Конвенции о правах инвалидов и его Факультативного протокола (115.1-115.8, 115.113, 118.1, 118.2, 118.7- 118.9)	1. Подписать Конвенцию о правах инвалидов	2017	МЗСЗН, УПЧ, другие министерства и ведомства	Выполнен Конвенция о правах инвалидов подписана 22 марта 2018 года.	Выполнен частично (выполнены подпункты 1, 2, не выполнен подпункт 3)
		2. Завершить подготовительные работы по ратификации Конвенции о правах инвалидов со стороны рабочей группы по изучению вопроса присоединения Республики Таджикистан к Конвенцию о правах инвалидов	до решения задачи	Рабочая группа	Выполнен Создана Рабочая группа по изучению возможности ратификации Конвенции о правах инвалидов. 27 февраля 2020 года Правительством РТ утвержден Национальный план действий по подготовке Республики Таджикистан к ратификации и реализации Конвенции о правах инвалидов. Реализация плана рассчитана на период до 2024 года.	

		3. Изучение вопроса ратификации Факультативного протокола к Конвенции о правах инвалидов	2020	МЗСЗН, УПЧ, другие министерства и ведомства	На момент проведения анализа не выполнен	
2	Ратификация Второго факультативного протокола к Международному пакту о гражданских и политических правах (115.9-115.12, 115.46-115.57, 118.8, 118.9)	1. Завершение изучения вопроса ратификации Второго факультативного протокола к Международному пакту о гражданских и политических правах	до решения задачи	Рабочая группа	<p>Не выполнен</p> <p>15 июля 2004 года парламент Таджикистана принял Закон «О приостановлении применения смертной казни» в стране, с 1 марта 2005 года альтернативой смертной казни является пожизненное заключение. В апреле 2010 года была создана рабочая группа по исследованию социально-правовых объектов отмены смертной казни в РТ, руководителем которого являлся старший советник президента по правовой политике Джумахон Давлатов.</p> <p>В рабочую группу входили представитель Исполнительного аппарата Президента РТ, первые лица министерств и ведомств, судов, омбудсмен.</p> <p>К сожалению, в рабочую группу не были включены представители гражданского общества, духовенства и журналисты.¹⁷²</p> <p>Рабочей группой по изучению социально-правового аспекта возможности отмены смертной казни разработан план мероприятий, включающий изучение мировой практики и законодательства стран, отменивших смертную казнь, проведение социологического исследования с различными слоями общества, а также рассмотрение возможности ратификации Второго факультативного протокола к Пакту.</p>	<p>Не выполнен</p> <p>Второй Факультативный протокол к МПГПП не ратифицирован, смертная казнь полностью не отменена.</p>

¹⁷² Источник: <https://www.asiaplustj.info/news/tajikistan/society/20190602/vernetsya-li-v-tadzhikistan-smernaya-kazn>

				<p>Однако, на сегодняшний день, смертная казнь не отменена.</p> <p>Комитет ООН по правам человека в своих Заключительных рекомендациях Таджикистану от июля 2019 года с сожалением отметил отсутствие прогресса в деле отмены смертной казни де-юре и присоединения ко второму Факультативному протоколу к Пакту, направленному на отмену смертной казни, или его ратификации (статья 6). В связи с этим, Комитет рекомендовал Таджикистану сохранять мораторий на исполнение смертных приговоров и обеспечить его соблюдение, а также в чет ко установленные сроки принять конкретные меры по отмене смертной казни и присоединению ко второму Факультативному протоколу к Пакту или его ратификации.</p> <p>В ходе встречи с журналистами в конце января 2020 года Генеральный прокурор Таджикистана Юуф Рахмон высказался за отмену моратория на смертную казнь в стране. Ранее Генпрокурор также высказывал мнение о том, что «Смертная казнь должна применяться в отношении лиц, совершивших особо тяжкие и жестокие преступления, как преднамеренное убийство нескольких лиц с особой жестокостью, террористов, изменников родины и граждан, пытавшихся совершить госпереворот».¹⁷³</p>	
--	--	--	--	--	--

¹⁷³ Источник: <https://www.asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/laworder/20200128/genprokuror-tadzhikistana-vistupil-za-otmenu-moratoriya-na-smertnuyu-kazn>

		2. Подготовка проекта соответствующих актов	до решения задачи	Министерств а и ведомства	На момент проведения анализа не выполнен	
3	Обеспечение соответствия деятельности Уполномоченного по правам человека в Республике Таджикистан Парижским принципам (115.17-115.22, 115.24)	1. Разработка и утверждение плана-мероприятия по выполнению рекомендаций Подкомитета ООН по аккредитации	2017	УПЧ, ИАП, МЮ, МИД, ОО	<p>Выполнен</p> <p>Приказом Уполномоченного по правам человека от 19 октября 2017 года № 143 создана Рабочая группа по реализации пункта 3 Национального плана действий по выполнению рекомендаций государств-членов Совета ООН по правам человека согласно процедуре Универсального периодического обзора (УПО) (второй период) на 2017-2020 годы. Рабочая группа включает в себя представителей Аппарата Президента Республики Таджикистан, Уполномоченного по правам человека, Министерства иностранных дел и Министерства юстиции.</p> <p>20 декабря 2017 года утвержден план работ Уполномоченного по правам человека в РТ по реализации пункта 3 Нацплана действий по выполнению рекомендаций государств-членов Совета ООН по правам человека согласно процедуре УПО на 2017-2020 годы.</p> <p>4 марта 2019 г. Президент РТ Эмомали Рахмон подписал Указ о назначении нового Уполномоченного по правам человека в РТ. Им стал Умед Бобозода, который ранее являлся советником аппарата помощника президента по правовым вопросам. Зариф Ализода, который 10 лет был Уполномоченным по правам человека в РТ, назначен Помощником Президента Республики Таджикистан по правовым вопросам -</p>	Выполнен частично

					<p>Полномочным представителем Президента Республики Таджикистан в Маджлиси милли и Маджлиси намояндагон Маджлиси Оли Республики Таджикистан.¹⁷⁴</p>	
		<p>2. Изучение законодательства других стран, регулирующих деятельность правозащитных институтов</p>	<p>2017-2020</p>	<p>УПЧ, ИАП, МЮ, МИД</p>	<p>Выполняется</p> <p>С 28 августа по 1 сентября 2017 года члены Рабочей и мониторинговой группы при УПЧ РТ посетили Республику Словению для изучения опыта работы правозащитного института в Словении и законодательства, регулирующего работу института.</p> <p>С 17 по 20 октября 2018 г. члены Рабочей и Мониторинговой групп при Уполномоченном по правам человека в РТ с целью обмена опытом и изучения законодательства посетили Республику Армения с целью изучения работы офиса Омбудсмана в Армении. Знакомство с опытом других стран проходило при поддержке международных донорских организаций.</p> <p>Представители офиса УПЧ в РТ участвовали в большом количестве мероприятий за пределами Таджикистана с целью изучения опыта и законодательства других стран.</p> <p>Со стороны УПЧ членам Рабочей группы при УПЧ РТ предложено изучить законодательство других стран, в частности, Финляндии, касающееся деятельности правозащитных институтов.</p>	

¹⁷⁴ Источник: <http://www.prezident.tj/ru/node/19524>, <http://www.prezident.tj/ru/node/19526>

		3. Совершенствование Закона Республики Таджикистан «Об Уполномоченном по правам человека в Республике Таджикистан»	2019-2020	УПЧ, ИАП, МЮ, МИД	<p>На момент проведения анализа не выполнен</p> <p>После 2017 года поправки в Закон РТ «Об уполномоченном по правам человека в Республике Таджикистан» не принимались.</p> <p>В целях обеспечения соответствия национального законодательства Парижским Принципам принят Закон РТ «О внесении изменений и дополнений в Закон «Об Уполномоченном по правам человека в РТ» от 15 марта 2016 года. Согласно поправкам, УПЧ был наделен функцией содействия ратификации международных правовых актов по правам человека или присоединению РТ к ним, что соответствует пункту 3 подпункту «с» главы «Полномочия и функции» Парижских принципов.¹⁷⁵ УПЧ вправе беспрепятственно посещать и проводить проверку деятельности изоляторов временного содержания, следственных изоляторов, центров размещения иностранных мигрантов или лиц, ищущих убежище, учреждений, оказывающих социальную, медицинскую или психологическую помощь и других мест ограничения свободы, других военных формирований и учреждений, находящихся на территории РТ. Согласно поправкам, при УПЧ в целях координации деятельности органов государственной власти и структур гражданского общества в области защиты прав и свобод человека и оказания</p>
--	--	---	-----------	----------------------	---

¹⁷⁵ Принципы, касающиеся статуса национальных учреждений, занимающихся поощрением и защитой прав человека, Приложение к [резолюции 48/134](#) Генеральной Ассамблеи от 20 декабря 1993 года

					<p>консультативной помощи создаётся Координационный и экспертный совет¹⁷⁶, что также соответствует Парижским принципам.</p> <p>Поправки в Закон РТ «Об уполномоченном по правам человека в Республике Таджикистан»¹⁷⁷ предусматривали также учреждение позиции Уполномоченного по правам ребенка (УПР) в РТ, который также назначается на должность Президентом Республики Таджикистан с согласия Парламента (Маджлиси намояндагон Маджлиси Оли) Республики Таджикистан сроком на 5 лет.¹⁷⁸</p> <p>В мае 2017 года в Закон были внесены очередные поправки касательно того, что Уполномоченный по правам человека в РТ не может одновременно иметь гражданство другого государства.</p> <p>С привлечением национального эксперта подготовлена аналитическая записка с предложениями по внесению изменений и дополнений в законодательство РТ (в частности, в Закон РТ «Об уполномоченном по правам человека в Республике Таджикистан» в соответствии с рекомендациями Подкомитета по аккредитации национальных институтов по правам человека). Аналитическая записка направлена членам Рабочей группы при УПЧ РТ для изучения.</p>
--	--	--	--	--	---

¹⁷⁶ Статьи 11, 12, 36 Закона РТ «Об уполномоченном по правам человека в Республике Таджикистан»

¹⁷⁷ От 20 марта 2008 года, в последней редакции от 15 марта 2016 года

¹⁷⁸ Источник: Альтернативный доклад общественных организаций о выполнении Международного Пакта о гражданских и политических правах, 2019 год

		4. Обсуждение проекта Закона с расширенным участием представителей государственных и общественных структур	2020	УПЧ, ИАП, МЮ, МИД, ОО	На момент проведения анализа не выполнен	
4	Принять меры по защите женщин и детей, а также других членов семьи от семейного насилия, предотвращение насилия в семье (115.29, 115.37, 115.63-115.69, 115.86, 118.22, 118.27, 118.31)	1. Проведение разъяснительных работ среди населения по положениям Закона Республики Таджикистан «О предотвращении насилия в семье» и Государственной программы предотвращения насилия в семье в Республике Таджикистан на 2014-2023 годы	2017-2020	КДЖС, МВД, КДР, КМСТ, КТР, МИОГВ, ОО	<p>Выполняется</p> <p>Комитет ООН по правам человека в своих Заключительных рекомендациях Таджикистану от 18 июля 2019 года выразил обеспокоенность тем, что домашнее насилие остается широко распространенным и в значительной степени замалчиваемым явлением: согласно данным медико-демографического исследования, проведенного в государстве-участнике в 2017 году, жертвами семейно-бытового насилия становятся 80% женщин, однако лишь 6% прибегают к помощи правоохранительных органов или адвокатов.</p> <p>Во исполнение международных обязательств и национального законодательства, государственными органами совместно с организациями гражданского общества проводится большая работа по предотвращению насилия в семье.</p> <p>Комитет по делам женщин и семьи при Правительстве РТ регулярно проводит различные мероприятия, направленные на предотвращение насилия в семье: совместные с организациями</p>	<p>Выполнен частично</p> <p>В стране со стороны государственных органов (КДЖС, МВД, МОН и другие структуры) совместно с партнерами по развитию и гражданским обществом проводится большая работа по профилактике и борьбе с насилием в семье, проводятся разъяснительные и обучающие мероприятия. однако, все еще наблюдаются трудности: Домашнее насилие не криминализировано, не проведен</p>

				<p>гражданского общества акции «16 дней против насилия в семье», встречи со студентами, с населением и др.</p> <p>В рамках реализации Программы реформы милиции на 2014-2020 годы был созданы Общественные советы по содействию гражданского общества реформе милиции при МВД РТ, при УМВД Хатлонской и Согдийской областях. Чуть позже были созданы Общественные советы по содействию гражданского общества обеспечению охраны общественного порядка при ОМВД в районах, городах республики. Советы также активно вовлечены в профилактику и борьбу с домашним насилием.¹⁷⁹</p> <p>Постановлением Консультативного совета КДЖС РТ от 22 сентября 2017 г. была утверждена Коммуникационная стратегия по изменению поведения в отношении насилия в семье. Данная стратегия была разработана группой местных и международных экспертов в тесном сотрудничестве с КДЖС при поддержке Филиала ГОПА мбХ в РТ/Проекта PDV¹⁸⁰. В 2017 г. 155 представителей отделов КДЖС г. Душанбе, РРП, ГБАО, Рашта, а также Хатлонской и Согдийской области прошли тренинги по внедрению Коммуникативной стратегии. 37 представителей отделов КДЖС прошли</p>	мониторинг Закона РТ о предупреждении насилия в семье).
--	--	--	--	---	---

¹⁷⁹ Основные проблемы реализации Закона Республики Таджикистан «О предупреждении насилия в семье» на местном уровне и механизмы повышения эффективности деятельности ключевых субъектов по его реализации (по результатам общественного мониторинга и оценки), Коалиция общественных объединений Республики Таджикистан «От равенства юридического – к равенству фактическому», ОО «Джахон», 2019 г.

¹⁸⁰ <https://pdv.tj/publikaczii/>

					<p>тренинг по инновационным методам и лучшим практикам проведения кампаний по изменению поведения.</p> <p>В рамках реализации данной стратегии Комитетом по делам женщин и семьи при Правительстве РТ совместно с Филиалом ГОПА мбХ в РТ/Проектом PDV была запущена информационная кампания, направленная на общее население, а также три таргетированные кампании, направленные на молодых мужчин, женщин и свекровей.</p> <p>Каждый год КДЖС совместно с Филиалом ГОПА мбХ в РТ/Проектом PDV проводит конкурс среди журналистов на лучший медиа-продукт с целью привлечения СМИ к освещению вопросов предотвращения насилия в семье.</p> <p>Ежегодно в рамках кампании “16 дней борьбы против гендерного насилия” проводятся информационно-образовательные мероприятия по разъяснению законодательства РТ по предотвращению насилия в семье с участием КДЖС, представителей министерств и соответствующих структур, студентов, школьников и населения с широким привлечением представителей гражданского общества, общественных активистов.</p> <p>Генеральная прокуратура организовала и провела разъяснительные работы в учебных заведениях и других учреждениях по уходу за детьми. В целях выполнения требований Закона РТ «О предупреждении насилия в семье» и Государственной</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					программы по предотвращению насилия в семье на 2014-2023, сотрудники прокуратуры в первой половине 2018 года провели 1490 встреч и обсуждений, 199 выступлений, 193 круглых столов в городах и районах республики, помимо этого было проведено 149 телевизионных выступлений, 231 радио выступлений и 272 публикации в прессе.	
		2. Координирование деятельности центров поддержки, центров или отделений медико-социальной реабилитации потерпевших	2017-2020	КДЖС, МВД, МЗСЗН, МИОГВ, ОО	<p>Выполняется частично</p> <p>Согласно статье 16 Закона РТ «О предупреждении насилия в семье» поддержку потерпевшим оказывают Центры поддержки, которые «создаются государственными органами, физическими или юридическими лицами в форме учреждения и которые относятся к некоммерческим организациям». В соответствии со статьей 17 Закона также призваны оказывать помощь жертвам насилия Центры или отделения медико-социальной реабилитации потерпевших от насилия, которые «создаются решением местного исполнительного органа государственной власти по согласованию с органами сферы здравоохранения в центральных, городских, районных больницах или городских и районных поликлиниках и не являются юридическим лицом». Таким образом, центры поддержки должны иметь статус юридического лица, а отделения медико-социальной реабилитации не являются юридическими лицами.</p> <p>«Консультационные центры размещаются непосредственно в зданиях местных администраций. Они действительно могут оказывать информационно-</p>	

					<p>консультативную помощь пострадавшим от семейного насилия и их семьям, но не предоставляют временного убежища. Вопреки положениям Закона «О предупреждении насилия в семье», предусматривающим развитие существующих служб помощи и создание новых, отдельный бюджет на эти цели не выделяется».¹⁸¹</p> <p>Отделения медико-социальной реабилитации организовываются в виде медпунктов для пострадавших от насилия в семье.</p> <p>«В большинстве случаев женщины проводят там не более пяти дней. Другая проблема состоит в том, что специализированные медпункты для жертв насилия расположены в родильных и гинекологических отделениях, где средний медперсонал преимущественно занят уходом за роженицами. Совместное пребывание пострадавших с другими пациентами в больнице неэффективно, поскольку пострадавшим требуется более широкий спектр услуг: от психологической помощи до юридических консультаций».¹⁸²</p> <p>«В Таджикистане ощущается острый дефицит приютов и других служб помощи, куда пострадавшие от семейного насилия могли бы обратиться в экстренных ситуациях за временным убежищем и защитой».¹⁸³</p>	
--	--	--	--	--	---	--

¹⁸¹ Источник: https://www.hrw.org/ru/report/2019/09/19/333681#_ftn108

¹⁸² Источник: https://www.hrw.org/ru/report/2019/09/19/333681#_ftn108

¹⁸³ Источник: https://www.hrw.org/ru/report/2019/09/19/333681#_ftn108

					<p>«По единицам можно пересчитать государственные службы по оказанию помощи жертвам насилия. Действующие Кризисные и Ресурсные центры при общественных объединениях, занимающиеся профилактикой насилия в отношении женщин и оказывающие помощь жертвам насилия испытывают целый ряд проблем:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Отсутствие постоянных и оборудованных надлежащим образом помещений, сложности заключения договоров об аренде помещений на долгосрочный период. ✓ Краткосрочное финансирование (предусматривающее финансирование со стороны донора в основном на один год). ✓ Слабая материально-техническая база (оборудование, интернет и т.д). ✓ Дефицит высокопрофессиональных кадров, необходимость повышения квалификации психологов, юристов, медиков и других специалистов. ✓ Ограниченность пакета предоставляемых услуг».¹⁸⁴ <p>«Активность и объем оказываемых услуг со стороны как государственных, так и неправительственных различных служб по поддержке жертв насилия преимущественно зависят от финансирования доноров. В существующей системе оказания помощи жертвам насилия большой проблемой для</p>	
--	--	--	--	--	--	--

¹⁸⁴ Источник: Третий альтернативный доклад общественных объединений Таджикистана по реализации Конвенции о ликвидации всех форм дискриминации в отношении женщин, Коалиция ОО «От равенства юридического к равенству фактическому» 2018г.

				<p>целевых районов является отсутствие приютов и убежищ. Данная проблема актуальна и для кабинетов медико-социальной реабилитации пострадавших от насилия в семье при медучреждениях, которые вынуждены часто размещать жертв насилия в медучреждениях при отсутствии необходимости дальнейшего медицинского лечения».¹⁸⁵</p> <p>До декабря 2018 в РТ функционировали 8 Комнат для жертв домашнего насилия при родильных отделениях ЦРБ республики при МЗСЗН, открытые при поддержке UNFPA.</p> <p>При финансовой поддержке Филиала ГОПА мбХ в РТ/Проекта PDV в сотрудничестве с местными властями и согласно приказу Министерства здравоохранения и социальной защиты населения Республики Таджикистан от 20 октября 2018 года, №973 при отделении детской хирургии ГУ Медицинский комплекс «Истиклол», при родильных отделениях ЦРБ Пянджского, Шаартузского районов и при детском отделении Пархарского района открыты и оборудованы Комнаты медико-социальной реабилитации женщин, пострадавших от насилия. Эти комнаты предоставляют временное убежище и комплексную помощь жертвам насилия.</p>	
--	--	--	--	--	--

¹⁸⁵ Источник: Основные проблемы реализации Закона Республики Таджикистан «О предупреждении насилия в семье» на местном уровне и механизмы повышения эффективности деятельности ключевых субъектов по его реализации (по результатам общественного мониторинга и оценки), Коалиция общественных объединений Республики Таджикистан «От равенства юридического – к равенству фактическому», ОО «Джахон», 2019 г.

				<p>Комнаты осуществляют свою деятельность в соответствии с действующим законодательством, стандартами качества социальных услуг для жертв насилия в семье, утверждённых МЗСЗН РТ, процедурам и стандартам предоставления основных видов социальных услуг, утвержденным Типовым Положением Комнат по поддержке женщин, пострадавших от насилия, при центральных клинических больницах и родильных домах МЗиСЗН от 20 октября 2018 года, №973¹⁸⁶.</p> <p>При исполнительном органе государственной власти г. Душанбе функционирует «Центр самопознания женщин», который оказывает правовые и психологические консультации в рабочие дни в дневное время. Центр полностью финансируется из бюджета ИОГВ г. Душанбе.</p> <p>В 2017-2018 годах при содействии Филиала ГОПА мбХ в РТ/PDV было создано 25 межведомственных рабочих групп в Хатлонской области, в задачи которых входит координация услуг всех провайдеров в сфере оказания помощи жертвам насилия и перенаправление жертв.</p> <p>Несколько комнат для жертв насилия, которые были открыты при поддержке международных доноров, в настоящее время финансируется Правительством РТ</p>	
--	--	--	--	---	--

¹⁸⁶ ; www.pdv.tj

				<p>при содействии Филиала ГОПА мбХ в РТ/PDV.</p> <p>За период 2018-2019 годы при финансовой поддержки Филиала ГОПА мбХ в РТ \Проекта PDV в сотрудничестве местными властями были открыты комнаты для индивидуальной консультации жертв НС (г. Левакант, р-н Кушониен) и комната по коррекции поведения агрессоров (г. Левакант).</p> <p>КДЖС с привлечением специалистов Государственных учреждений «Центр развития здорового образа жизни» и «Центр репродуктивного здоровья» при Министерстве здравоохранения и социальной защиты населения РТ проводит совместные семинары.</p> <p>«Необходимо отметить, что налаженная координация распространяется не на всю страну. Такая работа ведется, в основном, на юге Таджикистана, где осуществляет, в основном, свою деятельность Филиал ГОПА мбХ в РТ \Проекта PDV. На национальном уровне координация не налажена на достаточном уровне. Доказательством тому является отсутствие единой статистики по случаям насилия в семье, жертвам и агрессорам насилия, предпринятым мерам реагирования, количеству административных и уголовных дел, обвинительных приговоров и выплат компенсаций вреда жертвам. Кроме того, на законодательном уровне до сих пор не разработан механизм координации между ведомствами и не принят механизм перенаправления жертв</p>	
--	--	--	--	---	--

					<p>домашнего насилия. Согласно ст. 7 Закона РТ «О предупреждении насилия в семье» Правительство РТ координирует деятельность других ведомств в сфере предупреждения насилия в семье, однако, каждый ответственный государственный субъект по насилию в семье действует в рамках своих полномочий и имеет свое видение данной работы, не имея совместных планов действий по реализации вышеуказанного закона с другими ведомствами». ¹⁸⁷</p> <p>Женщины и девушки с инвалидностью практически не имеют информации о центрах поддержки и не знают, к кому можно обратиться в случае насилия в семье. ¹⁸⁸</p>	
		3. Мониторинг реализации Закона Республики Таджикистан «О предотвращении насилия в семье» и Государственной программы предотвращения насилия в семье в Республике Таджикистан	2018	КДЖС, МВД, ОО	<p>Частично выполнен</p> <p>Согласно информации, озвученной КДЖС, начаты подготовительные работы к мониторингу Закона, однако, в установленный период мониторинг со стороны КДЖС не проведен.</p> <p>В 2019 году, в рамках проекта ПРООН «Укрепление общественной безопасности и предотвращение насилия по отношению к женщинам», реализуемого Saferworld совместно с местными партнерами – ОО «Джахон» и ОО «Заршедабону», был проведен общественный мониторинг Закона РТ «О предупреждении насилия в семье» на местном уровне, который охватил 6 территориальных единиц г.</p>	

¹⁸⁷ Источник: ОФ «Ваш выбор»

¹⁸⁸ Источник: ОО «Сафои Конибодом»

				<p>Бохтар, г. Куляб, район Хамадони (Хатлонская обл.), г. Вахдат, г. Гиссар, район Рудаки (РРП). Отчет по результатам общественного мониторинга и оценки (МиО) подготовлен Коалицией общественных объединений Таджикистана «От равенства юридического – к равенству фактическому» при лидирующей роли ОО «Джахон».</p> <p>Мониторинг Госпрограммы по предотвращению насилия в семье на 2014-2023 гг. проведен КДЖС при поддержке Филиала ГОПА мбХ в РТ/Проекта PDV и находится в стадии подготовки отчета. Как показали предварительные результаты мониторинга, в программе уделяется недостаточно внимания вопросам доступа к правосудию пострадавших от насилия в семье. Программа больше акцентирована на информированности населения, обучении специалистов, на образовании девушек, родителей, нежели на оказании защиты пострадавших от насилия в семье. Кроме того, Госпрограмма и план мероприятий к ней охватывает только мероприятия, направленные на предупреждение насилия в семье, а не в целом на гендерное насилие.</p>	
	4. Совершенствование механизма перенаправления и документирования случаев насилия в семье	2017-2018	МВД, ГП, ВС, МЗСЗН, КДЖС	<p>Выполнен частично</p> <p>Согласно статистике МВД РТ за последние два года количество проверенных обращений и жалоб составило по вопросам насилия в семье: в 2017 году всего 2911 обращений, в 2018 – 3448 (больше на 137), за шесть месяцев 2019 - 1758 обращений (в сравнении с этим же периодом прошлого</p>	

					<p>года – на 233 больше обращений).¹⁸⁹ Приведенная статистика свидетельствует об увеличении количества обращений в правоохранительные органы по поводу семейного насилия.</p> <p>Однако, «имеющиеся данные и показатели не унифицированы и между официальными статистическими данными и неофициальными сведениями о реальных масштабах насилия в отношении женщин существуют значительные расхождения. Преобладает статистика в разрезе лиц, совершивших преступление. Официально практически не публикуется статистика в разрезе жертв преступлений и насилия. В немалой степени это связано с несовершенством форм статотчетности».¹⁹⁰ В различных государственных отчетах приводятся разные статистические данные, что свидетельствует о том, что не имеется единой статистики.</p> <p>«...Отсутствуют дезагрегированные данные по степени родства причинителей насилия и пострадавших.¹⁹¹ Профильные организации ведут свою статистику, в МВД ведется учет преступлений по определенным категориям, однако в стране нет единой официальной базы данных, которая обеспечивала бы комплексную статистику по частоте и видам насилия в</p>	
--	--	--	--	--	--	--

¹⁸⁹ Источник: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/04/ZHurnal-A4-Strategicheskoe-sotrudnichestvo.pdf>

¹⁹⁰ Источник: Третий альтернативный доклад общественных объединений Таджикистана по реализации Конвенции о ликвидации всех форм дискриминации в отношении женщин, Коалиция ОО «От равенства юридического к равенству фактическому» 2018г.

¹⁹¹ Источник: Human Rights Watch Submission on Tajikistan to the United Nations Committee on the Elimination of Discrimination against Women, 71st session of the United Nations Committee on the Elimination of Discrimination against Women, October 15, 2018, <https://www.hrw.org/news/2018/10/15/submission-tajikistan-united-nations-committee-elimination-discrimination-against>.

					<p>отношении женщин. Гендерную статистику, в том числе по направлению «предупреждение насилия в отношении женщин», ведет Агентство по статистике при Президенте РТ, однако там не отражаются сведения по числу и категориям преступлений, а также по приговорам в каждой из категорий. Организация «ООН-женщины» (структура ООН) по вопросам гендерного равенства), основываясь на данных правительства Таджикистана, отмечает, что 20% состоящих в браке женщин сталкиваются с эмоциональным, физическим или сексуальным насилием со стороны мужа, однако только одна из пяти пострадавших подает заявление в милицию по фактам таких преступлений».¹⁹²</p> <p>После принятия Закона РТ «О предупреждении насилия в семье» был принят ряд подзаконных актов по реализации закона.</p> <p>Согласно приказам Министерства здравоохранения и социальной защиты населения Республики Таджикистан от 31 марта 2017 года, №224, от 09 февраля 2018 года, №125 и от 16 января 2020 года, №26, в рамках сотрудничества МЗСЗН РТ с Филиалом ГОПА мбХ в РТ/Проекта PDV была создана рабочая группа «По пересмотру, разработки/ доработки регламентирующих документов, касающихся аспектов оказания социальной и медицинской помощи</p>	
--	--	--	--	--	--	--

¹⁹² Источник: «Насилие на каждом шагу», Human Rights Watch, сентябрь 2019 г., доступно по ссылке: https://www.hrw.org/ru/report/2019/09/19/333681#_ftn20

					<p>пострадавшим от НС» и утвержден график проведения встреч. За период с 2017 по 2020 было проведено 11 заседаний РГ, где были представлены, рассмотрены и утверждены следующие документы:</p> <p>1) Положение о комнатах медико-социальной реабилитации женщин, пострадавших от насилия, при центральных клинических больницах и родильных домах МЗСЗН (утверждён приказом МЗСЗН от 20 октября 2018 года, №973).¹⁹³</p> <p>2) Типовое положение об организации и деятельности приютов для жертв насилия в семье (утверждён приказом МЗСЗН РТ №1105 от 11 декабря 2018г.)¹⁹⁴</p> <p>3) Типовое положение Отделов социальной помощи на дому местных исполнительных органов власти (утверждён приказом МЗСЗН РТ, №748 от 12 сентября 2017г.)¹⁹⁵</p> <p>4) Типовая форма Должностных обязанностей социального работника Центра оказания социальной помощи населению при органе местной исполнительной власти (утверждён приказом МЗСЗН РТ, №222 от 06 марта 2018г.)¹⁹⁶</p> <p>5) Инструкция для сотрудников сферы социальной защиты населения по реагированию на случаи насилия в семье</p>	
--	--	--	--	--	--	--

¹⁹³ Источник: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/05/Nizomnoma-dar-borai-huchrahoi-tavonbahshi.pdf>

¹⁹⁴ Источник: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/06/Tipovoe-polozhenie-priyutov.pdf>

¹⁹⁵ Источник: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/06/Tipovoe-polozhenie-CZOSP.pdf>

¹⁹⁶ Источник: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/05/Dasturamal-oid-ba-vokunishi-korm-ichtimoi-va-Uhdadorihoi-vazifavii-korm-hifzi-ichtimoi.pdf>

					<p>(утверждён приказом МЗСЗН РТ, №443 от 11 мая 2018г.)¹⁹⁷</p> <p>6) Инструкция для медицинских работников по реагированию на случаи насилия в семье (утверждён приказом МЗСЗН РТ, №443 от 11 мая 2018г.)¹⁹⁸</p> <p>7) Стандарты качества социальных услуг, предоставляемых жертвам насилия в семье в Республике Таджикистан (утверждены приказом МЗСЗН РТ от 13 декабря 2019 года, № 967).¹⁹⁹</p> <p>Также разработаны такие документы, как Инструкция для деятельности сотрудников отделов КДЖС по реализации гендерного равенства и предотвращению насилия в семье (Приказ Председателя КДЖС №159 от 08.11.2018г.); Инструкция для работников образовательных учреждений по предотвращению и реагированию на случаи насилия в отношении детей (Постановление №11 Научно-методического Совета МОН РТ от 21.12.2017г.); Типовое положение об организации и деятельности приютов для жертв насилия в семье (Приказ министра МЗСЗН РТ №1176 от 11.12.18г.).²⁰⁰</p> <p>В рамках сотрудничества МВД РТ с ОБСЕ разработана Инструкция по организации деятельности сотрудников внутренних дел по предупреждению, устранению и реагированию на случаи насилия в семье</p>	
--	--	--	--	--	---	--

¹⁹⁷ Источник: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/05/Dasturamal-oid-ba-vokunishi-korm-ichtimoi-va-Uhdadorihoi-vazifavii-korm-hifzi-ichtimoi.pdf>

¹⁹⁸ Источник: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/05/Dasturamali-kormandoni-tibbi.pdf>

¹⁹⁹ <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/06/Standarti-Hizmati-ichtimoi-ba-ЧЗО.pdf>

²⁰⁰ Основные проблемы реализации Закона Республики Таджикистан «О предупреждении насилия в семье» на местном уровне и механизмы повышения эффективности деятельности ключевых субъектов по его реализации (по результатам общественного мониторинга и оценки), Коалиция общественных объединений Республики Таджикистан «От равенства юридического – к равенству фактическому», ОО «Джахон», 2019 г.

				<p>(Приказ министра МВД РТ № 276\з от 20.04.2016 г.)</p> <p>В рамках сотрудничества государственных органов Филиалом ГОПА мбХ в РТ/Проекта PDV были разработаны следующие документы:</p> <p>1) Руководство для работников правоохранительных органов в рамках выполнения закона Республики Таджикистан «О предотвращение насилия в семье» (Протокол №1 от 21.06.2019г. Научно-методического совета Академии милиции МВД РТ).²⁰¹</p> <p>2) Инструкция для юристов Государственных юридических бюро для оказания первичной юридической помощи пострадавшим от насилия в семье при Министерстве юстиции РТ (Утверждён приказом директора ГЮБ от 08 ноября 2018года, №12).</p> <p>3) Инструкция для работников образовательных учреждений по предотвращению и реагированию на случаи насилия в отношении детей (Постановление №11 Научно-методического Совета МОН РТ от 21.12.2017г.)²⁰²</p> <p>4) Инструкция для деятельности сотрудников отделов КДЖС по</p>	
--	--	--	--	--	--

²⁰¹ Источник: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/05/PDV-Rohnamo-MVD.pdf>

²⁰² Источник: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/05/«Dasturamal-baroi-kormandoni-muassisaxoi-talimī-oid-ba-peshgirī-va-vokunish-ba-xodisaxoi-zýrovarī-nisbati-kýdakon».pdf>

				<p>реализации гендерного равенства и предотвращению насилия в семье (Приказ Председателя КДЖС №159 от 08.11.2018г.)²⁰³</p> <p>Комитетом религии, регулированию национальных традиций, торжеств и обрядов при правительстве Таджикистана при поддержке Филиала ГОПА мбХ в РТ/Проекта PDV разработали «Инструкцию для работников отделов, ведущих специалистов и религиозных лидеров реагирования на случаи домашнего насилия» (2019 год)²⁰⁴.</p> <p>Все разработанные и утвержденные Инструкции имеют первичную и отчетную статистическую форму для сбора информации.</p> <p>Таким образом, принимаются определенные меры в данном направлении, однако, наблюдается недостаточность сбора данных и слабая координация между государственными органами по предупреждению насилия в семье (МВД, Минздрав и соцзащиты, Минобразования и науки, Комитет по делам женщин, местные органы власти, и др).</p> <p>По мнению Коалиции общественных организаций «От равенства юридического к равенству фактическому», в РТ нет механизма перенаправления жертв,</p>	
--	--	--	--	--	--

²⁰³ Источник: <https://pdv.tj/publikaczii/>

²⁰⁴ Источник: <https://pdv.tj/publikaczii/>

					<p>подвергшихся насилию в семье.²⁰⁵ Результаты общественного мониторинга Закона РТ «О предупреждении насилия в семье» также показали, что «не отработаны механизмы перенаправления потерпевших от насилия в семье в другие профильные организации. Не утвержден единый формат перенаправления потерпевших от насилия в семье. В отличие от ОМВД, где более или менее ведется учет перенаправления, в других структурах системного и регулярного учета нет, или он слабо налажен». ²⁰⁶</p>	
		<p>5. Повышение квалификации сотрудников правоохранительных органов и сферы здравоохранения в направлении предотвращения насилия в семье</p>	регулярно	<p>ГП, ВС, ИГУ, АГС, МЗСЗН, МВД, КДЖС</p>	<p>Выполняется частично</p> <p>В ноябре 2018 года при Комитете по делам женщин и семьи при Правительстве РТ при поддержке представительства Евросоюза открылись Ресурсный центр по поддержке жертв домашнего насилия и новая горячая линия для жертв насилия (бесплатный короткий номер 1313). Ресурсный центр открыт в рамках проекта «Совершенствование системы отчетности и урегулирования гендерного насилия в Таджикистане» при поддержке Комитета по делам женщин и семьи и при финансировании Фонда Евразия Центральной Азии – Таджикистан.²⁰⁷ В Ресурсном центре</p>	

²⁰⁵ Третий альтернативный доклад общественных объединений Таджикистана по реализации Конвенции о ликвидации всех форм дискриминации в отношении женщин, Коалиция ОО «От равенства юридического к равенству фактическому» 2018г.

²⁰⁶ Основные проблемы реализации Закона Республики Таджикистан «О предупреждении насилия в семье» на местном уровне и механизмы повышения эффективности деятельности ключевых субъектов по его реализации (по результатам общественного мониторинга и оценки), Коалиция ОО «От равенства юридического к равенству фактическому», ОО «Джахон», 2019 г.

²⁰⁷ www.ef-ca.tj

					<p>внедрено электронное приложение для своевременного и легкого сбора информации, получения единой статистики и переработки информации. Также запущена база данных, где собирается и анализируется подробная информация о случаях насилия в семье.</p> <p>В рамках данного проекта были проведены тренинги для общественных лидеров, государственных служащих и сотрудников милиции на местном уровне по механизму реализации Закона РТ «О предупреждении насилия в семье» и в 9 районах/городах Согдийской области со стороны председателей районов/городов приняты инструкции по взаимодействию субъектов по предупреждению и реагированию на случаи насилия в семье. Инструкции утверждены местными представительными органами государственной власти.</p> <p>Были проведены обучающие тренинги для сотрудников милиции по применению утвержденной Инструкции, системы отчетности, а также применения защитного предписания со стороны участковых инспекторов. Для 30 курсанток Академии МВД РТ был проведен 2-хдневный тренинг на тему «Международные и национальные стандарты по правам человека и вопросам предотвращения насилия в семье».</p> <p>ФЕЦА - Таджикистан в рамках проекта «Совершенствование системы отчетности и урегулирования гендерного насилия в Таджикистане» при финансовой поддержке Европейского союза проводил в 2019 году тренинги для</p>	
--	--	--	--	--	--	--

				<p>сотрудников государственных органов по делам женщин и семьи Согдийской и Хатлонской областей, которые обучились содержанию и применению Инструкции «О взаимодействии субъектов по предупреждению и реагированию случаев насилия в семье», а также ряд других мероприятий, направленных на предотвращение насилия в семье.²⁰⁸</p> <p>В рамках сотрудничества МЗСЗН РТ с Филиалом ГОПА мбХ в РТ/Проекта PDV рабочая группа «По пересмотру, разработке/ доработке регламентирующих документов, касающихся аспектов оказания социальной и медицинской помощи пострадавшим от НС» разработан Учебный модуль по реагированию на случаи насилия в семье для медицинских работников. Пособие разработано для тренеров Учебно-клинических центров семейной медицины, сестринского дела и Института повышения квалификации медицинских работников МЗСЗН (утвержден приказом МЗСЗН от 24 января 2018 года, №61).²⁰⁹</p> <p>Также разработан Учебный модуль по реагированию на случаи насилия в семье для социальных работников. Пособие разработано для тренеров Центра обучения и внедрения инновационных технологий социальной работы «Чорбог»</p>	
--	--	--	--	--	--

²⁰⁸ Источник: http://www.ef-ca.tj/news_ru.php?arhi

²⁰⁹ Источник: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/05/Moduli-talimi-baroi-korm-tandurusti.pdf>

					<p>МЗСЗН (утвержден приказом МЗСЗН от 24 января 2018 года, №61).²¹⁰</p> <p>Учебные модули по реагированию на случаи насилия в семье для медицинских/социальных работников (утверждены приказом МЗСЗН от 24 января 2018 года, №61) интегрированы в учебный процесс Учебно-клинического центра семейной медицины и его филиалы, Учебно-клинического центра сестринского дела и его филиалы, Института последипломной подготовки медицинских кадров, Национальный центр репродуктивного здоровья, Республиканский центр судебно-медицинской экспертизы и Центра обучения и внедрения инновационных технологий социальной работы «Чорбог» (Варзоб) при МЗСЗН РТ.²¹¹</p> <p>Согласно приказам МЗСЗН РТ № 36 от 22 января 2020 «О проведении обучающих тренингов на тему «Исполнение Инструкции для сотрудников сферы социальной защиты населения/здравоохранения по реагированию на случаи насилия в семье» и при поддержке Филиала ГОПА мбХ в РТ/Проекта PDV для медицинских/социальных работников республики проведены 10 тренингов. На данных тренингах было обучено 257 специалистов.</p>	
--	--	--	--	--	--	--

²¹⁰ Источник: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/05/Moduli-talimi-baroi-korm-ictimoi.pdf>

²¹¹ Источник: Филиал ГОПА мбХ в РТ/Проекта PDV

					<p>При поддержке МЗСЗН и Филиала ГОПА мбХ в РТ/Проекта PDV тренингами за период с 2016 по 1-ый квартал 2020 было охвачено около 2257 медработников и соцработников. Основная цель тренингов - усиление потенциала и профессионализма медицинских работников среднего звена при их работе с жертвами домашнего насилия в РТ.²¹²</p> <p>На основании Совместного плана Филиала ГОПА мбХ в РТ/Проекта PDV и Министерства юстиции РТ в период с 2017 по 2019гг. проведены тренинги для сотрудников органов ЗАГС Согдийской области и для сотрудников органов ЗАГС г. Душанбе, Хатлонская область, районы республиканского подчинения и для специалистов Раштской зоны на тему: «Оказание юридической и психологической помощи для пострадавших от насилия в семье – от теории к практике», с целью наращивания потенциала сотрудников органов ЗАГС по вопросам консультирования пострадавших от насилия в семье, по пониманию специфики феномена насилия в семье и по перенаправлению пострадавших от НС. Было проведено всего 12 тренингов.</p> <p>Для сотрудников Центров оказания юридической помощи проведены тренинги по теме «Инструкция для юристов Государственных юридических бюро для оказания первичной юридической помощи пострадавшим от насилия в семье», где обучены 75 сотрудников (жен - 28, муж –</p>	
--	--	--	--	--	--	--

²¹² Источник: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/04/ZHurnal-A4-Strategicheskoe-sotrudnichestvo.pdf>

				<p>47) Государственного юридического бюро республики.</p> <p>В рамках проекта ПРООН “Усиление общественной безопасности и предотвращение насилия в отношении женщин в Таджикистане” в 2019 году Филиалом ГОПА мбХ в РТ/Проекта PDV был проведен ряд обучающих тренингов на тему «Усиление местных механизмов и процедур межведомственного сотрудничества по противодействию НС» для сотрудников ОМВД, службы исполнения при Правительстве РТ, сотрудников Государственного Учреждения «Центр правовой помощи» при МЮ РТ, сотрудников Генеральной Прокуратуры РТ и Верховного Суда РТ. Всего проведено 18 тренингов и обучено 418 специалистов (мужчин – 362 и женщин-56).</p> <p>В рамках сотрудничества с МЗСЗН, МЮ, МВД, МОН, КДЖС, КДРНТ, КДМС, и др, Филиал ГОПА мбХ в РТ / Проекта PDV проведено обучение специалистов по реагированию на случаи насилия в семье и оказанию услуг и помощи жертвам насилия в семье. За период 2016- 2020 прошли обучение всего 4950 специалистов (2692 жен; 2258 муж), которые, на</p>	
--	--	--	--	---	--

					<p>сегодняшний день, оказывают помощь жертвам насилия в семье²¹³.</p> <p>В Академии МВД введён отдельный предмет «Предупреждение насилия в семье» - 36 академических часов, по итогам которого курсанты Академии сдают экзамены.</p> <p>В рамках сотрудничества с МВД, при поддержке Филиала ГОПА мбХ в РТ/Проекта PDV была оборудована учебная комната при Академии МВД РТ для проведения занятий для предмета «Предупреждения насилия в семье».</p> <p>МВД РТ при поддержке Филиала ГОПА мбХ в РТ/Проекта PDV провели в начале июля 2018 года 3-х дневный ТоТ на республиканском уровне в здании Академии милиции МВД РТ г.Душанбе, и после однодневные тренинги для 650 работников милиции в Хатлонской области для 25 городов и районов Март-Апрель 2020г. С Октября 2016 г.- по Сентябрь 2019 более 600 сотрудников милиции были обучены в рамках проекта в Согдской области, ГБАО, Душанбе и РРП, а также Хатлонской области на тему «Предупреждение насилия в семье, реагирование на случаи домашнего насилия. Практическое использование защитных предписаний».²¹⁴</p> <p>Таджикской Ассоциацией Планирования Семьи в сотрудничестве с МЗСЗН и</p>	
--	--	--	--	--	--	--

²¹³ Источник: Филиал ГОПА мбХ в РТ \Проекта PDV

²¹⁴ Источник: Филиал ГОПА мбХ в РТ/Проекта PDV

					<p>КДЖС, при финансовой поддержке Фонда Народонаселения ООН (UNFPA) проведен ряд мероприятий по повышению осведомленности специалистов и населения по вопросам насилия в семье: организованы туры по обмену опыта между специалистами МЗСЗН, КДЖС, МВД и Генеральной Прокуратуры по вопросам межведомственного реагирования на домашнее насилие; 65 специалистов из числа сотрудников МЗСЗН, КДЖС, МВД и ОГО прошли обучающий семинар по межведомственному реагированию на гендерное насилие; 45 специалистов из числа сотрудников КДЖС прошли семинар по мультисекторальному сотрудничеству в области профилактики гендерного насилия; 47 специалистов из числа сотрудников КДЖС прошли семинар по вопросам гендерного равноправия в рамках рекомендаций международных органов; разработан и утвержден клинический протокол для жертв сексуального насилия; адаптировано и утверждено руководство - Стандартные операционные процедуры, часть межведомственного реагирования на гендерное насилие для сотрудников здравоохранения.</p> <p>Несмотря на регулярное проведение тренингов для сотрудников государственных структур и общественных организаций, вовлеченных в процесс реализации Закона, со стороны целого ряд международных организаций: проект</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>по предотвращению домашнего насилия (GOPA/PDV), проект ПРООН и Saferworld «Укрепление общественной безопасности и предотвращение насилия по отношению к женщинам в Таджикистане», проект «Совершенствование системы отчетности и урегулирования гендерного насилия в Таджикистане» Фонда Евразия Центральной Азии–Таджикистан, Бюро ОБСЕ в Таджикистане, проекты ЮНФПА, структуры ООН-женщины и других, подавляющая часть ключевых информантов обратили внимание на потребность в проведении регулярных семинаров и тренингов по различным аспектам деятельности в сфере профилактики и оказания помощи жертвам насилия. Тем более что, в целом ряде структур произошло обновление кадров.²¹⁵</p> <p>Фиксируется потребность со стороны сотрудников профильных государственных структур и общественных организаций целевых районов в повышении потенциала, в создании регулярной системы повышения квалификации специалистов профильных структур и обучающих программ в сфере профилактики и оказания помощи жертвам насилия. Особенно актуален</p>	
--	--	--	--	--	---	--

²¹⁵ Источник: Основные проблемы реализации Закона Республики Таджикистан «О предупреждении насилия в семье» на местном уровне и механизмы повышения эффективности деятельности ключевых субъектов по его реализации (по результатам общественного мониторинга и оценки), Коалиция общественных объединений Республики Таджикистан «От равенства юридического – к равенству фактическому», ОО «Джахон», 2019 г.

					<p>вопрос для вновь принятых сотрудников профильных организаций и учреждений.²¹⁶</p> <p>Комитет ООН по правам человека в своих Заключительных рекомендациях Таджикистану от 18 июля 2019 года рекомендовал Таджикистану проведение надлежащей подготовки сотрудников правоохранительных и судебных органов, а также прокуроров и других заинтересованных сторон по вопросам выявления, рассмотрения и расследования случаев насилия в отношении женщин с учетом гендерного фактора.²¹⁷</p>	
5	Усовершенствование уголовного законодательства в связи с предусмотрением уголовной ответственности за насилие в семье в качестве отдельного состава преступления (118.28-118.32)	1. Подготовка проекта соответствующих нормативных правовых документов в связи с предусмотрением уголовной ответственности за насилие в семье в качестве отдельного состава	до решения задачи	Рабочая группа, ГП, ВС, МВД, МЗСЗН, КДЖС	<p>На момент проведения анализа не выполнен Распоряжением Президента Республики Таджикистан от 26 февраля 2016 года создана рабочая группа по разработке проекта Уголовного Кодекса РТ в новой редакции. Однако, на момент проведения анализа насилие в семье, как отдельный вид преступления, не криминализировано и не включено в Уголовный кодекс РТ.</p>	<p>Не выполнен.</p> <p>Поправки о криминализации насилия в семье в Уголовный кодекс РТ не внесены.</p>

²¹⁶ Источник: Основные проблемы реализации Закона Республики Таджикистан «О предупреждении насилия в семье» на местном уровне и механизмы повышения эффективности деятельности ключевых субъектов по его реализации (по результатам общественного мониторинга и оценки), Коалиция общественных объединений Республики Таджикистан «От равенства юридического – к равенству фактическому», ОО «Джахон», 2019 г.

²¹⁷ Пункт 19 Заключительных рекомендаций Комитета ООН по правам человека, 2019 г.

		2. Организация изучения проектов нормативных правовых актов, разработанных в данном направлении, с привлечением учёных сферы правоведения и гражданского общества			Рабочей группой изучается вопрос о включении домашнего насилия в Уголовный кодекс РТ, как отдельного вида уголовного преступления.	
6	Принятие мер по упрочению гендерной политики и защиты прав женщин (115.30, 115.36, 115.39- 115.44, 118.22)	1. Организация информационно-просветительских мероприятий по гендерному равенству и устранению гендерных шаблонов во всех слоях общества	регулярно	КДЖС, КТР, МОН, Академия образования, КДР, ОО	<p>Выполняется</p> <p>В НСР-2030 вопрос обеспечения равенства возможностей и уменьшения социального неравенства через сокращение гендерного неравенства на основе совершенствования политики по обеспечению фактического гендерного равноправия и предотвращения всех форм насилия в отношении женщин и девочек, занимает особое место. В ПСР-2020 снижение гендерного неравенства отмечено отдельным межсекторальным приоритетом.²¹⁸</p> <p>По состоянию на 2017 г. Таджикистан занимал 95-ое место из 144 стран в Индексе гендерного разрыва. В рейтинге обеспечения равенства женщин и мужчин в экономической жизни страна находилась в 2017 г. на 52 месте, по доступу к образованию женщин на 115 месте, по возможностям в сферах здравоохранения и политики на 67 и 117 месте соответственно.²¹⁹</p>	Выполнен частично (проводятся разъяснительные и образовательные мероприятия, однако, поправки в данный закон внесены не были)

²¹⁸ Национальный доклад о ходе реализации стратегических документов страны в контексте Целей Устойчивого Развития, Министерство экономического развития и торговли РТ, 2019 год.

²¹⁹ Источник: <https://untj.org/wp-content/uploads/2018/11/NationalReport-RU.pdf>

					<p>Стратегическую роль в продвижении гендерного равенства и создании условий для достижения гендерных задач ЦУР в Таджикистане играет НСР-2030, разработанная с учетом произошедших изменений за последние годы в стране и мире, а также в соответствии с международными обязательствами по Повестке дня в области устойчивого развития на период до 2030 года.²²⁰</p> <p>С целью реализации Государственной программы по предотвращению насилия в семье в Республике Таджикистан на 2014 – 2023 гг. в 2018 году государственными органами совместно с общественными организациями проведено свыше 38 семинаров, 6 общественных обсуждений, и более 200 разъяснительных работ среди населения.</p> <p>Совместно с общественной организации "Бовари ба фардо" было проведено 9 встреч «Эдвокаси» в махаллях и городских школах города Душанбе по ликвидации гендерных стереотипов и вопросам предотвращения насилия в отношении женщин и девочек, препятствий в образовании девочек.</p> <p>Однако, на данные мероприятия привлекается мало женщин и девушек с инвалидностью, хотя они подвержены множественной дискриминации (по</p>	
--	--	--	--	--	---	--

²²⁰ Источник: Гендерный обзор национального доклада о ходе реализации стратегических целей Национальной стратегии развития РТ на период до 2020 года и Программы среднесрочного развития РТ на 2016-2020 годы в контексте Целей устойчивого развития, Коалиция общественных объединений Республики Таджикистан «От равенства юридического – к равенству фактическому», 2018 г. file:///C:/Users/%D0%90%D0%B4%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%80/Desktop/undp_tjk_gender_review_2030.pdf

				<p>признаку пола и по признаку инвалидности).</p> <p>Для привлечения женщин на государственную службу 19 апреля 2017 был принят указ Президента “О внесении изменений и дополнений в указ Президента Республики Таджикистан от 10 марта 2016 года, №647” года. В соответствии с данным указом в Положение о порядке проведения конкурса на замещение вакантных административных должностей государственной службы для женщин при первом их назначении на государственную службу прибавляется три дополнительных балла.</p> <p>Таджикистан включил в качестве приоритета пункт об усилении политического участия женщин в Национальную стратегию развития до 2030 года, в Среднесрочную программу развития до 2020 года и в Государственную программу «Об образовании, найме и назначении на руководящие должности Республики Таджикистан одаренных женщин и девушек» на 2017-2022 г.г. Эти приоритеты, в основном, направлены на увеличение числа женщин на государственной службе.</p>	
	2. Совершенствование Закона Республики Таджикистан «О государственных гарантиях равноправия мужчин и женщин и равных	2017-2018	КДЖС, МЮ, НЦЗ, ОО	<p>Не выполнен</p> <p>На момент проведения анализа изменения и дополнения в Закон РТ «О государственных гарантиях равноправия мужчин и женщин и равных возможностей их реализации» не внесены, однако, принимаются меры по усовершенствованию законодательства.</p>	

		возможностей их реализации» и другого законодательства отрасли		<p>Указом Президента в 2017 г. создана рабочая группа по усовершенствованию законодательства по гендерным вопросам. Данная группа была разделена на три подгруппы:</p> <ul style="list-style-type: none"> - по усовершенствованию законодательства в вопросах преодоления гендерных стереотипов, возглавляемую КДЖС РТ; - по усовершенствованию законодательства в вопросах прав женщин, возглавляемую МЮ РТ; - по усовершенствованию законодательства в вопросах предотвращения насилия в семье, возглавляемую ГП РТ. <p>В декабре 2018 года КДЖС презентовал результаты мониторинга реализации Закона РТ «О государственных гарантиях равноправия мужчин и женщин и равных возможностей их реализации». Мониторинг был проведен с привлечением независимого эксперта.</p> <p>В мае 2020 года Правительство РТ отклонило разработанный нижней палатой парламента РТ проект закона «О государственной гендерной политике». В заключении правительства говорится, что в предложенном законопроекте повторяются нормы действующего законодательства страны, в частности Конституции, конституционных законов «О выборах Маджлиси Оли РТ», «О судах РТ», законов «О нормативно-правовых актов», «Об образовании», «О защите и поддержке</p>	
--	--	--	--	---	--

					предпринимательства» и Трудового кодекса РТ. ²²¹	
		3. Проведение обучающих курсов и семинаров по гендерным вопросам сотрудникам министерств и ведомств, местных исполнительных органов государственной власти	2018	КДЖС, ИГУ, ВС, другие министерства и ведомства, ОО	<p>Частично выполнен</p> <p>В институте повышения квалификации государственных служащих проводятся спецкурсы по гендерным вопросам, однако, они не входят в обязательную учебную программу повышения квалификации, указанные курсы проходят ограниченное число госслужащих, первые лица министерств, как правило, не являются слушателями данных спецкурсов²²².</p> <p>Согласно мониторингу реализации Закона РТ «О государственных гарантиях равноправия мужчин и женщин и равных возможностей их реализации», результаты которого были обнародованы в декабре 2018 года, «Неясно, внедрены ли на постоянной основе гендерные курсы для государственных служащих на базе Института государственного управления и отраслевых институтов повышения квалификации (например, Института повышения квалификации работников прокуратуры или Учебного центра судей и так далее).</p>	

²²¹ Источник: <https://asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/society/20200529/v-tadzhikistane-otkazivayutsya-ot-otdel'nogo-zakona-po-gosudarstvennoi-gendernoi-politike>

²²² Третий альтернативный доклад общественных объединений Таджикистана по реализации Конвенции о ликвидации всех форм дискриминации в отношении женщин, Коалиция ОО «От равенства юридического к равенству фактическому» 2018г.

		4. Расширение и укрепление деятельности информационно-консультационных центров при КДЖС по оказанию правовой помощи по гендерным вопросам	регулярно	КДЖС, МИОГВ, ОО	<p>Не выполнен</p> <p>В Промежуточном отчете РТ о ходе реализации рекомендаций государств-членов Совета ООН по правам человека, принятых в рамках УПО (второй период) указано, что в РТ действуют информационно-консультативные центры при местных исполнительных органах государственной власти (110), кризисные центры для реабилитации женщин, подвергшихся насилию (18) при НПО.</p> <p>В РТ функционируют 33 кризисных центров и 3 их филиала. МЗСЗН РТ при родильных отделениях больниц ряда городов и районов республики организованы и функционируют кабинеты консультирования и оказания медицинской помощи жертвам домашнего насилия.</p> <p>В шестом периодическом докладе Таджикистана в Комитет по ликвидации всех форм дискриминации в отношении женщин (КЛДЖ), представленном в октябре 2017 года, указано аналогичное количество центров, что и в промежуточном отчете правительственной Рабочей группы в рамках выполнения Нацплана УПО.</p> <p>Таким образом, количество центров, согласно представленной информации, не увеличилось.</p> <p>«Большинство служб поддержки финансируется международными донорами. Большинство приютов находятся в ведении НПО. Закон «О предупреждении домашнего насилия» не предусматривает государственное финансирование убежищ для жертв</p>	
--	--	---	-----------	-----------------	--	--

					домашнего насилия. Количество функционирующих кризисных центров и приютов является недостаточным, учитывая широкую распространенность домашнего насилия в Таджикистане, а также отсутствие временного жилья и приютов». ²²³	
7	Активизация усилий по обеспечению условий труда для женщин, молодежи и лиц с инвалидностью (115.31, 115.40, 115.43, 115.44, 115.91)	1. Анализ нормативных правовых актов Республики Таджикистан по труду в целях их усовершенствования в направлении устранения ограничений в использовании права на труд	2018 – 2020	МТМЗН, МЗСЗН, ГП, ВС, УПЧ, МЮ	Выполняется частично В 2018 году Коалиция общественных объединений РТ «От равенства юридического – к равенству фактическому» провела Гендерный обзор национального доклада о ходе реализации стратегических целей Национальной стратегии развития РТ на период до 2030 года и Программы среднесрочного развития РТ на 2016-2020 годы в контексте ЦУР. Так, в контексте продуктивной занятости женщин и их конкурентоспособности на рынке труда в Обзоре отмечается, что в силу сложившейся профессиональной сегрегации на рынке труда заработная плата женщин в целом ниже, чем у мужчин во всех отраслях. Большая часть женщин трудится в низкооплачиваемых сферах труда: сельское хозяйство, образование, здравоохранение и др. По данным Обследования рабочей силы-2016 доля занятых женщин, имеющих профессиональное образование (высшее, средне-специальное, начальное профессиональное) почти в два раза меньше, по сравнению с мужчинами (мужчины – 36,6%, женщины – 19,8%) - без учета трудовых мигрантов. При этом	Выполнен частично

²²³ Источник: <http://notabene.tj/Doc/Kaz/compl/RU-Domestic-violence-in-Taj-March-2017.pdf>

					<p>у женщин, и у мужчин фиксируется снижение уровня профобразования, по сравнению с 2009 годом. У сельских женщин еще меньше возможностей в получении профессионального образования не только по сравнению с мужчинами, но и по сравнению с городскими женщинами.</p> <p>Довольно сложным стратегическим вызовом для обеспечения гендерного равенства является проблема неоплачиваемого труда женщин по уходу за членами семьи и сочетание работы и семейных обязанностей. Ситуация усложняется неразвитостью инфраструктуры по детским дошкольным учреждениям.</p> <p>Одним из механизмов расширения продуктивной деятельности женщин является развитие женского предпринимательства. Низкий уровень образования становится одним из препятствий и для развития женского предпринимательства. Несмотря на реализацию различных обучающих и стимулирующих программ для женщин, вовлечение женщин в предпринимательскую деятельность, по сравнению с мужчинами, осуществляется не высокими темпами.²²⁴</p>	
--	--	--	--	--	--	--

²²⁴ Источник: Гендерный обзор национального доклада о ходе реализации стратегических целей Национальной стратегии развития РТ на период до 2020 года и Программы среднесрочного развития РТ на 2016-2020 годы в контексте Целей устойчивого развития, Коалиция общественных объединений Республики Таджикистан «От равенства юридического – к равенству фактическому», 2018 г. file:///C:/Users/%D0%90%D0%B4%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%80/Desktop/undp_tjk_gender_review_2030.pdf

				<p>На политическом уровне также предпринимаются определенные шаги в реализации данного пункта.</p> <p>В октябре 2017 года принята Государственная программа содействия занятости населения Республики Таджикистан на 2018 - 2019 годы.²²⁵</p> <p>30 декабря 2019 года была принята последующая Государственная программа содействия занятости населения Республики Таджикистан на 2020-2022 годы.²²⁶ В приоритетах новой Программы указана поддержка малого и среднего бизнеса для создания эффективной занятости в социально-экономических отраслях с учетом доступа и возможностей для молодежи и женщин.</p> <p>Новая программа содержит отдельные параграфы “Содействие занятости молодежи” (§ 4), “Содействие занятости женщин” (§ 5).</p> <p>Лица с инвалидностью (ЛсИ) включены в Программу, как категория населения, которая будет устроена на работу за счет квоты. Также ЛсИ определены в Программе, как неконкурентоспособная на рынке труда категория населения.</p> <p>Мероприятия новой Программы предусматривают благополучие женщин, незанятой молодежи в селах через предоставление льготных кредитов и снижения уровня безработицы среди женщин и молодежи в селах; развитие</p>	
--	--	--	--	--	--

²²⁵ Утверждена постановлением Правительства Республики Таджикистан от 26 октября 2017 года, № 499.

²²⁶ Утверждена постановлением Правительства РТ от 30 декабря 2019 года, №644

					<p>системы обучения, реализация пилотных обучений в городах и районах страны с целью приобретения профессиональных навыков, переобучения, повышения квалификации женщин, молодёжи, уязвимых групп населения, в том числе инвалидов.</p> <p>Предыдущая Программа содержала отдельные параграфы по содействию занятости женщин и молодежи, однако, не содержала нормы о содействии занятости лиц с инвалидностью.</p> <p>1 марта 2018 года Постановлением Правительства № 77 утверждено Генеральное соглашение между Правительством РТ, Федерацией независимых профсоюзов Таджикистана и Объединением работодателей РТ на 2018-2020 годы. Соглашение предусматривает такие меры, как разработка и реализация Целевой среднесрочной программы содействия занятости лиц с инвалидностью и формирование групп самопомощи; формирование пакета стимулов для работодателей для трудоустройства лиц с инвалидностью в формальном секторе; распространение общей информации об инвалидности, о правах людей с инвалидностью, обязательствах государства в этой области, как среди ответственных органов власти, так и среди широких слоев населения.</p>	
		2. Контроль применения нормативных правовых актов по	2017-2020	МТМЗН, ГП	<p>Выполняется частично</p> <p>Было проведено проверок всего по трудовым вопросам (в том числе, по условиям труда, занятости и миграции): в</p>	

		труду по данному вопросу			<p>2018 г. - 2202, в 2019 г. - 2069, за 3 мес. 2020 г. – 433.</p> <p>Было обнаружено нарушений в 2018 г. – 7870, в 2019 г. - 8610²²⁷, в 2020 г. - 1848²²⁸</p> <p>По результатам проверок в правоохранительные органы было направлено в 2018 г. – 114, в 2019 г. – 128, за 3 мес. 2020 г. - 46 материалов.</p> <p>Правоохранительными органами было возбуждено в 2018 г. – 8, в 2019 г. – 23, за 3 мес. 2020 г. – 9 уголовных дел.</p> <p>В представленной статистике не указана статистика по доступу к труду женщин, молодежи и лиц с инвалидностью (ЛсИ), а также соблюдению их прав на рабочем месте.</p> <p>Также в представленной статистике не имеется количественной информации об использовании квот для ЛсИ для их трудоустройства и разумном приспособлении рабочих мест для нужд ЛсИ.</p>	
--	--	--------------------------	--	--	--	--

²²⁷ Источник: <http://khnmtj/wp-content/uploads/2018/04/%D0%BD%D0%B8%D1%88%D0%BE%D0%BD%D0%B4%D0%B8%D1%85%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%85%D0%BE%D0%B8-%D0%BC%D1%83%D1%85%D1%82%D0%B0%D1%81%D0%B0%D1%80%D0%B8-%D1%81%D0%BE%D0%BB%D0%B8-2018-2019.pdf>

²²⁸ Источник: <http://khnmtj/wp-content/uploads/2018/04/%D0%A2%D0%B0%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D1%82%D1%81%D0%B0%D0%B8-%D0%BC%D1%83%D1%85%D1%82%D0%B0%D1%81%D0%B0%D1%80%D0%B8-%D1%81%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D1%85%D0%B0-%D0%B0%D0%B2%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D0%B8-2020....pdf>

		3. Разработка механизма применения законодательства Республики Таджикистан в части права на труд со стороны лиц с инвалидностью	2018	МТМЗН, ГП, МЗСЗН, НК	<p>Частично выполнен</p> <p>Законодательство РТ содержит нормы, регламентирующие право лиц с инвалидностью на труд и занятость (Трудовой кодекс РТ, Закон РТ «О социальной защите инвалидов», Закон РТ «О содействии занятости населения РТ» и др. В Трудовой кодекс РТ, принятый в 2016 году, была включена отдельная глава 24 (Особенности регулирования труда инвалидов).</p> <p>Трудоустройству ЛсИ уделяется внимание в программных документах РТ. Так, ЛсИ включены в Госпрограмму содействия занятости населения Республики Таджикистан на 2020-2022 годы, как уязвимая категория населения и спрогнозировано трудоустройство ЛсИ по квотам: в 2020 г - 210 чел., в 2021 г. – 215 чел., в 2022 г. – 320 чел.</p> <p>В Национальной программе реабилитации инвалидов на 2017-2020 годы и в плане действий к программе содержатся положения о содействии трудоустройству лиц с инвалидностью, в новую Программу вошли меры поддержки лиц с инвалидностью.</p> <p>27 мая 2017 года Постановлением Правительства РТ №262 был утвержден Порядок распределения и трудоустройства молодых специалистов. Согласно Порядку Министерства и ведомства, исполнительные органы госвласти, руководители государственных и негосударственных учреждений и организаций обязаны принять молодых</p>	
--	--	---	------	----------------------	--	--

					<p>специалистов-выпускников государственных образовательных учреждений, поступающих на работу по заявкам учреждений, по их специальности. Направление по месту жительства предоставляется выпускникам-инвалидам I и II группы.</p> <p>Согласно постановлению Правительства РТ от 29 октября 2017 года, № 458 утверждены Общие требования, предъявляемые к профессиональной подготовке, переподготовке, повышению квалификации и практическому обучению работников в государственных организациях, согласно которым «Инвалиды, выпускники общеобразовательных учреждений, граждане, освобожденные из учреждений исполнения уголовного наказания или принудительного лечения, а также граждане, впервые устраивающиеся на работу и не имеющие достаточной квалификации, граждане, проходившие воинскую службу и уволенные в запас, обладают преимущественным правом на профессиональную подготовку, переподготовку, повышение квалификации и практическое обучение».</p> <p>Министерством труда, миграции и занятости населения РТ разработан проект Целевой среднесрочной программы содействия занятости лиц с ограниченными возможностями здоровья и формирование групп самопомощи на 2019-2021 годы». В настоящее время Проект находится на стадии обсуждения.</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					Однако, закрепленные в законодательных актах нормы, в основном, сфокусированы на трудоустройстве ЛсИ через систему квот и не имеют иных действенных механизмов трудоустройства ЛсИ без «принуждения» работодателей посредством системы квот. Система квотирования в Таджикистане развита слабо и не позволяет обеспечить эффективное трудоустройство с достойной оплатой труда и разумным приспособлением рабочего места для ЛсИ. Законодательство РТ демонстрирует льготы для ЛсИ, которые могут сделать их непопулярными работниками в глазах работодателей (например, сокращенная продолжительность рабочего времени без сокращения оплаты труда).	
8	Активизация усилий по борьбе с пытками (115.58-115.62, 118.25, 118.26)	1. Усиление ответственности за применение пыток	2017-2018	МЮ, ВС, ГП, УПЧ	Выполнен 2 января 2020 года в статью 143 (1) (Пытки) Уголовного кодекса РТ были внесены поправки (№1661), усиливающие наказание за применение пыток. Штраф в виде наказания вообще был исключен из санкции данной статьи, а срок лишения свободы увеличился в части первой данной статьи со срока от 2-х до 5-ти лет до срока от 5-ти до 8-ми лет, в части второй – со срока от 5-ти до 8-ми лет до срока от 8-ми до 12-ти лет и в части третьей статьи – со срока от 10-ти до 15-ти лет – до срока от 12-ти до 15-ти лет. Также увеличились сроки запрета лицам, виновным в применении пыток, занимать определенные должности или заниматься определенной деятельностью.	Выполнен частично

					<p>Президентом Таджикистана Эмомали Рахмоном 16 октября 2019 года в честь 25-й годовщины Конституции Республики Таджикистан был подписан Закон об Амнистии, согласно которому на свободу вышли около 20 000 заключенных. Данная амнистия не применялась к лицам, которые были приговорены по статье “Пытки”.</p>	
		<p>2. Повышение правового просвещения населения сотрудниками государственными органами</p>	<p>регулярно</p>	<p>ГП, МЮ, ВС, МВД, МОН, МТМЗН, ГКНБ, АКН, АФКБК, УПЧ</p>	<p>Выполняется частично</p> <p>Как правило, информирование населения инициируется и осуществляется со стороны гражданского общества. В различные мероприятия по информированию привлекаются представители государственных органов.</p> <p>Так, активную деятельность по информированию населения в сфере противодействия пыткам ведет Коалиция гражданского общества против пыток и безнаказанности в Таджикистане.</p> <p>В период с 2017 г. по настоящее время Коалиция провела ряд мероприятий, направленных на просвещение населения на тему противодействию пыткам.</p> <p>В честь 70-летия принятия Всеобщей декларации прав человека Коалиция против пыток Таджикистана провела акцию, в рамках которой в 12-ти районах Душанбе были размещены баннеры на таджикском языке с текстом статей Всеобщей декларации прав человека и по два комментария к каждой из них – государственного служащего и правозащитника. ²²⁹</p>	

²²⁹<http://notorture.tj.org/news/bannery-pravovye-konsultacii-kalendari-aksiya-koaliciya-protiv-pytok-provela-ryad-meropriyatij>

					<p>В 2019 году медиа-группой Коалиции опубликовано 328 материалов, в том числе на русском языке – 157 материалов, посвященных теме борьбы с пытками.²³⁰</p> <p>За период январь – март 2020 года медиа-группой Коалиции против пыток опубликовано 44 материала. Все материалы размещаются на сайте Коалиции: www.notorture.tj и www.notorture.tj дублируются на страницах Коалиции в социальных сетях.²³¹</p>	
		<p>3. Усовершенствование программ профессиональной подготовки сотрудников соответствующих государственных органов по вопросам свободы от пыток, в том числе по положениям Стамбульского протокола</p>	2017-2019	<p>УПЧ, ВС, ГП, МЮ, МВД, МОН, МЗСЗН, ГКНБ, АКН, АФКБК</p>	<p>Выполняется частично</p> <p>Институты повышения квалификации сотрудников правоохранительных органов периодически проводят семинары и тренинги для сотрудников правоохранительных органов по вопросам свободы от пыток. Как правило, такие мероприятия проводятся совместно с общественными организациями Таджикистана при поддержке донорских организаций.</p> <p>Постоянно действующих программ профессиональной подготовки в данной сфере не имеется.</p> <p>По информации, представленной Генеральной прокуратурой, в ежегодный план работы Института по изучению вопросов законности, правопорядка, предотвращения преступности и повышения квалификации (далее–</p>	

²³⁰ http://notorture.tj/sites/default/files/articles/2020/files/rezultaty_deyatelnosti_za_2019_g._koaliciya_go_protiv_pytok_i_beznakazannosti_v_tadzhikistane.pdf

²³¹ Источник: http://notorture.tj/sites/default/files/articles/2020/files/pezzultaty_deyatelnosti_za_yanvar-mart_2020_g._2.pdf

					<p>Институт повышения квалификации) сотрудников органов прокуратуры РТ включаются тренинги по свободе от пыток. В целом, в 2018 году было проведено 150 таких мероприятий.</p> <p>В 2019 году Генеральной прокуратурой РТ при поддержке Коалиции против пыток было разработано Методическое пособие «Прокурорский надзор за исполнением законодательства о предупреждении, выявлении и расследовании пыток в Республике Таджикистан», тираж которого составил 200 экземпляров.</p> <p>7 сентября 2019 года Генеральным прокурором РТ была принята Инструкция о методах и способах осуществления прокурорского надзора за соблюдением законности по предупреждению, выявлению и расследованию пыток, который представляет собой комплекс рекомендаций сотрудникам органов прокуратуры по осуществлению деятельности по предупреждению и эффективной борьбы с пытками.</p> <p>В 2019 г. был обновлен и опубликован тиражом 1 тыс. экземпляров Сборник национального и международного законодательства по вопросам пыток, жестокого, унижающего достоинства обращения и наказания. Сборник бесплатно распространен среди целевой аудитории (правоохранительные и судебные органы, органы прокуратуры, адвокаты, НПО, юристы и др.).²³²</p>	
--	--	--	--	--	--	--

²³² http://notorture.tj.org/sites/default/files/articles/2020/files/rezultaty_deyatelnosti_za_2019_g._koaliciya_go_protiv_pytok_i_beznakazannosti_v_tadzhikistane.pdf

					<p>В 2017 году ОО «Центр по правам человека» совместно с МЗСЗН РТ разработали учебное пособие с включением стандартов Стамбульского протокола кафедры криминалистики и судебной медицины юридического факультета ТНУ РТ. Разработан новый курс лекций по судебной медицине для студентов юридических ВУЗов с учетом стандартов Стамбульского протокола. Учебные пособия опубликованы и переданы кафедре ТНУ.</p> <p>В 2017 году ОО «Центр по правам человека» в партнерстве с преподавателями ТНУ РТ был разработан комментарий к Кодексу исполнения уголовных наказаний РТ с включением международных стандартов. Комментарий был опубликован и передан в судебно-следственные органы, ГУИУН МЮ РТ и другие министерства и ведомства.</p> <p>30 октября 2017 года приказом Министра МЗСЗН РТ была создана новая Рабочая группа по реализации Национального плана действий по выполнению рекомендаций государств-членов Совета ООН по правам человека согласно процедуре УПО на 2017-2020 годы в части реализации мероприятий по продвижению стандартов Стамбульского протокола в деятельности медицинских учреждений. В Рабочую группу также был включен представитель гражданского общества.</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>1 мая 2018 года совместным Приказом Министерства юстиции РТ и МЗСЗН РТ № 40/402 был утвержден разработанный в 2015 году в партнерстве с ГУИУН МЮ РТ и МЗСЗН РТ при поддержке МИД Финляндии и ПРООН и экспертной поддержке ОО «Центр по правам человека» «Порядок организации медицинской помощи лицам, отбывающим наказание в местах лишения свободы и заключённым под стражу», предназначенный для внутреннего пользования медицинским персоналом в соответствии со стандартами Стамбульского протокола.</p> <p>В 2018 году со стороны Института повышения квалификации сотрудников органов прокуратуры РТ, в соответствии с планом работы, совместно с ОО «Центр по правам человека» при финансовой поддержке ИОО - Фонд Содействия в Таджикистане и Фондом Зигрид Раузинг Траст были проведены семинары на тему «Расследование и документирование пыток и других жестоких, бесчеловечных или унижающих достоинство видов обращения и наказания в соответствии со стандартами Стамбульского протокола». Тренингами были охвачены сотрудники органов прокуратуры Душанбе, Хатлонской и Согдийской областей.</p> <p>19 декабря 2018 г. Коалиция гражданского общества против пыток и безнаказанности в Таджикистане провела круглый стол по итогам завершения проекта «Разработка предварительной версии сборника</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>внутренних положений психиатрической службы, и повышение потенциала сотрудников органа прокуратуры по документированию фактов пыток и других видов жестокого обращения согласно стандартам Стамбульского протокола», при поддержке Института «Открытое Общество» - Фонд Содействия в Таджикистане и Фонда Зигрид Раузинг Траст. В рамках проекта совместно с экспертами МЗСЗН РТ и экспертами международной организации «Врачи за права человека» было разработано новое положение в соответствии с национальным законодательством и стандартами Стамбульского протокола.²³³</p> <p>Членами Рабочей группы при МЗСЗН РТ по внедрению стандартов СП совместно с членами Коалиции против пыток был разработан Рабочий план на 3 года по вопросам эффективного медицинского документирования и реабилитации в соответствии со стандартами СП, который на конец 2019 года находился на стадии утверждения.²³⁴</p> <p>За период с января по март 2020 года Коалицией против пыток и безнаказанности Таджикистана были доработаны отчет «О применении Протокола медицинского освидетельствования задержанных лиц в медицинских учреждениях РТ» и аналитический отчет «О результатах</p>	
--	--	--	--	--	--	--

²³³ Источник: <http://notorture.tj.org/news/v-dushanbe-sostoyalas-prezentaciya-rezultatov-analiza-normativno-pravovyh-aktov-0>

²³⁴ http://notorture.tj.org/sites/default/files/articles/2020/files/rezultaty_deyatelnosti_za_2019_g._koaliciya_go_protiv_pytok_i_beznakazannosti_v_tadzhikistane.pdf

					<p>анализа и оценки объективного состояния судебно-медицинской службы РТ».</p> <p>В рамках проекта продвигается создание института негосударственной экспертизы.</p> <p>В первом квартале 2020 года продолжились тренинги по стандартам Стамбульского протокола.²³⁵</p> <p>07 февраля 2020 года ОО Независимый центр по защите прав человека» провела информационную сессию для сотрудников правоохранительных органов и специалистов по связям с общественностью госорганов на тему: «Национальный план действий по реализации рекомендаций Комитета против пыток на 2019-2022 годы».²³⁶</p>	
		4. Принятие мер по реализации невыполненных рекомендаций Спецдокладчика	2017-2019	ГП, ВС, МЮ, МВД, МОН, МЗСЗН, ГКНБ, АКН, АФКБК, УПЧ	<p>Выполнен частично</p> <p>24 января 2019 года Комиссией по обеспечению выполнения международных обязательств в области прав человека при Правительстве РТ был принят Национальный план действий по выполнению рекомендаций Комитета ООН против пыток на 2019-2022 годы.²³⁷</p> <p>Ранее проект плана обсуждался с привлечением гражданского общества.</p> <p>Национальный план состоит из нескольких пунктов: расследование случаев пыток, наказание за применение пыток, усиление деятельности Уполномоченного по правам человека в РТ, основные правовые гарантии, доступ к независимому</p>	

²³⁵ Источник: <http://notorturetj.org/news/proekt-po-stambulskomu-protokolu-prodvigaet-sozdanie-instituta-negosudarstvennoy-ekspertizy>

²³⁶ <http://ichrptj.org/ru/blog/dlya-predstaviteley-silovyh-vedomstv-byla-provedena-informacionnaya-sessiya>

²³⁷ Источник: <http://khit.tj/rus/nacionalnyy-plan-deystviy-7/>

					<p>адвокату, проверка мест лишения свободы, условия содержания под стражей, независимый механизм принятия и рассмотрения жалоб на пытки, предоставление компенсации и реабилитации и т.д. Нацплан предусматривает около 80 мероприятий, направленных на совершенствование законодательства и правоприменительной практики по вопросу недопущения пыток.²³⁸</p> <p>В план включен ряд рекомендаций Спецдокладчика по вопросам пыток, Рекомендация по ратификации Факультативного протокола к Конвенции против пыток была отмечена спецдокладчиком, как вопрос первоочередного порядка, однако, данная рекомендация включена в Нацплан в виде рассмотрения и изучения данного вопроса. Пункт о создании НПМ в Нацплане не предусмотрен.</p>	
9	Осуществление государственной политики в сфере защиты прав детей (115.16, 115.27, 115.30)	Проведение разъяснительных работ среди родителей и детей по законодательству Республики Таджикистан	регулярн о	МОН, МВД, ГП, МЮ, МИОГВ	<p>Выполняется.</p> <p>Среди населения и в учебных заведениях страны со стороны государственных органов проводятся разъяснительные мероприятия. Однако, мероприятия, в основном, ограничены разъяснением Закона РТ «Об ответственности родителей за обучение и воспитание детей» и практически не охватывает законодательство, направленное на защиту прав ребенка.</p>	Выполнен частично

²³⁸ Источник: <http://notorture.tj.org/tjun/v-tadzhikistane-prinyat-nacplan-deystviy-po-vypolneniyu-rekomendacij-komiteta-oon-protiv-pytok>

					<p>В сотрудничестве с МВД РТ были проведены разъяснительные работы среди несовершеннолетних, особенно, учащихся 10-11 классов для предотвращения нарушений. В городских и районных управлениях и отделах системы образования организован постоянно действующий штаб, который проводит регулярные встречи с родителями для усиления осведомленности.</p> <p>В учебных заведениях создаются группы по выполнению требований Закона РТ «Об ответственности родителей за обучение и воспитание детей».</p> <p>Во всех городах и районах РТ организованы встречи и дискуссии с участием председателей областей, городов и районов, с родительскими комитетами, коллективами преподавателей и представителями джамоатов в целях разъяснения и исполнения данного закона.</p> <p>Постановлением Правительства РТ от 29 июня 2017 года, № 322 утверждена Программа реформирования системы правосудия в отношении детей на 2017-2021 годы и план действий к ней.</p> <p>2 января 2020 года принят Закон РТ «О системе предупреждения и профилактики правонарушений несовершеннолетних».</p>	
1 0	Предотвращение заключения ранних браков (115.70)	1. Совершенствование законодательства в связи с предотвращением заключения ранних браков	до решения задачи	ГП, МОН, КДЖС, рабочая группа	<p>На момент проведения анализа не выполнен, законодательство по данному вопросу не усовершенствовано.</p> <p>Верховным судом РТ не ведется статистика судебных решений по снижению брачного возраста для вступления в брак. Но</p>	Выполнен частично

				<p>проблема заключения ранних и принудительных браков в РТ до сих пор актуальна. Отдельных исследований на эту тему не проводилось, но частные случаи при консультациях молодых женщин, которые развелись и хотят отстоять свои права при разводе, показывают, что такая проблема существует.²³⁹</p> <p>При оценке²⁴⁰ ситуации с распространением насилия в районах и городах была поднята такая проблема, как ранние и принудительные браки. По мнению участников исследования, ранние браки — это порочная практика, которая является явным насилием в отношении несовершеннолетних девочек и которую необходимо искоренить.</p> <p>Участникам исследования не удалось собрать данные о количестве ранних браков в целевых районах²⁴¹ в силу латентного характера совершения ранних браков и отсутствия должного контроля за этими случаями со стороны государственных структур, в рамках мониторинга. Особое беспокойство исследователей вызывает распространение ранних браков, насилие в отношении несовершеннолетних девочек и молодых невесток.</p>	
--	--	--	--	---	--

²³⁹ Источник: Третий альтернативный доклад общественных объединений Таджикистана по реализации Конвенции о ликвидации всех форм дискриминации в отношении женщин, Коалиция ОО «От равенства юридического к равенству фактическому» 2018г.

²⁴⁰ Основные проблемы реализации Закона Республики Таджикистан «О предупреждении насилия в семье» на местном уровне и механизмы повышения эффективности деятельности ключевых субъектов по его реализации (по результатам общественного мониторинга и оценки), Коалиция общественных объединений Республики Таджикистан «От равенства юридического – к равенству фактическому», ОО «Джахон», 2019 г.

²⁴¹ Исследование охватило 6 территориальных единиц г. Бохтар, г. Куляб, район Хамадони (Хатлонская обл.), г. Вахдат, г. Гиссар, район Рудаки (РРП).

		2. Усиление профилактических работ среди населения по предотвращению ранних браков и семейного просвещения	регулярно	ГП, ВС, МОН, МК, КДЖС, МВД, КТР, КМСТ, КДР, УПЧ, МИОГВ	Выполняется Подразделениями Службы профилактики правонарушений среди несовершеннолетних и молодёжи МВД Республики Таджикистан по республике в целях устранения стереотипов и отношений дискриминирующих женщин, повышения уровня осведомлённости о негативных последствиях ранних браков, а также во исполнение требований Закона Республики Таджикистан «Об ответственности родителей за обучение и воспитание детей» по республике в учреждениях системы среднего, профессионального и высшего образования было проведено более 11842 собраний, семинаров мероприятий просветительского и разъяснительного характера, выступлений по телевидению и радио, на государственных предприятиях, в трудовых коллективах и махаллях.	
		3. Проявление инициативы по проведению выездного суда по уголовным делам данной категории	регулярно	ВС, ГП	Информация отсутствует.	
1 1	Предотвращение насилия в отношении детей (115.71, 115.75)	1. Усовершенствование законодательства по вопросу непосредственного запрета применения насилия в отношении детей	2018-2020	ГП, МОН, КДЖС	На момент проведения анализа не выполнен. Постановлением Правительства Республики Таджикистан от 25 января 2017 года, № 29 утверждено Положение о комиссиях по правам ребёнка, в функции комиссий входит принятие мер к обеспечению защиты ребенка от физического, сексуального, психологического и иных форм насилия,	Выполнен частично

					<p>участие в организации работы по выявлению жестокого обращения с ребенком.</p> <p>Однако, в законодательство страны не внесены поправки по данному вопросу.</p>	
		2. Организация и проведение разъяснительных работ в образовательных учреждениях и других организациях содержания детей	регулярно	ГП, ВС, МЮ, УПЧ, МВД, МЗСЗН, МТМЗН, КДЖС, МИОГВ	<p>Выполняется частично.</p> <p>Разъяснительные работы ведутся и в общеобразовательных учреждениях и среди населения, однако, в основном, они направлены на профилактику правонарушений среди детей и подростков, а также на разъяснение Закона РТ «Об ответственности родителей за воспитание и обучение детей» и не охватывают законодательство, защищающее ребенка от жестокого обращения и насилия.</p> <p>В рамках сотрудничества Министерства образования и науки РТ с Проектом PDV подписан Приказ Министра образования и науки РТ от июня 2018 года под №2200, предусматривающий создание рабочих групп. Данная рабочая группа разработала руководство для работников образовательных учреждений по предотвращению и реагированию на все случаи насилия в отношении детей, бесплатно переданного всем общеобразовательным средним учебным заведениям Республики Таджикистан, количество которых превышает 13850. Данное руководство предназначено учителям, которые могут в процессе воспитательных уроков и других мероприятий в образовательном</p>	

					<p>учреждении предупредить детей и подростков об обязательном информировании учителя о случае, когда в отношении них совершается насилие в семье.²⁴²</p> <p>В 2018 году мониторинговой группой офиса Уполномоченного по правам ребенка в Таджикистане в целях определения ситуации с соблюдением прав и свобод ребенка были посещены и проведены проверки и мониторинги в 43 учреждениях (в 2017 году – 29).²⁴³</p> <p>В июле 2018 года Детский Фонд ООН (UNICEF) в Таджикистане в партнерстве с местными общественными организациями начал реализацию полугодового проекта «Содействие предотвращению насилия в отношении детей и подростков в пилотных общинах в Таджикистане». Проект охватывает 3 пилотных региона (Рудаки, Бободжон Гафуровский, г. Пенджикент) и реализуется при содействии местных исполнительных органов государственной власти указанных районов. В рамках проекта 90 семей, а также учителя общеобразовательных школ будут обучены профилактике насилия в отношении детей и к изменению отношения к данному явлению.</p>	
1 2	Борьба с наихудшими формами детского труда (НФДТ) и	1. Усиление контроля над использованием детского труда в рамках	2018 – 2020	МТМЗН, другие министерства и ведомства	<p>Выполняется.</p> <p>В мае 2009 года при Министерстве труда, миграции и занятости населения РТ создан Сектор мониторинга детского труда.</p>	Выполняется

²⁴² Источник: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/04/ZHurnal-A4-Strategicheskoe-sotrudnichestvo.pdf>

²⁴³ Источник: <http://upr.tj/images/reports/tj/Maruza-2018.pdf>

	запрет на принудительный труд (115.72-115.74)	законодательства и искоренение наихудших форм детского труда, использование принудительного труда			<p>Приказом № 09- ХК от 25 января 2017 года сектор мониторинга детского труда передан Агентству труда и занятости населения РТ.²⁴⁴ Информация размещается на национальном веб-сайте www.no-childlabour.tj</p> <p>Сектор мониторинга находится в тесном сотрудничестве с Координационным советом по искоренению наихудших форм детского труда. 22 ноября 2018 года прошло очередное заседание Межведомственного координационного совета с участием 66 представителей министерств и ведомств, социальных партнеров и международных организаций.</p> <p>Постановлением Правительства РТ от 03.03.2017г. №110 внесены поправки в Постановление Правительства РТ «О Перечне работ, на которых запрещается применение труда работников, не достигших восемнадцатилетнего возраста, и предельно допустимые нормы нагрузок для них при подъеме и перемещении ими тяжестей вручную» (от 4 марта 2014 года № 169).</p> <p>В 2017-18 годах из использования детского труда было выведено 80 детей (43 девочки, 37 мальчиков), предотвращены попытки использования детского труда в отношении 120 детей (64 девочек, 56 мальчиков).</p> <p>В 2017 году Международной программой по искоренению детского труда (ИПЕК) и</p>	
--	---	---	--	--	--	--

²⁴⁴ Источник: <http://no-childlabour.tj/ru/Joint%20efforts%20and%20IPEC/>

					<p>Группой технической поддержки по вопросам достойного труда и Бюро МОТ для стран Восточной Европы и Центральной Азии совместно с ключевыми государственными органами было разработано и опубликовано Руководство по организации и проведению мониторинга детского труда в Республике Таджикистан.</p> <p>Министерство труда, миграции и занятости населения РТ является основным партнером МОТ-ИПЕК со стороны правительства и вносит большой вклад в искоренение наихудших форм детского труда в РТ.</p>	
		2. Усовершенствование механизма использования детского труда в Таджикистане	регулярно	МТМЗН, ГП, другие министерства и ведомства	<p>Выполняется</p> <p>К 2018 году система мониторинга детского труда, являющаяся инструментом выявления и предотвращения наихудших форм детского труда (НФДТ) Международной Организации Труда (МОТ) совместно с правительством Таджикистана, расширилась и охватывает 12 районов: Душанбе, Исфару, Хорог, Куляб, Шугнан, Рошткалу, Истаравшан, Дангару, а также районы Айни, Восе, Рудаки и Бободжон Гафуровский район.</p> <p>В период 2017-2018 годы проходила реализация двухлетнего проекта под названием «Искоренение детского труда и торговли детьми в странах Центральной Азии: от обязательств к действиям», содействующего занятости молодежи в Таджикистане.</p> <p>В 2019 г. опубликован обзор Примеры передового опыта, полученного в рамках</p>	

					проекта «Борьба с детским трудом и торговлей людьми в Центральной Азии – обязательство становится действием», реализованного в Таджикистане в 2017–2018 годы. Обзор был подготовлен совместно с Программой МОТ по искоренению детского труда (МОТ–ИПЕК) в Таджикистане, при тесном сотрудничестве с членами Межведомственного Координационного совета по искоренению наихудших форм детского труда, с ключевыми партнерами и со специалистами, работающими в государственных и негосударственных органах, общественных объединениях. ²⁴⁵	
		3. Организация и контроль полного исполнения постановления Правительства Республики Таджикистан от 31 октября 2014 года, №690	регулярно	МТМЗН, ГП, другие министерства и ведомства	<p>Выполняется</p> <p>Важным стратегическим документом, направленным на сокращение и профилактику вовлечения детей в НФДТ, искоренение наихудших форм детского труда, было принятие «Национальной программы по искоренению наихудших форм детского труда в Республике Таджикистан на 2015–2020 годы» и Плана действий к Программе, утвержденных постановлением Правительства Республики Таджикистан 31 октября 2014 года, № 690.</p> <p>С целью определения достижения поставленных целей и выполнения задач, определенных в Плане действий, необходимо было провести независимый мониторинг реализации Программы за 3 календарных года (2015–2017 гг.). Указанная оценка была проведена экспертом Бабаджановым Р.М. в 2018 г.</p>	

²⁴⁵ Источник: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---sro-moscow/documents/publication/wcms_717017.pdf

					<p>«План действий по искоренению наихудших форм детского труда в Республике Таджикистан на период 2015–2020 годы» состоит из 56 пунктов. Согласно оценке, проведенной Бабаджановым Р.М., «выполнено» – 19 пунктов, «выполняются» – 28 пунктов, «выполнено и продолжают выполняться» – 5 пунктов, «в процессе реализации» – 1 пункт (№ 22), «будет завершен в 2018 году» – 1 пункт, то есть 54 пункта Плана действий из 56 пунктов, выполняются с положительной оценкой эксперта. Лишь 2 пункта получили оценку «выполняется, но не всегда» – п. 7; «не выполнен» – 1 пункт (п. 32 – закупка услуг...). В целом, эксперт Бабаджанов Р. сделал заключение, что «НПД реализуется достаточно успешно, согласно утвержденным целям, задачам и срокам реализации НПД в целом и каждого мероприятия в частности».²⁴⁶</p> <p>В публикации МОТ «Примеры передового опыта, полученного в рамках проекта «Борьба с детским трудом и торговлей людьми в Центральной Азии – обязательство становится действием», реализованного в Таджикистане в 2017–2018 годы» отмечается, что «Особенно важным является проведение мониторинга и оценки реализации Национальной программы и Плана действий в 2021 г., то есть после их завершения, для принятия решения о дальнейших действиях в этом направлении. Также следует включить проведение мониторинга и оценки выполнения планов действий в области</p>	
--	--	--	--	--	---	--

²⁴⁶ Источник: http://www.no-childlabour.tj/photogallery/test/oput_Tajikistan_rus_17-18.pdf

					сокращения детского труда и искоренения его наихудших форм на местном административном уровне ежегодно. Необходимо также включить в статистические обследования (например, «Обследование рабочей силы») раздел по обследованию работающих детей в период до 2021 года». ²⁴⁷	
1 3	Борьба с торговлей людьми, в том числе детьми (115.76, 118.33, 118.34)	1. Принятие подзаконных актов по Закону Республики Таджикистан «О противодействии торговле людьми и оказании помощи жертвам торговли людьми»	регулярно	МВД, ГП, ВС, МЮ, МОН, ГКНБ	<p>Выполняется</p> <p>Постановлением Правительства РТ от 8 июля 2017 года, №340 создана Межведомственная комиссия по противодействию торговле людьми (http://www.antitip.tj/ru/about.html).</p> <p>2 января 2019 года вступили в силу изменения и дополнения в Уголовный кодекс РТ касательно преступлений, связанных с торговлей людьми и детьми. Так, были внесены поправки в статьи 130(1), 167, 335, 335 (1), 347, 351, 352 Уголовного кодекса РТ. Статьи 130(2) (Использование рабского труда) и 132 (Вербовка людей для эксплуатации) были исключены из Уголовного кодекса РТ.</p> <p>2 января 2019 года также были внесены поправки в Закон РТ "О противодействии торговле людьми и оказании помощи жертвам торговли людьми" от 26 июля 2014 года, которыми был расширен круг государственных субъектов противодействия торговле людьми. В круг госсубъектов вошли Комитет по делам</p>	Выполняется частично

²⁴⁷ Источник: http://www.no-childlabour.tj/photogallery/test/oput_Tajikistan_rus_17-18.pdf

				<p>молодёжи и спорта при Правительстве РТ, Комитет по развитию туризма при Правительстве РТ. Также внесены поправки в статью 21 Закона, регулируемую порядок присвоения правового статуса жертвы торговли людьми и в статью 23 Закона по вопросам сроков предоставления жертве торговли людьми комплекса социальных услуг. В перечень органов и организаций, обязанных обеспечивать соблюдение прав и законных интересов детей - жертв торговли людьми включены органы по развитию туризма, которые также должны выявлять детей - потенциальных жертв торговли людьми.</p> <p>Постановлением Правительства РТ от 2 июля 2019 года, №342 утвержден Перечень преступлений, связанных с торговлей людьми.</p> <p>1 марта 2019 года утвержден Национальный план действий по противодействию торговле людьми на 2019-2021 гг, к обсуждению которого было привлечено гражданское общество.</p>	
	2. Мониторинг исполнения законодательства Республики Таджикистан по борьбе с торговлей людьми	регулярно	МВД, ВС, ГП, УПЧ	<p>Не выполнен.</p> <p>По имеющимся данным, мониторинг не проводился.</p>	
	3. Принятие мер по оказанию помощи жертвам торговли людьми	регулярно	МВД, МЮ, МЗСЗН, МОН, МФ	<p>Выполняется частично</p> <p>По инициативе МВД РТ совместно со Службой связи при Правительстве РТ активизирован телефон доверия по</p>	

					<p>противодействию торговле людьми (227-07-07).</p> <p>27 мая 2020 года Правительство РТ постановило (Постановление № 280) создать Государственное учреждение "Территориальный центр социального обслуживания для жертв торговли людьми в городе Душанбе" при МЗСЗН РТ.</p> <p>В стране действует Сеть общественных организаций "Умед", которая работает в области предотвращения торговли людьми и оказании поддержки уязвимым мигрантам и жертвам торговли людьми (ЖТЛ). Сеть состоит из 20 общественных объединений городов и районов Таджикистана. Члены сети оказывают реабилитационную и реинтеграционную поддержку ЖТЛ. Сеть сотрудничает с миссией МОМ в Таджикистане, а также с МВД, прокуратурой, Агентством труда и занятости населения РТ и др. Межведомственная комиссия по противодействию торговле людьми также сотрудничает с Сетью.</p> <p>С 2017 года МЗСЗН РТ выделяет финансирование общественной организации «Фемида», получившей государственный социальный заказ на поддержку Центра дневного пребывания для оказания социальных услуг жертвам торговли людьми.</p> <p>При МЗСЗН РТ также функционирует убежище (приют) для жертв торговли людьми в г. Душанбе, услуги в котором</p>	
--	--	--	--	--	---	--

				<p>также оказываются со стороны ОО «Фемида». В убежище оказывается реабилитационная помощь жертвам торговли людьми, жертвам домашнего насилия, брошенным женам трудовых мигрантов и уязвимым мигрантам (медицинская, правовая, психологическая, социальная).</p> <p>Шелтер функционирует с 2006 года, ранее финансовая поддержка центра осуществлялась со стороны МОМ. За последние 12 лет в шелтере получили помощь около 200 жертв торговли людьми.²⁴⁸</p> <p>ОО «Фемида» в рамках Центрально-Азиатского проекта ЮСАИД/МОМ «Достоинство и право» (2015-2020 гг) оказывается реинтеграционная помощь по доходоприносящей деятельности (оборудованием) указанным категориям (кроме жертв домашнего насилия).</p> <p>Международная организация миграции (МОМ) в Таджикистане с 2003 года оказала помощь более 700 гражданам Таджикистана, оказавшимся в руках торговцев людьми. Большинство из 700 таджикстанцев, ставших жертвами торговли людьми, были вывезены в Россию, Турцию, Афганистан и страны Персидского залива.²⁴⁹ МОМ также оказывает помощь Республике Таджикистан в разработке правовой базы</p>	
--	--	--	--	--	--

²⁴⁸ Источник: <https://rus.ozodi.org/a/29636471.html>

²⁴⁹ Источник: <https://rus.ozodi.org/a/29636471.html>

					<p>и потенциала для борьбы с торговлей людьми.</p> <p>В настоящее время в РТ действует программа "Достоинство и Право" при содействии МОМ в Таджикистане.</p> <p>Сотрудники правоохранительных органов проходят обучение по теме противодействия торговле людьми. Так, в сентябре-октябре 2019 года в Душанбе была проведена серия двухдневных учебных курсов «Введение в торговлю людьми и ее формы». Курсы были организованы Программным офисом ОБСЕ в Душанбе в партнерстве с Центром по борьбе с торговлей людьми при МВД РТ. В них приняли участие около 30 следователей МВД. Учебные курсы затронули такие темы, как законодательные и международные рамки, формы торговли людьми, меры защиты, доступные для правоохранительных органов, выявление жертв торговли людьми и службы оказания поддержки.²⁵⁰</p> <p>Межведомственная комиссия по противодействию торговле людьми должна формировать территориальные комиссии на местах, данная деятельность, на сегодняшний день, ведется слабо, так как механизм функционирования территориальных комиссий на местах и положение о работе комиссий не разработаны. В некоторых районах территориальные комиссии не учреждены.</p>	
--	--	--	--	--	--	--

²⁵⁰ Источник: <https://www.osce.org/ru/programme-office-in-dushanbe/434624>

					<p>Местные исполнительные органы власти и органы самоуправления не имеют достаточных бюджетных фондов для оказания помощи ЖТЛ.</p> <p>В мае 2019 года Комитет по защите прав всех трудящихся-мигрантов и членов их семей вынес Заключительные замечания по второму периодическому докладу Таджикистана о выполнении Международной конвенции о защите прав всех трудящихся-мигрантов и членов их семей. Комитет отметил, что механизм перенаправления ЖТЛ не действует в полном объеме, а жертвам не оказывается достаточная поддержка. В связи с этим, Комитет рекомендует Таджикистану обеспечить полноценное функционирование национального механизма перенаправления жертв торговли людьми для их эффективного выявления и предоставления им надлежащую поддержку, включая доступ к приютам и правовой, медицинской и психосоциальной помощи.</p>	
1 4	Борьба с незаконным оборотом наркотических средств (115.77, 115.99, 115.100)	1. Организация профилактических работ по предотвращению наркомании	регулярн о	АКН, ГП, ВС, МЮ, МВД, МОН, МК, КТР, КДЖС	<p>Выполняется</p> <p>В 2020 году в РТ завершается действие «Национальной стратегии по борьбе с незаконным оборотом наркотиков в Республике Таджикистан на 2013-2020 годы».²⁵¹</p> <p>В рамках реализации данной стратегии в РТ проведен ряд различных мероприятий, направленных на профилактику</p>	Выполнен частично

²⁵¹ Утверждена Указом Президента Республики Таджикистан от "13" февраля 2013 года, № 1409

					<p>наркомании и борьбу с распространением наркотиков.</p> <p>По инициативе Агентства по контролю за наркотиками при Президенте РТ были разработаны планы сотрудничества с Министерством труда, миграции и занятости населения РТ, Комитетом по делам женщин и семьи, Комитетом по делам молодежи, спорту и туризму, а также с органами исполнительной власти района Сино, Исмоили Сомони и Фирдавси города Душанбе. На основе этих планов сотрудники Агентства совместно с представителями соответствующих министерств, ведомств и органов исполнительной власти города Душанбе организовали и провели встречи и обсуждения для предотвращения распространения наркомании и торговли наркотиками среди населения из различных социальных категорий, в частности, среди подростков и молодежи, учащихся средних школ, в 32 средних школах столицы.</p> <p>22 октября 2018 года в здании Учебного центра Агентства начали свою работу специальные военно-служебные курсы для молодых сотрудников отделов и управлений Агентства при поддержке Руководителя Бюро Управления ООН по наркотикам и преступности в Таджикистане.²⁵²</p> <p>29 ноября 2018 г. Таджикистан и Кыргызстан подписали двустороннее</p>	
--	--	--	--	--	--	--

²⁵² Источник: www.akn.tj

					<p>соглашение о сотрудничестве в борьбе с незаконным оборотом наркотических средств, психотропных веществ и их прекурсоров при содействии Управления ООН по наркотикам и преступности (УНП ООН).²⁵³</p> <p>В 2019 году сотрудники АКН также провели ряд профилактических и разъяснительных встреч для детей и молодежи в школах, лицеях, гимназиях, ВУЗах.</p> <p>20 февраля 2020 г. Директор Агентства Шерхон Салимзода и руководитель Военно-политического Департамента Бюро программ ОБСЕ в Душанбе Флориан Разесбергер подписали «План совместных мероприятий Бюро программ ОБСЕ в Душанбе с Агентством по контролю за наркотиками при Президенте Республики Таджикистан на 2020 год». План включает в себя обучение и переподготовку профессиональных тренеров из числа молодых сотрудников Агентства в сфере борьбы с контрабандой наркотиков, проведение антинаркотических мероприятий по снижению уровня наркозависимости, толерантное отношение к уязвимым группам и другие массовые программы.²⁵⁴</p> <p>АКН имеет телефон доверия 234-64-20, по которому при получении оперативной</p>	
--	--	--	--	--	---	--

²⁵³ Источник: <https://www.unodc.org/centralasia/en/news/kyrgyz-republic-and-tajikistan-sign-an-agreement-on-strengthening-of-cooperation-in-counteracting-illicit-drug-trafficking-in-central-asia--ru.html>

²⁵⁴ Источник: <https://www.dialog.tj/news/antinarkoticheskoe-vedomstvo-tadzhikistana-i-obse-podpisali-plan-sovmestnykh-meropriyatij-po-kontrolyu-nad-oborotom-narkotikov>

					<p>информации может позвонить любой человек, в том числе, анонимно.²⁵⁵</p> <p>Также в РТ функционирует Государственное учреждение “Национальный центр мониторинга и профилактики наркомании” Министерства здравоохранения и социальной защиты населения РТ. Центр проводит профилактические и образовательные мероприятия в сфере профилактики распространения наркомании во исполнение Главы 2.1 Плана мероприятий МЗСЗН РТ, а также исполнения программы в области “Национальной стратегии борьбы против незаконного оборота наркотиков в РТ на период с 2013-2020гг.” на 2019-2020гг. 5 февраля 2019 года утверждено на распоряжение №5 Центра “О проведение мероприятия в области профилактики наркомании”.²⁵⁶</p> <p>Значительную помощь Таджикистану в борьбе с распространением наркотиков и профилактике наркомании оказывает Региональное представительство УНП (Управление по наркотикам и преступности) ООН в Центральной Азии.²⁵⁷</p>	
--	--	--	--	--	--	--

²⁵⁵Источник: <https://akn.tj/ru/news/%d0%b2%d0%be%d1%85%d3%af%d1%80%d3%a3-%d0%b4%d0%b0%d1%80-%d0%b3%d0%b8%d0%bc%d0%bd%d0%b0%d0%b7%d0%b8%d1%8f%d0%b8-%e2%84%969-%d0%bd%d0%be%d2%b3%d0%b8%d1%8f%d0%b8-%d0%b8-%d1%81%d0%be%d0%bc%d0%be%d0%bd/>

²⁵⁶ Источник: <http://mmmpn.tj/rus/>

²⁵⁷ <https://www.unodc.org/unodc/index.html?ref=menutop>

		2. Усовершенствование законодательства в сфере борьбы с незаконным оборотом наркотических средств	до решения задачи	АКН, ВС, ГП, МЮ, ГКНБ, МВД	<p>Выполнен частично</p> <p>20 июня 2019 года в Закон РТ "О наркотических средствах, психотропных веществах и прекурсорах" от 10 декабря 1999 года были внесены поправки, согласно которым сотрудниками Агентства по контролю за наркотиками при Президенте РТ могут быть лица, имеющие только гражданство РТ, а также обязанность сотрудников Агентства представлять декларации о своих доходах и имущественном положении.</p> <p>Данные поправки, однако, касаются только сотрудников Агентства и не касаются непосредственно мер по борьбе с незаконным оборотом наркотических средств.</p> <p>27 февраля 2020 года Постановлением Правительства РТ был утвержден новый Национальный список наркотических средств, психотропных веществ и их прекурсоров в новой редакции. Предыдущий Список был принят еще в 2000 году и с принятием нового Списка утратил силу.</p> <p>Ранее, в мае 2017 года был принят Кодекс здравоохранения РТ, который содержит отдельную главу «Оказание медико-социальной помощи больным наркологическими заболеваниями». С принятием Кодекса утратил силу Закон РТ от 8 декабря 2003 года "О наркологической помощи".</p> <p>Постановлением Правительства РТ от 3 августа 2018 года №389 утверждено</p>	
--	--	--	-------------------------	----------------------------------	---	--

					<p>Соглашение государств-участников СНГ о порядке передачи образцов наркотических средств, психотропных веществ и их прекурсоров.</p> <p>Постановлением Правительства Республики Таджикистан от 28 апреля 2017 года №211 утверждена Отраслевая программа по реализации Национальной стратегии по борьбе с незаконным оборотом наркотиков в Республике Таджикистан на 2013-2020 годы (в редакции постановления Правительства РТ от 20.08.2018г.№433).</p> <p>В 2017 году Министерством внутренних дел РТ был учрежден и зарегистрирован в Министерстве культуры РТ научный и информационно-аналитический журнал НаркоФронт, посвященный предотвращению и борьбе с незаконным оборотом наркотических средств.²⁵⁸ За период 2017-2019 годы было опубликовано 2 номера журнала (№ 1 – в 2017 г., № 2 – в 2019 г.).</p>	
1 5	Принятие мер по усилению независимости судебной власти (115.78-115.81, 118.35, 118.36, 118.67, 118.69)	1. Усовершенствование конституционного Закона Республики Таджикистан «О судах Республики Таджикистан» и других законов по вопросу независимости судебной власти	2017-2020	ВС, ВЭС, ГП, МЮ	<p>Выполнен</p> <p>В июле 2016 г. (после упразднения Совета Юстиции РТ) и в феврале 2018 г. в Конституционный Закон РТ «О судах Республики Таджикистан» были внесены поправки, которые, в основном, касались компетенции Высшего экономического суда (ВЭС), экономического суда ГБАО, экономических судов областей и города Душанбе в части избрания и назначения</p>	<p>Выполнен частично</p> <p>Принимаются достаточно серьезные реформы по усилению независимости судебной власти в Таджикистане –</p>

²⁵⁸ Источник: <https://mvd.tj/images/pdf/Narkofront1.pdf>

				<p>судьи (ст.16), отзыва и освобождения судьи (ст. 18), и отставки судьи (ст. 19), а именно: судьи суда ГБАО, судов областей, города Душанбе, военных судов гарнизонов, судов городов и районов назначаются Президентом РТ по представлению Председателя Верховного Суда РТ, судьи Экономического суда ГБАО, экономических судов областей и города Душанбе назначаются Президентом Республики Таджикистан по представлению Председателя Высшего экономического Суда РТ.</p> <p>Согласно ст. 53 Председателю ВЭС РТ было предоставлено право возбуждать дисциплинарное дело в отношении судей ВЭС РТ, председателей Экономического суда ГБАО, экономических судов областей и города Душанбе, их заместителей и судей Экономического суда ГБАО, экономических судов областей и города Душанбе по основаниям, предусмотренным КЗ РТ «О судах Республики Таджикистан».</p> <p>Также в компетенцию всех судов городов и районов, которые рассматривают гражданские, семейные, уголовные дела и дела об административных правонарушениях, ходатайства и представления, отнесенные в соответствии законодательством РТ к их подсудности, предоставлено право контролировать исполнение принятых судебных актов.</p>	<p>принимаются программы судебно-правовой реформы, совершенствуется законодательство в данной отрасли, однако, на практике судебная система не является подлинно независимой.</p>
--	--	--	--	--	--

		2. Оценка реализации программ по судебной-правовой реформе и разработка новой программы	2017	ВС, ВЭС, ГП, МЮ	<p>Выполнен</p> <p>В 2017 году экспертной группой, состоящей из представителей академических кругов, института адвокатуры и общественных организаций при поддержке ПРООН в Таджикистане был проведен Анализ исполнения трех предыдущих государственных программ РТ в области судебной-правовой реформы.</p> <p>Указом Президента РТ от 19 апреля 2019 года была утверждена новая Программа судебной-правовой реформы в Республике Таджикистан на 2019-2021 годы.</p> <p>В рабочую группу не были включены представители гражданского общества и Союза адвокатов РТ, однако, с их стороны были направлены письменные предложения и рекомендации для рабочей группы по разработке новой Программы судебной-правовой реформы.</p>	
		3. Усовершенствование материально-технического обеспечения, социальной защиты и других материальных гарантий судей	2017-2020	ВС, ВЭС, МЮ, МФ, МЭРТ, МИОГВ	<p>Выполняется частично</p> <p>По статистике, приводимой экспертами, в республике свыше 400 судей, на 20000 населения - один судья.</p> <p>Как предусматривает законодательство, каждому судье, назначенному на эту должность в том или ином районе, должна выделяться служебная жилая площадь в течение 6 месяцев со дня его назначения (статья 131 ч.1 КЗ «О судах РТ»). Данное положение не всегда выполняется на практике и судьям приходится арендовать квартиру за свой счет.</p>	

				<p>По статистике, приведенной в Промежуточном отчете РТ о ходе реализации рекомендаций государств-членов Совета ООН по правам человека, принятых в рамках УПО, в первом полугодии 2018 года судьям было выделено 14 квартир, из них, 8 судьям судов ГБАО.</p> <p>Если судья уходит в отпуск, то ему должны оплатить расходы на санаторное лечение, что тоже не всегда делается.</p> <p>В Душанбе, к примеру, зарплата судьи районного суда составляет от 1400 до 2000 сомони, что не соответствует статусу судьи.²⁵⁹</p> <p>Как предусматривает действующий Конституционный Закон «О судах Республики Таджикистан» в случае смерти судьи в период работы, если она наступила вследствие телесных повреждений или иного физического воздействия на здоровье, полученных в связи с исполнением им служебных обязанностей - его наследникам выплачиваются страховые суммы в размере восьмимесячной заработной платы судьи (для сравнения – в прежнем КЗ «О судах РТ» от 2001 года до внесения поправок от 2012 года размер страховой выплаты в указанных случаях составлял 10-летнюю зарплату судьи).</p> <p>Сейчас страховая выплата в случае причинения судье в связи с исполнением им служебных обязанностей увечья или иного</p>	
--	--	--	--	--	--

²⁵⁹ Источник: <http://hrc.tj/pravosudiya/232-vybor-dlya-sudi-malenkaya-zarplata-chestnoe-sudeystvo-ili.html>

					<p>повреждения здоровью, исключающих дальнейшую возможность работать, выплачивается в размере шестимесячной заработной платы судьи (в прежнем КЗ «О судах РТ» до внесения поправок от 2012 года данная выплата составляла 5-летнюю зарплату судьи).</p> <p>В случае освобождения от должности или отзыва судьи (по состоянию здоровья или в связи со смертью) его семье выплачивается единовременное пособие в размере пятимесячной заработной платы судьи (в прежнем КЗ «О судах РТ» этот размер составлял годовую з/п судьи).</p> <p>При выходе на пенсию судьям выплачивается единовременное пособие в размере трехмесячной заработной платы.²⁶⁰</p> <p>В области материально-технического обеспечения судов проводится ремонт отдельных зданий судов РТ, продолжается строительство новых зданий судов. Ряд судов был оснащен 220 современными компьютерами с подключением к интернету, на 100 компьютеров установлена централизованная правовая база «Адлия».</p> <p>Согласно Указу Президента РТ «О мерах по усилению уровня социальной защищённости населения и увеличению действующих должностных окладов государственных служащих, работников бюджетных учреждений, организаций,</p>	
--	--	--	--	--	--	--

²⁶⁰ Конституционный Закон РТ «О судах Республики Таджикистан» (статьи 131, 132)

					размеров пенсий и стипендий» от 14 августа 2018 года увеличены должностные оклады работников технического и обслуживающего персонала судебных органов, финансируемых за счет государственного бюджета, на 15 %.	
1 6	Улучшение условий учреждений системы исполнения уголовного наказания, обеспечение правовых гарантий задержанных и заключенных (115.80, 115.82-115.84, 118.37)	1. Принятие Стратегии по реформе системы исполнения уголовных наказаний до 2025 года	2017-2018	МЮ, МФ, МЗСЗН, ГКНБ	Не выполнен На момент проведения анализа Стратегия не принята. По информации Министерства юстиции РТ разработан проект Стратегии Реформы системы исполнения уголовного наказания, реализация которой первоначально планировалась до 2025 года, однако, было решено продлить срок действия Стратегии до 2030 года. На основании Поручения Исполнительного аппарата Президента РТ проект Стратегии проходит стадию доработки и согласования.	Выполнен частично

					<p>Постановлением Правительства РТ от 29 февраля 2020 года Министерству юстиции РТ поручено совместно с министерствами, ведомствами и исполнительными органами государственной власти областей, городов и районов принять необходимые меры по закупке продукции, произведённой учреждениями системы исполнения уголовных наказаний, а также разработать и представить в Правительство РТ проект Программы профессионального обучения и обеспечения рабочими местами осужденных в учреждениях системы исполнения уголовных наказаний и лиц, освобожденных из мест лишения свободы, на период 2021-2030 годы. Министерству юстиции РТ необходимо до 1 марта 2021 года представить Правительству РТ информацию о результатах выполнения настоящего постановления.</p> <p>В Концепции правовой политики РТ на 2018-2028 годы также уделяется внимание организации эффективной системы исполнения уголовного наказания и реальной социальной адаптации лиц, освобожденных из мест лишения свободы. В Концепции указана необходимость дальнейшего совершенствования пенитенциарной системы, процесса воспитания и исправления осужденных лиц в исправительных учреждениях, их социальной адаптации после освобождения из мест лишения свободы. Согласно поправкам в Закон РТ «О порядке и условиях содержания под стражей подозреваемых, обвиняемых и подсудимых»</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>от 2 января 2020 года «При поступлении обращения о применении насилия в отношении несовершеннолетнего, проводится обязательное медицинское освидетельствование со стороны не менее трёх медицинских работников, не находящихся в подчинении учреждения места содержания подозреваемого, обвиняемого и подсудимого несовершеннолетнего, с целью фиксации степени применённых телесных повреждений, признаков насилия, применения пыток и фактов жестокого обращения».</p> <p>Согласно поправкам, запрещается совместное содержание в камерах несовершеннолетних и взрослых.</p> <p>К несовершеннолетним подозреваемым, обвиняемым и подсудимым также не будет применяться помещение в карцер или в одиночную камеру на гауптвахту на срок до пятнадцати суток.</p>	
		<p>2. Усовершенствование механизма проведения мониторингов со стороны мониторинговой группы при УПЧ</p>	2018	УПЧ, другие министерства и ведомства	<p>Выполняется</p> <p>В декабре 2013 г. при Уполномоченном по правам человека (УПЧ) была создана мониторинговая группа по посещению мест лишения и ограничения свободы из числа сотрудников УПЧ и представителей Коалиции НПО Таджикистана против пыток и безнаказанности. Соответствующее положение было утверждено Распоряжением Уполномоченного по правам человека в Республике Таджикистан Зарифом Ализода за № 2 от « 31 » декабря 2013 года.</p>	

					<p>Начиная с 2015 г., мониторинг мест лишения и ограничения свободы со стороны данной группы проводится без предварительного уведомления, и обеспечено конфиденциальное общение членов мониторинговой группы с лицами, находящимися в местах лишения и ограничения свободы.</p> <p>С момента учреждения мониторинговой группы группой был посещен ряд закрытых и полужакрытых учреждений (изоляторы временного содержания, следственные изоляторы, исправительные учреждения, колонии, специальные учреждения для несовершеннолетних, психиатрические учреждения и др.).</p> <p>Стоит отметить, что некоторые учреждения мониторинговая группа посещала повторно и при повторном посещении наблюдалось значительное улучшение условий содержания содержащихся в них лиц.</p> <p>Результаты мониторингов в закрытых учреждениях показали, что все еще имеются проблемы с обеспечением нормальных условий содержания задержанных и заключенных, а также лиц, содержащихся в психиатрических учреждениях.</p> <p>В некоторых изоляторах временного содержания (ИВС) условия содержания не приспособлены для содержания задержанных лиц в холодное время года, камеры не имеют системы отопления, вентиляции, освещения. В некоторые камеры не поступает достаточно естественного света и воздуха. Санузлы находятся в неудовлетворительном</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>состоянии и нарушают право на интимность при отправлении естественных потребностей. Проблемы с водоснабжением вызывают сомнения относительно обеспечения надлежащих условий жизни. В некоторых ИВС и СИЗО отсутствуют условия для досуга содержащихся в них лиц.</p> <p>В обследованных во время мониторинга ИВС содержались не только лица, подозреваемые или обвиняемые в совершении уголовных преступлений, но и лица, отбывающие административные наказания за совершение административных правонарушений.</p> <p>Во многих психиатрических учреждениях также был выявлен ряд нарушений условий пребывания пациентов. В некоторых ПУ наблюдалась переполненность, в палатах для неподвижных пациентов чувствовался неприятный запах, в большинстве палат не установлены кондиционеры, состояние окон и мебели неудовлетворительное. Работники не всех психиатрических учреждений обладают знаниями по правилам приема пациентов без их согласия.</p> <p>Во многих учреждениях, охваченных мониторингами, выявлялась проблема недостаточного финансирования.²⁶¹</p> <p>Механизм проведения мониторингов улучшился на практике, однако, в положение мониторинговой группы изменения и дополнения внесены не были.</p>	
--	--	--	--	--	---	--

²⁶¹ Источник: <https://www.bhr.tj/page/otchety-bhr>, www.notorture.tj.org

				<p>В 2018 г. увеличено количество посещаемых учреждений и расширился охват учреждений (ИВС Агентства по контролю за наркотиками при Президенте РТ).</p> <p>Мониторинговая группа оснащена фотоаппаратами, ручными сканерами, измерителями влажности, температуры. В 2019 году группа посетила 7 закрытых и полужакрытых учреждений, а также провела оценку нужд в профилактике и борьбе с экстремизмом и терроризмом в местах лишения свободы в шести учреждениях ГУИУН МЮ РТ.²⁶²</p> <p>С 2019 г. планировалось расширение состава (включение врачей) мониторинговой группы со стороны УПЧ.</p> <p>Группа по мониторингу мест лишения свободы Коалиции против пыток пересмотрела свою стратегию деятельности. В 2019 году проводились консультации с членами Коалиции и Уполномоченным по правам человека в РТ о пересмотре деятельности группы. С 29 января по 1 февраля в Варшаве состоялась рабочая встреча экспертов ХФПЧ по разработке новой стратегии мониторинговой группы Коалиции. Проект Стратегии и рабочего плана находится на утверждении.²⁶³</p> <p>В настоящее время разрабатывается новый формат проведения мониторинга, с учетом предыдущих результатов.</p>	
--	--	--	--	--	--

²⁶² Источник: http://notorture.tj.org/sites/default/files/articles/2020/files/rezultaty_deyatelnosti_za_2019_g._koaliciya_go_protiv_pytok_i_beznakazannosti_v_tadzhikistane.pdf

²⁶³ Источник: http://notorture.tj.org/sites/default/files/articles/2020/files/peizultaty_deyatelnosti_za_yanvar-mart_2020_g._2.pdf

					В 2018 году отдел Уполномоченного по правам ребенка начал проведение подобных мониторингов в детских учреждениях.	
1 7	Обеспечение свободы и независимости деятельности адвокатов (118.38-118.40)	Проведение мониторинга реализации Закона Республики Таджикистан «Об адвокатуре и адвокатской деятельности» и анализ его соответствия международным стандартам	2017-2019	МЮ, Союз адвокатов, ОО	<p>На момент проведения анализа не выполнен.</p> <p>Адвокатура в Таджикистане продолжает испытывать трудности, как на уровне законодательства, так и на практике. Принятый в марте 2015 года Закон Республики Таджикистан «Об адвокатуре и адвокатской деятельности» с поправками от ноября 2015 года содержат в себе ряд положений, угрожающих независимости адвокатуры в стране. Квалификационная комиссия при Министерстве юстиции РТ отвечает за присвоение и прекращение статуса адвоката. Несмотря на то, что в комиссию входят 4 представителя госструктур и пять представителей Союза адвокатов, председателем комиссии является заместитель министра юстиции Таджикистана. Лица, имеющие судимость, а также лица, уволенные из адвокатуры или из судебных или других государственных органов за нарушение «профессиональной присяги», не вправе работать адвокатами. Как показала антикоррупционная экспертиза закона, проведенная Сетью ОО по Верховенству закона и доступу к правосудию, установленные требования являются завышенными, так как не предусматривают такого механизма как снятие и погашение судимости для кандидатов в адвокаты, кроме того, такие требования, как правило, не предъявляются к лицам, занимающим</p>	Не выполнен

					<p>государственные должности. Количество адвокатов в стране после принятия нового Закона значительно снизилось, что ухудшило доступ населения к услугам адвокатов.²⁶⁴</p> <p>По состоянию на июнь 2020 года количество адвокатов в РТ составляет 778 человек²⁶⁵, что является крайне малым в соотношении с 9-миллионным населением Таджикистана.</p> <p>В 2019 году Международная ассоциация юристов (IBANRI) представила совместно с Международной комиссией юристов (МКЮ) совместный доклад в Комитет ООН по правам человека о реализации Таджикистаном Международного пакта о гражданских и политических правах (МПГПП). В докладе организации указали на основные проблемы в деятельности адвокатуры:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) Отсутствие независимости у юристов; б) Вмешательство властей в законную деятельность адвокатов; с) Ограничения на доступ адвокатов к своим клиентам и права защиты. <p>В период с апреля по май 2019 года IBANRI провел широкий опрос юристов в РТ, который продемонстрировал вмешательство в повседневную работу и личную жизнь адвокатов. Юристам часто выдвигают дисциплинарные или даже уголовные обвинения за выполнение их</p>	
--	--	--	--	--	---	--

²⁶⁴ Альтернативный доклад НПО Таджикистана о выполнении Международного Пакта о гражданских и политических правах, 2019 г.

²⁶⁵ Источник:

[http://minjust.waw.tj/files/%D0%A4%D0%95%D0%A5%D0%A0%D0%90%D0%A1%D0%A2%D0%98%20%D0%90%D0%94%D0%92%D0%9E%D0%9A%D0%90%D0%A2%D0%A5%D0%9E%D0%98%20%D0%A2%D0%9E%D0%A7%D0%98%D0%9A%D0%98%D0%A1%D0%A2%D0%9E%D0%9D%20\(27.02.pdf](http://minjust.waw.tj/files/%D0%A4%D0%95%D0%A5%D0%A0%D0%90%D0%A1%D0%A2%D0%98%20%D0%90%D0%94%D0%92%D0%9E%D0%9A%D0%90%D0%A2%D0%A5%D0%9E%D0%98%20%D0%A2%D0%9E%D0%A7%D0%98%D0%9A%D0%98%D0%A1%D0%A2%D0%9E%D0%9D%20(27.02.pdf)

				<p>работы, причем некоторые адвокаты фактически были осуждены и приговорены к длительным срокам заключения по фиктивным обвинениям.</p> <p>Адвокаты также сталкиваются со значительными препятствиями при доступе к своим клиентам, находящимся в предварительном заключении, а также с затруднениями в проведении свиданий с клиентами наедине. Кроме того, значительное количество респондентов сообщило, что им не было предоставлено достаточно времени или средств для подготовки к защите по делам или доступа к материалам дел.²⁶⁶</p> <p>В 2019 году члены коалиции общественных организаций Платформа «Гражданская солидарность», в которую входит ряд зарубежных НПО, выразили обеспокоенность в связи с тем, что таджикские адвокаты все чаще подвергаются угрозам запугивания, произвольного задержания, пыток и жестокого обращения, в качестве наказания за осуществление профессиональной деятельности и призвали власти Таджикистана следовать своим международным обязательствам и разрешить адвокатам выполнять свои профессиональные обязанности без вмешательства или барьеров, независимо от характера дел, по которым они работают. Данное заявление было распространено в связи с задержанием</p>	
--	--	--	--	---	--

²⁶⁶ Источник: <https://www.ibanet.org/Article/NewDetail.aspx?ArticleUid=d8f956a3-e545-40eb-94b4-33216856c4f3>,
https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CCPR/Shared%20Documents/TJK/INT_CCPR_CSS_TJK_35044_E.pdf

					<p>таджикского адвоката Абдулазиза Абдурахмонзода со стороны сотрудников правоохранительных органов, а также применением угроз и запугивания в отношении Председателя Союза адвокатов РТ Саидбека Нуритдинова, представляющего интересы пострадавшего²⁶⁷ и еще 15 адвокатов со стороны государственного ведомства по борьбе с коррупцией.²⁶⁸</p> <p>Постановлением Правительства РТ № 143 от 29 февраля 2020 года одобрен и представлен на рассмотрение Маджлиси намояндагон Маджлиси Оли РТ проект Закона РТ "О внесении изменений и дополнений в Закон Республики Таджикистан "Об адвокатуре и адвокатской деятельности", однако, текст поправок неизвестен.</p> <p>Также постановлением Правительства РТ № 139 от 29 февраля 2020 года одобрен и представлен на рассмотрение Маджлиси намояндагон Маджлиси Оли РТ проект Закона РТ "О юридической помощи».</p>	
1 8	Организация учебных мероприятий по правам человека и формирования культуры прав человека (115.85,	1. Проведение круглых столов с участием работников правоохранительных органов и образовательных учреждений	2017-2019	УПЧ, другие министерства и ведомства	<p>Выполнен</p> <p>В Стратегии деятельности УПЧ на 2016-2020 годы одним из приоритетных направлений деятельности на пять лет определено образование в области прав человека.</p> <p>В рамках реализации второй фазы Программы (2015-2018 гг)</p>	Выполняется

²⁶⁷ Источник: <https://www.iphronline.org/advokaty-tadzhikistana-nahodyatsya-pod-davleniem-grazhdanskoe-obshhestvo-obespokoeno-nedavnimi-sluchayami-presledovaniya-i-zapugivaniya-advokatov-v-dushanbe.html>,

²⁶⁸ Источник: <http://notorturetj.org/news/tadzhikistan-dolzhnostnye-lica-dolzhny-prekratit-zapugivaniya-v-otnoshenii-advokatov-v-tom>

	115.105, 115.109-115.111)				<p>Межведомственным координационным советом разработаны 17 целевых программ для изучения предмета «Права человека», которые успешно используются в соответствующих министерствах и ведомствах. В 2017 году УПЧ перевёл на государственный язык и подготовил к изданию «Сборник пособий для предмета права человека» для 10-11 классов.</p> <p>В рамках выполнения второй фазы Программы образования в сфере прав человека на 2013-2020 годы создана «Школа прав человека» для подготовки тренеров по учебному предмету «Права человека» при поддержке ОБСЕ для преподавателей образовательных учреждений, центров повышения квалификации при министерствах и ведомствах.</p> <p>На базе «Школы прав человека» УПЧ РТ совместно с Офисом программ ОБСЕ в Душанбе 18-22 декабря 2017 года проведён образовательный тренинг с участием национальных и международных экспертов для 18 сотрудников соответствующих министерств и ведомств. Основной целью тренинга является подготовка тренеров для образовательных учреждений и повышения квалификации соответствующих министерств и ведомств для дальнейшего проведения ими целевых тренингов.</p> <p>В 2018 году в рамках реализации второй фазы (2015–2018 гг.) Программы образования в области прав человека на 2013–2020 гг. в целях подготовки тренеров в области прав человека было проведено 2 заключительных тренинга 2–6 апреля 2018</p>	
--	---------------------------	--	--	--	--	--

					<p>года в санатории «Ёс» города Вахдат и 7–11 октября в санатории «Сароб» Варзобского района для 15 представителей соответствующих министерств и ведомств. Затем вышеупомянутыми тренерами были проведены образовательные семинары для целевых групп в Образовательном центре судей Верховного Суда РТ, Институте государственного управления при Президенте РТ, Республиканском институте повышения квалификации и переподготовки сотрудников сферы образования Министерства образования и науки РТ и его филиалах в городах Бохтар, Куляб и Худжанд. В 2018 году в соответствии с Планом второго этапа Программы образования было опубликовано «Руководство для изучения прав человека» как вспомогательный материал для учителей общеобразовательных учреждений в количестве 250 экземпляров, Руководство по учебному предмету «Права человека» для неюридических специальностей и Сборник основных международных и национальных актов по правам человека в количестве 2000 экземпляров.²⁶⁹</p> <p>Тренерами с участием наставников в июне-июле 2018 года были проведены тренинги для целевых групп в Институте повышения квалификации Министерства образования и науки РТ и в Центре обучения судей Верховного Суда РТ.</p>	
--	--	--	--	--	--	--

²⁶⁹ Источник: <http://ombudsman.tj/rus/wp-content/uploads/2016/10/Realizaciya-Programmy-obrazovaniya-v-oblasti-prav-cheloveka-2018.pdf>

					<p>В 2018 году по инициативе института УПЧ РТ проведено 63 (в 2017 году - 39) информационных мероприятий (3 конференции, 41 круглый стол, 8 семинаров, 6 тренингов, 2 пресс-конференции) и обеспечено участие сотрудников УПЧ в 123 мероприятиях по различным аспектам прав и свобод человека.²⁷⁰</p> <p>В рамках процедуры Универсального периодического обзора (УПО) проведены информационные сессии при участии более 300 представителей государственных органов, журналистов и представителей общественных организаций. Информационные сессии прошли 8 августа в районе Абдурахмони Джоми Хатлонской области, 13 сентября в г. Рогун, 20 сентября в г. Истаравшан Согдийской области. Участниками информационных сессий стали Информационные сессии организованы со стороны ОО «Бюро по правам человека и соблюдению законности», при финансово-технической поддержке Офиса программ ОБСЕ в г. Душанбе и ПРООН в Таджикистане, в сотрудничестве с аппаратом Уполномоченного по правам человека в РТ и Управлением гарантий прав человека Исполнительного аппарата Президента Республики Таджикистан.²⁷¹</p> <p>В 2019 году ОО «Бюро по правам человека и соблюдению законности» совместно с</p>	
--	--	--	--	--	---	--

²⁷⁰ Источник: <http://ombudsman.tj/rus/wp-content/uploads/2016/10/Barnomai-talim-2018-russi.pdf>

²⁷¹ <https://www.bhr.tj/news/v-tadzhikistane-nachalis-informacionnye-sessii-v-ramkakh-upo>, <https://vecherka.tj/archives/40177>

					<p>Уполномоченным по правам человека в РТ были продолжены информационные сессии для сотрудников ОМВД в регионах страны. 11-15 марта 2019 совместно с сотрудниками Аппарата Уполномоченного по правам человека в РТ была проведена серия информационных сессий для сотрудников ОМВД ГБАО - Дарваз, Вандж, Рушан, Шугнан, Рошткала, Ишкашим, Хорог и УМВД по ГБАО, на которых приняли участие 250 человек. На информационных сессиях были обсуждены такие вопросы, как основные стандарты свободы от пыток и права лиц, лишенных свободы, а также деятельность мониторинговой группы при УПЧ РТ.²⁷²</p> <p>Согласно Плану мероприятий по выполнению второй фазы (2015-2018 гг.) реализации Программы образования в сфере прав человека на 2013-2020 годы и в целях обеспечения большего доступа граждан к информации по правам человека на сайте УПЧ РТ www.ombudsman.tj создана и действует отдельная страница.</p> <p>В связи с завершением второго этапа (2015-2018) Программы образования в области прав человека на 2013-2020 годы разработан и решением Межведомственного координационного совета утвержден План мероприятий</p>	
--	--	--	--	--	---	--

²⁷² Источник: http://notorture.tj.org/sites/default/files/articles/2020/files/rezultaty_deyatelnosti_za_2019_g._koaliciya_go_protiv_pytok_i_beznakazannosti_v_tadzhikistane.pdf

				<p>третьего этапа (2019-2020 годы) данной Программы.²⁷³</p> <p>Для студентов юридических и не юридических специальностей и учащихся 10-11 классов общеобразовательных учреждений разработаны руководства по преподаванию.²⁷⁴</p> <p>Данная деятельность, в основном, выполняется аппаратом Уполномоченного по правам человека в РТ, как правило, другие министерства и ведомства вовлечены в данные мероприятия, как участники.</p> <p>29 декабря 2018 года за №617 постановлением Правительства Республики Таджикистан был утвержден Порядок ведения Информационного правового интернет-портала РТ, который создан с целью обеспечения прав граждан на их участие в процессе правотворческой деятельности и получения полного бесплатного доступа к нормативным правовым актам РТ.</p> <p>Интернет-портал состоит из следующих разделов:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Реестр планов по разработке проектов нормативных правовых актов; - Реестр проектов нормативных правовых актов и анализа регуляторного воздействия; - Реестр принятых нормативных правовых актов Республики Таджикистан. 	
--	--	--	--	---	--

²⁷³ Источник: <http://ombudsman.tj/rus/wp-content/uploads/2016/10/Barnomai-talim-2018-russi.pdf>

²⁷⁴ Доклад Уполномоченного по правам человека в РТ за 2017 год

				<p>Получить доступ к portalу можно по следующей ссылке: http://www.portali-huquqi.tj</p> <p>Постановлением Правительства Республики Таджикистан от 27 ноября 2019 года, №599 принята Программа правового обучения и воспитания граждан Республики Таджикистан на 2020-2030 годы, целями которой, в том числе, являются укрепление института прав человека; обеспечение доступа к законным механизмам защиты прав и свобод человека и гражданина; пропаганда демократических ценностей, понимания единства прав, свобод и основных обязанностей человека и гражданина, обеспечение активного участия населения в политической, экономической и социальной жизни Республики Таджикистан.</p>	
	2. Проведение информационных мероприятий совместно со средствами массовой информации	2017-2020	УПЧ, другие министерства и ведомства	<p>Выполняется</p> <p>Руководство и сотрудники УПЧ в 2017 году 273 (в 2016 г. - 234) раз выступили в СМИ по различным вопросам прав человека, что способствовало повышению осведомленности населения.</p> <p>В соответствии с Планом выступлений руководства и сотрудников УПЧ было продолжено сотрудничество с Радио «Тоҷикистон», «Овози тоҷик», «Ховар», «Садои Душанбе» и ТВ «Джаҳоннамо».</p> <p>В 2017 году сотрудники УПЧ провели с населением 225 встреч и выездных юридических консультаций, в которых было охвачено 30 000 человек.²⁷⁵</p>	

²⁷⁵ <http://ombudsman.tj/rus/wp-content/uploads/2015/12/DOKLAD-UPCH-20171.pdf>

					В целях повышения осведомленности граждан в области прав человека в 2018 году сотрудники Центрального аппарата УПЧ РТ 238 раза выступили в средствах массовой информации, а у сотрудников 2 представительств и общественных приемных УПЧ было 89 выступлений, итого 327 выступлений в СМИ. ²⁷⁶	
1 9	Принятие мер по большему привлечению общества в политическую жизнь, политический плюрализм, свобода ассоциации, деятельность политических партий и выражения (115.88- 115.90, 118.42-118.44, 118.50, 118.61-118.66, 118.68, 118.70)	1. Привлечение гражданского общества в обсуждение вопросов по правам человека	2017-2020	МЮ, КТР, УПЧ	Выполняется частично Управление гарантий прав человека Исполнительного аппарата Президента РТ, аппарат Уполномоченного по правам человека в РТ активно привлекают гражданское общество РТ к обсуждению национальных докладов в договорные органы ООН, отчетности в Совет ООН по правам человека в рамках процедуры Универсального периодического обзора, стратегий, программ и планов действий по выполнению международных обязательств и правам человека. К примеру, в конце 2019 года Комиссия по обеспечению выполнения международных обязательств в области прав человека при Правительстве РТ подготовила проект Национального плана действий по выполнению рекомендаций Комитета ООН по правам человека на 2020-2023 годы. При содействии УВКПЧ ООН в Таджикистане 16 января 2020 года был проведен круглый стол с представителями гражданского общества по обсуждению данного проекта Нацплана. Министерство юстиции РТ также вовлекает представителей гражданского	Выполняется частично

²⁷⁶ Источник: <http://ombudsman.tj/rus/wp-content/uploads/2016/10/Barnomai-talim-2018-russi.pdf>

				<p>общества в обсуждение судебно-правовой реформы, а также проводит встречи с общественными организациями РТ по разъяснению принимаемых новшеств и поправок в законодательство об ОО.</p> <p>Представители гражданского общества Таджикистана вовлечены в различные рабочие группы по совершенствованию законодательства РТ.</p> <p>Однако, рекомендации и предложения гражданского общества не всегда принимаются во внимание и не отражаются в итоговых принимаемых документах.</p> <p>Гражданское общество не всегда привлекается к обсуждению отдельных важных вопросов, к примеру, о внесении поправок в законодательство РТ, в том числе, в Закон РТ «Об общественных объединениях».</p> <p>Процесс разработки нормативных правовых актов, в том числе, в области прав человека, не отвечает принципам открытости. Гражданское общество недостаточно вовлечено в процессы законотворчества и последующего обсуждения законопроектов.</p> <p>Законодательство страны предусматривает возможность, но не обязательства по опубликованию проектов нормативных правовых актов.</p> <p>Что касается деятельности политических партий, необходимо отметить, что 1 марта 2020 года в Таджикистане прошли парламентские выборы, по итогам которых правящая Народно-демократическая партия набрала 50,4%</p>	
--	--	--	--	---	--

					<p>голосов, Партия экономических реформ – 16,6%, Аграрная партия – 16,5%, Социалистическая – 5,1%, Демократическая – 5,1%. Коммунистическая партия (3,1%) и СДПТ (0,32%) не преодолели 5-процентный барьер и не получили депутатских мандатов по партийному списку. Миссия Бюро по демократическим институтам и правам человека (БДИПЧ) Организации по безопасности и сотрудничеству в Европе 27 мая опубликовала отчет, в котором было отмечено, что «"Парламентские выборы 2020 года в Таджикистане проходили в жестко контролируемой среде, в которой не было места для плюралистических политических дебатов, а у избирателей не было подлинных политических альтернатив на выбор".²⁷⁷</p>	
		2. Разработка и принятие закона о деятельности общественных объединений	2019	Рабочая группа	<p>На момент проведения анализа не выполнен</p> <p>Министерством юстиции РТ был проведен анализ Закона РТ «Об общественных объединениях», который показал, что действующий Закон соответствует требованиям международных актов, признанных РТ, и что в настоящее время нет необходимости в разработке и принятии Закона РТ «Об общественных объединениях» в новой редакции.²⁷⁸</p> <p>2 января 2019 года вступили в силу</p>	

²⁷⁷ Источник: <https://tj.sputniknews.ru/elections/20200528/1031312937/osce-parlament-vybory-Tajikistan-otchet-kritika.html>

²⁷⁸ Промежуточный отчет Республики Таджикистан о ходе реализации рекомендаций государств-членов Совета ООН по правам человека, принятых в рамках Универсального периодического обзора Республики Таджикистан (второй период), 2018 г.

				<p>поправки в Закон Республики Таджикистан «Об общественных объединениях» от 12.05.2007 года.</p> <p>Поправками предусмотрены:</p> <ul style="list-style-type: none"> - обязанность общественных объединений ежегодно размещать на своём сайте или сайте регистрирующего органа финансовые отчёты, содержащие подробную информацию о доходах и расходах; - хранить данные о совершенных внутренних и международных операциях в течение не менее пяти лет после завершения деловых отношений; - хранить и представлять в регистрирующий орган информацию об идентификационных данных о лицах, контролирующих или управляющих деятельностью общественного объединения, включая учредителей, членов руководящих и контрольных органов. <p>Регистрирующий орган обязан в соответствии с требованиями Закона РТ "О противодействии легализации (отмыванию) доходов, полученных преступным путем, финансированию терроризма и финансированию распространения оружия массового поражения" представлять информацию уполномоченному органу по противодействию легализации (отмыванию) доходов, полученных преступным путем, финансированию терроризма и финансированию распространения оружия массового поражения, если имеется подозрение или достаточные основания подозревать, что общественное объединение является</p>	
--	--	--	--	---	--

					ширмой для сбора средств террористической и экстремистской организацией или используется в качестве канала для финансирования терроризма, экстремизма и финансирования распространения оружия массового поражения с целью избежать мер по замораживанию активов или скрыть или замаскировать тайный увод средств, предназначенных для законных целей, но перенаправленных для выгоды террористов и экстремистов или террористических и экстремистских организаций".	
20	Обеспечение свободы средств массовой информации, доступность информации (118.50-118.59, 118.65)	1. Усовершенствование законодательства по регулированию деятельности веб-сайтов	2017-2019	ГП, ВС, МЮ, МВД, ГКНБ, НЦЗ, СС, УПЧ	<p>Частично выполнен</p> <p>10 июля 2017 года постановлением Правительства РТ № 344 утверждены Единые правила для официальных сайтов министерств и ведомств, местных исполнительных органов государственной власти и органов самоуправления поселков и дехотов в сети интернет. Куратором по исполнению является Центр ИКТ аппарата Президента РТ, который направил письмо всем государственным органам по приведению в соответствие своих веб-сайтов.</p> <p>В августе 2018 года в статью 179(3) Уголовного кодекса РТ было внесено дополнение (№1538), согласно которому караются публичные призывы к совершению преступлений террористического характера и (или) публичное оправдание террористической деятельности, совершенные с использованием средств массовой информации или сети Интернет.</p>	<p>Выполнен частично</p> <p>Принимаемых в РТ мер для практического обеспечения свободы СМИ недостаточно. Ситуация со свободой выражения мнений в РТ в последние годы значительно ухудшилась: печатные издания испытывают финансовые трудности и закрываются, независимые журналисты подвергаются</p>

						цензуре и преследованиям за критические материалы, независимые СМИ испытывают давление за освещение «чувствительных» тем.
		2. Проведение анализа и усовершенствование законодательства в сфере средств массовой информации, выполнение разъяснительных работ	2017-2020	МК, ГП, ВС, МЮ, КТР, УПЧ	<p>Частично выполнен</p> <p>Комитет по телевидению и радиовещанию при Правительстве РТ 26 сентября 2017 года принял решение (№47) о создании Рабочей группы для реализации Государственной Концепции в части развития цифрового вещания до 2025 года. В Рабочую группу также вошли представители гражданского общества. 30 августа 2019 года утверждена Государственная программа развития цифрового телевизионного вещания в Республике Таджикистан на 2020-2024 годы.</p> <p>Среди среднеазиатских стран Таджикистан является единственной страной, где до сих пор не реализована Национальная программа по переходу на цифровой формат телевизионного вещания. Согласно открытым данным, в Таджикистане цифровым сигналом охвачено всего 70% территории страны. Во всех остальных республиках Средней Азии подобная программа полностью завершена. Реализация первого этапа</p>	

				<p>данного проекта осуществлялась с 1 июля по 31 декабря 2019 года. За этот период, с целью информирование населения Таджикистана о необходимости перехода на цифровой формат вещания телевизионного сигнала и о ходе реализации Национальной программы, был разработан и запущен на таджикском и русском языках сайт sifra.tj</p> <p>В 2020 г. ОО «Хома», при поддержке USAID и Internews, приступила к реализации второго этапа проекта по переходу Таджикистана на цифровой формат вещания.²⁷⁹</p> <p>Ранее, еще в 2018 году экспертами ОБСЕ и экспертом ОО «Хома» по запросу парламента Таджикистана был проведен анализ законодательства в связи с пересмотром существующего законодательства и подготовкой правовой базы для перехода на цифровое вещание.</p> <p>В январе 2019 года в Закон РТ «О телевидении и радиовещании» были внесены поправки, согласно которым в обязанности телерадиоорганизаций дополнительно включена обязанность соблюдать требования, установленные законодательством РТ.</p>	
--	--	--	--	---	--

²⁷⁹Источник: <https://sifra.tj/ru/2020/04/20/%d0%be%d0%be-%d1%85%d0%be%d0%bc%d0%b0-%d0%bf%d1%80%d0%b8%d1%81%d1%82%d1%83%d0%bf%d0%b8%d0%bb%d0%b0-%d0%ba-%d1%80%d0%b5%d0%b0%d0%bb%d0%b8%d0%b7%d0%b0%d1%86%d0%b8%d0%b8-%d0%b2%d1%82%d0%be/>

					В законодательство, касающееся деятельности СМИ, не были внесены изменения и дополнения.	
2 1	Борьба с бедностью, повышение уровня жизни и благополучия населения (115.92-115.95, 115.116)	Принятие серьезных мер по осуществлению Программы среднесрочного развития Республики Таджикистан на 2016-2020 годы и Национальной стратегии развития Республики Таджикистан на период до 2030 года	2020	МЭРТ, другие министерства и ведомства	В Таджикистане предпринимается ряд действий по снижению уровня бедности и повышению благосостояния населения. В 2016 году был принят важный стратегический документ – Национальная стратегия развития Республики Таджикистан на период до 2020 года (НСР) ²⁸⁰ , высшей целью которой является повышение уровня жизни населения страны на основе обеспечения устойчивого экономического развития. Для ее достижения определены цели: 1. Обеспечение энергетической безопасности и эффективное использование электроэнергии; 2. Выход из коммуникационного тупика и превращение страны в транзитную страну; 3. Обеспечение продовольственной безопасности и доступа населения к качественному питанию; 4. Расширение продуктивной занятости. НСР разработана с учетом международных обязательств Таджикистана по Повестке дня на XXI век и Целям устойчивого развития (ЦУР), одобренным 70-й сессией Генеральной Ассамблеи ООН в сентябре 2015 года. В декабре 2016 года была утверждена Программа среднесрочного развития Республики Таджикистан на 2016-2020 годы (ПСР). ²⁸¹	Выполняется

²⁸⁰ Утверждена постановлением Маджлиси намояндагон Маджлиси Оли Республики Таджикистан от 1 декабря 2016 года, №636

²⁸¹ Утверждена постановлением Маджлиси намояндагон Маджлиси Оли Республики Таджикистан от 28 декабря 2016 года, №678

					<p>Согласно Национальному докладу о ходе реализации стратегических документов страны в контексте Целей Устойчивого Развития, подготовленного Министерством экономического развития и торговли совместно с партнерами в 2018 году, после принятия в Таджикистане НСР-2030 и ПСР-2020 началось активное изучение взаимосвязи стратегических документов с ЦУР. Была проведена Быстрая оценка взаимосвязи ЦУР с национальными стратегическими документами и секторальными политиками, которая определила, что 64% целей, задач и приоритетов НСР-2030 и ПСР 2016-2020 имеют связь с ЦУР, особенно в определении стратегических целей.</p> <p>НСР-2030 ставит высшей целью долгосрочного развития страны повышение уровня жизни и благосостояния населения на основе обеспечения устойчивого экономического развития. Эта высшая цель должна быть достигнута путём достижения четырёх стратегических целей развития страны на ближайшие 15 лет:</p> <ul style="list-style-type: none"> (1) обеспечение энергетической безопасности и эффективное использование электроэнергии; (2) выход из коммуникационного тупика и превращение страны в транзитную страну; (3) обеспечение продовольственной безопасности и доступа населения к качественному питанию; (4) расширение продуктивной занятости. <p>Из существующих трудностей и пробелов в реализации целей НСР-2030,</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>приоритетов ПСР2020 и ЦУР стоит выделить несколько: вопросы координации действий и ответственности по исполнению стратегических документов страны в контексте ЦУР; вопросы разработки секторальных политик с учетом ЦУР; разработка системы МиО (Мониторинг и Оценка) ЦУР; внедрение и реализация ЦУР на местном уровне; вопросы финансирования ЦУР.</p> <p>В стране пока отсутствует единая система увязки государственных стратегических документов различных уровней, образующих единую систему управленческих документов разной продолжительности и направлений достижения ЦУР.</p> <p>В достижении стратегических целей развития НСР-2030 и ЦУР имеются определенные трудности. В частности, в отношении ЦУР 7 к ним относятся: недостаточное инвестиционное и прямое финансирование проектов электроэнергетики и возобновляемой энергии; отсутствие стабильного регионального рынка электроэнергии; низкая культура потребления электроэнергии, высокий уровень потерь электроэнергии и низкий сбор платежей за потреблённую энергию.</p> <p>Проблема продуктивной занятости пока не вышла на первый план в стратегическом планировании, как одна из стратегических целей НСР – 2030 и ЦУР 8.</p> <p>В процессе реализации целей и задач НСР-2030, ПСР-2020 и последующих ПСР, а также ЦУР, необходимо уже сейчас</p>	
--	--	--	--	--	--	--

				<p>предусмотреть механизмы, направления и формы альтернативной занятости для высвобождаемых работников и молодежи входящей в рынок труда, т.к. внешняя трудовая миграция не является гарантией обеспечения полной, эффективной и продуктивной занятости.</p> <p>Вопросы продовольственной безопасности, показывают, что необходимо усилить работу в области разработки механизмов координации. Ограниченные успехи в обеспечении полноценного питания подчёркивают то, что одного только экономического роста недостаточно для борьбы с недоеданием. Для усиления конкурентоспособности отечественного рынка телекоммуникаций и его дальнейшего расширения необходимы серьезные усилия в развитии инфраструктуры телекоммуникаций и создания благоприятных условий для развития инфокоммуникационных сетей в стране. Без решения проблем рынка телекоммуникаций достижение других стратегических целей развития страны и ЦУР крайне затруднительны.²⁸²</p> <p>Так, во исполнение НСР и ПСР принимались и продолжают приниматься законодательные акты и программные документы, оказывается материальная помощь местным сообществам. В 2017 г. в РТ был принят Закон РТ «Об адресной социальной помощи».</p>	
--	--	--	--	---	--

²⁸² Источник: <https://untj.org/wp-content/uploads/2018/11/NationalReport-RU.pdf>

				<p>2 мая 2019 г. постановлением Правительства РТ был утвержден Порядок разработки программ социально-экономического развития местностей. Основная цель разработки программ социально-экономического развития местностей направлена на повышение уровня жизни местных жителей.</p> <p>21 июня 2018 года была утверждена Государственная программа по оказанию адресной социальной помощи в Республике Таджикистан на 2018 - 2020 годы.</p> <p>В 2017 году более 99 тысяч или 15 процентов семей 40 городов и районов республики получали адресное социальное пособие и для этих целей были выплачены из государственного бюджета 28 580 997 сомони.²⁸³</p> <p>На 1 октября 2019 г. активными получателями АСП являлись 97186 домохозяйств, проживающих в 40 районах РТ или 14,6 % от всех домохозяйств, проживающих в этих районах. За этот период было выплачено 27 979 845 сомони.²⁸⁴ Одно домохозяйство получало 400 сомони в год (по 100 сомони в квартал).</p> <p>14 мая 2020 года в РТ принят новый Порядок назначения, финансирования и выплаты адресного социального пособия малоимущим семьям и гражданам, согласно которому малоимущие семьи</p>	
--	--	--	--	---	--

²⁸³ Источник: Государственная программа по оказанию адресной социальной помощи в Республике Таджикистан на 2018 - 2020 годы

²⁸⁴ Источник: <http://ahia.tj/index.php/ru/10-kategoriya-ru-ru/83-obzor-tekushchego-sostoyaniya-adresnoj-sotsialnoj-pomoshchi-asp-maloimushchim-semyam-v-tadzhikistane-2#>

				<p>теперь будут получать 464 сомони в год (116 сомони в квартал). Несмотря на небольшое увеличение, размер пособия, однако, остается крайне низким и не может оказать значительную поддержку малоимущим гражданам и семьям.</p> <p>Постановлением Правительства РТ от 27 мая 2020 года, №292 принята Национальная коммуникационная программа первых 1000 дней жизни ребёнка в Республике Таджикистан на 2020-2024 годы, которая направлена на достижение ЦУР (цели 2 (здравоохранение) и 6 (обеспечение продовольственной безопасности и питания), а также снижение всех показателей недостаточного или неправильного питания в Таджикистане.</p> <p>Согласно оценке Всемирного Банка, уровень бедности в Таджикистане значительно снизился в период с 2012-2018 годы. Снижение уровня бедности составило 10 процентных пунктов – с 37,4 % до 27,4 %.</p> <p>За год уровень бедности снизился с 29,5 % в 2017 г. до 27,4 % - в 2018 г.²⁸⁵</p> <p>Тем не менее, существуют значительные различия в уровнях бедности между регионами Таджикистана, причем бедность является, преимущественно, сельским явлением. К примеру, в 2018 г. уровень бедности в городе составил 21,5 %, а в селе – 30,2 %.</p>	
--	--	--	--	--	--

²⁸⁵ Источник: <https://www.vsemirnyjbank.org/ru/country/tajikistan>

					<p>Уровень бедности значительно колеблется в течение любого года в зависимости от наличия рабочих мест и доходов от денежных переводов трудовых мигрантов.²⁸⁶</p> <p>Согласно официальной статистике, темпы роста ВВП в 2019 году оставались высокими и составляли 7,5 процента. Однако влияние вспышки COVID-19, включая ухудшение внешней конъюнктуры, снижение спроса за рубежом и снижение денежных переводов, даёт основания предполагать снижение роста в 2020 г. Бюджетный дефицит в 2020 году увеличится по тем же причинам и ограничит возможности правительства по финансированию большего объема расходов. Уровень бедности в 2020 году может измениться незначительно после падения с 29,5 процента в 2017 году до 27,4 процента в 2018 году, отразив восстановление денежных переводов и рост заработной платы.</p> <p>Ожидается, что в 2020 году рост ВВП снизится до 1,7 процента или ниже, что отражает последствия вспышки COVID-19 и замедления экономики в России и Китае. Перспективы сокращения бедности будут подорваны ростом цен на продукты питания и падением темпов роста и уровня денежных переводов.</p> <p>Если вспышка COVID-19 продлится дольше шести месяцев, прогноз будет гораздо более негативным. Рост в 2020 году может замедлиться до 0,5 процента</p>	
--	--	--	--	--	--	--

²⁸⁶ Источник: <https://www.vsemirnyjbank.org/ru/news/infographic/2019/10/17/poverty-in-tajikistan-2019>

					или ниже, давление на текущий счет и дефицит бюджета увеличится. ²⁸⁷	
2 2	Усовершенствование механизма реинтеграции трудовых мигрантов в национальную экономику (115.115)	Диверсификация процесса трудовой миграции (в том числе в страны дальнего зарубежья)	2020	МТМЗН, другие министерства и ведомства	<p>Выполняется частично</p> <p>Таджикистан поддержал Глобальный договор о безопасной, упорядоченной и легальной миграции, принятый Генеральной Ассамблеей 19 декабря 2018 года.</p> <p>12 декабря 2019 года было подписано Соглашение (№614) между Правительством Республики Таджикистан и Правительством Российской Федерации об организованном наборе граждан РТ для осуществления временной трудовой деятельности на территории РФ.</p> <p>В 2018 году в Закон РТ «О миграции» были внесены поправки, согласно которым в полномочия Уполномоченного органа по управлению миграционными процессами в РТ вошли анализ и прогнозирование миграционных процессов в стране и информирование об этом Правительства РТ и местных исполнительных органов государственной власти; заключение трудового контракта с соблюдением требований трудового законодательства и т.д.</p> <p>Итогом реализации Государственной программы содействия занятости населения РТ на 2018-2019 годы стало трудоустройство 222 человек из числа</p>	Выполнено частично

²⁸⁷ Источник: <http://pubdocs.worldbank.org/en/334441587989487866/mpo-sm20-tajikistan-tjk-rus.pdf>

					<p>возвратившихся трудовых мигрантов на постоянное место работы.</p> <p>Национальная стратегия развития РТ на до 2030 года предполагает меры по реинтеграции вернувшихся мигрантов и поощрению их полной занятости.</p> <p>Однако, как отмечает в своих Заключительных замечаниях Таджикистану от 2019 года Комитет по защите прав трудящихся-мигрантов и членов их семей, «оказываемой им поддержки недостаточно, в том числе в плане создания возможностей для получения ими качественной подготовки и образования для профессионального развития, а также в плане поддержки самозанятости и предпринимательства».²⁸⁸</p> <p>В Госпрограмму содействия занятости населения РТ на 2020-2022 гг.²⁸⁹ включен отдельный параграф «Социальная поддержка возвратившихся на родину».</p> <p>В рамках мероприятий Программы планируется оказать социальные услуги со стороны органов труда и занятости населения, в целом, 26,6 тысяч возвратившимся на родину трудовым мигрантам.</p> <p>В Таджикистане действует сайт http://muhojir.info/, где мигранты могут получить консультационные услуги.</p>	
--	--	--	--	--	---	--

²⁸⁸ Источник:

<http://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2fPPRiCAqhKb7yhssckrWs7qDUm%2f9OXnsrZtdtzMSOC8cG28E2qsuZ2Zh5cNNTbD%2fGCQN6RtY4ai%2b6tHTZlfoTX09pt9nI18SvwPr2a5mMrErmrhKegCJr5e74k>

²⁸⁹ Утверждена постановлением Правительства Республики Таджикистан от 30 декабря 2019 года, № 644

				<p>На сайте Министерства труда, миграции и занятости населения РТ также есть страничка, посвященная миграции http://mehnat.tj/migration/</p> <p>Однако, практическая ситуация остается сложной. Внушительное число граждан РТ попали в списки, кому временно запрещен въезд на территорию РФ. Многие из этой категории граждан пополняют ряды экономически неактивных, потому что не видят смысла искать работу с очень низкой зарплатой, по сравнению с тем, что они получали за рубежом.</p> <p>В Положениях об Агентстве занятости населения и о Миграционной службе предусмотрена деятельность по реинтеграции трудящихся-мигрантов. Услуги вернувшимся трудящимся-мигрантам оказываются на общих основаниях при обращении в АЗН в поисках работы, мигранты могут обучиться профессиям на курсах в ЦОВТ. Так, по данным МТМЗН РТ в 2019 году в АЗН обратилось более 2,5 тыс. членов семей трудящихся-мигрантов, из которых 6,3% составляли женщины.</p> <p>На базе Управления трудовой миграции населения, Агентства социальной защиты, занятости и миграции при МТМЗН РТ в 2010 году был создан центр реинтеграции трудящихся-мигрантов. Центр создан с целью развития социальной и профессиональной реинтеграции мигрантов, возвращающихся на родину.</p>	
--	--	--	--	---	--

				<p>Несмотря на то, что государственными структурами, международным сообществом и местными общественными организациями проводится работа по реинтеграции трудящихся-мигрантов в национальную экономику, до сих пор нет механизма единой координации усилий разных структур и учета результатов, а также нет доступных данных на национальном уровне о масштабах и формах реинтеграции.</p> <p>НСР РТ до 2030 года рассматривает вопросы внешней трудовой миграции в стратегической цели развития «расширение продуктивной занятости». В частности, в рамках реализации НСР планируется диверсифицировать внешнюю трудовую миграцию, в том числе с учетом гендерного фактора и усилить государственное регулирование процесса возвращения мигрантов. ПСР 2016-2020 годы также ставит перед собой цель снизить зависимость страны от денежных переводов трудящихся-мигрантов. Хотя НСР и, соответственно, ПСР ставят перед собой задачу диверсификации внешней трудовой миграции, в анализе, мероприятиях и индикаторах нет упоминания о стратегиях диверсификации. Упор, в основном, сделан на предотъездную подготовку и социальную защищенность трудящихся-мигрантов и членов их семей. НСР и ПСР говорят о необходимости снижения влияния денежных переводов трудящихся-мигрантов на экономику РТ. Однако, не предусмотрена конкретная стратегия</p>	
--	--	--	--	---	--

					достижения такой задачи, также не предусмотрены стратегии либо задачи по созданию условий, благоприятных для инвестирования денежных переводов трудящихся-мигрантов и членов их семей в экономику РТ. ²⁹⁰	
2 3	Обеспечение доступности населения к чистой питьевой воде (115.96, 115.97)	Продолжение работ по осуществлению Программы улучшения обеспечения населения Республики Таджикистан чистой питьевой водой на 2008 - 2020 годы	2020	ЖКХ, МЗСЗН, другие министерства и ведомства	<p>Частично выполнен</p> <p>В НСР-2030 и ПСР-2016-2020 отмечается в качестве существующей проблемы неравенство в доступе к безопасным системам питьевого водоснабжения, санитарии и гигиены, отопления и энергоснабжения жилого сектора между городскими и сельскими поселениями.</p> <p>с 4 по 12 августа 2015 года состоялся визит Специального докладчика по вопросу о правах человека на безопасную питьевую воду и санитарные услуги г-на Лео Хеллера в Таджикистан. После изучения ситуации по внедрению рекомендаций, представленные правительству Таджикистана в его докладе о посещении страны, Спецдокладчик подготовил новый доклад в 2019 году.</p> <p>В рамках своего визита в 2015 году Спецдокладчик рекомендовал Таджикистану четко определить разделение полномочий и обязанностей между Министерством энергетики и водных ресурсов, ЖКХ, Водоканалом и местными органами власти в рамках реформы водного сектора. В своем новом докладе Спецдокладчик отметил, что</p>	Выполняется частично

²⁹⁰ Информация предоставлена ОО «Центр по правам человека»

					<p>считает неясным, как реформа водного сектора определяет роли и ответственность субъектов в секторе водоснабжения и санитарии и призвал правительство РТ пересмотреть процесс реформы, чтобы четко определить роли и обязанности различных участников сектора.</p> <p>В рамках предыдущих рекомендаций Спецдокладчик рекомендовал Правительству РТ начать обсуждение вопроса об учреждении независимого регулятора с полномочиями мониторинга соблюдения поставщиками услуг в сфере водоснабжения и санитарии. Спецдокладчик разъясняет, что независимое регулирование имеет решающее значение для обеспечения права на доступ к воде и санитарии и повторяет свою рекомендацию.</p> <p>Также Спецдокладчик повторяет свою рекомендацию о приоритете сельского водоснабжения и санитарии.</p> <p>Спецдокладчик вновь рекомендует разработать руководство и пересмотреть финансовую поддержку в отношении сооружения уборных и удаления отходов, с тем чтобы обеспечить гигиеничное использование и содержание уборных и безопасную изоляцию, перевозку, обработку и удаление или утилизацию отходов. Спецдокладчик рекомендует выполнить данную рекомендацию скорее, в целях выполнения обязательств по достижению ЦУР 6.2 к 2030 году.</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>По итогам своего визита Спецдокладчик рекомендовал Таджикистану принять меры с целью защитить доступ к основному водоснабжению и санитарии применительно к тем, кто живет в бедности, и к тем, кто испытывает особые потребности, в том числе по состоянию здоровья. В новом докладе Спецдокладчик отметил, что за прошедшее время не были предприняты усилия для обеспечения доступа к воде и санитарии для людей с низкими доходами и с особыми потребностями и рекомендовал обратиться особое внимание на уязвимые группы населения.</p> <p>Спецдокладчик представил ряд других рекомендаций для улучшения реформы водного сектора и доступа населения к услугам водоснабжения и санитарии.²⁹¹</p> <p>Согласно Национальному докладу о ходе реализации стратегических документов страны в контексте Целей Устойчивого Развития, подготовленного Министерством экономического развития и торговли совместно с партнерами в 2018 году, «Значительная часть населения потребляет воду из родников, колодцев, оросительных канав, каналов и т.д., которые не отвечают санитарным требованиям и препятствует реализации приоритетов ПСР-2020 и ЦУР 6. Это, в свою очередь, приводит к распространению инфекционных</p>	
--	--	--	--	--	--	--

²⁹¹ Источник: https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Water/A_HRC_42_47_Add.6_User_friendly_Version.pdf, <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G16/151/63/PDF/G1615163.pdf?OpenElement>, <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G16/151/63/PDF/G1615163.pdf?OpenElement>

				<p>заболеваний, передаваемых через воду. Вопросы санитарии и безопасности питьевой воды не решены полностью и требуют больших финансовых вложений».²⁹²</p> <p>Согласно результатам исследования²⁹³ Всемирного Банка (ВБ), с 2000 года Таджикистан добился значительного прогресса в обеспечении доступа к улучшенным источникам питьевого воды, однако, страна так и не достигла показателя в области развития, сформулированного в рамках Цели Развития Тысячелетия (ЦРТ), касающейся питьевой воды.</p> <p>Хотя за период 2000-2016 гг., доступ к улучшенным или базовым услугам в области водоснабжения среди сельского населения увеличился с 45% до 71%, это было обусловлено главным образом замещением поверхностных вод водой из общественных водопроводов и соседних домохозяйств.</p> <p>В городских районах более 80% населения имеют водопроводные соединения в своих жилищах или участках. Однако, даже если домохозяйства имеют доступ к воде, существуют серьезные проблемы с точки зрения доступности и непрерывности водоснабжения. При возникновении потребности каждое четвертое домохозяйство в Таджикистане не имеет доступа к достаточным объемам воды. Снабжение прерывается в течение</p>	
--	--	--	--	---	--

²⁹² Источник: <https://untj.org/wp-content/uploads/2018/11/NationalReport-RU.pdf>

²⁹³ Источник: <https://www.vsemirnyjbank.org/ru/country/tajikistan/publication/poverty-diagnostic-drinking-water-sanitation-and-hygiene-conditions-in-tajikistan>

				<p>длительного времени из-за сбоев и поломок в инфраструктуре водоснабжения.</p> <p>В 2016 году всего лишь 36% сельских домохозяйств в Таджикистане имели доступ к безопасной питьевой воде, по сравнению с 87% городских домохозяйств. Более, чем один из пяти жителей сельских районов, использует поверхностные воды в качестве основного источника питьевой воды.</p> <p>98 % домохозяйств в г. Душанбе имеют доступ к улучшенным источникам воды, но при этом только 61 % жителей имеют доступ к воде, когда они в ней нуждаются. В связи с устаревшей инфраструктурой, потери воды являются значительными, и ее обслуживание зачастую не осуществляется.²⁹⁴</p> <p>В июне 2019 года Совет исполнительных директоров Всемирного банка утвердил финансирование в размере 30 млн. долларов США из средств Международной ассоциации развития в виде гранта для реализации Проекта по водоснабжению и водоотведению г. Душанбе. Вклад местного исполнительного органа государственной власти г. Душанбе в проект - 2 млн. долларов США.²⁹⁵</p> <p>В 2019 г. в Таджикистане началась реализация проекта по улучшению</p>	
--	--	--	--	--	--

²⁹⁴ Источник: <https://www.vsemirnyjbank.org/ru/news/press-release/2019/06/05/world-bank-project-to-help-improve-water-supply-and-wastewater-services-in-tajikistans-capital>

²⁹⁵ Источник: <https://www.vsemirnyjbank.org/ru/news/press-release/2019/06/05/world-bank-project-to-help-improve-water-supply-and-wastewater-services-in-tajikistans-capital>

				<p>водоснабжения и санитарии в сельских районах. Всемирный банк выделил Таджикистану 58 миллионов долларов на развитие водоснабжения. В рамках проекта водоснабжение будет улучшено в семи районах Таджикистана с высоким уровнем бедности и недостаточным доступом к услугам санитарии. В результате выполнения проекта свыше 400 тысяч жителей сельских районов Хатлонской области получают доступ к чистой питьевой воде, а еще для 100 тысяч человек улучшатся возможности соблюдения санитарно-гигиенических условий проживания.²⁹⁶</p> <p>В апреле 2020 г. при финансировании иностранных компаний село Тутака Ховалингского района было обеспечено питьевой водой в том месте, где не было воды в течение многих лет.²⁹⁷</p> <p>В 2019 году было ратифицировано Грантовое соглашение между Республикой Таджикистан и Азиатским Банком Развития по проекту улучшения водоснабжения и санитарии в городе Душанбе.</p> <p>В феврале 2020 года было ратифицировано Проектное соглашение между государственным унитарным предприятием "Душанбеводоканал" и Международной Ассоциацией Развития по проекту "Водоснабжение и водоотведение</p>	
--	--	--	--	---	--

²⁹⁶ Источник: <https://tj.sputniknews.ru/country/20190926/1029932287/Na-uluchshenie-vodosnabzheniya-v-Tadzhikistane-napravyat-58-millionov-dollarov.html>

²⁹⁷ Источник: <https://mvd.tj/index.php/ru/informatsiya/novosti-arkhiv/27433-ob-asosi-obodon-2>

					<p>города Душанбе", подписанное 14 ноября 2019 года.</p> <p>В последние годы принимаются значительные меры по усовершенствованию законодательства в сфере питьевого водоснабжения и принимаются программные документы.</p> <p>30 декабря 2015 года была принята Программа реформы водного сектора Таджикистана на период 2016-2025 годы.</p> <p>19 июля 2019 г. принят Закон РТ «О питьевом водоснабжении и водоотведении», с принятием которого прежний Закон "О питьевой воде и питьевом водоснабжении" от 29 декабря 2010 года утратил силу.</p> <p>В июле 2019 года в Кодекс об административных правонарушениях РТ были внесены поправки, расширяющие круг субъектов правонарушения в области санитарно-эпидемиологических требований к питьевой воде и питьевому водоснабжению населения. В круг субъектов были включены индивидуальные предприниматели, функционирующие на основе патента и свидетельства и должностные лица (статья 16 КоАП РТ).</p> <p>2 апреля 2020 года Президент РТ подписал Водный кодекс РТ, в котором отмечено право каждого гражданина РТ на доступ к безопасной и чистой питьевой воде в качестве неотъемлемого компонента</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>реализации всех прав человека. Предыдущий Водный кодекс РТ был принят еще 20 октября 2000 года с последними поправками от 2012 года, и в прежнем кодексе отсутствовало право на чистую питьевую воду, как право человека.</p> <p>27 февраля 2020 года постановлением Правительства РТ №117 утвержден Порядок учета и отчетности в сфере питьевого водоснабжения и водоотведения.</p> <p>Также 27 февраля 2020 года постановлением Правительства РТ №118 утвержден Порядок создания доверительных фондов питьевого водоснабжения и водоотведения. Создание фонда является добровольным. Средства фонда планируется направлять на внедрение прогрессивных достижений науки и техники, реабилитации, реконструкции и строительства новых систем питьевого водоснабжения и водоотведения.</p>	
2 4	Принятие мер по борьбе со стигмой и дискриминацией лиц с туберкулезом, ВИЧ и психическими заболеваниями (115.45, 115.98)	1. Осуществление Национальной программы по противодействию эпидемии ВИЧ в Республике Таджикистан на период 2017-2020 годы и применение на практике принятых в этом направлении	2017-2020	МЗСЗН	<p>Выполняется частично</p> <p>С 1991 года по 30.09.2019 года в Таджикистане всего было выявлено 11762 случая ВИЧ, включая взрослых и детей. 64,4 % инфицированных составляют мужчины. Из них умерли 26,8%. На 30.09.2019 года число ЛЖВ составляет 8613</p>	Выполнен частично

		нормативных правовых актов			<p>человек (5105 составляют – мужчины и 3508 – женщины).²⁹⁸</p> <p>В Таджикистане работают 68 центров СПИД, в том числе один республиканский и один региональный, 8 городских и 58 районных. Общее число зараженных в республике, по официальным данным, составляет 10,7 тыс. человек, 7 тыс. из них — мужчины.²⁹⁹</p> <p>В 2017 году принят Кодекс здравоохранения (КЗ) РТ, в котором глава 23 посвящена защите населения от туберкулеза, глава 24 посвящена противодействию ВИЧ / СПИД, а глава 25 регулирует оказание медико-социальной помощи лицам, страдающим психическими расстройствами.</p> <p>В КЗ подчеркивается запрет дискриминации на основании наличия ВИЧ-инфекции (ст.ст. 163, 165, 166), однако, не упоминается защита от дискриминации лиц, страдающих психическими заболеваниями и туберкулезом.</p> <p>В Уголовном Кодексе (УК) РТ предусматривается уголовная ответственность (ст. 125) за заражение вирусом иммунодефицита человека. В статье 125 предусматривается состав не только за намеренную передачу ВИЧ, но и поставление в опасность заражения ВИЧ.</p>	
--	--	-------------------------------	--	--	---	--

²⁹⁸ Источник: <http://tnwplus.org/%d0%bf%d0%be%d1%81%d0%be%d0%b1%d0%b8%d0%b5/>, Ключевые проблемы сексуального и репродуктивного здоровья женщин, живущих с ВИЧ в Таджикистане через призму прав человека (по результатам исследования), Таджикистанская сеть женщин, живущих с ВИЧ, 2019 г.

²⁹⁹ Источник: <https://rus.ozodi.org/a/30364614.html>

				<p>Таким образом, практически всех людей, живущих с ВИЧ, которые вступают в половой контакт можно привлечь к уголовной ответственности. Тем самым люди, живущие с ВИЧ, лишаются права на сексуальное здоровье, как элемент права на физическое и психическое здоровье. При этом не учитывается информированное согласие другого партнера.³⁰⁰ Анализ уголовных дел по части 1 статьи 125 УК РТ в ОО «Центр по правам человека» показал, что в ходе следствия и в суде нарушается право на справедливое судопроизводство. По этим делам потерпевшие не признают себя потерпевшими и даже просят отпустить их половых партнеров. Но суд выносит приговор в виде лишения свободы.³⁰¹</p> <p>В июле 2019 года было усилено административное наказание за уклонение от обязательного медицинского обследования и профилактического лечения ВИЧ-инфекции и других инфекционных заболеваний, независимо от предупреждения, сделанного им органами здравоохранения (ст. 119 КоАП РТ). Данное правонарушение влечет наложение штрафа в размере от 20 до 30 показателей для расчетов (по состоянию на 2020 год, один показатель для расчетов составляет 58 сомони, таким образом, штраф составляет от 1160 до 1740 сомони). Ранее штраф составлял от 10 до 20</p>	
--	--	--	--	--	--

³⁰⁰ Альтернативный тематический доклад о реализации Конвенции о ликвидации всех форм дискриминации в отношении женщин в отношении женщин, живущих с ВИЧ и женщин из затронутых групп, «Таджикистанская сеть женщин, живущих с ВИЧ».

³⁰¹ Альтернативный тематический доклад организаций гражданского общества по вопросам недискриминации лиц, живущих с ВИЧ и ключевых групп населения, 2019 г.

					<p>показателей для расчетов, а один показатель для расчетов составлял 55 сомони).</p> <p>Все еще принимаются документы, дискриминирующие ЛЖВ. Согласно Постановлению Правительства РТ от 25.09.2018г. № 475 о Перечне заболеваний, которые не дают права лицам, болеющим ими, обучаться в образовательных медицинских учреждениях, ВИЧ-инфицированным лицам запрещается обучаться в образовательных медицинских учреждениях.</p> <p>В гендерных программах и других государственных социально-экономических политиках, действующих в Таджикистане³⁰² не отражены такие специфические группы женщин, как женщины, живущие с ВИЧ, работницы секса, женщины, употребляющие инъекционные наркотики, женщины бывшие заключенные. Правительство часто ссылается на то, что они отражены в Национальной программе по противодействию ВИЧ/СПИД на 2017-2020гг. Но этого недостаточно. Данная программа направлена в основном на профилактику ВИЧ и не учитывает такие аспекты как трудоустройство данных категорий женщин, образование, как</p>	
--	--	--	--	--	--	--

³⁰² Государственная программа по предупреждению насилия в семье на 2014-2023 годы и план мероприятий к ней; Национальная стратегия активизации роли женщин в республике Таджикистан на 2011-2020 годы; Национальная стратегия развития Республики Таджикистан на период до 2030 года; Национальная стратегия здоровья населения Республики Таджикистан на период 2010-2020 годы; Национальная стратегия развития образования РТ до 2020г.; Государственная стратегия рынка труда до 2020 года.

				<p>основное, так и профессиональное, специальная вторичная (адвокатская) правовая помощь при нарушениях прав, защита от насилия, обеспечение жильем и многие другие вопросы жизненного уровня.³⁰³</p> <p>Исследование МДИТ 2017³⁰⁴ показывает, что в Таджикистане до сих пор существуют некоторые заблуждения о передаче ВИЧ. Например, 13% женщин в возрасте 15-49 лет сообщили, что ВИЧ может передаваться через укусы комаров. 9% респондентов говорят, что человек может заразиться через совместный прием пищи с носителем ВИЧ-инфекции. Это два наиболее распространенных заблуждения о ВИЧ в стране.</p> <p>Охват тестирования на ВИЧ немного улучшился с момента проведения 2012 МДИТ. Процент женщин, прошедших тестирование на ВИЧ и получивших свои результаты, увеличился с 13% в 2012 году до 19% в 2017 году. При этом, процент тех женщин, которые прошли тест на ВИЧ и получили свои результаты за последние 12 месяцев, увеличился с 5% до 9% в течение того же периода времени.</p> <p>В соответствии с решением по разработке плана оценки и мониторинга программы и решением Национального координационного комитета по</p>	
--	--	--	--	---	--

³⁰³ Альтернативный тематический доклад о реализации Конвенции о ликвидации всех форм дискриминации в отношении женщин в отношении женщин, живущих с ВИЧ и женщин из затронутых групп, «Таджикистанская сеть женщин, живущих с ВИЧ».

³⁰⁴ Доступно по ссылке: [http://stat.wv.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20\(RUS\).pdf](http://stat.wv.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20(RUS).pdf)

				<p>профилактике и борьбе с ВИЧ/СПИД, туберкулезом и малярией в РТ от 30 августа 2017 года № 40 были разработаны показатели, которые позволяют проанализировать качество выполнения мер и достигнутые результаты.</p> <p>Создана и действует Рабочая группа по разработке Национального плана по снижению дискриминации в отношении людей, живущих с ВИЧ-инфекцией. Однако, согласно исследованию, проведенному ОО «Таджикистанская сеть женщин, живущих с ВИЧ» в Таджикистане большинство женщин с ВИЧ подвергаются насилию в семье и дискриминации в обществе. Согласно результатам опроса случаи насилия и дискриминации в отношении опрошенных ЖЖВ со стороны различных людей и организаций после выявления ВИЧ-положительного статуса значительно увеличились. Женщины, живущие с ВИЧ, подвергаются дискриминации и насилию и в семье, и обществе, и со стороны интимного партнера, других членов семьи, медработников, сотрудников милиции и др.³⁰⁵</p> <p>На базе центров СПИД и ЗОЖ функционируют Дружественные Кабинеты для уязвимых групп, где люди проходят бесплатное анонимное тестирование и консультирование на ВИЧ. На базе НПО тоже проводится тест на ВИЧ по методу</p>	
--	--	--	--	---	--

³⁰⁵ Ключевые проблемы сексуального и репродуктивного здоровья женщин, живущих с ВИЧ в Таджикистане через призму прав человека (по результатам исследования), Таджикистанская сеть женщин, живущих с ВИЧ, 2019 г.

					<p>тест на слюну среди уязвимых групп лиц и их партнеров.</p> <p>В рамках реализации Национальной программы по противодействию эпидемии вируса иммунодефицита человека в Республике Таджикистан на 2017-2020 годы 9 ноября 2017 года Распоряжением Министерства здравоохранения и социальной защиты РТ утверждена Инструкция по лабораторной диагностике инфекции вируса иммунодефицита человека в Республике Таджикистан.</p> <p>В редакции постановления Правительства РТ от 31.07.2018г. №363 в Положение о Национальном координационном комитете по борьбе с синдромом приобретенного иммунодефицита, туберкулезом и малярией в Республике Таджикистан были внесены некоторые изменения, в том числе, состав Национального совета был расширен с 22-х до 26-ти человек с дополнительным включением представителей общественных организаций.</p>	
		2. Рассмотрение вопроса разработки комплексного документа в сфере защиты психического здоровья с правозащитной позиции	2017-2020	МЗСЗН	<p>На момент проведения анализа не выполнен</p> <p>В 2017 году был принят Кодекс здравоохранения РТ, который содержит Главу 25 Оказание медико-социальной помощи лицам, страдающим психическими расстройствами. С принятием КЗ утратил силу Закон РТ от 2 декабря 2002 года "О психиатрической помощи".</p> <p>Однако, комплексный документ, обеспечивающих защиту психического</p>	

					<p>здоровья с точки зрения прав человека, принят не был.</p> <p>«Следует отметить, что «в Таджикистане на сегодня отсутствует отдельный стратегический документ, определяющий приоритетные направления развития сферы охраны психического здоровья. Документы о развитии (НСР до 2030 г., СПСР на 2016– 2020 гг.) так же, как программы в области социальной защиты населения (Концепция социальной защиты населения, НПРИ на 2017–2020 гг.) подчёркивают необходимость повышения качества оказания медицинских услуг и формирования здорового образа жизни, но в то же время, неопределёнными остаются принципы и цели охраны психического здоровья. Другие немаловажные компоненты политики в сфере психического здоровья (компетентные органы, финансирование, приоритетные направления развития) также разрозненно и только частично либо косвенно определены в указанных выше документах. Все это в комплексе влияет на качество и эффективность принимаемых мер и реализации законодательства в области охраны психического здоровья, и в особенности, в отношении лиц, находящихся в закрытых учреждениях. Общественные организации в ходе мониторинга закрытых учреждений, в том числе и психиатрических учреждений, отмечали нехватку финансовых средств для поддержания/лечения и ухода за лицами, находящимися в учреждениях стационарного типа.</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>Условия пребывания лиц с психическими расстройствами в психиатрических учреждениях, предусмотренные законодательством, не приближены к условиям нормальной жизни, что может создать огромные препятствия для успешного лечения и дальнейшей реабилитации больных в этих учреждениях (нет информации об организации условий для образования (обучения), профессиональной подготовки для дальнейшей реабилитации).</p> <p>Ограничение некоторых прав и законных интересов лиц с психическими расстройствами не всегда предусмотрены в законодательстве чётко и обоснованно.</p> <p>В 2015 г. был разработан проект Программы в области психического здоровья в РТ, однако, так и не был одобрен. Соответственно, политика этой сферы определена в различных НПА в области здравоохранения, социальной защиты и развития.</p> <p>В 2016 г. в Таджикистане была принята Национальная программа реабилитации инвалидов (НПРИ) на 2017–2020 гг., направленная на усиление социальной защищённости инвалидов, в том числе их медицинской и социальной реабилитации, которая отчасти охватила вопросы и психического здоровья. Программа определяет некоторых из лиц с психическими расстройствами в качестве своей целевой группы, но только тех, кто относится к лицам с инвалидностью. Однако программа имеет своё целевое, узкое назначение и не содержит</p>	
--	--	--	--	--	--	--

				<p>комплексных мер в области психического здоровья.</p> <p>Таким образом, стратегические документы о развитии и социальной защите населения, включая НПРИ на 2017–2020 гг., частично выделяют некоторые сферы развития психического здоровья, однако ни один из документов не охватывает все необходимые приоритеты, принципы и цели развития психического здоровья, которые были подчёркнуты ВОЗ.</p> <p>Действующее законодательство в области психического здоровья и здравоохранения, в целом, не предусматривает механизма и чётких определений по недопущению дискриминации по признаку состояния здоровья и/или инвалидности. Уголовный кодекс (УК РТ) хотя и предусматривает ст. 143 «Нарушение равноправие граждан», однако не содержит в диспозиции статьи нарушение принципа равноправия по признаку здоровья. Таким образом, законодательство не предусматривает необходимых условий, чтобы лица, страдающими психическими заболеваниями, могли бы полноценно реализовывать свои права и свободы и не были подвержены дискриминации».³⁰⁶</p> <p>Реабилитационные услуги для сенсорных, умственных и психических нарушений здоровья получают гораздо меньше внимания в Таджикистане, и количество учреждений и преданных своему делу</p>	
--	--	--	--	--	--

³⁰⁶ Источник: Сравнительно-правовой анализ «Законодательство Республики Таджикистан о правах лиц в психиатрических учреждениях», публикация подготовлена при финансовой поддержке Программного Офиса ОБСЕ в Душанбе, 2018 год. Доступно по ссылке: https://www.bhr.tj/sites/default/files/library/docs/a5_final_report_on_legislation_analyses_printed.pdf

				<p>сотрудников значительно ниже, недели в сфере нарушений физического развития.³⁰⁷ В Таджикистане не имеется дневных центров на государственном уровне для лиц с психическими нарушениями в лёгкой форме старше 18 лет, где они бы могли находиться днём, а вечером возвращаться домой. В данных центрах лица с психическими нарушениями могли бы постоянно находиться под наблюдением психолога, получать помощь и поддержку в адаптации в социальное и культурное пространство, обучаться трудотерапии, навыкам самообслуживания.</p> <p>Лица с инвалидностью, которые обучались в общеобразовательных учреждениях, имеют возможность далее продолжить свою учебу в профессионально-технических учреждениях, в Центрах обучения взрослых, либо в ВУЗах. Но для лиц с физическими нарушениями, имеющих дополнительно и ментальные нарушения, такой возможности нет. Даже если они и обучались в общеобразовательном учреждении, по окончании данного учреждения они выпадают из образовательного пространства. Им необходимы дневные центры, аналогичные, как и для лиц с психическими нарушениями.³⁰⁸</p>	
--	--	--	--	---	--

³⁰⁷ Источник: «Ситуационный анализ: состояние сферы реабилитации в Республике Таджикистан», Министерство здравоохранения и социальной защиты населения РТ, Всемирная организация здравоохранения, 2015 г., доступно по ссылке: https://www.euro.who.int/data/assets/pdf_file/0012/275799/State-of-Rehab_Tajikistan_Report_Rus_LLV.pdf?ua=1

³⁰⁸ Источник: Информация предоставлена ОО «Ассоциация родителей детей с ограниченными возможностями» г. Душанбе

2 5	Улучшение качества медицинских услуг (115.101-115.103, 115.117)	1. Уменьшение уровня смертности матери и ребенка	регулярно	МЗСЗН	<p>Частично выполнен</p> <p>По данным медико-демографического исследования³⁰⁹ 2017 года, всего 88% рождений происходят в медицинских учреждениях, следовательно, остается значительное число домашних рождений. В городской местности процентная доля рождений в медучреждениях немного больше, чем в сельской (94% до 87%, соответственно).</p> <p>Исследование 2017 МДИТ³¹⁰ указывает, что уровень смертности детей до 5 лет за последние 10-14 лет снизился с 51 смерти на 1000 живорождений за период 10-14 лет до исследования (2003-2007) до 33 смертей на 1000 живорождений за период 0-4 года предшествующих исследованию (2013-2017).</p> <p>Однако, если сравнивать периоды 2013-2017 гг и 2008-2012 гг., то по некоторым показателям ранняя детская смертность увеличилась. Так, показатель младенческой смерти (детей до года) увеличился на 4 случая, показатель общей детской смертности увеличился на 1 случай, показатель детской смертности детей до 5-ти лет остался на прежнем уровне – 33 случая на 1000 живорождений.³¹¹</p> <p>«Здравоохранение в Таджикистане за последние несколько десятилетий улучшилось, но оно по-прежнему отстаёт</p>	Выполнен частично
--------	---	--	-----------	-------	--	--------------------------

³⁰⁹309 Доступно по ссылке: [http://stat.ww.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20\(RUS\).pdf](http://stat.ww.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20(RUS).pdf)

³¹⁰310 Медико-демографическое исследование Таджикистана

³¹¹311 Доступно по ссылке: [http://stat.ww.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20\(RUS\).pdf](http://stat.ww.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20(RUS).pdf)

				<p>от глобальных и региональных средних показателей здоровья матерей и детей. Показатели детской смертности в стране составляют 20 неонатальных и 37 младенческих смертей на тысячу живорождений по сравнению с целевым показателем для целей устойчивого развития в 12 неонатальных и 25 младенческих смертей на тысячу живорождений».³¹²</p> <p>Азиатский банк развития (АБР) начал реализацию в Таджикистане проекта по гранту в размере 32 миллионов долларов по улучшению услуг здравоохранения в трех районах Таджикистана. Проект планируется завершить к 2025 году.³¹³</p> <p>Значительная часть случаев материнской и неонатальной смертности происходит в течение 48 часов после родов. Следовательно, своевременный послеродовой осмотр (ПРО) как для матери, так и для ребенка имеет важное значение 92% женщин сообщили о том, что они прошли своевременный послеродовой осмотр в течение первых двух дней после родов. 8% женщин сообщили, что они не получали послеродовой осмотр в течение рекомендуемого периода (через два дня после родов).</p> <p>В целом, тенденции в области охраны здоровья матери значительно изменились между исследованиями 2012 и 2017 МДИТ. Процент женщин, получающих АНП</p>	
--	--	--	--	--	--

³¹² Источник: <https://www.adb.org/ru/news/adb-grant-improve-maternal-and-child-health-care-tajikistan>, <https://tj.sputniknews.ru/country/20190812/1029635587/ABR-Tajikistan-borbu-detskoy-smernostyu.html>

³¹³ Источник: <https://www.adb.org/ru/news/adb-grant-improve-maternal-and-child-health-care-tajikistan>

					(антенатальную помощь) у квалифицированного медицинского работника, увеличился с 79% в 2012 году до 92% в 2017 году. Доля женщин, чьи дети были рождены в медицинском учреждении, увеличилась с 77% в 2012 году до 88% в 2017 году. Доля женщин, чьи роды были приняты квалифицированным медработником, возросла с 86% до 95% за тот же период.	
		2. Обеспечение доступности лечения и предотвращение ВИЧ	регулярно	МЗСЗН	<p>Частично выполняется</p> <p>Антиретровирусная терапия (АРВТ) предоставляется ЛЖВ бесплатно. Однако, при получении лечения ЛЖВ «привязаны» к Центрам-СПИД по месту их прописки, что может приводить к ограничению доступа к лечению по месту фактического пребывания.</p> <p>ЛЖВ часто болеют такими оппортунистическими (сопутствующими) заболеваниями, как гепатит В и С.</p> <p>Министерством здравоохранения и социальной защиты РТ принят нормативный акт, в котором указан перечень заболеваний, лечение которых является бесплатным. Гепатит В и С в него не входит. Флюорография, которые ЛЖВ должны проходить каждые три месяца с целью профилактики туберкулеза, также платная.</p> <p>Контрацептивы, тесты на ВИЧ и лекарства для АРВТ закупаются за счет донорских средств, что вызывает опасение в будущем, когда доноры уйдут из страны.³¹⁴</p>	

³¹⁴ Альтернативный тематический доклад о реализации Конвенции о ликвидации всех форм дискриминации в отношении женщин в отношении женщин, живущих с ВИЧ..., Таджикистанская сеть женщин, живущих с ВИЧ, 2018 г.

					Согласно МДИТ 2017 ³¹⁵ , среди респондентов в возрасте 15-49 лет, значительная часть женщин (79%) никогда не сдавала тест на ВИЧ/СПИД. 19 % женщин когда-либо проходили тестирование и получали результаты своего последнего теста.	
		3. Повышение уровня осведомленности населения в сфере репродуктивного здоровья	регулярно	МЗСЗН	<p>Выполняется частично</p> <p>Несмотря на предпринимаемые усилия, в стране все еще наблюдается неконтролируемая рождаемость, в связи с чем, остается актуальным регулирование вопросов планирования семьи и репродуктивного здоровья населения. Услуги по планированию семьи ограничены, особенно, в сельской местности, женщины испытывают потребность в противозачаточных средствах и не всегда могут самостоятельно принимать решения о применении противозачаточных средств. Около 30% женщин до сих пор покидают роддома после рождения детей без получения консультации по регулированию семьи.</p> <p>Что касается женщин, живущих с ВИЧ, исследование³¹⁶ показало, что подавляющая часть женщины, живущих с ВИЧ находится в репродуктивном возрасте и крайне важно обеспечить полноценный доступ к имеющимся в</p>	

³¹⁵ Доступно по ссылке: [http://stat.wv.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20\(RUS\).pdf](http://stat.wv.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20(RUS).pdf)

³¹⁶ Ключевые проблемы сексуального и репродуктивного здоровья женщин, живущих с ВИЧ в Таджикистане через призму прав человека (по результатам исследования), ОО «Таджикистанская сеть женщин, живущих с ВИЧ», 2019 г.

					<p>наличии, приемлемым и качественным услугам по охране репродуктивного и сексуального здоровья.</p> <p>Женщины и девушки с инвалидностью имеют ограниченный доступ к услугам по охране репродуктивного здоровья и информации о планировании семьи и личной гигиене. Большинство зданий центров здоровья, женских консультаций, роддомов, больниц и клиник имеют барьеры и физически недоступны. Генетический анализ и другие методы диагностики дорогостоящие и недоступны большинству населения.</p> <p>Проведенный опрос фиксирует, что большая часть ЖЖВ имеют ограниченный доступ к качественным услугам в области сексуального и репродуктивного здоровья. В-первую очередь это касается системы ПМСП. Именно здесь ЖЖВ чаще всего сталкиваются с дискриминацией в получении медуслуг. Поэтому большинство ВИЧ-позитивных женщин боятся открыть свой статус и не обращаются за услугами в медучреждения ПМСП по месту жительства.</p> <p>В стране принимаются законодательство и программные документы в сфере репродуктивного здоровья.</p> <p>30 мая 2017 года был принят Кодекс здравоохранения РТ, который отменил действие Закона РТ «О репродуктивном здоровье и репродуктивных правах». Глава 13 кодекса полностью посвящена</p>	
--	--	--	--	--	---	--

				<p>репродуктивному здоровью и репродуктивным правам населения.</p> <p>25 февраля 2017 года Постановлением Правительства РТ утверждена Программа государственных гарантий по обеспечению населения медико-санитарной помощью в пилотных районах Республики Таджикистан на 2017-2019 годы, в которую также включены услуги по бесплатному консультированию в области репродуктивного здоровья и планирования семьи и анонимное консультирование по вопросам ВИЧ/СПИД и ИППП.</p> <p>22 июня 2019 года утверждена Государственная программа репродуктивного здоровья на 2019-2022 годы.</p> <p>В стране функционируют Национальный, областные и городские центры репродуктивного здоровья, которые оказывают консультационные услуги населению. Осуществляется бесплатная раздача контрацептивов. На базе Государственного учреждения “Республиканский центр медицинской генетики” проводится медицинское обследование беременных женщин.</p> <p>В рамках выполнения Плана реализации предыдущей программы по сексуальному и репродуктивному здоровью (РЗ), здоровью матери, новорожденных, детей и подростков в рамках Национальной стратегии здоровья населения РТ на</p>	
--	--	--	--	--	--

				<p>период 2016-2020 годы Таджикской Ассоциацией Планирования Семьи в сотрудничестве с МСЗН и КДЖС, при финансовой поддержке Фонда Народонаселения ООН (UNFPA) проведен ряд мероприятий по повышению осведомленности специалистов и населения: создана рабочая группа по пересмотру учебной программы факультета акушерства медицинского колледжа; переведен на таджикский язык учебник по планированию семьи для поставщиков услуг и преподавателей медицинского колледжа; разработан план мероприятий по готовности к чрезвычайным ситуациям (ЧС) в области РЗ; разработаны и растиражированы информационные материалы по планированию семьи; организованы ярмарки здоровья в отдаленных джамоатах Хатлонской, Согдийской областей и Раштской долины. Свыше 1000 женщин получили бесплатные услуги по РЗ; обучены 28 педагогов медицинских колледжей Хатлонской и Согдийской областей по эффективному антенатальному уходу; 40 врачей из числа акушер гинекологов и акушеров прошли обучение по эклампсии и преэклампсии, а также по предотвращению послеродовых кровотечений; проведены информационные кампании по профилактике рака шейки матки в районах Д. Расулов и Бохтар. Свыше 50000 женщин районов Д. Расулов и Бохтар прошли скрининг рака шейки матки; проведены кампании по РЗ в отдаленных районах Хатлонской и Согдийской областей.</p>	
--	--	--	--	--	--

				<p>Свыше 1000 женщин получили бесплатные услуги по планированию семьи, включая контрацептивные средства и консультации; проведен семинар для 22-х врачей-онкологов по улучшению системы регистрации и перенаправления; 25 врачей прошли тренинг по улучшению качества услуг на уровне родильных домов; обучены 56 преподавателей медицинского колледжа Хатлонской, Согдийской областей, РРП и г. Душанбе; организован тренинг по логистике контрацептивных средств для директоров центров РЗ Согдийской области; 40 специалистов медицинской статистики прошли обучающие семинары по улучшению качества сбора данных и проведены другие мероприятия.</p> <p>В Таджикистане и Кыргызстане неудовлетворенную потребность в противозачаточных средствах испытывает практически каждая пятая женщина, что частично обусловлено ограниченностью услуг в области планирования семьи (особенно в сельских районах), узким спектром вариантов контрацепции, высокой стоимостью и ограниченной возможностью принимать решения об использовании противозачаточных средств.³¹⁷</p> <p>Результаты медико-демографического исследования³¹⁸, проведенного в 2017 г, свидетельствуют, что с 2012 года процент</p>	
--	--	--	--	--	--

³¹⁷ Источник: https://tajikistan.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/SWP2018-RUSSIAN-web_0.pdf

³¹⁸ Исследование проведено Агентством по статистике при Президенте РТ и Министерством здравоохранения и социальной защиты населения РТ, доступно по ссылке: [http://stat.ww.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20\(RUS\).pdf](http://stat.ww.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20(RUS).pdf)

					<p>замужних женщин, использующих современную контрацепцию, практически не изменился, а общая потребность в планировании семьи среди замужних женщин все еще остается достаточно высокой. Исследование по планированию семьи проводилось среди замужних женщин, поэтому неизвестно, какова потребность в планировании семьи среди незамужних женщин.</p> <p>В рамках соглашения о грантовой помощи между правительством Японии и ЮНФПА, направленного на укрепление системы здравоохранения в Таджикистане, Национальному научно-исследовательскому институту акушерской гинекологии и педиатрии РТ было передано медицинское оборудование и предметы первой необходимости в области репродуктивного здоровья.³¹⁹</p>	
		4. Увеличение финансирования отрасли	регулярно	МЗСЗН	<p>Выполняется</p> <p>Финансирование, выделяемое на всю сферу здравоохранения и сферу социальной защиты населения увеличивается.</p> <p>В бюджете на 2017 год было выделено на сферу здравоохранения - 1440782 тыс. сомони; на сферу социального страхования и социальной защиты - 3249339 тыс. сомони.</p> <p>В бюджете на 2018 год выделено на сферу здравоохранения - 1550944 тысячи сомони; на сферу социального страхования и социальной защиты - 3357910 тысяч сомони.</p>	

³¹⁹ Источник: <https://tajikistan.unfpa.org/ru/news/>

					<p>В 2018 году финансирование сферы здравоохранения и социальной защиты, в целом, увеличено, по сравнению с 2017 годом, на 218733 тыс. сомони.³²⁰</p> <p>Согласно Закону РТ «О государственном бюджете на 2020 год» на сферу здравоохранения выделено - 1841281 тысяча сомони, что на 290337 сомони больше, чем в прошлом году; на сферу социального страхования и социальной защиты - 3911503 тысячи сомони, что также больше по сравнению с прошлым годом на 553593 сомони.</p> <p>Средства, выделенные на сферу здравоохранения на 2020 год, составляют 6,9% от общего объема бюджетных расходов. Однако, на практике, согласно отчету Министерства финансов РТ сфера здравоохранения Таджикистана получила в первом квартала этого года 344 млн сомони бюджетных средств от запланированных 440,7 млн сомони, что составляет 78,1% от запланированного объема.³²¹</p>	
2 6	Усиление права на образование. Содействие охвату сельских женщин и девушек на образование (115.28, 115.104, 115.106-115.108, 115.117)	1. Разработка плана, учебных программ и путеводителя для преподавателей учреждений заочной формы обучения	2017-2018	МОН	<p>Выполнен частично</p> <p>В Законе РТ «Об образовании» под дистанционным образованием понимается способ реализации процесса обучения с использованием современных информационных и телекоммуникационных технологий, позволяющих осуществлять обучение на расстоянии, без непосредственного личного участия преподавателя и обучающихся (статья 1). В Законе</p>	Выполнен частично

³²⁰ Законы РТ «О государственном бюджете Республики Таджикистан на 2017 год» и «О государственном бюджете Республики Таджикистан на 2018 год»

³²¹ Источники: <https://asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/economic/20200603/gosbyudzheta-tadzhikistana-nedofinansiroval-zdravoohranenie-v-pervom-kvartale-pochti-na-100-mln-somoni>, <http://minfin.tj/downloads/hisobot%201%20kv%202020.pdf>

					<p>регулярно упоминается заочная форма обучения, однако, не раскрывается определение данной формы обучения. В Законе РТ «О высшем и послевузовском образовании» дается определение дистанционной форме обучения, под которой понимается одна из форм обучения, целенаправленное и методически организованное руководство учебно-познавательной деятельностью и развитием лиц, находящихся в отдалении от организаций образования, посредством электронных и телекоммуникационных средств. В части 10 статьи 9 указанного Закона при перечислении форм обучения указаны очная, вечерняя, заочная форма, при этом, в скобках к заочной форме обучения указана дистанционная форма обучения.</p> <p>Постановлением Правительства РТ от 28 июля 2017 года №357 утверждена Государственная программа развития системы повышения квалификации и профессиональной переподготовки работников сферы образования Республики Таджикистан на 2018-2022 годы и план действий к ней, в пункте 9 которого на 2018-2019 годы запланированы разработка программ, организация курсов переподготовки и внедрение дистанционной формы обучения в системе повышения квалификации. Однако, насколько данный пункт плана реализован в указанные сроки, неизвестно.</p>	
		2. Проведение исследований по охвату девушек на	2017	МОН, КДЖС, МИОГВ	<p>Не выполнен.</p> <p>Анализ гендерных проблем в сфере образования показывает, что</p>	

		среднее основное и среднее общее образование, а также выявление причин отстранения девушек от образования		<p>провозглашенного законодательством равноправия мужчин и женщин в сфере образования недостаточно и составным компонентом решения гендерной проблемы образования выступает также равенство возможностей. В образовательной цепочке – на этапе выпуска с 9 класса и перехода на следующую ступень в 10 класс или в систему начального профессионального образования ежегодно теряется как минимум 9,1% юношей и 15,5% девушек, которые прекращают получение дальнейшего образования. Что в дальнейшем становится барьером в получении полноценного профессионального образования и полноценной вовлеченности на рынок труда. При этом сохраняется диспаритет в доступе к качественным образовательным услугам по разным основаниям: месту проживания (город/село), экономическому положению семьи, состоянию здоровья.³²²</p> <p>Среди причин выбывания девочек по завершению обязательного базового образования остаются ранние браки и необходимость помогать матерям работать в семье и заботиться о младших членах семьи. В сельских районах причиной отсева девочек остается проблема расстояния между домом и средней школой. Необходимость оплачивать поездки для посещения школ может быть еще одним фактором,</p>	
--	--	---	--	---	--

³²² Программа среднесрочного развития РТ на период 2016-2020 гг.

					<p>способствующим выпадению девочек из среднего образования.³²³</p> <p>Растет количество девушек, преждевременно покинувших и не закончивших школу, не только по экономическим причинам, но в том числе и в результате раннего замужества. Результаты проведенных исследований в РТ и анализ причин непосещения школы в гендерном разрезе выявляет осязаемое воздействие гендерных стереотипов на отношение родителей к получению образования девочками и мальчиками.³²⁴</p> <p>Комитет по ликвидации всех форм дискриминации в отношении женщин (КЛДЖ) в своих Заключительных рекомендациях Таджикистану от 14 ноября 2018 года выразил обеспокоенность по поводу: низкого показателя посещения школы девочками, особенно в отдаленных районах; высокого показателя отсева девочек на уровне средней и последующих ступеней образования и отсутствия политики возобновления обучения; отсутствия надежных данных о показателях отсева девочек на уровне среднего и высшего образования, обусловленного ранним вступлением в</p>	
--	--	--	--	--	--	--

³²³ Источник: Национальный доклад о ходе реализации стратегических документов страны в контексте Целей Устойчивого Развития, доклад подготовлен Министерством экономического развития и торговли в сотрудничестве с группой национальных и международных экспертов, 2018 год.

³²⁴ Источник: Основные положения третьего альтернативного доклада общественных объединений Таджикистана по реализации Конвенции о ликвидации всех форм дискриминации в отношении женщин, Коалиция ОО «ОТ равенства юридического – к равенству фактическому», 2018 г.

					<p>брак, беременностью или дискриминационными гендерными стереотипами, согласно которым в плане доступа к образованию мальчики должны пользоваться преимуществом... (пункт 35) и рекомендовал Таджикистану (пункт 36) уделить первоочередное внимание устранению негативных стереотипов и других барьеров, препятствующих доступу женщин и девочек к образованию..., предоставить девочкам консультации в области профориентации относительно выбора ими нетрадиционных профессий в таких областях, как наука, техника, инженерное дело и математика; осуществлять сбор данных с разбивкой по признаку пола о степени отсева из школ и сократить и предотвратить школьный отсев среди девочек, в том числе посредством внедрения учитывающей гендерные факторы политики возобновления обучения, с тем чтобы они могли вернуться в школу...³²⁵</p>	
		3. Совместно с министерствами и ведомствами, гражданского общества привлечение учащихся, в частности женщин и девушек с отдалённых сёл на получение образования	регулярно	МОН, КДЖС, МИОГВ	<p>Выполняется частично</p> <p>С 1997 года в РТ используется практика Президентских квот для поступления в ВУЗы для выпускников школ из отдаленных сельских регионов в разрезе районов.</p> <p>В соответствии с Постановлением Правительства от 28 ноября 2015 года «О Плане приема студентов в учреждения высшего профессионального образования Республики Таджикистан в соответствии с</p>	

³²⁵ Доступно по ссылке: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CEDAW%2fC%2fTJK%2fCO%2f6&Lang=ru

					<p>квотой Президента Республики Таджикистан на 2016-2020 годы», начиная с 2016 года установлены ежегодные квоты для девушек и юношей, в том числе, из отдаленных сельских районов на поступление в ВУЗы. Ежегодная квота для девушек составляет 625 человек, для юношей – 596 человек.</p> <p>Национальный Центр тестирования при Президенте Республики Таджикистан предоставляет дополнительные коэффициенты для абитуриентов (в том числе, девушек и женщин) из отдаленных районов РТ.³²⁶</p> <p>Некоторое количество девушек из отдаленных регионов РТ обучаются в Государственном учебном центре «Чароги Хидоят» (создан в 2008 году Постановлением Правительстве РТ при Комитете по делам женщин и семьи при Правительстве РТ).</p> <p>Министерство труда, миграции и занятости населения совместно с АБР и ОО «Бонувони Хатлон» реализует проект «Усиление профессионально-технического образования и обучения» в который внедрен важный компонент «Гендерное равенство – преодоление преград». Проект предусматривает мероприятия, направленные на улучшение вовлеченности свыше 2230 девушек в профессионально-техническое обучение и образование. Бенефициарами проекта</p>	
--	--	--	--	--	---	--

³²⁶ Источник: http://ntc.tj/Downloads/RD-2018/22_komu-predostavlayutsya-lgoti.pdf

				<p>также являются возвратившие и выезжающие трудовые мигранты, матери-одиночки и безработная молодёжь.</p> <p>Однако, наиболее действенным механизмом остаются Президентские квоты, других законодательных и практических мер для улучшения ситуации, на сегодняшний день, не принято.</p> <p>По сравнению с мужчинами меньший процент женщин (особенно в сельской местности) получает высшее образованию.³²⁷</p>	
	4. Преобразование статуса образовательных учреждений с целью охвата девушек	регулярно	МОН, МИОГВ	<p>Выполняется</p> <p>Министерством образования и науки РТ было дано распоряжение об изменении статуса образовательных учреждений в отдаленных горных селах страны. В результате 40 начальных образовательных учреждений были преобразованы в основные и 37 основных образовательных учреждений в общеобразовательные учреждения.³²⁸</p>	
	5. Оснащение средних и высших профессиональных образовательных учреждений	2018-2020	МОН	<p>Выполняется частично</p> <p>Согласно Промежуточному отчету РТ о ходе реализации рекомендаций государств-членов Совета ООН по правам человека, принятых в рамках УПО, в 2017-</p>	

³²⁷ Источник: UNDP Tajikistan. “Promote Gender Equality and Empower Women” <http://www.tj.undp.org/content/tajikistan/en/home/mdgoverview/overview/mdg3.html>. Из доклада «Насилие на каждом шагу», Human Rights Watch, сентябрь 2019 г., доступно по ссылке: https://www.hrw.org/ru/report/2019/09/19/333681#_ftn12

³²⁸ Промежуточный отчет Республики Таджикистан о ходе реализации рекомендаций государств-членов Совета ООН по правам человека, принятых в рамках Универсального периодического обзора Республики Таджикистан (второй период), 2018 г.

		современной техникой для охвата учащихся дистанционным обучением		<p>2018 годах дистанционная система образования была внедрена в высших профессиональных образованиях РТ.</p> <p>На сегодняшний день, средние профессиональные образовательные учреждения не охвачены дистанционным обучением.</p> <p>Постановлением Правительства РТ от 29 декабря 2017 года, №599 создана межведомственная руководящая группа по реализации проекта "Усиление профессионально-технического образования и обучения" при Правительстве РТ, и утверждено Положение о комиссии.</p> <p>Также предпринимаются определенные меры для оснащения общеобразовательных учреждений. Постановлением Правительства РТ от 29 сентября 2017 года, №443 утверждена Государственная программа внедрения информационно-коммуникационных технологий в общеобразовательных учреждениях РТ на 2018-2022 годы. Одним из основных направлений реализации данной программы является (пункт 18) укрепление материально-технической базы общеобразовательных учреждений путем регулярного оснащения образовательных, учреждений современным информационно-коммуникационным оборудованием; обеспечения лицензионными компьютерными программами, доступом к сети Интернет и др.</p>	
--	--	--	--	--	--

					<p>Еще одним основным направлением реализации программы является Дистанционное обучение (пункт 44). Для организации дистанционного обучения разрабатывается и принимается пакет необходимых документов и материалов, обеспечивающих индивидуальное обучение граждан, у которых нет возможности получать образование в учебном заведении.</p> <p>Постановлением Правительства Республики Таджикистан от 1 августа 2018 года, №373 утверждена Региональная программа по реализации государственных инвестиционных проектов социального значения для устойчивого развития местных общин на 2018-2022 годы. В приложении к программе указан ряд мероприятий по реконструкции, ремонту, строительству школ или учебных корпусов в отдаленных районах Таджикистана.</p> <p>Постановлением Правительства РТ от 29 ноября 2017 г., № 544 утверждена Государственная программа по обеспечению общеобразовательных учреждений республики предметными кабинетами, оснащёнными учебными лабораториями на 2018-2020 годы.</p> <p>С целью предотвращения распространения COVID-19 и других инфекционных заболеваний среди населения и его благополучия, включая учителей и учащихся средних школ Министерство образования и науки (МОН) РТ в</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>сотрудничестве с ЮНИСЕФ и при финансовой поддержке Европейского Союза разработало Национальный план действий и необходимых мер в сфере образования, который обеспечивает всестороннюю подготовку и обеспечение мер, связанных с безопасностью детей в учебных заведениях и за их пределами, а также продолжения обучения во время каникул.</p> <p>План определяет альтернативные методы для дистанционного обучения учащихся, инструкции и рекомендации родителям для поддержки обучения детей на дому, полное освоение учебных программ, подготовки к централизованным вступительным экзаменам в средние и высшие профессиональные учебные заведения через Национальный центр тестирования и в то же время защиты детей от инфекции COVID-19.</p> <p>Обеспечение непрерывного образования планируется посредством следующих взаимосвязанных мер: телевизионные уроки, интерактивная мобильная платформа с возможностью работы с или без подключения к Интернету (онлайн и офлайн), дополнительная поддержка и руководство для учителей и родителей.</p> <p>Дистанционное обучение и видеоуроки являются первым опытом на уровне общего среднего образования.</p> <p>В настоящее время, МОН РТ работает над телевизионными видеоуроками для 9 и 11 классов для подготовки выпускников к аттестации по окончании школы. Для реализации этого плана был организован и проведен учебный семинар для 75</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					преподавателей естественных, математических и точных наук (алгебра, физика, химия, биология, информационные технологии и география). Запись первого набора из 120 телевизионных уроков с продолжительностью от 15 до 20 минут станет первым шагом в развитии долгосрочного направления, которое охватит все классы с 1 по 11 и будет реализовано на основании концепции и учебной программы. Согласно предварительному плану, первая часть телевизионных видео уроков по дистанционному обучению учащихся будет транслироваться на каналах «Сафина» и «Бахористон». ³²⁹	
2 7	Содействие развитию инклюзивного образования (115.112)	1. Разработка и принятие нормативных правовых актов по вопросу инклюзивного образования	2017-2018	МОН, МЗСЗН,	<p>Не выполнен</p> <p>Нормативные правовые акты по вопросу инклюзивного образования на момент проведения анализа не были приняты.</p> <p>В Таджикистане многие дети в ранние годы жизни по-прежнему лишены качественного образования и услуг по развитию детей в раннем возрасте, особенно дети с инвалидностью.</p> <p>Дети лишены возможности обучаться и учиться в системе, ориентированной на ученика и на получение знаний, и сталкиваются с нехваткой подготовленных учителей и образовательных материалов. В целях повышения качества образования для всех детей, Правительство Таджикистана приступило к реформе учебных программ в рамках</p>	Выполнен частично

³²⁹ Источник: <https://www.maorif.tj/ahborot/informacionnyj-byulleten>, <https://vecherka.tj/archives/44908>

					<p>Глобального Партнерства в сфере образования.</p> <p>В Таджикистане есть трудности с получением достоверных данных о детях с инвалидностью. Медицинское определение инвалидности по-прежнему используется в законодательстве страны, и не имеется надлежащей системы сбора данных.</p> <p>Реальное число детей с инвалидностью не соответствует официальным статистическим данным, так как многие семьи скрывают диагноз своих детей и самих детей от общества.</p> <p>Дальнейшему прогрессу по инклюзивности детей с инвалидностью на уровне сообществ местного населения препятствуют преобладающие профессиональные установки, основанные на медицинской модели восприятия инвалидности, когда считается, что детям с инвалидностью лучше в учреждениях, где им оказывается специализированная медицинская помощь.³³⁰</p> <p>На 1 января 2018 года в РТ было зарегистрировано 25 548 детей с инвалидностью. Из них 6 584 ребенка обучались в общеобразовательных учебных заведениях. В 2013 году 4973 ребенка с инвалидностью обучались в общеобразовательных учебных заведениях.</p>	
--	--	--	--	--	---	--

³³⁰ Источник: <https://www.unicef.org/tajikistan/ru/%D0%BA%D0%B0%D1%87%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B5-%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D0%B5-%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%B5>

					<p>На начало 2019 года в стране было зарегистрировано 149704 лиц с инвалидностью, из которых 28626 – дети с инвалидностью, в том числе, 15562 – инвалиды 1-ой группы, 72310 – 2-ой группы, 33206 – 3-ей группы.³³¹</p> <p>В последние годы в РТ были созданы ресурсные классы - это специально сформированные классы для детей с особенностями развития, в рамках которого организуется индивидуальная и групповая коррекционно-образовательная работа и реализуется организация сопровождения в регулярном учебном процессе.</p> <p>Инициаторами создания ресурсных классов в Таджикистане выступили ОО «Ирода» (Инициатива родителей детей с аутизмом), ОО «СиДа» (Центр поддержки родителей детей с синдромом Дауна), ОО «Рушди инклюзия» (русс. «Развитие инклюзии»). Первые ресурсные центры, в рамках данной инициативы, были введены в эксплуатацию в пяти школах Душанбе (в №№28, 72, 54, 92, 53). Министерство образования и науки РТ (МОН), в сотрудничестве с местными и международными партнерами, продолжает создавать ресурсные центры и классы в школах и других образовательных учреждениях по всей стране.</p> <p>На начало 2018 года такие классы имелись в 13 городах и 17 районах страны. Количество ресурсных классов на начало</p>	
--	--	--	--	--	---	--

³³¹ Источник: Национальное объединение инвалидов РТ

				<p>2018 года в РТ составляло 71, из них 48 были сданы в эксплуатацию в 2017 году.³³² На 2019 год таких ресурсных классов уже было 16.³³³</p> <p>Таджикистан приступил к внедрению инклюзивного образования в государственных школах, и в настоящее время осуществляется ряд экспериментальных проектов, но еще предстоит пройти долгий путь для охвата детей во всех частях страны и обеспечения доступа детей со всеми видами инвалидности к образованию, соответствующее их потребностям.³³⁴</p> <p>Большую работу по внедрению инклюзивного образования в Таджикистане проводит Национальная коалиция родителей детей с ограниченными возможностями Республики Таджикистан, созданная в 2012 году и состоящая из 36 организаций. Организации-члены Коалиции регулярно проводят тренинги для педагогов дошкольных учреждений, общеобразовательных школ, специалистов сферы здравоохранения и специального образования инновационным методам раннего вмешательства городах и районах Таджикистана. В рамках проекта «Объединение усилий членов Национальной Коалиции общественных организаций родителей детей с инвалидностью РТ для обеспечения</p>	
--	--	--	--	--	--

³³² Источник: <http://vecherka.inclusion.tilda.ws/>

³³³ Стратегический план Национальной коалиции родителей детей с ограниченными возможностями в РТ на 2019-2023 годы.

³³⁴ Источник: доклад «Лица с ограниченными возможностями вытеснены на задворки общества», декабрь 2018 г.

					<p>устойчивого продвижения инклюзии для детей с инвалидностью в Республике Таджикистан» проводились тренинги на такие темы, как «Повышение компетенций преподавателей в продвижении инклюзивного образования и практического внедрения ИУП для детей с особыми потребностями в обучении», «Раннее вмешательство и инклюзивное образование» и др.</p> <p>При участии Коалиции был разработан модуль «От ранней помощи к инклюзии» в ТНУ на кафедре социальной работы и психологии, в ТГПУ на факультете дошкольной педагогики и специальной педагогики/ Инклюзивного образования, в медицинском колледже на отделении реабилитации, в педагогическом колледже на отделении дошкольной педагогики.</p> <p>На момент проведения анализа не были приняты нормативные правовые акты по вопросу инклюзивного образования, а также имеются значительные практические барьеры в реализации права ребенка с инвалидностью на доступ к образованию. Согласно мнению родителей ДсИ, не всегда инфраструктура школ (приблизительно, 10%) адаптирована к внедрению инклюзивного образования; имеются проблемы с подготовкой педагогических кадров и формированию доброжелательного климата в школьном коллективе.³³⁵</p> <p>Однако, предпринимаются определенные меры для в данном направлении.</p>	
--	--	--	--	--	---	--

³³⁵ Стратегический план Национальной коалиции родителей детей с ограниченными возможностями на 2019-2023 годы.

					<p>В Национальной стратегии развития образования РТ до 2020 года предусматривается разработка и осуществление комплекса мероприятий по включению в инклюзивный образовательный процесс детей с ограниченными возможностями.</p> <p>В Министерстве образования и науки РТ из числа специалистов в области инклюзивного образования созданы группа по разработке нормативных правовых документов, которая разрабатывает подходы для модификации и адаптации учебных программ и пособий для обеспечения индивидуального подхода к обучению в зависимости от потребностей ребенка. Решением коллегии Министерства образования и науки РТ были приняты «Положение о порядке инклюзивного образования для детей с ограниченными возможностями».</p> <p>В Стратегии деятельности Уполномоченного по правам ребенка на 2018-2020 гг.³³⁶ в качестве приоритетного направления деятельности в Стратегии определено право детей с инвалидностью на качественное образование в инклюзивной среде.</p> <p>В марте 2019 началась разработка Национальной Стратегии Развития Образования на 2021-2030 годы (НСРО) под руководством правительства Таджикистана при поддержке партнеров по развитию и Глобального партнерства в сфере образования при поддержке</p>	
--	--	--	--	--	---	--

³³⁶ Утверждена Приказом Уполномоченного по правам человека в Республике Таджикистан от «23» октября 2017г. №149

				<p>национальных консультантов и координаторов. Общий процесс разработки возглавляет Министерство образования и науки (МОН).³³⁷</p> <p>Разработан проект Кодекса образования, куда также вошла отдельная глава по инклюзивному образованию.</p> <p>По информации, озвученной Министерством образования и науки РТ, в 2019 году планировалось проведение мониторинга реализации Национальной концепции инклюзивного образования РТ на 2011-2015 годы и разработка новой Концепции.</p> <p>В то же время, было принято Постановление Правительства РТ О Перечне заболеваний, которые не дают права лицам, болеющим ими, обучаться в образовательных медицинских учреждениях, от 25 сентября 2018 года, №475, которое ограничивает лиц с инвалидностью в праве на получение медицинского образования.</p> <p>Кроме того, в Положении специального лица для инвалидов при Министерстве труда, миграции и занятости населения РТ закреплено, что инвалиды первой группы не принимаются в данное учреждение, что является нарушением права на получение образования и специальность.</p>	
--	--	--	--	--	--

³³⁷ Источник: <http://no-childlabour.tj/ru/news/1098/>

		2. Проведение обучающих курсов для преподавателей общеобразовательных учреждений, которые обучают детей с ограниченными физическими возможностями	2017-2018	МОН	<p>Выполнен частично</p> <p>Проводится ряд мероприятий для преподавателей, однако, в большей степени, для сотрудников дошкольных учреждений.</p> <p>Курсы носят нерегулярный характер и не являются обязательными.</p> <p>Со стороны Республиканского института повышения квалификации и переподготовки сотрудников системы образования и его филиалов в 2018 году проведено 19 курсов повышения квалификации по инклюзивному образованию для воспитателей, старших воспитателей и заведующих детскими домами. Курсами охвачено 299 человек. Специалистами из Санкт - Петербурга проведен один учебный курс для 43 преподавателей Республиканского института повышения квалификации и переподготовки сотрудников системы образования и его филиалов и сотрудников учебных заведений республики.</p> <p>Для учителей общеобразовательных школ некоторых городов и районов РТ тренинги, в основном, проводятся общественными организациями при поддержке международных доноров. Ряд тренингов для учителей был проведен Национальной Коалицией общественных организаций родителей детей с инвалидностью РТ для обеспечения устойчивого продвижения инклюзии для детей с инвалидностью в РТ. ³³⁸</p>	
--	--	---	-----------	-----	---	--

³³⁸ Источник: <http://www.muttako.tj/index.php/ru/dushanbe-rfp>

					В июле 2018 года в сотрудничестве с Министерством образования и науки РТ Ассоциацией помощи и поддержки Японии (АППЯ) началась реализация проекта по продвижению инклюзивного образования для детей с ограниченными возможностями в г. Гиссар, который продлится один год. Для подготовки специалистов в области инклюзивного образования и привлечения детей с ограниченными возможностями в общеобразовательные школы в рамках проекта будут проведены семинары, тренинги, направленные на повышение уровня осведомлённости по данному вопросу. ³³⁹	
2 8	Принятие мер по защите прав лиц с инвалидностью (115.7, 115.113, 115.114)	Разработка программ по реализации прав лиц с инвалидностью	2017-2020	МЗСЗН, МОН, МТМЗН	<p>Выполняется</p> <p>Разработана и принята Национальная программа реабилитации инвалидов на 2017 - 2020 годы и План действий к ней. Приказом Министерства здравоохранения и социальной защиты РТ от 20 марта 2018 года, № 236 создан Межведомственный координационный совет для реализации программы.</p> <p>Разработан проект государственной программы «Доступная среда» на 2019-2023 годы. Однако, на начало 2020 года программа не принята.</p> <p>Однако, принимаемых мер для практической реализации прав ЛсИ недостаточно и ЛсИ все еще сталкиваются</p>	Выполнен частично

³³⁹ Источник: <http://maorif.tj/ahborot/v-dushanbe-podpisano-grantovoe-soglashenie-prodvizhenie-inklyuzivnogo-obrazovaniya-dlya-detej-s-ogranichennymi-vozmozhnostyami>

					с рядом проблем в повседневной жизни, начиная от физических барьеров до реализации права на образование, доступа к услугам здравоохранения, репродуктивным правам, социальной защиты, трудоустройства и др.	
29	Принятие мер по обеспечению права на свободу убеждений (115.87, 118.10, 118.24, 118.42, 118.45)	<p>1. Проведение межрелигиозного диалога с целью укрепления толерантности</p> <p>2. Осуществление просветительских и разъяснительных мероприятий по обеспечению права на свободу убеждений</p> <p>3. Применение образовательных программ с целью недопущения дискриминации и правонарушений</p> <p>4. Использование потенциала религиозных деятелей в предотвращении насилия в семье</p> <p>5. Анализ отраслевого законодательства</p>	регулярно	КДР, другие министерства и ведомства	<p>Указом Президента Республики Таджикистан от 4 апреля 2018 года №1042 утверждена Концепция государственной политики Республики Таджикистан в сфере религии. Целью Концепции является установление долгосрочных перспектив для защиты религиозных прав и свобод человека и гражданина, развитие основ светского государства, распространение толерантности и уважение ко всем религиям и конфессиям, обеспечение безопасности, взаимопонимание и согласие в религиозной среде страны.</p> <p>2 января 2018 года (№1497) в Закон РТ «О свободе совести и религиозных объединениях» были внесены дополнения и изменения, направленные, в первую очередь, на борьбу с религиозным фанатизмом и экстремизмом.</p> <p>Комитет ООН по правам человека с своих Заключительных рекомендаций Таджикистану (пункт 43) выразил обеспокоенность связи с тем, что осуществление государством вмешательства в вопросы религии и культа и нарушение им свободы вероисповедания, а также введение ограничений, например тех, которые указаны ниже, несовместимо с Пактом: а) вмешательство государства в</p>	Для оценки степени выполнения / невыполнения пункта 29 недостаточных данных.

					<p>назначение имамов и содержание их проповедей; b) контроль за содержанием книг и других религиозных материалов; c) требование о получении разрешения от государства на получение религиозного образования за рубежом; d) запрет на вход в мечеть для лиц в возрасте до 18 лет; e) нормативно-правовые акты о регистрации религиозных организаций; f) нормативно-правовые акты о ношении одежды во время традиционных или религиозных праздников (поправки 2017 года к закону «Об упорядочении традиций, торжеств и обрядов» и руководящие принципы, изданные Комитетом по делам религии в сентябре 2017 года) и практический запрет на ношение определенной одежды, например хиджаба; g) ограничения, введенные в отношении христианских религиозных меньшинств, включая Свидетелей Иеговы (статья 18). В этой связи, Комитет рекомендовал (пункт 44) Таджикистану гарантировать в законодательном порядке и на практике эффективное осуществление свободы религии и вероисповедания и свободу исповедовать свою религию или веру. Комитет также рекомендовал пересмотреть все соответствующие законы и виды практики в целях устранения любых ограничений, которые выходят за рамки узко толкуемых ограничений, допускаемых по статье 18 Пакта.³⁴⁰</p>	
30	Принятие стратегического документа в сфере	1. Разработка Национальной стратегии Республики	2017-2020	ИАП, ГП, МЮ, УПЧ, ОО	<p>Выполняется</p> <p>Разработан проект Стратегии до 2030 года, который обсуждается с представителями</p>	Выполняется

³⁴⁰ Международный Пакт о гражданских и политических правах, ратифицирован Таджикистаном в 1999 году.

	защиты прав человека (118.11-118.14)	Таджикистан в сфере защиты прав человека до 2025 года			<p>гражданского общества и государственными органами. Принятие Стратегии было намечено на 2019 год, однако, в феврале 2020 года на очередной встрече по обсуждению Стратегии было предложено принять Стратегию совместно с Планом действий.</p> <p>Консультантом по разработке Стратегии были разработаны проект Стратегии и форма Плана действий, данные документы представлены на обсуждение гражданского общества и заинтересованных сторон.</p> <p>До окончательного принятия Стратегии и Плана действий запланировано проведение серии тематических рабочих встреч по обсуждению отдельных блоков рабочего плана. Также планируется проведение широких консультаций с участием представителей государственных органов и институтов гражданского общества по обсуждению проектов документа.</p> <p>В список задач Стратегии включены ратификация международных документов в области прав человека, совершенствование законодательства, разработка систем сбора статистических данных и формирование культуры прав человека, а также принятие мер по реализации рекомендаций Специальных процедур Совета ООН по правам человека по результатам их визитов в Республику Таджикистан.</p> <p>В Стратегию включено новое направление - право на социальное обеспечение.</p>	
--	--------------------------------------	---	--	--	---	--

		2. С привлечением представителей гражданского общества обсуждение проекта указанной Стратегии	2017-2020	ИАП, ГП, МЮ, УПЧ, ОО	Выполняется. Представители гражданского общества вовлечены в процесс обсуждения Стратегии и рабочего плана к Стратегии.	
3 1	Рассмотрение вопроса усовершенствовани я законодательства Республики Таджикистан и разработка проекта закона по комплексной борьбе с дискриминацией (118.21, 118.23)	Рассмотрение вопроса разработки отдельного закона по комплексной борьбе с дискриминацией и усовершенствование отдельных законов	2018-2019	ИАП, МЮ, УПЧ	Выполнен В 2018 году в Таджикистане была создана Рабочая группа по разработке законопроекта о защите от дискриминации. Руководителем рабочей группы является Управление гарантий прав человека Исполнительного аппарата Президента РТ. Из организаций гражданского общества в Рабочую группу в качестве национального консультанта была привлечена представитель ОФ «Нотабене». Из информации, представленной национальным консультантом Н. Бахриевой, известно, что работа группы состоит из нескольких этапов: а) подготовка проекта закона о защите от дискриминации. б) гармонизация законодательства. В настоящий момент первый проект закона разработан и представлен на обсуждение гражданского общества и заинтересованных сторон. Согласно пункту 13 Национального плана действий по выполнению рекомендаций Комитета ООН по экономическим, социальным и культурным правам на 2015-2020 годы вопрос изучения вопроса о целесообразности разработки и принятия отдельного закона о недискриминации должен был быть завершен в 2018 году.	Выполнен

3 2	Рассмотрение вопроса отмены уголовной ответственности за клевету (118.60)	Образование рабочей группы и изучение вопроса пересмотра уголовной ответственности за клевету	2017-2020	ГП, ВС, МЮ, НЦЗ	На момент проведения анализа не выполнен Изменения и дополнения в Уголовный кодекс РТ по данному вопросу не внесены.	Не выполнен
3 3	Рассмотрение вопроса присоединения к следующим документам: 1) Международной конвенции для защиты всех лиц от насильственных исчезновений; 2) Факультативному протоколу к Конвенции против пыток и других жестоких, бесчеловечных или унижающих достоинство видов обращения и наказания; 3) Соглашению о привилегиях и иммунитетах Международного уголовного суда; 4) Третьему Факультативному протоколу к	Изучение вопроса присоединения к указанным актам и образование национального превентивного механизма	2017-2020	ИАП, МИД, ВС, ГП, МЮ, МТМЗН, ГКНБ, УПЧ	Не выполнен На момент проведения анализа Таджикистан не присоединился к следующим документам: 1) Международной конвенции для защиты всех лиц от насильственных исчезновений; 2) Факультативному протоколу к Конвенции против пыток и других жестоких, бесчеловечных или унижающих достоинство видов обращения и наказания; 3) Соглашению о привилегиях и иммунитетах Международного уголовного суда; 4) Третьему Факультативному протоколу к Конвенции о правах ребенка, касающемуся процедуры сообщений; 5) Факультативному протоколу к Международному пакту об экономических, социальных и культурных правах. ³⁴¹ 6) Конвенции МОТ №189. ³⁴² В проект Национального плана действий по выполнению рекомендаций Комитета ООН против пыток на 2018-2022 годы включен пункт о рассмотрении	Не выполнен

³⁴¹ Источник: <https://treaties.un.org/Pages/Treaties.aspx?id=4&subid=A&lang=en>

³⁴² Источник: https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:11300:0::NO:11300:P11300_INSTRUMENT_ID:2551460

	<p>Конвенции о правах ребенка; 5) Конвенции МОТ №189; 6) Факультативному протоколу к Международному пакту об экономических, социальных и культурных правах (117.1-117.14, 118.3-118.9)</p>				<p>возможности ратификации Факультативного протокола к Конвенции против пыток и внедрение национального превентивного механизма. При УПЧ создана рабочая группа по продвижению ратификации Факультативного протокола к КПП и группа по мониторингу мест лишения свободы. В стратегию деятельности института Уполномоченного по правам человека в РТ на 2016-2020 годы включен приоритет «свобода от пыток» и в качестве цели 1.2 указана цель «Добиться ратификации Факультативного протокола к Конвенции против пыток».</p>	
--	--	--	--	--	--	--

STATUS ANALYSIS
RECOMMENDATIONS OF THE MEMBER STATES OF THE UN HUMAN RIGHTS COUNCIL
UNDER THE SECOND PERIOD OF UNIVERSAL PERIODIC REVIEW (2016-2020)

The Status Analysis has been made under “Assistance in Fulfillment of International Obligations of the Country related to UPR” Project implemented with financial support from the Office of International Organization: Open Society Institute – Assistance Foundation, Tajikistan.

© Bureau of Human Rights and Rule of Law
For free-of-charge distribution

Dushanbe

2020

OPEN SOCIETY INSTITUTE
ASSISTANCE FOUNDATION - TAJIKISTAN

This publication is issued under “Assistance in Fulfillment of International Obligations of the Country related to UPR” Project implemented with financial support from the Office of International Organization: Open Society Institute – Assistance Foundation, Tajikistan.

Author(s) point of view and contents of these materials may not conform to point of view of the Office of International Organization: Open Society Institute – Assistance Foundation, Tajikistan.

Co-financing is carried out on the part of “HELVETAS SWISS Inter-Cooperation” Branch Association in the Republic of Tajikistan.

We express thanks to the following authorities and organizations that have contributed to the preparation of this Status Analysis:

Bar Association of RT
Branch GOPA GmbH in RT/PDV (“Prevention of Domestic Violence” Project)
Coalition of Civil Society against Torture and Impunity, Tajikistan
Coalition of Public Associations “From Legal Equality to Actual Equality”
Committees of Parents of Children with Disabilities
International Centre for Non-Commercial Law (ICNL)
League of Disabled Women “Ishtiroq”
National Coalition of Parents of Children with Disabilities of the Republic of Tajikistan
Network of Public Organizations for Action against Human Trafficking and Protection of Migrant Rights “Umed”
PO “Association of Parents of Children with Disabilities”, Dushanbe
PO “Civil Liberties Office”
PO “Eurasia Foundation of Central Asia (EFCA) – Tajikistan”
PO “Human Rights Center”
PO “Independent Centre for Human Rights Protection”
PO “Jahon”
PO “Khoma”
PO “National Association of Disabled Persons of Tajikistan”
PO “Parents of Children with Development Problems”, Khujand

PO “Safoi Konibodom”
PO “Tajik Network of Women Living with HIV”
PO “Themis”
Regional Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights, for the Central Asia SF “Legal Initiative”
SF “Your Choice”
Tajik Family Planning Association
UNICEF Tajikistan

...and to all those, who have contributed to the preparation of the Status Analysis

List of Abbreviations:

ADB – Asian Development Bank
AECT – Adult Education Center of Tajikistan
AIDS – Acquired Immunodeficiency Syndrome
ART – Antiretroviral Therapy
CEDAW – Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women
CL – Constitutional Law
COVID-19 – New Coronavirus Infection
CSO – Civil Society Organization
DCA – Drug Control Agency under the President of RT
EOP – Executive Office of the President
GBAO – Gorno-Badakhshan Autonomous Oblast
GPO – General Prosecutor’s Office
HEI – Higher Education Institution
HHRF – Helsinki Human Rights Foundation
HIV – Human Immunodeficiency Virus
HRO – Human Rights Ombudsman in the Republic of Tajikistan
HTV – Human Trafficking Victim

ICT – Information and Communication Technology
ILO – International Labour Organization
IOM – International Organization for Migration
LEA – Labor and Employment Agency of RT
LEA – Local Executive Authorities
MDG – Millennium Development Goals
MES – Ministry of Education and Science
M&E – Monitoring and Evaluation
MFA – Ministry of Foreign Affairs
MHSP – Ministry of Health and Social Protection of Population
MLMEP – Ministry of Labour, Migration and Employment of Population
MPCD – Main Penal Correction Department
MoI – Ministry of Interior
MoJ – Ministry of Justice
MM – Mass Media
MTDP – Mid-Term Development Programme of the Republic of Tajikistan for 2016-2020
NDRP – National Disabled Persons Rehabilitation Programme
NDS-2030 – National Development Strategy of the Republic of Tajikistan until 2030
NGO – Non-Governmental Organization
OSCE – Organization for Security and Cooperation in Europe
PHST – Population Health Survey in Tajikistan
PLHIV – Persons living with HIV
PO – Public Organization
RRS – Regions of Republican Subordination
RT – Republic of Tajikistan
TSA – Targeted Social Assistance

SC – Supreme Court
SDG – Sustainable Development Goals
SEC – Supreme Economic Court
STD – Sexually Transmitted Diseases
TDF – Temporary Detention Facility
TSU – Tajiks State University
UN – United Nations
UNDP – United Nations Development Programme
UNFPA – United Nations Fund for Population Activities
UNICEF – United Nations International Children’s Emergency Fund (*United Nations Children’s Fund*)
UPR – Universal Periodic Review
USAID – United States Agency for International Development
WFAC – Women and Family Affairs Committee under the Government of RT
WFCL – Worst Forms of Child Labour

Introduction

A Working Group for Universal Periodic Review, established in accordance with Resolution 5/1 of the UN Human Rights Council, has conducted its twenty fifth session on May 2-13, 2016. Tajikistan review has been done at the ninth session, on May 6, 2016.

In 2016, Tajikistan has passed the second cycle of review, under UPR procedure, in the UN Human Rights Council. The member states have made 203 recommendations, from among which Tajikistan has accepted 151 recommendations.

National Plan of Actions to implement the recommendations of the member states of the UN Human Rights Council, in accordance with the Universal Periodic Review's procedure (second period) for 2017-2020, has been approved by the Order of the President of the Republic of Tajikistan, №ПТ-901, as of June 7, 2017.

In December 2018, the Government's Working Group, at a Round Table attended by state authorities and civic institutions, has presented and discussed an Interim Report of the Republic of Tajikistan on the implementation progress of recommendations of the member states of the UN Human Rights Council adopted under Universal Periodic Review of the Republic of Tajikistan (second period).

As the validity term of the National Plan of Actions on implementation of recommendations of the member states of the UN Human Rights Council, in accordance with UPR procedure for 2017-2020, is drawing in, from February till June 2020, action item status analysis of the National Plan has been made.

Methodology:

Analytical methodology included:

- Open-ended/unstructured interviews with experts.
- Desk study (study of national and international reports and research works, mass media materials, available statistical data, sites of state authorities, etc.).
- Review of legislation (Constitution of RT, international instruments in the field of human rights, laws and regulations of the Republic of Tajikistan).
- Review of policy papers of the Republic of Tajikistan (strategies, concepts, programmes).
- Review of recommendations of international human rights authorities provided under international obligations of Tajikistan.

Brief Summary:

The Plan includes 33 action items that, in turn, consist of 80 sub-items.

Among action items of the National Plan, the implementation of which is scheduled for 2017-2020 years, there have been implemented or effectively being implemented – 5 items, not implemented – 5 items, partially implemented/being implemented – 22 items, and insufficient data for status analysis – 1 item.

Implemented

3. (Item 31) Considering an issue of improving the legislation of the Republic of Tajikistan and developing a draft law on integrated management of discrimination (118.21, 118.23)

Being implemented

9. (Item 12) Control of worst forms of child labour (WFCL) and ban on forced labour (115.72-115.74)
10. (Item 18) Organization and management of training activities in the field of human rights and development of human rights culture (115.85, 115.105, 115.109-115.111)
11. (Item 21) Control of poverty, rising social standard of living and well-being (115.92-115.95, 115.116)
12. (Item 30) Adoption of a strategic document in the field of human rights protection (118.11-118.14)

Not implemented

11. (Item 2) Ratification of the Second Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights (115.9-115.12, 115.46-115.57, 118.8, 118.9)
12. (Item 5) Improvement of criminal legislation in relation to statutory criminal liability for domestic violence as a separate corpus delicti (118.28-118.32)
13. (Item 17) Provision of freedom and independence of action of lawyers (118.38-118.40)
14. (Item 32) Considering an issue of decriminalization for libel (118.60)
15. (Item 33) Considering an issue of accession to the following instruments: 1) International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance; 2) Optional Protocol to the Convention against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment; 3) Agreement on Privileges and Immunities of International Criminal Court; 4) Third Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child; 5) ILO Convention №189; 6) Optional Protocol to the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (117.1-117.14, 118.3-118.9)

Insufficient data

3. (Item 29) Taking measures on enforcement of rights to freedom of opinion (115.87, 118.10, 118.24, 118.42, 118.45)

As a final analysis has shown, responsible state authorities have taken and keep on taking firm measures for implementation of recommendations of the member states of the UN Human Rights Council, under Universal Periodic Review's procedure, while many activities are carried out together with civic institutions of Tajikistan with support from international donor organizations.

Majority of scheduled measures are implemented partially, with higher or lesser degree of implementation, as not all responsible structures have been involved in the process of implementation of recommendations, there is poor coordination between assigned persons, and a load is primarily imposed on leading executive authority indicated in an action item of the National Plan.

Some actions (items) are loosely defined, they do not have specific implementation indicators, and this makes it difficult to evaluate the degree of their implementation.

Analysis has also shown that efficient implementation of some recommendations will require longer time.

In general, level of the National Plan implementation may be evaluated as sufficiently high, as among 33 action items of the National Plan 27 are in process (fully or partially). Nevertheless, in future, when developing actions, it is necessary to judge by the achievement of specific indicators (quantitative and qualitative) and strengthen coordination between responsible state authorities, with high involvement of civic institutions.

Fulfillment of recommendations / Non-fulfillment of recommendations

№	Recommendations	Action Items	Scheduled Time	Responsible Parties	Sub-Item Status Output	Recommendation Output
1	2	3	4	5	6	
1	Accession to the Convention on the Rights of Persons with Disabilities and its optional protocol (115.1-115.8, 115.113, 118.1, 118.2, 118.7- 118.9)	1. Become a State Party to the Convention on the Rights of Persons with Disabilities	2017	MHSPP, NHRI, other ministries and agencies	Implemented Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD), signed on March 22, 2018.	Implemented partially (sub-items 1 and 2 are implemented, sub-item 3 is not implemented)
		2. Proceed towards finalizing the ratification process of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities led by the working group on accessing Tajikistan to this Convention	until executed	Working group	Implemented A Working Group is established to study an option of ratification of the CRPD. On February 27, 2020, Government of RT has approved the National Plan of Actions to prepare the Republic of Tajikistan for ratification and performance of CRPD. The Plan implementation is designed until 2024.	
		3. Explore the matter of ratification of the Optional Protocol to the Convention on the Rights of Persons with Disabilities	2020	MHSPP, NHRI, other ministries and agencies	Not implemented at the time of carrying-out of analysis	

2	Ratification of the Second Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights (115.9-115.12, 115.46-115.57, 118.8, 118.9)	1. Conclude scrutiny of the ratification of the Second Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights	until fulfilled	Working group	<p>Not implemented</p> <p>On July 15, 2004, Parliament of Tajikistan has adopted the Law “On the Suspension of Death Penalty”; from March 1, 2005, alternative to death penalty is life imprisonment. In April 2010, a Working Group is established to study social and legal aspects of abolition of death penalty in RT, led by Senior Legal Policy Adviser of the President, Mr. Jumakhon Davlatov. Working Group included a representative of the EOP, chief executives of ministries and departments, courts, and ombudsman. Unfortunately, Working Group did not include representatives of civil society, clergy and journalists³⁴³.</p> <p>Working Group, to study socio-legal aspect of potential abolition of death penalty, has worked out a plan of actions including the study of international practices and legislation of countries that have abolished the death penalty, sociological survey of various strata of society, as well as considering an option of ratification of the Second Optional Protocol to the Covenant. Nevertheless, to date, death penalty is not abolished.</p> <p>UN Human Rights Committee, in its Final Recommendations to Tajikistan, as of July 2019, has marked with concern the lack of progress in re de-jure abolition of death penalty and accession to the Second Optional Protocol to the Covenant, aiming at the abolition of death penalty, or its ratification (Article 6). In this context, the</p>	<p>Not implemented</p> <p>Second Optional Protocol to the ICCPR is not ratified, and death penalty is not totally abolished.</p>
---	--	--	-----------------	---------------	---	---

³⁴³ Source: <https://www.asiaplustj.info/news/tajikistan/society/20190602/vernetsya-li-v-tadzhikistan-smertnaya-kazn>

					<p>Committee has recommended Tajikistan to keep on maintaining a moratorium on execution of death sentences and ensure its observance, as well as take specific measures within the prescribed time limits for abolition of death penalty and accession to the Second Optional Protocol to the Covenant or its ratification.</p> <p>During a meeting with journalists in the late January 2020, General Prosecutor of Tajikistan, Yusuf Rahmon, expressed himself in favor of lifting the moratorium on death penalty in the country. Earlier, General Prosecutor also expressed his opinion that “Capital punishment should be administered to those persons who committed extremely grievous and atrocious crimes, such as deliberate mass murder with extreme atrocity, terrorists, traitors to the country, and citizens who attempted to mount a coup d’état”³⁴⁴.</p>	
		2. Draft relevant normative-legal acts	until executed	Ministries and agencies	Not implemented at the time of carrying-out of analysis	
3	Ensure that the Human Rights Ombudsman institution in Tajikistan functions in conformity with the Paris Principles (115.17-115.22, 115.24)	1. Elaborate and approve the action plan to fulfil the recommendations of the UN Subcommittee on Accreditation	2017	NHIR, EoP, MoJ, MFA, PA	<p>Implemented</p> <p>By order of the Human Rights Ombudsman, as of October 19, 2017, №143, a Working Group is established to implement Item №3 of the National Plan of Actions, to implement recommendations of the member states of the UN Human Rights Council, in accordance with Universal Periodic Review (UPR) procedure (second period) for 2017-2020.</p>	Implemented partially

³⁴⁴ Source: <https://www.asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/laworder/20200128/genprokuror-tadzhikistana-vistupil-za-otmenu-moratoriya-na-smertnyu-kazn>

				<p>Working Group includes representatives of the EOP, HRO, MFA and MoJ.</p> <p>On December 20, 2017, a Plan of Work of HRO is approved to implement Item №3 of the National Plan of Actions, to implement recommendations of the member states of the UN Human Rights Council, in accordance with UPR procedure for 2017-2020.</p> <p>On March 4, 2019, President of RT, Emomali Rahmon, has issued an order on the appointment of a new HRO. This position is occupied by Mr. Umed Bobozoda, who earlier was Presidential Aide Office's Legal Adviser. Zarif Alizoda, who was HRO during 10 years, is appointed as Legal Assistant to the President of RT – Presidential Plenipotentiary Envoy in Majlisi Milli and Majlisi Namoyandagon of Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan³⁴⁵.</p>	
		2. Review the legislation of other countries regulating the activities of human rights institutions	2017-2020	<p>NHRI, EoP, MoJ, MFA</p> <p>Being implemented</p> <p>From August 28 till September 1, 2017, members of Working Group and monitoring group under HRO have visited the Republic of Slovenia to study the work experience of human rights institution in Slovenia and legislation that governs the work of the institution.</p> <p>From October 17 till October 20, 2018, members of Working Group and monitoring group under HRO, in order to exchange experience and study the legislation, have visited the Republic of</p>	

³⁴⁵ Source: <http://www.prezident.tj/ru/node/19524>, <http://www.prezident.tj/ru/node/19526>

					<p>Armenia to introduce themselves with the HRO Office work in Armenia. Introduction with the experience of other countries has been carried out with support of international donor organizations.</p> <p>Representatives of HRO Office in RT have participated in many events beyond Tajikistan in order to study the experience and legislation of other countries.</p> <p>HRO has offered to members of Working Group under HRO to study the legislation of other countries, in particular, Finland, related to activity of human rights institutions.</p>	
		3. Improve the Law of the Republic of Tajikistan "On the Human Rights Ombudsman in the Republic of Tajikistan"	2019-2020	NHRI, EoP, MoJ, MFA	<p>Not implemented at the time of carrying-out of analysis</p> <p>After 2017, no amendments to the Law of RT "On the Human Rights Ombudsman in the Republic of Tajikistan" have been made.</p> <p>In order to bring the national legislation into compliance with Paris Principles, in line with adopted Law of RT "On the amendments and changes in the Law "On the Human Rights Ombudsman in RT"", as of March 15, 2016, HRO is authorized for functions to assist in ratification of international legal instruments on human rights or accession of RT to them that corresponds to Item №3, sub-item (c) of Chapter "Powers and Functions" of Paris Principles³⁴⁶. HRO is entitled to visit and</p>	

³⁴⁶ Principles related to the status of national institutions that deal with promotion and protection of human rights. Appendix to [Resolution 48/134](#) of the General Assembly, as of December 20, 1993

				<p>check without hindrance the activity of temporary detention facilities, investigative detention facilities, migrants or asylum-seekers accommodation centers, institutions providing social, medical or psychological assistance, and other custodial facilities, confinement facilities, other military units and institutions situated in the territory of Tajikistan.</p> <p>According to amendments, under HRO, to coordinate the activity of state authorities and civil society structures in the field of protection of rights and freedoms of the individual and provision of consultative assistance, Coordinating and Expert Council³⁴⁷ is established, and this also corresponds to Paris Principles.</p> <p>Amendments to the Law of RT “On the Human Rights Ombudsman in the Republic of Tajikistan³⁴⁸” also foresee establishing an institution of Child Rights Ombudsman (CRO) in RT, who is also appointed by the President of the Republic of Tajikistan, with the consent of Parliament (Majlisi Namoyandagon of Majlisi Oli) of the Republic of Tajikistan, for the term of five years³⁴⁹.</p> <p>In May 2017, other amendments have been introduced in the Law, stating that the Human Rights Ombudsman in RT shall not possess nationality of other state in the meantime.</p>	
--	--	--	--	---	--

³⁴⁷ Articles 11, 12, 36 of the Law of RT “On the Human Rights Ombudsman in the Republic of Tajikistan”

³⁴⁸ As of March 20, 2008, last edited on March 15, 2016

³⁴⁹ Source: Alternative report of public organizations on the implementation of the International Covenant on Civil and Political Rights, 2019

					With the involvement of a national expert, an executive summary has been prepared with proposals to introduce amendments and changes in legislation of RT (particularly, in the Law of RT “On the Human Rights Ombudsman in the Republic of Tajikistan”, in accordance with recommendations of Subcommittee on Accreditation of National Human Rights Institutions). The executive summary has been sent to members of Working Group under HRO Office in RT for study.	
		4. Discuss the draft law with expanded participation of all relevant stakeholders across the government and civil society organizations	2020	NHIR, EoP, MoJ, MFA, PA	Not implemented at the time of carrying-out of analysis	
4	Take measures aimed at protection of women and children, as well as other family members from domestic violence and its prevention (115.29, 115.37, 115.63-115.69, 115.86, 118.22, 118.27, 118.31)	1. Conduct public awareness activities on provisions of the Law of the Republic of Tajikistan "On the Prevention of Domestic Violence" and its associated State Programme for 2014-2023	2017-2020	CWFA, MoI, CoR, CYTS, CTV, LG, PA	Being implemented UN Human Rights Committee, in its Final Recommendations, as of July 18, 2019, has expressed concern about domestic violence that remains widely occurring and largely hushed-up phenomenon: according to data of Population Health Survey conducted in 2017, 80% of women do fall victims to family violence, but only 6% of them have recourse to law-enforcement bodies or lawyers. In execution of international obligations and national legislation, state authorities, together with CSOs, exert sustained efforts for prevention of family violence. Women and Family Affairs Committee under the Government of RT has been regularly carrying out various activities	Implemented partially In the country, state authorities (WFAC, MoI, MES and other structures), together with development partners and civil society, take active measures for prevention and control of domestic violence, carry out educational and training

				<p>aimed at prevention of family violence; together with civil society organizations, joint actions “16 Days of Activism against Family Violence”, meetings with students, population, etc.</p> <p>Under implementation of the Police Reform Programme for 2014-2020, public councils have been established to assist the civil society in reforming police under MoI RT, under MoI Regional Offices in Khatlon and Soghd Oblasts. Later on, public councils have been established to assist the civil society in public order maintenance under MoI Departments in districts and cities of the republic. Public councils are also actively involved in prevention and control of domestic violence³⁵⁰.</p> <p>By Resolution of the Advisory Council of WFAC RT, as of September 22, 2017, there has been approved Behavioral Change Communications Strategy (BCCS) regarding family violence. This Strategy is developed by a group of local and international experts, in close cooperation with WFAC RT, with support from Branch GOPA GmbH in RT /PDV Project³⁵¹. In 2017, 155 representatives of WFAC departments in Dushanbe, RRS, GBAO, Rasht, Khatlon and Soghd Oblasts have got through trainings for introduction of</p>	<p>activities; nevertheless, problems are still observed: Domestic violence is not criminalized, and Law of RT concerning the prevention of domestic violence is not monitored.</p>
--	--	--	--	--	---

³⁵⁰ Major issues of implementation of the Law of the Republic of Tajikistan “Concerning the prevention of domestic violence” at local level and mechanisms for increasing the efficiency of activity of key actors for its implementation (following the outcomes of public monitoring and evaluation), Coalition of Public Associations of the Republic of Tajikistan “From Legal Equality to Actual Equality”, PO “Jahon”, 2019.

³⁵¹ <https://pdv.tj/publikaczii/>

					<p>BCCS. 37 representatives of WFAC departments have got through trainings for innovative methods and best practices of conducting behavioral change campaigns.</p> <p>Under implementation of BCCS, WFAC under the Government of RT, together with Branch GOPA GmbH in RT/PDV Project, has launched an information campaign aimed at population at large, and also three targeted campaigns aimed at young men, women and mothers-in-law.</p> <p>Every year, WFAC, together with Branch GOPA GmbH in RT/PDV Project, has been conducting a competition among journalists for best media-product, in order to involve Mass Media in covering domestic violence prevention issues.</p> <p>Every year, under “16 Days of Activism against Gender-Based Violence” campaign, there are carried out information and educational activities to explain the legislation of RT on prevention of family violence, with participation of WFAC, representatives of ministries and relevant departments, higher school students, pupils and population, with extensive involvement of representatives of civil society, social activists.</p> <p>General Prosecutor’s Office has arranged and carried out educational activities in education institutions and other child care institutions. In order to fulfill the requirements of the Law of RT “Concerning the prevention of domestic violence” and 2014-2023 State Programme for Prevention of Family Violence, in the first half of 2018, GPO employees have held 1490 meetings and discussions, 199 public</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					speaking events, 193 Round Tables in cities and districts of the republic, and in addition – 149 TV programs, 231 radio programs and 272 publications in press media.	
		2. Coordinate activity of victim support centers, and centers and their offices for medical and social rehabilitation of domestic violence survivors	2017-2020	CWFA, MoI, MHSP, LG, PA	<p>Being implemented partially</p> <p>According to Article 16 of the Law of RT “Concerning the prevention of domestic violence”, affected persons are assisted by Support Centers that are “established by state authorities, physical or legal persons, and belong to non-commercial organizations”. According to Article 17 of the Law, there are also called for, to provide assistance to victims of family abuse, health and social rehabilitation Centers or departments that are “established by decision of local executive authority, in coordination with public health authorities, in the central, city, district hospitals or city and district polyclinics, and are not legal persons”. Thus, Support Centers should have the status of legal person, and health and social rehabilitation departments are not legal persons.</p> <p>“Counseling Centers are placed right in the buildings of local administrations. They are really in position to provide information and counseling assistance to victims of family abuse and their families, but do not provide a temporary shelter-care facility. Contrary to provisions of the Law “Concerning the prevention of domestic violence” that specifies the development of the existing care services and creation of new services, there is no separate budget allocated for these purposes³⁵²”.</p>	

³⁵² Source: https://www.hrw.org/ru/report/2019/09/19/333681#_ftn108

					<p>Health and social rehabilitation departments are arranged in terms of first-aid posts for victims of family abuse.</p> <p>“In many cases, women spend there not more than five days. Another issue is that specialized first-aid posts for victims of abusive treatment are located in maternity and gynecologic departments, where low-grade medical workers are primarily busy with postpartum care. Joint stay of victims and other patients in hospital is ineffective, since affected persons are in need of larger range of services: from psychological assistance to legal counseling³⁵³”.</p> <p>“In Tajikistan, there is severe shortage of shelter-care facilities and other care services, where victims of family abuse could approach to in emergency situations for temporary shelter and protection³⁵⁴”.</p> <p>“There can be counted on one hand state services providing assistance to victims of abusive treatment. The current Crisis and Resource Centers, under public associations, that deal with prevention of violence against women and provide assistance to victims of abusive treatment, experience a wide range of problems:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Lack of permanent and properly equipped premises, difficulties to conclude long-term contracts for leasing of premises. ✓ Short-term funding (specifying the donor funding primarily for one year). 	
--	--	--	--	--	---	--

³⁵³ Source: https://www.hrw.org/ru/report/2019/09/19/333681#_ftn108

³⁵⁴ Source: https://www.hrw.org/ru/report/2019/09/19/333681#_ftn108

					<p>✓ Poor material and technical facilities (equipment, Internet, etc.).</p> <p>✓ Lack of highly qualified personnel, necessity to upgrade the qualification of psychologists, lawyers, medical workers and other specialists.</p> <p>✓ Limited package of services to be provided³⁵⁵”.</p> <p>“Activity and volume of services provided by state and various non-governmental services to support victims of abusive treatment primarily depend on the donor funding.</p> <p>In the current system providing assistance to victims of abusive treatment, major issue for target districts is the lack of shelter-care facilities.</p> <p>This issue is also pressing for health and social rehabilitation offices for victims of family abuse, within health facilities, that have to accommodate often victims of abusive treatment in health facilities, with no necessity for further medical treatment³⁵⁶”.</p> <p>Up to December 2018, in RT, there have been functioning 8 Rooms for victims of family abuse within maternity departments of the Central Republican Hospital under</p>	
--	--	--	--	--	---	--

³⁵⁵ Source: Third alternative report of public associations of Tajikistan on implementation of the Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination Against Women (CEDAW), Coalition of Public Associations of RT “From Legal Equality to Actual Equality”, 2018.

³⁵⁶ Source: Major issues of implementation of the Law of the Republic of Tajikistan “Concerning the prevention of domestic violence” at local level and mechanisms for increasing the efficiency of activity of key actors for its implementation (following the outcomes of public monitoring and evaluation), Coalition of Public Associations of the Republic of Tajikistan “From Legal Equality to Actual Equality”, PO “Jahon”, 2019.

					<p>MHSPP RT, introduced with support of UNFPA.</p> <p>With financial support from Branch GOPA GmbH in RT/PDV Project, in cooperation with local authorities, and according to Order of MHSPP RT, as of October 20, 2018, №973, within Pediatric Surgery Department of “Istiqlol” Health Complex Public Institution, maternity departments of the Central District Hospitals of Pyandj and Shahrituz Districts, and within Pediatric Department of Parkhar District, there are introduced and equipped health and social rehabilitation rooms for women – victims of abusive treatment. These rooms provide a temporary shelter and integrated assistance to victims of abusive treatment. Rooms operate in accordance with the current legislation, quality standards for social services to victims of family abuse approved by MHSPP RT, procedures and standards for provision of basic social services approved by Standard Provisions on Rooms to support women – victims of abusive treatment, within the Central Clinical Hospitals and maternity hospitals of MHSPP RT, as of October 20, 2018, №973³⁵⁷.</p> <p>Under the Executive Authority of Dushanbe City, there is functioning “Women’s Self-Actualization Center” that provides legal and psychological counseling on weekdays, in day time. The Center is fully funded from the budget of the Executive Authority of Dushanbe City.</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>In 2017-2018, with assistance of Branch GOPA GmbH in RT/PDV Project, there are founded 25 interdepartmental Working Groups in Khatlon Oblast, tasked with coordination of all service providers in favor of victims of abusive treatment, and victim re-referral.</p> <p>Several rooms for victims of abusive treatment, introduced with support of international donors, are presently funded by the Government of RT, with assistance of Branch GOPA GmbH in RT/PDV Project.</p> <p>During 2018-2019, with financial support from Branch GOPA GmbH in RT/PDV Project, in cooperation with local authorities, there are introduced rooms for individual counseling of victims of abusive treatment (Levacant City, Qushoniyon District) and a room for correction of aggressor's behavior (Levacant City).</p> <p>WFAC, with involvement of specialists of PI "Center for Healthy Lifestyle Development" and PI "Center for Reproductive Health" under MHSP RT, has been conducting joint workshops.</p> <p>"It should be noted that concerted actions do not cover the whole country. Such activity is primarily carried out in the south of Tajikistan, where active is Branch GOPA GmbH in RT/PDV Project. At the national level, coordination is subpar. It is evidenced by the lack of unified statistics on cases of family violence, victims and perpetrators of</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>violent crimes, response actions taken, number of administrative and criminal cases, guilty verdicts and recovery of damages to victims. In addition, at the legislative level, so far, there is no mechanism of coordination between departments, and not adopted a mechanism for re-referral of victims of family abuse. According to Article 7 of the Law of RT “Concerning the prevention of domestic violence”, Government of RT is to coordinate the activity of other departments for prevention of family abuse; nevertheless, every responsible state entity acts within own remit and has own vision of this job, lacking joint plans of actions with other departments for implementation of the aforesaid Law³⁵⁸”.</p> <p>Women and girls with disabilities have actually no information on support centers, and do not know whom they should address in case of family abuse³⁵⁹”.</p>	
		3. Conduct monitoring of implementation of the Law of the Republic of Tajikistan "On the Prevention of Domestic Violence" and its associate State Programme	2018	CWFA, MoI, PA	<p>Implemented partially According to information made public by WFAC, there is started a preparatory work to monitoring the Law, but, at the scheduled time, no monitoring on the part of WFAC is conducted.</p> <p>In 2019, under the UNDP “Promotion of Public Security and Prevention of Violence Against Women” Project, implemented by Saferworld together with local partners – PO “Jahon” and PO “Zarshedabonu”, Law</p>	

³⁵⁸ Source: SF “Your Choice”

³⁵⁹ Source: PO “Safoi Konibodom”

				<p>of RT “Concerning the prevention of domestic violence” has been publicly monitored at local level, covering 6 administrative-&-territorial units: Bokhtar City, Kulyab City, Hamadoni District (Khatlon Oblast), Vahdat City, Gissar City, Rudaki District (RRS). A report on the results of monitoring and evaluation (M&E) is prepared by Coalition of Public Associations of the Republic of Tajikistan “From Legal Equality to Actual Equality”, with the leading part of PO “Jahon”.</p> <p>Monitoring of the State Programme for Prevention of Domestic Violence for 2014-2023 is conducted by WFAC, with support of Branch GOPA GmbH in RT/PDV Project, pending the preparation stage of a report. As preliminary results of monitoring show, the Programme does not pay sufficient attention to issues of access to justice for persons – victims of family violence. The Programme focuses more on raising public awareness, training of specialists, education of girls, parents, rather than providing protection to persons – victims of family abuse. In addition, the State Programme and its Plan of Actions cover only measures aimed at prevention of family violence, rather than gender violence in general.</p>	
	4. Improve the mechanism for screening and documenting instances of domestic violence	2017-2018	MoI, SP, SC, MHSPP, CWFA	<p>Implemented partially</p> <p>According to statistics of MoI RT, during the last two years, number of registered appeals and complaints for family violence issues is: in 2017 – in total, 2911; in 2018 – 3448 (higher by 137), for six months of 2019 – 1758 (as compared to the same period of</p>	

				<p>the last year – higher by 233³⁶⁰. This data is indicative of increased number of appeals to law-enforcement bodies as for family abuse.</p> <p>Nevertheless, “available data and indicators are not unified, and there is significant discrepancy between official statistical data and unofficial data on the actual scale of violence against women. Prevailing is statistics broken down by persons who committed a crime. Officially, there is actually no statistics published by crime victims and victims of abusive treatment. To a large extent, it relates to imperfection of report forms³⁶¹”.</p> <p>In various state reports, different statistical data is provided that suggests the lack of unified statistics.</p> <p>“...There is no disaggregated data on the relation degree of perpetrator of violence and affected persons³⁶²”. Line agencies maintain their own statistics, MoI maintains statistics by certain categories, but, there is no unified official database in the country that would provide integrated statistics by frequency and types of violence against women. Gender-based statistics, which includes the scope of “prevention of violence against women”, is maintained by the Statistical Agency under the President</p>	
--	--	--	--	--	--

³⁶⁰ Source: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/04/ZHurnal-A4-Strategicheskoe-sotrudnichestvo.pdf>

³⁶¹ Source: Third alternative report of public associations of Tajikistan on implementation of the Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination Against Women (CEDAW), Coalition of Public Associations of RT “From Legal Equality to Actual Equality”, 2018.

³⁶² Source: Human Rights Watch Submission on Tajikistan to the United Nations Committee on the Elimination of Discrimination against Women, 71st session of the United Nations Committee on the Elimination of Discrimination against Women, October 15, 2018, <https://www.hrw.org/news/2018/10/15/submission-tajikistan-united-nations-committee-elimination-discrimination-against>.

				<p>of RT; nevertheless, they do not reflect data on the number and categories of crimes, as well as by sentences in each category.</p> <p>UN Women organization (UN structure for gender equality issues), based on data of the Government of RT, notes that 20% of married women face emotional, physical or sexual spousal assault, nevertheless, only one of five affected women file application to police on evidences of such crimes³⁶³”.</p> <p>After adoption of the Law of RT “Concerning the prevention of domestic violence”, a set of bylaws to implement the Law has been adopted.</p> <p>According to orders of MHSPP RT, as of March 31. 2017, №224, as of February 9, 2018, №125, and as of January 16, 2020, №26, as part of cooperation between MHSPP RT and Branch GOPA GmbH in RT/PDV Project, a Working Group is established to “revise, develop/finalize regulatory papers related to aspects of providing social and medical assistance to persons suffered from violence”, and a meeting schedule is approved. From 2017 to 2020, WG has met 11 times, where there have been presented, considered and approved the following documents:</p> <p>1) Standard Provisions on health and social rehabilitation rooms for women suffered from violence within the Central Clinical Hospitals and maternity hospitals of</p>	
--	--	--	--	---	--

³⁶³ Source: “Violence at Every Turn”, Human Rights Watch, September 2019, available at: https://www.hrw.org/ru/report/2019/09/19/333681#_ftn20

					<p>MHSPP RT (approved by order of MHSPP RT, as of October 20, 2018, №973)³⁶⁴.</p> <p>2) Standard Provisions on the organization and activity of shelter-care facilities for victims of abusive treatment (approved by order of MHSPP RT, as of December 11, 2018, №1105)³⁶⁵.</p> <p>3) Standard Provisions on home care services of local executive authorities (approved by order of MHSPP RT, as of September 12, 2017, №748)³⁶⁶.</p> <p>4) Standard Job Description Form of social worker of Public Welfare Center under local executive authority (approved by order of MHSPP RT, as of March 6, 2018, №222)³⁶⁷.</p> <p>5) Guidelines for social welfare system employees to respond to family abuse cases (approved by order of MHSPP RT, as of May 11, 2018, №443)³⁶⁸.</p> <p>6) Guidelines for medical workers to respond to family abuse cases (approved by order of MHSPP RT, as of May 11, 2018, №443)³⁶⁹.</p> <p>7) Quality standards for social services provided to victims of family abuse in the Republic of Tajikistan (approved by order of MHSPP RT, as of December 13, 2019, №967)³⁷⁰.</p>	
--	--	--	--	--	--	--

³⁶⁴ Source: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/05/Nizomnoma-dar-borai-huchrahoi-tavonbahshi.pdf>

³⁶⁵ Source: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/06/Tipovoe-polozhenie-priyutov.pdf>

³⁶⁶ Source: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/06/Tipovoe-polozhenie-CZOSP.pdf>

³⁶⁷ Source: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/05/Dasturamal-oid-ba-vokunishi-korm-ichtimoi-va-Uhdadorihoi-vazifavii-korm-hifzi-ichtimoi.pdf>

³⁶⁸ Source: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/05/Dasturamal-oid-ba-vokunishi-korm-ichtimoi-va-Uhdadorihoi-vazifavii-korm-hifzi-ichtimoi.pdf>

³⁶⁹ Source: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/05/Dasturamali-kormandoni-tibbī.pdf>

³⁷⁰ <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/06/Standarti-Hizmati-ichtimoi-ba-ҶЗО.pdf>

				<p>There are also worked out such documents as Guidelines for activity of WFAC department employees for management of gender parity and prevention of domestic violence (Order of WFAC's Chairperson №159, as of 08.11.2018); Guidelines for education institution workers on prevention and response to cases of violence against children (Resolution №11 of Research Guidance Council of MES RT, as of 21.12.2017); Standard Provisions on the organization and activity of shelter-care facilities for victims of family abuse (Order of the Minister of HSPP RT №1176, as of 11.12.18)³⁷¹.</p> <p>As part of cooperation between MoI RT and OSCE, there are developed Guidelines for organization of activity of law enforcement officials to prevent, eliminate and respond to family abuse cases (Order of the Minister of Interior of RT №27 blz, as of 20.04.2016).</p> <p>As part of cooperation between state authorities and Branch GOPA GmbH in RT/ PDV Project, the following documents have been developed:</p> <p>1) Manual for law enforcement officials, under execution of the Law of RT "Concerning the prevention of domestic violence" (Protocol №1, as of 21.06.2019,</p>	
--	--	--	--	---	--

³⁷¹ Major issues of implementation of the Law of the Republic of Tajikistan "Concerning the prevention of domestic violence" at local level and mechanisms for increasing the efficiency of activity of key actors for its implementation (following the outcomes of public monitoring and evaluation), Coalition of Public Associations of the Republic of Tajikistan "From Legal Equality to Actual Equality", PO "Jahon", 2019.

					<p>Research Guidance Council of the Police Academy of MoI RT)³⁷².</p> <p>2) Guidelines for lawyers of the Public Law Office, to provide primary legal assistance to victims of family violence, under MoJ RT (approved by Order of the PLO Director, as of November 8, 2018, №12).</p> <p>3) Guidelines for education institution workers on prevention and response to cases of violence against children (Resolution №11 of Research Guidance Council of MES RT, as of 21.12.2017)³⁷³.</p> <p>4) Guidelines for activity of WFAC department employees for management of gender parity and prevention of domestic violence (Order of WFAC's Chairperson №159, as of 08.11.2018)³⁷⁴.</p> <p>Committee for religion, regulation of national heritages, celebrations and rites under the Government of RT, with support of Branch GOPA GmbH in RT/PDV Project, have worked out “Guidelines for department employees, leading specialists and religious leaders to respond to family abuse cases” (2019)³⁷⁵.</p> <p>All the developed and approved Guidelines have primary and routine report forms to collect information.</p>	
--	--	--	--	--	--	--

³⁷² Source: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/05/PDV-Rohnamo-MVD.pdf>

³⁷³ Source: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/05/«Dasturamal-baroi-kormandoni-muassisaxoi-talimī-oid-ba-peshgirī-va-vokunish-ba-xodisaxoi-zīrovarī-nisbati-kūdakon».pdf>

³⁷⁴ Source: <https://pdv.tj/publikaczii/>

³⁷⁵ Source: <https://pdv.tj/publikaczii/>

					<p>So, certain measures are being taken within this scope, but, there is observed insufficient collection of data and poor coordination between state authorities for prevention of domestic violence (MoI, MHSPP, MES, WFAC, LEAs, etc.).</p> <p>According to Coalition of PAs “From Legal Equality to Actual Equality”, there is no mechanism in RT for re-referral of victims exposed to family violence³⁷⁶. Outcomes of public monitoring of the Law of RT “Concerning the prevention of domestic violence” have also shown that “there are no mechanisms developed to divert those affected by family abuse to other relevant organizations. There is no unified re-referral format to handle victims of family violence. As distinct from MoI Department, where re-referral records are maintained with some degree of certainty, there is no systemic and regular maintenance in other structures or poor maintenance³⁷⁷”.</p>	
		5. Conduct advanced trainings for law enforcement officials and healthcare personnel in the field	Regularly	SP, SC, CSI, MHSPP, MoI, CWFA	<p>Implemented partially</p> <p>In November 2018, under WFAC, with support of the EU Representative Office, there is created a Resource Center to support victims of family abuse and a new hot line for victims of abusive treatment (free short</p>	

³⁷⁶ Third alternative report of public associations of Tajikistan on implementation of the Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination Against Women (CEDAW), Coalition of Public Associations of RT “From Legal Equality to Actual Equality”, 2018.

³⁷⁷ Major issues of implementation of the Law of the Republic of Tajikistan “Concerning the prevention of domestic violence” at local level and mechanisms for increasing the efficiency of activity of key actors for its implementation (following the outcomes of public monitoring and evaluation), Coalition of Public Associations of the Republic of Tajikistan “From Legal Equality to Actual Equality”, PO “Jahon”, 2019.

		of prevention of domestic violence			<p>number 1313). The Resource Center is created under “Improvement of Reporting System and Management of Gender Violence in Tajikistan” Project, with support of WFAC and funding from Eurasia Foundation of Central Asia – Tajikistan³⁷⁸. In the Resource Center, there is installed a software application conducive to prompt and easy collection of information, obtaining the unified statistics and data processing. There is also launched a database where detailed information on family abuse cases is collected and analyzed.</p> <p>Under the project, there have been conducted local trainings for public leaders, government officials and law enforcement officers, on mechanism for implementation of the Law of RT “Concerning the prevention of domestic violence”, and in 9 districts/cities of Soghd Oblast their chairpersons have adopted guidelines on the interaction of actors for prevention and response to family abuse cases. Guidelines are approved by local representative authorities.</p> <p>Training workshops have been conducted for law enforcement officials on the use of the approved Guidelines, reporting system, as well as the use of injunction for protection against domestic violence by local police inspectors. For 30 female cadets of the Academy of MoI RT, there has been conducted a 2-day training workshop titled “International and national HR and PDV standards”.</p>	
--	--	------------------------------------	--	--	--	--

³⁷⁸ www.ef-ca.tj

				<p>EFCA – Tajikistan, under “Improvement of Reporting System and Management of Gender Violence in Tajikistan” Project, with financial support from the European Union, in 2019 has been conducting trainings for WFAC’ public officials of Soghd and Khatlon Oblasts on the content and use of Guidelines “On the Interaction of Actors for Prevention and Response to Family Abuse Cases”, as well as other activities aimed at prevention of domestic violence³⁷⁹.</p> <p>As part of cooperation between MHSPP RT and Branch GOPA GmbH in RT/PDV Project, Working Group “to revise, develop/ finalize regulatory papers related to aspects of providing social and medical assistance to persons suffered from violence” has worked out a Training Module for health personnel to respond to family abuse cases. The manual is worked out for trainers of Training and Clinical Centers of family medicine, nursing care and Qualification Upgrading Institution of MHSPP (approved by order of MHSPP, as of January 24, 2018, №61)³⁸⁰.</p> <p>Also, there is worked out a Training Module for social workers to respond to family abuse cases. The manual is worked out for trainers of Center for Training and Introduction of Innovative Technologies of Social Work “Chorbogh” of MHSPP</p>	
--	--	--	--	---	--

³⁷⁹ Source: http://www.ef-ca.tj/news_ru.php?arhi

³⁸⁰ Source: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/05/Moduli-talimi-baroi-korm-tandurusti.pdf>

				<p>(approved by order of MHSPP, as of January 24, 2018, №61)³⁸¹.</p> <p>Training modules for health/social workers to respond to family abuse cases (approved by order of MHSPP, as of January 24, 2018, №61) are integrated into training process of Training and Clinical Center of family medicine and its branches, Training and Clinical Center of nursing care and its branches, Institute of Postgraduate Training of Health Personnel, National Center for Reproductive Health, Republican Forensic Medicine Center and Center for Training and Introduction of Innovative Technologies of Social Work “Chorbogh” (Varzob) under MHSPP RT³⁸².</p> <p>According to order of MHSPP RT №36, as of January 22, 2020 “On conducting training workshops titled ‘Following guidelines for social welfare/healthcare system workers to respond to family abuse cases’”, and with support of Branch GOPA GmbH in RT/PDV Project, for health/social workers of the republic, there have been conducted 10 trainings. During these trainings, there are trained 257 specialists.</p> <p>With support of MHSPP and Branch GOPA GmbH in RT/PDV Project, from 2016 till the I Quarter of 2020, trainings have covered 2257 health and social</p>	
--	--	--	--	--	--

³⁸¹ Source: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/05/Moduli-talimi-baroi-korm-ichtimoi.pdf>

³⁸² Source: Branch GOPA GmbH in RT/PDV Project

				<p>workers. Main goal of trainings is to build capacity and upgrade the qualification of low-grade medical workers when they deal with victims of family abuse in RT³⁸³.</p> <p>Based on the Joint Plan of Branch GOPA GmbH in RT/PDV Project and MoJ RT, from 2017 till 2019, there have been conducted trainings for the Civil Registry's employees of Soghd Oblast, Dushanbe, Khatlon Oblast, RRS, and for specialists of Rasht area titled: "Provision of legal and psychological assistance to persons who fell victim to family violence – from theory to practice", in order to build capacity of the Civil Registry's employees for counseling victims of family abuse, understanding the specific nature of domestic violence phenomenon and re-referral of victims of abusive treatment. In total, 12 trainings are conducted.</p> <p>For employees of Legal Assistance Center, there have been conducted trainings titled "Guidelines for lawyers of Public Law Offices to provide primary legal assistance to victims of family abuse", during which 75 employees (women – 28, men – 47) of the republican Public Law Office are trained.</p> <p>In 2019, under the UNDP "Promotion of Public Security and Prevention of Violence Against Women" Project, Branch GOPA GmbH in RT/PDV Project has held a set of training workshops titled "Strengthening of local mechanisms and procedures for interagency cooperation to curb violence", for officers of MoI Departments, Executive</p>	
--	--	--	--	---	--

³⁸³ Source: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/04/ZHurnal-A4-Strategicheskoe-sotrudnichestvo.pdf>

				<p>Service under the Government of RT, employees of PI “Legal Assistance Center” within MoJ RT, employees of GPO RT and Supreme Court RT. In total, 18 trainings are conducted, and 418 specialists (men – 362 and women – 56) are trained.</p> <p>As part of cooperation with MHSPP, MoJ, MoI, MES, WFAC, CRRNH, YASC, etc., Branch GOPA GmbH in RT/PDV Project has trained specialists to respond to family abuse cases and provide services and assistance to victims of family abuse. During 2016- 2020, in total, there are trained 4950 specialists (women – 2692; men – 2258), who have been presently providing assistance to victims of family violence³⁸⁴.</p> <p>In the Academy of MoI, there is introduced a separate “Prevention of Domestic Violence” subject – 36 academic hours, at the end of which the Academy’s cadets pass exams.</p> <p>Under cooperation with MoI, supported by Branch GOPA GmbH in RT/PDV Project, a training room has been equipped within the Academy of MoI RT to hold sessions on “Prevention of Domestic Violence” subject.</p> <p>MoI RT, with support of Branch GOPA GmbH in RT/PDV Project, in the early July of 2018, has held a 3-day TOT at the national level in the building of the Police Academy of MoI RT, Dushanbe, followed</p>	
--	--	--	--	---	--

³⁸⁴ Source: Branch GOPA GmbH in RT/PDV Project

				<p>by 1-day trainings for 650 law enforcement officials in Khatlon Oblast, for 25 cities and districts, March-April of 2020. From October 2016 till September 2019, more than 600 police officers have been trained under the project in Soghd Oblast, GBAO, Dushanbe and RRS, as well as in Khatlon Oblast, on “Prevention of domestic violence, response to family abuse cases. Practical use of injunction for protection against domestic violence³⁸⁵”.</p> <p>Tajik Family Planning Association, in cooperation with MHSP and WFAC, with financial support from UNFPA, has conducted a set of activities on raising public awareness, including specialists, of family violence issues: experience exchange tours have been arranged between specialists of MHSP, WFAC, MoI and GPO regarding interagency response to domestic violence; 65 specialists from among employees of MHSP, WFAC, MoI and GPO have got through a training workshop for interagency response to gender violence; 45 specialists from among employees of WFAC have got through a training workshop for multisectoral cooperation in the field of prevention of gender violence; 47 specialists from among employees of WFAC have got through a training workshop for gender equality issues under recommendations of international authorities; there is developed and approved a clinical protocol for victims of sexual violence; adapted and approved</p>	
--	--	--	--	--	--

³⁸⁵ Source: Branch GOPA GmbH in RT/PDV Project

					<p>Manual – Standard Operating Procedures, part of interagency response to gender violence for health care professionals.</p> <p>Despite trainings regularly conducted for public officials and public organizations, involved in the process of the Law implementation, on the part of a wide range of international organizations: Project for Prevention of Domestic Violence (GOPA\PDV), Project of the UNDP and Saferworld “Promotion of Public Security and Prevention of Violence Against Women in Tajikistan”, Project “Improvement of Reporting System and Management of Gender Violence in Tajikistan” of Eurasia Foundation of Central Asia – Tajikistan, OSCE Bureau in Tajikistan, UNFPA projects, structures of UN Women and others, vast majority of key informants has turned attention to the need for holding regular trainings and training workshops on various aspects of activity in the field of prevention and provision of assistance to victims of abusive treatment. Moreover, there is reportedly high turnover of staff in many structures³⁸⁶. There are revealed needs of employees of relevant state structures and public organizations in target areas for capacity building, creation of a regular system for upgrading qualification of specialists of relevant structures and training programmes in the field of prevention and</p>	
--	--	--	--	--	---	--

³⁸⁶ Source: Major issues of implementation of the Law of the Republic of Tajikistan “Concerning the prevention of domestic violence” at local level and mechanisms for increasing the efficiency of activity of key actors for its implementation (following the outcomes of public monitoring and evaluation), Coalition of Public Associations of the Republic of Tajikistan “From Legal Equality to Actual Equality”, PO “Jahon”, 2019.

					<p>provision of assistance to victims of violent crimes. This is especially pressing issue for newly hired employees of relevant institutions and organizations³⁸⁷.</p> <p>UN Human Rights Committee, in its Final Recommendations to Tajikistan, as of July 18, 2019, has recommended Tajikistan to properly train law enforcement officials and law court personnel, as well as prosecutors and other stakeholders regarding detection, consideration and investigation of cases of violence against women, bearing in mind the gender factor³⁸⁸.</p>	
5	Improve criminal legislation in connection with criminalization of domestic violence (118.28-118.32)	<p>1. Draft relevant normative- legal documents in connection of criminalization of domestic violence</p> <p>2. Initiate a review of draft normative legal acts induced on this matter, involving academia scientists and lawyers and civil society</p>	Until fulfilled	Working group, SP, SC, MoI, MHSPP, CWFA	<p>Not implemented at the time of carrying-out of analysis</p> <p>By Order of the President of the Republic of Tajikistan, as of February 26, 2016, a Working Group is formed to develop a draft Criminal Code of RT, amended and restated.</p> <p>Nevertheless, at the time of carrying-out of analysis, domestic violence, as a specific type of crime, is not criminalized, and not included in the Criminal Code of RT.</p> <p>Working Group has been considering an issue of including the domestic violence in the Criminal Code of RT as a specific type of criminal offence.</p>	<p>Not implemented</p> <p>Amendments for criminalization of the domestic violence are not introduced in the Criminal Code of RT.</p>

³⁸⁷ Source: Major issues of implementation of the Law of the Republic of Tajikistan “Concerning the prevention of domestic violence” at local level and mechanisms for increasing the efficiency of activity of key actors for its implementation (following the outcomes of public monitoring and evaluation), Coalition of Public Associations of the Republic of Tajikistan “From Legal Equality to Actual Equality”, PO “Jahon”, 2019.

³⁸⁸ Paragraph 19 of the Final Recommendations of the UN Human Rights Committee, 2019.

6	Take measures to streamline gender policies and protect women's rights (115.30, 115.36, 115.39-115.44, 118.22)	1. Conduct awareness-raising activities on gender equality and the elimination of gender stereotypes in all segments of society	Regularly	CWFA, CTV, MoS, Academy of Education, CR, PA	<p>Being implemented</p> <p>In the NDS-2030, stands high is the issue of providing equal opportunities and adjusting social inequality through adjusting gender inequality based on the improved policy to ensure actual gender equality and prevent all forms of violence against women and girls.</p> <p>In the MTDP-2020, adjusting gender inequality is marked as a separate intersectoral priority³⁸⁹.</p> <p>As of 2017, Tajikistan held the 95th place among 144 countries in terms of Gender Gap Index. In the rating of providing gender balance in the economic life, in 2017, the country held the 52nd place, by women's access to education – 115th place, by opportunities in the field of public health care and politics – 67th and 117th places, respectively³⁹⁰.</p> <p>NDS-2030 plays a strategic role in the promotion of gender equality and creation of conditions for the achievement of SDG' gender objectives in Tajikistan; it has been developed with due consideration of changes occurred during the last years in the country and in the world, and in accordance with international obligations under Agenda for Sustainable Development until 2030³⁹¹.</p>	<p>Implemented partially</p> <p>(there are ongoing sensitization and educational activities, nevertheless, no amendments are introduced in this law so far)</p>
---	---	---	-----------	--	---	--

³⁸⁹ National report on the progress of implementation of country's strategic documents within the context of Sustainable Development Goals, Ministry of Economic Development and Trade, 2019.

³⁹⁰ Source: <https://untj.org/wp-content/uploads/2018/11/NationalReport-RU.pdf>

³⁹¹ Source: Gender-based review of national report on the progress of implementation of strategic objectives of the National Development Strategy of RT until 2020 and Mid-Term Development Programme of RT for 2016-2020 within the context of Sustainable Development Goals, Coalition of Public Associations of the Republic of Tajikistan "From Legal Equality to Actual Equality", 2018.

file:///C:/Users/%D0%90%D0%B4%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%80/Desktop/undp_tjk_gender_review_2030.pdf

				<p>In order to implement the State Programme for Prevention of Domestic Violence in the Republic of Tajikistan for 2014 – 2023, in 2018, state authorities, together with public organizations, have conducted 38 workshops, 6 public hearings, and more than 200 education campaigns among population.</p> <p>Together with PO “Bovari ba Fardo”, there have been held 9 “Advocacy” meetings in Mahallas and city schools in Dushanbe on the elimination of gender stereotypes and issues related to prevention of violence against women and girls, and barriers to education of girls.</p> <p>Nevertheless, these activities involve few women and girls with disabilities, though they are exposed to multiple discrimination (on grounds of gender identity and disability).</p> <p>In order to involve women in the state service, on April 19, 2017, President has issued Order “Concerning the introduction of amendments and additions to the Order of the President of the Republic of Tajikistan, as of March 10, 2016, №647”. According to this Order, three additional score points are added to ‘Regulations on procedures for competition to fill the administrative vacant posts in the state service for women with their first duty assignment’.</p> <p>As a priority, Tajikistan has included an item on the political gender empowerment in the National Development Strategy until 2030, Mid-Term Development Programme</p>	
--	--	--	--	--	--

					until 2020, and in the State Programme “On education, employment and assignment to superior positions of gifted women and girls” for 2017-2022. These priorities, in general, aim at increasing the number of women in the state service.	
		2. Improve the Law of the Republic of Tajikistan "On State Guarantees of Equal Rights for Men and Women and Equal Opportunities for Their Implementation" and other related legislation	2017-2018	CWFA, MoJ, NLC, PA	<p>Not implemented</p> <p>At the time of carrying-out of analysis, no changes and additions are introduced in the Law of RT “Concerning the state guarantees for gender equality and equal opportunities for their enforcement”; nevertheless, steps are being taken to improve the legislation.</p> <p>By the President’s order, in 2017, a Working Group is formed to improve legislation in terms of gender issues. This Working Group has been divided into three sub-groups:</p> <ul style="list-style-type: none"> - improve legislation, as to overcome gender stereotypes, led by WFAC RT; - improve legislation, as to promote women’s rights, led by MoJ RT; - improve legislation, as to prevent domestic violence, led by GPO RT. <p>In December 2018, WFAC has presented the outcomes of monitoring the implementation of the Law of RT “Concerning the state guarantees for gender equality and equal opportunities for their enforcement”. Monitoring is conducted with involvement of an independent expert.</p> <p>In May 2020, Government of RT has rejected a draft Law “Concerning the State Gender Policy” developed by the lower chamber of the</p>	

					Tajik Parliament. The Government has concluded that the proposed draft Law repeats the current statutory provisions of the country's legislation, in particular, the Constitution, Constitutional Laws "Concerning Elections of Majlisi Oli of RT", "Concerning the Courts of RT", Laws "Concerning the Statutory Instruments", "Concerning Education", "Concerning the Business Protection and Support", and the Labor Code of RT ³⁹² .	
		3. Deliver trainings and seminars on gender related issues for officials of ministries and agencies and local governments	2018	CWFA, CSI, SC and other ministries and agencies, PA	Implemented partially Qualification Upgrading Institute for public officials has been conducting special courses on gender issues, nevertheless, they are not included in the qualification upgrading educational package; these courses involve the limited number of public officials; chief executives of ministries, as a rule, are not listeners of these special courses ³⁹³ . In line with monitoring the implementation of the Law of RT "Concerning the state guarantees for gender equality and equal opportunities for their enforcement", the outcomes of which have been released to public in December 2018, "it is not clear, whether gender courses for public officials are permanently introduced as part of the Institute of State Management and sectoral research qualification upgrading institutes (e.g.: Qualification Upgrading Institute for	

³⁹² Source: <https://asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/society/20200529/v-tadzhikistane-otkazivayutsya-ot-otdelnogo-zakona-po-gosudarstvennoi-gendernoi-politike>

³⁹³ Third alternative report of public associations of Tajikistan on implementation of the Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination Against Women (CEDAW), Coalition of Public Associations of RT "From Legal Equality to Actual Equality", 2018.

					GPO' prosecutors or Judge Training Center, and so on).	
		4. Expand and reinforce the mandated by CWFA activities of the information and consultation centers on gender legal counseling	Regularly	CWFA, LG, PA	<p>Not implemented</p> <p>Interim Report of RT, on the progress of implementing recommendations of the UN Human Rights Council's member states, adopted under UPR (second period), has indicated that in RT there are operating Information and Counseling Centers within local executive authorities (110), Crisis Centers for rehabilitation of women exposed to violence (18) within NGOs.</p> <p>In RT, there are operating 33 Crisis Centers and their 3 branches. MHSP RT has arranged and initiated the work of offices for counseling and provision of medical assistance to victims of domestic violence under hospital maternity departments in several cities and districts of the republic.</p> <p>The Sixth Periodic Report of Tajikistan to the Committee on the Elimination of Discrimination Against Women (CEDAW), presented in October 2017, has indicated the similar number of centers, as is in the Interim Report of governmental Working Group, as part of the UPR National Plan performance.</p> <p>Thus, the number of centers, according to provided information, has not increased.</p> <p>"Many Support Services are funded by international donors. Majority of shelter-care facilities come under the supervision of NGOs. Law "Concerning the Prevention of Domestic Violence" does not foresee the state funding of shelter-care facilities for victims of domestic violence. The number of operating Crisis Centers and shelter-care facilities is insufficient, bearing in mind the</p>	

					wide occurrence of domestic violence in Tajikistan, as well as the lack of temporary housing and shelters ³⁹⁴ ”.	
7	Strengthen efforts aimed at providing for employment opportunities//working conditions for women, young people and people with disabilities (115.31, 115.40, 115.43, 115.44, 115.91)	1. Review regulatory and legal framework of Tajikistan on labour to eliminate restrictions on the exercise of the right to labour	2018 – 2020	MLMEP, MHSP, SP, SC, NHRI, MoJ	<p>Being implemented partially</p> <p>In 2018, Coalition of Public Associations of RT “From Legal Equality to Actual Equality” has made a gender-based review of national report on the progress of achieving strategic objectives of the National Development Strategy of RT until 2030 and Mid-Term Development Programme for 2016-2020 within the context of SDGs. So, in terms of productive employment of women and their competitiveness in the labor market, the Review notes that due to the current situation in the labor market, with respect to occupational segregation, in general, wages of women are lower than those of men in all sectors. Majority of women have low-wage jobs in: agriculture, education, healthcare, etc.</p> <p>In line with 2016 Labor Force Survey, share of women who have vocational education (higher/secondary/basic) is almost half as much compared to men (men – 36,6%, women – 19,8%) – with no consideration of labor migrants. Herewith, there is observed decrease in the level of vocational education both, in women and in men, as compared to 2009. Rural women have far less opportunities to receive vocational education, compared not only to men, but also to urban women.</p>	Implemented partially

³⁹⁴ Source: <http://notabene.tj/Doc/Kaz/compl/RU-Domestic-violence-in-Taj-March-2017.pdf>

					<p>A fairly complicated strategic challenge for provision of gender equality is the issue of unpaid labor of women for family member care and combination of work and family obligations. Situation is complicated with underdeveloped infrastructure of child pre-school institutions.</p> <p>One of the mechanisms for expanding the productive activity of women is the development of women's business activity. Low level of education is one of the barriers to the development of women's business activity. Despite the implementation of various training and business incentives for women, involvement of women in business activity, as compared to men, is low³⁹⁵.</p> <p>At political level, there are also taken certain measures to implement this option.</p> <p>In October 2017, a State Program of RT for 2018-2019, to assist in the employment of population, has been adopted³⁹⁶.</p> <p>On December 30, 2019, a next State Program of RT for 2020-2022, to assist in the employment of population, has been adopted³⁹⁷. Focus of new Programme includes support to small and medium-size</p>	
--	--	--	--	--	--	--

³⁹⁵ Source: Gender-based review of national report on the progress of implementation of strategic objectives of the National Development Strategy of RT until 2020 and Mid-Term Development Programme of RT for 2016-2020 within the context of Sustainable Development Goals, Coalition of Public Associations of the Republic of Tajikistan "From Legal Equality to Actual Equality", 2018.

file:///C:/Users/%D0%90%D0%B4%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%80/Desktop/undp_tjk_gender_review_2030.pdf

³⁹⁶ Approved by Resolution of the Government of the Republic of Tajikistan, as of October 26, 2017, №499.

³⁹⁷ Approved by Resolution of the Government of the Republic of Tajikistan, as of December 30, 2019, №644.

				<p>enterprises, in order to create effective employment in socio-economic sectors, with due consideration of access and opportunities for the youth and women.</p> <p>New Programme contains separate paragraphs “Assistance in the Employment of the Youth” (§4), “Assistance in the Employment of Women” (§5).</p> <p>Persons with Disabilities (PWD) are included in the Programme as a category of population to be employed due to allocated quota. Also, PWDs are defined in the Programme as a noncompetitive category of population in the labor market.</p> <p>Activities of new Programme foresee the well-being of women, unemployed young people in rural areas through provision of privileged credits and reduction of unemployment rate among women and the youth in rural areas; development of a training system, running of pilot training programmes in cities and districts of the country, in order to acquire professional skills, re-train, upgrade the qualification of women, young people, vulnerable groups of population, including persons with disabilities.</p> <p>Previous Programme had separate paragraphs for assistance in the employment of women and the youth, but, it did not have provisions for assistance in the employment of persons with disabilities.</p> <p>On March 1, 2018, Resolution №77 of the Government of RT has approved a Master Agreement for 2018-2020 between the</p>	
--	--	--	--	--	--

				Government of RT, Federation of Independent Trade Unions of Tajikistan and Association of Employers of RT. The Master Agreement envisages such measures as development and implementation of a Targeted Mid-Term Programme for assistance in the employment of persons with disabilities and formation of self-help groups; formation of an incentive package for employers to employ persons with disabilities in the formal sector; dissemination of general information on disability, rights of persons with disabilities, state duties in this field, both, among responsible state authorities and broad segments of population.	
		2. Control the adherence to relevant normative legal acts in this field	2017-2020	MLMEP, SC	<p>Being implemented partially</p> <p>Total number of inspections on labor issues (including labor, employment and migration conditions): in 2018 – 2202, in 2019 – 2069, for 3 months of 2020 – 433.</p> <p>Number of violations detected in 2018 – 7870, in 2019 – 8610³⁹⁸, in 2020 – 1848³⁹⁹.</p> <p>Following the inspection results, there have been sent to law enforcement bodies: in 2018 – 114, in 2019 – 128, for 3 months of 2020 – 46 papers.</p>

³⁹⁸ Source: <http://khnm.tj/wp-content/uploads/2018/04/%D0%BD%D0%B8%D1%88%D0%BE%D0%BD%D0%B4%D0%B8%D1%85%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%85%D0%BE%D0%B8-%D0%BC%D1%83%D1%85%D1%82%D0%B0%D1%81%D0%B0%D1%80%D0%B8-%D1%81%D0%BE%D0%BB%D0%B8-2018-2019.pdf>

³⁹⁹ Source: <http://khnm.tj/wp-content/uploads/2018/04/%D0%A2%D0%B0%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D1%82%D1%81%D0%B0%D0%B8-%D0%BC%D1%83%D1%85%D1%82%D0%B0%D1%81%D0%B0%D1%80%D0%B8-%D1%81%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D1%85%D0%B0-%D0%B0%D0%B2%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D0%B8-2020....pdf>

					<p>Law enforcement bodies have initiated: in 2018 – 8, in 2019 – 23, for 3 months of 2020 – 9 criminal cases.</p> <p>The statistical data presented does not reflect access of women, young people and PWDs to labor, as well as observance of their rights at workplaces.</p> <p>Also, in the statistics presented, there is no quantitative information on the use of quotas for PWDs, to employ them, and reasonable adaptation of workplaces for PWD' needs.</p>	
		3. Develop the implementation mechanism for the legislation of the Republic of Tajikistan on the exercise of the rights of people with disabilities to labour	2018	MLMEP, SP, MHSPP, TC	<p>Implemented partially</p> <p>Legislation of RT contains provisions that govern the right of PWDs for labor and employment (Labor Code of RT, Law of RT “Concerning the Social Protection of Persons with Disabilities”, Law of RT “Concerning the Assistance in the Employment of Population”, etc. Labor Code of RT, adopted in 2016, has included a separate Article 24 (Regulatory Aspects of Labor of the Disabled).</p> <p>Employment of PWDs is in the focus of policy documents of RT. Thus, PWDs are included in the 2020-2022 State Programme of RT, for assistance in the employment of population, as a vulnerable category of population, with the PWD' quota-based employment forecast: in 2020 – 210, in 2021 – 215, in 2022 – 320 persons.</p> <p>National PWD Rehabilitation Programme for 2017-2020 and attached Plan of Actions contain provisions for assistance in the employment of PWDs, with measures to support PWDs included in new Programme.</p>	

					<p>On May 27, 2017, Resolution of the Government of RT №262 has approved Procedures for distribution and employment of young specialists. In line with the Procedures, ministries and departments, state executive authorities, heads of governmental and non-governmental institutions and organizations shall employ young specialists-graduates on inquiries of institutions, by their occupation.</p> <p>Referral, according to place of residence, is issued to PWDs-graduates of I and II Groups.</p> <p>According to Resolution of the Government of RT, as of October 29, 2019, №458, there are approved General Requirements for vocational training, re-training, qualification upgrading and practical training of workers in public institutions, according to which “PWDs, graduates of general education institutions, citizens released from penal correction institutions or compulsory treatment facilities, as well as citizens employed for the first time and lacking sufficient qualification, citizens who did military service and those dismissed from service, do secure the priority right to vocational training, re-training, qualification upgrading and practical training”.</p> <p>Ministry of Labor, Migration and Employment of Population of RT has developed a draft 2019-2021 Targeted Mid-Term Programme for assistance in the</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>employment of PWDs and formation of self-help groups”. To date, the draft Programme is at the stage of discussion.</p> <p>Nevertheless, provisions fixed in legislative instruments primarily focus on the employment of PWDs through a quota-based system, and they lack other efficient mechanisms for employment of PWDs, with no pressure applied to employers through allocated quotas. A quota-based system in Tajikistan is poorly developed, and it does not allow to ensuring effective employment with fair wage and reasonable adaptation of workplaces for PWD’ needs. Legislation of RT highlights benefits for PWDs that would make them unpopular with employers (e.g.: reduced duration of the working day without wage cut).</p>	
8	Enhance efforts to combat torture (115.58-115.62, 118.25, 118.26)	1. Tighten liability for commission of torture	2017-2018	MoJ, SC, SP, NHRI	<p>Implemented</p> <p>On January 2, 2020, there have been made amendments (№1661) to Article 143 (1) (Torture) of the Criminal Code of RT stiffening penalties for torture.</p> <p>Fine as a punishment has been totally excluded from sanction of the Article, and term of deprivation is increased in the first paragraph of the Article from 2-5 years to 5-8 years, in the second paragraph – from 5-8 years to 8-12 years, and in the third paragraph – from 10-15 years to 12-15 years.</p> <p>Also, there is increased prohibition period to hold certain positions or engage in certain activities for persons found guilty of torture.</p> <p>On October 16. 2019, President of Tajikistan, Emomali Rahmon, in honor of</p>	Implemented partially

					the twenty fifth anniversary of the Tajik Constitution, has signed an Amnesty Law, according to which around 20'000 prisoners have gone at large. This Amnesty has not been applicable for persons sentenced under the Article "Torture".	
		2. Raise legal awareness of the public by state bodies officials	Regularly	SP, MoJ, SC, MoS, MLMEP, SCNS, ADC, AFCCC, NHRI	<p>Being implemented partially</p> <p>As a rule, provision of information to the public is initiated and carried out by civil society. Various information activities involve representatives of public authorities.</p> <p>Thus, the Coalition of civil society against torture and impunity in Tajikistan has been actively engaged in public awareness efforts in the field of torture control.</p> <p>From 2017 till the present time, the Coalition has conducted a set of activities aimed at torture control public education.</p> <p>In honor of the seventieth anniversary of adoption of the Universal Declaration of Human Rights, CAT Tajikistan has conducted a campaign, under which, in 12 townships of Dushanbe, there have been placed banners in Tajik, with text of the articles of UDHR and two comments attached to each of them – by public official and human rights activist⁴⁰⁰.</p> <p>In 2019, a media-group of CAT has published 328 materials, including those in Russian – 157 materials, dedicated to control of torture⁴⁰¹.</p> <p>During January-March 2020, a media-group of CAT has published 44 materials.</p>	

⁴⁰⁰ <http://notorture.tj.org/news/bannery-pravovye-konsultacii-kalendar-akciya-koaliciya-protiv-pytok-provela-ryad-meropriyatiy>

⁴⁰¹ http://notorture.tj.org/sites/default/files/articles/2020/files/rezultaty_deyatelnosti_za_2019_g_koaliciya_go_protiv_pytok_i_beznakazannosti_v_tadzhikistane.pdf

					All materials are placed at the Coalition's sites: www.notorture.tj and www.notorture.tj , and copied on the pages of the Coalition in social networks ⁴⁰² .	
		3. Improve training programmes for officials of relevant state bodies on the freedom from torture, including the provisions of the Istanbul Protocol	2017-2019	NHRI, SC, SP, MoJ, MoI, MoS, MLMEP, SCNS, ADC, AFCCC	<p>Being implemented partially</p> <p>Law-enforcement qualification upgrading institutes have been periodically conducting trainings and training workshops for law enforcement officials on freedom from torture issues. As a rule, such activities are carried out together with public organizations of Tajikistan, supported by donor organizations.</p> <p>There are no permanent professional development programmes in this sphere.</p> <p>According to information provided by GPO, annual work plan of the Institute for Research of Legitimacy, Rule of Law, Crime Prevention and Personnel Development (hereinafter – Qualification Upgrading Institute) includes trainings on freedom from torture. In general, in 2018, there have been carried out 150 subject activities.</p> <p>In 2019, GPO, with support of CAT, has worked out a Guidance Manual “Procuracy Supervision Over the Execution of Legislation on Prevention, Detection and Investigation of Torture in the Republic of Tajikistan”, edition of 200 copies.</p> <p>On September 7, 2019, General Prosecutor of RT has adopted Guidelines for methods of procuracy supervision over observance of</p>	

⁴⁰² Source: http://notorture.tj/sites/default/files/articles/2020/files/pezzultaty_deyatelnosti_za_yanvar-mart_2020_g._2.pdf

				<p>lawfulness, on prevention, detection and investigation of torture, which are set of recommendations to prosecutors for carrying out activity on prevention and efficient control of torture.</p> <p>In 2019, there has been updated and issued a Collection of national and international laws, edition of 1'000 copies, on issues of torture, cruel, inhuman, or degrading treatment or punishment. The Collection is distributed free-of-charge among target audience (law enforcement and judicial authorities, general prosecutor's bodies, lawyers, NGOs, law officers, etc.)⁴⁰³.</p> <p>In 2017, PO "Human Rights Center", together with MHSPP RT, has developed a Training Manual, to include Istanbul Protocol standards of Forensic Science and Medicine Chair of the Legal Department of TNU RT. There has been developed a new course of lectures on forensic medicine for students of legal higher education institutions, with due consideration of Istanbul Protocol standards. Training manuals are published and given to TNU's Chair.</p> <p>In 2017, PO "Human Rights Center", in partnership with teachers of TNU RT, has developed comments to Penal Correction Code RT, using international standards. Comments have been published and handed over to judicial and investigation bodies,</p>	
--	--	--	--	--	--

⁴⁰³ http://notorture.tj.org/sites/default/files/articles/2020/files/rezultaty_deyatelnosti_za_2019_g._koaliciya_go_protiv_pytok_i_beznakazannosti_v_tadzhikistane.pdf

					<p>MPCD of MoJ RT and other ministries and departments.</p> <p>On October 30, 2017, by Order of the Minister of MHSP RT, a new Working Group is formed to implement the National Plan of Actions, to comply with recommendations of the UN Human Rights Council's member states, as per UPR procedure for 2017-2020 in terms of implementing measures to promote Istanbul Protocol standards in the activity of health facilities. Working Group has also included a representative of the civil society.</p> <p>On May 1, 2018, by joint Order of MoJ RT and MHSP RT №40/402, there have been approved "Procedures (developed in 2015 in partnership with MPCD of MoJ RT and MHSP RT, with support of MFA of Finland and UNDP, and with expert support of PO "Human Rights Center") for the arrangement of medical aid to persons serving sentence in places of detention and taken into custody" designed for office use only by medical staff according to Istanbul Protocol standards.</p> <p>In 2018, Qualification Upgrading Institute for prosecutor's office staff, in accordance with work plan, together with PO "Human Rights Center", with financial support from FLLC – Assistance Foundation in Tajikistan and Sigrid Rousing Trust Fund, has conducted trainings titled "Investigating and documenting torture and other cruel, inhuman, or degrading treatment or punishment in accordance</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>with Istanbul Protocol standards”. Trainings have covered prosecutor’s office staff of Dushanbe, Khatlon and Soghd Oblasts.</p> <p>On December 19, 2018, the Coalition of the civil society against torture and impunity in Tajikistan has held a Round Table, based on the completion results of Project “Developing a preliminary version of domestic regulations of psychiatric service, and capacity building of prosecutor’s office staff to document torture and other cruel, inhuman, or degrading treatment or punishment in accordance with Istanbul Protocol standards”, with support of Open Society Institute – Assistance Foundation in Tajikistan and Sigrid Rousing Trust Fund. Under the Project, together with experts of MHSPP RT and experts of international organization “Physicians for Human Rights”, there have been developed new Regulations in line with the national legislation and Istanbul Protocol standards⁴⁰⁴.</p> <p>Members of Working Group under MHSPP RT for introduction of IP standards, together with members of CAT, have developed a Work Plan for 3 years regarding the efficient medical documenting and rehabilitation in line with IP standards, which has been at the stage of approval by the late 2019⁴⁰⁵.</p>	
--	--	--	--	--	--	--

⁴⁰⁴ Source: <http://notorture.tj.org/news/v-dushanbe-sostoyalas-prezentaciya-rezultatov-analiza-normativno-pravovyh-aktov-0>

⁴⁰⁵ http://notorture.tj.org/sites/default/files/articles/2020/files/rezultaty_deyatelnosti_za_2019_g._koaliciya_go_protiv_pytok_i_beznakazannosti_v_tadzhikistane.pdf

					<p>From January till March 2020, the Coalition against torture and impunity in Tajikistan has finalized a Report “Concerning the use of medical report for medical examination of apprehended persons in health facilities of RT”, and an Analytical Report “Concerning the results of review and objective status assessment of the forensic-medical service of RT”.</p> <p>As part of the project, there is ongoing process of establishing an Institute of non-State Expert Examination.</p> <p>In the first quarter of 2020, trainings on Istanbul Protocol standards have been continued⁴⁰⁶.</p> <p>On February 7, 2020, PO “Independent Human Rights Protection Center” has conducted an information session for law enforcement officials and government PR specialists titled “National Plan of Actions for 2019-2022 to fulfill recommendations of the UN Committee against Torture⁴⁰⁷”.</p>	
		4. Continue taking measures to fulfill the UN SRT recommendations that are not implemented yet	2017-2019	SP, MoJ, SC, MoS, MLMEP, SCNS, ADC, AFCCC, NHRI	<p>Implemented partially</p> <p>On January 24, 2019, Commission for enforcement of international obligations in respect of human rights under the Government of RT has adopted National Plan of Actions for 2019-2022 to fulfill recommendations of the UN Committee against Torture⁴⁰⁸.</p> <p>Draft Plan has been discussed earlier with involvement of the civil society.</p>	

⁴⁰⁶ Source: <http://notorture.tj.org/news/proekt-po-stambulskomu-protokolu-prodvigaet-sozdanie-instituta-negosudarstvennoy-ekspertizy>

⁴⁰⁷ <http://ichrptj.org/ru/blog/dlya-predstaviteley-silovyh-vedomstv-byla-provedena-informacionnaya-sessiya>

⁴⁰⁸ Source: <http://khit.tj/rus/nacionalnyy-plan-deystviy-7/>

					<p>National Plan consists of several paragraphs: investigation of torture cases, punishment for torture, intensifying the activity of Human Rights Ombudsman in RT, principal legal safeguards, access to independent lawyer, inspection of detention centers, detention conditions, independent grievance mechanism, indemnification and rehabilitation, etc. National Plan envisages 80 measures aimed at improving legislation and law enforcement practice regarding the prevention of torture⁴⁰⁹.</p> <p>The Plan includes a set of recommendations of the UN Special Rapporteur on the torture issues; recommendation for ratification of the Optional Protocol to the Convention against Torture is marked by Rapporteur as a top priority; nevertheless, this recommendation is included in the National Plan for consideration and inquiry.</p> <p>Paragraph on establishing National Preventive Mechanisms (NPM) is not provided for in the National Plan.</p>	
9	Implementation of the state policy in the field of protection of the rights of children (115.16, 115.27, 115.30)	Raise awareness of parents and children on the legislation of the Republic of Tajikistan	Regularly	MoS, MoI, S, MoJ, LG	<p>Being implemented</p> <p>Public bodies have been running sensitization campaigns among population and in education institutions. Nonetheless, measures taken are primarily limited to explanation of the Law of RT “Concerning the responsibility of parents for child rearing and training”, and actually do not cover legislation aimed at protection of the rights of the child.</p>	Implemented partially

⁴⁰⁹ Source: <http://notorture.tj.org/tjun/v-tadzhikistane-prinyat-nacplan-deystviy-po-vypolneniyu-rekomendaciy-komiteta-on-protiv-pytok>

					<p>In cooperation with MoI RT, sensitization campaigns have been conducted among underage children, especially pupils of 10-11 grades, for preventive control. In city and district education boards and departments, there is permanent headquarters that hold regular meetings with parents for raising public awareness.</p> <p>In education institutions, there are formed groups for meeting the requirements of the Law of RT “Concerning the responsibility of parents for child rearing and training”.</p> <p>In all the cities and districts of RT, there are arranged meetings and discussions with participation of chairpersons of oblasts, cities and districts, with parents’ committees, teacher community and representatives of Jamoats, in order to explain and implement the Law.</p> <p>Resolution of the Government of RT №322, as of June 29, 2017, has approved a Programme for the Reform of Juvenile Justice System for 2017-2021 and Plan of Actions attached thereto.</p> <p>On January 2, 2020, there has been adopted the Law of RT “Concerning the System of Prevention of Juvenile Delinquency”.</p>	
10	Prevention of child marriage (115.70)	1. Revise legislation for the prevention of child marriage	Until executed	SP, MoS, CWFA, working group	<p>Not implemented at the time of carrying-out of analysis; legislation on this subject is not improved.</p> <p>Supreme Court of RT does not maintain statistics of judicial decisions on the reduction of marriage age for entry into marriage. But, the issue of conclusion of early and forced marriages is still pressing. No special studies of this subject have been</p>	Implemented partially

					<p>conducted so far, but particular cases revealed with counseling of young women, who got divorced and wish to stand upon their rights with marital separation, show that this challenge does exist⁴¹⁰.</p> <p>While assessing⁴¹¹ situation with violence occurrence in districts and cities, there is raised an issue of early and forced marriages. In opinion of survey participants, early marriages are malpractice, being open violence against underage girls, which must be eradicated. Survey participants have failed to collect data on the number of early marriages in target districts⁴¹² under monitoring, due to the latent nature of early marriages and lack of proper control over such cases on the part of state structures. Of special researchers' concern is the occurrence of early marriages, violence against underage girls and young marriageable girls.</p>	
		2. Strengthen the preventive activities among the public aimed at preventing child marriage and education of families to this end	Regularly	SP, SC, MoS, MoC, CWFA, MoI, CTV, CYTS, CC, NHRI, LG	<p>Being implemented</p> <p>Juvenile Delinquency Preventive Service Units of MoI RT, in order to reverse stigma and attitudes discriminatory against women, raise public awareness of negative consequences of early marriages, and to satisfy the Law of RT "Concerning the responsibility of parents for child rearing and training", have hold 11842 meetings,</p>	

⁴¹⁰ Source: Third alternative report of public associations of Tajikistan on implementation of the Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination Against Women (CEDAW), Coalition of Public Associations of RT "From Legal Equality to Actual Equality", 2018.

⁴¹¹ Major issues of implementation of the Law of the Republic of Tajikistan "Concerning the prevention of domestic violence" at local level and mechanisms for increasing the efficiency of activity of key actors for its implementation (following the outcomes of public monitoring and evaluation), Coalition of Public Associations of the Republic of Tajikistan "From Legal Equality to Actual Equality", PO "Jahon", 2019.

⁴¹² Survey has covered 6 administrative-&-territorial units: Bokhtar City, Kulyab City, Hamadoni District (Khatlon Oblast), Vahdat City, Gissar City, Rudaki District (RRS).

					training workshops, sensitization campaigns, TV and radio spots, in secondary, vocational and higher education institutions, state enterprises, labor collectives and Mahallas.	
		3. Manifest the initiative of assizes for this type of criminal offenses	Regularly	SC, SP	Information is missing.	
11	Prevention of violence against children (115.71, 115.75)	1.Improve legislation on explicit prohibition of violence against children	2018-2020	SP, MoS, CWFA	<p>Not implemented at the time of carrying-out of analysis.</p> <p>Resolution of the Government of RT, as of January 25, 2017, №29, has approved Regulations on child rights commissions, with their function to take measures for ensured protection of child from physical, sexual, psychological and other abusive treatment, take part in the management of work for detection of cruelty to children.</p> <p>Nevertheless, no amendments on the matter are introduced in the national legislation.</p>	Implemented partially
		2. Organize and carry out awareness raising activities in educational institutions and other childcare organizations	Regularly	SP, SC, MoJ, NHRI, MoI, MHSPP, MLMEP, CWFA, LG	<p>Implemented partially.</p> <p>Sensitization campaigns are held both, in general education institutions and among population, nonetheless, they primarily aim at prevention of juvenile delinquency and clarification of the Law of RT “Concerning the responsibility of parents for child rearing and training”, and do not cover legislation that protects child from abusive treatment and violence.</p> <p>As part of cooperation of MES RT with PDV Project, Minister of MES RT has signed the Order №2200, as of June 2018, that foresees the formation of Working Groups. Relevant WG has developed a</p>	

					<p>Manual for education workers on prevention and response to all cases of violence against children, distributed free-of-charge among all general secondary education institutions of RT, edition of 13850 copies. This Manual is designed for teachers who can, during education lessons and other activities in an education institution, warn children and teens on compulsory information sharing in case of family violence committed against them⁴¹³.</p> <p>In 2018, a monitoring group of the Child Rights Ombudsman Office in Tajikistan, in order to define situation with observance of child rights and freedoms, has visited and monitored 43 institutions (in 2017 – 29)⁴¹⁴.</p> <p>In July 2018, UNICEF Tajikistan, in partnership with local public organizations, has initiated the implementation of 1,5-year Project “Assistance in the Prevention of Violence Against Children and Teenagers in Pilot Communities in Tajikistan”. The Project covers 3 pilot regions (Rudaki, B. Gafurov, Pendjikent City), and is implemented with assistance of local executive authorities of the said districts. Under the Project, 90 families and teachers of general education schools will be instructed on prevention of violence against children and change of attitude to this phenomenon.</p>	
12	Combat the worst forms of child labor and prohibition	1. Tighten the control over the use of child	2018 – 2020	MLMEP other	Being implemented.	Being implemented

⁴¹³ Source: <https://pdv.tj/wp-content/uploads/2020/04/ZHurnal-A4-Strategicheskoe-sotrudnichestvo.pdf>

⁴¹⁴ Source: <http://upr.tj/images/reports/tj/Maruza-2018.pdf>

	of forced labor (115.72-115.74)	labour in the framework of legislation and eradicate the worst forms of child labor and the use of forced labor		ministries and agencies	<p>In May 2009, within the Ministry of Labor, Migration and Employment of Population of RT, Child Labor Monitoring Sector has been created. By Order №09-XK, as of January 25, 2017, Child Labor Monitoring Sector is placed under control of the Labor and Employment Agency of RT⁴¹⁵. Information is placed at national web-site: www.no-childlabour.tj</p> <p>Monitoring Sector is in close cooperation with Coordinating Council for eradication of worst forms of child labor. On November 22, 2018, there has been held another regular meeting of Interagency Coordinating Council attended by 66 representatives of ministries and departments, social partners and international organizations.</p> <p>Resolution of the Government of RT, as of March 3, 2017, №110, has introduced amendments to Resolution of the Government of RT “Concerning the list of jobs prohibited for persons at the age under eighteen years and load limits for them when lifting and carrying heavy loads manually” (as of March 4, 2014, №169).</p> <p>In 2017-18, 80 children have been put out of unauthorized labor (43 girls, 37 boys); there have been prevented attempts to use child labor in relation to 120 children (64 girls, 56 boys).</p> <p>In 2017, ILO Programme to End Child Labor (IPEC) and Decent Work Technical</p>	
--	---------------------------------	---	--	-------------------------	---	--

⁴¹⁵ Source: <http://no-childlabour.tj/ru/Joint%20efforts%20and%20IPEC/>

					<p>Support Team and ILO Country Office for countries of the Eastern Europe and Central Asia, together with key state bodies, have developed and published a Manual for management of child labor monitoring in the Republic of Tajikistan.</p> <p>Ministry of Labor, Migration and Employment of Population of RT is the main partner of ILO-IPEC on the part of the government, and makes significant contribution to eradication of the worst forms of child labor in RT.</p>	
		2. Improve the mechanism regulating the use of child labour in Tajikistan	Regularly	MLMEP other ministries and agencies	<p>Being implemented</p> <p>In 2018, child labor monitoring system, being a tool for detection and prevention of the worst forms of child labor (WFCL) of International Labor Organization (ILO), together with the Government of RT, has expanded and covers 12 regions: Dushanbe, Isfara, Khorog, Kulyab, Shugnan, Roshtqala, Istaravshan, Dangara, and Ayni, Vose, Rudaki and Bobodjon Gafurov Districts.</p> <p>During 2017-2018, there is implemented a 2-year project titled “Eradication of child labor and trafficking in the Central Asian countries: from commitments to actions”, assisting in the employment of young people in Tajikistan.</p> <p>In 2019, there is published a review: Examples of advanced experience acquired under the Project “Control of child labor and human trafficking in Central Asia – commitment turns into action”, implemented in Tajikistan in 2017-2018. The review is prepared together with the</p>	

					ILO Programme to End Child Labor (ILO–IPEC) in Tajikistan, in close cooperation with members of the Interagency Coordinating Council for eradication of the worst forms of child labor, key partners and specialists working in governmental and non-governmental agencies, public associations ⁴¹⁶ .	
		3. Arrange and control the full execution of the Resolution of the Government of the Republic of Tajikistan as of 31 October 2014, №690	Regularly	MLMEP, other ministries and agencies	<p>Being implemented</p> <p>Important strategic paper aimed at reduction and prevention of children’s involvement in WFCL, eradication of WFCL, is the adopted “National Programme for Eradication of the Worst Forms of Child Labor in the Republic of Tajikistan for 2015–2020” and Plan of Actions attached thereto, approved by Resolution of the Government of RT, as of October 31, 2014, №690.</p> <p>In order to assess the achievement of set goals and objectives defined in the Plan of Actions, it was necessary to conduct independent Programme implementation’s monitoring for 3 calendar years (2015–2017). Assessment was made by expert, R.M. Babadjanov in 2018. “Plan of Actions for eradication of the worst forms of child labor for 2015-2020” consists of 56 items. According to the assessment made by R.M. Babadjanov, “implemented” – 19 items, “being implemented” – 28 items, «implemented and being implemented” – 5 items, “underway” – 1 item (№22), “will be implemented in 2018” – 1 item, meaning that 54 items of the Plan of Actions out of 56 items are performed with positive</p>	

⁴¹⁶ Source: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---sro-moscow/documents/publication/wcms_717017.pdf

					<p>evaluation of the expert. Only 2 items have been evaluated as “implemented, but not always” – § 7; “not implemented” – 1 item (§ 32 – procurement of services...). In general, expert R.M. Babadjanov has concluded that “National Plan of Actions performs fairly successful, in line with set goals, objectives and scheduled time, for the NPA in general and each action in particular⁴¹⁷. ILO publication: “<i>Examples of advanced experience acquired under the Project “Control of child labor and human trafficking in Central Asia – commitment turns into action”, implemented in Tajikistan in 2017-2018</i>”, notes that “especially important is the monitoring and evaluation of implementation of the National Programme and Plan of Actions in 2021, i. e. after their completion, in order to make decision on further actions within this scope. One should also include monitoring and evaluating the implementation of plan of actions regarding the reduction of child labor and eradication of WFCL, at local administrative level, annually. It is also necessary to include in statistical survey (e.g.: “Labor Force Survey”) a section for survey of working children until 2021⁴¹⁸.</p>	
13	Combat trafficking in human beings, including children (115.76, 118.33, 118.34)	1. Adopt by-laws to the Law of the Republic of Tajikistan "On combating trafficking in persons and providing	Regularly	MoI, SP, MoJ, MoS, SCNS	<p>Being implemented Resolution of the Government of RT, as of July 8, 2017, №340, has set up an Interagency Commission for Action against Trafficking in Persons (http://www.antitip.tj/ru/about.html).</p>	Being implemented partially

⁴¹⁷ Source: http://www.no-childlabour.tj/photogallery/test/oput_Tajikistan_rus_17-18.pdf

⁴¹⁸ Source: http://www.no-childlabour.tj/photogallery/test/oput_Tajikistan_rus_17-18.pdf

		assistance to its victims "		<p>On January 2, 2019, there have been entered into force changes and additions to the Criminal Code of RT in re crimes related to human trafficking and child trafficking. Thus, amendments are introduced in Articles 130(1), 167, 335, 335 (1), 347, 351, 352 of the Criminal Code of RT. Articles 130(2) (Employment of Slave Labor) and 132 (Recruitment of People for Exploitation) have been excluded from the Criminal Code of RT.</p> <p>On January 2, 2019, there have also been entered into force changes and additions to the Law of RT “Concerning the counteraction of the human trafficking and provision of assistance to trafficked persons”, as of July 26, 2014, which have expanded the range of state actors to counteract human trafficking. State actors have included the Youth Affairs and Sports Committee under the Government of RT (YASC), Committee for the Development of Tourism under the Government of RT. Amendments have also been made to Article 21 of the Law regulating the procedure for assigning a legal status to trafficked persons, and to Article 23 of the Law regarding the term of providing a set of social services to trafficked persons. List of authorities and entities obliged to enforce the rights and legitimate interests of children – victims of human trafficking, includes tourism authorities that should also detect children – potential victims of human trafficking.</p>	
--	--	--------------------------------	--	---	--

					<p>Resolution of the Government of RT, as of July 2, 2019, №342, has approved a List of crimes related to human trafficking.</p> <p>On March 1, 2019, there has been approved a National Plan of Actions to counteract human trafficking for 2019-2021, with the civil society involved to discuss it.</p>	
		2. Conduct monitoring of the implementation of the legislation of the Republic of Tajikistan on combating trafficking in human beings	Regularly	MoI, SC, SP, NHRI	<p>Not implemented.</p> <p>According to available information, no monitoring has been conducted.</p>	
		3. Take measures to provide support and redress to victims of trafficking in persons	Regularly	MoI, MoJ, MHSP, MoS, MoF	<p>Being implemented partially</p> <p>At the initiative of MoI RT, together with the Communications Service under the Government of RT, a hot line (227-07-07) to counteract human trafficking is activated.</p> <p>On May 27, 2020, Government of RT has enacted (Resolution №280) to establish a Public Institution “Territorial Center for Social Services to Trafficked Persons in Dushanbe” under MHSP RT.</p> <p>In the country, there is operating Network of public organizations “Umed” that deals with prevention of human trafficking and provision of assistance to vulnerable migrants and trafficked persons. The Network consists of 20 public associations of cities and districts in Tajikistan. Members of the Network provide rehabilitation and reintegration assistance to trafficked persons. The Network</p>	

				<p>cooperates with IOM Mission in Tajikistan, and with MoI RT, GPO RT, Labor and Employment Agency of RT, and others. Interagency Commission for Action against Trafficking in Persons also cooperates with the Network.</p> <p>From 2017, MHSPP RT has been allocating funds to PO “Themis” contracted with commissioning of social services to support a Daycare Center in favor of trafficked persons.</p> <p>Within MHSPP RT, there is also operating a shelter-care facility for trafficked persons in Dushanbe, in which social services are also provided by PO “Themis”. Shelter-care facility provides rehabilitation treatment to trafficked persons, victims of family abuse, abandoned wives of labor migrants and vulnerable migrants (medical, legal, psychological, social assistance). Shelter-care facility has been operating since 2006, with financial support provided earlier by IOM. Over the last 12 years, shelter-care facility has assisted around 200 trafficked persons⁴¹⁹.</p> <p>PO “Themis”, as part of the USAID/IOM Central-Asian Project “Dignity and Law” (2015-2020), has been providing reintegration assistance in income-generating activity (equipment) to target beneficiaries (except for victims of domestic violence).</p>	
--	--	--	--	--	--

⁴¹⁹ Source: <https://rus.ozodi.org/a/29636471.html>

				<p>International Organization for Migration (IOM) in Tajikistan, since 2003, has assisted more than 700 Tajik citizens, fallen victim to human traffickers. Many of 700 Tajik citizens, fallen victim to human traffickers, had been taken away to Russia, Turkey, Afghanistan and countries of the Persian Gulf⁴²⁰. IOM has also been assisting the Republic of Tajikistan in the development of legal framework and capacity building to combat trafficking in persons.</p> <p>At the present time, in RT, there is operating Programme “Dignity and Law”, supported by IOM in Tajikistan.</p> <p>Law enforcement officials have been trained in re counter-trafficking in persons. Thus, in September-October 2019, in Dushanbe, there has been conducted a set of two-day training courses “Introduction to human trafficking and its forms”. The courses have been arranged by OSCE Program Office in Dushanbe, in partnership with the Center for Combating Trafficking in Persons under MoI RT. They have involved 30 investigators of MoI RT. The training courses have touch upon such topics as legislative and international framework, forms of human trafficking, protection remedies available to law enforcement bodies, detection of trafficked persons and assistance services⁴²¹.</p> <p>Interagency Commission for Action against Trafficking in Persons is to set up territorial</p>	
--	--	--	--	--	--

⁴²⁰ Source: <https://rus.ozodi.org/a/29636471.html>

⁴²¹ Source: <https://www.osce.org/ru/programme-office-in-dushanbe/434624>

					<p>commissions on the ground; to date, this activity is ineffectual, since mechanism for operation of territorial commissions and their working regulations are not developed. In some districts, territorial commissions are not set up. Local executive authorities and local governments do not have sufficient budgetary funds to provide assistance to trafficked persons.</p> <p>In May 2019, Committee on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of their Families (CRMW) has made Concluding Remarks on the Second Periodic Review of Tajikistan in re implementation of the International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of their Families (CRMWF). The Committee has noted that a mechanism for re-referral of trafficked persons is not fully operational, and that no reasonable assistance is provided to victims. In this context, the Committee recommends Tajikistan to provide adequate operation of national mechanism for re-referral of trafficked persons, for their efficient detection and provision of reasonable assistance to them, including access to shelter-care facilities, legal, medical and psychosocial assistance.</p>	
14	Combat illicit trafficking in narcotic drugs (115.77, 115.99, 115.100)	1. Arrange and take preventive measures for the prevention of drug addiction	Regularly	ACD, SP, SC, MoJ, MoI, MoS, MoC, CTV, CWFA	<p>Being implemented</p> <p>In 2020, in RT, there comes to an end the validity term of the “National Strategy for Combating Illegal Drug Trafficking in the Republic of Tajikistan for 2013-2020⁴²².”</p>	Implemented partially

⁴²² Approved by Order of the President of the Republic of Tajikistan, as of February 13, 2013, № 1409

				<p>As part of implementation of this Strategy, in RT, there has been conducted a set of various activities aimed at drug addiction prevention and drug control.</p> <p>At the initiative of the Drug Control Agency under the President of RT, there have been worked out plans of cooperation with Ministry of Labor, Migration and Employment of Population of RT, Women and Family Affairs Committee, Youth Affairs, Sports and Tourism Committee, as well as with local executive authorities of Sino, Ismoili Somoni and Firdawsi districts of Dushanbe. Based on these plans, DCA employees, together with representatives of relevant ministries, departments and local executive authorities of Dushanbe, have arranged and held meetings and discussions to prevent drug addiction and drug trafficking among population from various social categories, particularly among teenagers and young adults, pupils of secondary schools, in 32 secondary education schools of the capital.</p> <p>On October 22, 2018, in the building of the DCA's Training Center, there have been launched special military service courses for young employees of the DCA's departments and offices, with support of the Manager of the United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) in Tajikistan⁴²³.</p>	
--	--	--	--	--	--

⁴²³ Source: www.akn.tj

				<p>On November 29, 2018, Tajikistan and Kyrgyzstan have signed a bilateral agreement on cooperation for combatting trafficking in illegal drugs, psychotropic substances and their precursors, with support of the United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC)⁴²⁴.</p> <p>In 2019, the DCA employees have also held a set of preventive and educational meetings for children and the youth in schools, lyceums, gymnasiums, and higher education institutions.</p> <p>On February 20, 2020, Director of the DCA, Sherkhon Salimzoda, and Head of Military-Political Department of OSCE Program Office in Dushanbe, Florian Rasesberger, have signed a “Plan of Joint Actions of OSCE Program Office in Dushanbe with the Drug Control Agency under the President of the Republic of Tajikistan for 2020”. The Plan includes training and re-training of professional trainers from among young employees of the Agency in re drug traffic control, carrying out antinarcotic activities on reduction of drug addiction, tolerant attitude to vulnerable groups, and other public programmes⁴²⁵.</p>	
--	--	--	--	---	--

⁴²⁴ Source: <https://www.unodc.org/centralasia/en/news/kyrgyz-republic-and-tajikistan-sign-an-agreement-on-strengthening-of-cooperation-in-counteracting-illicit-drug-trafficking-in-central-asia--ru.html>

⁴²⁵ Source: <https://www.dialog.tj/news/antinarkoticheskoe-vedomstvo-tadzhikistana-i-obse-podpisali-plan-sovmestnykh-meropriyatij-po-kontrolyu-nad-oborotom-narkotikov>

					<p>DCA has a hot line: 234-64-20, which any person can dial upon receipt of latest information, including anonymous call⁴²⁶.</p> <p>Also, in RT, there is functioning Public Institution “National Drug Addiction Monitoring and Prevention Center” of MHSPP RT. The Center has been carrying out preventive and educational activities in the field of prevention of drug addiction, in execution of the Chapter 2.1 of the Plan of Actions of MHSPP RT, and for programme implementation regarding “National Strategy for Combating Illegal Drug Trafficking in the Republic of Tajikistan for 2013-2020”, for 2019-2020. On February 5, 2019, there has been approved Instruction №5 of the Center “Concerning the activity on prevention of drug addiction⁴²⁷”.</p> <p>Tajikistan receives considerable assistance in combatting illegal drug trafficking and prevention of drug addiction from the UN Office on Drugs and Crime (UNODC) in Central Asia – Regional Office⁴²⁸.</p>	
		2. Improve legislation in the field of combating illicit trafficking in narcotic drugs	until the problem solution	ACD, SC, SP, MoJ, SCNS, MoI	<p>Implemented partially</p> <p>On June 20, 2019, Law of RT “Concerning the narcotic drugs, psychotropic substances and precursors”, as of December 10, 1999, has been amended, meaning that employees of the DCA under the President of RT must</p>	

⁴²⁶Source: <https://akn.tj/ru/news/%d0%b2%d0%be%d1%85%d3%af%d1%80%d3%a3-%d0%b4%d0%b0%d1%80-%d0%b3%d0%b8%d0%bc%d0%bd%d0%b0%d0%b7%d0%b8%d1%8f%d0%b8-%e2%84%969-%d0%bd%d0%be%d2%b3%d0%b8%d1%8f%d0%b8-%d0%b8-%d1%81%d0%be%d0%bc%d0%be%d0%bd/>

⁴²⁷ Source: <http://mmmpn.tj/rus/>

⁴²⁸ <https://www.unodc.org/unodc/index.html?ref=menutop>

				<p>be only persons who have the Tajik citizenship, and that employees of the Agency are obliged to file their asset and income declarations.</p> <p>Nevertheless, amendments apply only to the Agency's employees, and do not directly touch upon measures to control illegal drug trafficking.</p> <p>On February 27, 2020, Resolution of the Government of RT has approved a new National List of narcotic drugs, psychotropic substances and their precursors, redrafted. The previous List has been adopted as early as in 2000 and, with adoption of the new List, it has ceased to be in force.</p> <p>Earlier, in May 2017, there has been adopted Health Code of RT that contains a separate chapter "Provision of medical and social assistance to patients with drug dependence". With adoption of the Health Code, Law of RT "Concerning the drug dependency treatment", as of December 8, 2003, has ceased to be in force.</p> <p>Resolution of the Government of RT, as of August 3, 2018, №389, has approved Agreement of the CIS' member states on procedures for transferring specimens of narcotic drugs, psychotropic substances and their precursors.</p> <p>Resolution of the Government of RT, as of April 28, 2017, №211, has approved a Sectoral Programme for implementation of the National Strategy for Combating Illegal</p>	
--	--	--	--	---	--

					<p>Drug Trafficking in the Republic of Tajikistan for 2013-2020 (as reworded by Resolution of the Government of RT, as of 20.08.2018, №433).</p> <p>In 2017, MoI RT has founded and registered in the Ministry of Culture of RT a scientific, info-analytical magazine “<i>NarcoFront</i>” dedicated to prevention and control of illegal drug trafficking⁴²⁹. During 2017-2019, there have been published 2 issues (№ 1 – in 2017, № 2 – in 2019).</p>	
15	<p>Take measures to strengthen the independence of the judiciary (115.78-115.81, 118.35, 118.36, 118.67, 118.69)</p>	<p>1. Improve the Constitutional Law of the Republic of Tajikistan "On the Courts of the Republic of Tajikistan" and other laws on the independence of the judiciary</p>	2017-2020	SC, SEC, SP, MoJ	<p>Implemented</p> <p>In July 2016 (following the abolition of the Justice Council of RT) and in February 2018, there have been introduced amendments in the Constitutional Law of RT “Concerning the Courts of the Republic of Tajikistan”, which have primarily touched upon the terms of reference of the Supreme Economic Court (SEC), economic court of GBAO, economic courts of oblasts and Dushanbe City in terms of election and appointment of judge (Article 16), recall and dismissal of judge (Article 18), and resignation of judge (Article 19), and namely: judges of GBAO court, courts of oblasts, Dushanbe, military courts, courts of cities and districts are appointed by the President of RT, upon the recommendation of Chairperson of the Supreme Court of RT; judges of the Economic Court of GBAO, economic courts of oblasts and Dushanbe are appointed by the President of RT, upon the recommendation of Chairperson of the Supreme Economic Court of RT.</p>	<p>Implemented partially</p> <p>Thorough reforms to strengthen the independence of the judiciary in Tajikistan are being implemented – programmes for judicial and legal reform are being adopted, subject legislation is being improved; nevertheless, in practice, judicial system is not</p>

⁴²⁹ Source: <https://mvd.tj/images/pdf/Narkofront1.pdf>

					<p>According to Article 53, Chairperson of SEC RT is entitled to initiate disciplinary proceedings against judges of SEC RT, chairpersons of the Economic Court of GBAO, economic courts of oblasts and Dushanbe, their deputies and judges of the Economic Court of GBAO, economic courts of oblasts and Dushanbe, for cause as provided by the Constitutional Law of RT “Concerning the courts of the Republic of Tajikistan”.</p> <p>Also, the competence of all courts of cities and districts, which conduct civil, domestic, criminal proceedings, and administrative proceedings, consider petitions and reports, attributed to their exclusive competence pursuant to legislation of RT, entitle them to control the execution of the court ruling.</p>	genuinely independent.
		2. Evaluate the implementation of the Programmes for judicial and legal reform and proceed with new programming	2017	SC, SEC, SP, MoJ	<p>Implemented</p> <p>In 2017, an expert group comprising representatives of academic circles, public defender’s institute and public organizations, with support of the UNDP Tajikistan, has analyzed the execution of the three previous judicial and legal reform programmes in RT.</p> <p>By Order of the President of RT, as of April 19, 2019, there has been approved a new Judicial and Legal Reform Programme in the Republic of Tajikistan for 2019-2021.</p> <p>Working Group has not included representatives of the civil society and the Bar Association of RT, nonetheless, they send out written proposals and recommendations to Working Group on the development of a new Judicial and Legal Reform Programme.</p>	

		3. Improve material and technical support, social protection and other material guarantees of judges	2017-2020	SC, SEC, MoJ, MoF, MEDT, LG	<p>Implemented partially</p> <p>According to statistics provided by experts, in the republic, there are more than 400 judges, with 1 judge per 20000 of population. As provided for by the legislation, each judge appointed to this position in any district shall be provided with corporate housing within 6 months since the date of his appointment (Article 131 P.1 of CL “Concerning the Courts of RT”). This provision is not always fulfilled in practice, and judges have to hire a flat on their own expense.</p> <p>According to statistics provided in the Interim Report of RT on the progress of implementation of recommendations of the UN Human Rights Council’s member states, adopted as per UPR procedure, in the first half of 2018, judges have received 14 flats, among them 8 judges from GBAO courts.</p> <p>If a judge goes on leave, his health resort treatment expenses shall be covered, and this is not always the case.</p> <p>In Dushanbe, for example, wages of district court’s judge is from TJS 1400 to TJS 2000 that does not correspond to the status of judge⁴³⁰.</p> <p>As provided for by the current Constitutional Law “Concerning the Courts of the Republic of Tajikistan”, in case of the death of a judge during employment, if he has deceased as a result of bodily injuries or other physical impact on the health, in connection with his official duty performance – his successors shall receive insurance payments in the</p>	
--	--	--	-----------	-----------------------------	---	--

⁴³⁰ Source: <http://hrc.tj/pravosudiya/232-vybor-dlya-sudi-malenkaya-zarplata-chestnoe-sudeystvo-ili.html>

				<p>amount of eight-fold monthly wage of judge (for comparison – in the previous CL “Concerning the Courts of RT”, as of 2001, before introduction of amendments, as of 2012, amount of the insurance payment in such cases was ten-fold annual wage of judge).</p> <p>To date, insurance payment, in case of disabling bodily injuries or other health impairment inflicted on judge, in connection with his official duty performance, is effectuated in the amount of six-fold monthly wage of judge (in the previous CL “Concerning the Courts of RT”, before introduction of amendments, as of 2012, amount of the insurance payment was five-fold annual wage of judge).</p> <p>In case of dismissal from office or recall of judge (for health reasons or owing to the death), his family shall receive a lump-sum allowance in the amount of five-fold monthly wage of judge (in the previous CL “Concerning the Courts of RT”, this amount was equal to annual wage of judge). On retirement, judges shall receive a lump-sum allowance in the amount of three-fold monthly wage of judge⁴³¹.</p> <p>As for financial and logistical support to courts, there are selective repairs of court buildings in RT, with ongoing construction of new court buildings.</p> <p>A number of courts have been equipped with 220 modern computers with Internet</p>	
--	--	--	--	---	--

⁴³¹ Constitutional Law of RT «Concerning the Courts of the Republic of Tajikistan» (Articles 131, 132)

					<p>connection, with centralized legal database “Adliya” installed in 100 computers.</p> <p>According to Order of the President of RT “Concerning measures for strengthening the social security system and increasing the current official salaries of public officials, workers of budgetary institutions and organizations, amount of pensions and scholarships”, as of August 14, 2018, there have been increased official salaries of operations and technical personnel of judicial authorities financed from the budget, by 15%.</p>	
16	Improvement of the conditions in the penitentiary institutions, provision of legal safeguards to detainees and prisoners	1. Adopt the strategy for the reform of penitentiary system up to 2025	2017-2018	MoJ, MoF, MHSP, SCNS	<p>Implemented</p> <p>On June 25, 2020, Resolution of the Government of RT №385 has approved Strategy to Reform the Penal Correction System of the Republic of Tajikistan until 2030.</p>	Implemented partially

	(115.80, 115.82-115.84, 118.37)				<p>The Strategy notes that with all positive changes in the penal correction system, there are still pending issues, particularly high number of sentenced persons that creates challenges when accommodating them in correction facilities, provision of custodial control and supervision, prevention of law violation in places of detention, ensuring the security of sentenced persons, and carrying out educational work with them. Issues that complicate the situation are employment of sentenced persons, treatment of TBC patients, persons living with HIV, arrangements for adequate feeding, provision of amenities. To date, in places of detention, there are 750 sentenced persons – TBC patients, and 218 – those living with HIV. Employment is 20% of the total number of sentenced persons kept in places of detention. By Resolution of the Government of RT, as of February 29, 2020, Ministry of Justice of RT is instructed, together with ministries, departments and local executive authorities of oblasts, cities and districts, to take necessary measures for procurement of products produced by penal correction facilities, as well as to develop and submit to the Government of RT a draft Programme for Vocational Training and Creation of Jobs for Sentenced Persons in Penal Correction Facilities, and Persons Released from Places of Detention, for 2021-2030. Ministry of Justice of RT is required to provide information to the Government of RT, before March 1, 2021, on the outcomes of implementation of this Resolution.</p> <p>Legal Policy Framework of RT for 2018-2028 also pays attention to organizing an efficient</p>	
--	---------------------------------	--	--	--	---	--

					<p>system of penal correction and that of genuine social adaptation of persons released from places of detention. The Framework underlines the need for further improvement of the penitentiary system, process of education and correction of sentenced persons in correction facilities, their social adaptation after release from places of detention.</p> <p>According to amendments in the Law of RT “On the procedure for detention and detention conditions of suspected, accused and defendant persons”, as of January 2, 2020, “in case of appeal on the use of force against underage person, compulsory medical examination is conducted by at least three medical workers who are not subordinated to custodial facility where an underage suspected, accused and defendant person is kept, in order to define the degree of bodily damage or injury, signs of violence, torture, and abusive treatment evidences”.</p> <p>According to amendments, joint system of juvenile and adult imprisonment, in mass cells, is forbidden.</p> <p>Cellular confinement or solitary confinement, military detention facility (“<i>gauptvachta</i>”) for up to 15 days shall not be applied to underage suspected, accused and defendant persons.</p>	
		2. Improve a monitoring mechanism of the monitoring group under the Human Rights Ombudsman institution	2018	NHRI and other ministries and agencies	<p>Implemented partially</p> <p>In December 2013, under the Human Rights Ombudsman (HRO) Office, there has been established a Monitoring Group, to visit detention and custodial facilities, from among HRO employees and representatives of NGO Coalition against torture and impunity in Tajikistan. Relevant Regulations have been approved by Order of HRO RT, Zarif Alizoda, as of December 31, 2013, №2.</p>	

				<p>Starting from 2015, MG has been monitoring the detention and custodial facilities without prior notice, while having ensured confidential communication of MG members with persons held at detention and custodial facilities.</p> <p>Since the time when MG has been established, MG has visited a number of open- and semi-open type institutions (temporary detention facilities, correction facilities, colonies, special juvenile institutions, psychiatric facilities, etc.).</p> <p>It is worth noting that MG has been repeatedly visiting some institutions, and such visits have revealed significant improvement of detention and confinement conditions.</p> <p>Outcomes of monitoring in closed institutions have shown that there are still pending issues related to provision of adequate detention conditions, as to apprehended and imprisoned persons, and those held at psychiatric facilities.</p> <p>In some Temporary Detention Facilities (TDF), detention conditions do not meet requirements for cold period of year; cells are not equipped with heating, ventilation and lighting systems. Some cells do not have sufficient natural lighting and air inflow. Water closets are in poor condition, and they infringe the right for privacy with answering a call of nature. Water supply issues give rise to doubt, whether adequate living conditions are secured or not. In some TDFs and Pretrial Detention Centers (PDC), there are no leisure conditions for detainees.</p> <p>Monitoring has revealed that TDFs held not only persons suspected or accused of crimes,</p>	
--	--	--	--	--	--

					<p>but also persons who served sentence for committed administrative offences.</p> <p>In many psychiatric facilities, there have also been revealed violations in accommodation for staying. In some PFs, overcrowded condition is observed, as are foul smell in wards for patients incapable of moving, lack of air conditioners in many wards, poor window and furniture status. Not all PF' workers have knowledge on how to admit patients without their consent.</p> <p>In many monitored institutions, there is revealed issue of being underfunded⁴³².</p> <p>In 2018, there has been increased the number of visited institutions and their coverage (TDF of the Drug Control Agency under the President of RT).</p> <p>Monitoring Group is equipped with still-shot cameras, manual scanners, humidity and temperature meters.</p> <p>In 2019, MG has visited 7 closed and semi-closed institutions, as well as assessed needs for prevention and control of extremism and terrorism in places of detention, in six institutions of MPCD of MoJ RT⁴³³.</p> <p>Since 2019, it has been planned to expand the composition of MG (to include physicians) on the part of HRO.</p> <p>MG of the Coalition against torture, to visit places of detention, has reconsidered its activity strategy. In 2019, there have been held consultations with members of the Coalition and HRO RT on the review of MG</p>	
--	--	--	--	--	--	--

⁴³² Source: <https://www.bhr.tj/page/otchety-bhr>, www.notorture.tj.org

⁴³³ Source: http://notorture.tj.org/sites/default/files/articles/2020/files/rezultaty_deyatelnosti_za_2019_g_koaliciya_go_protiv_pytok_i_beznakazannosti_v_tadzhikistane.pdf

					<p>activity. From January 29 till February 1, a working meeting of HHRF experts has been held in Warsaw to develop a new strategy of the Coalition's MG. A draft Strategy and work plan are pending approval⁴³⁴.</p> <p>To date, there is being developed a new format of monitoring, bearing in mind the previous results.</p> <p>So, a monitoring mechanism has been improved in practice, nevertheless, no amendments and additions have been introduced in Regulations for MG.</p> <p>In 2018, Child Rights Ombudsman Department has initiated such monitoring activities in child institutions.</p>	
17	Ensure freedom and independence of lawyers (118.38-118.40)	Conduct monitoring of implementation of the Law of the Republic of Tajikistan "On the Bar and Advocacy" and analyze its its compliance with international standards	2017-2019	MoJ, Union of Lawyers, PA	<p>Not implemented at the time of carrying-out of analysis</p> <p>The Bar in Tajikistan continues having trouble, both, at legislative level and in practice.</p> <p>Adopted in March 2015, Law of the Republic of Tajikistan "On Advocacy and the Bar", with amendments as of November 2015, contains a set of provisions undermining the independence of the Bar in the country. Qualifications Commission under the Ministry of Justice of RT is responsible for the award of status and disbarment. Despite the fact that the Commission includes 4 representatives of state structures and five representatives of the Bar Association, chairperson of the Commission is Deputy Minister of Justice of RT. Previously convicted persons and persons dismissed</p>	Not implemented

⁴³⁴ Source: http://notorture.tj.org/sites/default/files/articles/2020/files/pezzultaty_deyatelnosti_za_yanvar-mart_2020_g._2.pdf

				<p>from the Bar or judicial or other state bodies for ‘official oath’ breaking shall not practice law. According to anticorruption review of the Law, made by Network of PA “Rule of Law and Access to Justice”, the set requirements are inflated, since they do not provide for such mechanism as cancellation of a criminal record for pretenders to the bar; besides, as a rule, such requirements are not imposed on public officials. Number of lawyers in the country, after adoption of the new Law, has significantly decreased that has obstructed access of people to advocacy⁴³⁵.</p> <p>As by June 2020, number of lawyers in RT is 778 persons⁴³⁶, extremely low as compared to 9-million population of Tajikistan.</p> <p>In 2019, the International Bar Association (IBAHRI) has presented, together with the International Commission of Jurists (ICJ), a Joint Report to the UN Human Rights Committee on Tajikistan’s implementation of the International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR). In the Report, organizations have highlighted major issues in the advocacy:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Lack of lawyers’ independence; b) Interference of authorities with lawful advocacy activities; c) Restricted access of lawyers to their clients and limits on the right of defense; <p>From April to May 2019, IBAHRI has held an extensive lawyer survey in RT that has</p>	
--	--	--	--	--	--

⁴³⁵ Alternative report of NGOs in Tajikistan on the implementation of the International Covenant on Civil and Political Rights, 2019

⁴³⁶Source:

[http://minjust.ww.tj/files/%D0%A4%D0%95%D0%A5%D0%A0%D0%90%D0%A1%D0%A2%D0%98%20%D0%90%D0%94%D0%92%D0%9E%D0%9A%D0%90%D0%A2%D0%A5%D0%9E%D0%98%20%D0%A2%D0%9E%D0%A7%D0%98%D0%9A%D0%98%D0%A1%D0%A2%D0%9E%D0%9D%20\(27.02.pdf](http://minjust.ww.tj/files/%D0%A4%D0%95%D0%A5%D0%A0%D0%90%D0%A1%D0%A2%D0%98%20%D0%90%D0%94%D0%92%D0%9E%D0%9A%D0%90%D0%A2%D0%A5%D0%9E%D0%98%20%D0%A2%D0%9E%D0%A7%D0%98%D0%9A%D0%98%D0%A1%D0%A2%D0%9E%D0%9D%20(27.02.pdf)

					<p>revealed the interference with routine work and intrusion into privacy of lawyers. Disciplinary or even criminal charges are often brought against lawyers for their performance, with some lawyers actually condemned and sentenced long on fictitious charges.</p> <p>Lawyers also have serious trouble with access to their clients held in pretrial detention, as well as trouble with face-to-face visits to them. Besides, significant number of respondents has informed that they have not got enough time or means for preparation to defense of case or admittance of case⁴³⁷.</p> <p>In 2019, members of the Coalition of public organizations: Platform “Civic Solidarity” that includes a number of foreign NGOs, have expressed concern over increasingly frequently intimidation, arbitrary detention, torture and abusive treatment of Tajik lawyers, as a punishment for carrying out professional activities, and have called upon the Tajik authorities to observe their international obligations and allow lawyers to perform their professional duties without interference or barriers, regardless the sample of cases that they process. This statement has been disseminated in relation to detention of lawyer, Abdulaziz Abdurahmonzoda, by law enforcement officers, as well as threats and intimidation directed against the Chairman of the Bar Association, Saidbek Nuritdinov, who represented the interests of the affected</p>	
--	--	--	--	--	--	--

⁴³⁷ Source: <https://www.ibanet.org/Article/NewDetail.aspx?ArticleUid=d8f956a3-e545-40eb-94b4-33216856c4f3>,
https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CCPR/Shared%20Documents/TJK/INT_CCPR_CSS_TJK_35044_E.pdf

					<p>person⁴³⁸, and yet 15 lawyers on the part of state anticorruption office⁴³⁹.</p> <p>On July 4, 2020, there has been signed Law of RT “Concerning the Legal Assistance” that governs a state system for provision of free legal assistance to population.</p>	
18	Organize training events on human rights and shape the culture of human rights (115.85, 115.105, 115.109-115.111)	1. Conduct round tables with participation of law enforcement officers and staff of educational institutions	2017-2019	NHRI and other ministries and agencies	<p>Implemented</p> <p>HRO Activity Strategy for 2016-2020, as one of priority issues for five years, defines human rights education.</p> <p>As part of implementation of the second stage of the Programme (2015-2018), the Interagency Coordinating Council has developed 17 targeted programmes to study “Human Rights” subject that are successfully run in relevant ministries and departments. In 2017, HRO has translated into the state language and prepared for publication “Collection of manuals for human rights subject” for 10-11 school grades.</p> <p>As part of implementation of the second stage of the Programme for human rights education for 2013-2020, there has been founded “Human Rights School” to train trainers on “Human Rights” subject, with support of OSCE, for teachers of education institutions, qualification upgrading centers within ministries and departments.</p> <p>As part of “Human Rights School”, HRO RT, together with OSCE Program Office in Dushanbe, on 18-22 December, 2017, has conducted educational training, attended by national and international experts, for 18</p>	Being implemented

⁴³⁸ Source: <https://www.iphronline.org/advokaty-tadzhikistana-nahodyatsya-pod-davleniem-grazhdanskoe-obshchestvo-obespokoeno-nedavnimi-sluchayami-presledovaniya-i-zapugivaniya-advokatov-v-dushanbe.html>.

⁴³⁹ Source: <http://notorture.tj.org/news/tadzhikistan-dolznostnye-lica-dolzny-prekratit-zapugivaniya-v-otnoshenii-advokatov-v-tom>

					<p>employees of relevant ministries and departments. Major goal of the training is to train trainers for education institutions and upgrade qualification of relevant ministries and departments for further targeted trainings to be conducted by them.</p> <p>In 2018, as part of implementation of the second stage (2015-2018) of the Programme for human rights education for 2013-2020, in order to train trainers regarding human rights, there have been conducted 2 final trainings, on 2-6 April, 2018 in health sanatorium “Yos” of Vahdat City, and on October 7-11, 2018 in HS “Sarob” of Varzob District, for 15 representatives of relevant ministries and departments. Then the above-mentioned trainers have conducted educational trainings for target groups in the Education Center for judges of the Supreme Court of RT, State Management Institute under the President of RT, Republican Qualification Upgrading and Retraining Institute of MES RT and its branches in Bokhtar, Kulyab and Khudjand Cities. In 2018, according to Plan of the second stage of the education Programme, there have been published “Guidelines for Study of Human Rights”, as an auxiliary material for teachers of general education institutions, edition of 250 copies, Guidelines for “Human Rights” subject for non-legal profession and Human Rights: A Compilation of Main International and National Instruments, edition of 2000 copies⁴⁴⁰.</p>	
--	--	--	--	--	---	--

⁴⁴⁰ Source: <http://ombudsman.tj/rus/wp-content/uploads/2016/10/Realizaciya-Programmy-obrazovaniya-v-oblasti-prav-cheloveka-2018.pdf>

				<p>Trainers, with participation of mentors, in June-July 2018, have conducted trainings for target groups in the Qualification Upgrading Institute of MES RT and in the Training Center for judges of the Supreme Court of RT.</p> <p>In 2018, at the initiative of HRO institution in RT, there have been hosted 63 (in 2017 – 39) information events (3 conferences, 41 Round Tables, 8 workshops, 6 trainings, 2 press-conferences) and provided the participation of HRO employees in 123 events on various aspects of human rights and freedoms⁴⁴¹.</p> <p>As per Universal Periodic Review (UPR) procedure, there have been held information sessions with participation of more than 300 representatives of state bodies, journalists and representatives of public organizations. Information sessions have been held on August 8 in Abdurahmoni Jomi District of Khatlon Oblast, on September 13 – in Roghun City, on September 20 – in Istaravshan City of Soghd Oblast. Participants of the information sessions: ...</p> <p>Information sessions have been arranged by PO “Bureau of Human Rights and Rule of Law”, with financial and technical support from OSCE Program Office in Dushanbe and UNDP in Tajikistan, in cooperation with HRO Office in RT and Human Rights Guarantee Department of the Executive</p>	
--	--	--	--	--	--

⁴⁴¹ Source: <http://ombudsman.tj/rus/wp-content/uploads/2016/10/Barnomai-talim-2018-russi.pdf>

				<p>Office of the President of the Republic of Tajikistan⁴⁴².</p> <p>In 2019, PO “Bureau of Human Rights and Rule of Law”, together with HRO RT, has continued holding information sessions for employees of MoI Departments in the regions of the country. On March 11-15, 2019, together with employees of HRO Office in RT, there has been held a set of information sessions for employees of MoI Departments in GBAO – Darvaz, Vandj, Rushan, Shugnan, Roshtqala, Ishkashim, Khorog, and MoI Regional Offices in GBAO, attended by 250 persons. Information sessions have discussed such issues as main standards of freedom from torture and rights of persons deprived of liberty, as well as activity of the Monitoring Group under HRO RT⁴⁴³.</p> <p>According to the Plan of Actions to implement the second stage (2015-2018) of the Programme for human rights education for 2013-2020, and in order to ensure increased access of citizens to human rights information, there is created and operating a separate page at the site of HRO RT: www.ombudsman.tj.</p> <p>In connection with completion of the second stage (2015-2018) of the Programme for human rights education for 2013-2020, there has been developed Plan of Actions for the third stage (2019-2020) of the Programme⁴⁴⁴,</p>	
--	--	--	--	--	--

⁴⁴² <https://www.bhr.tj/news/v-tadzhikistane-nachalis-informacionnye-sessii-v-ramkakh-upo>, <https://vecherka.tj/archives/40177>

⁴⁴³ Source: http://notorture.tj/sites/default/files/articles/2020/files/rezultaty_deyatelnosti_za_2019_g_koaliciya_go_protiv_pytok_i_beznakazannosti_v_tadzhikistane.pdf

⁴⁴⁴ Source: <http://ombudsman.tj/rus/wp-content/uploads/2016/10/Barnomai-talim-2018-russi.pdf>

					<p>approved by decision of the Interagency Coordinating Council.</p> <p>For students of legal and non-legal profession, and pupils of 10-11 grades of general education institutions, there have been developed teaching manuals⁴⁴⁵.</p> <p>This activity is primarily carried out by HRO Office in RT; as a rule, other ministries and departments are involved in such activity as participants.</p> <p>On December 29, 2018, Resolution №617 of the Government of RT has approved Procedure to manage the information legal Internet-portal of RT, created with the aim to enforce rights of citizens for their involvement in lawmaking activity process and receiving full free access to statutory instruments of RT. Internet-portal consists of the following sections:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Register of plans for development of draft statutory instruments; - Register of draft statutory instruments and regulatory impact assessment; - Register of adopted statutory instruments of the Republic of Tajikistan. <p>Access to the portal is available at: http://www.portali-huquqi.tj</p> <p>Resolution of the Government of RT, as of November 27, 2019, №599, has adopted Programme for Legal Education and Training of Citizens of the Republic of Tajikistan for 2020-2030, with objectives,</p>	
--	--	--	--	--	---	--

⁴⁴⁵ Report of the Human Rights Ombudsman in RT for 2017

					among other things, to strengthen the human rights institute; provide access to legitimate mechanisms for protection of human and citizen rights and freedoms; promote democratic values, understanding the unity of human and citizen rights, freedoms and basic duties, ensure active involvement of population in political, economic and social life of the Republic of Tajikistan.	
		2. Jointly with the mass media, conduct awareness raising activities	2017-2020	NHRI and other ministries and agencies	<p>Being implemented</p> <p>In 2017, top management and employees of HRO have participated in 273 (in 2016 – 234) public speaking events in Mass Media regarding various human rights issues that has contributed to raising public awareness. According to Plan of public speaking events of HRO’ top management and employees, there has been continued cooperation with Radio “Tojikiston”, “Ovozi Tojik”, “Khovar”, “Sadoi Dushanbe” and TV “Jahonnamo”.</p> <p>In 2017, HRO employees have held 225 meetings and onsite legal consultations, with the coverage of 30 000 persons⁴⁴⁶.</p> <p>In order to raise public awareness of human rights, in 2018, employees of the Central HRO Office RT have participated in 238 public speaking events in Mass Media, and employees of HRO’ 2 representative offices and community liaison offices have participated in 89 public speaking events, making in total 327 public speaking events in Mass Media⁴⁴⁷.</p>	

⁴⁴⁶ <http://ombudsman.tj/rus/wp-content/uploads/2015/12/DOKLAD-UPCH-20171.pdf>

⁴⁴⁷ Source: <http://ombudsman.tj/rus/wp-content/uploads/2016/10/Barnomai-talim-2018-russi.pdf>

19	Take measures to increase the involvement of society in political life, political pluralism, freedom of expression and association, activities of political parties (115.88- 115.90, 118.42-118.44, 118.50, 118.61-118.66, 118.68, 118.70)	1. Involve civil society in the discussion of the human rights issues	2017-2020	MoJ, CTV, NHRI	<p>Being implemented partially</p> <p>Human Rights Guarantee Department of the Executive Office of the President of RT, HRO Office in RT have been actively involving the civil society of RT in the discussion of national reports to the UN human rights treaty bodies, reports to the UN Human Rights Council, as per Universal Periodic Review procedure, strategies, programmes and plans of actions for fulfillment of international obligations and human rights. For example, at the end of 2019, Commission for enforcement of international obligations in respect of human rights under the Government of RT has prepared a draft National Plan of Actions for 2020-2023 to fulfill recommendations of the UN Human Rights Committee. With assistance of OUNHCHR in Tajikistan, On January 16, 2020, there has been conducted a Round Table with representatives of the civil society to discuss this draft National Plan. Ministry of Justice of RT has also been involving representatives of the civil society in the discussion of judicial and legal reforms, as well as has been holding meetings with public organizations of RT on clarification of adopted new laws and amendments to legislation on public associations/organizations. Representatives of the civil society of RT are involved in various Working Groups for improvement of the national legislation. Nevertheless, recommendations and proposals of the civil society are not always taken into consideration, and are not reflected in finally adopted documents.</p>	Being implemented partially
----	--	---	-----------	----------------	---	------------------------------------

				<p>The civil society is not always involved in the discussion of particular important issues, for example, in re introduction of amendments in the national legislation, including the Law of RT “Concerning the Public Associations”. Development process of statutory instruments, including those regarding human rights, does not comply with transparency principles. The civil society is inadequately involved in the legislative processes and further discussion of draft laws. Legislation of the country provides for possible actions, but not for obligations in respect of publication of draft statutory instruments.</p> <p>As for activity of political parties, it should be noted that on March 1, 2020, parliamentary elections have been carried out in the country, following which the ruling People’s Democratic Party has gained 50,4% votes, Party of Economic Reforms – 16,6%, Agrarian Party – 16,5%, Socialist Party – 5,1%, Democratic Party – 5,1%. Communist Party (3,1%) and SDPT (0,32%) have failed to clear the 5% threshold, and have not been admitted to the allocation of deputy seats according to party list.</p> <p>Mission of Office for Democratic Institutions and Human Rights (OSCE/ODIHR), on May 27, has published a report noting that “2020 parliamentary elections in Tajikistan have been carried out in the strictly controlled environment lacking a space for pluralistic political debates, with</p>	
--	--	--	--	--	--

					the voters deprived of genuine political alternatives to choose ⁴⁴⁸ ".	
		2. Elaborate and adopt the law on activity of Public Associations	2019	Working group	<p>Not implemented at the time of carrying-out of analysis</p> <p>Ministry of Justice of RT has analyzed the Law of RT "Concerning the Public Associations" showing that the current Law does comply with requirements of international instruments recognized by RT, and that presently there is no need to develop and adopt Law of RT "Concerning the Public Associations", redrafted⁴⁴⁹".</p> <p>On January 2, 2019, there have entered into force amendments in the Law of the Republic of Tajikistan "Concerning the Public Associations", as of 12.05.2007.</p> <p>Amendments envisage:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obligation of public associations to place annually at their site or site of registration authority financial reports containing detailed information on incomes and expenses; - keep data on implemented internal and international operations during at least five years after completion of business relations; - store and provide to registration authority information on IDs of persons who control or manage the activity of a public association, including founders, members of governing and supervising bodies. <p>Registration authority shall, in accordance with requirements of the Law of RT "On</p>	

⁴⁴⁸ Source: <https://tj.sputniknews.ru/elections/20200528/1031312937/osce-parlament-vybory-Tajikistan-otchet-kritika.html>

⁴⁴⁹ Interim Report of the Republic of Tajikistan on the implementation progress of recommendations of the member states of the UN Human Rights Council adopted under Universal Periodic Review of the Republic of Tajikistan (second period), 2018.

					Combating Legalization (Laundering) of Illegally Gained Income, Financing of Terrorism and Financing the Spread of Mass Destruction Weapons”, provide information to authorized body for combating legalization (laundering) of illegally gained income, financing of terrorism and financing the spread of mass destruction weapons, if there is suspicion or reasonable grounds to suspect that a public association is a smokescreen for fund raising by a terrorist and extremist organization or is used as a channel for financing of terrorism, extremism, and financing the spread of mass destruction weapons, in order to avoid measures for assets freeze, shed or camouflage the covert diversion of funds intended for legitimate purposes, but re-dispatched in favor of terrorists and extremists or terrorist and extremist organizations”.	
20	Ensure the freedom of mass media and access to information (118.50-118.59, 118.65)	1. Improve legislation to regulate the operation of web sites	2017-2019	SP, SC, MoJ, SCNS, NLC, CS, NHRI	Implemented partially On July 10, 2017, Resolution of the Government of RT №344 has approved Uniform Rules for official sites of ministries and departments, local executive authorities and local governments of towns and Dehots in Internet. Execution coordinator is ICT Center of Executive Office of the President of RT, which has sent a letter to all state bodies to bring into compliance their web-sites.	Implemented partially Measures taken in RT to assure freedom of Mass Media in practice are inadequate. Situation with freedom of expression in RT, over the last years, has substantially deteriorated: press media

					<p>In August 2018, Article 179(3) of the Criminal Code of RT has been supplemented (№1538), whereunder public calls for commitment of crimes of a terrorist nature and/or public excuses for terrorist activity, carried out through mass media or Internet, are offences punishable by law.</p>	<p>experience financial hardship and close down, independent journalists are censored and persecuted for criticisms, independent Mass Media feel pressured for coverage of sensitive matters</p>
		2. Review and improve the legislation on the mass media, conduct awareness-raising// advocacy activities	2017-2020	MoC, SP, SC, MoJ, CTV, NHRI	<p>Implemented partially</p> <p>TV and Radio Broadcasting Committee under the Government of RT, on September 26, 2017, has passed a decision (№47) to form a Working Group for implementation of the State Vision of digital broadcasting development until 2025. WG has also included representatives of the civil society. On August 30, 2019, there has been approved State Programme for development of digital broadcasting in the Republic of Tajikistan for 2020-2024.</p> <p>Among the Central Asian countries, Tajikistan is the only country where no national programme for switching to digital TV is implemented up to now. According to open source data, digital TV covers as much as 70% of the country's territory. In all the rest republics of Central Asia, such programme is fully implemented. The first stage of the project has been implemented from July 1 till December 31, 2019. For this</p>	<p>Administrative Offence Code of RT (AOC) has been amended (Article 374.1), whereunder dissemination of false information on serious infectious diseases through Mass Media and Internet is punishable by fines – from TJS 580 for physical persons, and up to TJS 11'600 – for legal persons. For physical persons, administrative arrest for 10-15</p>

					<p>period, in order to inform population of Tajikistan on the necessity to switch to digital TV and implementation progress of the National Programme, there has been developed and launched a site sifra.tj in Tajik and Russian languages.</p> <p>In 2020, PO “Khoma”, with support of USAID and Internews, has got down to implementation of the second stage of the project for switching of Tajikistan to digital broadcasting⁴⁵⁰.</p> <p>As early as in 2018, experts of OSCE and expert of PO “Khoma”, upon the request of the Tajik Parliament, have reviewed the legislation to prepare a legal framework for switching to digital broadcasting.</p> <p>In January 2019, amendments have been introduced to the Law of RT “Concerning TV and Radio Broadcast”, according to which duties of TV and radio broadcasting companies are supplemented by a duty to observe requirements specified by legislation of RT.</p> <p>No changes and additions related to activity of Mass Media have been introduced in legislation.</p>	<p>days is also provided for.</p> <p>On July 4, the amendments have been signed by the President of RT.</p>
21	Combat poverty, improve living standard and well-being of the population (115.92-115.95, 115.116)	Take strong measures to implement the Mid-Term Development Programme of the	2020	MEDT and other ministries and agencies	In Tajikistan, there has been conducted a set of activities for poverty reduction and raising the well-being of the people.	Being implemented

⁴⁵⁰Source: <https://sifra.tj/ru/2020/04/20/%d0%be%d0%be-%d1%85%d0%be%d0%bc%d0%b0-%d0%bf%d1%80%d0%b8%d1%81%d1%82%d1%83%d0%bf%d0%b8%d0%bb%d0%b0-%d0%ba-%d1%80%d0%b5%d0%b0%d0%bb%d0%b8%d0%b7%d0%b0%d1%86%d0%b8%d0%b8-%d0%b2%d1%82%d0%be/>

		<p>Republic of Tajikistan for 2016-2020 and the National Development Strategy of the Republic of Tajikistan for the period until 2030</p>		<p>In 2016, there has been adopted important strategic document – National Development Strategy of the Republic of Tajikistan until 2020 (NDS)⁴⁵¹, the supreme goal of which is to raise the living standards of population on the basis of sustainable economic development.</p> <p>To achieve it, the following objectives are set:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ensure security of energy supply and efficient use of electric energy; 2. Restore communications with the world community and transform Tajikistan into a transit country; 3. Ensure food security and access of population to adequate nutrition; 4. Expand the productive employment. <p>NDS has been developed with due consideration of international obligations of Tajikistan according to Agenda for XXI Century and Sustainable Development Goals (SDG) approved by 70th session of the UN General Assembly in September 2015.</p> <p>In December 2016, there has been approved Mid-Term Development Programme of the Republic of Tajikistan for 2016-2020 (MTDP)⁴⁵².</p> <p>In line with the National Report on the progress of execution of strategic documents of the country, within the context of Sustainable Development Goals, prepared by the Ministry of Economic Development and Trade of RT together with partners in 2018, after adoption of NDS-2030 and MTDP-2020 in Tajikistan, it has started</p>	
--	--	---	--	---	--

⁴⁵¹ Approved by Resolution of Majlisi Namoyandagon of Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, as of December 1, 2016, №636

⁴⁵² Approved by Resolution of Majlisi Namoyandagon of Majlisi Oli of the Republic of Tajikistan, as of December 28, 2016, №678

				<p>active study of correlation between strategic documents and SDGs. It has been made Rapid Assessment of correlation between SDGs, national strategic documents and sectoral policies, which has defined that 64% of goals, objectives and priorities of NDS-2030 and MTDP 2016-2020 correlate with SDGs, especially in defining strategic goals. The supreme goal of NDS-2030, in the context of the country's long-term development, is to raise the living standards and well-being of the people on the basis of sustainable economic development. This supreme goal should be achieved through attaining the four strategic goals of the country's development for the nearest 15 years:</p> <ul style="list-style-type: none"> (1) Ensure security of energy supply and efficient use of electric energy; (2) Restore communications with the world community and transform Tajikistan into a transit country; (3) Ensure food security and access of population to adequate nutrition; (4) Expand the productive employment. <p>Among the existing challenges and gaps in attaining the goals of NDS-2030, priorities of MTDP-2020 and SDGs, one should highlight a few: activity coordination and responsibility for the country's strategic document execution in the context of SDGs; sectoral policy development, with due consideration of SDGs; development of M&E system for SDGs; introduction and implementation of SDGs at local level; financing of SDGs.</p> <p>So far, there is no unified system of integration of state strategic documents at</p>	
--	--	--	--	---	--

				<p>various levels that would form an integral package of management documents with varying lengths of time to complete and avenues to achieve SDGs.</p> <p>In achieving the strategic development goals of NDS-2030 and SDGs, there are certain issues. In particular, in terms of SDG7, they include: insufficient investment and direct financing of electric power and renewable energy projects; absence of stable regional electricity market; lack of responsible power consumption, high electric power losses and low collection of payments for energy.</p> <p>Issue of productive employment does not come to the front so far in strategic planning, as one of strategic goals of NDS-2030 and SDG8. In the course of attaining the goals and objectives of NDS-2030, MTDP-2020 and next MTDPs, as well as SDGs, it is necessary even now to foresee mechanisms, avenues and alternative work statuses for redundant employees and the youth entering the labor market, because external labor migration is not a guarantee for full, efficient and productive employment.</p> <p>Food security issues show that it is necessary to intensify work regarding the development of coordination mechanisms. Limited success in provision for adequate nutrition highlights that the economic growth alone is not a panacea for undernutrition control.</p> <p>Raising the competitiveness of the domestic TV communications market and its further expansion will require serious efforts in the telecommunication infrastructure development and creation of favorable conditions for development of information</p>	
--	--	--	--	---	--

				<p>and communication networks in the country. Without settlement of TV communication market issues, achievement of other country's strategic development goals and SDGs is extremely difficult⁴⁵³.</p> <p>Thus, in furtherance of NDS and MTDP, there were adopted and are continually adopted legislative acts and policy documents, with material assistance provided to local communities.</p> <p>In 2017, in RT, there has been adopted Law of RT "Concerning the Targeted Social Assistance".</p> <p>On May 2, 2019, Resolution of the Government of RT has approved Procedures for laying down socio-economic community development programmes.</p> <p>Main goal of laying down socio-economic community development programmes is to raise the living standards of local population.</p> <p>On June 21, 2018, there has been approved State Programme for provision of targeted social assistance in the Republic of Tajikistan for 2018 - 2020.</p> <p>In 2017, more than 99 thousand or 15% of families in 40 cities and districts of the republic have received targeted social allowances, with TJS 28 580 997⁴⁵⁴ allocated for these purposes from the state budget.</p> <p>As by October 1, 2019, active beneficiaries of TSA were 97186 households residing in 40 districts of PT or 14,6% of the total number</p>	
--	--	--	--	--	--

⁴⁵³ Source: <https://untj.org/wp-content/uploads/2018/11/NationalReport-RU.pdf>

⁴⁵⁴ Source: State Programme for provision of targeted social assistance in the Republic of Tajikistan for 2018 - 2020

				<p>of households residing in these districts. For this period, TJS 27 979 845⁴⁵⁵ have been paid out. One household has received TJS 400 per year (TJS 100 per quarter).</p> <p>On May 14, 2020, in PT, there have been adopted Procedures for assigning, financing and paying a targeted social allowance to low-income families and citizens, according to which from now on low-income families will receive TJS 464 per year (TJS 116 per quarter).</p> <p>With this modest increase, amount of allowance remains extremely small, and is not in position to provide appreciable assistance to low-income citizens and families.</p> <p>By Resolution of the Government of RT, as of May 27, 2020, №292, there has been adopted National Communication Programme for the first 1000 days of child life in the Republic of Tajikistan for 2020-2024, aimed at achievement of SDGs: SDG 2 (healthcare) and SDG 6 (provision of food security and feeding), as well as at reduction of all malnutrition indicators in Tajikistan.</p> <p>On June 25, 2020, by Resolution of the Government of RT №386, there has been approved Food Security Programme of the Republic of Tajikistan for 2020-2024.</p> <p>As evaluated by the World Bank, poverty level in Tajikistan has considerably decreased during 2012-2018. Poverty level</p>	
--	--	--	--	--	--

⁴⁵⁵ Source: <http://ahia.tj/index.php/ru/10-kategoriya-ru-ru/83-obzor-tekushchego-sostoyaniya-adresnoj-sotsialnoj-pomoshchi-asp-maloimushchim-semyam-v-tadzhikistane-2#>

				<p>reduction has made 10 percentage points – from 37,4% to 27,4%.</p> <p>For one year, poverty level has decreased from 29,5% in 2017 to 27,4% – in 2018⁴⁵⁶.</p> <p>Nevertheless, there are significant discrepancies in the levels of poverty among regions in Tajikistan, with poverty being primarily rural phenomenon. For example, in 2018, poverty level in urban area has made 21,5%, and in rural area – 30,2%.</p> <p>Poverty level has significant fluctuations during any year, subject to the available workplaces and incomes from money remittances of labor migrants⁴⁵⁷.</p> <p>According to official statistics, in 2019, GDP growth rate has remained high and made 7,5%.</p> <p>But, impact of COVID-19 outbreak, including the deteriorated external market environment, decrease in demand abroad and reduction in money remittances, suggests the decrease in growth in 2020. Budget deficit will increase in 2020 due to the same causes, and will limit capacity of the government to finance spending at higher levels. Poverty level in 2020 may change inappreciably after fall from 29,5% in 2017 to 27,4% in 2018, having reflected the resumption of money remittances and wage increase.</p> <p>It is expected that in 2020 GDP growth rate will decrease to 1,7% or lower that reflects COVID-19 outbreak and slowdown in economic growth in Russia and China.</p>	
--	--	--	--	---	--

⁴⁵⁶ Source: <https://www.vsemirnyjbank.org/ru/country/tajikistan>

⁴⁵⁷ Source: <https://www.vsemirnyjbank.org/ru/news/infographic/2019/10/17/poverty-in-tajikistan-2019>

					<p>Poverty reduction outlooks will be undermined due to rise in prices for food products, fall in growth rate and fall in level of money remittances.</p> <p>If COVID-19 outbreak will persist for more than six months, the forecast will be much more discouraging. Growth in 2020 may slow down up to 0,5% or lower, with increased pressure on the current account and budget deficit⁴⁵⁸.</p>	
22	Improvement of the mechanism of reintegration of migrant workers into the national economy (115.115)	Diversify a labor migration process (including to non-CIS countries)	2020	MLMEP, other ministries and agencies	<p>Being implemented partially</p> <p>Tajikistan has supported the Global Compact for safe, ordered and documented migration adopted by the General Assembly on December 19, 2018.</p> <p>On December 12, 2019, there has been signed Guest Worker Agreement (№614) between the Government of RT and Government of the Russian Federation on organized recruitment of citizens of RT for carrying out temporary work in the territory of RF.</p> <p>In 2018, amendments have been introduced to the Law of RT “Concerning the Migration”, according to which Authorized Body for management of migration processes in RT is legally empowered to review and forecast migration processes in the country and inform thereof the Government of RT and local executive authorities; conclude labor agreement subject to labor legislation requirements, etc.</p> <p>Implementation of the State Programme for assistance in the employment of population</p>	Implemented partially

⁴⁵⁸ Source: <http://pubdocs.worldbank.org/en/334441587989487866/mpo-sm20-tajikistan-tjk-rus.pdf>

				<p>of RT for 2018-2019 has resulted in the permanent employment of 222 persons from among the migrant workers returned. National Development Strategy of RT until 2030 assumes measures for reintegration of returned migrant workers and promotion of their full employment.</p> <p>But, as the Committee on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of their Families notes in its Concluding Remarks to Tajikistan as of 2019, “assistance provided to them is insufficient, also in terms of enabling them to receive quality training and education for professional development, as well as in terms of assisting them in self-employment and business activity⁴⁵⁹.</p> <p>The State Programme for assistance in the employment of population of RT for 2020-2022⁴⁶⁰ includes a separate Paragraph “Social Assistance to Persons who are Back Home”.</p> <p>Under the Programme activities, it is planned to provide social services on the part of public labor and employment authorities, in total, to 26,6 thousand migrant workers who have returned home.</p> <p>There is operating site in Tajikistan: http://muhojir.info/, where migrants can receive counseling services.</p>	
--	--	--	--	--	--

⁴⁵⁹ Source:

<http://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2fPPRiCAqhKb7yhssckrWs7qDUm%2f9OXnsrZtdtzMSOC8cG28E2qsuZ2Zh5cNNTbD%2fGCQN6RtY4ai%2b6tHTZlfoTX09pt9nI18SvwPr2a5mMrErmrhKegCJr5e74k>

⁴⁶⁰ Approved by Resolution of the Government of the Republic of Tajikistan, as of December 30, 2019, №644

				<p>At the site of the Ministry of Labor, Migration and Employment of Population of RT, there is also a page dedicated to migration: http://mehnat.tj/migration/</p> <p>Nevertheless, situation remains complicated. Considerable number of citizens of RT is in lists for persons who are temporarily not allowed to enter the territory of RF. Many persons from this category recruit as economically inactive, because they see no point in looking for an extremely low-wage job as compared to what they received abroad.</p> <p>Regulations on the Labor and Employment Agency (LEA) and Migration Service envisage activity for reintegration of migrant workers. Services are provided to returning migrant workers without special preferences, with application to LEA in looking for a job; migrants can be educated for a profession through courses in AECT.</p> <p>Thus, according to data of MLMEP RT, in 2019 more than 2,5 thousand members of migrant workers' families have approached LEA, among which women have made 6,3%. As part of Labor Migration Department, Agency for Social Protection, Employment and Migration under MLMEP RT, in 2010, there has been created a Center for reintegration of migrant workers. The Center is created with the aim to provide social and professional reintegration of migrants who return home.</p> <p>Although state structures, international community and local public organizations has been taking measures for reintegration of</p>	
--	--	--	--	---	--

				<p>migrant workers into national economics, up to now, there is no mechanism that would consistently coordinate the efforts of different structures and make an impact assessment, as well as there is no available data, at national level, on the scale and forms of reintegration.</p> <p>NDS RT until 2030 considers issues of external labor migration in the strategic development goal “expansion of productive employment”. In particular, as part of NDS implementation, it is planned to diversify the external labor migration, with due consideration of gender factor as well, and strengthen the state regulation of migrant return process. MTDP for 2016-2020 also aims at decreasing the country’s dependence on money remittances of migrant workers. Although NDS and, correspondingly, MTDP establish a goal to diversify the external labor migration, their review, activities and indicators make no reference to diversification strategies. Emphasis is primarily put on the pre-departure training and welfare safety net for migrant workers and members of their families. NDS and MTDP talk of the necessity to reduce the impact of money remittances of migrant workers on the economics of RT. But, there is no any specified strategy to achieve this goal, just as any specified strategies or objectives to create conditions enabling the investment of money remittances of migrant workers and members of their families into the economics of RT⁴⁶¹.</p>	
--	--	--	--	--	--

⁴⁶¹ Information is provided by PO “Human Rights Center”

23	Ensure access to clean drinking water for the population (115.96, 115.97)	Continue taking measures to implement the Programme on improving access of the population of the Republic of Tajikistan to clean drinking water for 2008 - 2020	2020	Housing and communal services, MHSP other ministries and agencies	<p>Implemented partially NDS-2030 and MTDP-2016-2020 identify the current issues of unequal access to safe drinking water supply, sanitation and hygiene systems, district heating and electric power supply systems in the housing sector, between urban and rural settlements.</p> <p>From August 4 till August 12, 2015, there has taken place a visit of Special Rapporteur on the rights of a man for safe drinking water and sanitation services, Mr. Leo Heller, to Tajikistan. After examining the situation with introduction of recommendations provided to the Government of RT in his country visit report, Special Rapporteur has prepared a new report in 2019.</p> <p>As part of his visit in 2015, Special Rapporteur has recommended Tajikistan to clearly define powers and duties between the Ministry of Energy and Water Resources, Housing and Communal Services, Vodokanals and local authorities under the water sector reform. In his new report, Special Rapporteur has noted that it is not clear, how the water sector reform defines roles and responsibilities of actors in the water supply and sanitation sector, and has called upon the Government of RT to review the reform process in order to clearly define roles and responsibilities of various sector participants.</p> <p>As part of previous recommendations, Special Rapporteur has recommended the Government of RT to start discussing an issue of establishing an independent</p>	Being implemented partially
----	---	---	------	---	--	------------------------------------

				<p>regulatory authority empowered to monitor the compliance of water supply and sanitation service providers. Special Rapporteur has clarified that independent regulation is critical to ensuring the right of access to water and sanitation, and has repeated his recommendation.</p> <p>Also, Special Rapporteur has repeated his recommendation on the priority of rural water supply and sanitation.</p> <p>Special Rapporteur has recommended again developing a Manual and reviewing financial support in terms of construction of public lavatories and disposal of waste, in order to maintain good sanitary condition of lavatories, safe containment, transportation, processing, removal or disposal of waste. Special Rapporteur has recommended soonest implementation of this recommendation, for the purpose of complying with obligations to achieve SGG 6.2 by 2030.</p> <p>As a result of his visit, Special Rapporteur has recommended Tajikistan to take measures for protection of access to basic water supply and sanitation, with respect to people living in poverty and those with particular needs, which include health reasons. In new report, Special Rapporteur has noted that since then no efforts have been taken to provide access to water and sanitation for people with low income and particular needs, and has recommended</p>	
--	--	--	--	--	--

				<p>paying special attention to vulnerable groups of population.</p> <p>Special Rapporteur has presented a set of other recommendations to improve the water sector reform and access of population to water supply and sanitation services⁴⁶².</p> <p>According to National Report on the progress of execution of strategic documents of the country, in terms of Sustainable Development Goals, prepared by the Ministry of Economic Development and Trade of RT together with partners in 2018, “Considerable part of population consumes water from springs, wells, irrigation ditches, canals, etc. that do not meet sanitary requirements, and this hinders the implementation of MTDP-2020 and SDG6’ priorities. This, in turn, brings about incidence of water-borne infectious diseases. Sanitation and drinking water safety issues are not settled to full extent, and they require appreciable financial inputs⁴⁶³.</p> <p>According to outcomes of survey⁴⁶⁴ of the World Bank (WB), since 2000, Tajikistan has gained significant progress in providing access to improved drinking water sources, but, the country has not ever achieved a development index specified under Millennium Development Goals (MDG) in relation to drinking water.</p>	
--	--	--	--	--	--

⁴⁶² Source: https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Water/A_HRC_42_47_Add.6_User_friendly_Version.pdf, <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G16/151/63/PDF/G1615163.pdf?OpenElement>, <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G16/151/63/PDF/G1615163.pdf?OpenElement>

⁴⁶³ Source: <https://untj.org/wp-content/uploads/2018/11/NationalReport-RU.pdf>

⁴⁶⁴ Source: <https://www.vsemirnyjbank.org/ru/country/tajikistan/publication/poverty-diagnostic-drinking-water-sanitation-and-hygiene-conditions-in-tajikistan>

					<p>Although, during 2000-2016, access to improved basic water supply services among rural population has increased from 45% to 71%, this is primarily due to replacement of surface water by water from public water lines and neighboring households.</p> <p>In urban areas, more than 80% of population has water line connections in their houses or land plots. Nevertheless, even if households have access to water, there are serious challenges in terms of accessibility and uninterrupted water supply. As the need arises, every fourth household in Tajikistan has no access to sufficient amount of water. Water supply is interrupted for long time due to failure and breakdown in water supply infrastructure.</p> <p>In 2016, only 36% of rural households in Tajikistan had access to safe drinking water, as compared to 87% of urban households. More than one of five residents in rural areas would use surface water as the main source of drinking water.</p> <p>98% of households in Dushanbe have access to improved water sources, but even so, only 61% of residents have access to water, as the need arises. Due to the obsolete infrastructure, water losses are significant, and it is often not maintained⁴⁶⁵.</p> <p>In June 2019, Board of the WB Executive Directors has approved financing in the amount of US\$ 30 million from funds of the International Development Association in terms of a grant for implementation of Water</p>	
--	--	--	--	--	---	--

⁴⁶⁵ Source: <https://www.vsemirnyjbank.org/ru/news/press-release/2019/06/05/world-bank-project-to-help-improve-water-supply-and-wastewater-services-in-tajikistans-capital>

				<p>Supply and Discharge Project in Dushanbe. Input of the local executive authority of Dushanbe to the Project is US\$ 2 million⁴⁶⁶.</p> <p>In 2019, Tajikistan has started implementing a Project for improvement of water supply and sanitation in rural areas. The World Bank has allocated US\$ 58 million to Tajikistan for water supply development. Under the Project, water supply will be improved in seven districts of Tajikistan with high poverty level and inadequate access to sanitation services. As a result of the project implementation, it is expected that 400 thousand residents of rural districts in Khatlon Oblast would receive access to pure drinking water, and, what is more, 100 thousand residents would have improved sanitary and hygienic living conditions⁴⁶⁷.</p> <p>In April 2020, with financial support from foreign companies, Tutaka Village, in Khovaling District, has been supplied with drinking water, at place where water was not available during many years⁴⁶⁸.</p> <p>In 2019, there has been ratified Grant Agreement between the Republic of Tajikistan and Asian Development Bank for water supply and sanitation improvement project in Dushanbe.</p> <p>In February 2020, there has been ratified Project Agreement between the State</p>	
--	--	--	--	---	--

⁴⁶⁶ Source: <https://www.vsemirnyjbank.org/ru/news/press-release/2019/06/05/world-bank-project-to-help-improve-water-supply-and-wastewater-services-in-tajikistans-capital>

⁴⁶⁷ Source: <https://tj.sputniknews.ru/country/20190926/1029932287/Na-uluchshenie-vodosnabzheniya-v-Tadzhikistane-napravyat-58-millionov-dollarov.html>

⁴⁶⁸ Source: <https://mvd.tj/index.php/ru/informatsiya/novosti-arkhiv/27433-ob-asosi-obodon-2>

				<p>Unitary Enterprise “Dushanbevodokanal” and International Development Association for “Water Supply and Discharge” Project in Dushanbe, signed on November 14, 2019.</p> <p>Over the last years, strong measures are undertaken for improvement of legislation in the field of drinking water supply, with adoption of policy documents.</p> <p>On December 30, 2015, there has been adopted Programme for the national water sector reform for 2016-2025.</p> <p>On July 19, 2019, there has been adopted Law of RT “Concerning Drinking Water Supply and Water Discharge”, with the adoption of which the previous Law “Concerning Drinking Water and Drinking Water Supply”, as of December 29, 2010, has ceased to be in force.</p> <p>In July 2019, amendments have been introduced to the Administrative Offence Code of RT, which expand the range of violators regarding sanitary and epidemiological requirements to drinking water and drinking water supply of population. Range of subjects of offence includes self-employed persons, who operate based on patent and certificate, and public officials (Article 16 of AOC RT).</p> <p>On April 2, 2020, President of RT has signed the Water Code of RT, which emphasizes the right of access of every citizen to safe and pure drinking water as integral part of realization of all human rights. The previous</p>	
--	--	--	--	--	--

					<p>Water Code of RT was adopted as early as on October 20, 2000, with last amendments as of 2012; the previous Water Code has made no reference to the right to pure drinking water as human right.</p> <p>On February 27, 2020, Resolution of the Government of RT №117 has approved Accounting Procedure for drinking water supply and water discharge.</p> <p>Also, on February 27, 2020, Resolution of the Government of RT №118 has approved Procedure for creation of drinking water supply and water discharge trust funds. Creation of fund is voluntary. It is planned to invest fund resources in introduction of advanced scientific and engineering developments, rehabilitation, reconstruction and construction of new drinking water supply and water discharge systems.</p> <p>On June 23, 2020, Resolution of the Government of RT №364 has approved Procedure for development of drinking water supply and water discharge service tariffs.</p>	
24	Take measures to combat the stigmatization and discrimination associated with people living with tuberculosis and HIV as well as persons living with mental illness (115.45, 115.98)	1. Implement the National Programme to Counter the HIV Epidemic in the Republic of Tajikistan for 2017-2020 and administer the normative- legal acts adopted in this field	2017-2020	MHSPP	<p>Being implemented partially</p> <p>From 1991 till 30.09.2019, in Tajikistan, there have been detected, in total, 11762 cases of HIV, including adults and children. 64,4% of infected persons are men. Among them, death toll is 26,8%. By 30.09.2019, number of</p>	Implemented partially

				<p>PLHIV is 8613 (5105 – men, and 3508 – women)⁴⁶⁹.</p> <p>In Tajikistan, there are 68 operating AIDS Centers, including one republican and one regional, 8 urban and 58 rural centers. Total number of infected persons in the republic, according to official data, is 10,7 thousand, 7 among them — men⁴⁷⁰.</p> <p>In 2017, there has been adopted Health Code (HC) of RT, in which Chapter 23 is dedicated to protection of population from tuberculosis, with Chapter 34 dedicated to counteraction of HIV/ AIDS, and Chapter 25 regulating the provision of health and social assistance to persons suffering from psychiatric disorders.</p> <p>HC RT emphasizes the ban on discrimination based on presence of HIV-infection (Articles 163, 165, 166), but, makes no reference to protection from discrimination of persons suffering from psychiatric disorders and tuberculosis.</p> <p>Criminal Code of RT criminalizes (Article 125) HIV infection of a man. Article 125 criminalizes not only intentional transmission of HIV, but also HIV infection endangering. Thus, actually all persons living with HIV, who engage in sexual intercourse, may be held criminally liable. Thereby, persons living with HIV are deprived of the right to sexual health, as element of the right</p>	
--	--	--	--	---	--

⁴⁶⁹ Source: <http://tnwplus.org/%d0%bf%d0%be%d1%81%d0%be%d0%b1%d0%b8%d0%b5/>, Key issues of sexual and reproductive health of women living with HIV in Tajikistan, through the perspective of human rights (based on the research findings), Tajikistan Network of Women Living with HIV, 2019.

⁴⁷⁰ Source: <https://rus.ozodi.org/a/30364614.html>

					<p>to physical and mental health. Herewith, no consideration is given to the informed consent of other partner⁴⁷¹. Review of criminal cases, as to Part 1 of Article 125 of CC RT in PO “Human Rights Center”, has shown: as the inquiry progresses and at court, the right to a fair trial is violated. For these cases, persons involved plead not affected and even ask for release of their sexual partners. Nevertheless, court would pass a sentence in terms of deprivation of liberty⁴⁷².</p> <p>In July 2020, there have been adopted amendments to Article 207 of CC RT, according to which violation of sanitary and epidemiological rules, which include HIV-infection of a man committed in case of contraction and communication of a disease dangerous to health or during imposed quarantine restrictions, is punishable under criminal law in terms of deprivation of liberty for 5-10 years.</p> <p>In July 2019, administrative penalty has been stiffened for evasion of compulsory medical examination and preventive treatment of HIV-infection, and other infectious diseases, regardless a warning issued by health authorities (Article 119 of AOC RT). This offence is punishable by fines in the amount from 20 to 30 standard units (as by 2020, one standard unit is TJS 58, so, fine is from TJS 1160 to TJS 1740). Earlier, fine was from 10</p>	
--	--	--	--	--	---	--

⁴⁷¹ Alternative spotlight presentation on the implementation of the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women, against women living with HIV and women from affected groups, “Tajikistan Network of Women Living with HIV”

⁴⁷² Alternative spotlight presentation of civil society organizations regarding nondiscrimination of persons living with HIV and key population groups, 2019

					<p>to 20 standard units, and one standard unit was TJS 55).</p> <p>There have been still adopted documents discriminatory against PLHIV. According to Resolution of the Government of RT, as of 25.09.2018, № 475, concerning a List of diseases that deny persons affected by them the right to be taught in health education institutions, HIV-infected persons are not allowed to attend health education institutions.</p> <p>Gender programmes and other state socio-economic policies current in Tajikistan⁴⁷³ do not reflect such particular groups of women as women living with HIV, sex workers, female injection drug users, and women – former prisoners. Government often claims that they are reflected in the National Programme for Action against HIV/AIDS for 2017-2020. But, this is not sufficient. This Programme primarily aims at prevention of HIV, and leaves without consideration such aspects as employment of these categories of women, education, both basic and vocational, special legal assistance with violation of rights, protection from violence, provision of housing, and many other vital issues⁴⁷⁴.</p>	
--	--	--	--	--	--	--

⁴⁷³ State Programme for prevention of domestic violence for 2014-2023 and Plan of Actions attached thereto; National Strategy for revitalizing the role of women in the Republic of Tajikistan for 2011-2020; National Development Strategy of the Republic of Tajikistan until 2030; National Public Health Strategy of the Republic of Tajikistan for 2010-2020; National Education Development Programme of the Republic of Tajikistan until 2020; National Labor Market Strategy until 2020.

⁴⁷⁴ Alternative spotlight presentation on the implementation of the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women, against women living with HIV and women from affected groups, “Tajikistan Network of Women Living with HIV”

				<p>PHST 2017⁴⁷⁵ shows that in Tajikistan there is afloat misleading thinking about transmission of HIV. For example, 13% of women at the age of 15-49 years have reported that HIV can be transmitted through mosquito stings. 9% of respondents say that person can be infected when eating meal together with HIV-infection carrier. These are two popular misconceptions about HIV in the country.</p> <p>HIV test coverage has inappreciably increased from the time of PHST 2012. Percentage of women, tested for HIV and who have received their results, has increased from 13% in 2012 to 19% in 2017. Herewith, percentage of women, tested for HIV and who have received their results for the last 12 months, has increased from 5% to 9% during the same period of time.</p> <p>According to decision for development of an assessment plan and program monitoring, and decision of the National Coordinating Committee for prevention and control of HIV/ AIDS, tuberculosis and malaria in RT, as of August 30, 2017, №40, there have been developed indicators that allow to assessing the performance of activities and results achieved.</p> <p>There has been established and operating a Working Group for development of a National Plan on reducing discrimination against persons living with HIV-infection.</p>	
--	--	--	--	---	--

⁴⁷⁵ Available at: [http://stat.ww.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20\(RUS\).pdf](http://stat.ww.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20(RUS).pdf)

					<p>Nevertheless, according to a survey conducted by PO “Tajikistan Network of Women Living with HIV” in Tajikistan, many women with HIV are exposed to domestic violence and discrimination in the society. According to the survey results, the number of cases of violence and discrimination against interviewed WLHIV on the part of various people and organizations, after detection of HIV+ status, has appreciably increased. Women living with HIV are exposed to discrimination and violence both, in family and the society, and by intimate partner, other members of family, medical workers, police officers, etc.⁴⁷⁶</p> <p>As part of AIDS and Healthy Lifestyle Centers, there are functioning Drop-In Centers for vulnerable groups, where people pass free anonymous HIV tests and counseling. As part of NGOs, there is also conducted HIV test through saliva test among vulnerable groups of persons and their partners.</p> <p>In the framework of the National Programme for action against HIV epidemic in the Republic of Tajikistan for 2017-2020, on November 9, 2017, Ordinance of MHSP RT has approved Instruction on the laboratory diagnostics of HIV-infection in the Republic of Tajikistan.</p>	
--	--	--	--	--	---	--

⁴⁷⁶ Key issues of sexual and reproductive health of women living with HIV in Tajikistan, through the perspective of human rights (based on the research findings), Tajikistan Network of Women Living with HIV, 2019.

					Some changes have been introduced to the Resolution of the Government of RT, as amended by July 31, 2018, and Regulations on the National Coordinating Committee to control AIDS, tuberculosis and malaria in the Republic of Tajikistan, which include the expanded composition of the National Council, from 22 to 26 persons, supplemented by representatives of public organizations.	
		2. Consider producing a comprehensive document on mental health protection from a human rights standpoint	2017-2020	MHSPP	<p>Not implemented at the time of carrying-out of analysis</p> <p>In 2017, there has been adopted Health Code of RT that contains Chapter 25: Provision of health and social care to persons suffering from psychiatric disorders. With adopted HC, Law of RT, as of December 2, 2002, “Concerning the Psychiatric Care” has ceased to be in force.</p> <p>Nevertheless, integrated document ensuring the protection of psychiatric health in terms of human rights has not been adopted.</p> <p>“It is worth of noting that today in Tajikistan there is no separate strategic document that would define priority avenues for development of psychiatric health protection. Development documents (NDS until 2030, SMTDP for 2016– 2020), as well as welfare programmes (Social Protection Policy, NDRP for 2017–2020) emphasize the need for improving the quality of medical care provided and formation of healthy lifestyle, nevertheless, psychiatric health protection principles and goals remain unclear. Other important components of psychiatric health policy (competent authorities, financing, avenues for priority development) are also defined, discretely and</p>	

				<p>only partially or indirectly, in the above-mentioned documents. All these, as a single set, have an impact on the quality and efficiency of measures taken and implementation of legislation on psychiatric health protection, particularly in relation to institution inmates.</p> <p>Public organizations, in the course of the monitoring of institutional households, which include psychiatric institutions, have noted the lack of funds to maintain/treat and provide care to persons held at inpatient or residential facilities.</p> <p>Accommodation conditions of persons with psychiatric disorders in psychiatric facilities, provided for by legislation, are not adjusted to standard living conditions that may lead into enormous difficulties as to successful treatment and subsequent rehabilitation of patients in these facilities (there is no information on the arrangement of conditions for education (training), vocational training for subsequent rehabilitation).</p> <p>Restriction of some rights and legitimate interests of persons with psychiatric disorders is not always provided for in legislation in a clear and justifiable manner.</p> <p>In 2015, there has been developed a draft Programme regarding psychiatric health in RT, but, it has not ever been approved. Correspondingly, policy in this field is defined in various regulatory acts regarding healthcare, social protection and development.</p> <p>In 2016, in Tajikistan, there has been adopted National Disabled Persons Rehabilitation Programme (NDRP) for 2017–2020, aimed</p>	
--	--	--	--	--	--

					<p>at welfare safety net for the disabled, including their health and social rehabilitation, which has partially covered psychiatric health issues as well. The Programme defines some persons with psychiatric disorders as its target group, but only those who belong to persons with disabilities. Nevertheless, the Programme is highly specialized, and it does not contain integrated measures in the psychiatric health field.</p> <p>Thus, strategic development and welfare documents, including NDRP for 2017–2020, have partially highlighted some psychiatric health development areas, but neither document covers all necessary priorities, principles and goals of psychiatric health development that have been emphasized by WHO.</p> <p>The current legislation in the psychiatric health field, in general, does not envisage mechanism and clear definitions for prevention of discrimination on the grounds of health status and/or disability status. The Criminal Code of RT, although having Article 143 “Violation of Equality of Citizens”, does not dispose of articles in re violation of equality principle on the grounds of health. So, legislation does not provide for necessary conditions to enable persons suffering from psychiatric disorders to adequately implement their rights and freedoms while being not exposed to discrimination⁴⁷⁷.</p>	
--	--	--	--	--	---	--

⁴⁷⁷ Source: Comparative legal review “Legislation of the Republic of Tajikistan on the rights of persons in psychiatric facilities”, publication is prepared with financial support from OSCE Program Office in Dushanbe, 2018. Available at: https://www.bhr.tj/sites/default/files/library/docs/a5_final_report_on_legislation_analyses_printed.pdf

					<p>Rehabilitation services for sensory, mental and psychiatric health impairment receive much less attention in Tajikistan, and the number of facilities and dedicated staff is significantly lower than in the field of physical developmental disorders⁴⁷⁸.</p> <p>In Tajikistan, there are no state daycare centers for persons with minor psychiatric disorders at the age of 18+ years, where they could stay in the daytime and return home in the evening. In these centers, persons with psychiatric disorders could stay under permanent observation of psychologist, receive assistance and support in adaptation to social and cultural environment, be taught labor therapy, independent living skills.</p> <p>Persons with disabilities, taught in general education institutions, have an opportunity to continue study in vocational training schools, adult education centers or in HEIs. But, persons with physical health impairment, having also mental health disorders, are deprived of such opportunity. Even if they are taught in general education institution, after graduation from it, they fall out of education environment. They need daycare centers, like for persons with psychiatric disorders⁴⁷⁹.</p>	
25	Improvement of the quality of health care services (115.101-115.103, 115.117)	1. Reduce the rates of maternal and infant//child mortality	Regularly	MHSPP	<p>Implemented partially</p> <p>According to 2017 Population Health Survey⁴⁸⁰, in total, 88% births occur in health facilities; hence, there remains significant</p>	Implemented partially

⁴⁷⁸ Source: “Situational Analysis: Status of the field of rehabilitation in the Republic of Tajikistan”, Ministry of Health and Social Protection of Population of RT. World Health Organization, 2015, available at: https://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0012/275799/State-of-Rehab_Tajikistan_Report_Rus_LL.V.pdf?ua=1

⁴⁷⁹ Source: Information is provided by PO “Association of Parents of Children with Disabilities”, Dushanbe.

⁴⁸⁰ Available at: [http://stat.wv.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20\(RUS\).pdf](http://stat.wv.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20(RUS).pdf)

				<p>number of home birth. In urban area, percentage of birth in health facilities is a little more than in rural area (94% and 87%, respectively).</p> <p>2017 PHST⁴⁸¹ shows that under-five mortality rate, over the last 10-14 years, has decreased from 51 deaths per 1000 live births during 10-14 years before the survey (2003-2007) to 33 deaths per 1000 live births during 0-4 years preceding the survey (2013-2017). Nevertheless, when comparing 2013-2017 and 2008-2012, according to some indicators, child mortality has increased. So, infant mortality rate (< 1 year) has increased by 4 cases, total child mortality rate has increased by 1 case, under-five mortality rate has remained the same – 33 cases per 1000 live births⁴⁸².</p> <p>“Healthcare in Tajikistan, over the last several decades, has improved, but, it still falls behind the global and regional mean maternal and child health indicators. In the country, child mortality rates are 20 neonatal and 37 infant deaths per 1000 live births, as compared to target indicator for sustainable development goals: 12 neonatal and 25 infant deaths per 1000 live births⁴⁸³”.</p> <p>Asian Development Bank (ADB) has started implementing a grant project in the amount of US\$ 32 million to improve health services</p>	
--	--	--	--	---	--

⁴⁸¹ Population Health Survey of Tajikistan

⁴⁸² Available at: [http://stat.wv.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20\(RUS\).pdf](http://stat.wv.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20(RUS).pdf)

⁴⁸³ Source: <https://www.adb.org/ru/news/adb-grant-improve-maternal-and-child-health-care-tajikistan>, <https://tj.sputniknews.ru/country/20190812/1029635587/ABR-Tajikistan-borbu-detskoy-smertnostyu.html>

					<p>in three districts of Tajikistan. The project is scheduled to complete by 2025⁴⁸⁴.</p> <p>Appreciable number of maternal and neonatal death cases happens during 48 hours after birth. Hence, timely postpartum care (PPC), both, of mother and child, is critical. 92% of women have reported that they had timely passed postpartum exam during the first two days after birth. 8% of women have reported that they had not passed postpartum exam during the recommended period (two days after birth).</p> <p>In general, mother health care trends have significantly changed between 2012 PHST and 2017 PHST. Percentage of women benefitting antenatal care (ANC) provided by qualified medical worker has increased from 79% in 2012 to 92% in 2017. Share of women whose children were born in health institution has increased from 77% in 2012 to 88% in 2017. Share of women with skilled birth attendance has increased from 86% to 95% for the same period.</p>	
		2. Provide access to HIV prevention and treatment	Regularly	MHSPP	<p>Being partially implemented</p> <p>Antiretroviral therapy (ART) is conducted free for PLHIV. Nevertheless, when being treated, PLHIV are tied up to AIDS Centers according to place of residence registration that may result in restriction of access to treatment according to place of de-facto residence.</p> <p>PLHIV are often affected by such opportunistic (associated) diseases as Hepatitis B and C.</p> <p>MHSPP RT has passed a regulatory act that lists diseases, the treatment of which is free.</p>	

⁴⁸⁴ Source: <https://www.adb.org/ru/news/adb-grant-improve-maternal-and-child-health-care-tajikistan>

					<p>Hepatitis B and C are not listed. Fluorography that PLHIV should pass every three months to prevent tuberculosis is also chargeable.</p> <p>Contraceptives, HIV tests and medicines for ART are purchased at the expense of donors, and this gives cause for concern when donors leave the country⁴⁸⁵.</p> <p>According to 2017 PHST⁴⁸⁶, among respondents at the age of 15-49 years, significant part of women (79%) has never passed HIV/AIDS tests. 19% of women have passed tests at some time and received results of their last test.</p>	
		3. Raise awareness of the population in the field of reproductive health	Regularly	MHSPP	<p>Being implemented partially</p> <p>Despite efforts made, uncontrolled birthrate is still observed in the country, for which reason the regulation of family planning and public reproductive health issues continues to be relevant. Family planning services are limited, particularly in rural area; women are challenged with needs for contraceptives and cannot always make autonomous decisions on application of contraceptives.</p> <p>Around 30% of women still leave maternity hospitals after birth without being counseled on family planning issues.</p> <p>As for women living with HIV, survey⁴⁸⁷ has showed than the overwhelming part of</p>	

⁴⁸⁵ Alternative spotlight presentation on the implementation of the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women, against women living with HIV ..., "Tajikistan Network of Women Living with HIV", 2018.

⁴⁸⁶ Available at: [http://stat.wv.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20\(RUS\).pdf](http://stat.wv.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20(RUS).pdf)

⁴⁸⁷ Key issues of sexual and reproductive health of women living with HIV in Tajikistan, through the perspective of human rights (based on the research findings), PO "Tajikistan Network of Women Living with HIV", 2019.

				<p>women living with HIV is at the reproductive age, and it is critically important to provide adequate access to available, affordable and quality reproductive and sexual health services.</p> <p>Women and girls with disabilities have limited access to reproductive health services and information on family planning and personal hygiene. Many buildings of health centers, maternity welfare centers, maternity hospitals, hospitals and clinics have barriers, and are not physically accessible. Genetic analysis and other diagnostic methods are expensive and unaffordable to popular majority.</p> <p>The survey made has revealed that major part of WLHIV has limited access to quality reproductive and sexual health services. First of all, it is subject to primary health care system. It is here, where WLHIV encounter more often discrimination when receiving health services. Therefore many HIV+ women fear to disclose their status and do not approach for services to PHC facilities in their communities.</p> <p>In the country, there are being adopted laws and policy documents in the field of reproductive health.</p> <p>On May 30, 2017, there is adopted Health Code of RT that has stricken down the Law of RT “Concerning the Reproductive Health and Reproductive Rights”. Chapter 13 of HC RT is fully dedicated to reproductive health and reproductive rights of population.</p>	
--	--	--	--	---	--

					<p>On February 25, 2017, Resolution of the Government of RT has approved Programme on State Guarantees to Deliver Health Care to the Population of the Republican of Tajikistan in Pilot Districts for 2017-2019, which also includes free counseling services in the field of reproductive health and family planning, and anonymous HIV/AIDS and STI counseling.</p> <p>On June 22, 2019, it has been approved State Reproductive Health Programme for 2019-2022.</p> <p>In the country, there are operating national, regional and city reproductive health centers that provide counseling services to population. Contraceptives are being distributed free of charge. As part of Public Institution “Republican Medical Genetics Center”, there is ongoing medical examination of pregnant women.</p> <p>In furtherance of the Plan for implementation of the previous programme for reproductive and sexual health, maternal, neonatal, child and teenager health, under the National Public Health Strategy of RT for 2016-2020, Tajik Family Planning Association, in cooperation with MHSPP RT and WFAC RT, with financial support of UNFPA, has conducted a set of activities to raise awareness of population and specialists: Working Group has been established to review a training programme of obstetrics department of medical college; family planning text-book has been translated to</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>Tajik language for service providers and teachers of medical college; plan of actions for preparedness to emergency situations in the field of reproductive and sexual health has been developed; family planning information materials have been developed and circulated; health fairs have been held in remote Jamoats of Khatlon, Soghd Oblasts and Rasht Valley. More than 100 women have received free reproductive and sexual health services; 28 teachers of medical colleges of Khatlon and Soghd Oblasts have been trained for efficient antenatal care; 40 physicians from among obstetrician-gynecologists and midwives have been trained for eclampsia and preeclampsia, as well as for prevention of postpartum hemorrhage; info- campaigns for prevention of cervical cancer have been held in J. Rasulov and Bokhtar Districts. More than 50000 women of J. Rasulov and Bokhtar Districts have passed cervical cancer screening; reproductive and sexual health campaigns have been held in remote districts of Khatlon and Soghd Oblasts. More than 1000 women received free family planning services, including contraceptives and counseling; a workshop has been conducted for 22 oncologists for improved registration and re-referral system; 25 physicians have been trained for improved service quality at maternity hospital level; 56 teachers of medical college of Khatlon, Soghd Oblasts, RRS and Dushanbe have been trained; training for contraceptive logistics has been arranged for directors of reproductive and sexual health centers of Soghd Oblast; 40 medical record clerks have participated in</p>	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>training workshop for improved data collection quality, with other activities carried out.</p> <p>In Tajikistan and Kyrgyzstan, actually every fifth woman is challenged with needs for contraceptives, and this is partially caused by scarcity of services in the family planning area (particularly in rural areas), narrow range of contraception options, high cost and limited capacity to make decisions on application of contraceptives⁴⁸⁸.</p> <p>Outcomes of Population Health Survey⁴⁸⁹, held in 2017, suggest that since 2012 percentage of married women using modern contraceptives has actually not changed, with total needs for family planning among married women still remaining fairly high. Family planning survey has been held among married women, and therefore needs for family planning among unmarried women are unknown.</p> <p>Under grant assistance agreement between the Government of Japan and UNFPA aimed at strengthening the healthcare system in Tajikistan, National Research Institute of Obstetric Gynecology and Pediatrics of RT has received medical equipment and essential items in the reproductive health area⁴⁹⁰.</p>	
--	--	--	--	--	---	--

⁴⁸⁸ Source: https://tajikistan.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/SWP2018-RUSSIAN-web_0.pdf

⁴⁸⁹ Survey has been held by the Statistical Agency under the President of RT and the Ministry of Health and Social Protection of Population of RT, available at: [http://stat.ww.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20\(RUS\).pdf](http://stat.ww.tj/storage/TjDHS%202017%20KIR%2004Apr2018%20(RUS).pdf)

⁴⁹⁰ Source: <https://tajikistan.unfpa.org/ru/news/>

		4. Increase financing of the sector	Regularly	MHSPP	<p>Being implemented</p> <p>Amount of funds allocated for the whole healthcare system and public social protection has been increasing.</p> <p>2017 Budget has allocated for healthcare sphere – TJS 1440782 thousand; for social insurance and social protection sphere – TJS 3249339 thousand.</p> <p>2018 Budget has allocated for healthcare sphere – TJS 1550944 thousand; for social insurance and social protection sphere – TJS 3357910 thousand.</p> <p>In 2018, financing of healthcare and social protection sphere, in general, has increased in comparison with 2017 by TJS 218733 thousand⁴⁹¹.</p> <p>According to the Law of RT “Concerning the State Budget for 2020”, there are allocated for healthcare sphere – TJS 1841281 thousand that is higher by TJS 290337 than in the previous year; for social insurance and social protection sphere – TJS 3911503 thousand that is also higher by TJS 553593 than in the previous year.</p> <p>Funds allocated to healthcare sphere for 2020 are 6,9% of the total budget expenditures.</p> <p>Nevertheless, in practice, according to report of the Ministry of Finance RT, in the first quarter of this year, healthcare sphere has received from budget TJS 344 million of the planned TJS 440,7 million that makes 78,1% of the planned amount⁴⁹².</p>	
--	--	-------------------------------------	-----------	-------	---	--

⁴⁹¹ Laws of RT “Concerning the State Budget of the Republic of Tajikistan for 2017” and “Concerning the State Budget of the Republic of Tajikistan for 2018”

⁴⁹² Sources: <https://asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/economic/20200603/gosbyudzheta-tadzhikistana-nedofinansiroval-zdravoohranenie-v-pervom-kvartale-pochti-na-100-mln-somoni>, <http://minfin.tj/downloads/hisobot%201%20kv%202020.pdf>

26	Ensuring the right to education. Promotion of education of rural girls and women (115.28, 115.104, 115.106-115.108, 115.117)	1. Develop a plan, curricula and a guide for teachers of correspondence educational courses	2017-2018	MoS	<p>Implemented partially</p> <p>In the Law of RT “Concerning the Education”, online education means a method of training process implementation using modern ITC technologies that allow to studying from far away, without physical presence of teacher and students (Article 1). The Law regularly refers to extra-mural courses, but it does not provide a definition of this mode of study.</p> <p>Law of RT “Concerning the Higher and Postgraduate Education” provides a definition of online mode of study that means purposeful and methodically arranged management of training and cognitive activity, and development of persons staying far away from education institutions, by means of electronic and telecommunication facilities. Part 10 of Article 9 of the said Law enumerates modes of study, such as on-site, night-school, and extra-mural training, with the latter training followed by online training enclosed in parentheses.</p> <p>Resolution of the Government of RT, as of July 28, 2017, №357, has approved State Programme of the Republic of Tajikistan for 2018-2022, to develop a system of qualification upgrading and occupational retraining of educators, and a Plan of Actions attached thereto, which Paragraph 9 for 2018-2019 plans to develop programmes, arrange retraining courses and introduce online study mode in qualification upgrading system. But, it is not known to what extent this paragraph of the Plan has been implemented within specified time limits.</p>	Implemented partially
		2. Conduct studies of enrollment of girls in	2017	MoS, CWFA, LG	Not implemented.	

		secondary basic and secondary general education, as well as identify the reasons for the drop out of girls			<p>Review of gender issues in the education sphere shows that equality of men and women in the education sphere declared by statute is not sufficient, while the constituent component of gender problem solution in education is also the equality of opportunity. In the education chain – at the stage of graduation from Grade 9 and switching to the next step, Grade 10, or to elementary vocational education system, every year, 9,1% of young males and 15,5% of girls are lost, as minimum, who discontinue further education. In future, it will become a barrier to receiving adequate vocational education and involvement in the labor market. Herewith, there is remaining disparity in the access to quality education services upon different grounds: by place of residence (urban/rural), economic status of family, health status⁴⁹³.</p> <p>Among causes for girl failure to continue study upon completion of obligatory basic education are early marriages and need to help mothers in household chores and care of young members of family. In rural areas, a cause for girl education and training waste is remaining issue of distance between home and secondary school. The need to pay for trips to attend school may be another factor conducive to girls falling out of secondary education⁴⁹⁴.</p>	
--	--	--	--	--	---	--

⁴⁹³ Mid-Term Development Programme of RT for 2016-2020.

⁴⁹⁴ Source: National report on the progress of execution of strategic documents of the country in the context of Sustainable Development Goals, report is prepared by the Ministry of Economic Development and Trade in cooperation with a team of national and international experts, 2018.

				<p>There is growing number of girls who have prematurely abandoned school and failed to finish school, not only upon economic grounds, but also due to early marriage. Outcomes of surveys held in RT and gender-wise review of causes for failed attendance have revealed the tangible impact of gender stereotypes on the attitude of parents to receiving education by girls and boys⁴⁹⁵.</p> <p>Committee on the Elimination of Discrimination Against Women (CEDAW), in its Concluding Remarks to Tajikistan, as of November 14, 2018, has expressed concern over: low school attendance rate, as for girls, particularly in remote areas; high dropout rate, as for girls, at secondary and further education levels, lack of education resumption policy; lack of reliable data on the dropout of girls at secondary and higher education levels caused by early marriage, pregnancy or discriminatory gender stereotypes, according to which boys should have priority of having access to education... (Paragraph 35). The CEDAW has recommended Tajikistan (Paragraph 36) giving special priority to eliminating negative stereotypes and other barriers impeding the access of women and girls to education..., counseling girls in occupational guidance, in their selection of unconventional professions in such</p>	
--	--	--	--	---	--

⁴⁹⁵ Source: Basic provisions of the third alternative report of public associations of Tajikistan on the implementation of the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women, Coalition of PA “From Legal Equality to Actual Equality”, 2018.

					fields as science, engineering, mathematics; data collection, on the basis of gender identity, on school dropout rate, reduction and prevention of school dropout among girls, including through introduction of a gender-sensitive education resumption policy in order to enable them to return to school... ⁴⁹⁶ .	
		3. Together with government ministries and agencies, and civil society, promote the enrollment of students, in particular women and girls from remote villages, in education	Regularly	MoS, CWFA, LG	<p>Being implemented partially</p> <p>Since 1997, RT has been practicing the district-wise Presidential quotas for school graduates from remote rural areas, to be admitted to HEIs.</p> <p>According to Resolution of the Government of RT, as of November 28, 2015, “Concerning the Plan of Admission of Students to Higher Vocational Education Institutions of the Republic of Tajikistan in line with the Presidential Quotas for 2016-2020”, starting from 2016, there are established annual quotas for girls and boys, including those from remote rural areas, for admission to HEIs. Annual quota for girls is 625 persons, for boys – 596 persons.</p> <p>National Test Center under the President of RT has been providing additional coefficients to enrollees (including girls and women) from remote areas of RT⁴⁹⁷.</p> <p>A certain number of girls from remote areas of RT are being taught at the State Training Center “Charoghi Khidoyat” (established in 2008 by Resolution of the Government of RT within WFAC under Government of RT).</p>	

⁴⁹⁶ Available at: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CEDAW%2fC%2fTJK%2fCO%2f6&Lang=ru

⁴⁹⁷ Source: http://ntc.tj/Downloads/RD-2018/22_komu-predostavlayutsya-lgoti.pdf

					<p>MLMEP RT, jointly with ADB and PO “Bonuvoni Khatlon”, has been implementing a Project “Strengthening Vocational Education and Training” that includes the important component “Gender Equality – Surmounting the Hurdles”. The Project envisages activities aimed at increased involvement of 2230 girls in VET. The project beneficiaries are also returning and leaving migrant workers, single mothers and the unemployed youth.</p> <p>Nevertheless, the most efficient mechanism still remain the Presidential Quotas, with no other legislative and practical measures being taken today to improve the situation.</p> <p>As compared to men, lesser percentage of women (particularly in rural area) receives higher education⁴⁹⁸.</p>	
		4. Transform the status of educational institutions for the purpose of reaching girls	Regularly	MoS, LG	<p>Being implemented</p> <p>MES RT has issued an ordinance to change the status of education institutions in remote mountainous communities of the country. As a result, 40 primary education institutions have been transformed to basic, and 37 basic education institutions – to general education institutions⁴⁹⁹.</p>	
		5. Equip secondary and higher professional	2018-2020	MoS	<p>Being implemented partially</p> <p>According to Interim Report of RT on the progress of complying with</p>	

⁴⁹⁸ Source: UNDP Tajikistan. “Promote Gender Equality and Empower Women” <http://www.tj.undp.org/content/tajikistan/en/home/mdgoverview/overview/mdg3.html>. From report “Violence at Every Turn”, Human Rights Watch, September 2019, available at: https://www.hrw.org/ru/report/2019/09/19/333681#_ftn12

⁴⁹⁹ Interim Report of RT on the progress of complying with recommendations of the UN Human Rights Council’s member states adopted under UPR of the Republic of Tajikistan (second period), 2018.

		educational institutions with modern technology to enroll students in distance learning			<p>recommendations of the UN Human Rights Council's member states adopted under UPR, in 2017-2018, online education system has been introduced in higher vocational education institutions of RT.</p> <p>To date, secondary vocational education institutions are not covered with online education.</p> <p>By Resolution of the Government of RT, as of December 29, 2017, №599, there has been established an Interagency Steering Group to implement Project "Strengthening Vocational Education and Training" under the Government of RT, and has been approved a charter of the committee.</p> <p>There are also envisaged certain measures to equip general education institutions. By Resolution of the Government of RT, as of September 29, 2017, №443, there has been approved a State Programme for introduction of information and communication technologies in general education institutions of RT for 2018-2022. One of the main areas for implementation of this Programme is (Paragraph 18) to strengthen the physical infrastructure of general education institutions through their regular equipment with modern ICT equipment; provision of licensed software, access to Internet, etc.</p> <p>Another main area of implementation of the Programme is online education (Paragraph 44). To arrange online education, there is being developed and adopted a set of documents and materials ensuring online</p>	
--	--	---	--	--	--	--

				<p>education of citizens who have no opportunity to receive formal education.</p> <p>By Resolution of the Government of RT, as of August 1, 2018, №373, there has been approved a Regional Programme for implementation of state investment social projects for sustainable local community development for 2018-2022. Attached to the Programme is a set of activities on reconstruction, rehabilitation, construction of schools or teaching blocks in remote areas of Tajikistan.</p> <p>By Resolution of the Government of RT, as of November 29, 2017, №544, there has been approved a State Programme for provision of general education institutions with subject rooms, equipped with school laboratories, for 2018-2020.</p> <p>In order to prevent the incidence of COVID-19 and other infectious diseases among population and raise the well-being of the people, including teachers and pupils of secondary schools, MES RT, in cooperation with UNICEF and financial support from the European Union, has worked out a National Plan of Actions and appropriate measures in the sphere of education, which ensures all-round training and provision of measures related to safety of children in education institutions and beyond them, as well as continuation of study during the holidays.</p> <p>The Plan defines alternative methods for online education of pupils, recommendations and guidelines for parents to support</p>	
--	--	--	--	--	--

					<p>education of children at home, full mastering of education programmes, preparation to entrance exams to secondary and higher vocational education institutions through the National Test Center, while protecting children from COVID-19.</p> <p>Provision of continuous education is planned through the following interrelated activities: TV lessons, interactive mobile platform adapted to work with and without connection to Internet (online and offline), additional support and supervision for teachers and parents.</p> <p>Online education and video lessons is the first experience at general secondary education level.</p> <p>At the present time, MES RT has been working on TV video lessons for Grades 9 and 11 to train graduates for attestation on graduation from school. To implement this plan, there has been arranged and conducted a training workshop for 75 teachers of natural, mathematical and exact sciences (algebra, physics, chemistry, biology, IT and geography). The record of a first set from among 128 TV lessons, with duration of 15-20 minutes, will be a first step in the development of a new area, which will cover all school grades, from 1 to 11, and will be implemented based on a concept and training programme. According to a preliminary plan, first part of TV video lessons in online education of pupils will be broadcasted on “Safina” and “Bahoriston” channels⁵⁰⁰.</p>	
--	--	--	--	--	--	--

⁵⁰⁰ Source: <https://www.maorif.tj/ahborot/informacionnyj-byulleten>, <https://vecherka.tj/archives/44908>

27	Provision of the support to development of inclusive education (115.112)	1. Develop and adopt normative-legal acts on inclusive education	2017-2018	MoS, MHSP	<p>Not implemented</p> <p>At the time of carrying-out of analysis, no regulatory acts on inclusive education issue have been adopted.</p> <p>In Tajikistan many children in early years of life are still deprived of quality early childhood care and education services, particularly children with disabilities. Children are deprived of opportunity to be taught and study in a system focused on pupil and acquiring of knowledge, and face the lack of qualified teachers and educational materials. In order to improve the quality of education for all children, Government of RT has proceeded with a reform of training programmes under the Global Partnership for Education.</p> <p>In Tajikistan, it is difficult to obtain reliable data on children with disabilities. Medical definition of disability is still used in the country's legislation, and there is no proper data collection system.</p> <p>Real number of children with disabilities does not correspond to official statistical data, as many families conceal the diagnosis of their children and shield them from the public eye.</p> <p>Further progress for inclusion of children with disabilities at local community level is hindered by dominating professional attitudes based on medical model of disability, when it is believed that CWDs had</p>	Implemented partially
----	--	--	-----------	-----------	---	------------------------------

				<p>better stay in institutions where they would receive specialized medical care⁵⁰¹.</p> <p>As by January 1, 2018, in RT, there have been registered 25 548 children with disabilities. Among them, 6 584 children were taught in general education institutions. In 2013, 4973 children with disabilities were taught in general education institutions.</p> <p>As by the early 2019, in the country, there have been registered 149704 persons with disabilities, among them 28626 – CWDs, which include 15562 – 1-group disabled, 72310 – 2-group disabled, 33206 – 3-group disabled⁵⁰².</p> <p>Over the last years, in RT, there have been created resource classes – special classes for children with special developmental needs, under which there are arranged individual and group correction pedagogic activities and case management in the regular training process.</p> <p>Initiators to create resource classes in Tajikistan are PO “Iroda” (Initiative of Parents of Children with Autism), PO “SiDa” (Center to Support Parents of Children with Down’s Syndrome), PO “Rushdi Inkluziya” (“Development of Inclusion”). First resource centers, under this initiative, have been put into operation in five schools of Dushanbe (№28, 72, 54, 92, and</p>	
--	--	--	--	--	--

⁵⁰¹ Source: <https://www.unicef.org/tajikistan/ru/%D0%BA%D0%B0%D1%87%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B5-%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D0%B5-%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%B5>

⁵⁰² Source: National Association of Disabled Persons of RT

				<p>53).</p> <p>MES RT, in cooperation with local and international partners, has continued creating resource centers and classes in schools and other education institutions across the country.</p> <p>As by the early 2018, such classes have been available in 13 cities and 17 districts of the country. As by the early 2018, number of resource classes was 71, with 48 of them put in operation in 2017⁵⁰³.</p> <p>As by 2019, number of such classes was as many as 16⁵⁰⁴.</p> <p>Tajikistan has got down to introducing inclusive education in state schools and, to date, it has been implementing a set of pilot projects, but it is still a long way towards the coverage of children across the country and provision of access for children with all types of disability to education according to their needs⁵⁰⁵.</p> <p>Major efforts to introduce inclusive education in Tajikistan are taken by the National Coalition of Parents of Children with Disabilities in RT created in 2012, and consisting of 36 organizations. Organizations-members of the Coalition have been regularly conducting trainings for educators of pre-school institutions, general education schools, healthcare and special education sphere specialists, for innovative early intervention methods, in cities and districts of Tajikistan. Under the Project</p>	
--	--	--	--	---	--

⁵⁰³ Source: <http://vecherka.inclusion.tilda.ws/>

⁵⁰⁴ Strategic Plan of the National Coalition of Parents of Children with Disabilities in RT for 2019-2023.

⁵⁰⁵ Source: report “Persons with disabilities are ousted in the corners of society”, December 2018.

				<p>“Joining efforts of members of the National Coalition of public organizations of parents of CWDs to ensure sustainable promotion of inclusion for CWDs in the Republic of Tajikistan”, there have been conducted such trainings as “Raising the competence of teachers in promoting inclusive education and practical introduction of inclusive training process for children with special needs for education and training”, “Early intervention and inclusive education”, etc. With the involvement of the Coalition, there has been developed Module “From early assistance to inclusion” in TNU, at the social work and psychology department, in TSPU, at the pre-school and special pedagogics/inclusive education department, in medical college, in the rehabilitation unit, and in pedagogical college, at the pre-school pedagogics department.</p> <p>At the time of carrying-out of analysis, no regulatory acts on inclusive education issues have been adopted; there are also significant practical barriers to implementation of CWD’s right for access to education. According to parents of CWDs, school infrastructure (around 10%) is not always adapted to introduction of inclusive education; there are issues of training teacher staff and creation of friendly environment in school community⁵⁰⁶. Nevertheless, certain measures are being taken in this area.</p> <p>National Education Development Strategy of RT until 2020 foresees the development</p>	
--	--	--	--	--	--

⁵⁰⁶ Strategic Plan of the National Coalition of Parents of Children with Disabilities in RT for 2019-2023.

				<p>and carrying out of a set of activities to involve children with disabilities in inclusive education and training process.</p> <p>In MES RT, from among inclusive education specialists, there has been established a group to develop regulatory acts, which has been designing methods for modification and adaptation of training programmes and aids to ensure case-by-case approach to education depending on child needs. By the decision of collegium of MES RT, there has been adopted “Regulation on procedures for inclusive education for children with disabilities”.</p> <p>Strategy of Child Rights Ombudsman’s activity for 2018-2020⁵⁰⁷, as a priority area, has defined the right of children with disabilities for quality education in inclusive environment.</p> <p>In March 2019, they have started working out National Education Development Strategy for 2021-2030 (NEDS), led by the Government of RT, with support of development partners and Global Partnership for Education, and assisted by national consultants and coordinators. General development process is led by MES RT⁵⁰⁸.</p> <p>There has been developed a draft Education Code, including also a separate chapter on inclusive education.</p>	
--	--	--	--	---	--

⁵⁰⁷ Approved by Order of the Child Rights Ombudsman in the Republic of Tajikistan, as of October 23, 2017, №149

⁵⁰⁸ Source: <http://no-childlabour.tj/ru/news/1098/>

					<p>According to information announced by MES RT in 2019, there has been planned to conduct monitoring of implementation of the National Inclusive Education Concept of RT for 2011-2015 and develop a new concept.</p> <p>At the same time, there has been adopted Resolution of the Government of RT “Concerning a list of diseases that deny persons affected by them the right to be taught in health education institutions, as of September 25, 2018, №475, which curtails the right of persons with disabilities to receive medical education.</p> <p>Besides, Regulation on special lyceum for disabled persons within MLMEP RT specifies that 1-group disabled persons are not admitted to this institution that is the violation of rights to education and learning a trade.</p>	
		2. Deliver trainings for secondary school teachers working with children with disabilities	2017-2018	MoS	<p>Implemented partially</p> <p>There has been carrying out a set of activities for teachers, but, in a greater degree, for employees of pre-school institutions. Courses are irregular and not obligatory. In 2018, Republican Qualification Upgrading and Retraining Institute for education system’s employees and its branches have conducted 19 qualification upgrading courses on inclusive education for educators, senior educators, and heads of children’s homes. The courses have covered 299 persons. Specialists from St.-Petersburg have conducted one training course for 43 teachers of the Republican Qualification Upgrading and Retraining Institute for</p>	

					<p>education system's employees and its branches, and employees of education institutions of the republic.</p> <p>For teachers of general education schools in some cities and districts of RT, trainings are primarily conducted by public organizations, with support of international donors. A set of trainings for teachers have been conducted by the National Coalition of public organizations of parents of CWDs to ensure sustainable promotion of inclusion for children with disabilities in RT⁵⁰⁹.</p> <p>In July 2018, in cooperation with MES RT, and supported by the Japan Assistance and Support Association (JASA), they have started realizing a project on promotion of inclusive education for children with disabilities in Gissar City, with duration of one year. To train specialists in the field of inclusive education and involve children with disabilities in general education schools, under the project, there will be conducted workshops, trainings aimed at raising public awareness of this matter⁵¹⁰.</p>	
28	Take measures to protect the rights of people with disabilities (115.7, 115.113, 115.114)	Develop programmes enabling people with disabilities to enjoy their rights	2017-2020	MHSPP, MoS, MLMEP	<p>Being implemented</p> <p>There has been developed and approved National Disabled Persons Rehabilitation Programme for 2017-2020 and Plan of Actions attached thereto. By Order of MHSPP RT, as of March 20, 2018, №236, there has been established Interagency Coordinating Council to implement the programme.</p>	Implemented partially

⁵⁰⁹ Source: <http://www.muttako.tj/index.php/ru/dushanbe-rrp>

⁵¹⁰ Source: <http://maorif.tj/ahborot/v-dushanbe-podpisano-grantovoe-soglashenie-prodvizhenie-inklyuzivnogo-obrazovaniya-dlya-detej-s-ogranichennymi-vozmozhnostyami>

					<p>There has been developed a draft State Programme “Barrier-Free Environment” for 2019-2023. Nevertheless, as by the early 2020, the Programme has not been adopted.</p> <p>Nonetheless, measures taken for practical implementation of rights of PWDs are insufficient, and PWDs still face a range of problems in everyday life, to start with physical barriers and end with exercising right to education, access to healthcare services, reproductive rights, social protection, employment, etc.</p>	
29	Take measures to ensure the freedom of conscience (115.87, 118.10, 118.24, 118.42, 118.45)	<p>1. Facilitate inter religious dialogue to promote religious tolerance</p> <p>2. Conduct awareness-raising activities to ensure the freedom of conscience</p> <p>3. Use curricula and training programmes for the prevention of discrimination and offences</p> <p>4. Use the capacity of religious leaders to prevent domestic violence</p>	<p>Regularly</p> <p>Regularly</p> <p>Regularly</p> <p>Regularly</p>	<p>CoR and other ministries and agencies</p> <p>CoR and other ministries and agencies</p> <p>CoR and other ministries and agencies</p> <p>CoR and other ministries and agencies</p>	<p>By Order of the President of RT, as of April 4, 2018, №1042, there has been adopted State Policy Framework of the Republic of Tajikistan in the field of religion. The purpose of the Framework is to establish long-term perspectives for protection of religious rights and freedoms of human and citizen, development of foundations of secular state, promotion of tolerance and respect for all religions and confessions, provision of security, mutual understanding and consent in the religious environment of the country.</p> <p>On January 2, 2018 (№1497), additions and changes have been introduced to the Law of RT “Concerning Freedom of Conscience and Concerning Religious Associations”, aimed, first of all, at the fight against religious fanaticism and extremism.</p>	To evaluate the degree of implementation / non-implementation of Item 29, there is not enough data.

		5. Review the sector legislation	Regularly	CoR and other ministries and agencies	<p>The UN Human Rights Committee, in its Concluding Remarks to Tajikistan (Paragraph 43), has expressed concern about the fact that the state interference with religious issues and faith, and violation of the freedom of worship by the state, as well as introduction of restrictions, such as those indicated below, is incompatible with the Covenant: a) state interference with the assignment of imams and content of their khutbahs; b) control over the content of books and other religious materials; c) requirement to obtain permission from state to receive religious education abroad; d) ban on the entrance to mosque of persons under 18; e) regulatory acts on the registration of religious organizations; f) regulatory acts on the wearing of clothes during traditional or religious holidays (amendments of 2017 to the Law “Concerning the Regulation of Heritages, Celebrations and Rites” and guidelines issued by the Committee for Religious Affairs in September 2017) and practical ban on the wearing of certain clothes, e.g., hijab; g) restrictions introduced in relation to Christian religious minorities, which include Jehovah’s Witnesses (Article 18). To this end, the Committee has recommended (Paragraph 44) Tajikistan guaranteeing legislatively and in practice the efficient enjoyment of freedom of religion and worship, and freedom to practice own religion. The Committee has also recommended reviewing all relevant laws and types of activity, in order to remove any restrictions that go beyond the scope of</p>	
--	--	----------------------------------	-----------	---------------------------------------	---	--

					narrowly interpreted restrictions allowable according to Article 18 of the Covenant ⁵¹¹ .	
30	Adoption of the strategic document on the protection of human rights (118.11-118.14)	1. Develop the National Strategy of the Republic of Tajikistan on the protection of human rights until 2025	2017-2020	EoP, SP, MoJ, NHRI, PA	<p>Being implemented</p> <p>There has been developed a draft Strategy until 2030 that is being discussed with civil society representatives and state authorities. Adoption of the Strategy is planned for 2019, though in February 2020, at a regular meeting to discuss the Strategy, it has been offered to adopt the Strategy jointly with Plan of Actions.</p> <p>Consultant, to develop a strategy, has worked out a draft Strategy and form of Plan of Actions; these documents have been presented for discussion with the civil society and stakeholders.</p> <p>Before final adoption of the Strategy and Plan of Actions, it is planned to hold a series of subject working meetings to discuss separate blocks of work plan. It is also planned to conduct extensive consultations, involving representatives of state authorities and civic society institutions to discuss draft documents.</p> <p>List of the Strategy's objectives includes ratification of international documents in the field of human rights, improvement of legislation, development of statistical data collection systems and formation of human rights culture, as well as taking measures to comply with recommendations of the UN Human Rights Council's Specific Procedures, based on visits to the Republic of Tajikistan.</p>	Being implemented

⁵¹¹ International Covenant on the Civil and Political Rights has been ratified by Tajikistan in 1999.

					The Strategy includes a new area – right to social security.	
		2. Involve civil society in the discussion of the strategy	2017-2020	EoP, SP, MoJ, NHRI, PA	Being implemented Civil society representatives are involved in the process of discussion of the Strategy and work plan attached to the Strategy.	
31	Improvement of the legislation of the Republic of Tajikistan and drafting the comprehensive anti-discrimination law (118.21, 118.23)	Consider drafting the comprehensive anti-discrimination law and make improvements of other laws	2018-2019	EoP, MoJ, NHRI	<p>Implemented</p> <p>In 2018, in Tajikistan, there has been established a Working Group to develop a draft law for protection against discrimination. Head of Working Group is Human Rights Guarantee Department of the Executive Office of the President of RT. Among civil society organizations, as a national consultant, there have been involved a female representative of SF “Notabene”. From information provided by national consultant, N. Bahrieva, it is known that the work of the group consists of a few stages:</p> <p>a) Preparation of a draft law for protection against discrimination.</p> <p>b) Harmonization of legislation.</p> <p>Currently, a first draft law is developed and submitted for discussion of the civil society and stakeholders.</p> <p>According to Paragraph 13 of the National Plan of Actions, to comply with recommendations of the UN Committee on Economic, Social and Cultural Rights for 2015-2020, inquiry into advisability of development and adoption of a separate law for non-discrimination should have been completed in 2018.</p>	Implemented

32	Decriminalization of defamation (118.60)	Set up a working group to make a close study of decriminalization of defamation	2017-2020	SP, SC, MoJ, NLC	Not implemented at the time of carrying-out of analysis No changes and additions on this matter have been introduced to the Criminal Code of RT.	Not implemented
33	Consideration of the accession to the following international instruments: 1) the International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance; 2) the Optional Protocol to the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman and Degrading Treatment and Punishment; 3) the Agreement on Privileges and Immunities of the International Criminal Court; 4) the Third Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child; 5) ILO Convention No. 189; 6) the Optional Protocol to the International Covenant on Economic, Social and	Study the issue of accession to these documents and establishment of a national preventive mechanism	2017-2020	EO, P, MFA, SC, SP, MoJm, MLMSP, SCNS, NHRI	Not implemented At the time of carrying-out of analysis, Tajikistan has not acceded to the following documents: 1) International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance; 2) Optional Protocol to the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment; 3) Agreement on Privileges and Immunities of International Criminal Court; 4) Third Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child related to communication procedure; 5) Optional Protocol to the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights ⁵¹² ; 6) ILO Convention №189 ⁵¹³ . A draft National Plan of Actions to comply with recommendations of the UN Committee against Torture for 2018-2022 includes a paragraph on enquiry into the possibility of ratification of the Optional Protocol to the Convention against Torture	Not implemented

⁵¹² Source: <https://treaties.un.org/Pages/Treaties.aspx?id=4&subid=A&lang=en>

⁵¹³ Source: https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:11300:0::NO:11300:P11300_INSTRUMENT_ID:2551460

	Cultural Rights (117.1-117.14, 118.3-118.9)				<p>and introduction of a national preventive mechanism.</p> <p>Under HRO, there has been established a Working Group to promote the ratification of the Optional Protocol to the Convention against Torture and a Group to monitor places of detention. Strategy of Human Rights Ombudsman Institution's activity in RT for 2016-2020 includes a priority "Freedom from Torture" and, as a Goal 1.2, there is indicated a goal "to achieve the ratification of the Optional Protocol to the Convention against Torture".</p>	
--	---	--	--	--	--	--